

OMGEVINGSANALYSE STAD TIENEN

2020-2025

Samen werken aan het fiere Tienen van morgen

Februari 2019

Eindredactie Karel Bloos – Debbie Smets – Yves Vandijck

Lokaal bestuur Tienen

I. INHOUD

I.	Inhoud	2
II.	Inleiding	13
1.	De omgevingsanalyse als eerste stap in de beheers- en beleidscyclus	13
2.	Welke bronnen hebben we gebruikt?	14
3.	Met wie vergelijken we Tienen?	14
4.	Interne analyse.....	14
5.	Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen	15
III.	Demografie	16
1.	Stand van de bevolking	16
1.1.	Evolutie bevolkingsaantallen stad Tienen	16
1.2.	Evolutie bevolking stad Tienen per leeftijdsgroep.....	17
1.2.1.	Leeftijdsgroep 0- tot 19-jarigen	17
1.2.2.	leeftijdsgroep 20- tot 64-jarigen	18
1.2.3.	Leeftijdsgroep 65-jarigen en ouder	18
1.3.	Bevolkingsstructuur	19
1.3.1.	Leeftijdsgroep 0- tot 17-jarigen	19
1.3.2.	Leeftijdsgroep 65-jarigen en ouder	20
1.3.3.	Afhankelijkheidsratio.....	20
1.4.	Demografische coëfficiënten Tienen	21
1.4.1.	Grijze druk	22
1.4.2.	Groene druk	22
1.4.3.	Verouderingscoëfficiënt	23
1.4.4.	Familiale zorgindex.....	24
1.4.5.	Verzilvering of interne vergrijzing.....	25
2.	Bevolkingsprognoses	26
3.	Loop van de bevolking	27
3.1.	Natuurlijke groei (of access) van de bevolking	27
3.2.	Migratiesaldo	29
3.2.1.	Interne migraties	29
3.2.2.	Internationale migraties	29
4.	Diversiteit.....	30
4.1.	Aantal vreemde nationaliteiten in Tienen	30
4.2.	Aantal inwoners van niet-Belgische herkomst.....	31
4.3.	Verhuisbewegingen van erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden.....	33

5.	Stand van de huishoudens.....	35
5.1.	Evolutie aantal huishoudens	35
5.2.	Samenstelling aantal huishoudens.....	36
5.3.	Aantal alleenstaanden	36
5.4.	Huishoudens samengevat	37
6.	Algemeen besluit demografie tienens	37
IV.	Typologie op basis van de uitrustingsgraad	38
1.	Gemeentelijke kernindicatoren.....	38
V.	Externe analyse	41
1.	Ruimte en infrastructuur	41
1.1.	Grondgebied	41
1.1.1.	Oppervlakte van het grondgebied	41
1.1.2.	Bevolkingsdichtheid	41
1.1.3.	Bebouwde oppervlakte	42
1.2.	Planning ruimtelijke visie	45
1.2.1.	Ruimtelijk structuurplan.....	45
1.2.2.	Ruimtelijke beleidsplannen	46
1.2.3.	Structuurplan Tienen.....	46
1.2.4.	Ruimtelijke uitvoeringsplannen	46
1.2.5.	Bijzonder plan van aanleg.....	47
1.2.6.	Masterplannen/ Visies	48
1.2.7.	Verordeningen	48
1.2.8.	Uitdagingen inzake planning ruimtelijke visie voor de volgende 6 jaren	49
1.3.	Vergunningen	52
1.3.1.	Evolutie van het aantal vergunningen.....	52
1.3.2.	Procedure omgevingsvergunning	53
1.3.3.	Beoordelingscriteria	54
1.3.4.	Uitdagingen voor de volgende 6 jaren voor vergunningen.....	54
1.4.	Handhaving.....	54
1.4.1.	Handhavingsprogramma.....	54
1.4.2.	Uitdagingen voor de volgende 6 jaren voor handhaving.....	55
1.5.	Bindend sociaal objectief (BSO)	55
1.5.1.	Decreet grond- en pandenbeleid	55
1.5.2.	Evolutie Bindend Sociaal Objectief Tienen	55
1.5.3.	Uitdagingen: opstellen van een gemeentelijke woonbeleidsvisie rond sociaal wonen.....	56
1.6.	RO digitaal	57
1.6.1.	Omgevingsvergunningen.....	57
1.6.2.	Archivering dossiers	57
1.6.3.	Uitdagingen voor de volgende 6 jaren voor RO digitaal	57

1.7.	Juridisch aanpassen van plannen en reglementen aan de realiteit en noden van deze tijd	58
1.7.1.	Rooilijnplannen	58
1.7.2.	Atlas van de Buurt- en voetwegen	58
1.7.3.	Uitdagingen voor de volgende 6 jaren juridisch aanpassen van plannen en reglementen	58
1.8.	GIS.....	58
1.8.1.	Huidige situatie.....	58
1.8.2.	Vooruitblik	60
1.8.3.	Verplichtingen	60
1.8.4.	Knelpunten	60
2.	Wonen en duurzame leefomgeving	61
2.1.	Inleiding “Wonen in de stad”	61
2.2.	Patrimonium	61
2.2.1.	Algemeen	61
2.2.2.	Ouderdom patrimonium	65
2.2.3.	Prijzen woningen en bouwgrond	67
2.2.4.	Eigendomsprofiel.....	69
2.2.5.	Samenvatting patrimonium	70
2.3.	Woonkwaliteit	71
2.3.1.	Leegstand en verwaarlozing	71
2.3.2.	Ongeschikt- en onbewoonbaarheid en conformiteitsattest	73
2.3.3.	Samenvatting woonkwaliteit.....	74
2.4.	Betaalbaarheid wonen	75
2.4.1.	Gemiddeld inkomen en bestaansonzekerheid	75
2.4.2.	Sociale woningbestand	78
2.4.3.	Ondersteuning op vlak van wonen	79
2.4.4.	Woonquote.....	80
2.4.5.	Samenvatting betaalbaarheid wonen	82
2.5.	Tevredenheid over het wonen in Tienen.....	82
2.5.1.	Tevredenheidsmeting op het vlak van wonen	82
2.5.2.	Samenvatting tevredenheid.....	84
2.6.	Algemeen besluit wonen in Tienen	84
3.	Mobiliteit.....	85
3.1.	Mobiliteitsplan	85
3.2.	Mobiliteit in cijfers	87
3.2.1.	Vervoersmiddelenbezit.....	87
3.2.2.	Verplaatsingen.....	87
3.2.3.	Personenwagenpark.....	88
3.2.4.	Pendelintensiteit.....	89
3.2.5.	Laadpalen voor elektrische voertuigen	90

3.2.6.	Laadpalen voor fietsen.....	91
3.3.	Verkeersveiligheid	91
3.3.1.	Verkeersongevallen	91
3.3.2.	Tevredenheid inwoners inzake fietsinfrastructuur	95
3.3.3.	Aanpak verkeersveiligheid	95
4.	Lokaal beleid openbare werken	98
4.1.	Lengte van het wegennet	99
4.2.	Werkzaamheden	99
4.3.	Tevredenheid over de infrastructuur.....	100
5.	Natuur, milieu en energie	101
5.1.	Milieu- en natuurbeheer	101
5.1.1.	Groenpatrimonium	101
5.1.2.	Groenbeleving.....	104
5.2.	Waterlopen	105
5.3.	Bodemverontreiniging.....	105
5.4.	Vergunningverlening	106
5.5.	Handhaving.....	106
5.5.1.	Proactieve handhaving.....	106
5.5.2.	Complexiteit van handhaving.....	107
5.5.3.	Handhaving dierenwelzijn	108
5.5.4.	Uitdagingen voor de toekomst.....	108
5.6.	Klimaat en energie	108
5.6.1.	Klimaatactieplan stad Tienen	108
5.7.	Energie	120
5.7.1.	Energieverbruik stad Tienen	121
5.7.2.	Energieverbruik gemeentelijke gebouwen.....	122
5.8.	Hernieuwbare energie.....	123
5.8.1.	Zonne-energie	123
5.8.2.	Windenergie	123
5.8.3.	Potentieel hernieuwbare energie	124
5.9.	Luchtkwaliteit	125
5.10.	Andere uitdagingen	127
5.11.	Vragen met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen	127
6.	Afvalbeleid en circulaire economie	128
6.1.	Van een afvalbeleid naar een materialenbeleid	128
6.2.	Gescheiden ophaling van huishoudelijke afvalstoffen	129
6.2.1.	Algemeen	129
6.2.2.	Gescheiden huis-aan-huisinzameling van huishoudelijke afvalstoffen stad Tienen.....	130
6.2.3.	Huis-aan-huisophalingen in cijfers	131
6.2.4.	Invoering selectieve inzameling harde en zachte plastics	132

6.2.5.	Inzameling van huishoudelijke afvalstoffen en vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen via brengmethode	132
6.3.	Tevredenheid dienstverlening huisvuilvoorzieningen stad Tienen.....	134
6.4.	Openbare netheid	135
6.4.1.	Zwerfvuil.....	135
6.4.2.	Burgers ruimen op.....	135
6.4.3.	Coachingstraject Mooimakers	137
6.4.4.	Camerabewaking aan de glasbollen	137
6.5.	Nieuwe uitdagingen	137
7.	Vrije tijd.....	139
7.1.	Inleiding	139
7.2.	Cultuurcentrum De KRUISBOOG/ Dienst cultuur	141
7.2.1.	Ondersteuning	141
7.2.2.	Cultuuraanbod	145
7.2.3.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	148
7.2.4.	Informatie en communicatie.....	150
7.2.5.	Inspraak en participatie	150
7.3.	Bibliotheek.....	151
7.3.1.	Algemene inleiding	151
7.3.2.	Aanbod	151
7.3.3.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	158
7.3.4.	Informatie en communicatie.....	159
7.3.5.	Vorming en educatie	159
7.3.6.	Inspraak en participatie	160
7.3.7.	Algemeen besluit bibliotheek.....	160
7.4.	Sport.....	162
7.4.1.	Ondersteuning	162
7.4.2.	Sportaanbod	166
7.4.3.	Aandacht voor	170
7.4.4.	Informatie en communicatie.....	170
7.4.5.	Vorming en educatie (initiatie en stages).....	171
7.4.6.	Inspraak en participatie	171
7.5.	Jeugd.....	171
7.5.1.	Lokale situatieschets jeugdwerk	172
7.5.2.	Ondersteuning	172
7.5.3.	Infrastructuur.....	173
7.5.4.	Aanbod voor kinderen	174
7.5.5.	Aanbod voor jongeren	175
7.5.6.	Aanbod voor scholen.....	176
7.5.7.	Ruimte voor de jeugd	177

7.5.8.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	178
7.5.9.	Inspraak en participatie	178
7.5.10.	Participatie in het jeugdbeleid.....	181
7.6.	Erfgoed.....	182
	De Erfgoedsite bestaat uit museum 'Het Toreke', het voormalige Suikermuseum (de museale werking) en het Stadsarchief/Hagelands Historisch Documentatiecentrum (archieff- en documentatiewerking).	182
	De Erfgoedsite herbergt en werkt samen met de Intergemeentelijke Onroerende Erfgoeddienst (IOED PORTIVA).	182
7.6.1.	ONDERSTEUNING	182
	De inhoudelijke ondersteuning van initiatieven en personen die zowel op professioneel als op vrijetijdsvlak met erfgoedwerking bezig zijn, vormde van bij het ontstaan van de erfgoedsite één van de basistaken. Deze basistaken omvatten:	183
7.6.2.	Infrastructuur.....	183
7.6.3.	VRIJETIJDsaanbod.....	183
7.6.4.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	186
7.6.5.	Visietraject herinvulling Erfgoedsite	187
7.7.	Evenementen	187
7.7.1.	Ondersteuning	187
7.7.2.	Evenementenaanbod	188
7.7.3.	Bijwonen van evenementen.....	189
7.7.4.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	190
7.7.5.	Informatie en communicatie.....	190
7.7.6.	Inspraak en participatie	191
7.8.	Toerisme	192
7.8.1.	Ondersteuning	192
7.8.2.	Infrastructuur.....	196
7.8.3.	Toeristisch aanbod	196
7.8.4.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	200
7.8.5.	Informatie en communicatie.....	200
7.8.6.	Inspraak en participatie	201
7.9.	Academie Regio Tienen	201
7.9.1.	Ondersteuning	201
7.9.2.	De ART in cijfers.....	203
7.9.3.	Aanbod	203
7.9.4.	Infrastructuur.....	205
7.9.5.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	205
7.9.6.	Inspraak en participatie	206
8.	Samenleven.....	207
8.1.	Veiligheid	207
8.1.1.	Veiligheidscontext.....	207
8.1.2.	Veiligheidsactoren	213

8.1.3.	Instrumenten veiligheidsbeleid	218
8.1.4.	Toekomstige uitdagingen inzake veiligheid	220
8.2.	Tevredenheid over het samenleven in Tienen.....	221
8.3.	Integratiebeleid	221
8.3.1.	Inleiding.....	221
8.3.2.	Korte historiek	222
8.3.3.	Ontwikkeling van een lokaal integratiebeleid	222
8.3.4.	Uitdagingen in functie van het nieuwe meerjarenplan 2020-2025.....	226
9.	Onderwijs en vorming	228
9.1.	Leerlingenaantallen en onderwijsvormen.....	228
9.2.	Capaciteitsproblematiek schoolinfrastructuur secundair onderwijs.....	232
9.3.	Tevredenheid over onderwijsvoorzieningen	233
10.	Ondernemen en arbeidsmarkt.....	233
10.1.	Ondernemingen.....	234
10.1.1.	Bedrijvzones	234
10.1.2.	Ruimte voor ondernemen	235
10.1.3.	Evolutie van het aantal ondernemingen.....	235
10.1.4.	Oprichtingsratio	236
10.1.5.	Stopzettingsratio	236
10.1.6.	Netto-groeiratio	237
10.1.7.	Faillissementsratio	238
10.2.	Land- en tuinbouwbedrijven	238
10.3.	Detailhandel	239
10.4.	Winkelgebieden.....	242
10.5.	Arbeidsmarkt	243
10.5.1.	Jobratio	243
10.5.2.	Werkzaamheidsgraad	244
10.5.3.	Werkloosheidsgraad	246
10.5.4.	Niet-werkende werkzoekenden	247
11.	Armoede, zorg en gezondheid	249
11.1.	Sociaal Huis.....	249
11.2.	Sociaal beleid	250
11.2.1.	Sociale bijstand	251
11.2.2.	Lokaal Opvanginitiatief	255
11.2.3.	Transitwoningen	257
11.2.4.	Activering en tewerkstelling.....	259
11.2.5.	Schuldbemiddeling	261
11.2.6.	Kinderarmoede	264
11.2.7.	Andere sociale bijdragen	265
11.2.8.	Huurwaarborg.....	266

11.2.9.	Verwarmingstoelagen	266
11.2.10.	Lokale Adviescommissie (LAC) water, gas of elektriciteit	267
11.2.11.	Tussenkost in aankoop winterkleding voor kinderen	268
11.2.12.	Tussenkost schoolkosten	268
11.3.	Woon- en Zorgbeleid	269
11.3.1.	Woonzorgcentrum Keienhof	269
11.3.2.	Serviceflats Seniorie Houtemhof	271
11.3.3.	Assistentiewoningen Groenhof	272
11.3.4.	Thuisbezorgde maaltijden	273
11.3.5.	Klussendienst	275
11.3.6.	Overige verrichtingen betreffende ouderen	275
11.4.	Kinderopvang	279
11.4.1.	Gemeentelijke kenmerken en bijhorende ontwikkelingen	279
11.4.2.	Economische ontwikkelingen	280
11.4.3.	Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen	281
11.4.4.	Werkveldspecifieke ontwikkelingen	282
11.4.5.	Dienst voor onthaalouders van de stad Tienen	286
12.	COMMUNICATIE	292
12.1.	Lancering stadsmagazine 'Tiens'	292
12.2.	Beleidsplan sociale media	292
12.3.	Promotionele bevestiging	293
12.4.	Campagnes	293
12.5.	Stedelijke website	293
12.6.	Samenvatting	294
VI.	INTERNE ANALYSE	295
1.	Inleiding	295
2.	Personeelsbestand	295
2.1.	Structuur van de organisatie (stad Tienen)	295
2.2.	Overzicht personeelsbezetting stad Tienen (februari 2019)	296
2.2.1.	Personeelsomvang	296
2.2.2.	Aard tewerkstelling	297
2.2.3.	Leeftijdsopbouw	297
2.3.	Overzicht personeelsbezetting OCMW Tienen (januari 2018)	298
3.	Resultaten interne audit	301
3.1.	Algemene informatie	301
3.1.1.	Deelnemers	301
3.1.2.	Entiteit deelnemers	301
3.1.3.	Aantal deelnemers per stads- en OCMW-dienst	301

3.2.	NALEVING VAN REGELS EN AFSPRAKEN	302
3.2.1.	REGELGEVING.....	302
3.2.2.	ORGANISATIESTRUCTUUR.....	304
3.2.3.	OMGANG MET GELD EN WAARDEVOLLE GOEDEREN	307
3.3.	TRANSPARANTIE EN COMMUNICATIE	308
3.3.1.	BELEIDSDOELSTELLINGEN	308
3.3.2.	INFORMATIEDOORSTROMING	310
3.3.3.	ICT.....	313
3.4.	FYSIEKE VEILIGHEID EN PSYCHISCH WELZIJN	315
3.4.1.	WERKOMGEVING.....	315
3.4.2.	PSYCHISCH WELZIJN	316
3.4.3.	GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG	320
3.5.	INFORMATIEVEILIGHEID.....	321
3.5.1.	BEHEER & GEBRUIK VAN INFORMATIE	321
3.6.	BESCHERMING VAN ACTIVA.....	323
3.6.1.	INVENTARISATIE ACTIVA.....	323
3.7.	INTEGRITEIT EN ETHIEK.....	325
3.7.1.	BETEKENIS INTEGRITEIT EN ETHIEK	325
3.7.2.	VOORKOMEN & DETECTEREN VAN FRAUDE.....	327
3.8.	TIJDIGHEID.....	328
3.8.1.	REALISATIE (BELEIDS)DOELSTELLINGEN	328
3.8.2.	REDELIJKE TERMIJNEN DIENSTVERLENING.....	330
3.8.3.	ONDERHOUD.....	331
3.9.	CONTINUITEIT EN ONTWIKKELING	333
3.9.1.	CONTINUITEIT.....	333
3.9.2.	DUURZAAMHEID	334
3.9.3.	ONTWIKKELING	335
3.10.	ALGEMENE VRAGEN.....	336
3.10.1.	MOTIVATIE.....	336
3.10.2.	AANTAL DIENSTJAREN	337
3.10.3.	FLEXIBEL WERKEN.....	337
4.	RESULTATEN ZELFEVALUATIE MANAGEMENTTEAM	340
4.1.	DOELSTELLINGEN EN PROCESMANAGEMENT	340
4.1.1.	Beleidsplanning als deel van de strategische agenda.....	340
4.1.2.	Een plan voor de hele werking.....	341
4.1.3.	Evaluatie en bijsturing van de beleidsplanning	342
4.1.4.	Procesmanagement	342
4.2.	BELANGHEBBENDENMANAGEMENT	343
4.2.1.	Belanghebbenden en hun verwachtingen	343
4.2.2.	Dialogoog bij de aansturing (samenwerking politieke organen en administratie)	343

4.2.3.	Dialogoog bij samenwerking (samenwerking met andere organisaties)	343
4.2.4.	Dialogoog over de dienstverlening (signalen van burgers)	344
4.3.	MONITORING	344
4.3.1.	Planning van de rapporten.....	344
4.3.2.	Evaluatie en bijsturing.....	345
4.4.	FINANCIEEL MANAGEMENT	345
4.4.1.	Financiële planning op lange en korte termijn	345
4.4.2.	Uitvoering van het geplande financiële beleid.....	345
4.4.3.	Financiële rapporten	347
4.4.4.	Evaluatie en bijsturing van het financieel management.....	347
4.5.	ORGANISATIESTRUCTUUR	347
4.5.1.	Planning en opzet van de organisatiestructuur	347
4.5.2.	Projectmanagement	348
4.6.	PERSONEELSBELEID.....	348
4.6.1.	Personeelsbeleid	348
4.6.2.	Personeelsinzet	348
4.6.3.	Optimaal presteren.....	350
4.6.4.	Veiligheid en welzijn	351
4.6.5.	Personeelsadministratie, personeelsuitgaven en rapporten	351
4.6.6.	Evaluatie en bijsturing van het personeelsbeleid.....	351
4.7.	ORGANISATIECULTUUR	351
4.7.1.	Geëxpliciteerde waarden	351
4.7.2.	Evaluatie en bijsturing van de organisatiecultuur	352
4.8.	INFORMATIE EN COMMUNICATIE	352
4.8.1.	Communicatie- en informatiebeleid	352
4.8.2.	Interne communicatie	352
4.8.3.	Externe communicatie	353
4.8.4.	Informatiebeheer	353
4.9.	FACILITAIRE MIDDELEN, OPDRACHTEN EN CONTRACTEN	354
4.9.1.	Beleid voor facilitaire middelen	354
4.9.2.	Beheer van middelen	354
4.9.3.	Opdrachten uitgevoerd door partners	354
4.9.4.	Uitgaven	355
4.9.5.	Evaluatie en bijsturing.....	356
4.10.	ICT	356
4.10.1.	ICT-beleid	356
4.10.2.	ICT-dienstverlening.....	356
4.10.3.	Beveiliging.....	356
4.10.4.	Continuïteitsplanning.....	357
4.10.5.	Evaluatie en bijsturing	357

5.	FINANCIEEL PROFIEL	358
6.	TEVREDENHEID BURGER OVER WERKING & DIENSTVERLENING	370
6.1.	Communicatie	370
6.1.1.	Spreiding van informatie	370
6.2.	Dienstverlening.....	370
6.2.1.	Tevredenheid algemene dienstverlening.....	370
6.2.2.	Tevredenheid digitale dienstverlening	371
6.2.3.	Tevredenheid loketvoorzieningen.....	371
6.3.	Consultatie van bewoners	371
6.4.	Vertrouwen in de overheden	372

II. INLEIDING

De komende weken en maanden zal de stad het nieuwe meerjarenplan 2020-2025 op touw zetten voor de volgende legislatuur. In het meerjarenplan worden de grote lijnen van het beleid voor de komende jaren vastgelegd. Wat willen we de komende jaren bereiken en hoe willen we dit doen? Het meerjarenplan moet houvast bieden en de leidraad vormen voor alle medewerkers van ons lokaal bestuur. Dankzij inspraak van medewerkers en inwoners streven we naar een gedragen meerjarenplan. Zo gaan we allemaal samen verder werken aan het fiere Tienen van morgen.

Om het meerjarenplan op te maken, bekijken we eerst hoe het met onze stad gesteld is op dit moment. We maken een omgevingsanalyse, waarin we allerlei gegevens bundelen over onze stad die we verkregen uit verschillende rapporten, onderzoeken en participatietrajecten.

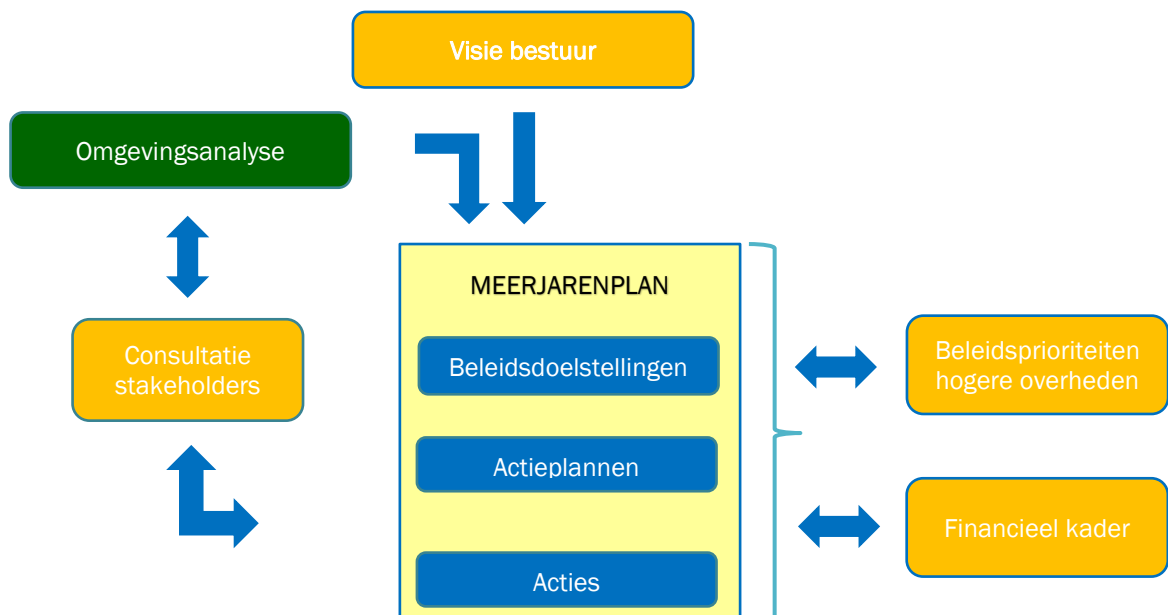
Deze omgevingsanalyse, bestaande uit een intern en extern luik, werd samengesteld door een projectgroep op basis van bekomen input van verschillende medewerkers van diverse diensten en sectoren uit onze organisatie. Dank aan alle medewerkers die hun steentje bijdroegen aan het cijfermateriaal, de analyse, redactie of eindredactie.

1. DE OMGEVINGSANALYSE ALS EERSTE STAP IN DE BEHEERS- EN BELEIDSCYCLUS

De omgevingsanalyse geeft een lokaal bestuur een beeld van de behoeften van interne en externe belanghebbenden. Het brengt de omgeving in kaart zodat het bestuur op basis hiervan de nodige beleidskeuzes kan maken voor de inwoners, verenigingen, ondernemingen ...

Het is een dynamisch instrument dat we jaarlijks actualiseren. Daardoor kan het bestuur snel inspelen op de behoeften en gewijzigde omstandigheden en het meerjarenplan daaraan aanpassen. Zo maakt een omgevingsanalyse deel uit van het cyclische planningsproces dat de basis vormt van de beleids- en beheerscyclus.

De plaats van de omgevingsanalyse in het meerjarenplan:

Bij het meerjarenplan hoort ook een toelichting, die alle begeleidende en aanvullende informatie bevat die niet in het meerjarenplan zelf is opgenomen, maar die wel relevant is om de beslissing erover te onderbouwen. De omgevingsanalyse is een van de elementen van de toelichting.

2. WELKE BRONNEN HEBBEN WE GEBRUIKT?

De belangrijkste bronnen die we hebben gebruikt voor de omgevingsanalyse zijn de gemeentemonitor 2018 en de databank provincies in cijfers. Daarnaast hebben de diensten zelf cijfers aangeleverd en hebben we de resultaten van enkele studies en participatietrajecten opgenomen. U vindt in het laatste hoofdstuk een verwijzing naar alle geraadpleegde bronnen.

De gemeentemonitor is een initiatief van Agentschap Binnenlands Bestuur en brengt de brede omgeving van elke Vlaamse gemeente en centrumstad in beeld. De monitor bevat meer dan 200 indicatoren, waaronder meer dan 80 survey-indicatoren, die afkomstig zijn uit een grootschalige bevraging in 2017 bij een representatief staal van de inwoners in elke Vlaamse gemeente of stad. In Tienen werden meer dan 400 inwoners bevraagd.

De gemeentemonitor verschijnt de eerste keer en hanteert het beschrijven van 'de staat' of 'de toestand' van gemeenten als vertrekpunt. Daartoe bevat deze monitor cijferreeksen die de brede maatschappelijke omgeving in de Vlaamse gemeenten in beeld brengen en een indicatie geven van de interne organisatie van het lokaal bestuur. Soms gebruikten we ook indicatoren uit het gedetailleerd rapport dat we zelf samenstelden via de toepassing op www.gemeentemonitor.vlaanderen.be. In de bronvermelding bij de grafieken en tabellen vermelden we telkens vanuit welk rapport we indicatoren gebruiken.

3. MET WIE VERGELIJKEN WE TIENEN?

Om de doelstellingen en focus van het beleid te bepalen, is het zinvol om te vergelijken met de situatie van vergelijkbare steden en gemeenten.

In deze omgevingsanalyse toetsen we Tienen meestal af aan het Arrondissement Leuven omdat hierover de meeste cijfergegevens bestaan. Wanneer deze gegevens niet beschikbaar waren, toetsen we Tienen af aan de provincie en/of het Vlaams Gewest.

Soms doen we ook een beroep op de methodologie die Belfius heeft ontwikkeld om gemeenten en steden in te delen in een aantal clusters met als doel zo homogeen mogelijke groepen te ontwikkelen. Zo ontstaat er een referentiekader om de toestand van vergelijkbare steden en gemeenten te kunnen vergelijken. Tienen wordt in de nieuwe indeling van Belfius in cluster V12 ondergebracht. Dat zijn de gemeenten en kleine steden met centrumfunctie en economische activiteit. We toetsen Tienen regelmatig af aan deze Belfius-cluster.

Zoals aangegeven vormt de gemeentemonitor 2018 een belangrijke bron voor de omgevingsanalyse. De manier waarop de gemeentemonitor vergelijkingen maakt, heeft invloed op de vergelijkingen die wij kunnen maken in de omgevingsanalyse. De gemeentemonitor vergelijkt de indicatoren met de Belfius-clusters. De resultaten van de surveyvragen uit de gemeentemonitor worden niet vergeleken met de Belfius-clusters, enkel met het Vlaamse Gewest. Dat verklaart waarom we in de omgevingsanalyse Tienen soms vergelijken met de Belfius-clusters en soms met het Vlaamse Gewest.

Het voordeel van het gebruik van de gemeentemonitor als bron voor de omgevingsanalyse is dat we onze omgevingsanalyse makkelijk kunnen actualiseren wanneer de gemeentemonitor zijn jaarlijkse resultaten bekendmaakt.

4. INTERNE ANALYSE

Het voorbije jaar is een start genomen naar innovatie van de organisatie en de werking van de diensten van de stad. Dat was nodig om toekomstgericht relevant te blijven op het vlak van dienstverlening en om werkbaar werk te creëren voor de medewerkers. Om deze weg naar innovatie van dienstverlening en arbeidsorganisatie verder door te zetten, hebben we ook een omgevingsanalyse voor de interne werking opgemaakt.

Voor de interne omgevingsanalyse steunen we op de gegevens die we recent verzameld hebben met betrekking tot de werking van onze organisatie. In de loop van 2018 voerden we immers organisatiebreed een interne audit uit alsook een zelfevaluatie in het managementteam. We hebben de resultaten van beide interne analyses verwerkt in het hoofdstuk over de overheid. De komende jaren wensen we aan de slag te gaan om stapsgewijs verbeterpunten te implementeren om onze interne werking te optimaliseren.

5. DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN

Nieuw in de omgevingsanalyse is het gebruik van de [duurzame ontwikkelingsdoelstellingen](#) van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals, SDG's) als invalshoek bij de voorbereiding van het gemeentelijk beleid. Met de SDG's vormen de Verenigde Naties een nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030.

Alle 17 doelstellingen raken aan lokale bevoegdheden en kunnen niet gerealiseerd worden zonder de inzet van de steden en gemeenten. Ook op lokaal niveau liggen kansen en mogelijkheden omdat de gemeente het bestuursniveau is dat het dichtst bij de bevolking staat, het beste weet wat haar bezighoudt en wat ze nodig heeft.

In deze omgevingsanalyse komen gegevens aan bod over thema's die raken aan de SDG's, zoals kwaliteitsvolle dienstverlening, participatie, wonen, mobiliteit ... Bij elk thema in de omgevingsanalyse maken we duidelijk hoe het een bijdrage kan leveren aan de 17 SDG-doelstellingen. Dit vormt een belangrijke stap om in een latere fase van het beleidsplanningsproces duurzame doelstellingen en acties te bepalen.

We hopen dat deze omgevingsanalyse een 360° beeld kan geven over de huidige situatie van Tienen en haar inwoners. Zo kan het een rijke bron vormen om gedragen beleidskeuzes te maken en prioriteiten te bepalen. Samen werken we aan een mooie toekomst voor onze stad.

Samen op weg naar het fiere Tienen van morgen!

III. DEMOGRAFIE

1. STAND VAN DE BEVOLKING

De stad Tienen heeft een rijke historiek. Dit verleden gaat al terug tot de vroege ontsluiting in de Romeinse periode, getuige de Drie Tumuli te Grimde. De ontwikkelingen in de middeleeuwen, het rijke handelsverleden, de opkomst van het industriële luik met de suikerindustrie, maakte Tienen tot economische draaischijf en grootste stad van het landelijke Hageland. Deze ontwikkeling en rijkdom is nog steeds te zien in het patrimonium en in de plattegrond van de stad. Tienen is van oudsher altijd een woon- en werkstad geweest. Anno 2019 is dit steeds nog zo. De omgevingsanalyse zal dit ook aantonen.

1.1. EVOLUTIE BEVOLKINGSAANTALLEN STAD TIENEN

Tabel 1: Aantal inwoners stad Tienen (per 1 januari)

Aantal inwoners stad Tienen	
2008	32.207
2009	32.339
2010	32.552
2011	32.703
2012	32.987
2013	33.233
2014	33.511
2015	33.950
2016	34.185
2017	34.365
2018	34.675
2019	35.004

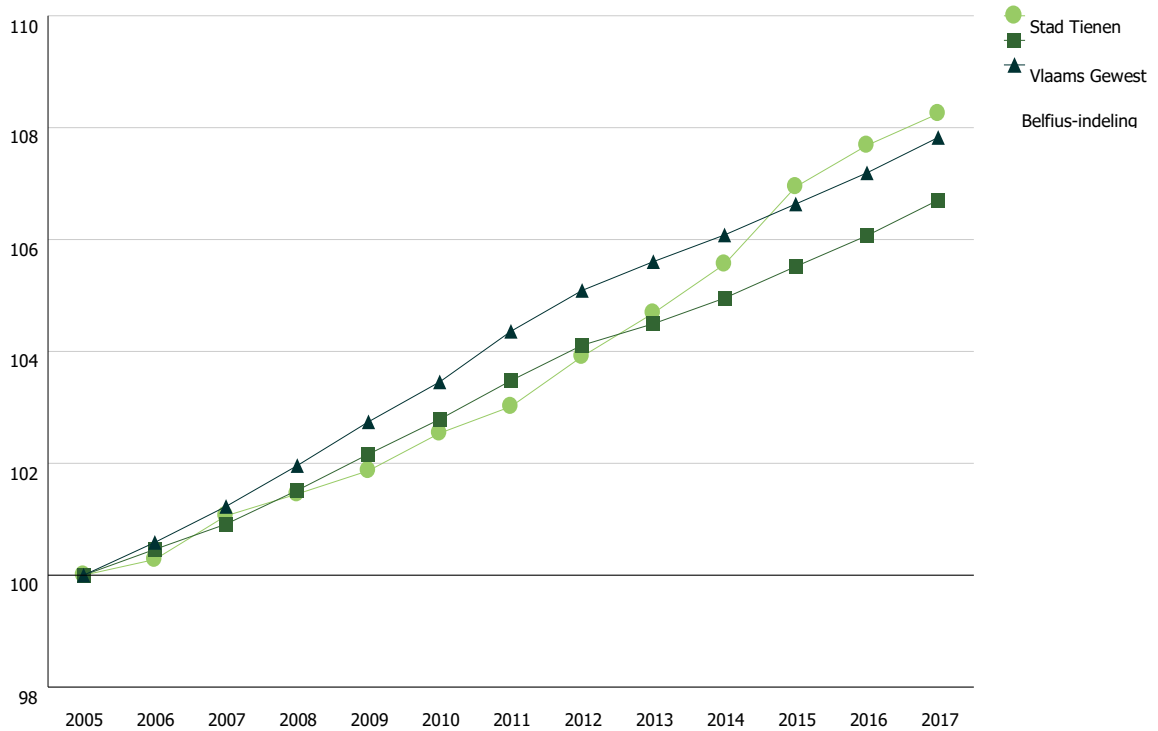
Bron: Statbel

Het aantal inwoners van Tienen is in stijgende lijn. Het aandeel vrouwen heeft een licht overwicht op dat van de mannelijke bevolking wat niet ongebruikelijk is.

Sinds 2008 kende Tienen een aangroei met 2.797 inwoners (=een stijging van ca. 8%). Door deze aangroei heeft Tienen op 1 januari 2019 meer dan **35.000** inwoners. De evolutie van de totale bevolking kan je in de

grafiek hieronder terugvinden afgetoetst aan de Belfius-cluster van vergelijkbare steden en gemeenten en het Vlaams Gewest.

Grafiek 1: Groei van de bevolking sinds het jaar 2005:

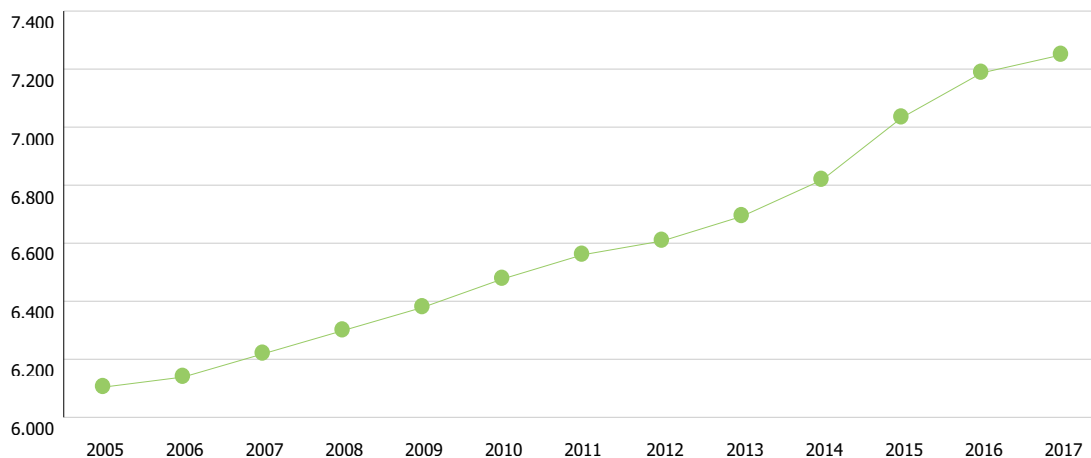
Bron: Gemeentemonitor 2018

De groei van de bevolking is in Tienen gemiddeld lichtjes hoger in vergelijking met de vergelijkbare steden en gemeenten van de Belfius-cluster. Ten opzichte van het Vlaams Gewest is de groei vergelijkbaar. De bevolkingsaangroei in Tienen is vooral het gevolg van interne migraties en personen die vanuit het buitenland naar onze stad verhuizen (zie 3.2. migratiesaldo).

1.2. EVOLUTIE BEVOLKING STAD TIENEN PER LEEFTIJDGROEP

1.2.1. LEEFTIJDGROEP 0- TOT 19-JARIGEN

Grafiek 2: Aantal inwoners in Tienen in de leeftijdsgroep 0-19-jarigen

Bron: Gemeentemonitor 2018

Als we de cijfers erbij nemen zien we dat in de leeftijdsgroep van 0 tot 19-jarigen het aantal inwoners tussen 2005 en 2017 toeneemt van 6.104 naar 7.249.

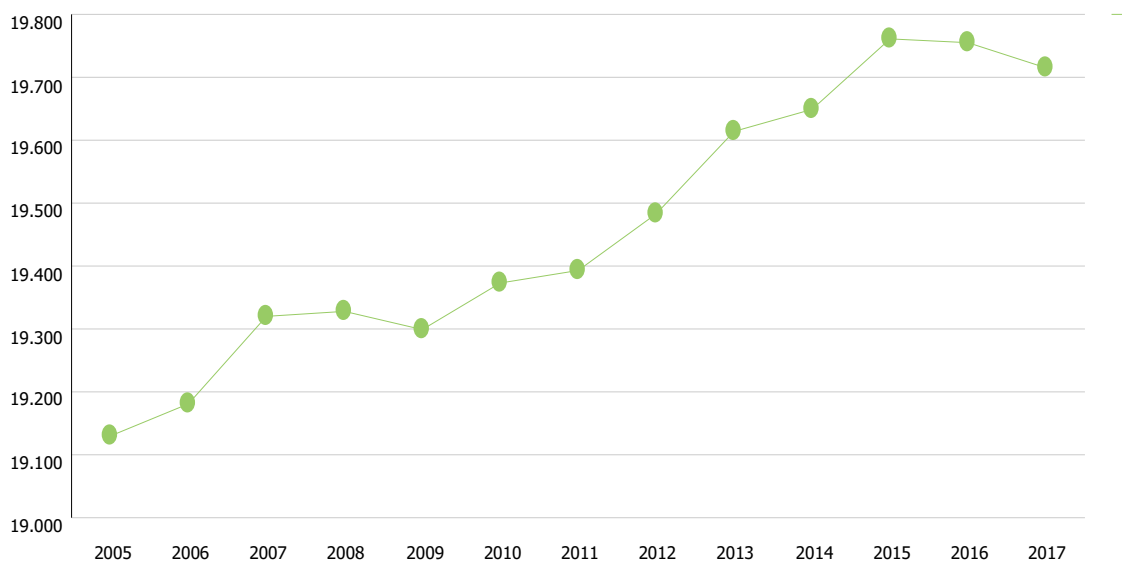
Als we de aangroei van deze leeftijdsgroep in Tienen percentagegewijs gaan aftoetsen aan de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest krijgen we het volgende beeld:

- Groei leeftijdsgroep 0-19j Tienen (2005=100) => (2017=118,8)
- Groei leeftijdsgroep 0-19j Belfius (2005=100) => (2017=100,9)
- Groei leeftijdsgroep 0-19j Vlaams Gewest (2005=100) => (2017=104,8)

De aangroei van de leeftijdsgroep 0-19-jarigen in Tienen is ronduit spectaculair te noemen in vergelijking met de matige groei van deze leeftijdsgroep in de Belfius-cluster van vergelijkbare gemeenten en steden en het Vlaams Gewest. De aangroei van jongeren van 0-19 jaar in Tienen ligt beduidend hoger.

1.2.2. LEEFTIJDGROEP 20- TOT 64-JARIGEN

Grafiek 3: Aantal inwoners in Tienen in de leeftijdsgroep 20-64-jarigen

Bron: Gemeentemonitor 2018

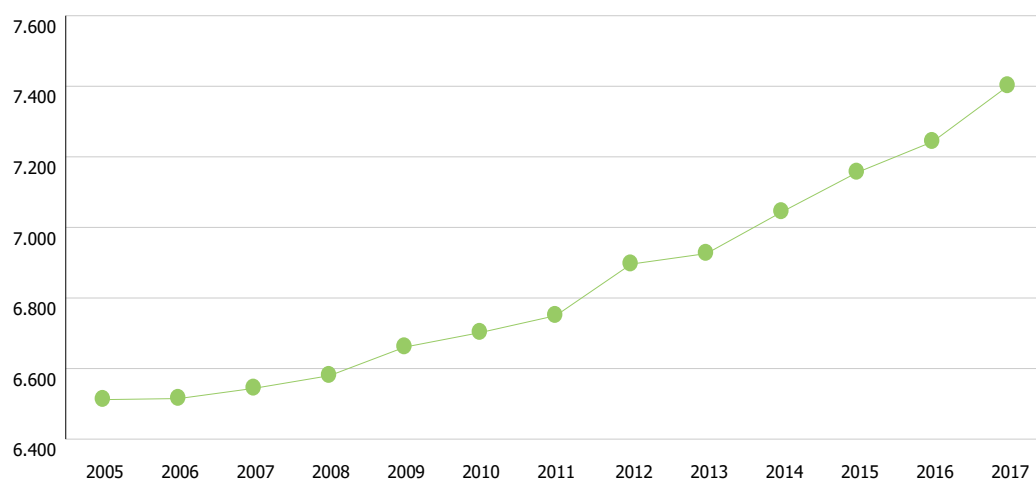
Het aantal inwoners in de leeftijdsgroep van 20- tot 64-jarigen blijft in dezelfde periode relatief stabiel: van 19.130 inwoners in 2005 naar 19.715 in 2017.

De aangroei van de leeftijdsgroep 20-64-jarigen in Tienen is eerder laag te noemen in vergelijking met de groei van deze leeftijdsgroep in de Belfius-cluster van vergelijkbare gemeenten en steden en het Vlaams Gewest. Gezien deze bevolkingsgroep overeenkomt met de actieve bevolking is dit een tendens die we absoluut moeten omkeren de komende jaren.

- Groei leeftijdsgroep 20-64j Tienen (2005=100) => (2017=103,1)
- Groei leeftijdsgroep 20-64j Belfius (2005=100) => (2017=104,2)
- Groei leeftijdsgroep 20-64j Vlaams Gewest (2005=100) => (2017=105,4)

1.2.3. LEEFTIJDGROEP 65-JARIGEN EN OUDER

Het aantal 65-plussers in Tienen is aanzienlijk gestegen tussen 2005 en 2017 zoals onderstaande grafiek ook aantoonst. Van 6.512 inwoners in 2005 naar 7.401 inwoners in 2017.

Grafiek 4: Aantal inwoners in Tienen in de leeftijdsgroep 65-jarigen en ouder

Bron: Gemeentemonitor 2018

De aangroei van de leeftijdsgroep 65-jarigen en ouder in Tienen is weliswaar hoog maar in vergelijking met de groei van deze leeftijdsgroep in de Belfius-cluster van vergelijkbare gemeenten en steden en het Vlaams Gewest eerder laag.

- Groei leeftijdsgroep 65j en ouder Tienen (2005=100) => (2017=113,7)
- Groei leeftijdsgroep 65j en ouder Belfius (2005=100) => (2017=122,1)
- Groei leeftijdsgroep 65j en ouder Vlaams Gewest (2005=100) => (2017=119,8)

1.3. BEVOLKINGSSTRUCTUUR

1.3.1. LEEFTIJDGROEP 0- TOT 17-JARIGEN

Qua percentage van het aantal kinderen van 0-17 jaar zit Tienen op het gemiddelde van de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest. Tienen heeft dus een inhaalbeweging gemaakt gezien uit vorige grafieken blijkt dat het aantal jongeren sterk is toegenomen de laatste 10 jaar.

Tabel 2: Percentage van aantal kinderen (0-17 jaar) t.o.v. de totale bevolking

	Tienen		Belfius-Cluster	Vlaams Gewest
	Totale bevolking	# kinderen tov totale bevolking	# kinderen tov totale bevolking	# kinderen tov totale bevolking
2007	32.083	17,50%	19,40%	19,80%
2008	32.207	17,60%	19,30%	19,70%
2009	32.339	17,80%	19,10%	19,70%
2010	32.552	17,80%	19,00%	19,60%
2011	32.703	17,80%	18,90%	19,50%
2012	32.987	18,00%	18,80%	19,50%
2013	33.233	18,20%	18,70%	19,50%
2014	33.511	18,40%	18,70%	19,50%
2015	33.950	18,90%	18,70%	19,40%
2016	34.185	19,20%	18,60%	19,40%
2017	34.365	19,20%	18,60%	19,40%

Bron: Gemeentemonitor 2018

1.3.2. LEEFTIJDSGROEP 65-JARIGEN EN OUDER

Qua percentage senioren zit Tienen nog altijd lichtjes boven het gemiddelde van de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest ondanks het gegeven dat het aantal senioren in Tienen de laatste jaren in verhouding minder aangroeit in vergelijking met de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest.

Tabel 3: Percentage van aantal ouderen (65 jaar en ouder) t.o.v. de totale bevolking

	Tienen		Belfius-Cluster	Vlaams Gewest
	Totale bevolking	# 65-jarigen en ouder tov totale bevolking	# 65-jarigen en ouder tov totale bevolking	# 65-jarigen en ouder tov totale bevolking
2007	32.083	20,40%	18,10%	17,80%
2008	32.207	20,40%	18,20%	17,90%
2009	32.339	20,60%	18,40%	18,00%
2010	32.552	20,60%	18,60%	18,20%
2011	32.703	20,60%	18,80%	18,30%
2012	32.987	20,90%	19,20%	18,60%
2013	33.233	20,80%	19,50%	18,80%
2014	33.511	21,00%	19,80%	19,10%
2015	33.950	21,10%	20,10%	19,30%
2016	34.185	21,20%	20,30%	19,50%
2017	34.365	21,50%	20,60%	19,80%

Bron: Gemeentemonitor 2018

1.3.3. AFHANKELIJKHEIDSRATIO

De demografische **afhankelijkheidsratio**, de verhouding tussen de bevolking buiten arbeidsleeftijd en de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64), bedraagt in **Vlaanderen 70,52** (2017). Per 100 personen tussen de 20 en 64 jaar zijn er dus 70,52 personen die ofwel jonger dan 20 ofwel ouder dan 65 zijn.

In **Tienen** zijn er per 100 personen tussen de 20 en 64 jaar **74,3** personen die ofwel jonger dan 20 ofwel ouder dan 65 zijn. Verhoudingsgewijs kunnen we dus in Tienen spreken van een lager aandeel van de bevolking op arbeidsleeftijd t.o.v. Vlaanderen.

Tabel 4: Afhankelijkheidsratio Tienen (bevolking 0-19 jaar en 65 jaar en ouder t.o.v. de bevolking 20-64 jaar)

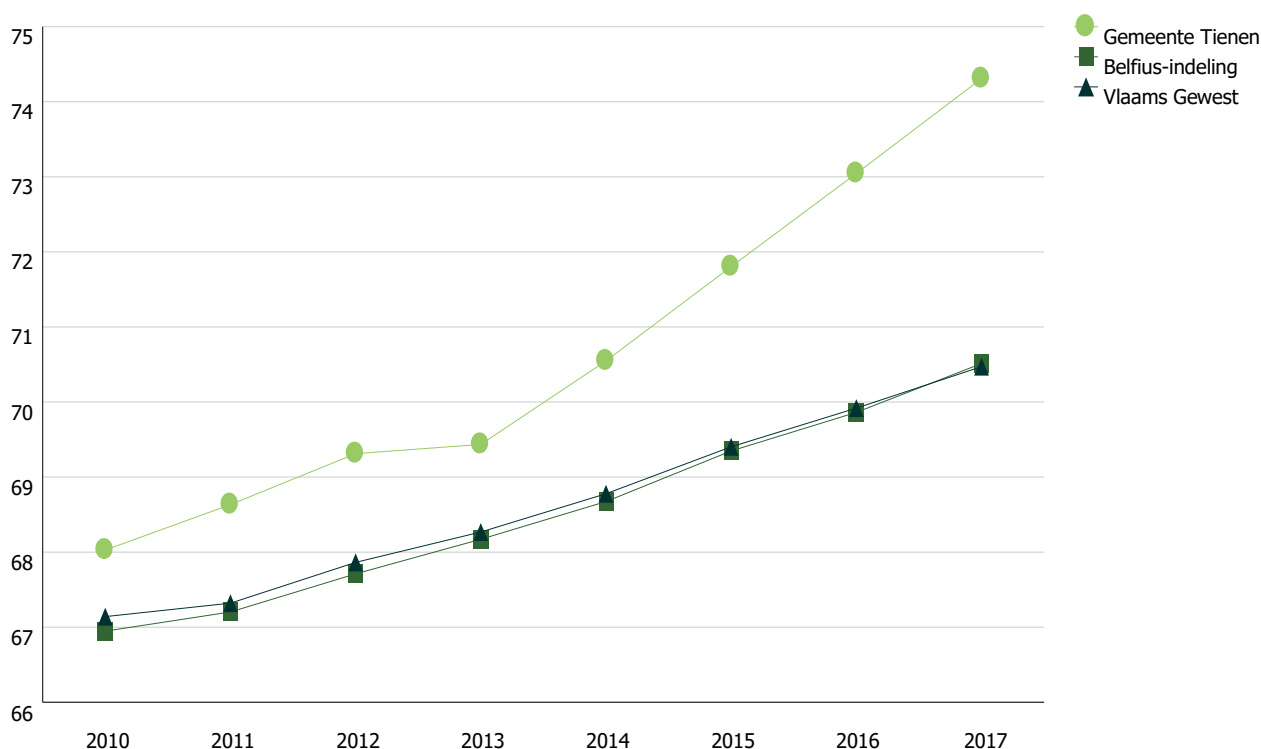
Tienen (# per 1 januari)				
	# inwoners tussen 0 – 19 jaar	# inwoners vanaf 65 jaar en ouder	# inwoners tussen 20 – 64 jaar	Afhankelijkheidsratio
2010	6.477	6.702	19.373	68,0%
2011	6.560	6.750	19.393	68,6%
2012	6.608	6.896	19.483	69,3%
2013	6.693	6.926	19.614	69,4%
2014	6.818	7.044	19.649	70,5%
2015	7.033	7.156	19.761	71,8%
2016	7.187	7.243	19.755	73,0%
2017	7.249	7.401	19.715	74,3%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 5: Vergelijking afhankelijkheidsratio Tienen met Belfius-cluster en Vlaams Gewest

	Afhankelijkheidsratio Tienen	Afhankelijkheidsratio Belfius-cluster	Afhankelijkheidsratio Vlaams Gewest
2010	68,0%	66,9	67,1
2011	68,6%	67,2	67,3
2012	69,3%	67,7	67,9
2013	69,4%	68,2	68,3
2014	70,5%	68,7	68,8
2015	71,8%	69,3	69,4
2016	73,0%	69,9	69,9
2017	74,3%	70,5	70,5

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 5: Evolutie afhankelijkheidsratio

Bron: Gemeentemonitor 2018

Het aandeel van de beroepsactieve bevolking in Tienen is in vergelijking met de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest lager, want in Tienen zijn in verhouding meer inwoners buiten arbeidsleeftijd dan in de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest.

1.4. DEMOGRAFISCHE COËFFICIENTEN TIENEN

“Demografische coëfficiënten” vormt een verzameling van een aantal abstracte concepten die de bedoeling hebben om verhoudingen tussen verschillende bevolkingscategorieën weer te geven. Deze begrippen zijn de grijze druk, de groene druk, de verouderingscoëfficiënt en de familiale zorgindex.

Veel van deze begrippen worden verkeerd geïnterpreteerd. In volgende alinea's zullen de begrippen verduidelijkt worden en zal nagegaan worden op welke manier ze voor de stad Tienen begrepen kunnen worden.

1.4.1. GRIJZE DRUK

Grijze druk geeft de verhouding weer tussen de leeftijdsgroep van ouderen (vergrijsde bevolking) en de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Dit wordt berekend aan de hand van volgende formule: bevolking 65 jaar en ouder/bevolking tussen 20 en 64 jaar oud.

Hét heet hangijzer voor zowel de lokale-, Vlaamse-, federale- als internationale politiek is de toenemende vergrijzing van de bevolking. Deze vergrijzing zorgt voor een toenemende druk op de financiën van voormelde overheden.

Aangezien het pensioenstelsel binnen België gefinancierd wordt door middel van een repartitiestelsel (in tegenstelling tot een kapitalisatiestelsel van omringende landen zoals Nederland), dreigt een afname van de actieve bevolking in combinatie met de toename van de inactieve bevolking boven 65 jaar te leiden tot enerzijds minder bijdragen en anderzijds hogere uitgaven. De pensioenen van vandaag worden immers gefinancierd door de sociale zekerheidsbijdragen van vandaag.

Er is sprake van grijze druk wanneer de verhouding van de ouderen (vanaf 65 jaar) ten opzichte van de bevolking op actieve leeftijd (20-64 jaar) doorslaat in het voordeel van de eerste leeftijdscategorie. Dit wijst op de mate waarin de niet-meer-actieve bevolking weegt op de bevolking op actieve leeftijd.

Voor het jaar 2017 heeft Tienen een grijze druk van **55,2 procent**. Het absoluut aantal ouderen bedraagt dus meer dan de helft van het aantal van de Tiense bevolking op actieve leeftijd (tussen 20-64 jaar oud). Tienen doet hiermee veel slechter dan het gemiddelde van het Arr. Leuven (indicator 48,4).

Tabel 6: Grijze druk in Tienen en het arrondissement Leuven

	Stad Tienen	Arrondissement Leuven
2008	49,7	41,7
2009	50,4	42,4
2010	50,9	43
2011	51,4	43,6
2012	52	44,1
2013	51,8	44,9
2014	52,6	45,7
2015	53,5	46,6
2016	53,9	47,5
2017	55,2	48,4

Bron: Rijksregister – Provincies in cijfers

1.4.2. GROENE DRUK

Groene druk geeft de verhouding weer tussen de jeugdige bevolking en de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Dit wordt berekend aan de hand van volgende formule: bevolking 0-19 jaar/ bevolking 20-64 jaar].

'Druk' is een woord met een pejoratieve bijklank, maar hoeft in dit geval niet enkel negatief opgevat te worden. De groene druk is immers de verhouding van de jongeren (0-19 jaar) ten opzichte van de bevolking op actieve leeftijd (20-64 jaar). Het betreft de mate waarin de nog-niet actieve bevolking weegt op de bevolking op actieve leeftijd.

Anderzijds heeft een grote groene druk ook positieve gevolgen, in die zin dat de jongeren van nu, de arbeidskrachten van morgen zijn. De groene druk houdt de bevolking binnen de gemeente jong en kan dan ook op termijn de grijze druk verzachten.

In Tienen (indicator 41,6) ligt de indicator van de groene druk voor het jaar 2017 net boven het gemiddelde van het Arr. Leuven (indicator 39,7).

Gezien zowel de grijze als groene druk in Tienen hoog liggen, is de conclusie dat vooral de groep van de actieve bevolking veel te laag is en dat beleidsmaatregelen genomen moeten worden om deze trend te keren en jonge gezinnen naar de stad aan te trekken.

Tabel 7: Groene druk in Tienen en het arrondissement Leuven

	Stad Tienen	Arrondissement Leuven
2008	36,6	39,0
2009	37,2	39,2
2010	37,6	39,3
2011	38,1	39,3
2012	38,3	39,3
2013	38,5	39,1
2014	39,2	39,3
2015	40,2	39,4
2016	41,1	39,6
2017	41,6	39,7

Bron: Rijksregister – Provincies in cijfers

1.4.3. VEROUDERINGSCOËFFICIËNT

De verouderingscoëfficiënt geeft de verhouding weer tussen het aantal ouderen (+65 jaar) en het aantal jongeren (tussen 0 en 19 jaar).

Voor Tienen bekomen we een indicator van **132,6** d.w.z. dat er **beduidend meer ouderen vanaf 60 jaar zijn ten opzichte van het aantal 0-19-jarigen**. We kunnen concluderen dat Tienen op dit onderdeel veel hoger scoort dan het gemiddelde van de gemeenten in het **Arr. Leuven** (indicator **121,7**). Dit duidt nogmaals op het feit dat de leeftijd van de bevolking van Tienen ouder is dan de omliggende gemeenten in ons arrondissement.

Natuurlijk zal deze verouderingscoëfficiënt geen rechtstreekse invloed hebben op de respectievelijke gemeenten en steden zelf. Deze verouderingsindex heeft vooral gevolgen op nationaal vlak en dient ook zo benaderd te worden. Waarom is dit zo? De sociale zekerheid is tot op heden nog steeds federale materie, hetgeen als gevolg heeft dat een veroudering van de bevolking vooral nationaal (negatieve) budgettaire gevolgen heeft. Dit neemt niet weg dat een lokale overheid beleidsmaatregelen kan nemen om de (sociale) gevolgen van deze veroudering te lenigen (zie infra: familiale zorgindex).

Tabel 8: Verouderingscoëfficiënt in Tienen en het arrondissement Leuven

	Stad Tienen	Arrondissement Leuven
2008	135,6	106,9
2009	135,4	108
2010	135,2	109,3
2011	135	110,7
2012	135,7	112,4
2013	134,7	114,8
2014	134,3	116,3
2015	133,1	118,2
2016	131,2	119,9
2017	132,6	121,7

Bron: Rijksregister – Provincies in cijfers

1.4.4. FAMILIALE ZORGINDEX

Dit is een eerder sociaal begrip en duidt op de mate waarin de oudste actieven (50-59 jaar oud) kunnen instaan voor de zorg voor hun hoogbejaarde ouders (vanaf 80 jaar). De indicator slaat dan ook op de verhouding van het aantal hoogbejaarden in vergelijking met het aantal 50-59-jarigen. In Tienen (indicator 46,1) is ook deze indicator voor het jaar 2017 negatief, want hoger dan de omliggende steden en gemeenten van het Arr. Leuven (indicator 41,4).

Het resultaat wil zeggen dat voor om en bij de 46 hoogbejaarden er honderd 50-59-jarigen klaarstaan om eventueel voor hun zorg in te staan. Hierbij dient nog opgemerkt te worden dat Tienen vrij veel rustoorden op zijn grondgebied heeft wat een impact heeft op deze negatieve balans.

Tabel 9: Familiale zorgindex in Tienen en het arrondissement Leuven

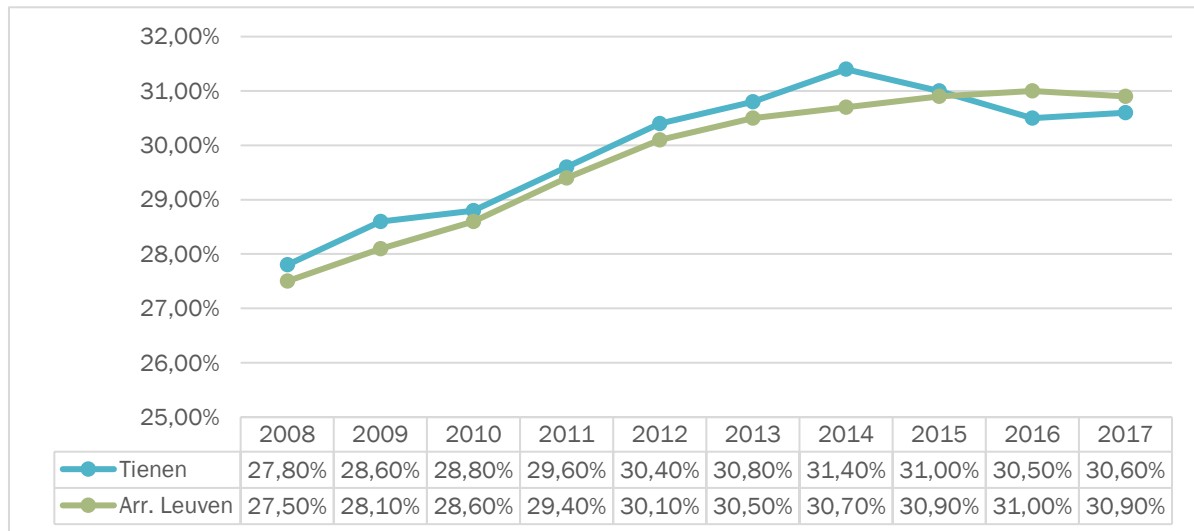
	Stad Tienen	Arrondissement Leuven
2008	135,6	106,9
2009	135,4	108,0
2010	135,2	109,3
2011	135,0	110,7
2012	135,7	112,4
2013	134,7	114,8
2014	134,3	116,3
2015	133,1	118,2
2016	131,2	119,9
2017	132,6	121,7

Bron: Rijksregister – Provincies in cijfers

1.4.5. VERZILVERING OF INTERNE VERGRIJZING

De interne vergrijzing geeft het aantal 80-jarigen en ouder ten opzichte van het aantal 65-jarigen aan. M.a.w. dit geeft weer hoeveel hoogbejaarden er in de groep van de senioren zijn.

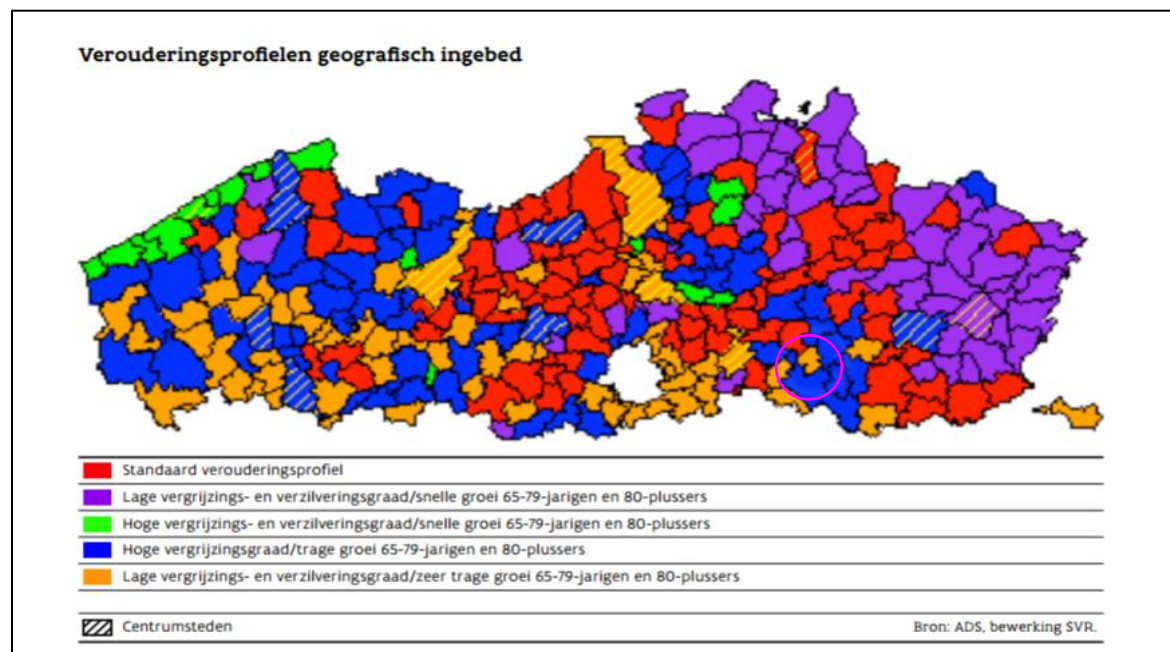
Figuur 1: Interne vergrijzing in Tienen en het arrondissement Leuven

Bron: Provincies in cijfers

De vergrijzing is een tendens die in heel Vlaanderen waarneembaar is. Onderstaande kaart maakt deze Vlaamse tendens nogmaals duidelijk:

Kaart 1: Verouderingsprofiel in Vlaanderen

Bron: SVR-st@ts 2016/5: Vergrijzing en verzilvering in de Vlaamse steden en gemeenten.

Dit betekent ook dat de voorspelde vergrijzing binnen de vergrijzing zich sterk doorzet, wat meteen een van de uitdagingen voor het toekomstig beleid zal zijn. Het stijgende aantal ouderen en de vergrijzingsprognoses worden ook door de provincie als een van de in te vullen toekomstige vraagstukken naar voren geschoven.

2. BEVOLKINGSPROGNOSES

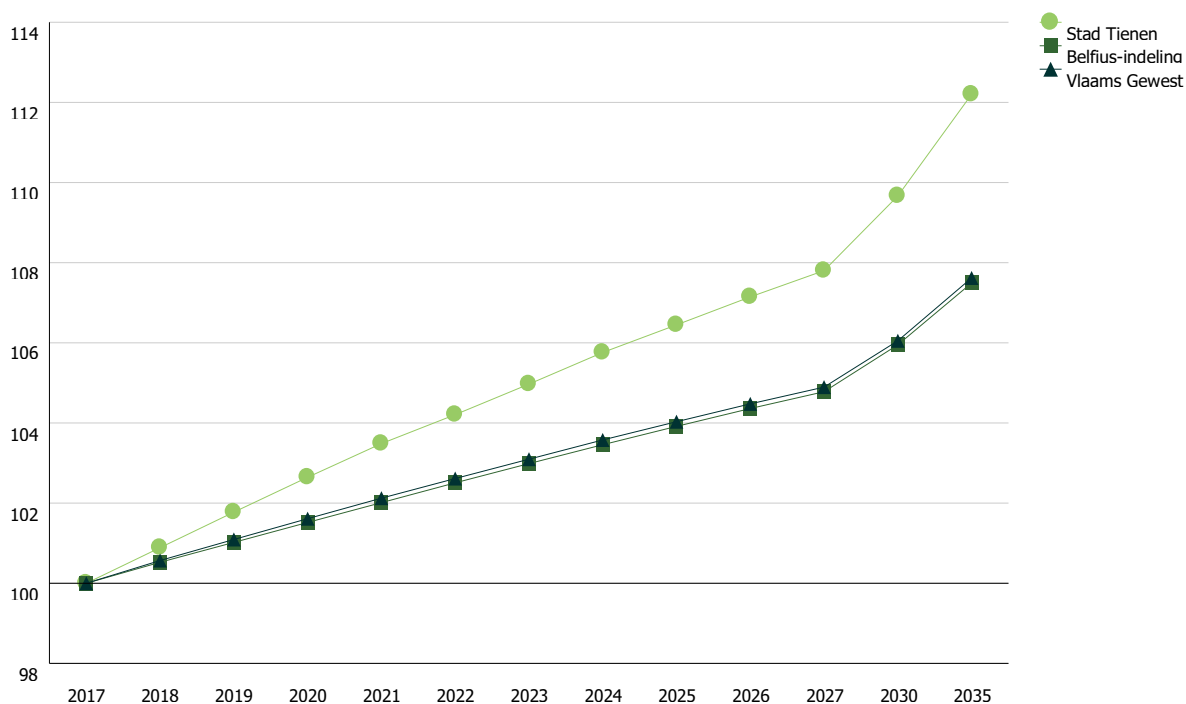
De verwachte bevolkingsaangroei is voor Tienen beduidend hoger dan de verwachte aangroei voor de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest. Dit is een gegeven waarmee we op diverse vlakken rekening zullen moeten houden bij de verdere uitbouw van de stad.

Tabel 10: Vooruitberekening van de bevolking - Geobserveerd (2017) en geprojecteerd aantal inwoners (2019-2035)

	Tienen		Belfius-Cluster	Vlaams Gewest
	Totale bevolking	Groei Tienen	Groei Belfius	Groei Vlaams Gewest
2017	34.365	100	100	100
2018	34.675	100,9	100,5	100,6
2019	35.004	101,9	101	101,1
2020	35.274	102,6	101,5	101,6
2021	35.563	103,5	102	102,1
2022	35.811	104,2	102,5	102,6
2023	36.073	105	103	103,1
2024	36.344	105,8	103,5	103,6
2025	36.581	106,4	103,9	104
2026	36.821	107,1	104,4	104,5
2027	37.046	107,8	104,8	104,9
2030	37.687	109,7	106	106,1
2035	38.558	112,2	107,5	107,6

Bron: Statistiek Vlaanderen, Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten 2018-2035

Grafiek 6: Bevolking - Groei (2017 = 100)

3. LOOP VAN DE BEVOLKING

3.1. Natuurlijke groei (of access) van de bevolking

De natuurlijke groei (of access) van de bevolking wordt bepaald door het geboortecijfer te verminderen met het sterftecijfer. Veranderingen als gevolg van migratie worden bij deze berekening niet meegenomen.

Tabel 11: Aantal geboorten – aantal overlijdens per 1000 inwoners – Tienen

	Geboorten per 1.000 inwoners	Overlijdens per 1.000 inwoners	Natuurlijke groei per 1.000 inwoners
2006	10,8	10,9	0
2007	11,3	12	-0,6
2008	10,3	12,3	-2
2009	10,6	12,4	-1,8
2010	11,5	13	-1,5
2011	10,1	11,4	-1,3
2012	10,7	13,7	-3
2013	11,6	10,8	0,8
2014	11,3	11,5	-0,1
2015	9,8	13,3	-3,5
2016	9,5	10,9	-1,4

Bron: Statistiek Vlaanderen, Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten 2018-2035

Tabel 12: Aantal geboorten – aantal overlijdens per 1000 inwoners – Belfius-cluster

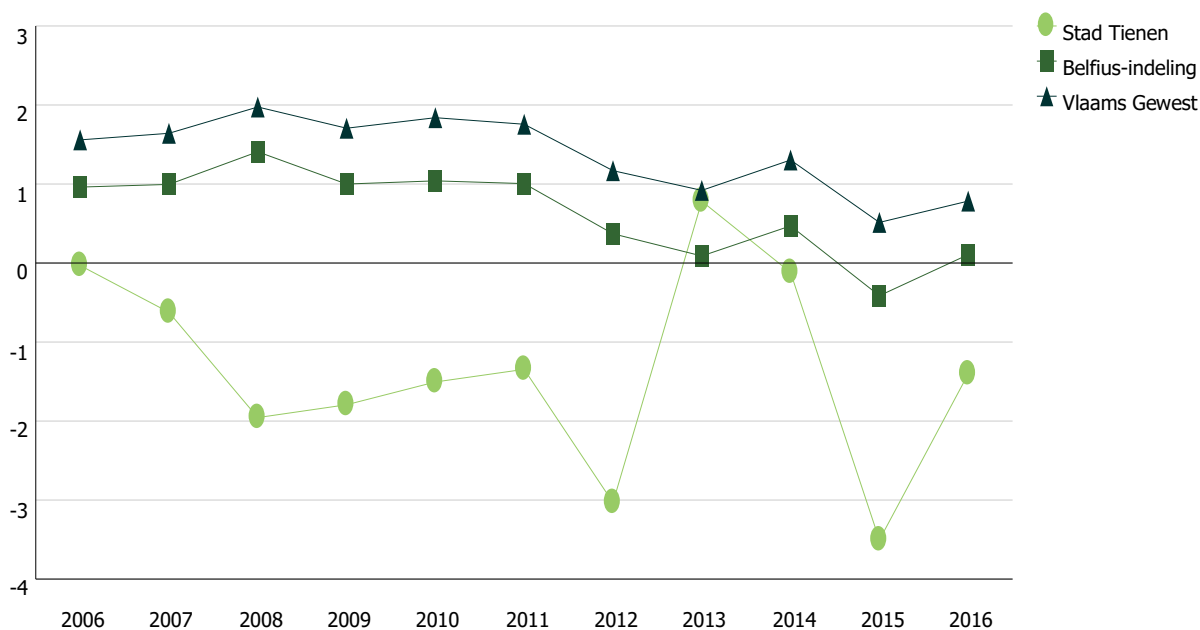
	Geboorten per 1.000 inwoners	Overlijdens per 1.000 inwoners	Natuurlijke groei per 1.000 inwoners
2006	10,2	9,2	1
2007	10,1	9,2	1
2008	10,7	9,3	1,4
2009	10,5	9,5	1
2010	10,7	9,6	1
2011	10,4	9,4	1
2012	10,3	9,9	0,4
2013	10	9,9	0,1
2014	10	9,5	0,5
2015	9,6	10	-0,4
2016	9,7	9,6	0,1

Bron: Statistiek Vlaanderen, Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten 2018-2035

Tabel 13: Aantal geboorten – aantal overlijdens per 1000 inwoners – Vlaams Gewest

	Geboorten per 1.000 inwoners	Overlijdens per 1.000 inwoners	Natuurlijke groei per 1.000 inwoners
2006	10,8	9,2	1,6
2007	10,7	9,1	1,6
2008	11,3	9,4	2,0
2009	11,1	9,4	1,7
2010	11,2	9,4	1,8
2011	11,0	9,2	1,8
2012	10,8	9,6	1,2
2013	10,6	9,7	0,9
2014	10,5	9,2	1,3
2015	10,2	9,7	0,5
2016	10,2	9,4	0,8

Bron: Statistiek Vlaanderen, Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten 2018-2035

Grafiek 7: Natuurlijke groei per 1.000 inwoners

Bron: STATBEL, verwerking Statistiek Vlaanderen

Zoals hierboven werd aangehaald, is de bevolking van Tienen sterk toegenomen. Uiteraard kan dit diverse redenen hebben. Enerzijds kan een bevolking op natuurlijke wijze (geboortes/overlijdens) toe- of afnemen. Anderzijds kunnen er ook kunstmatige bewegingen zijn, namelijk immigratie of emigratie.

Bij een natuurlijke bevolkingstoename is het natuurlijk access positief. Indien we dit specifiek voor Tienen bekijken, blijkt het natuurlijk access van 2006 tot 2016 echter meestal negatief te zijn geweest.

Wanneer we dit vergelijken met de cijfergegevens van de diverse andere Belfius-gemeenten en het Vlaams gewest is daar een duidelijke tendens van een lichte toename van de bevolking op natuurlijke wijze merkbaar. De stad Tienen wijkt daar dus substantieel van af met een afname van de bevolking op natuurlijke wijze. Gezien de bevolking in Tienen jaar na jaar stijgt, is de bevolkingstoename te wijten aan andere factoren.

3.2. MIGRATIESALDO

3.2.1. INTERNE MIGRATIES

Interne migraties zijn verhuisbewegingen binnen een land. Het gaat om inwoners die in de stad/gemeente komen wonen of de stad/gemeente verlaten.

Tabel 14: Verhuisbewegingen binnen België (interne migraties), in de loop van het jaar

	Interne inwijking	Interne uitwijking	Saldo
2006	1.440	1.293	147
2007	1.407	1.407	0
2008	1.475	1.348	127
2009	1.418	1.307	111
2010	1.433	1.389	44
2011	1.652	1.410	242
2012	1.680	1.370	310
2013	1.589	1.456	133
2014	1.695	1.419	276
2015	1.558	1.325	233
2016	1.580	1.488	92

Bron: Gemeentemonitor 2018

Het saldo van de interne migraties in Tienen is steeds positief. **De interne migraties dragen onweerlegbaar bij tot de jaarlijkse bevolkingstoename.** Op het jaar 2007 na heeft Tienen steeds een positief intern migratiesaldo gekend. Tienen is een centraal gelegen stad met betaalbare huisvesting die werk maakt van zorg, onderwijs, tewerkstelling, vrijetijdsaanbod.... Dit gecombineerd met de mogelijkheid om zich enerzijds in het stadscentrum vlakbij verschillende voorzieningen te vestigen of zich anderzijds in het groen te vestigen in een van onze rustieke deeldorpen, maakt van Tienen een aantrekkelijke stad om te komen wonen. Dit is een mogelijke verklaring voor het positieve interne migratiesaldo van Tienen.

3.2.2. INTERNATIONALE MIGRATIES

Internationale migraties zijn verhuisbewegingen van en naar het buitenland.

In Tienen vestigen zich jaarlijks meer inwoners vanuit het buitenland in onze stad dan dat inwoners uit onze stad uitwijken naar het buitenland. Het saldo van de internationale migraties is aldus steeds positief. **Deze factor draagt**, net als de interne migraties (de binnenlandse verhuisbewegingen), **bij aan de groei van de Tiense bevolking.**

Tabel 15: Verhuisbewegingen van en naar het buitenland (internationale migraties), in de loop van het jaar

		Tienen										
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Internationale inwijking	vanuit buitenland	86	119	137	157	173	185	184	237	238	210	185
	vanuit wachtregister	41	38	56	75	57	64	24	23	24	26	43
	herinschrijving	72	67	97	80	35	34	53	41	60	46	53
	totaal	199	224	290	312	265	283	261	301	322	282	281
Internationale uitwijking	naar buitenland	41	49	83	66	73	72	85	101	73	92	74
	naar wachtregister						52	24	18	3	7	1
	ambtshalve geschrapt	67	56	118	83	40	69	118	74	80	68	68
	totaal	108	105	201	149	113	193	227	193	156	167	143
Saldo		91	119	89	163	152	90	34	108	166	115	138

In de grafiek hieronder staat het saldo van alle verhuisbewegingen:

Tabel 16: Saldo van alle verhuisbewegingen, in de loop van het jaar (interne migraties + internationale migraties)

	Interne migratie	Internationale migratie	Migratiesaldo Saldo
2006	147	91	238
2007	0	119	119
2008	127	89	216
2009	111	163	274
2010	44	152	196
2011	242	90	332
2012	310	34	344
2013	133	108	241
2014	276	166	442
2015	233	115	348
2016	92	138	230

4. DIVERSITEIT

4.1. AANTAL VREEMDE NATIONALITEITEN IN TIENEN

Aantal verschillende vreemde nationaliteiten: 103 (in 2017) → 133 (december 2018)

De verkleuring van alle Vlaamse gemeenten is een feit. Niet alleen is er de continue instroom van vluchtelingen, de gezinshereniging, de blijvende migratie vanuit EU-landen, maar we zien ook een stijgende groep Belgen van vreemde herkomst. De lokale uitdagingen zijn groot en in Tienen is dit niet anders, zeker als kleine centrumstad.

Aantal en aandeel vreemdelingen (bron: dienst vreemdelingenzaken december 2018)

- vreemdelingen: huidige niet-Belgische nationaliteit
- 35.004 inwoners
- vreemdelingen = 8% (in 2017 bedroeg dit aandeel 7,2% - zie overzicht hieronder)
- 133 nationaliteiten

Tabel 17: Overzicht nationaliteit volgens nationaliteit/geboortenationaliteit (cijfergegevens 2017)

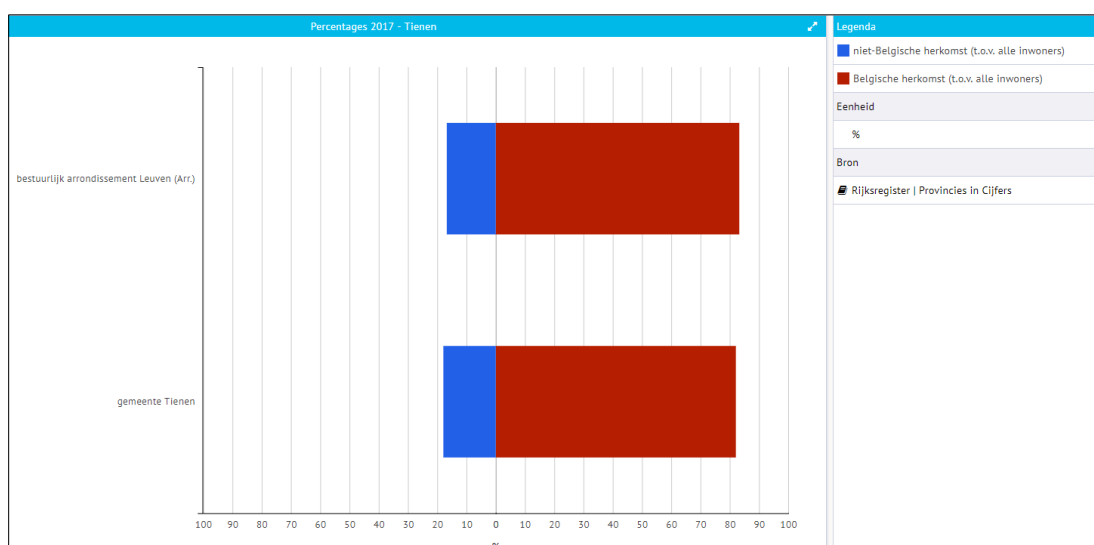
	gemeente Tienen		provincie Vlaams-Brabant		gewest Vlaams Gewest	
	2000	2017	2000	2017	2000	2017
totaal aantal inwoners volgens rijksregister [aantal]	31.949	34.424	1.018.173	1.131.606	5.967.842	6.529.399
niet-Belgische huidige nationaliteit [aantal]	1.067	2.484	61.738	112.259	321.272	563.504
niet-Belgische huidige nationaliteit (t.o.v. alle inwoners) [%]	3,3	7,2	6,1	9,9	5,4	8,6
niet-Belgische geboortenationaliteit [aantal]	1.480	4.530	84.393	189.379	477.859	983.671
niet-Belgische geboortenationaliteit (t.o.v. alle inwoners) [%]	4,6	13,2	8,3	16,7	8,0	15,1
niet-Belgische herkomst [aantal]	1.792	6.163	105.890	266.257	597.400	1.353.916
niet-Belgische herkomst (t.o.v. alle inwoners) [%]	5,6	17,9	10,4	23,5	10,0	20,7

In de bevolkingstotalen is in 2017 92,8% van Belgische nationaliteit en 7,2% niet-Belg. Dit is een lichte verhoging t.o.v. 2016 toen dit aandeel 6,5% bedroeg. Uit de meest recente gegevens (december 2018) blijkt dat het aandeel niet-Belgen is toegenomen naar 8,0%.

Ondanks dat we kunnen concluderen dat het aandeel niet-Belgen de laatste jaren fors aan het stijgen is, ligt het procent niet-Belgen in Tienen niet hoger – eigenlijk zelfs lager – dan het Vlaamse of provinciale gemiddelde. Kijken we echter naar de aangroei sinds 2000 dan zien we meer dan een verdubbeling van deze bevolkingsgroep, een trend die hoger ligt dan in het arrondissement Leuven of het Vlaams Gewest.

4.2. AANTAL INWONERS VAN NIET-BELGISCHE HERKOMST

Het totaal aantal inwoners in Tienen van niet-Belgische herkomst was 17,0 procent in 2016 en **17,9 procent** in 2017, wat vergelijkbaar is met het gemiddelde van het arrondissement Leuven.

Grafiek 8: Overzicht Belgen/Niet-Belgen (2017)

Het aandeel van personen van niet-EU-herkomst in het jaar 2016 bedroeg 11,3% (toen was het totale aandeel van niet-Belgische herkomst 17,0%). Het aandeel van personen van niet-EU-herkomst is bijzonder fors aan het stijgen:

Evolutie personen van niet-EU-herkomst:

- in 2012: 3.223 personen
- in 2017: 5.825 personen

= stijging met 2.602 personen of een toename van 180%

Tabel 18: Herkomstgroepen (EU-herkomst/niet-EU-herkomst in 2016)

Totaal	Tienen		VRIND.structuurondersteunende steden	Vlaams Gewest
	Aantal	% t.o.v. totaal aantal inwoners	% t.o.v. totaal aantal inwoners	% t.o.v. totaal aantal inwoners
	5.825	17,0	17,2	20,5

Herkomstgroepen	Tienen		VRIND.structuurondersteunende steden	Vlaams Gewest
	Aantal	% t.o.v. totaal aantal inwoners	% t.o.v. totaal aantal inwoners	% t.o.v. totaal aantal inwoners
Totaal EU-herkomst	1.959	5,7	6,7	9,2
- West- en Noord-EU15	803	2,3	3,3	5,2
- Zuid-EU15	428	1,2	1,6	2,0
- EU13	728	2,1	1,8	1,9
Totaal niet-EU-herkomst	3.866	11,3	10,6	11,3
- Europa niet-EU	651	1,9	1,5	1,5
- Turkije en Maghreb	1.014	3,0	5,1	5,2
- Andere landen	2.201	6,4	4,0	4,5

Van buitenlandse herkomst naar geslacht en leeftijd (cijfers 2016)

- 2.274 kinderen schoolgaande leeftijd = 6,5% van 35.000 inwoners
- 1.667 jonger dan 12 (in vgl. met 2007: 877 = toename van 190%)
- 3.395 arbeidsleeftijd = 9,7% van 35.000 inwoner

Tabel 19: Aantal inwoners van buitenlandse herkomst per leeftijdsgroep

Leeftijd	Aantal	% t.o.v. totaal aantal inwoner per leeftijdsgroep	% t.o.v. totaal aantal inwoner per leeftijdsgroep	% t.o.v. totaal aantal inwoner per leeftijdsgroep
0-5 jaar	883	39,6	34,2	36,7
6-11 jaar	784	34,0	31,7	34,2
12-17 jaar	607	29,8	27,7	30,3
18-24 jaar	524	22,2	22,7	26,3
25-34 jaar	978	24,2	24,5	28,4
35-49 jaar	1.385	20,2	19,8	23,3
50-64 jaar	508	7,1	9,0	11,9
65-79 jaar	131	2,6	4,8	7,1
80 jaar en ouder	25	1,1	2,3	3,5

Werkzaamheidsgraad: aantal werkenden van 20 t/m 64 jaar naar herkomstgroep (cijfers 2016)

- 53,8% werkt (t.o.v. 73,7% Belgen)
 - 61% mannen werkt (t.o.v. 75,6% Belgen)
 - 47,8% vrouwen werkt (t.o.v. 71,8% Belgen)
 - 29,3% tussen 20 en 24 jaar (t.o.v. 51,1% Belgen)
 - 51,4% tussen 50 en 64 jaar (t.o.v. 61,5% Belgen)
- ⇒ Inzetten op activering van deze groep naar opleiding/werk heeft impact op andere domeinen zoals kinderopvang

Tabel 20: Aantal werkenden van 20 tot en met 64 jaar naar herkomstgroep

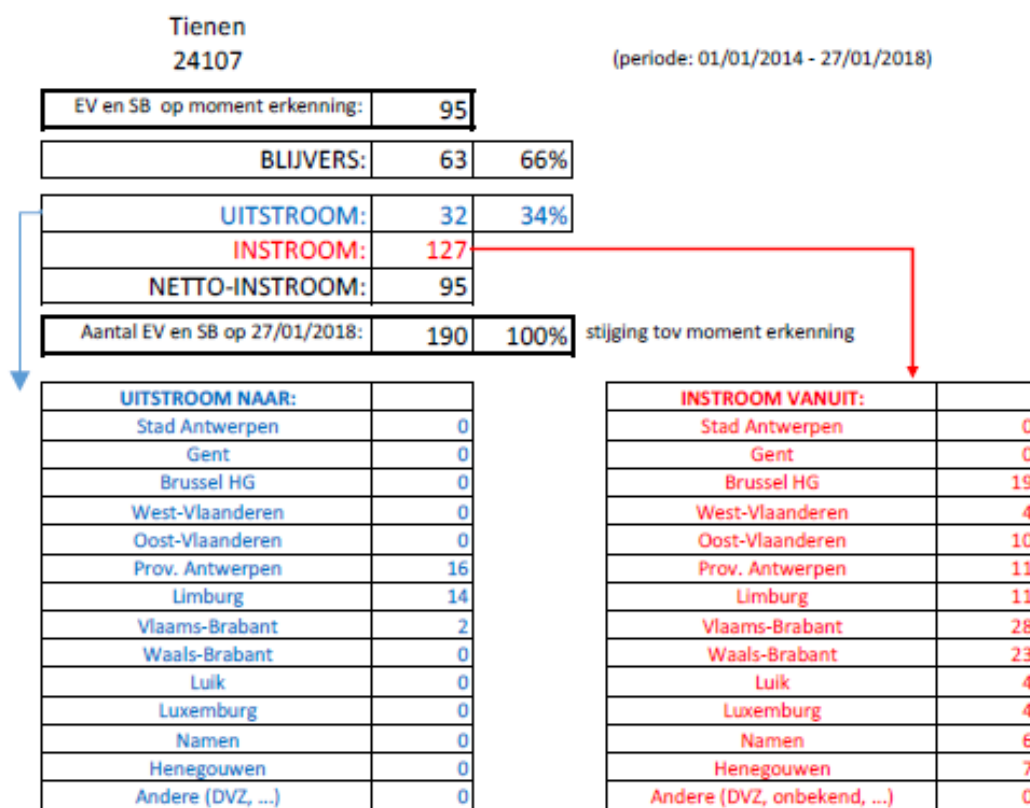
Totaal	Tienen	VRIND.structuurondersteunende steden	Vlaams Gewest
België	73,7	74,5	74,8
Totaal EU	68,4	66,7	60,2
- West- en Noord-EU15	69,7	64,3	56,9
- Zuid-EU15	71,0	69,9	63,8
- EU13	65,6	68,0	64,5
Totaal niet-EU	53,8	53,1	50,6
- Europa niet-EU	49,6	53,8	51,3
- Turkije en Magreb	59,0	54,1	51,5
- Andere landen	52,8	51,8	49,3

Thuis taal (cijfers 2016-2017)

- 22,7% van de kleuters is de thuistaal niet Nederlands
- 19,4% van de lagereschoolkinderen is de thuistaal niet Nederlands
- 18,2% van de leerlingen secundair onderwijs is de thuistaal niet Nederlands
- De grote groep anderstalige kinderen in kleuterklassen en basisscholen vormt een enorme uitdaging voor de leerkrachten/scholen. Ze zijn uitdrukkelijk vragende partij dat de stad hierin (meer) ondersteuning biedt cfr. outreachend werken, uitbreiding brugfiguur basisonderwijs, aanstellen taalcoördinator, enz.

4.3. VERHUISBEWEGINGEN VAN ERKENDE VLUCHTELINGEN EN SUBSIDIAR BESCHERMDEN

62% van de erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden komt uit Irak en Syrië en 36% is tussen 0-17 jaar. Dit heeft een impact op het onderwijs.

VERHUISBEWEGINGEN VAN ERKEND VLUCHTELINGEN EN SUBSIDIAIR BESCHERMDEN

Extractie uit het Rijksregister van alle personen in België met een datum van verzoek om internationale bescherming (en al of niet een datum erkenning vluchteling of een datum subsidiare bescherming) in de periode van 01/01/2014 en 27/01/2018, en die op het moment van de extractie nog legaal in België verbleven.

Van de personen die het statuut van erkend vluchteling of subsidiair beschermde verworven hebben, kennen we:

- * de gemeente waar ze verbleven op het moment van hun erkenning (meestal de gemeente van het opvangcentrum waar ze verbleven op het moment van hun erkenning).
- * de gemeente waar ze verbleven op 27/01/2018.

Door het vergelijken van beide gemeenten krijgen we een zicht op de verhuisbewegingen van de erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden na hun erkenning.

EV en SB op moment erkenning: het aantal EV en SB die op het moment van hun erkenning in de gemeente verbleven

BLIJVERS: het aantal EV en SB die op het moment van hun erkenning in de gemeente verbleven

EN die op 27/01/2018 nog steeds in de gemeente verbleven

UITSTROOM: aantal EV en SB die tussen het moment van hun erkenning en 27/01/2018 de gemeente verlaten hebben

INSTROOM: aantal EV en SB die tussen het moment van hun erkenning en 27/01/2018 in de gemeente zijn komen wonen

NETTO-INSTROOM: instroom - uitstroom

Aantal EV en SB op 27/01/2018: aantal EV en SB die op 27/01/2018 in de gemeente verbleven

Bron: Agentschap Integratie & Inburgering – verhuisbewegingen van erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden – 27/01/18

5. STAND VAN DE HUISHOUDENS

5.1. EVOLUTIE AANTAL HUISHOUDENS

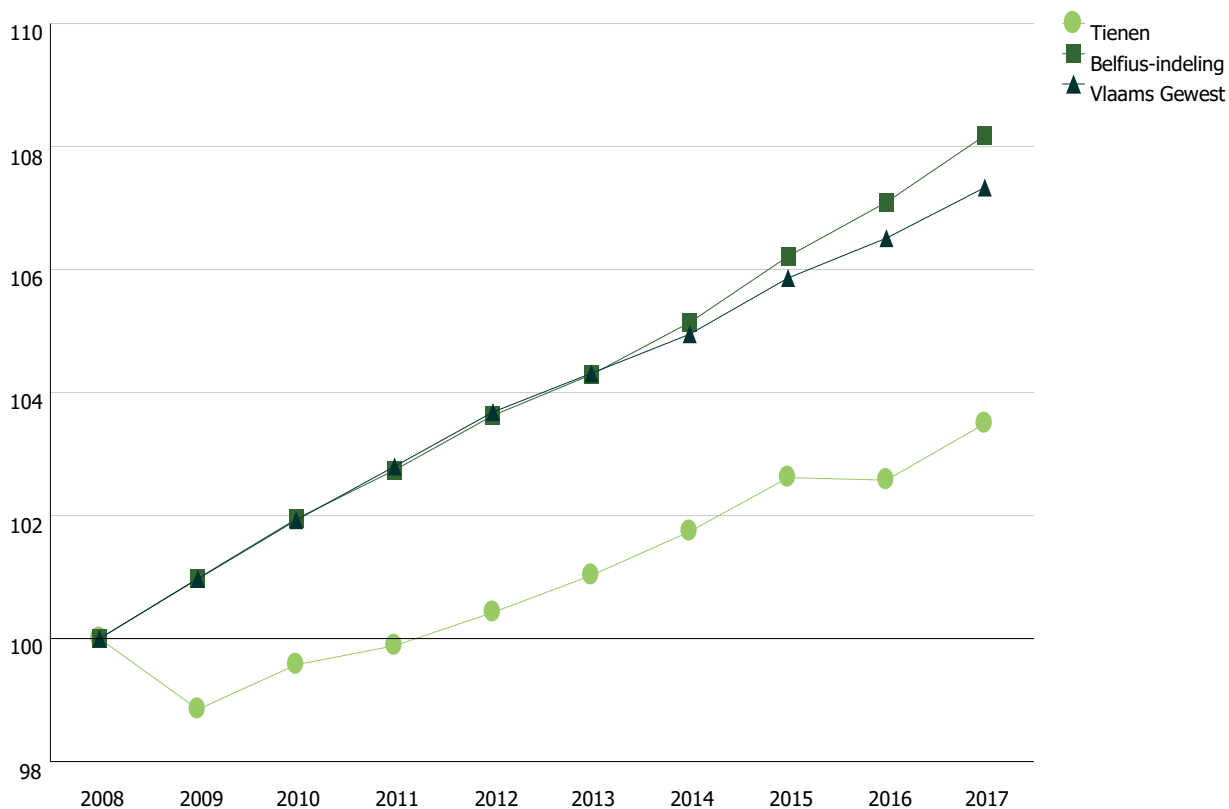
Onder huishouden verstaat men alle personen die in eenzelfde woning wonen en er samenleven. Ook de eenpersoonshuishoudens horen hierbij.

Tabel 21: Evolutie aantal huishoudens

	Stad Tienen		Belfius-cluster		Vlaams Gewest	
	# huishoudens	Groei	# huishoudens	Groei	# huishoudens	Groei
2008	14.597	100,0	339.377	100,0	2.580.049	100,0
2009	14.429	98,8	342.702	101,0	2.605.076	101,0
2010	14.535	99,6	345.981	101,9	2.629.733	101,9
2011	14.580	99,9	348.674	102,7	2.652.271	102,8
2012	14.659	100,4	351.686	103,6	2.675.085	103,7
2013	14.747	101,0	353.938	104,3	2.691.319	104,3
2014	14.851	101,7	356.818	105,1	2.707.723	104,9
2015	14.979	102,6	360.469	106,2	2.731.319	105,9
2016	14.973	102,6	363.451	107,1	2.748.019	106,5
2017	15.107	103,5	367.135	108,2	2.769.259	107,3

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 9: Huishoudens – Groei (2008 = 100)

Bron: Gemeentemonitor 2018

Het aantal huishoudens stijgt in alle gemeenten. De stijging in Tienen is weliswaar beperkter t.o.v. de gemeenten in de Belfius-cluster of t.o.v. het Vlaams Gewest, maar de stijging zit op hetzelfde niveau als die in het Arr. Leuven.

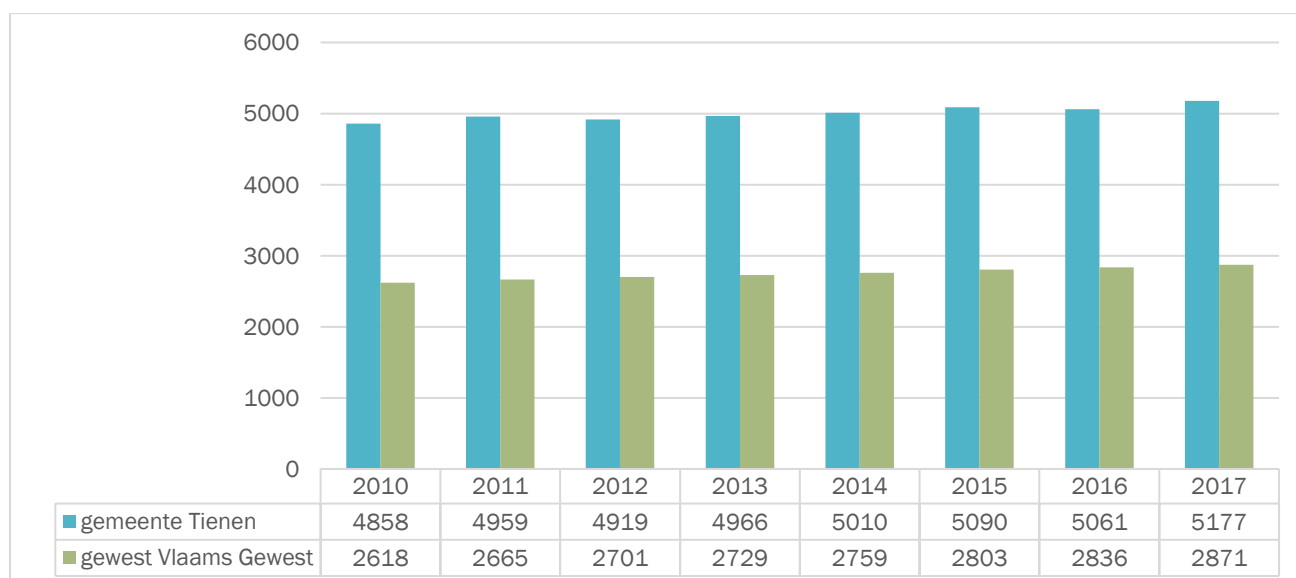
5.2. SAMENSTELLING AANTAL HUISHOUDENS

Tabel 22: Samenstelling huishoudens

Huishoudens 2017 - Tienen	
	2017
alleenwonend [aantal]	5.177
meerpersoonshuishoudens met minstens 1 minderjarig (LIPRO) kind [aantal]	3.501
meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige (LIPRO) kinderen [aantal]	6.397
alleenwonend (t.o.v. alle private huishoudens) [%]	34,3
meerpersoonshuishoudens met minstens 1 minderjarig (LIPRO) kind (t.o.v. alle...)	23,2
meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige (LIPRO) kinderen (t.o.v. alle pr...)	42,4
gemiddelde huishoudensgrootte [gemiddelde]	2,25

De gemiddelde gezinsgrootte in Vlaanderen bedraagt 2,32. In Tienen zitten we daar met 2,25 lichtjes onder. De tendens van de gemiddelde gezinsgrootte is zowel in Tienen als in Vlaanderen in dalende lijn. De meest opvallende statistiek voor Tienen betreft het hoge percentage van het aantal alleenstaanden (zie hieronder).

5.3. Aantal alleenstaanden

Bron: Provincies in cijfers

De groep alleenstaanden in Tienen is zeer hoog (34,3%). Globaal genomen doet zich in Tienen een opmerkelijke stijging van het aantal kleinere huishoudens voor. Deze tendens doet zich in het algemeen in de maatschappij voor, maar in Tienen toch nog veel meer uitgesproken dan elders.

Naast vergrijzing zal ook gezinsverdunding een bepalende factor zijn in de groei van de eenpersoonshuishoudens: gezinnen worden opgedeeld door veranderingen binnen de gezinsvormen, het (meer of sneller) vertrekken van jongeren die alleen gaan wonen of door (meer) scheidingen. De evolutie van het aantal alleenstaanden kan een uiting zijn van deze gezinsverdunding. Ongetwijfeld spelen hierin ook andere factoren een rol.

5.4. HUISHOUDENS SAMENGEVAT

De huishoudens van Tienen groeien. Deze groei is niet alleen te danken aan de bevolkingstoename. De groei van de huishoudens is het gevolg van de wijziging van de samenstelling:

- Huishoudens worden kleiner
- Het aandeel van de eenoudergezinnen neemt toe.
- De groep alleenstaanden – vooral alleenstaande ouderen zal in de nabije toekomst nog groeien.

De gezinsverdunding zal volgens prognoses nog sterk stijgen.

6. ALGEMEEN BESLUIT DEMOGRAFIE TIENEN

De algemene aangroei van de bevolking in Tienen, maar ook in heel Vlaanderen, is een trend die in diverse bevolkingsprojecties duidelijk wordt. De verwachtingen in de komende decennia zijn dat deze aangroei behoorlijk blijft stijgen. De aangroei van de bevolking in Tienen is voornamelijk te verklaren door migratiebewegingen uit zowel binnen- als buitenland.

Uit alle statistieken blijkt verder dat de groep ouderen in Tienen een sterk stijgende groep is. Ook binnen de groep senioren is de aangroei van de groep 80-plussers gestaag maar zeker. Wat een groei van de vergrijzing binnen de vergrijzing inhoudt.

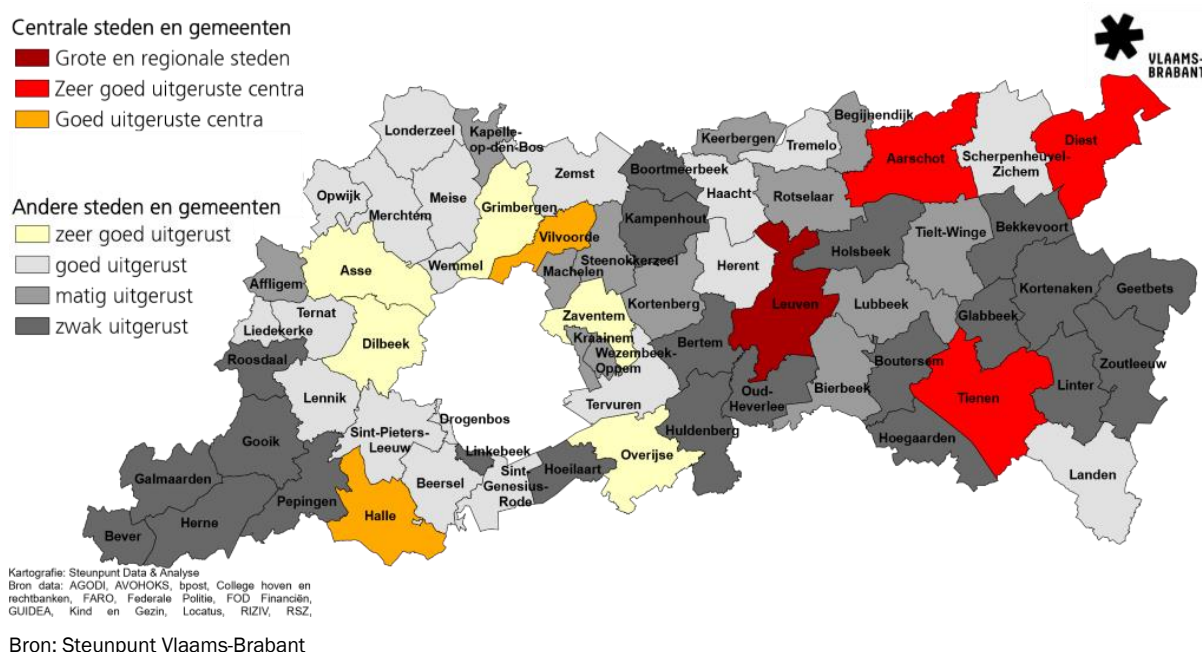
Opvallend is ook dat het aandeel volwassenen op potentieel-actieve leeftijd (20-64 jaar) in Tienen in verhouding lager is dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest. De grootste uitdaging voor Tienen is om de jongeren, die nu in onze stad opgroeien, toekomstperspectieven te bieden in eigen streek zodat zij minder gaan uitwijken en het aandeel van potentieel-actieve volwassenen op termijn in Tienen kan stijgen. Tienen dient daarnaast blijvend in te zetten op het aantrekken van meer beroepsactieve personen want daar ligt een heus pijnpunt in onze bevolkingsspiramide.

IV. TYPOLOGIE OP BASIS VAN DE UITRUSTINGSGRAAD

In een studie over de uitrustingsgraad van alle Vlaamse gemeenten en meer specifiek die van Vlaams-Brabant worden heel wat gemeenten uit onze regio ingedeeld bij de zwakst uitgeruste gemeenten. Deze studie meet de uitrusting van de Vlaamse gemeenten op acht gebieden: onderwijs, zorg, publieke en zakelijke dienstverlening, persoonlijke dienstverlening, horeca, detailhandel, cultuur en recreatie en sport.

Op basis daarvan werd een typologie opgesteld die de gemeenten onderverdeelt in categorieën. In Vlaams-Brabant vinden we een regionale stad (Leuven) en drie zeer goed uitgeruste centra: Tienen, Aarschot en Diest. In het Hageland zijn verder opvallend veel zwak uitgeruste gemeenten. De inwoners van deze gemeenten maken vaak gebruik van de uitrusting in steden als Tienen, Aarschot en Diest.

Hieronder de grafiek met het overzicht van de typologie van de Vlaams-Brabantse gemeenten op basis van uitrusting:

1. GEMEENTELIJKE KERNINDICATOREN

De volgende kernindicatoren werden opgenomen in onderstaande tabel:

De eerste drie kolommen tonen de variabelen die werden gebruikt om de typologie op te stellen:

- tu: de totale uitrusting van de gemeente, zonder de maximale functie. Het totaal voor het Vlaams Gewest is 1.000.
- upi: de uitrusting per inwoner, zonder de maximale functie. De waarde voor het Vlaams Gewest is 1,00.
- afb: het aantal functies bovengemiddeld, dat wil zeggen hoger dan het Vlaams gemiddelde van 1,00

De volgende acht kolommen (in het grijs) geven aan welke functies bovengemiddeld zijn (aangeduid met een X):

De bekeken functies betreffen: onderwijs, zorg, publieke en zakelijke dienstverlening, persoonlijke dienstverlening, horeca, detailhandel, cultuur & recreatie en sport.

In de volgende kolom is de maximale functie aangegeven: de functie met de hoogste waarde in de gemeente (de zgn. max. functie)

De laatste drie kolommen geven de uitrusting met de maximale functie:

- uitrusting: de totale uitrusting van de gemeente, met de maximale functie. Het totaal voor het Vlaams Gewest is 1.000.
- bevolking: de totale bevolking in de gemeente
- uitrusting (%0): de uitrusting per 10.000 inwoners, met de maximale functie. De waarde voor het Vlaams Gewest is 1,53.

De score op de totale uitrusting voor Tienen bedraagt 5,88. Deze score is hoger dan Aarschot (5,61) en Diest (5,41). De kernindicator waar Tienen het best scoort is “zorg”. Voor 5 van de 8 functies scoort Tienen bovengemiddeld. Enkel voor de functies “onderwijs, publieke dienstverlening en horeca” scoort Tienen niet bovengemiddeld.

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (% _{max})	
Grote en regionale steden																
Antwerpen	92,41	1,16	7	x	x	x	x	x	x	x	x		onderwijs	92,51	520.504	1,78
Gent	56,12	1,41	7	x	x	x	x	x	x	x	x		onderwijs	63,01	259.083	2,43
Brugge	32,58	1,80	7	x	x	x	x	x	x	x	x		horeca	29,82	118.187	2,52
Leuven	25,65	1,67	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	onderwijs	31,54	100.291	3,15
Hasselt	22,75	1,92	7	x	x	x	x	x	x	x	x		publieke en zakelijke dienstverlening	21,29	77.124	2,76
Kortrijk	20,54	1,77	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	onderwijs	20,66	75.736	2,73
Oostende	18,03	1,65	7		x	x	x	x	x	x	x	x	horeca	16,82	70.994	2,37
Mechelen	17,68	1,35	7	x	x	x	x			x	x	x	cultuur en recreatie	16,29	85.665	1,90
Aalst	15,57	1,20	6	x	x	x	x			x	x		zorg	16,19	84.859	1,91
Sint-Niklaas	15,17	1,30	7	x	x	x	x			x	x	x	zorg	15,28	76.028	2,01
Roeselare	14,19	1,50	6	x	x	x	x			x	x		zorg	14,52	61.657	2,36
Genk	13,57	1,34	7	x	x		x	x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	12,70	65.986	1,93
Turnhout	11,90	1,78	6	x	x	x	x			x	x		cultuur en recreatie	11,02	43.467	2,54
Zeer goed uitgeruste centra																
Knokke-Heist	11,03	2,17	7		x	x	x	x	x	x	x	x	horeca	10,37	33.197	3,12
Sint-Truiden	8,37	1,36	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	zorg	8,48	40.169	2,11
Waregem	8,27	1,42	7	x	x	x	x			x	x	x	cultuur en recreatie	7,80	37.871	2,06
leper	8,25	1,54	7	x	x	x	x	x	x	x	x		zorg	8,51	35.014	2,43
Lier	8,10	1,50	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	7,44	35.244	2,11
Geel	7,88	1,30	6	x	x	x				x	x	x	onderwijs	8,37	39.560	2,12
Dendermonde	7,85	1,12	5		x	x	x			x	x		zorg	8,02	45.583	1,76
Tongeren	7,29	1,54	7	x	x	x	x	x	x	x	x		persoonlijke dienstverlening	6,36	30.865	2,06
Mol	6,89	1,24	5	x	x			x	x			x	sport	6,36	36.151	1,76
Oudenaarde	6,86	1,44	6	x	x	x	x	x	x				publieke en zakelijke dienstverlening	6,30	30.972	2,03
Herentals	6,19	1,45	7	x	x	x	x			x	x	x	sport	5,78	27.800	2,08
Tienen	5,88	1,12	5		x		x			x	x	x	zorg	6,14	34.365	1,79
Aarschot	5,61	1,23	5	x			x	x	x	x			cultuur en recreatie	5,44	29.654	1,83
Diest	5,41	1,49	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	zorg	5,45	23.612	2,31

V. EXTERNE ANALYSE

1. RUIMTE EN INFRASTRUCTUUR

1.1. GRONDGEBIED

1.1.1. OPPERVLAKTE VAN HET GRONDGEBIED

De totale oppervlakte van de stad Tienen is 7.177 ha of 71,77 km².

1.1.2. BEVOLKINGSDICHTHEID

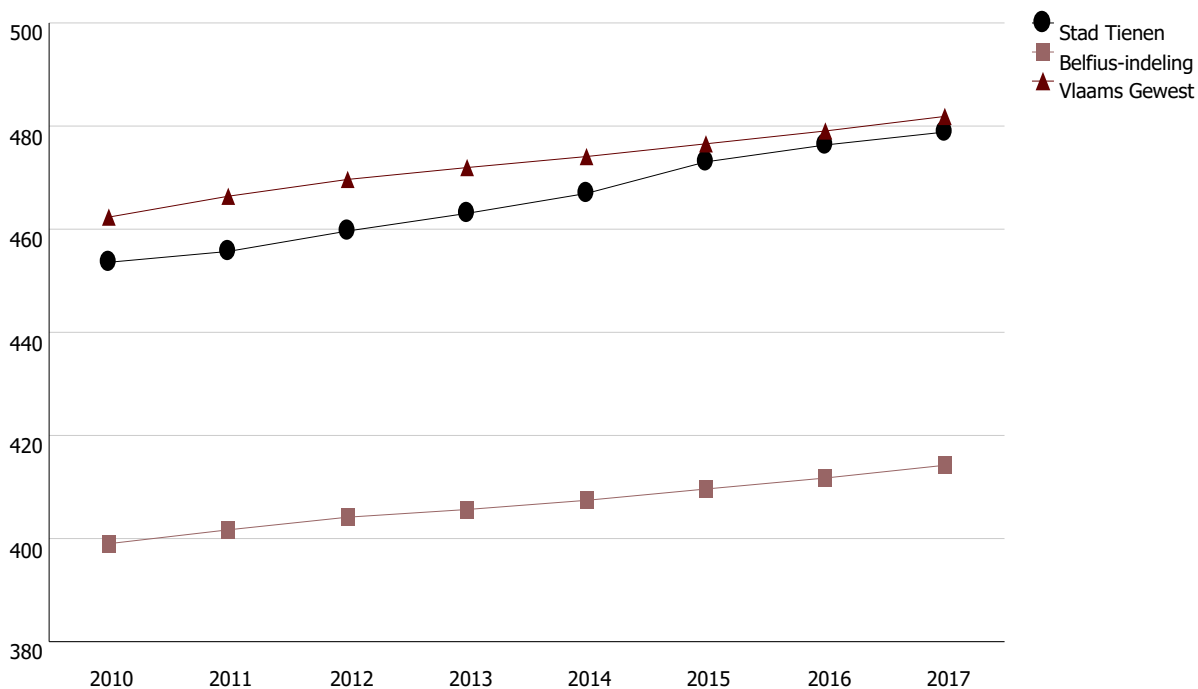
Tabel 1: Bevolkingsdichtheid

	Tienen			Belfius-cluster	Vlaams Gewest
	Totale bevolking	Totale oppervlakte in ha	Bevolkingsdichtheid	Bevolkingsdichtheid	Bevolkingsdichtheid
2010	32.552	7.177	454	399	462
2011	32.703	7.177	456	402	466
2012	32.987	7.177	460	404	470
2013	33.233	7.177	463	406	472
2014	33.511	7.177	467	407	474
2015	33.950	7.177	473	410	477
2016	34.185	7.177	476	412	479
2017	34.365	7.177	479	414	482

Bron: Kadaster en ADS, verwerking Statistiek Vlaanderen

De bevolkingsdichtheid in Tienen is vergelijkbaar met het gemiddelde van het Vlaams Gewest. Ten opzichte van de Belfius-cluster is de bevolkingsdichtheid hoger. Waarschijnlijk valt dit te verklaren doordat in deze cluster een aantal gemeenten zijn opgenomen die een minder uitgesproken stedelijk karakter hebben dan Tienen hetgeen zich kenmerkt in een lagere bevolkingsdensiteit.

Grafiek 1: Bevolkingsdichtheid per km²

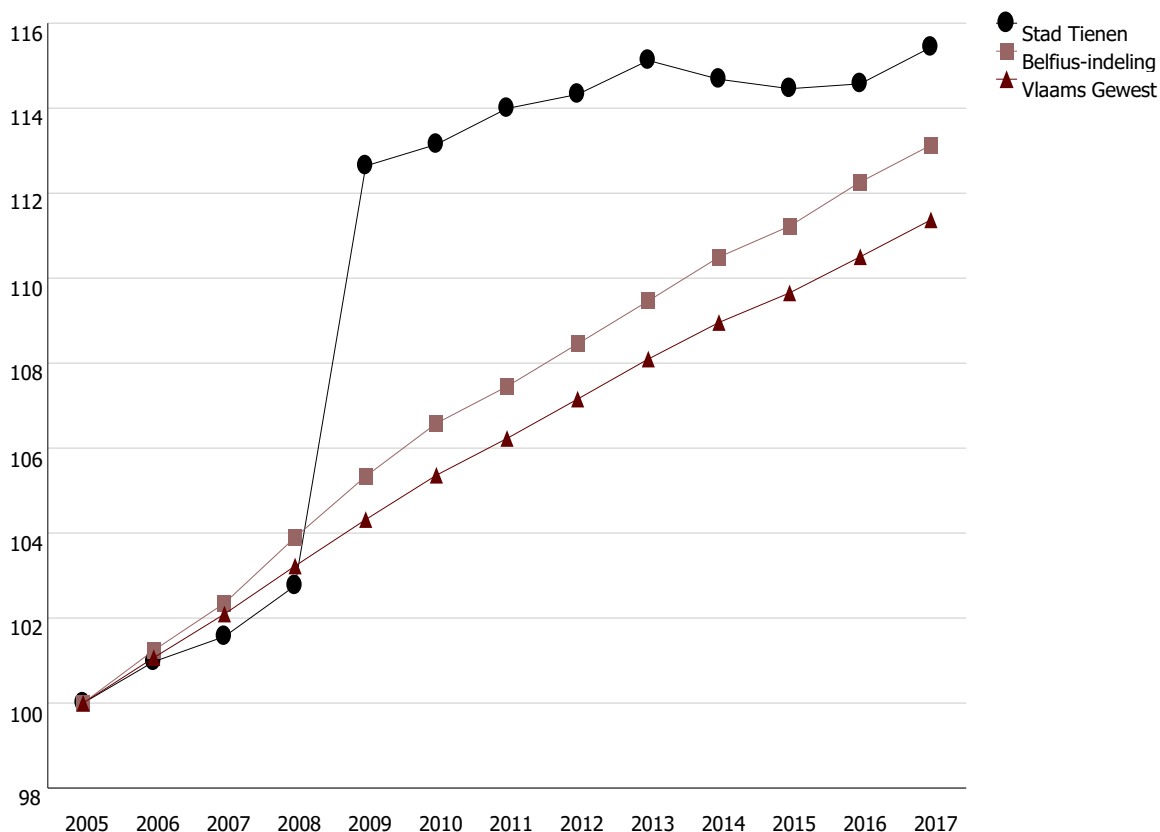
1.1.3. BEBOUWDE OPPERVLAKTE

Tabel 2: Evolutie bebouwde oppervlakte in ha

	Tienen		Belfius-cluster	Vlaams Gewest
	Totaal bebouwde oppervlakte	Groei	Groei	Groei
2005	1.178	100	100	100
2006	1.190	101	101,2	101,1
2007	1.196	101,6	102,3	102,1
2008	1.211	102,8	103,9	103,2
2009	1.327	112,6	105,3	104,3
2010	1.333	113,1	106,6	105,4
2011	1.343	114	107,5	106,2
2012	1.347	114,3	108,5	107,2
2013	1.356	115,1	109,5	108,1
2014	1.351	114,7	110,5	109
2015	1.348	114,5	111,2	109,7
2016	1.350	114,6	112,3	110,5
2017	1.360	115,4	113,1	111,4

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 2: Evolutie bebouwde oppervlakte

Bron: Kadaster, verwerking Statistiek Vlaanderen

De totale bebouwde oppervlakte in Tienen bedraagt 1.360 ha. Op een grondgebied van 7.177 ha betekent dit dat in Tienen **18,95%** van onze totale oppervlakte is bebouwd. In het Vlaams Gewest is gemiddeld 19,25% van de totale oppervlakte bebouwd. Qua bebouwing zit Tienen dus bijna op het gemiddelde van het Vlaams Gewest.

Opmerkelijk is wel dat er een groot verschil is in de groeicurves. De laatste jaren is de aangroei van de bebouwde oppervlakte in Tienen hoger dan gemiddeld in Vlaanderen. Als deze tendens zich de komende jaren verderzet zal de bebouwde oppervlakte in Tienen hoger gaan liggen dan gemiddeld in Vlaanderen.

Tabel 3: Aandeel bebouwde oppervlakte naar woonfunctie in % (behuizing, appartementen, ...)

Tienen										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. woonfunctie (in ha)	815	920	923	930	927	934	941	939	943	951
Totaal bebouwde opp. (in ha)	1.211	1.327	1.333	1.343	1.347	1.356	1.351	1.348	1.350	1.360
Aandeel (in %)	67,3	69,3	69,2	69,2	68,9	68,8	69,6	69,7	69,9	70,0

BELFIUS-cluster										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. woonfunctie (in ha)	24.633	25.042	25.321	25.612	25.906	26.178	26.428	26.648	26.880	27.170
Totaal bebouwde opp. (in ha)	35.809	36.304	36.734	37.033	37.379	37.727	38.083	38.333	38.691	38.990
Aandeel (in %)	68,8	69,0	68,9	69,2	69,3	69,4	69,4	69,5	69,5	69,7

Vlaams Gewest										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. woonfunctie (in ha)	178.648	180.863	182.812	184.734	186.698	188.531	190.303	191.828	193.395	195.306
Totaal bebouwde opp. (in ha)	241.214	243.767	246.207	248.228	250.393	252.594	254.604	256.232	258.220	260.248
Aandeel (in %)	74,1	74,2	74,3	74,4	74,6	74,6	74,7	74,9	74,9	75,0

Bron: Kadaster, Statbel, verwerking Statistiek Vlaanderen

70% van de bebouwde oppervlakte in Tienen heeft betrekking op wonen. Dit aandeel is lager dan het gemiddelde in Vlaanderen, maar zit op hetzelfde niveau als de vergelijkbare steden en gemeenten van de Belfius-cluster.

Tabel 4: Aandeel bebouwde oppervlakte naar economische functie in % (ambachts- en industriegebouwen, opslagruimten, kantoorgebouwen, gebouwen met handelsbestemming)

Tienen										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. Economische functie (in ha)	215	221	222	226	228	230	230	230	229	229
Totaal bebouwde opp. (in ha)	1.211	1.327	1.333	1.343	1.347	1.356	1.351	1.348	1.350	1.360
Aandeel (in %)	17,8	16,6	16,6	16,8	16,9	17,0	17,0	17,1	17,0	16,9

BELFIUS-cluster										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. Economische functie (in ha)	7.639	7.745	7.845	7.909	7.929	7.982	8.075	8.104	8.177	8.216
Totaal bebouwde opp. (in ha)	35.809	36.304	36.734	37.033	37.379	37.727	38.083	38.333	38.691	38.990
Aandeel (in %)	21,3	21,3	21,4	21,4	21,2	21,2	21,2	21,1	21,1	21,1

Vlaams Gewest										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. Economische functie (in ha)	39.316	39.618	39.976	40.096	40.283	40.538	40.654	40.703	41.112	41.266
Totaal bebouwde opp. (in ha)	241.214	243.767	246.207	248.228	250.393	252.594	254.604	256.232	258.220	260.248
Aandeel (in %)	16,3	16,3	16,2	16,2	16,1	16,0	16,0	15,9	15,9	15,9

Bron: Kadaster, Statbel, verwerking Statistiek Vlaanderen

Uit deze statistiek valt vooral op dat in Tienen, t.o.v. de vergelijkbare steden in de Belfius-cluster, een kleiner aandeel van de bebouwde oppervlakte wordt gebruikt voor economische doeleinden. T.o.v. het Vlaams Gewest zit Tienen wel op hetzelfde niveau.

Tabel 5: Aandeel bebouwde oppervlakte naar welzijns- en recreatiefunctie in % (gebouwen voor sociale zorg en ziekenzorg, gebouwen voor onderwijs, onderzoek en cultuur, gebouwen voor eredienst, gebouwen voor recreatie en sport)

Tienen										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. welzijns- en recreatiefunctie (in ha)	84	89	89	88	88	89	81	79	78	80
Totale bebouwde opp. (in ha)	1.211	1.327	1.333	1.343	1.347	1.356	1.351	1.348	1.350	1.360
Aandeel (in %)	6,9	6,7	6,7	6,6	6,6	6,5	6,0	5,9	5,8	5,9

Belfius-cluster										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. welzijns- en recreatiefunctie (in ha)	2.474	2.488	2.491	2.501	2.504	2.515	2.534	2.546	2.558	2.562
Totale bebouwde opp. (in ha)	35.809	36.304	36.734	37.033	37.379	37.727	38.083	38.333	38.691	38.990
Aandeel (in %)	6,9	6,9	6,8	6,8	6,7	6,7	6,7	6,6	6,6	6,6

Vlaams Gewest										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Opp. welzijns- en recreatiefunctie (in ha)	16.555	16.656	16.693	16.732	16.743	16.831	16.898	16.976	17.007	16.983
Totale bebouwde opp. (in ha)	241.214	243.767	246.207	248.228	250.393	252.594	254.604	256.232	258.220	260.248
Aandeel (in %)	6,9	6,8	6,8	6,7	6,7	6,7	6,6	6,6	6,6	6,5

Bron: Kadaster, Statbel, verwerking Statistiek Vlaanderen

Ook dit aandeel ligt in Tienen iets lager dan gemiddeld in Vlaanderen en in de Belfius-cluster.

1.2. PLANNING RUIMTELIJKE VISIE

1.2.1. RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN

Voor ruimtelijke ordening is een beleid op lange termijn van groot belang. Eigenlijk is het geen plan maar een visie. Een visie die aangeeft hoe we in best met onze ruimte omgaan.

Ruimtelijke structuurplannen werden op de volgende niveaus opgemaakt:

- Het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen (1997)
- Het ruimtelijk structuurplan Vlaams-Brabant (2004)
- Het gemeentelijke ruimtelijk structuurplan Tienen (2006)

De Vlaamse Regering keurde op 30 maart 2018 het besluit goed met de uitvoeringsregels van ruimtelijke beleidsplannen. Hiermee kwam er een einde aan de opmaak en wijzigen van de structuurplannen. Hiervoor in plaats komen de ruimtelijke beleidsplannen. De bestaande ruimtelijke structuurplannen blijven van kracht zolang ze niet vervangen worden door een ruimtelijk beleidsplan.

1.2.2. RUIMTELIJKE BELEIDSPLANNEN

Een ruimtelijk beleidsplan bestaat uit een strategische visie en een of meer beleidskaders die samen het kader aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Het ruimtelijk beleidsplan is erop gericht samenhang te brengen in de voorbereiding, de vaststelling en de uitvoering van beslissingen in de ruimtelijke ordening en is realisatiegericht.

- De strategische visie omvat een langetermijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling.
- Een beleidskader bevat operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en actieprogramma's voor een thema of voor een gebiedsdeel. Beleidskaders beschrijven onder meer hoe en met wie de gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd.

In elk ruimtelijk beleidsplan wordt aangegeven hoe het zich verhoudt tot de ruimtelijke beleidsplannen van de andere niveaus.

Ruimtelijke beleidsplannen zullen op de volgende niveaus opgemaakt worden:

- Het ruimtelijke beleidsplan Vlaanderen
- De Vlaamse regering keurde op 20/7/2018 de strategische visie van het beleidsplan ruimte Vlaanderen goed. Tevens werden hiermee volgende voorontwerpen goedgekeurd:
 - o Het voorontwerp van het instrumentendecreet Omgevingsbeleid
 - o Het voorontwerp wijzigingsdecreet dat de ontwikkelingsmogelijkheden voor woonreservegebieden bepaalt
 - o Principiële wijziging van het Bosdecreet i.f.v. bescherming van de meest kwetsbare waardevolle bossen
 - o Het voorontwerp van decreet over de bestemmingsneutraliteit voor de winning van hernieuwbare energie
 - o Principiële wijziging van het besluit over de intergemeentelijke GECORO's
- Het provinciaal beleidsplan ruimte
- Het gemeentelijk beleidsplan ruimte

Er werden nog geen beleidskaders goedgekeurd.

1.2.3. STRUCTUURPLAN TIENEN

Het structuurplan van Tienen is momenteel nog voldoende recent om te behouden. De visie komt grotendeels overeen met de huidige visie op de ruimtelijke ordening in Tienen. Het is raadzaam om in de toekomst mee te springen op de trein van beleidsplannen en ook voor Tienen een beleidsplan op te maken. In de periode 2019-2025 kan eventueel gestart worden met voorbereidend studiewerk voor de opmaak van het beleidsplan.

Er zijn reeds andere studies (o.a. Masterplan) in uitvoering die eveneens als basis kunnen dienen voor het nieuwe beleidsplan.

1.2.4. RUIMTELIJKE UITVOERINGSPLANNEN

Een ruimtelijk uitvoeringsplan geeft uitvoering aan een ruimtelijk structuurplan. Het heeft een verordenende waarde voor alle overheidsbeslissingen en legt voor de in het plan opgenomen percelen onder meer vast:

- welke activiteiten er mogen plaatsvinden,
- waar al dan niet mag worden gebouwd en aan welke stedenbouwkundige voorschriften huizen en constructies in een bepaalde zone moet voldoen:

- hoe een bepaald gebied ingericht en beheerd moet worden.

Anders dan een beleidsplan of structuurplan gaat het niet om een brede visie maar een concrete invulling van de ruimte met een wettelijk kader die de spelregels bepaalt.

Er worden uitvoeringsplannen opgemaakt op 3 niveaus:

- gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP)
- provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen (PRUP)
- gemeentelijke uitvoeringsplannen (gemRUP)

Voor het grondgebied van Tienen zijn volgende ruimtelijke uitvoeringsplannen van toepassing:

- *Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen*
 - o GRUP Oppervlakedelfstoffenzone “Vlaamse Leemstreek”: besluit VR 30-10-2015
 - o GRUP Leidingsstraat VTN (Voeren – Opwijk): besluit VR 30-04-2009
- *Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen*
 - o PRUP “afbakening kleinstedelijk gebied Tienen”: MB 5-11-2012
 - o PRUP “Stationsomgeving Tienen – deel stad”: MB 9-02-2016
- *Gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen*
 - o gemRUP “Woonproject Anemonenlaan”: goedgekeurd door deputatie dd. 21-08-2008
 - o gemRUP “De Drie Tommen”: goedgekeurd door deputatie dd. 11-03-2010
 - o gemRUP “Sint-Jorisplein”: goedgekeurd door deputatie dd. 15-07-2010
 - o gemRUP “Keienhof”: goedgekeurd door deputatie dd. 24-11-2011
 - o gemRUP “Huis in de stad”: goedgekeurd door deputatie dd. 24-11-2011
 - o gemRUP “Bosschelstraat”: goedgekeurd door deputatie dd. 1-12-2011
 - o gemRUP “Sint-Jorisplein – Herziening: definitieve vaststelling GR 25-02-2015
 - o gem RUP “Doolhof”: definitieve vaststelling GR dd. 28-09-2017
 - o gemRUP “De Drie Tommen” – herziening: definitieve vaststelling GR dd. 25-10-2018 (nog niet van kracht)

1.2.5. BIJZONDER PLAN VAN AANLEG

Voor het bestaan van ruimtelijke uitvoeringsplannen, werkte men met bijzondere plannen van aanleg. Deze geven eveneens een juridisch kader met spelregels voor de concrete invulling van de ruimte in een bepaald gebied. In Tienen zijn nog meerdere BPA's van kracht.

De BPA's zijn oudere plannen met in sommige gevallen een oude visie. De huidige wetgeving laat toe af te wijken op BPA's die ouder dan 15 jaar zijn, zonder dat hiervoor een nieuw ruimtelijk uitvoeringsplan voor noodzakelijk is.

Voor het grondgebied van Tienen zijn volgende bijzonder plannen van aanleg van toepassing:

- BPA 'nr. 9 Houtenveld' dd. 13/06/1978
- BPA 'nr. 3 Kumtich' dd. 03/06/1988
- BPA 'nr. 1 Kumtich wijziging' dd. 03/06/1988
- BPA 'nr. 2 Kumtich wijziging' dd. 06/08/1988
- BPA 'nr. 5 Windmolenveld' dd. 11/01/1990
- BPA 'Slachthuisstraat' dd. 27/02/1991
- BPA 'nr. 2 Kumtich wijziging' dd. 16/11/1992
- BPA 'Viander' dd. 11/10/1996
- BPA 'Molinet' dd. 02/10/2001
- 'sectoraal BPA zonevremde bedrijven' dd. 21/01/2004
- BPA 'RWZI Vissenaken d.d. 28/11/2006
- BPA 'RWZI Oplinter' dd. 02/07/2007
- BPA 'nr. 4 wijk Groeneshof' dd. 30/11/2007

1.2.6. MASTERPLANNEN/ VISIES

Een masterplan is een globale visie op een groot gebied of wijk in de stad. Het plan geeft een beeld van het gebied zich in de toekomst kan ontwikkelen. Een masterplan is geen kant-en-klaar plan dat tot in de puntjes vastlegt hoe een gebied of wijk in de stad eruit zal zien. Het brengt wel troeven en noden in kaart, maakt keuzes en geeft mogelijkheden aan. Het is een soort ruwe schets die de grote lijnen voor verdere ontwikkeling vastlegt, en aangeeft hoe die grote lijnen achteraf uitgewerkt kunnen worden. Een masterplan vormt de basis voor concrete projecten. Een masterplan heeft geen juridisch kader.

Voor de periode 2008-2018 werden volgende masterplannen/visies opgemaakt:

- iov Provincie i.s.m. stad Tienen
 - o 2008: afbakening kleinstedelijk gebied Tienen, hoeksteen voor het gewenste stedelijkgebiedbeleid
 - o 2010: Beeldkwaliteitsplan vesten Tienen – Horizontaal (opgemaakt door SumResearch)
 - o 2011: Stationspark Tienen, strategisch masterplan voor de stationsomgeving van Tienen
 - o 2015 Beeldkwaliteitsplan architectuur vesten Tienen - Vertikaal (opgemaakt door SumResearch)
 - o 2018: Ontwerpend onderzoek locatie ziekenhuis Tienen (opgemaakt door BUUR)
- iov Stad Tienen
 - o 2011: Masterplan Herwaardering site Lyceum, Kerkfabriek en H. Hartziekenhuis Tienen
 - o 2013: studie militair domein Goetsenhoven:
 - bouwfysisch onderzoek van de bestaande infrastructuur
 - ruimtelijke economisch financieel economisch onderzoek
 - o 2014: woonstudie Tienen (opgemaakt door Blauwdruk stedenbouw i.s.m. Palmbout Urban Landscapes)
 - o 2016: Stads kernversterking Tienen (opgemaakt door BUUR)
 - o 2016: Opmaak stedenbouwkundige richtlijnen Donsite (opgemaakt door Urban Platform/ Karad)
- Andere:
 - o 2012: Masterplan scholencampus Waaiberg
 - o 2015: Hertogensite Fase I
 - o 2018: Hertogensite Fase II
 - o 2018: Empsensite (Kliniekstraat) – lopende
 - o 2018: Broekstraat - lopende
 - o 2018: herbestemming site ziekenhuis - lopende
 - o 2018: Inbreidingsproject woonblok Hennemarkt – Kleine Kattenstraat – Croonstraat - lopende

1.2.7. VERORDENINGEN

Stedenbouwkundige verordeningen zijn voorschriften die gelden op het hele grondgebied van de overheid die de verordening afvaardigt. Dit kan het gewest zijn, een provincie of een gemeente. Het zijn juridische kaders die een directe impact hebben op het vergunningenbeleid.

Naast de verordening opgesteld door de Vlaamse Regering en de Provincie Vlaams-Brabant werden door de stad Tienen volgende verordeningen opgemaakt.

- 2006: gemeentelijke stedenbouwkundige verordening met betrekking tot vergunningsplichtige bestemmingen en bestemmingswijzigingen
- 2014: herziening stedenbouwkundige verordening op het aanleggen van parkeerplaatsen en fietsenstallingen buiten de openbare weg

1.2.8. UITDAGINGEN INZAKE PLANNING RUIMTELIJKE VISIE VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN

Juridisch kader

Waar vroeger de wetgeving op ruimtelijke ordening eerder statisch was, is deze de laatste jaren meer en meer en sneller en sneller aan het wijzigen. Dit laat toe in te spelen op de steeds sneller veranderende maatschappij, maar brengt voor de werking van de diensten wel de nodige uitdagingen met zich mee. De veranderingen volgen elkaar zo snel op, dat het up-to-date blijven niet meer vanzelfsprekend is. Om vragen te beantwoorden is daardoor steeds meer onderzoekswerk noodzakelijk zodat men de juiste informatie kan geven.

Niet alle wetswijzigingen hebben een impact op de werking in de stad Tienen maar kunnen gaan over niet relevante zaken, bijvoorbeeld wetgeving over havengebieden. Het is belangrijk de informatie goed te filteren om onnodig werk te voorkomen. Dit is niet langer iets dat elke dossierbehandelaar voor zich kan doen, maar vraagt een meer gestructureerde aanpak op het niveau van de dienst.

De wetgeving wijzigt maar wordt ook steeds ingewikkelder. Ontwikkelaars komen hierdoor soms met advocaten naar een projectvoorstelling. Ook voor de diensten is een goede juridische ondersteuning hierdoor noodzakelijk. Een goed beargumenteerde en juridisch sluitende beslissing van het schepencollege voorkomt dat men in beroep anders zal beslissen. De stad Tienen werkt momenteel samen met een advocatenbureau voor deze juridische ondersteuning. Ook in de toekomst zal meer en meer beroep moeten gedaan worden op advocaten.

Multidisciplinair

Men spreekt niet langer van een stedenbouwkundige vergunning, een milieuvergunning, een kleinhandelsvergunningen of een 'natuurvergunning', maar van een omgevingsvergunning. Al deze aspecten worden geïntegreerd behandeld in één dossier. Daarnaast dient men ook rekening te houden met: kwaliteit, historisch patrimonium, duurzaamheid, economische activiteiten, verdichting, nood aan verschillende typologieën van wooneenheden, mobiliteit, vervoersknooppunten, sociale mix, open ruimte, landbouw, overstromingsgevoelige gebieden waterbuffering, ...

In het verleden waren hiervoor verscheidene adviesinstanties actief op het niveau van de Vlaamse administratie. Steeds meer en meer beperken zij zich toch specifieke gevallen en dienen steden en gemeenten een eigen visie te ontwikkelen en op zichzelf te beslissen.

Een voorbeeld hiervan is onroerend erfgoed, vroeger gaven zij bij elk dossier een advies, sinds 2017 geven zij enkel nog een advies wanneer het gaat om monumenten. Zelfs voor de sloop van een pand dat op de inventaris van het bouwkundig erfgoed staat, geven zij geen advies meer. De stad doet bij deze dossier beroep op Portiva. Zij ondersteunen de stadsdiensten bij het behandelen van vergunningsdossier maar staan eveneens in voor de opmaak van een nieuw kader rond de belangrijke historische gebouwen in het stadscentrum.

Een ander voorbeeld is de werking van de riolering. Voor het stadscentrum werd een hydronautstudie uitgevoerd die de aandachtspunten en moeilijkheden aangeeft en een visie op de toekomst. Ook bij verdere verdichting en het ontwikkelen van nieuwe woon(uitbreidings)gebieden, is het belangrijk om hier de nodige aandacht aan te schenken. Regenbuien worden steeds meer intensiever en de rioleringen zijn beperkt in wat zij aankunnen. Lokale infiltratie, de aanleg van grachten, wadi's, enzovoort moeten al vanaf de start van een project bekeken worden. Als hier nog geen algemene visie over bestaat, dient steeds ad hoc gewerkt te worden bij elk nieuw project. Een duidelijke visie op voorhand kan problemen achteraf voorkomen. Dit kan uitgewerkt worden in een hemelwaterstudie.

Om de kwaliteit van de strategische projecten te garanderen werkt de stad Tienen met een raamcontract met het studie bureau Buur. Een verderzetting van deze vorm van samenwerking zal ook naar de toekomst de kwaliteit van de projecten kunnen garanderen.

Mobiliteit: Regionet

Ruimtelijke ordening is eveneens gekoppeld aan mobiliteit. De Vlaamse overheid wenst in te zetten op verdichting op de plaatsen waar geen bijkomende mobiliteitsproblemen gecreëerd worden. Men spreekt van de Mobipunten. Dit zijn locaties waar een aanbod is van o.a. openbaar vervoer, fietspaden en -snelwegen, enz.

De provincie Vlaams-Brabant startte het onderzoek 'Regionet'. Ook de stad Tienen werd hierin opgenomen. Meer info over Regionet is terug te vinden op <http://regionetleuven.be/>

Mobiliteit: Noordelijke ring

Bij de studies aangaande de ontwikkeling van een nieuw industrieterrein en de kleinhandelszone aan de Leuvenselaan (RUP provincie), werd steeds duidelijk dat mobiliteit een belangrijk knelpunt is. Het aantal vervoersbewegingen zal ten gevolge van deze ontwikkeling in dergelijke maten toenemen dat men aan de noordelijke vesten voor lange tijd in de file zal staan.

Een mogelijke oplossing is de aanleg van de noordelijke ring waarbij de ring rond Tienen volledig wordt gesloten. Dit zou volgens de huidige studies een vlottere doorstroming mogelijk maken en de vesten ontlasten wat nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt.

Groei

Het aantal inwoners in Tienen is in een stijgende lijn, voor al deze inwoners dient de nodige kwalitatieve huisvesting te worden voorzien. De stad Tienen is een afgebakend kleinstedelijk gebied, binnen dit kleinstedelijk gebied dienen wij een oplossing te zoeken voor het stijgende aantal inwoners.

In de eerste plaats wordt ingezet op een verdere verdichting van het stadscentrum. Bestaande gebieden worden herontwikkeld en kwalitatief verdicht. In een volgende fase kunnen de woonuitbreidingsgebieden ten noordwesten van Tienen ontwikkeld worden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de bestaande ruimtelijke structuur, het openbaar vervoer, de riolering, natuurwaarde, enz.

Belangrijke kanttekening zijn de plannen van de Vlaamse overheid. Steeds meer en meer wenst men te stoppen met het aansnijden van de open ruimte, de zogenaamde betonstop. Momenteel zijn de woonuitbreidingsgebieden nog onontwikkeld terrein waar we voornamelijk landbouw terugvinden. De Vlaamse overheid startte in de periode 2017-2018 met een eerste onderzoek naar het bestaande aanbod aan woonuitbreidingsgebieden. Hierbij werd aan de steden en de gemeenten eveneens gevraagd of men bepaalde gebieden niet langer wenst te ontwikkelen. Bij het stellen van de vraag was de tijd om te antwoorden zeer beperkt. Om in de toekomst hierop in te spelen, is de ontwikkeling van een duidelijke visie noodzakelijk. In de studie van Blauwdruk (2014) werd reeds een eerste aanzet hiertoe gegeven.

De woonuitbreidingsgebieden van Tienen zijn ideaal gelegen nabij de stadskern. Zij bieden een uitstekende opportuniteit om verder te ontwikkelen op voorwaarde dat alle aspecten in zijn totaliteit worden bekeken.

Groei: Lopende projecten

Lopende projecten die reeds inzetten op de kernversterking zijn:

- **Kazerne+**

De volgende stap in het project, is de ontwikkeling van blok C. Recent werd dit perceel verkocht en dit zal in de nabije toekomst ontwikkeld worden. De volgende stap in het project is de verkoop van blok D en de aanleg van het plein tussen de verscheidene blokken.

- **Hertogensite 2**

Dit project is gelegen tussen de Alexianenweg en de Ooievaarstraat en is een vervolg op de Hertogensite die nu in de afwerkingsfase zit. Dit project voorziet een school, appartementen en een ondergrondse parking. Een deel van het project is gelegen op gronden van de stad.

- **Oude Vestenstraat**

Tussen de historische gevels langs de Oude Vestenstraat, het Groot en Klein Atheneum, de achtertuinen van de Leuvensestraat en het park van het Regionaal ziekenhuis, komt een nieuw residentieel project met een mix aan verschillende woonvormen en een gemeenschapsfunctie in een groene omgeving. Het project zal in verschillende fasen worden ontwikkeld.

- **Herbestemming huidige ziekenhuissite**

Naast belangrijke woonprojecten is momenteel een project lopende rond de herlokalisatie van het ziekenhuis. Er zijn reeds vier mogelijke locaties aangeduid waarvan momenteel één voorkeurslocatie verder wordt uitgewerkt ter hoogte van de Hamelendreef. Als deze locatie niet haalbaar lijkt, zal uit de andere mogelijke locaties een nieuwe voorkeurslocatie worden naar voren geschoven.

Wanneer de locatie is vastgelegd, zal een ruimtelijk uitvoeringsplan noodzakelijk zijn om de ontwikkeling mogelijk te maken. Het is nog niet duidelijk of dit op provinciaal of op gemeentelijk niveau zal worden opgemaakt.

Eigendommen

De laatste jaren wordt steeds meer en meer overgegaan tot de verkoop van gronden in eigendom van de stad. Zo kunnen deze aangewend worden voor nieuwe ontwikkelingen die de stad alleen maar ten goede kunnen komen. Wanneer de stad eigenaar is van een grond, heeft zij extra troeven in de hand om de ontwikkeling ervan te sturen. Een uitdaging voor de toekomst is, zoals hierboven vermeld, het verder inzetten op de kwalitatieve verdichting van het stadscentrum. Wanneer meerdere gronden samen bekeken worden, is meer mogelijk dan bij een aanpak per perceel.

Om grotere ontwikkelingen mogelijk te maken, kan de stad inzetten op een actief aankoopbeleid op strategisch belangrijke locaties. Zo kan na verloop van tijd een aaneengesloten gebied worden gecreëerd waar één grotere ontwikkeling mogelijk is.

Vanaf 1 januari 2019 zullen de stad en het OCMW één entiteit vormen. Ook het OCMW is eigenaar van verscheidene gronden. Het is belangrijk ook deze gronden niet te vergeten bij de opmaak van een visie rond eigendommen en het aan- en verkoopbeleid.

Verordeningen

Door middel van verordeningen kunnen uitdagingen op vlak van ruimtelijke ordening worden aangepakt. Verordeningen zijn een juridisch kader waarbij het nodige denk- en studiewerk vooraf noodzakelijk is. Hierbij zullen studiebureaus en advocaten dienen te worden aangesteld en de nodige budgetten voorzien. Daarnaast is de wetgeving rond verordeningen aangepast en is ook bij een verordening een openbaar onderzoek en inspraak van de bevolking noodzakelijk. Ook voor de opvolging hiervan dient de nodige tijd en middelen te worden voorzien. Volgende onderwerpen zouden in de toekomst onderdeel kunnen uitmaken van een verordening:

- Aanpassen verordening op ontbrekende parkeerplaatsen
- Opmaak verordening rond afbakening kernwinkelgebied
- Opmaak verordening rond het erfgoed van de binnenstad
- Opmaak verordening rond woontypologie
- Opmaak verordening rond ondergrondse afvalcontainers

Verordening: ontbrekende parkeerplaatsen

De verordening op ontbrekende parkeerplaatsen werd in 2014 herzien. Sindsdien is duidelijk dat een aantal praktische zaken beter kunnen worden aangepakt. Bijvoorbeeld:

- Er zijn geen afwijkingsmogelijkheden voor het voorzien van een fietsenstalling, ook niet bij bijvoorbeeld beschermde monumenten of wanneer dit technisch niet mogelijk is.
- Het initiatief ligt bij de ontwikkelaar, hij kan kiezen om minder parkeerplaatsen te voorzien en te betalen of niet. De afwijking kan ook via een collegebeslissing verlopen waarbij rekening kan gehouden worden met de visie in bepaalde zones
- De afmetingen van parkeerplaatsen dienen verder verfijnd

- De afstand tussen de rijen aan parkeerplaatsen bedraagt 7m, dit is breed en kan, met optimale invulling van de ruimte in het achterhoofd, minder.
- Het mogelijks verplichten van ondergrondse parkeerplaatsen
- ...

Verordening afbakening kleinwinkelgebied

In 2018 werd de studie rond de afbakening van het kleinwinkelgebied opgestart, deze zit in de eindfase. Om de visie rond het kernwinkelgebied juridisch te verankeren kan geopteerd worden voor de opmaak van een verordening.

Verordening erfgoed binnenstad

Portiva stelde een lijst op met belangrijke gebouwen die, vanuit een erfgoedstandpunt, de moeite waard zijn om te behouden. Deze lijst is nog niet gefinaliseerd of goedgekeurd. Indien de stad wenst deze gebouwen beter te beschermen, is de opmaak van een verordening mogelijk.

Verordening woontypologie

De toenemende druk op de bevolking heeft als neveneffect dat eengezinswoningen in het centrum worden opgedeeld in appartementen. Belangrijk is dat hierbij de minimale woonkwaliteit wordt gegarandeerd en voorkomen dat het centrum enkel uit kleine appartementen bestaat. Via een verordening kunnen deze minimale eisen vastgelegd worden.

Verordening ondergrondse afvalcontainers/sorteerstraten

Een sorteerstraat bestaat uit ondergrondse afvalcontainers waarin het afval bij grotere projecten op één centrale plek wordt verzameld. Zo wint men ruimte en hebben de bewoners het gemak dat men te allen tijde afval kwijt kan. Op die manier moet men in een appartement geen bijkomende ruimte verliezen voor het stockeren van afval.

Er kan gedacht worden aan het verplichten van dergelijke ondergrondse afvalcontainers bij grotere projecten. Indien gewenst is de medewerking van de afvalverwerker noodzakelijk.

1.3. VERGUNNINGEN

1.3.1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL VERGUNNINGEN

Het is moeilijk om een inschatting te maken van de evolutie het aantal vergunningen voor de periode 2008-2018. In deze periode werden de meldingsplichtige werken ingevoerd, de lijst van de vrijstellingen is uitgebreid....

Vergunningen 2008-2018 van inbreidingsprojecten in centrum van Tienen:

Zorgwijk passionisten

- Vergund dd. 27-01/2014 (B 14179) wegenis- en rioleringswerken in Park Passionisten
- Vergund dd. 07/04/2014 (B 14266): het bouwen van 22 woningen en 91 appartementen en 82 ondergrondse parkings in Park Passionisten

Voormalige Lyceumsite (tussen Kliniekstraat en Albertvest) (in uitvoering)

- Vergund dd. 24/11/2015 (V 1344) verkaveling met wegenisaanleg
- Vergund dd. 19/04/2016 (B 14872) het bouwen van een binnenstedelijk project met 25 woningen, 87 appartementen, ruimte voor commerciële activiteiten, een ondergrondse parkeergarage voor 162 wagens en het aanleggen van een publieke binnenstraat en park

Kazerne

- Blok G: vergund dd. 29/12/2008 (B 12436) bouwen van 31 appartementen
- Blok C: vergund dd. 30/01/2018 (B 15527) de realisatie van 24 appartementen met ondergrondse parkeerkelder

School Via Waaiberg: uitgevoerd

- Vergund dd. 10/09/2014 (B 14429) nieuwbouw van een scholencomplex met sporthal voor het Via, na afbraak deel school

School Alexianenweg: (uitgevoerd)

- Vergund 27-06-2014 (B 14376) het bouwen van een nieuwe lagere school voor buitengewoon onderwijs PSBO "De sterretjes"

Hertogensite fase I: (in uitvoering)

- Vergund dd. 15/11/2016 (V 1371) verkavelen van een voormalige schoolsite
- Vergund periode 2017-2018: sloop, functiewijziging, verbouwingen, nieuwbouw: vergunningen afgeleverd

Stationsgebouw:

- Vergund dd. 18-07-2017 (B 15258) renovatie van bestaande stationsgebouw, bouw van nieuwe luifels en de afwerking van de perrons, trappen, liften en onderdoorgang.

Op korte termijn worden de volgende omgevingsaanvragen ingediend:

-Oude Vestenstraat fase I

-Hertogensite fase II -deel I

1.3.2. PROCEDURE OMGEVINGSVERGUNNING

Inzake vergunningen zijn er veel wijzigingen geweest en komen er nog wetswijzigingen. Sinds 1 januari 2018 is de omgevingsvergunning in voege getreden voor de stad Tienen.

De omgevingsvergunning omvat:

- de oude stedenbouwkundige vergunningen;
- verkavelingsvergunningen (en wijzigingen)
- milieuvergunningen
- kleinhandelsvergunning (sinds aug. 2018)
- natuurvergunning (sinds aug. 2018)

De wetgeving rond procedure is sterk gewijzigd. Een belangrijke aanpassing is het inzetten op digitaal werken. Dossiers dienen in principe verplicht digitaal te worden ingediend. Enkel voor beperkte dossiers, ingediend door particulieren, is analoog indienen nog mogelijk. De gemeente staat dan in voor de digitalisatie van de dossiers.

De volledige afhandeling van de dossiers verloopt eveneens digitaal. Plannen worden niet langer afgedrukt maar op scherm bekeken. Hiervoor werden de nodige bijkomende schermen voorzien op de betrokken diensten. Ook openbare onderzoeken verlopen digitaal via twee grote schermen op de dienst ruimtelijke ordening.

Na de beslissing dienen de dossiers digitaal te worden ondertekend door de alg. directeur en de bevoegde schepenen. Dit kende enkele kinderziektes maar loopt momenteel redelijk vlot. Al blijven er problemen opduiken met de performantie van het systeem. Nog niet alle computers van de dienst zijn afgestemd op deze nieuwe digitale uitdagingen, verdere opvolging en up-to-date houden blijft noodzakelijk.

Het digitaal werken brengt bijkomende uitdagingen met zich mee. Intuïtief zou men verwachten dat alles sneller kan verlopen maar in realiteit werkt dit eerder vertragend. Daar bovenop zijn bij de nieuwe wetgeving de procedures ingekort waardoor de behandelingstermijnen moeilijk haalbaar zijn. Bij bv. een dossier dat behandeld wordt door de deputatie, krijgt de gemeente 50 dagen de tijd om een openbaar onderzoek te organiseren, de bezwaren te behandelen en een advies te formuleren. Het openbaar onderzoek op zich neemt reeds 30 dagen in beslag, door vertragingen bij de post kunnen nog tot enkele dagen daarna bezwaren binnenkomen.

Dat laat slechts enkele dagen ruimte om een dossier te agenderen op het schepencollege, het advies te laten ondertekenen en daarna deze op te sturen. Tijdens de zomerperiode vallen regelmatig collegezittingen weg en kunnen bijgevolg de termijnen niet gehaald worden.

Ook bij de dossiers waar de gemeente zelf de bevoegde overheid is, zijn de termijnen kort en is er weinig ruimte om problemen op te vangen, zoals bijvoorbeeld ziekte, verlof, enzovoort. Ondanks deze uitdagingen worden over het algemeen de termijnen wel gerespecteerd.

De Vlaamse overheid is bevoegd voor het omgevingsloket, via dit loket worden de dossiers ingediend.

Daarna worden deze dossiers door software van de stad ingeladen in onze eigen systemen. Regelmatig voert de Vlaamse overheid aanpassingen door aan hun systeem, wat op zijn beurt aanpassingen vereist in de systemen van de stad.

1.3.3. BEOORDELINGSCRITERIA

Bij de beoordeling van een vergunningsaanvraag dienen verscheidene criteria te worden beoordeeld, binnen de problematiek van de stad Tienen is bijkomende aandacht nodig voor de woonkwaliteit en de kwaliteit van projecten in het algemeen, woontypologie en het historisch patrimonium van de stad.

1.3.4. UITDAGINGEN VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN VOOR VERGUNNINGEN

- het afleveren van de beslissingen en adviezen binnen de vooropgestelde termijnen
- nieuwe regelgeving en de impact op de beoordeling van vergunningen
- budget voor kwalitatieve ondersteuning via een raamcontract
- verdere samenwerking met PORTIVA
- juridische ondersteuning
- flexibel CBS tijdens maanden juli en augustus (indien de noodzaak zich voordoet)
- voldoende administratieve ondersteuning

1.4. HANDHAVING

Het decreet van 25 april 2015 betreffende de handhaving van de omgevingsvergunning is in werking getreden op 1 maart 2018.

1.4.1. HANDHAVINGSPROGRAMMA

Het handhavingsprogramma RO bouwt verder op het Handhavingsplan 2010, maar wordt aangepast met het oog op de omgevingshandhaving en het bijkomende bestuurlijke instrumentarium. Het programma is bindend voor de gewestelijke handhavers. Het geldt als aanbeveling voor de andere beleidsniveaus en is dus t.o.v. hen niet bindend. Het programma heeft ook tot doel de invoering van de handhaving van de omgevingsvergunning en de samenwerking met de milieu- en andere handhavingspartners te faciliteren. Het programma wordt vastgesteld voor een tijdsperiode van 5 jaar en is tussentijds aanpasbaar indien vereist.

Het handhavingsprogramma voorziet het jaarlijks opstellen van gewestelijke en gezamenlijke prioriteiten:

Overzicht bevoegdheden verbalisanten RO in de VCRO (Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening)

- raadgeving en aanmaning geven
- opsporen en vaststellen misdrijven
- vaststellen inbreuken
- stakingsbevelen opleggen indien de werken nog niet voltooid zijn
- in functie van stakingsbevelen het nemen van alle maatregelen, met inbegrip van verzegeling, inbeslagname van materiaal en materieel

Voor bouwovertradingen, welke regulariseerbaar zijn, wordt vaak een regularisatievergunning ingediend. Hierbij wordt in overleg met de overtreder een oplossing gevonden. Wanneer dergelijk overleg geen resultaat oplevert, zijn verdere juridische stappen noodzakelijk. Aangezien het om zeer specifieke wetgeving gaat en procedures die via de rechtbank verlopen, is juridische ondersteuning van de diensten noodzakelijk.

Bij het juridisch afhandelen van bouwovertradingen, houdt het parket rekening met de prioriteiten die de stad opstelt in een handavingsplan. Aan bouwovertradingen waarbij de werken zijn beëindigd en die niet voorkomen op de prioriteitenlijst, wordt door het parket geen verder vervolg gegeven.

1.4.2. UITDAGINGEN VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN VOOR HANDHAVING

Momenteel is er binnen de stadsdiensten te weinig ruimte om proactief op te treden en zelf actief te controleren na het verlenen van vergunningen. Ook voor het verder opvolgen van dossiers waarbij geen regularisatie volgt door de overtreder zelf is bijkomende ondersteuning gewenst.

1.5. BINDEND SOCIAAL OBJECTIEF (BSO)

1.5.1. DECREET GROND- EN PANDENBELEID

Het Vlaamse woonbeleid wil het sociaal woonaanbod versneld uitbreiden en geografisch spreiden. Elke gemeente kreeg daarom een bindend sociaal objectief (BSO) opgelegd. Binnen een vooropgestelde termijn (periode 2009-2025) moet de gemeente op haar grondgebied een aantal bijkomende sociale huurwoningen realiseren. Als vertrekpunt wordt de nulmeting op datum van 31-12-2007 genomen. Het is aan de gemeente om vanuit haar regisseursrol op het vlak van lokaal woonbeleid concrete initiatieven te nemen om dit BSO tijdig te behalen.

1.5.2. EVOLUTIE BINDEND SOCIAAL OBJECTIEF TIENEN

Het BSO voor Tienen bedraagt **257 bijkomende sociale huurwoningen tegen 2025**. De evolutie van aantal sociale huurwoningen wordt twee keer per jaar besproken op het lokaal woonoverleg, waarop alle relevante huisvestingsactoren, waaronder ook de sociale verhuurders, aanwezig zijn.

Op het moment van de nulmeting (31/12/2007) bedroeg het aantal sociale huurwoningen **485** :

- 439 verhuurd door Huisvesting Tienen cvba
- 46 door SVK WoonregT vzw.

Op 15-10-2018 zijn er in totaal **696** sociale huurwoningen gerealiseerd:

- 585 verhuurd door Cnuz cvba,
- 1 door Sociaal Wonen arro Leuven - SWaL
- 110 door SVK WoonregT vzw.

T.o.v. de nulmeting op 31-12-2007 is er een toename van 211 woningen.

Om het BSO te behalen moeten er tegen 2025 nog 46 sociale huurwoningen gerealiseerd worden. Het project van Cnuz cvba in de Getestraat levert dit jaar nog 18 nieuwe huurappartementen op. De groei van het SVK-woningenbestand wordt geraamd op 22 eenheden tegen 2025. Cnuz cvba plant een project in Goetsenhoven – Kappendaal, waar de maatschappij 26 bestaande woningen overneemt en van plan is bij te bouwen. **Het opgelegde BSO voor sociale huurwoningen zal behaald worden binnen de opgelegde termijn, zonder bijkomende initiatieven.**

Conclusie: rekening houdend met de lopende en geplande projecten zal het BSO huur binnen de gestelde termijn gehaald worden zonder bijkomende initiatieven van de stad. Wonen Vlaanderen voert een jaarlijkse meting uit en een tweejaarlijkse voortgangstoets, die nagaat hoe ver elke gemeente staat met de realisatie van het BSO. Bij de voortgangstoets 2018 is de conclusie dat Tienen in categorie 1 zit d.w.z. op schema om het BSO te bereiken binnen de vooropgestelde termijn (2025).

1.5.3. UITDAGINGEN: OPSTELLEN VAN EEN GEMEENTELIJKE WOONBELEIDSVISIE ROND SOCIAAL WONEN

Eens het BSO bereikt is, geeft Vlaanderen geen subsidies meer voor de realisatie van sociale huurwoningen. Indien de stad met Vlaanderen een convenant afsluit voor bijkomende woningen, kunnen de sociale huisvestingsmaatschappijen genieten van subsidiëring. Wonen Vlaanderen raadt aan een gemeentelijke beleidsvisie rond sociaal wonen op te stellen. Deze beleidsvisie vormt een kader voor toetsing aan het gemeentelijk beleid: welke typologie (huur/koop), op welke locatie, wat als het BSO bereikt wordt? Een lokale beleidsvisie schept duidelijkheid voor de sociale huisvestingsmaatschappijen en elk project hoeft niet meer via het college te passeren, omdat de bevoegdheid voor de uitvoering van de lokale woontoets kan gedelegeerd worden. Tienen zet momenteel sterk in op stadskernversterking, waardoor de ontwikkeling van de woonuitbreidingsgebieden is afgeremd. De sociale huisvestingsmaatschappijen beschikken echter over gronden in een aantal van deze woonuitbreidingsgebieden (Lunevillelaan, Breisemveld). Hiermee moet rekening worden gehouden bij het opstellen van een beleidsvisie rond sociaal wonen.

OVERZICHT ZAKELIJKE RECHTEN ONROERENDE GOEDEREN (VERKOPEN, ERFPACHT,...) STAD + AGB TIENEN

BENAMING GOED	PLANNING
Serre stadspark	ONDERTEKENING AKTE 2019
Donsite	TOEWIJZING - ONDERTEKENING AKTE 2019
Kazerne+ Bouwblok D + L (blok D (AGB en stad) - blok L (stad))	VERKOOP OPSTARTEN
Percelen industriegrond Wulmersumsesteenweg	VERKOOP OPSTARTEN NA AANPASSING RUP 2019
Woningen Werkmanssteeg 29, 31, 41, 43, 47, 63, 65, 67	ALTERNATIEF ZOEKEN VOOR VERKOOP AAN CNUZ
3 appartementen Potstraat 12 te Bost	ALTERNATIEF ZOEKEN VOOR VERKOOP AAN CNUZ
4 appartementen Sint-Laurentiusstraat 17 en 21 te Goetsenhoven	ALTERNATIEF ZOEKEN VOOR VERKOOP AAN CNUZ
Speelterrein Kuntich	NOG NIET INGEPLAND
Terrein Echostraat	NOG NIET INGEPLAND
Veemarkt 19	ON HOLD GEZET
Kazerne+ Bouwblok A (100% AGB)	ON HOLD GEZET
Kazerne+ Bouwblok E (100% AGB)	ON HOLD GEZET
Pand Aarschotsesteenweg 33 (oude conciërgewoning)	ON HOLD GEZET
Sint-Truidensesteenweg 26 en 28 (Oude jongensschool Grimde en conciërgewoning)	WORDT ONDERZOCHT
Ontwikkelingssite Berberendaal	ON HOLD GEZET
Project TC Royal Racing	ON HOLD GEZET
Kapucijnenstraat 11 (poortgebouw)	ON HOLD GEZET

1.6. RO DIGITAAL

1.6.1. OMGEVINGSVERGUNNINGEN

De omgevingsvergunningen verlopen digitaal, hierdoor is het belangrijker en belangrijker dat alle informatie ook digitaal beschikbaar is. Zo kunnen bepaalde zaken geautomatiseerd worden. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een deel van het werk bij stedenbouwkundige inlichtingen of het onderzoekswerk bij het behandelen van vergunningsaanvragen.

Om dit mogelijk te maken werkt de stad Tienen sinds 2017 samen met Interleuven en wordt er beroep gedaan op een intergemeentelijke-GIS-coördinator gedurende twee dagen per week. Hierdoor werden volgende zaken reeds uitgevoerd:

- alle plannen (eenvoudige) ingeladen in het DSI. Op basis van deze gegevens kan er een goedkeuring van het plannenregister verkregen worden;
- de eigendommen van de stad Tienen, AGB, OCM en andere Vlaamse besturen werden weergegeven op kaart;
- een aantal bijkomende kaartlagen werden aangemaakt, ...;
- digitalisering van de verkavelingsvergunningen en koppeling van de documenten aan ORBIT (ons GIS-programma) is gestart (hiermee konden wij pas starten na het uitbreiden van het geheugen van de server).

1.6.2. ARCHIVERING DOSSIERS

Oude dossiers waren analoog en worden in een strikte mappenstructuur opgeslagen zodat deze makkelijk terug te vinden zijn. Ook bij het archiveren van digitale dossiers is het belangrijk dat deze steeds raadpleegbaar zijn en makkelijk terug te vinden. Momenteel bestaat er nog onduidelijkheid over het wie, wat, waar en hoe van het digitaal archiveren. De dossiers zitten allemaal in een softwareprogramma dat door derden wordt beheerd. De vraag stelt zich wat er gebeurt indien er problemen zijn bij deze leverancier of indien deze stopt. Of hoe lang zij deze gegevens zullen bewaren.

1.6.3. UITDAGINGEN VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN VOOR RO DIGITAAL

- voortzetting en eventueel uitbreiden van de ondersteuning van een GIS-coördinator (of in eigen beheer);
- tot op heden is er nog geen digitaal archief. Gezien alle omgevingsaanvragen digitaal worden vergund is er nood aan een digitaal archief;
- gaan naar een stabiele software voor de vergunningen (nieuwe interfase in 2020);
- de samenvoeging van de 3 opvolgsystemen voor vergunningen in 1 systeem (gepland in 2020);
- verdere voorbereiding voor de (semi)automatische notarisbrief;
- verder digitaliseren: verkavelingsvergunningen, rooilijnplannen, ...;
- verder inzetten op nodige hardware, software.

1.7. JURIDISCH AANPASSEN VAN PLANNEN EN REGLEMENTEN AAN DE REALITEIT EN NODEN VAN DEZE TIJD

1.7.1. ROOILIJNPLANNEN

De stad heeft 28 gemeentelijke rooilijnplannen, de oudste dateren van 1846. Deze plannen hebben een juridische basis en een impact op het vergunningenbeleid. De noodzaak dringt zich op om deze plannen een voor een te bekijken en na te gaan of deze reeds uitgevoerd zijn of niet en of deze dienen behouden te blijven of afgeschaft te worden.

1.7.2. ATLAS VAN DE BUURT- EN VOETWEGEN

De atlas van de Buurt- en voetwegen dateert van rond 1840. In principe zijn deze buurt- en voetwegen nog steeds rechtsgeldig en dienen deze toegankelijk te zijn zoals getekend op deze plannen. Het valt te begrijpen dat de realiteit niet langer in overeenstemming is met deze plannen. Sommige wegen werden reeds overbouwd of zijn verdwenen, andere zijn verlegd.

Meer en meer steden en gemeenten zien momenteel het belang in van deze buurt- en voetwegen als verbindingswegen voor trage weggebruikers. Zij kunnen ook nu nog een belangrijke meerwaarde bieden in de beleving van de open ruimte en als oplossing voor mobiliteitsproblemen.

Ook bij grote projecten stuit men regelmatig op oude buurt- en voetwegen die een dossier juridisch vast kan zetten (bv. het nieuwe voetbalstadion dat men wenst in te plannen op de grens van Brussel en Grimbergen).

Ook in de kern van de stad lopen nog verscheidene buurt- en voetwegen waar in het verleden geen rekening mee werd gehouden. Op sommige wegen bevinden zich hele bouwblokken.

De vraag kan gesteld worden of ook de stad Tienen niet een beleidsvisie dient op te maken inzake deze buurt- en voetwegen waarin beslist wordt welke behouden blijven, opnieuw geopend worden, verlegd worden, afgeschaft worden, enzovoort.

1.7.3. UITDAGINGEN VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN JURIDISCH AANPASSEN VAN PLANNEN EN REGLEMENTEN

- Er dient een onderzoek ingesteld te worden welke rooilijnplannen verouderd zijn en niet meer worden toegepast. Deze dienen volgens de correcte procedure opgeheven te worden.
- Er dient een onderzoek ingesteld te worden naar buurt- en voetwegen waar geen procedure werd gevolgd tot afschaffing of verplaatsing. Tevens men een visie te ontwikkelen rond de cruciaal gelegen buurt- en voetwegen die zeker behouden dienen te blijven. Deze dienen volgens de correcte procedure afgeschaft of verplaatst te worden

1.8. GIS

1.8.1. HUIDIGE SITUATIE

Reeds sinds 2013 werd een exclusiviteitsovereenkomst afgesloten tussen de stad Tienen en Interleuven voor GIS-begeleiding en ondersteuning en het inventariseren en actualiseren van gegevens. Deze exclusiviteit loopt tot en met 31/12/2019. Sinds oktober 2017 doet de stad Tienen beroep op Interleuven i.v.m. het aanleveren van een intergemeentelijke GIS-coördinator 2 dagen per week.

Reeds gerealiseerde projecten

Sinds de opstart van de GIS-coördinatie werden reeds vele projecten gerealiseerd. Als eerste werden alle verordenende ruimtelijke plannen gedigitaliseerd en opgeladen in het DSI-platform. Het DSI-platform is een Vlaams loket waar alle ruimtelijke plannen (uitgezonderd verkavelingen) van alle bestuursniveaus opgeladen en gebundeld worden, inclusief de voorschriften. Vanaf de zomer 2018 is het voor gemeenten een wettelijke verplichting om hun ruimtelijke plannen DSI-conform te maken (e.g. op te stellen in een specifiek GIS-formaat) en op te laden in het DSI-loket.

Vervolgens werd alle data aanwezig op de server en ingeladen in Orbit (GIS-software) geactualiseerd. Dit werd uitgevoerd aan de hand van de GEO-USB die jaarlijks door de provincie Vlaams-Brabant wordt opgemaakt en verdeeld onder de gemeenten, politiezones, OCMW 's en brandweerkorpsen. Deze stick bevat opgemaakte en opgeknipte data die kan gebruikt worden in de eigen GIS-software. Er is nog steeds veel data aanwezig op de server die moet geëvalueerd worden en al dan niet verwijderd. Parallel werd een metadatalijst opgemaakt van de gebruikte data.

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de GDPR (privacywetgeving) werden alle login-gegevens van de Orbit-gebruikers opgelijst en aangegeven wie toegang heeft tot welke data met persoonsgegevens. Te veel medewerkers maakten gebruik van dezelfde login waardoor er data beschikbaar was die niet voor iedereen raadpleegbaar mag zijn. Er werden nieuwe log-ins aangemaakt die toegang geven tot een geoloket op maat gemaakt voor elke dienst.

In april 2018 werd een tussentijdsoverzicht van de realisaties en komende projecten van de GIS-coördinatie voorgesteld op het MAT. Gebaseerd op de reacties en respons van de aanwezigen was dit een goede eerste kennismaking met de GIS-werking. Naar de toekomst toe, wanneer er meer kennis en vertrouwen rond GIS is opgebouwd, kunnen dergelijke tussentijdse presentaties een grotere meerwaarde vormen voor de GIS-coördinator door eerder een evaluerend en bijsturend karakter te vertonen.

Lopende projecten

Een van de taken van de GIS-coördinator bestaat erin ad hoc vragen i.v.m. het gebruik van GIS en gerelateerde IT-onderwerpen te beantwoorden en problemen op te lossen. Deze taak maakt momenteel een groot deel uit van het takenpakket en laat ook blijken dat de geleverde ondersteuning zeker nodig is. Het opvolgen van de GIS-ontwikkelingen, bijwonen van GIS-archipels en infosessies, lezen van AIV-nieuwsbrieven, zetelen in de VVSG-GIS-werkgroep e.d. behoren standaard tot het takenpakket.

Het Generiek Informatieplatform Inname Openbaar Domein (GIPOD) is een Vlaamse toepassing waarin alle informatie rond manifestaties en werken op het openbaar domein wordt verzameld. Het doel van dit platform is het afstemmen van nuts- en wegenwerken om de hinder zoveel mogelijk te beperken. Vanuit de GIS-coördinatie werd hiervoor reeds een GIPOD-overleg opgestart om alle betrokken diensten attent te maken op de mogelijkheden en verplichtingen die komende zijn en reeds gelden. De politie van Tienen verkreeg reeds een opleiding om het platform aan te vullen. Ook de dienst toerisme heeft reeds een offerte opgevraagd om hun evenementenloket te kunnen linken met GIPOD zodat de informatie rond innames bij evenementen rechtstreeks worden doorgestuurd. Walter Vanden Berghe maakte een bestek op voor de aankoop van software die de software van alle betrokken diensten kan linken met dit platform. Voorlopig staat het bestek on hold.

De milieuvergunningen van Tienen worden gedigitaliseerd aan de hand van het inscannen van de vergunningen, plannen en bijhorende interessante documenten. Dit scanproces vindt plaats op de kantoren van Interleuven (aanwezigheid van een plotter) waardoor een selectie van dossierstukken wekelijks heen en weer wordt gevoerd. Vervolgens worden deze scans op de server van de stad Tienen geplaatst. Elk dossier zal in de betreffende software (decreetsuite) worden ingegeven en gekoppeld aan het juiste perceel in Orbit. Hierdoor kunnen de medewerkers van de dienst Leefmilieu met 1 klik de gekoppelde scans oproepen vanuit de GIS-software. De papieren dossierstukken moeten hierdoor niet meer worden opgevraagd. Ook de verkavelingsvergunningen worden op dezelfde manier gekoppeld door een medewerker van de dienst RO.

Voor de technische dienst werden reeds enkele inventarissen op kaart ingetekend. Deze data is voor alle gebruikers van Orbit beschikbaar. Er zijn nog vele 'lijstjes' die verder kunnen worden gedigitaliseerd.

1.8.2. VOORUITBLIK

Komende projecten

Om de deadline van het DSI te halen werd bij de BPA's gekozen om de bestemmingen van deze plannen nog niet in te tekenen. Deze zullen later nog worden ingetekend. Wanneer het uniek percelenplan in werking zal treden (uiterlijk 2021), moeten alle ingetekende plannen overgezet worden naar deze nieuwe contouren.

Er werden reeds opleidingen gegeven i.v.m. het gebruik van de Mobile Mapping beelden en Google My Maps. Naar de toekomst toe is er zeker nog nood aan een opleidingsmoment i.v.m. het raadplegen en editeren in Orbit en het gebruik van Geopunt. Het raadplegen en editeren van data in Orbit is zeer dienstafhankelijk. Hierdoor zullen deze opleidingen op maat van elke dienst en eventueel medewerkers moeten worden opgemaakt. De opleiding Google My Maps en Geopunt zijn interessant voor alle medewerkers van het stadhuis die locatiegebonden vragen willen beantwoorden.

De begraafplaatsen van Tienen werden allemaal ingetekend in Orbit en gelinkt met de ondersteunende software van Schaubroeck. Het intekenen van de bijkomende graven moet nog worden opgestart. Hierbij moet worden nagegaan in welke mate de medewerkers van de dienst begraafplaatsen dit zelf opnemen of dat de GIS-coördinator hen hierin bijstaat.

Het automatiseren van de notarisbrieven is een project dat zeer veel werklast kan opvangen. Er zal zo automatisch een uittreksel uit het plannen- en vergunningenregister kunnen worden getrokken aan de hand van de GIS-software. Ook kunnen de extra nodige gegevens automatisch per perceel worden geraadpleegd en geëxporteerd. Om deze automatisering mogelijk te maken, moet eerst nog een extra module *Analyse* worden aangekocht. Alle data die in een notarisbrief aanbod komen, zullen geactualiseerd worden in Orbit zoals bijvoorbeeld de rooilijnplannen.

Er zijn steeds nieuwe opportuniteiten om data op kaart weer te geven: eigendommen stad Tienen, kerstmarkt, markten en kermissen, stadsmeubilair, OCMW-patrimonium, wandel- en fietsroutes, parkeerplaatsen, etc.

1.8.3. VERPLICHTINGEN

Voorlopig is het enkel verplicht om innames openbaardomein groter dan 50m² in te geven in het GIPOD-platform. Vanaf maart 2019 zal het verplicht zijn om werken tussen 3 en 50m² met ernstige hinder en zelfs werken kleiner dan 3m² met een omleiding drie weken op voorhand registreren in het GIPOD. Hierdoor is het belangrijk dat het GIPOD-overleg terug wordt opgenomen en dat de betrokken diensten de nodige opleiding krijgen.

Het in kaart brengen van de huurmarkt is verplicht in het kader van de subsidiëring van intergemeentelijke projecten ter ondersteuning van het lokaal woonbeleid. Deze actie is nodig om aan de doelstelling 'ondersteunen van de lokale private huurmarkt' te realiseren. Momenteel wordt aan deze kaart gewerkt en kan er een momentopname van de huurmarkt worden weergegeven. Een actuele kaart, die steeds wordt bijgewerkt, opmaken is momenteel nog niet haalbaar en vraagt zowel nog extra input van softwarehuizen als ondersteuning van Wonen Vlaanderen.

1.8.4. KNELPUNTEN

Momenteel heeft nog niet elke stadsdienst toegang tot Orbit. De oorzaak hiervan is dat niet alle (buiten)diensten toegang hebben tot het softwareprogramma. Zo kan de technische dienst de ingetekende inventarissen niet raadplegen in GIS. Voor een geïntegreerd gebruik van GIS, zal dit noodzakelijk zijn.

De verkeersbordendatabank moet dringend worden geactualiseerd en bijgehouden. Momenteel gebeurt dit niet en is er ook onduidelijkheid over wie deze bevoegdheid op zich neemt (politie of gemeente). Vlaanderen heeft als doel om een unieke en authentieke databron van verkeersborden te bekomen. De gegevens die worden opgeladen, dragen bij aan de snelheidskaart die AIV opmaakt.

Dit resulteert in opendata voor Geopunt en kaartmakers (TomTom, HERE, OpenStreetMap) die de correcte snelheid, tonnages, etc. op kaart kunnen tonen. Het actueel houden van deze databank komt zo de mobiliteit in elke Vlaamse gemeente ten goede.

2. WONEN EN DUURZAME LEEFOMGEVING

2.1. INLEIDING “WONEN IN DE STAD”

Het woonbeleid maakt integraal deel uit van de beleidsvisie die de stad Tienen vooropstaat. Een gezond stedelijk woonbeleid vraagt een onderbouwde visie en een domeinoverstijgende aanpak. Wonen heeft raakvlakken met diverse andere beleidsdomeinen. Er is een grote verwevenheid met het domein Ruimtelijke Ordening/Omgeving. Ook het sociale beleid, de lokale economie en handel, het duurzaamheidsbeleid, de buurtwerking en het cultuurbeleid hebben allemaal invloed op het wonen in de stad. De stad zelf is, als stedelijk centrum in een rurale omgeving, evengoed verbonden en beïnvloed door de landelijke accenten die vanuit de randstedelijke kern en de deelgemeenten naar voren komen. Een aantal van deze facetten zullen uitgebreid aan bod komen, een groter deel echter niet. Dit zou ons te ver van ons doel brengen: het aangenaam wonen in Tienen bevorderen.

De stad Tienen is geen eiland, ze maakt ook deel uit van het arrondissement Leuven, de provincie Vlaams-Brabant en Vlaanderen. Vergelijking met deze leefgebieden zullen vooral op het arrondissementeel niveau liggen, aangezien daar de meeste aansluitpunten te vinden zijn. De toespraak voor de provincieraad van provinciegouverneur Lodewijk De Witte van 11 oktober 2016¹ geeft daar een mooi beeld van. Een overzicht dat ook in 2019 nog zeer actueel is en daarom in deze analyse nog veel aangehaald zal worden. Vergelijkingen zullen voornamelijk met gelijkaardige stedelijke omgevingen zoals Sint-Truiden en Aarschot gemaakt worden.

De stedelijke omgeving is een levend geheel waarbij wonen bij uitstek een domein is dat constant verandert. Op vlak van wonen zijn er verschillende knelpunten te detecteren die een oplossing en een langetermijnvisie vragen. Een visie die verweven moet zijn met verwante beleidsdomeinen. Om dergelijke visies te ontwikkelen dienen de feiten eerst op een rijtje gezet. Voor het beleidsdomein wonen is de volgende analyse een aanzet en een eerste poging tot ontwikkeling van nieuwe woonacties.

2.2. PATRIMONIUM

2.2.1. ALGEMEEN

Tienen telde in 2018 **16.518 woongelegenheden**, waarvan het merendeel eengezinswoningen (74,8%). Verhoudingsgewijs zijn er minder appartementen, wat ook typisch is voor het meer landelijke gebied waar Tienen in ingebed is.

¹ Wonen in Vlaams-Brabant: een zorgenkind. *Toespraak van toespraak voor de provincieraad van provinciegouverneur Lodewijk De Witte van 11 oktober 2016*. Red. L. De Witte e.a., 2016.

Tabel 1: Woningen naar woningtype procentuele verdeling. Tienen/arrondissement Leuven, 2018

Woningen en gebouwen 2018 - Tienen			
	gemeente Tienen	bestuurlijk arrondissement Leuven (Arr.)	gewest Vlaams Gewest
eengezinswoningen (t.o.v. alle woonegelegenheden) [...]	74,8	74,1	68,7
appartementen (t.o.v. alle woonegelegenheden) [%]	20,9	21,7	25,8
handelshuizen (t.o.v. alle woonegelegenheden) [%]	2,9	2,3	2,6
andere (t.o.v. alle woonegelegenheden) [%]	1,4	1,9	2,8
woonegelegenheden [aantal]	16.518	240.380	3.179.395

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 21/11/2018

De gebouwen zijn met een oppervlakte van minder dan 104m² gemiddeld genomen kleiner dan deze in het arrondissement, wat mogelijk te verklaren is door het sterk aandeel van kleinere en verouderde fabriekswoningen in de stad, gecombineerd met een flink aandeel van oudere woningen die in vroegere perioden opgedeeld werden in verschillende woonentiteiten of de zogenaamde busnummers.

Tabel 2: Gebouwen naar oppervlakte. Tienen 2017

Gebouwen naar oppervlakte 2017		
	Stad Tienen	Arrondissement Leuven
Tot 104m ² (t.o.v. eengezinswoningen)	48,8	30,5
Groter dan 104m ² (t.o.v. eengezinswoningen)	51,2	69,5

Legenda

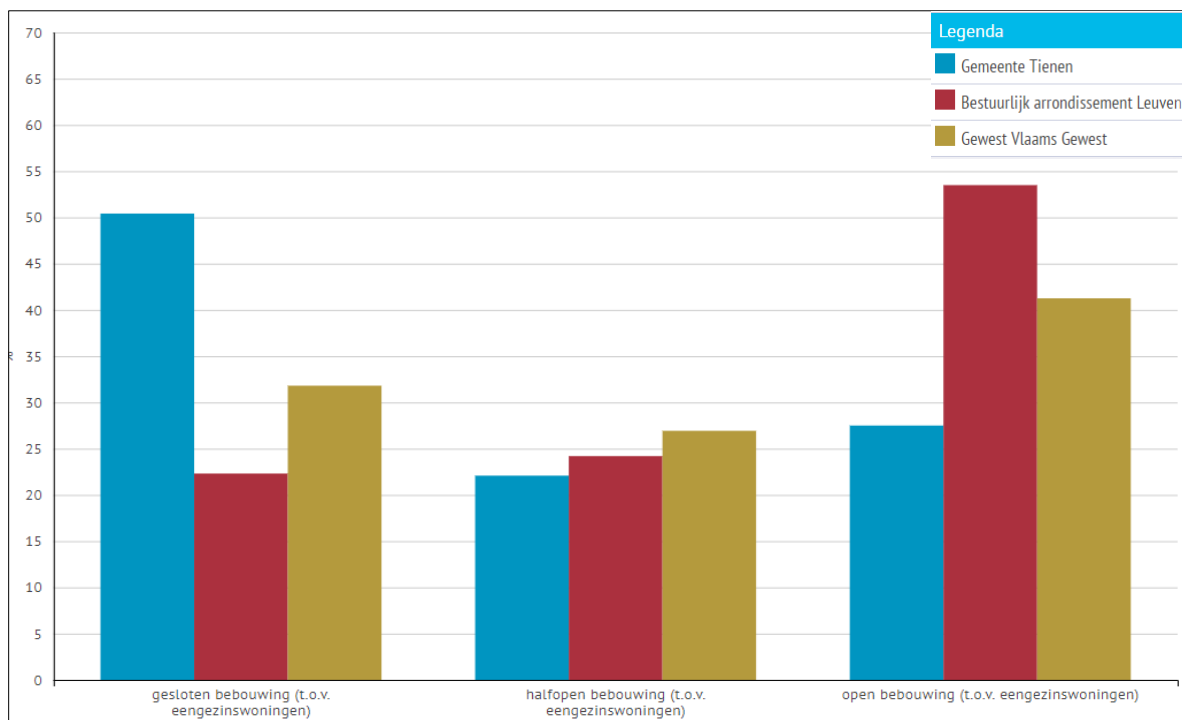
- < 38,0
- 38,0 < 47,5
- 47,5 < 57,0
- 57,0 < 66,5
- >= 66,5

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 21/11/2018

In de regio zijn deze woningen grotendeels ook open of halfopen bebouwingen. In de stadskern van Tienen zijn echter, in verhouding tot de kleinstedelijke regio, beduidend meer gesloten bouweenheden terug te vinden. Daarmee loopt de bouwstructuur van Tienen niet parallel met deze van het gewest of het arrondissement.

Dit is natuurlijk grotendeels te wijten aan het feit dat Tienen een stadsstructuur kent, waarin gesloten bebouwingen vooral in de stadskern terug te vinden zijn. De omliggende regio, het Hageland, is een gebied met uitgesproken landelijk karakter, waar de open bebouwing veel meer de bovenhand heeft.

Grafiek 1: Eengezinswoningen naar bouwtypologie, 2018

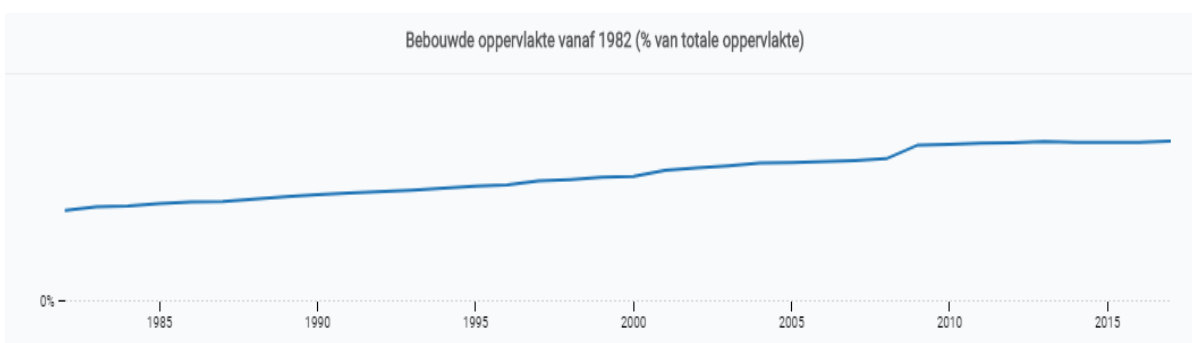

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 21/11/2018

Dit landelijk karakter is ook merkbaar in het feit dat het merendeel van het patrimonium woningen zijn. Het aandeel appartementen is verhoudingsgewijs veel kleiner, ondanks een kleinstedelijke omgeving. Ook aan de component van de eengezinswoningen is te merken dat deze niet meer in verhouding staan tot de huidige vraag. Op het aandeel sociale woningen wordt later ingegaan.

Dit wil uiteraard niet zeggen dat er niet gebouwd wordt in Tienen. De aangroei van de bebouwde oppervlakte verloopt in Tienen gestaag maar zeker.

Grafiek 2: Groei bebouwde oppervlakte

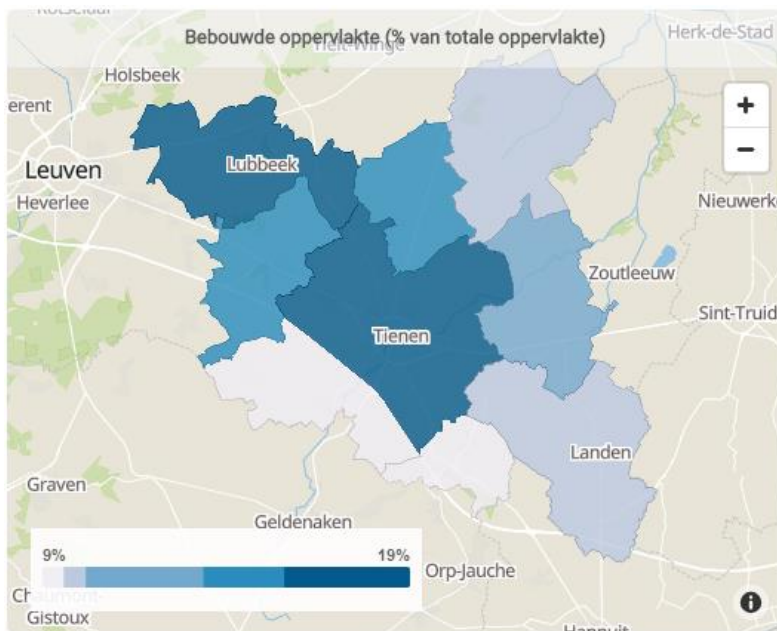
Bron: <https://statbel.fgov.be/nl/gemeente/tienen#dashboard9> 21/11/2018

Deze groei loopt parallel met de rest van Vlaanderen (met uitzondering van het jaar 2009)

Het uitzonderlijke jaar 2009 is te verklaren door een aantal factoren: de strengere EPB-regelgeving vanaf 2010, de grotere verkavelingen Medekersveld (54 loten) en Interleuven (39 loten) in 2009 en het RUP Anemoonveld dat op 21/08/2008 goedgekeurd werd. Daardoor kende de stad een plotse toename van het bouwpotentieel en werden er ook voor het einde van 2009 meer dan normaal bouwvergunningen aangevraagd.

In verhouding tot de omliggende gemeenten, met uitzondering van Lubbeek dat een grote invloed kent van de druk van de periferie rond Leuven, is het aandeel van de bebouwde oppervlakte behoorlijk hoog. Voor de landelijkere gemeenten schommelt dit rond de 10%, bijna de helft van de 19% van Tienen.

Kaart 1: Bebouwde oppervlakte – Tienen 19%

Bron: <https://statbel.fgov.be/nl/gemeente/tienens#dashboard9> 21/11/2018

Kijken we naar de typologie van de bebouwde grondoppervlakte dan bemerken we dat in Tienen dat het aandeel van de appartementen in de bebouwde oppervlakte langzaam maar zeker toeneemt.

Tabel 3: Aandeel bebouwde oppervlakte naar functie

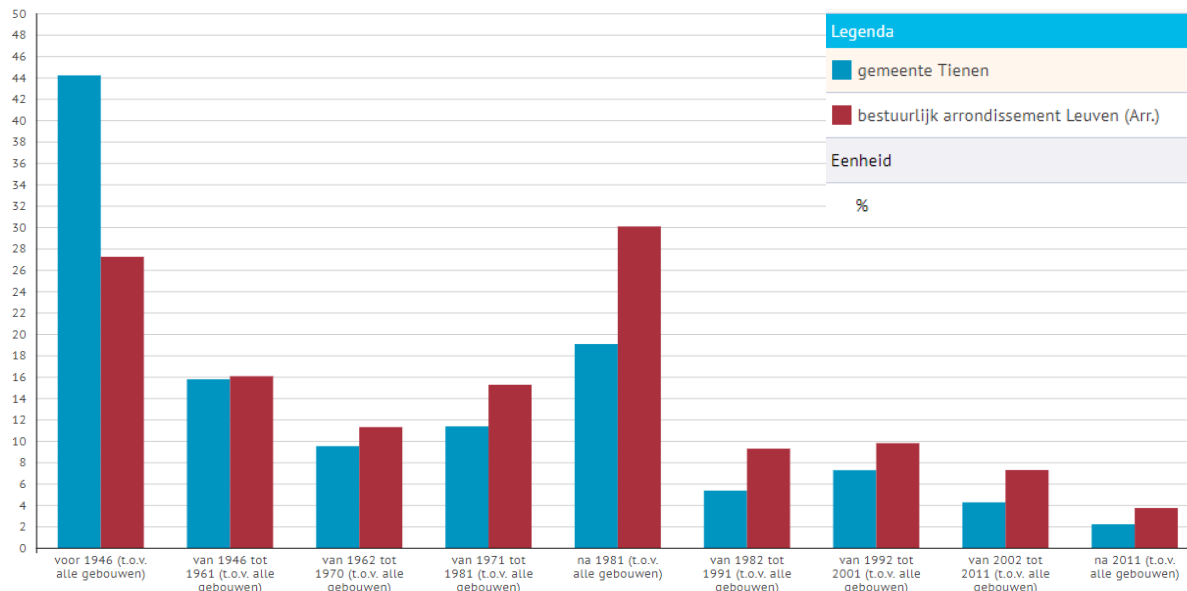
	Tienen									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
appartementen (in ha)	17	18	19	21	21	23	28	29	31	33
bijgebouwen met inbegrip van serres (in ha)	45	92	92	95	96	96	96	96	95	99
buildings (in ha)	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6
huizen en hoeven (in ha)	746	804	807	808	804	809	810	808	811	813
Totale opp. woonfunctie (in ha)	815	920	923	930	927	934	941	939	943	951
Totaal bebouwde opp. (in ha)	1.211	1.327	1.333	1.343	1.347	1.356	1.351	1.348	1.350	1.360
Aandeel (in %)	67,3	69,3	69,2	69,2	68,9	68,8	69,6	69,7	69,9	70,0

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen.

2.2.2. OUDERDOM PATRIMONIUM

Meer nog dan in de rest van het arrondissement Leuven, heeft Tienen globaal genomen een verouderd patrimonium.

Grafiek 3: Overzicht van de ouderdom patrimonium Tienen- arrondissement Leuven

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> , 05/12/2018

Deze oudere woningen hoeven niet noodzakelijk te betekenen dat de woningen in slechte staat zijn. Maar het is wel waarschijnlijk dat een groot deel ervan niet meer aan de huidige energienormen en woningvereisten voldoet. Er kan momenteel geen overzicht van de vergunningen voor renovaties aangeleverd worden omwille van systeemveranderingen.

Energiemaatregelen in woningen

Een belangrijke factor in de hedendaagse woonsector is de invoering van het zogenaamde E-peil. De energieprestatieregelgeving werd ingevoerd in 2006. Voluit spreken we over "Energieprestatie en Binnenklimaat", maar afgekort kent iedereen dit als afgekort EPB. De eisen wat betreft het E-peil zijn onderverdeeld in drie grote groepen:

- thermische isolatie: K-peil, U- en R-waarden;
- energieprestatie: E-peil, netto-energiebehoefte en hernieuwbare energie;
- binnenklimaat: ventilatie en oververhitting

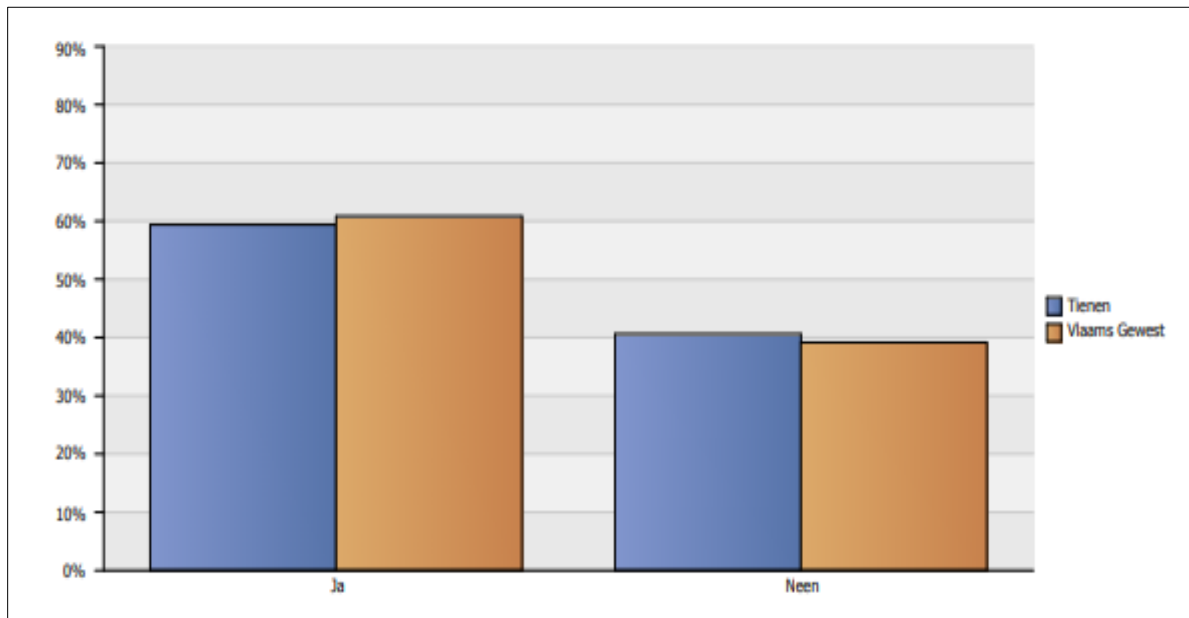
Het E-peil is een maat voor de energieprestatie van een woning en de vaste installaties ervan in standaardomstandigheden. Hoe lager het E-peil, hoe energiezuiniger de woning is. Volgende grafiek geeft een overzicht van de graduele verhoging van verplichting van dit E-peil van 2006 tot 2021.

In 2006 waren er 2.842.588 wooneenheden in het Vlaams Gewest. Dit was in 2015 aangegroeid tot 3.069.975 wooneenheden². Dat zijn er dus welgeteld 227.387 meer sinds 2006. Dus ook zoveel wooneenheden die voldoen aan de energienorm van minstens E-100. De renovaties laten we hier even buiten beschouwing, maar dit betekent wel dat gemiddeld genomen de aangroei van woningen die minimaal aan een E-peil 100 voldoen, rond de één procent ligt. Dit impliceert eveneens dat buiten de energienorm er ook veel woningen zijn die energetisch ondermaats zijn én niet meer geschikt zijn volgens de huidige energieregelgeving.

² http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/economie/bouw_industrie/gebouwenpark/

De laatste editie van de gemeentemonitor geeft ook een overzicht van energiebesparende ingrepen in de woningen die de inwoners aangeven gerealiseerd te hebben. Uit deze overzichten blijkt ook dat in Tienen in vergelijking met het Vlaams gewest, er nog een inhaalmanoeuvre nodig zal zijn. Algemeen liggen de cijfers voor deze ingrepen iets lager dan in het gewest.

Grafiek 4: Aandeel inwoners (%) dat aangeeft te wonen in een woning met energiezuinige ketel

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Dezelfde conclusie geldt voor de inwoners die aangeven over zonnepanelen te beschikken. Ook hier weer lagere cijfers dan het gemiddelde in het Gewest.

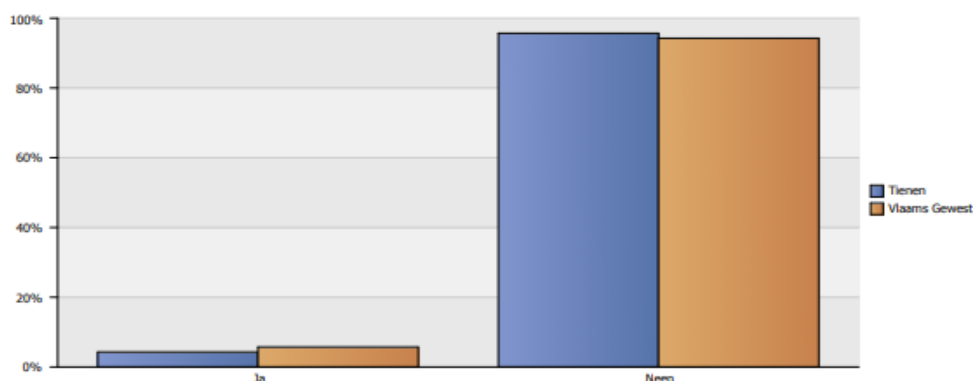
Tabel 4: Aandeel inwoners (%) dat aangeeft te wonen in een woning met energiezuinige ketel

2017	Ja	Neen
Tienen	13%	87%
Vlaams Gewest	17%	83%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

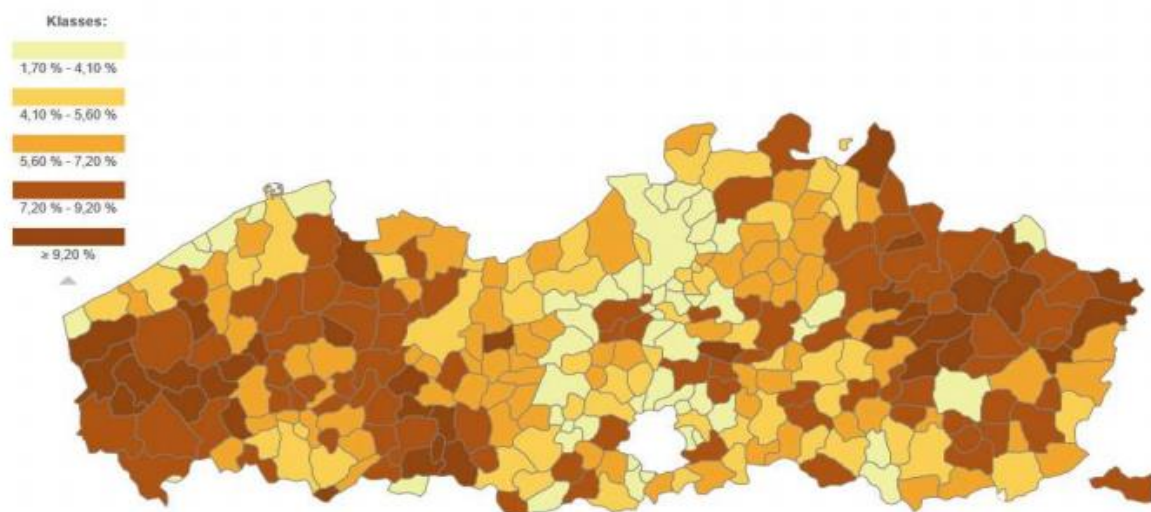
De inwoners die duiden dat ze een zonneboiler hebben zijn ook in Vlaanderen aan de lage kant. Maar ook hier tonen de cijfers dat er in Tienen gemiddeld net iets minder inwoners hierover beschikken.

Grafiek 5: Aandeel inwoners (%) dat aangeeft te wonen in een woning met zonneboiler

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen.

Kaart 2: Aandeel inwoners (%) dat aangeeft te wonen in een woning met zonneboiler

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen.

2.2.3. PRIJZEN WONINGEN EN BOUWGROND

In Tienen liggen de prijzen voor woningen of bouwgronden zeker onder het Vlaamse gemiddelde, maar vooral ook beduidend onder het gemiddelde van de provincie Vlaams-Brabant. Dit is deels te verklaren door de rand rond Brussel en Leuven, twee gebieden die beduidend duurder zijn dan het Vlaamse en provinciale gemiddelde.

Tabel 5: Verkoopprijzen immobiliën Tienen/Arr. Leuven/provincie Vlaams-Brabant

Verkoopprijzen - gemeenten (indeling 2018) van Tienen				Legenda
	gemeente 2018 Tienen	bestuurlijk arrondissement 2018 Leuven (Arr.)	provincie Vlaams-Brabant	
alle huizen (excl. appartement) - mediaanpri...	190.000	265.000	282.500	Veel lager
appartementen - mediaanprijs [€] [2017]	148.500	205.000	200.000	Lager
prijsinkomen ratio- woonhuizen (alle huizen ...	7,04	9,17	9,67	Gemiddeld
				Hoger
				Veel hoger

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 05/12/2018

Ook de landelijke ligging en de nabijheid van het Limburgse woongebied zal meer dan waarschijnlijk bijdragen tot de lagere prijzen.

Het prijsinkomen echter ligt verhoudingsgewijze ook veel lager dan in het arrondissement of de provincie, waaruit we mogelijk kunnen afleiden dat de prijzen van de woningen of appartementen in verhouding staan tot het inkomen van de bewoners.

De evolutie van de prijzen loopt wel parallel met deze van het Vlaamse gewest. Ook in Tienen kennen we een groei van de prijzen van de bouwgronden per m².

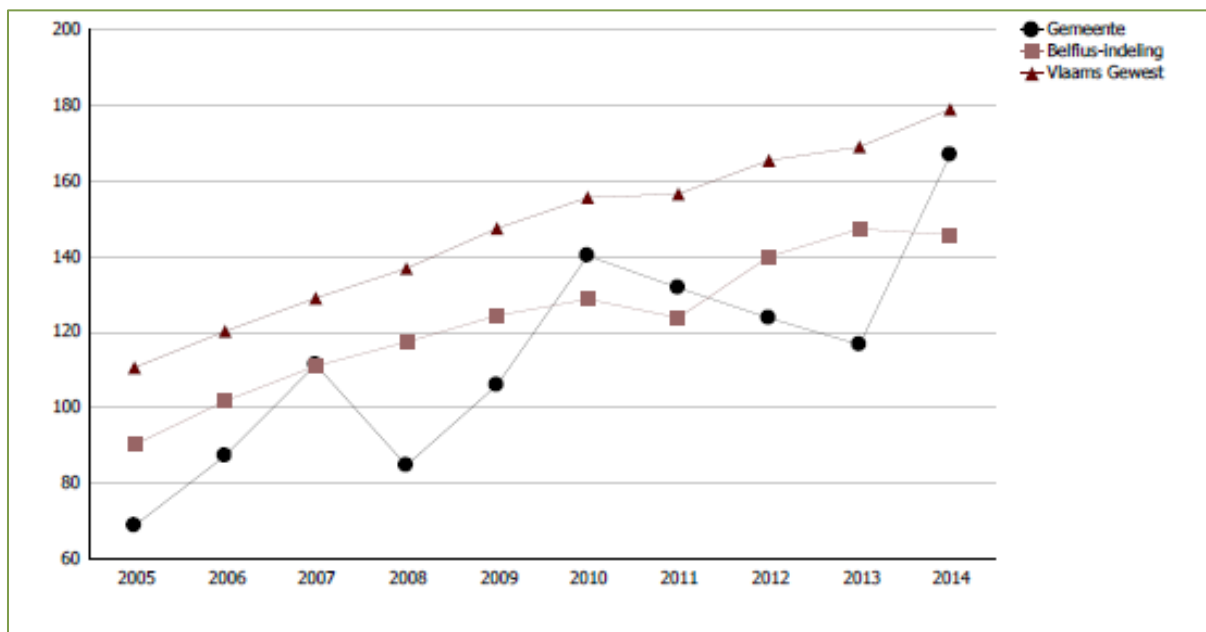
Deze aangroei is echter niet gestaag maar verloopt telkens zeer sprongsgewijs. Deze sprongen zijn ook terug te vinden in het gewest, maar daar zijn ze veel minder markant.

Tabel 6: Evolutie gemiddelde verkoopprijs bouwgrond Tienen/ Belfius/ Vlaams gewest

		Tienen											
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
appartementen, flats en studio's	Gemiddelde verkoopprijs	119.223	144.980	134.265	160.052	158.013	177.379	166.438	174.337	194.144	183.622	184.535	188.744
	Groei (2005=100)	100,0	121,6	112,6	134,2	132,5	148,8	139,6	146,2	162,8	154,0	154,8	158,3
gewone woonhuizen	Gemiddelde verkoopprijs	113.702	130.039	142.662	146.166	149.757	151.702	155.756	172.252	168.538	169.308	175.635	182.839
	Groei (2005=100)	100,0	114,4	125,5	128,6	131,7	133,4	137,0	151,5	148,2	148,9	154,5	160,8
villa's, bungalows en landhuizen	Gemiddelde verkoopprijs	205.613	224.801	249.234	247.000	260.937	244.317	274.738	273.684	269.270	277.239	290.006	303.256
	Groei (2005=100)	100,0	109,3	121,2	120,1	126,9	118,8	133,6	133,1	131,0	134,8	141,0	147,5

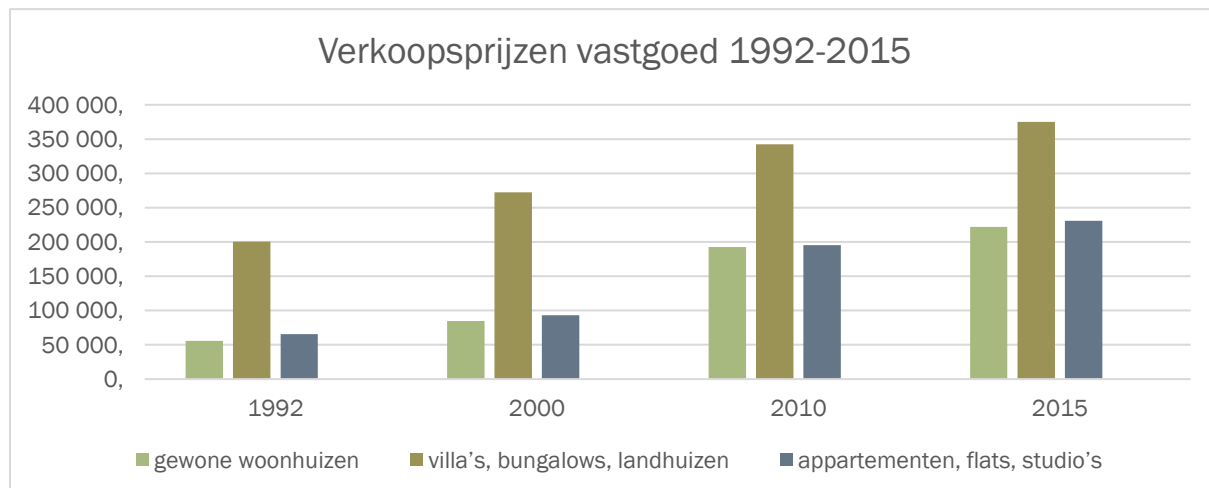
Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Grafiek 6: Evolutie gemiddelde verkoopprijzen Tienen/Belfiusindeling/Gewest

Hetzelfde zien we voor de woningprijs gebeuren. Ook hier kent Vlaanderen een duidelijke stijging van de gemiddelde prijs voor een gebouw.

Grafiek 7: Evolutie prijs gebouwen Vlaams Gewest 1992-2015

	1992	2000	2010	2015
Gebouwtype	Gemiddelde prijs per gebouw	Gemiddelde prijs per gebouw	Gemiddelde prijs per gebouw	Gemiddelde prijs per gebouw
gewone woonhuizen	55.768,559	84.771,541	192.450,126	222.136,575
villa's, bungalows, landhuizen	200.319,411	272.485,825	342.486,169	375.226,91
appartementen, flats, studio's	65.796,17	92.979,215	195.573,59	230.933,089

Bron: http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/economie/bouw_industrie/vastgoed/

Opvallend is de grote stijging die tussen 2000 en 2010 waar te nemen is. Dit is meer dan een verdubbeling in 10 jaar tijd. Het zou kunnen dat de verplichtingen voor het E-peil hier voor iets tussen zitten. Deze energienorm maakt de basiskostprijs van het bouwen of renoveren immers behoorlijk hoger. Een mogelijk gevolg hiervan is dan weer een stijging van de huurprijs, aangezien de kostprijs vaak doorgerekend wordt in deze prijs. Gegevens over de huurprijzen zijn minder gekend. Het gemiddelde van het arrondissement Leuven ligt wel onder dit van het Vlaams gewest. In de regio ten oosten van het arrondissement, waar Tienen zich situeert, zijn de laagste huurprijzen.

Tabel 7: Huurprijs private huurwoningen – gegevens mei 2010

	geregistreerde private huurwoningen	% van het aantal gezinnen	mediaan-huurprijs
Vlaams Gewest	461.524	17,6	497
Prov. Vlaams-Brabant	77.063	17,4	549
Arr. Halle-Vilvoorde	36.323	15,2	616
Arr. Leuven	40.740	19,9	477

Bron: Op.cit.: Wonen in Vlaams-Brabant, p. 39

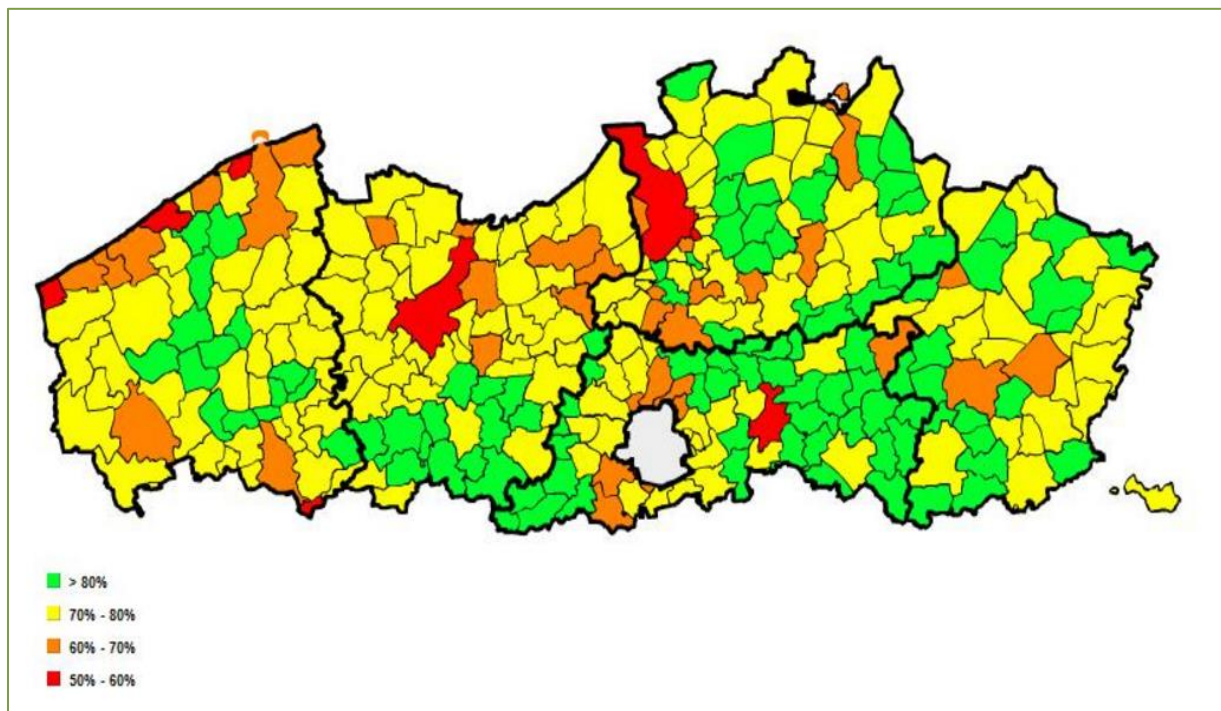
2.2.4. EIGENDOMSPROFIEL

In het arrondissement Leuven is het aandeel eigenaars van een woning ten opzichte van huurders zeer hoog. In de regio Hageland kan dit zelfs oplopen tot 95% eigenaars. Tienen is hierop de uitzondering in het Hageland. Daar zit het gemiddelde van eigenaar tussen 70 en 80%. We moeten hierbij wel bemenken dat deze gegevens dateren van de NIS-statistieken van 2001.

In de huidige toestand zou wel kleine verschuivingen kunnen gebeurd zijn, maar geen enkele studie maakt gewag van echt grote veranderingen. Kern blijft dat er weinig huurwoningen voorradig zijn, noch voor Tienen, noch voor de omstreken, terwijl de vraag op de huurmarkt wel stijgt.

Er is nog geen studie die uitwijst dat er een krapte zou zijn op de huurmarkt, maar bij vermindering van het huuraanbod zal er mogelijk een mattheuseffect ontstaan. Een verdringing van de zwakke huurder op deze huurmarkt is daarbij een reële mogelijkheid.

Kaart 3: Percentage woningen bewoond door eigenaar

Bron: <http://www.kenniscentrumvlaamsestedden.be/kennisbank/kaarten/huisvesting/Pages/default.aspx>

2.2.5. SAMENVATTING PATRIMONIUM

- Er zijn in het Tiense woongebied verhoudingsgewijze te veel grote eengezinswoningen en te weinig appartementen.
- De evolutie van de bebouwde percelen volgt de Vlaamse trend niet. De percelen zijn in vergelijking met Vlaanderen ook groot.
- Het patrimonium van de stad Tienen is rijk maar verouderd.
- Het merendeel van de woonentiteiten zijn niet aangepast aan de huidige energievereisten.
- De aankooprijzen van woningen en bouwgronden ligt beduidend lager dan deze van het Gewest.
- De regio van Tienen heeft verhoudingsgewijs dan ook lagere huurprijzen dan gemiddeld.
- Het merendeel van de bewoners zijn eigenaar van hun woning.
- Bewoners geven aan dat hun woning minder energiezuinige ingrepen kennen dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

2.3. WOONKWALITEIT

2.3.1. LEEGSTAND EN VERWAARLOZING

Sinds 2010 zijn gemeenten verplicht een register op te maken en bij te houden van leegstaande gebouwen en woningen. Het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid bevat de regelgeving met betrekking tot het leegstandsregister, de definitie van een leegstaand gebouw en een leegstaande woning en de procedures tot opname in en schrapping uit het register.

Vanaf 2017 werd het register leegstand en verwaarlozing overgedragen naar de gemeenten. Op 31 augustus 2018 waren er in Tienen 217 panden opgenomen in het leegstandsregister.

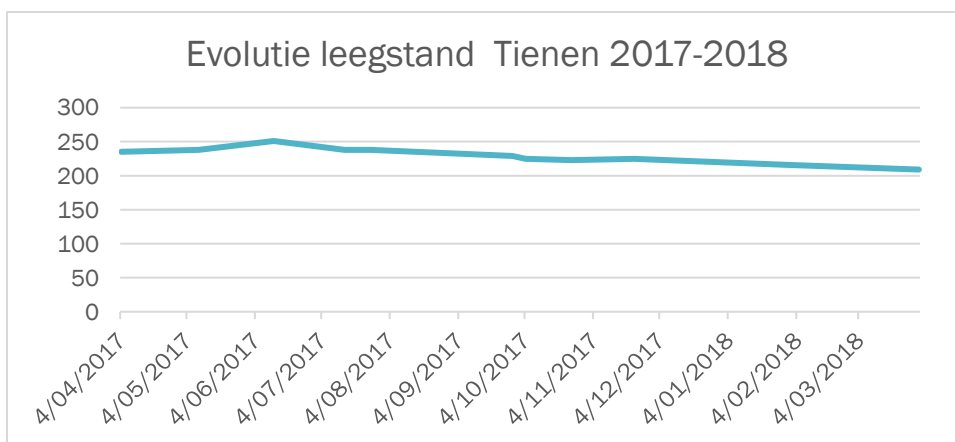
Tabel 8: Overzicht leegstand in Tienen d.d. 31/08/2018

aantal opgenomen	217
met vrijstelling enige eigendom	3
met vrijstelling monument	11
met vrijstelling nieuwe eigenaar	49
met vrijstelling verblijf ouderenvoorziening	1
met vrijstelling stedenbouwkundige vergunning	31

Bron: eigen registratiedata

Het leegstandsregister is een ‘levend’ geheel. Het kent constante beweging door vernieuwing en schrappingen. Onderstaand overzicht toont deze beweging maandelijks van april 2017 tot april 2018.

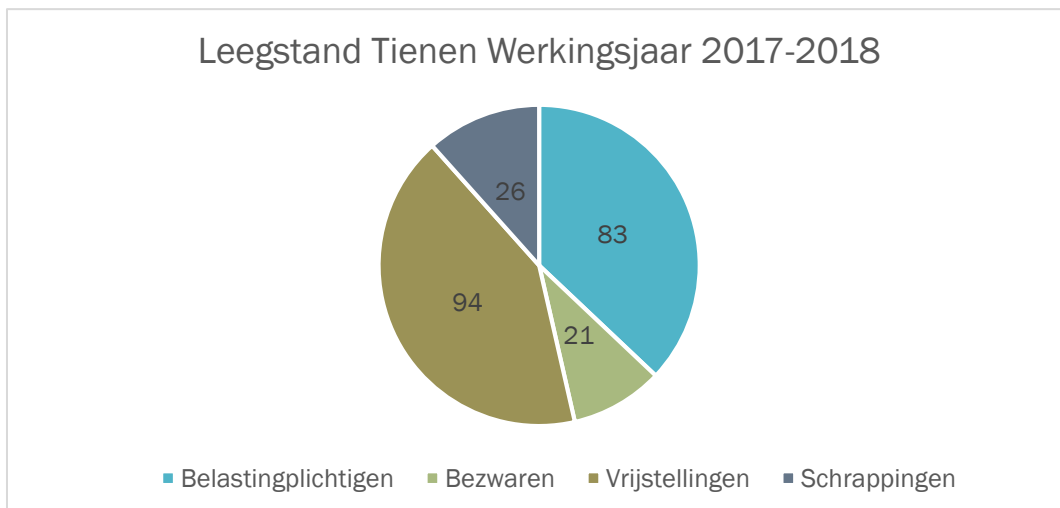
Grafiek 8: Overzicht maandelijksse evolutie leegstand in Tienen

Bron: eigen registratiedata

Dit wil niet zeggen dat alle opgenomen panden ook leegstandsbelasting moeten betalen. Er bestaan verschillende vrijstellingsgronden hiervoor. Onderstaand een overzicht van de behandelde dossiers voor vrijstelling april 2017 tot april 2018.

Grafiek 9: Overzicht behandelde dossiers leegstand Tienen³

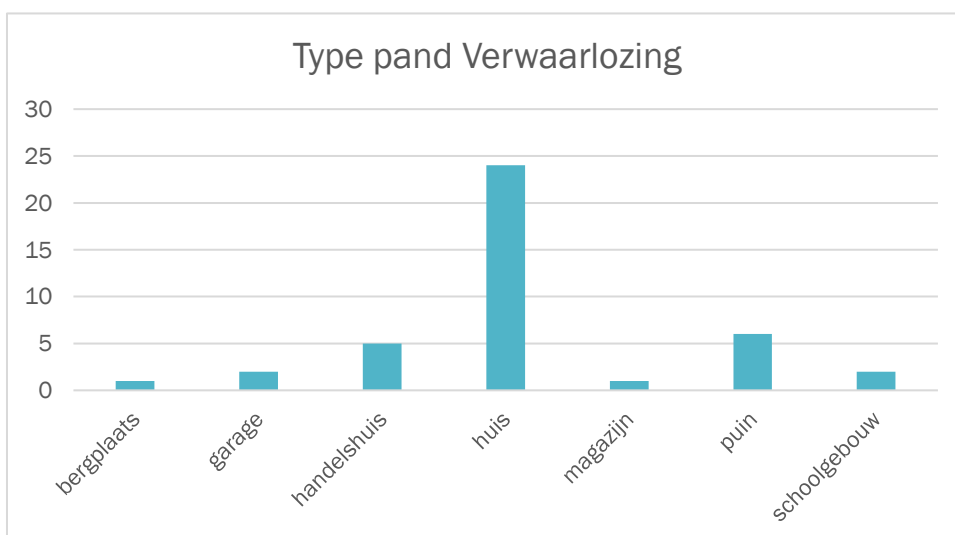

Bron: eigen registratiedata

Vanaf 1 januari 2017 is ook de registratie van de verwaarloosde panden een gemeentelijke bevoegdheid. Het gemeentelijk reglement werd daaraan aangepast en in deze aanpassing werd er meteen ook een verstrenging van de controle doorgevoerd. Op basis van dit nieuwe reglement werden er in de loop van 2018 in samenwerking met de stadswachten nieuwe controles opgestart in zowel de binnenstad als de buitengebieden.

Op 1 december 2018 stonden er 44 gebouwen, waarvan 24 woningen, op de verwaarlozinglijst van de stad Tienen. Van deze gebouwen was het merendeel woningen. Andere types worden ook mee opgenomen op de lijst. Iedere eigenaar krijgt van het bij de akte van opname ook een folder met het aanbod voor ondersteuning van het wooninfopunt mee. Onderstaand het overzicht van de typologie van deze gebouwen.

Grafiek 10: Overzicht typologie verwaarloosde gebouwen 2018, Tienen

Bron: eigen registratiedata

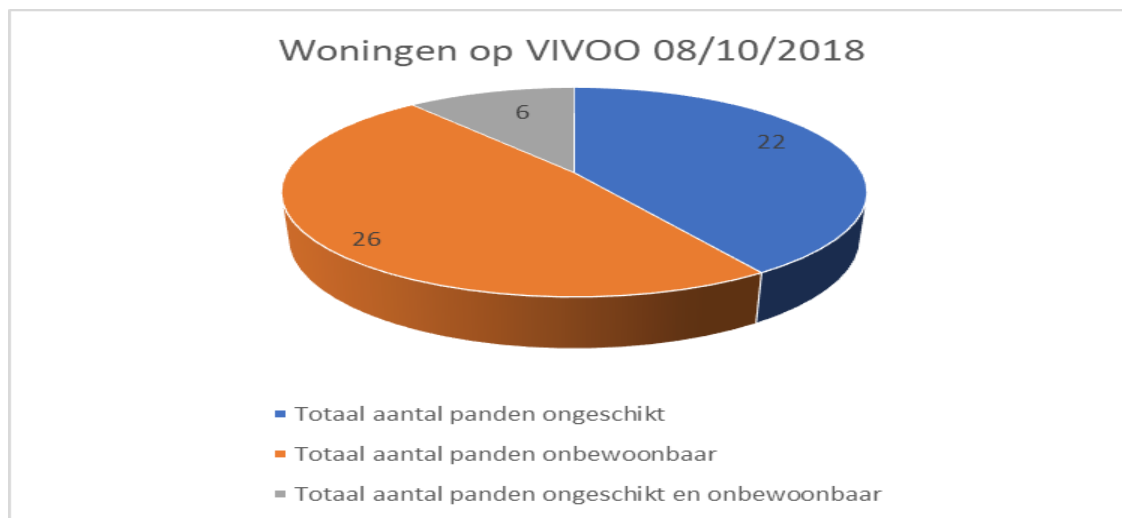
³ Bron: eigen registratiedata

2.3.2. ONGESCHIKT- EN ONBEWOONBAARHEID EN CONFORMITEITSATTEST

In 2018 is Vlaanderen voor de registratie van de woonkwaliteit overgeschakeld op VLOK (Vlaamse inventaris woonkwaliteit). Daardoor is er een breuk in de registratiegegevens woonkwaliteit die centraal vanuit Vlaanderen beheerd worden. Het nieuwe registratiesysteem zal ons op termijn echter in staat stellen gedetailleerde de aanpak van de woonkwaliteit te filteren. Dit zal op termijn dan ook resulteren in betere en verfijndere mogelijkheden om de problemen op vlak van woonkwaliteit aan te pakken.

In oktober 2018 stonden er in Tienen 54 woningen op de Vlaamse Inventaris Ongeschikt – en Onbewoonbare woningen (VIVOO). Van deze woningen waren er 26 onbewoonbaar en 22 ongeschikt. Zes panden waren zowel ongeschikt als onbewoonbaar. Dit geeft onderstaand resultaat:

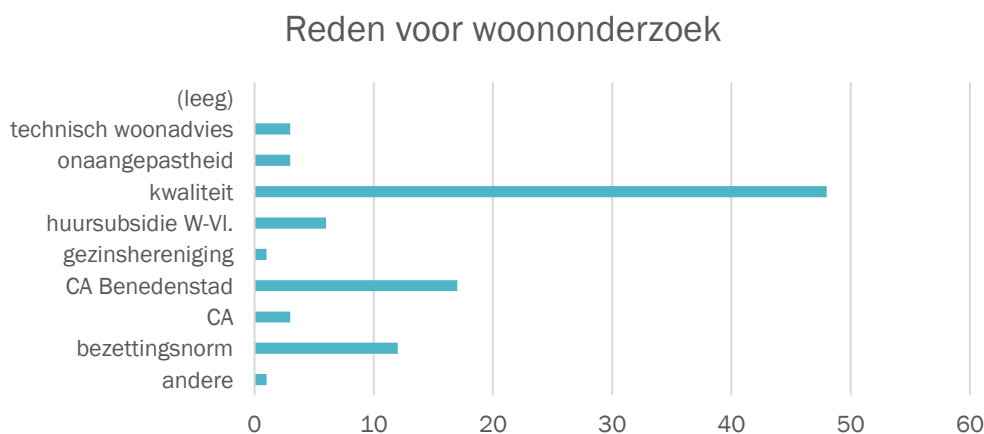
Grafiek 11: Woningen op VIVOO in Tienen op 8 oktober 2018

Bron: eigen registratiedata

In december 2017 werd deze onbewoonbaarheid aangeplakt op de betreffende woningen. Deze actie resulteerde in een afname van de onbewoonbaarheid. Vooral de ongeschikte woningen, woningen met minder ernstige gebreken en minder gezondheids- of veiligheidsrisico's, namen af. Wat impliceert dat eigenaars na controle sneller ingrijpen en de woning terug in orde brengen. De vermindering van deze ongeschikte woningen neemt niet weg dat de aanpak van de woonkwaliteit in 2018 daarom stilviel. Er werd zelfs intenser gecontroleerd. In 2018 werden er ondanks deze vermindering door het IGS Wonen tot dusver 103 controles uitgevoerd⁴.

Grafiek 12: Overzicht van de redenen voor een onderzoek naar woonkwaliteit.

Bron: eigen registratiedata

⁴ Deze controles werden uitgevoerd in de periode 01/032018 en 05/12/2018

Grote lijn bij de onderzoeken woonkwaliteit is de verouderde toestand van de woningen. Veel woningen werden voor 2010 opgedeeld in verschillende woonentiteiten. Deze entiteiten worden geacht vergund te zijn, maar in de praktijk voldoen deze woningen amper of niet aan de huidige woonkwaliteitseisen. De discrepantie tussen het vergunde en de wezenlijke woonkwaliteit levert problemen op bij de handhaving. Hiervoor zouden aangepaste lokale reglementen moeten uitgewerkt worden.

In 2018 werd ook de doorstart gemaakt naar promotie van het gebruik van het **conformiteitsattest**. Dit werd in Tienen vanaf 2017 gefaseerd verplicht ingevoerd. Van 2017 tot 2019 waren als eerste de eigenaars verhuurders in het gebied benedenstad-oost verplicht bij nieuwe verhuringen een conformiteitsattest voor te leggen. Alle eigenaars-verhuurders van dit gebied werden aangeschreven. Ze werden op de hoogte gebracht van deze verplichting. Onderstaand een overzicht van de administratieve verwerking hiervan. In 26 dossiers was het pand van eigenaar veranderd.

straat	aantal aangeschreven	reacties
Beauduinstraat	104	12
Beggaardenstraat	19	3
Gasthuismolenstraat	3	
Kapucijnenplein	7	
Kapucijnenstraat	26	2
Lombardstraat	23	1
Paardenbrugstraat	22	1
Reizigersstraat	51	7
Totaal	255	26

Inmiddels hebben 17 eigenaars-verhuurders zich bij een nieuwe inhuring aangemeld en zijn deze woningen gecontroleerd. De meeste eigenaars hebben voor de woning een conformiteitsattest ontvangen. Een aantal dossiers zijn nog lopende.

2.3.3. SAMENVATTING WOONKWALITEIT

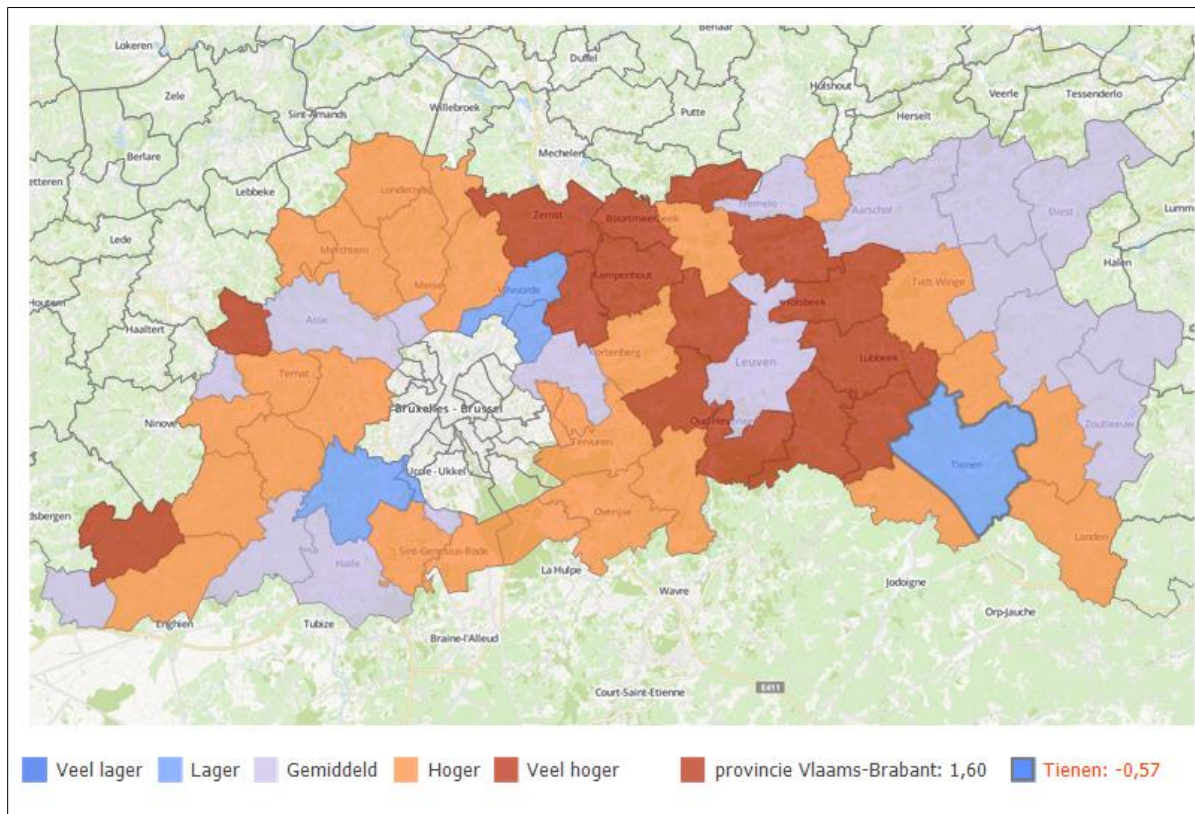
- De kwaliteit van de woningen is nog niet voor het volledige grondgebied in kaart gebracht.
- De ouderdom van het patrimonium speelt een rol in de woonkwaliteit.
- De verschillen en tegenstellingen in de regelgeving tussen codex RO en Wooncode moeten in kaart gebracht. Woonkwaliteit zou gekoppeld moeten worden aan een lokaal geregisseerde aanpak.
- De vernieuwing van de Vlaamse registratie Woonkwaliteit (VLOK) zal op termijn nieuwe inzichten geven in de aanpak van woonkwaliteit.

2.4. BETAALBAARHEID WONEN

2.4.1. GEMIDDELD INKOMEN EN BESTAANSONZEKERHEID

Het gemiddelde inkomen ligt in Tienen iets lager dan het gemiddelde in Vlaanderen, maar het is vooral duidelijk veel lager dan het provinciale en arrondissementele gemiddelde. Vermoedelijk is dit is te verklaren door de hogere inkomens in de regio Leuven en de duurdere Brusselse rand.

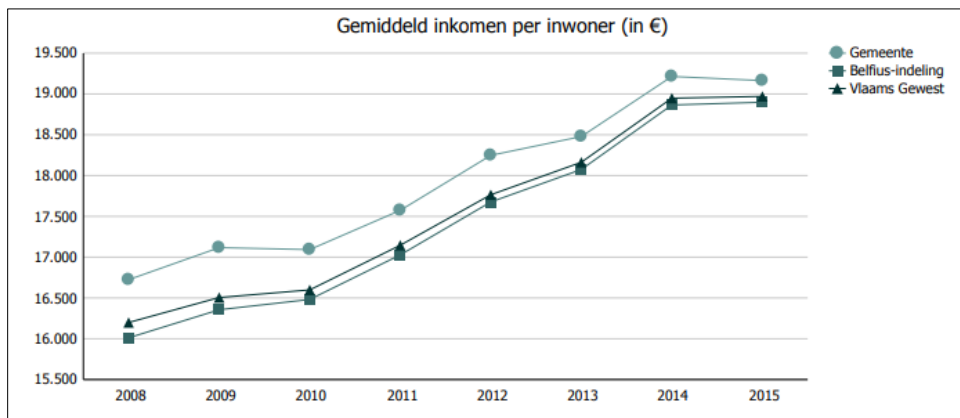
Kaart 4: Mediaan inkomen (2015)

Bron: <https://provincies.incijfers.be/databank>: Rapport Armoede, 06/12/2018

De stad Tienen volgt wel de stijgende groei van het inkomen op de lijn van de Vlaamse gemiddelden, zoals volgende grafiek ook aantoot. In het overzicht van de groei van het inkomen is zelfs duidelijk dat de gemiddelde groei in Tienen hoger ligt dan algemeen in Vlaanderen. Sinds 2015 is er echter wel een lichte daling in deze inkomens waar te nemen en lijken de gemiddelden naar elkaar te groeien.

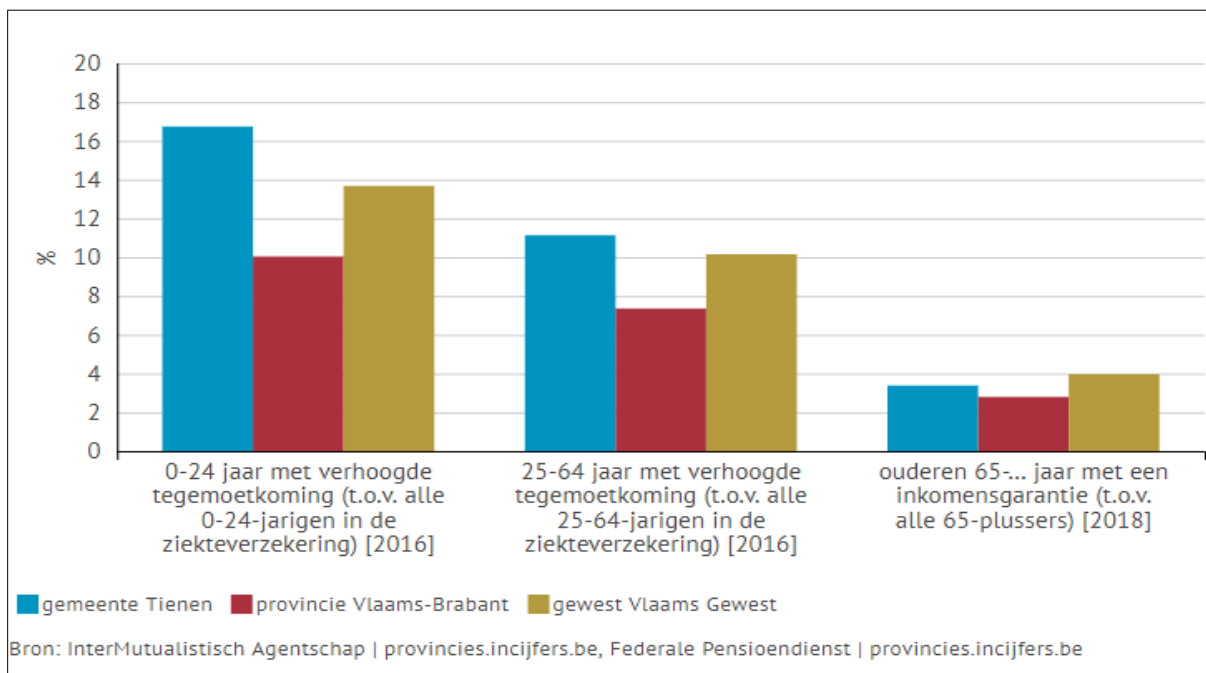
Grafiek 13: Gemiddelde inkomen in Tienen, Vlaams Gewest en Belfius-indeling

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen.

Ondanks dit hogere gemiddelde wat betreft de inkomens kent Tienen een groter aantal mensen dat in een bestaansonzekere situatie verkeert. Dit is onder meer af te leiden uit het aandeel van personen met een verhoogde tegemoetkoming en het aandeel ouderen met een inkomensgarantie ten opzichte van dit aandeel in de provincie Vlaams-Brabant en het Vlaamse Gewest.

Grafiek 14: Procentueel aandeel personen verhoogde tegemoetkoming Tienen 2016-2018⁵

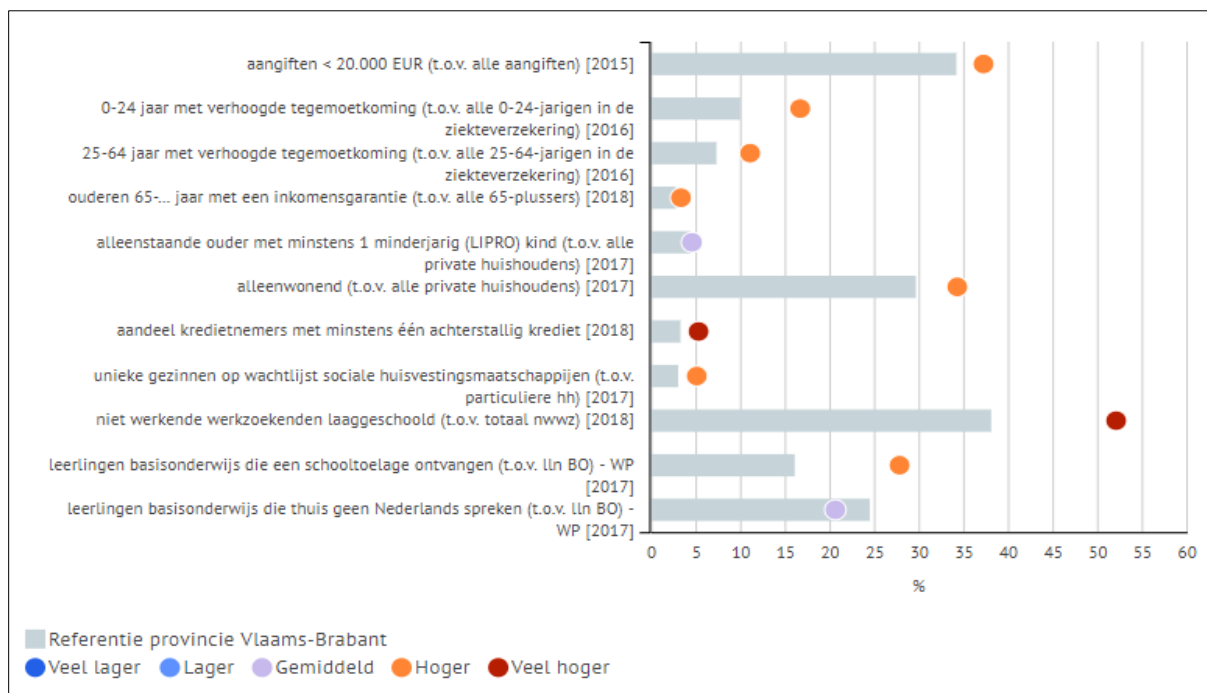

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 06/12/2018

Het totaaloverzicht voor risico-indicatoren, zoals onder andere het aandeel leefloontrekkenden, alleenstaande ouderen wijzen ook op een verhoogde samenstelling van risicogroepen in Tienen.

⁵ Bron:

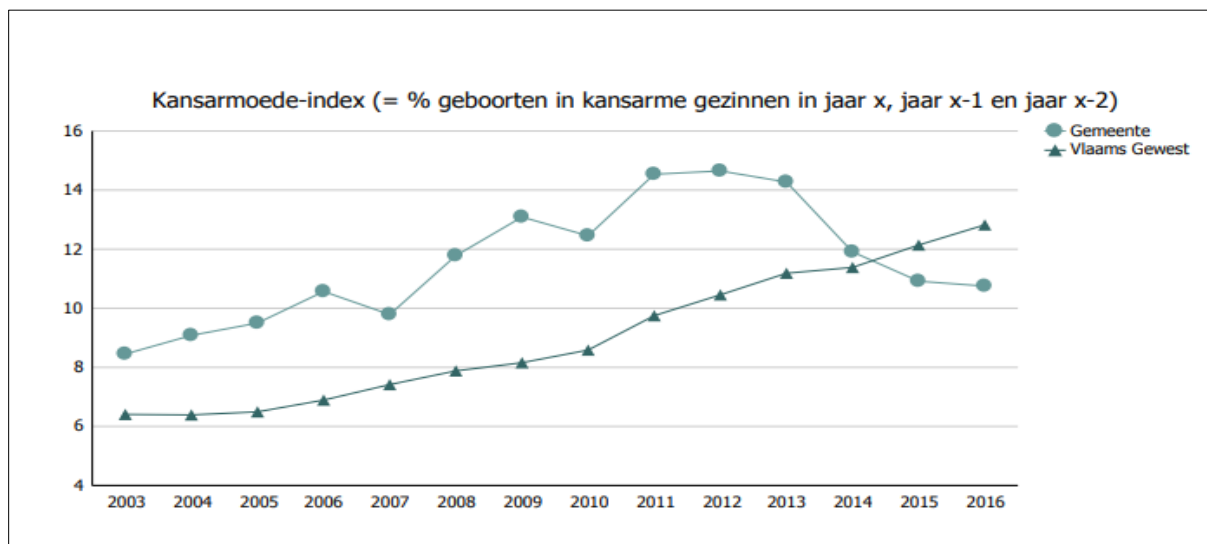
Grafiek 15: Overzicht risico indicatoren voor armoede, vergelijking Tienen – provincie

Bron: <https://provincies.incijfers.be/databank>: Rapport Armoede, 06/12/2018

Ondanks voorgaande gegevens kent de kansarmoede-index in Tienen al enkele jaren een dalende lijn. Dit wijst erop dat de stad blijkbaar bezig is aan een inhaalbeweging wat betreft het verkleinen van de armoede voor de inwoners, wat een bemoedigend teken is.

Grafiek 16: Kansarmoede-index Tienen-Belfius-Vlaams-Gewest

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Desalniettemin mogen we toch vaststellen dat voor een deel van de inwoners betaalbaar wonen een probleem zou kunnen zijn.

2.4.2. SOCIALE WONINGBESTAND

Op 1 januari 2016 waren er in onze provincie in totaal 16.398 sociale woningen. Dit geeft een gemiddeld aanbod van 3,6 sociale woningen per 100 gezinnen. In Vlaanderen is er met 5,5 sociale huurwoningen per 100 inwoners een hoger aanbod. Hiermee is Vlaams-Brabant de provincie met het laagste aantal sociale huurwoningen⁶. De voorzieningen voor sociale doelgroepen zijn in Tienen door de band genomen niet minder dan in de rest van de regio. Tienen telde in 2018 in totaal 677 sociale woningen.

Tabel 9: Sociale woningen Tienen 2018

	Sociale woningen - Tienen						Legenda
	gemeente Tienen		bestuurlijk arrondissement Leuven (Arr.)		kleinstedelijke zorgregio TIENEN		
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	
totaal sociale huurwoningen (SHM+SVK) [aantal]	584	677	7.892	8.066	1.242	1.347	
sociale huurwoningen (t.o.v. particuliere huishoudens) [%]	3,9		3,7		3,0		
totaal huurwoningen SHM [aantal]	493	576	7.347	7.487	1.091	1.181	
totaal huurwoningen SVK [aantal]	91	101	545	579	151	166	

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 06/12/2018

Stad Tienen volgt het vooropgestelde groeipad wat betreft het BSO (Bindend Sociaal Objectief).

Figuur 1: Overzicht BSO Stad Tienen

31-07-2007 - nulmeting	sociale huur 485 (= 439 + 46 SVK)
15-10-2018	sociale huur 696 (= 585 + 1 + 110 SVK)
stand van zaken 15-10-2018 t.o.v. nulmeting	sociale huur +211
BSO eind 2025 t.o.v. nulmeting	sociale huur + 257
nog te realiseren tegen eind 2025	sociale huur 46

Bron: verslag LWO Tienen 24/10/2018

⁶ Bron: <https://www.vmsw.be/Home/Footer/Over-sociale-huisvesting/Statistieken/Woningen-en-gronden> ; Op.cit.: Wonen in Vlaams-Brabant, p. 25

Voeg bij de reeds gerealiseerde woningen de projecten die momenteel in uitvoering zijn of gepland staan, en dan en zal dus tegen de realisatiedatum van 2025 de stad ook haar sociaal objectief bereikt hebben.

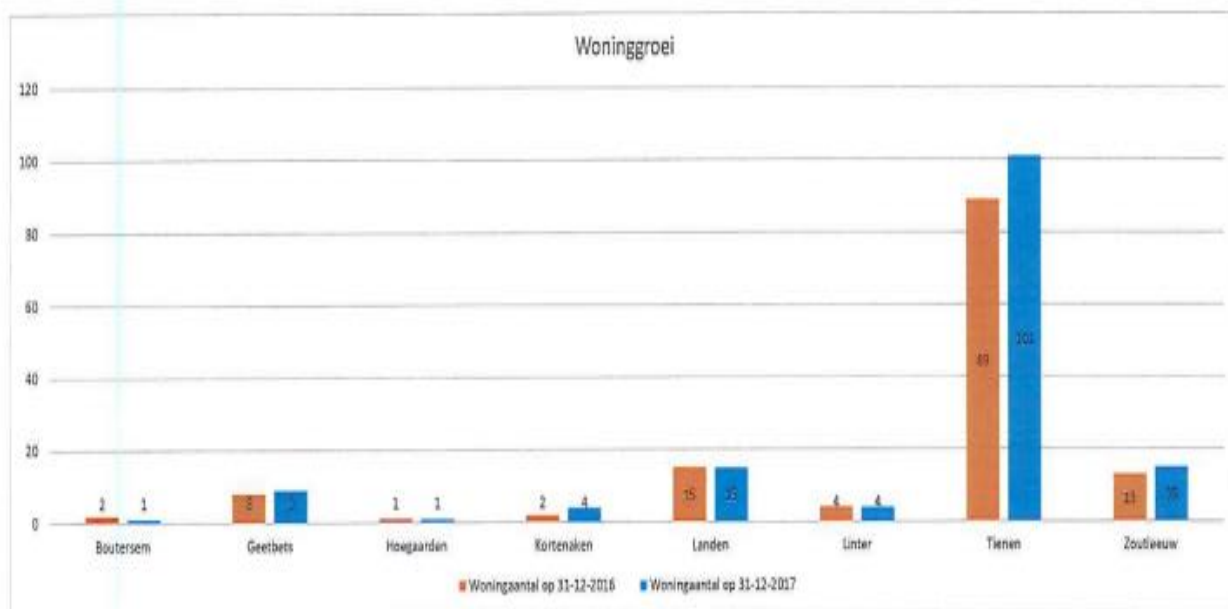
Tabel 10: Overzicht geplande sociale huisvestingsprojecten in Tienen

	sociale huur
Getestraat (in uitvoering)	18
raming groei SVK-woningen	22
totaal	40

Bron: Verslag Lokaal Woonoverleg Tienen 24/10/2018.

De woningen van de Sociaal Verhuurkantoor kennen ook aan een gestage groei. In totaal waren er in 2018 101 woningen in beheer in Tienen in beheer.

Grafiek 17: Overzicht woningen SVK WoonregT, 2016-2017

Bron: PPT Jaarverslag SVK WoonregT, 2017: <https://www.svkwoonregt.be/over-woonregt>

Of er veel alleenstaanden zijn in de inschrijvingslijsten van de sociale huisvestingsmaatschappijen of SVK konden we nog niet achterhalen. Maar vermoedelijk volgen zij ook de maatschappelijke trend van gezinsverduunning, vergrijzing en kleinere huishoudens.

2.4.3. ONDERSTEUNING OP VLAK VAN WONEN

Ook voor de inwoners van Tienen zijn er diverse ondersteuningsmogelijkheden. Zo kunnen de inwoners die een woning bezitten premies genieten van Vlaanderen voor de renovatie of de aanpassing van die woning. Ook de netbeheerder Fluvius en de provincie Vlaams-Brabant geven financiële ondersteuning voor doelgroepen – zo werd in 2017-2018 de actie subsidieretentie Benedenstad opgestart in Tienen. Een pilotproject dat de doelgroepen noodkopers en 65-plussers met een bescheiden inkomen ondersteunt in de energetische renovatie van hun woning. Daarnaast is er voor de kansengroepen extra woonondersteuning in de vorm van de huurpremie en de huursubsidie.

Onderstaand het overzicht van de financiële tegemoetkomingen van Vlaanderen voor de periode 2015-2017.

Tabel 11: Overzicht Vlaamse Premies: 2015-2017 - Tienen

Tienen						
2017	Som	Aanvragen	Goedkeuringen	Weigeringen	Gem premie huursubsidie	
Huurpremie	€ 133 655,7	37	30	0		
Huursubsidie	€ 172 306,7	66	25	48	153	
RENO	€ 785 170,0	163	207	49		
VAP	€ 53 910,0	46	42	17		
Eindtotaal	€ 1 145 042,4	312	304	114	153	
2016	Som	Aanvragen	Goedkeuringen	Weigeringen	Gem premie huursubsidie	
Huurpremie	€ 84 404,6	41	32	0		
Huursubsidie	€ 182 951,0	55	26	24	152	
RENO	€ 289 480,0	266	136	40		
VAP	€ 56 530,0	57	39	14		
Eindtotaal	€ 613 365,6	419	233	78	152	
2015	Som	Aanvragen	Goedkeuringen	Weigeringen	Gem premie huursubsidie	
Huurpremie	€ 46 151,9	30	29	0		
Huursubsidie	€ 205 672,1	44	27	21	150	
RENO	€ 554 180,0	60	90	12		
VAP	€ 62 490,0	76	60	28		
Eindtotaal	€ 868 494,0	210	206	61	150	

Bron: Jaarverslag 2017 Wonen Vlaanderen.

Verder verwijzen we voor een beeld van de ruimtelijke woonontwikkelingen in de stad Tienen door naar het gedeelte van de afdeling omgeving van de stad.

2.4.4. WOONQUOTE

De woonquote is het aandeel (%) van het gezinsinkomen dat aan woonlasten mag besteed worden. De totale uitgaven van het gezin aan woonlasten mogen niet meer dan 30% van het gezinsinkomen bedragen. Kijken we naar de woonquote in het algemeen dan blijkt uit de gegevens van 2017 dat in Tienen 82% aangeeft minder dan (of gelijk aan) 1/3de van het gezinsinkomen te besteden aan wonen. Dit percentage ligt gelijk met het Vlaamse gemiddelde.

Tabel 12: Woonquote algemeen inwoners Tienen⁷

2017	Minder dan of gelijk aan 30%	Meer dan 30%
Tienen	82%	18%
Vlaams Gewest	82%	18%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Kijken we echter naar het verschil in de woonquote tussen bewoners-eigenaars of bewoners-huurders dan zien we toch wel een verschuiving in de besteding van deze middelen.

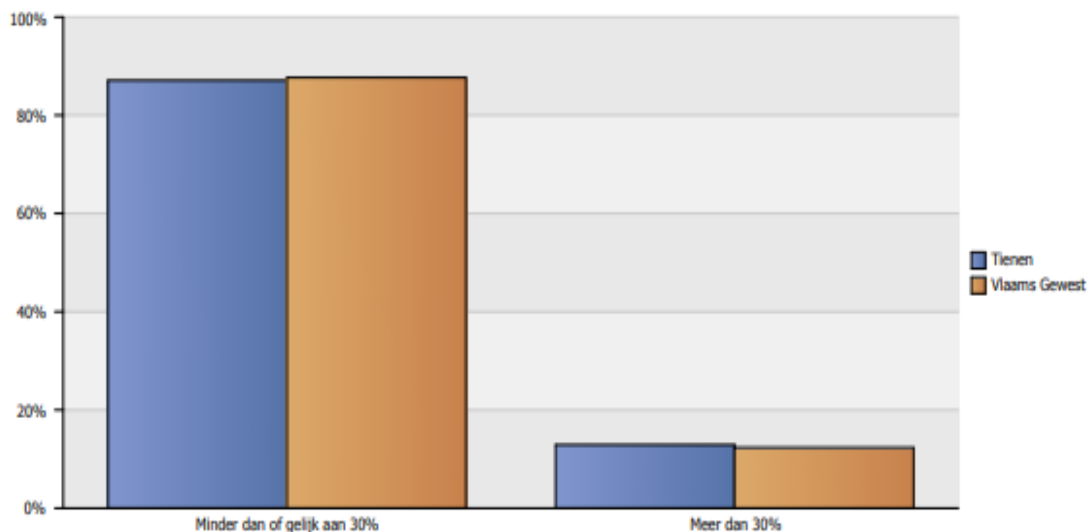
⁷ Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Tabel 13: Woonquote eigenaars Tienen

2017	Minder dan of gelijk aan 30%	Meer dan 30%
Tienen	87%	13%
Vlaams Gewest	88%	12%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Grafiek 18: Woonquote eigenaars Tienen

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Vergelijken we deze grafiek met de volgende, de woonquote van de huurder-bewoner, dan zien we toch wel een wezenlijk verschil.

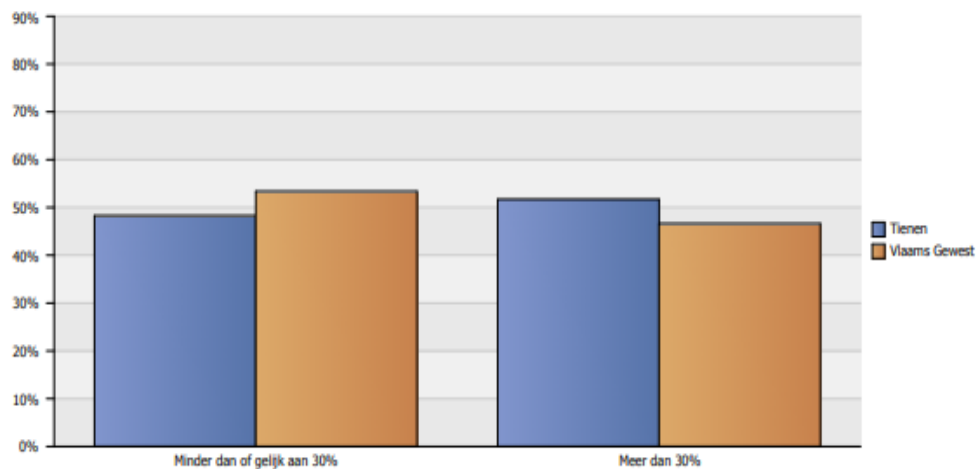
Hier geeft 52% aan dat ze meer dan 1/3de van het gezinsinkomen besteden aan wonen. Dit is een verschil van 39%. Toch wel een enorm grote verschuiving.

Tabel 14: Woonquote huurders Tienen

2017	Minder dan of gelijk aan 30%	Meer dan 30%
Tienen	48%	52%
Vlaams Gewest	53%	47%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Hieruit concluderen dat huurders armer zijn dan eigenaars is wellicht te kort door de bocht, maar het is toch een significant verschil dat er op duidt dat huurders het moeilijker hebben dan eigenaars om te voorzien in de basis woonbehoeften.

Grafiek 19: Woonquote huurders Tienen

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

2.4.5. SAMENVATTING BETAALBAARHEID WONEN

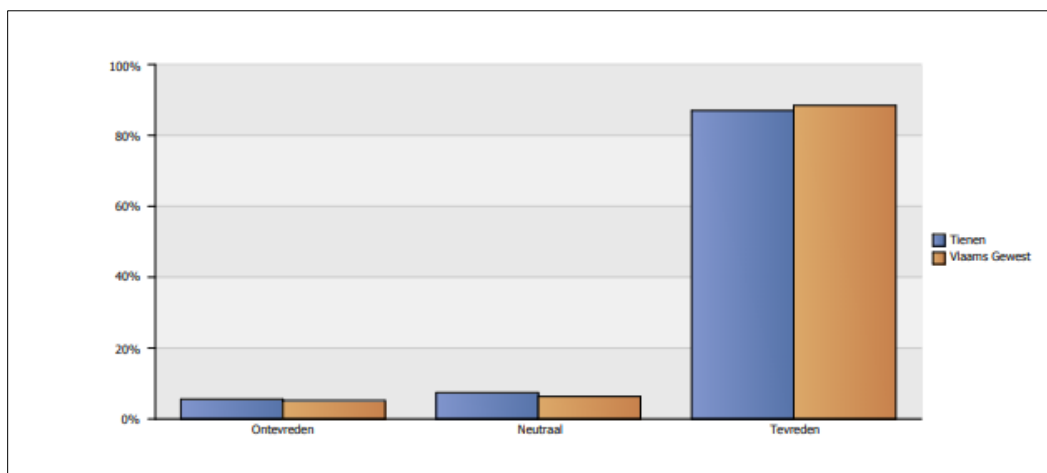
- In verhouding tot het inkomensgemiddelde zijn er veel inwoners die in de armoede-index opgenomen zijn.
- De besteding van het gezinsbudget aan wonen ligt voor huurders beduidend hoger dan voor eigenaars.
- Het inkomen van de Tienenaar ligt iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde.
- Het sociale woningbestand ligt onder het Vlaamse gemiddelde, maar niet onder het provinciale gemiddelde.
- Er is een significant verschil in woonquote tussen eigenaars en huurders.

2.5. TEVREDENHEID OVER HET WONEN IN TIENEN

2.5.1. TEVREDENHEIDSMETING OP HET VLAK VAN WONEN

De gemeentemonitor van 2018 bevatte voor de eerste keer ook een overzicht van de tevredenheidsmeting bij de bevolking. Deze meting gaf ook een inzicht op de tevredenheid van de inwoners van Tienen op het vlak van wonen.

Grafiek 20: Tevredenheid inwoners Tienen over de woning

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Algemeen zijn de inwoners tevreden over hun woning. Het gemiddelde is iets lager dan het Vlaamse, maar de cijfers geven aan dat slechts 6% van de inwoners werkelijk ontevreden is over de woning.

Tabel 15: Procentuele verdeling tevredenheid inwoners Tienen over de woning

2017	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	6%	7%	87%
Vlaams Gewest	5%	6%	88%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Anders is het gesteld met de tevredenheid over de buurt waarin gewoond wordt. De Tienenaars zijn minder tevreden hierover dan de gemiddelde Vlaming. In Tienen is 13% hierover niet tevreden en 14% heeft hierover geen mening.

Tabel 16: Procentuele verdeling tevredenheid inwoners Tienen over de buurt

2017	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	13%	14%	73%
Vlaams Gewest	10%	11%	79%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Kijken we daarentegen naar het procent van de inwoners dat graag in Tienen woont, dan loopt dit op tot 79% bewoners die graag in Tienen wonen. Dit aantal ligt evenwel lager dan het gemiddelde in Vlaanderen dat 89% bedraagt.

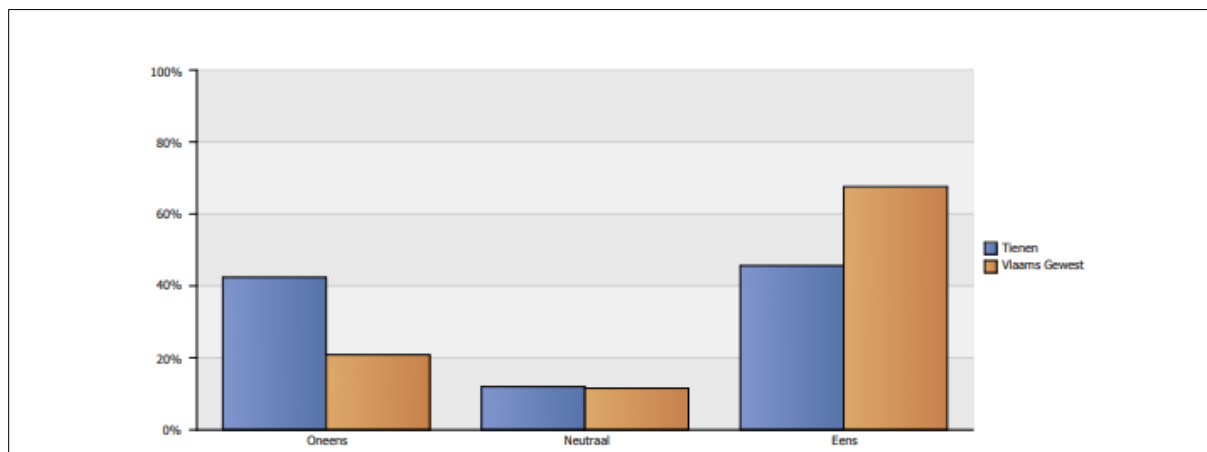
Tabel 17: procentuele verdeling inwoners die graag wonen in Tienen

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	8%	13%	79%
Vlaams Gewest	4%	7%	89%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Deze gegevens vinden ook hun weerspiegeling in de cijfers van de tevredenheid van de netheid van de straten en de voetpaden, 42% vindt dat ze niet netjes genoeg zijn en 46% is tevreden, 12% heeft geen mening. In verhouding tot het Vlaamse gemiddelde is dit een verdubbeling.

Grafiek 21: Aandeel in procenten van inwoners die tevreden de netheid van de straten en voetpaden in Tienen

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Ondanks een mindere tevredenheid geeft de meerderheid van de inwoners toch aan niet te willen verhuizen. Van degenen die willen verhuizen, geeft 10% aan dat zij in Tienen willen blijven wonen.

Tabel 18: Aandeel in procenten van inwoners die bereid zijn te verhuizen

2017	Ja, binnen dezelfde gemeente/stad	Ja, naar een andere gemeente/stad	Neen, geen verhuisplannen
Tienen	10%	16%	75%
Vlaams Gewest	12%	10%	79%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

2.5.2. SAMENVATTING TEVDRENHEID

- De inwoner van Tienen is algemeen tevreden over de woning.
- De inwoner van Tienen is niet zo tevreden over de omgeving van de woning.
- De meerderheid van de inwoners wil in Tienen blijven wonen

2.6. ALGEMEEN BESLUIT WONEN IN TIENEN

Tienen heeft voldoende potentieel voor werkgelegenheid, economie en handel. Er is een zeer grote zorgvoorziening en een groot aanbod aan scholen. De stad heeft met andere woorden zeer veel woontroeven, zoals een prachtig historisch patrimonium, een goede ontsluiting gecombineerd met een rustiek landelijke ligging.

Het is de kunst deze troeven zo zichtbaar mogelijk te maken. Eén van de componenten hierbij is wonen. Als we uit het voorgaande prioriteiten voor het woonbeleid kunnen distilleren, dan is de groeiende groep alleenstaanden en de gezinsverdunding een van die prioriteiten (zie luik demografie). Er moet gewerkt worden aan kleinere woonconcepten en betaalbare woonentiteiten, met een woning op maat van deze groepen.

Zeker de sterk uitbreidende groep senioren verdient onze aandacht. Hier bevinden zich een deel eigenaars-senioren die weliswaar nog een eigen woning bezitten, maar die door een te laag inkomen of pensioen niet meer in staat zijn deze woning te renoveren of te onderhouden. Actie rond ondersteuning en ontzorging zullen in de nabije toekomst nodig zijn.

Ook aan de ondersteuning van de risicodoelgroepen zoals mensen met de laagste inkomens, met vervangingsinkomens, mensen met een beperking en mensen met een vluchtelingenstatus moet de nodige aandacht besteed worden.

Door het verouderde patrimonium, gekoppeld aan onvoldoende woningen die aan de energie- en kwaliteitsnormen van vandaag voldoen, is het risico groot dat juist deze kwetsbare groepen aangetrokken worden door malafide huiseigenaars. Hier zijn aanhoudende acties voor verhoging van de woonkwaliteit aangewezen.

Tienen heeft een rijke geschiedenis met daarin een prominente plaats voor de zorgsector. Deze sector zorgt voor verrijking van de stad en trekt veel werkgelegenheid, maar ook woongelegenheden aan. Daarnaast is er de component van langdurige zorg, wat betekent dat ook een deel ex-patiënten de veiligheid van de gekende ondersteuningsstructuren wensen en zich daarom in Tienen vestigen. Ook hier dient oog voor te zijn bij vernieuwende woonontwikkelingen. De inplanting van nieuwe woonvormen zouden bij deze groepen een extra duw in de rug kunnen geven.

De bouwers en verbouwers dienen verder ondersteund te worden. Dit zowel vanuit oogpunt van duurzaamheid: hoe meer nieuwe woningen en gestructureerde renovaties, hoe beter voor het milieu. Maar ook hoe beter voor de woonomgeving, voor de buurt, voor de woonkwaliteit van de stad en, last but not least, voor de inwoners zelf. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met de noodkopers. We weten dat ze er zijn, maar op dit ogenblik zijn ze quasi onzichtbaar.

Wonen is een deel van een complex geheel. Een entiteit die niet losstaat van andere beleidsdomeinen. Voor een goed woonbeleid dient er een goede synergie te zijn met het bestuur en aanverwante stadsdiensten. Dit dient ook doorgetrokken te worden tussen diensten als ruimtelijke ordening, milieu, maar evenzeer met lokale economie, de technische diensten, de groendienst, de preventiedienst en bevolking. Al deze diensten hebben een raakvlak met wonen in de stad. Een goede samenwerking is een voorwaarde sine qua non en zal uiteindelijk zeker zorgen voor een beter, aangener en gezelliger wonen in Tienen.

3. MOBILITEIT

3.1. MOBILITEITSPLAN

De gemeenteraad keurde op 25 februari 2010 een aangepaste versie van mobiliteitsplan van de stad Tienen goed. Het doel was tweeledig: door middel van een duurzaam mobiliteitsbeleid wenste men enerzijds de verkeers- en vervoersproblematiek te beheersen en anderzijds ook een koppeling te maken met de principes van duurzame ruimtelijke ontwikkeling⁸.

In 2014 werd besloten het mobiliteitsplan aan een evaluatie te onderwerpen. Door middel van een sneltoets werd ervoor geopteerd het bestaande mobiliteitsplan te verbreden en/of te verdiepen met als doel er meer inhoud en diepgang aan te geven zonder evenwel het volledige proces van een nieuw mobiliteitsplan te moeten doorlopen.

Het hele proces verloopt in drie fasen:

- Verkenningsfase
- Uitwerkingsfase
- Opstellen beleidsplan

De verkenningsfase werd afgerond op 14 juni 2016. Momenteel loopt de tweede fase van dit proces ten einde. In deze fase werden de thema's van de verkenningsfase onderzocht en kwam men tot volgende inzichten en voorstellen:

¹ Mobiliteitsplan stad Tienen te raadplegen via <https://www.tienen.be/mobiliteitsplan-3>.

1° MET BETREKKING TOT DE PARKEERSITUATIE IN DE STATIONSOMGEVING VAN TIENEN

Het huidige parkeeraanbod aan het station is niet in evenwicht met de parkeervraag; er is onvoldoende parkeercapaciteit voor de huidige parkeervraag. Niettegenstaande ongeveer 50% van de reizigers op fietsafstand van het station woont, verkiezen ze de auto als vervoermiddel. De reden hiervoor zouden de onvoldoende uitgebouwde alternatieven zijn.

Bij behoud van het huidige parkeeraanbod, moet het autoaandeel met 40% verlaagd worden. Om dit te realiseren zullen de treinreizigers evenwel overtuigd moeten worden om vaker de fiets te nemen. Om dit mogelijk te maken wordt een mix van maatregelen voorgesteld: invoeren van betalend parkeren op de stationsparking in combinatie met een flankerend parkeerbeleid in de omgeving, een veilige en aangename stationsomgeving, comfortabele en veilige fietsenstallingen, goede fietsverbindingen met deel- en buurgemeentes en dergelijke meer.

2° PARKEERSITUATIE CENTRUMGEBIED VAN TIENEN

Er bestaat een gevarieerd aanbod met gratis en betalende plaatsen en plaatsen voor kort- en langparkeren. Ongeveer 2900 plaatsen liggen verspreid over straten en parkeerterreinen in het centrum. De parkeervoorzieningen worden gedeeld door bewoners, bezoekers en werknemers. De grootste parkeerdruk bevindt zich in de straten rond het handelscentrum. Terwijl verschillende straten een hoge parkeerdruk kennen, blijven een aantal – betalende – parkeerterreinen onderbenut. De bestaande parkeerregimes slagen er dus niet in het parkeeraanbod op een efficiënte manier te benutten voor de verschillende gebruikers.

Uit het onderzoek blijkt dat er een aangepaste parkeerorganisatie nodig is waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen bewoners enerzijds en bezoekers en werknemers anderzijds. Zo zouden woonstraten voorbehouden moeten worden voor bewoners terwijl bezoekers actief geleid worden naar een aantal parkeerterreinen in de stad. Langparkeerders zouden volgens de voorstellen terecht moeten kunnen op een alternatieve parkeerlocaties in de rand van waaruit ze dan hun tocht met de fiets of het openbaar vervoer zouden verderzetten.

3° IMPACT VAN DE NOORDELIJKE RONDWEG OP DE VERKEERSCIRCULATIE IN TIENEN

Dit onderzoek wordt momenteel nog gevoerd binnen de Vlaamse overheid.

4° OPMAAK VAN EEN FIETSBELEIDSPLAN MET ONDER MEER AANDACHT VOOR LOKALE FIETSROUTES EN FIETSPARKEREN

Het fietsgebruik in Tienen ligt relatief laag. Een gebrekkige fietsinfrastructuur in combinatie met druk autoverkeer moedigt het fietsgebruik niet bepaald aan.

Verder uitbouwen van een degelijke en veilige fietsinfrastructuur is dan ook een absolute voorwaarde voor het promoten van de fiets.

5° LADEN EN LOSSEN DOOR VRACHTVERKEER IN HET CENTRUMGEBIED VAN TIENEN

Het laden en lossen van leveringen gebeurt momenteel ad hoc en niettegenstaande ze vaak beperkt zijn in tijdsduur veroorzaken ze wel tamelijk overlast en creëren ze onveilige verkeerssituaties.

Afspraken met betrekking tot laden en lossen dienen geïntegreerd te worden in het algemene parkeerbeleid van de stad.

Aan de hand van de nota waarmee de uitwerkingsfase werd afgesloten, zal in de loop van 2019, mits goedkeuring door de bevoegde organen, een aangepast en aangevuld beleidsplan geformuleerd worden, inclusief een uitgewerkt actieplan.

3.2. MOBILITEIT IN CIJFERS

3.2.1. VERVOERSMIDDELENBEZIT

De statistiek van het vervoersmiddelenbezit geeft interessante informatie met betrekking tot de aard en de hoeveelheid vervoersmiddelen die een Tiens gezin ter beschikking heeft. In onderstaande tabel wordt telkens het aandeel (%) van de inwoners weergegeven dat in het gezin beschikt over minstens één wagen, motor/bromfiets en/of (elektrische) fiets.

Tabel 1: Vervoermiddelenbezit 2017

	Auto	Motor/Bromfiets	Fiets	Elektrische fiets
Tienen	92%	12%	79%	16%
Vlaams-Gewest	92%	12%	87%	18%

Bron: Gemeentemonitor 2018

De nationale tendens van Koning Auto is ook duidelijk zichtbaar in Tienen: het merendeel van de gezinnen is de trotse eigenaar van een wagen. Opvallend is dat 'slechts' 79% van de Tienenaren nog een gewone fiets bezit terwijl dit op gewestelijk niveau toch nog 87% bedraagt.

3.2.2. VERPLAATSINGEN

Niet alleen het bezit van vervoersmiddelen is van belang, ook de inzet ervan is de moeite waard om even van naderbij bestudeerd te worden. Zo blijkt uit de cijfers van de gemeentemonitor dat de Tienenaar zich voornamelijk met de auto (61%) naar het werk of de school verplaatst. 22% van de inwoners maakt gebruik van het openbaar vervoer en slechts 6% verplaatst zich met de fiets. Markant is dat 10% van de bevolking aangeeft zich te voet naar het werk te begeven waar dit op Vlaams niveau slechts 4% bedraagt.

Tabel 2: Verplaatsingen 2017

	Tienen	Vlaams Gewest
Te voet	10%	4%
Met de fiets	6%	16%
Openbaar vervoer	22%	16%
Met de auto	61%	59%
Ander	2%	4%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Korte verplaatsingen gebeuren gemakkelijk te voet: 83 procent van de respondenten geeft aan zich minstens maandelijks te voet te verplaatsen. De fiets wordt daarentegen minder snel ingezet bij korte verplaatsingen. 57% van de Tienenaren heeft in 2017 nooit of slechts uitzonderlijk de fiets genomen om een korte afstand te overbruggen.

Tabel 3: Korte verplaatsingen 2017

	Nooit of uitzonderlijk	Minstens maandelijks	Minstens wekelijks
Tienen			
Fiets	56%	23%	21%
Te voet	17%	25%	57%

Vlaams Gewest			
Fiets	39%	22%	38%
Te voet	23%	26%	52%

Bron: Gemeentemonitor 2018

3.2.3. PERSONENWAGENPARK

Rekening houdend met de dominantie van de wagen staan we ook even stil bij meer gedetailleerde cijfers met betrekking tot het personenwagenpark.

In 2016 werden in het totaal 15.918 personenwagens ingeschreven waarvan de overgrote meerderheid rijdt op fossiele brandstoffen (benzine, diesel of gas).

Tabel 4: Overzicht brandstof personenwagens Tienen

	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Benzine	6.577	6.309	6.119	6.021	5.954	6.073	6.144	6.296	6.634
Diesel	7.673	8.022	8.358	8.641	9.001	9.267	9.301	9.346	9.073
Gas (lpg)	175	168	154	153	135	106	98	90	72
Elektrisch	0	0	0	0	0	2	3	7	6
Hybride	0	0	0	0	0	33	47	62	89
Andere	37	37	37	39	47	37	37	39	44
Totaal	14.462	14.536	14.668	14.854	15.137	15.518	15.630	15.840	15.918

Bron: Statistieken Vlaanderen – Aangevuld met data Provincies in cijfers (2012 + 2017)

Bovenstaande tabel kan op basis van de data van Provincies in Cijfers aangevuld worden met de jaartotalen voor de jaren 2012 en 2017 toen respectievelijk 15.255 en 16.106 voertuigen werden ingeschreven.

Kijkend naar deze cijfers kunnen we volgende vaststellingen doen:

- Het globaal aantal personenwagens blijft toenemen. Ten opzichte van 2007 noteren we een toename met 10,1%.
- Tussen 2007 en 2011 zien we een dalende trend bij het aantal benzinewagens maar vanaf 2013 stellen we hier opnieuw een stijging vast.
- Het aantal dieselwagens zat tot en met 2015 in de lift met een kleine terugval in 2016. Het is nog onbekend of deze evolutie zich ook in 2017 heeft doorgezet.
- Het aandeel lpg-wagens neemt geleidelijk af.
- Vanaf 2013 verschijnen er ook elektrische en hybride wagens maar hun aandeel blijft verwaarloosbaar.

Als we de stad vergelijken met het Vlaams Gewest stellen we vast dat het totaal aantal personenwagens in het Vlaams Gewest iets sneller toeneemt (14,9%) en het aandeel dieselwagens hier voorlopig hetzelfde niveau behoudt. Voor de benzinewagens merken we pas een kentering vanaf 2014 maar de aankoop van hybride en elektrische wagens kwam wel enkele jaren eerder op gang en tekent zich ook sterker af. Concluderend kunnen we stellen dat met betrekking tot het wagengebruik Tienen de nationale tendensen lijkt te bevestigen.

Tabel 5: Overzicht brandstof personenwagens Vlaams Gewest

	Benzine	Diesel	Gas (lpg)	Elektrisch	Hybride	Andere	Totaal
2007	1.308.350	1.654.546	31.618	3	0	6.352	3.000.869
2008	1.264.683	1.749.711	29.022	5	0	6.368	3.049.789
2009	1.230.415	1.823.260	26.531	4	0	6.421	3.086.631
2010	1.203.644	1.890.843	23.573	20	0	7.970	3.126.050
2011	1.191.013	2.000.835	21.308	77	0	10.457	3.223.690
2013	1.190.273	2.057.847	16.173	501	10.769	6.682	3.282.245
2014	1.213.185	2.070.067	14.116	1.081	14.670	7.290	3.320.409
2015	1.249.535	2.072.854	12.191	1.881	20.557	7.845	3.364.863
2016	1.321.136	2.073.725	11.165	3.080	29.372	9.469	3.447.947

Bron: Statistieken Vlaanderen

In de stad Tienen is momenteel nog geen centraal autodeelsysteem actief. De stad heeft wel plannen om op korte termijn een dergelijk initiatief op te starten. Individuele inwoners nemen nu al deel aan particuliere autodeelplatformen (CarAmigo, Cozycar, Tapazz, Testrijders, enz.). Er zijn 10 aanbieders in Tienen.

3.2.4. PENDELINTENSITEIT

De aanwezigheid van het treinstation en de nabijheid van de autosnelweg (E40) zorgen ervoor dat Tienen zeer goed ontsloten wordt en dit zowel over de weg als via het spoor. Dit maakt Tienen op twee vlakken aantrekkelijk: enerzijds als tewerkstellingsplaats, anderzijds als doorgangsgemeente.

Het is bijgevolg interessant om de inkomende en uitgaande pendelintensiteit te onderzoeken en na te gaan of de inwoners vooral actief zijn in de eigen woonplaats of tewerkgesteld zijn in een andere gemeente.

Tabel 6: Pendelintensiteit Tienen voor 2016

Ingaande pendelintensiteit ⁹	Uitgaande pendelintensiteit ¹⁰	Inkomende pendel ¹¹	Uitgaande pendel ¹²	Geen pendel ¹³
67,80%	67,60%	8.614	8.543	4.100

Bron: Provincies in Cijfers

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat ongeveer een derde van de beroepsactieve bevolking tewerkgesteld is in Tienen (= geen pendel). Er komen iets meer mensen werken in Tienen die er niet wonen dan dat er mensen uit Tienen elders gaan werken. Dit is een factor waarmee best rekening gehouden wordt.

Doorheen de tijd vertonen deze cijfers slechts beperkte schommelingen.

Er is geen duidelijk zicht op de manier waarop inwoners van Tienen die elders werken zich naar hun tewerkstellingsplaats begeven. We beschikken enkel over cijfers van de NMBS met betrekking tot het aantal pendelaars dat dagelijks in het station van Tienen op de trein stapt. Dit kan echter zowel gaan om inwoners van de stad Tienen als inwoners van naburige gemeenten.

⁹ Ingaande pendelintensiteit = aantal loontrekkenden dat vanuit een andere gemeente komt werken in de stad Tienen in verhouding tot het totale aantal loontrekkenden dat in de stad Tienen werkt.

¹⁰ Uitgaande pendelintensiteit = aantal loontrekkenden dat vanuit de stad Tienen gaat werken in een andere gemeente in verhouding tot het totale aantal loontrekkenden dat in de stad Tienen woont.

¹¹ Inkomende pendel = loontrekkenden die wonen in een andere gemeente maar werken in Tienen.

¹² Uitgaande pendel = loontrekkenden die wonen in Tienen maar werken in een andere gemeente.

¹³ Geen pendel = loontrekkenden die wonen en werken in Tienen.

Volgens reizigerstellingen uitgevoerd in oktober 2014 stappen er op een weekdag 4.033 personen op. Meer dan de helft van de respondenten verplaatst zich met de auto naar het station, terwijl ongeveer 33% te voet of met de fiets komt. Slechts een beperkt aantal reizigers (14%) maakt gebruik van de bus, wordt gebracht of carpoolt.

Het treinstation van Tienen fungeert als interregionaal knooppunt en biedt de pendelaars IC-connecties naar Leuven en Brussel in westelijke richting en Landen/Hasselt-Luik in oostelijke richting. Ook op het vlak van het busvervoer heeft Tienen vlotte verbindingen met de omliggende steden en gemeenten. Dit basisaanbod wordt uitgebreid met snel-, school-, nacht- en markt- en belbussen. De Waalse vervoermaatschappij TEC zorgt dan weer voor de verbinding met het Franstalig landsgedeelte (Hannuit).

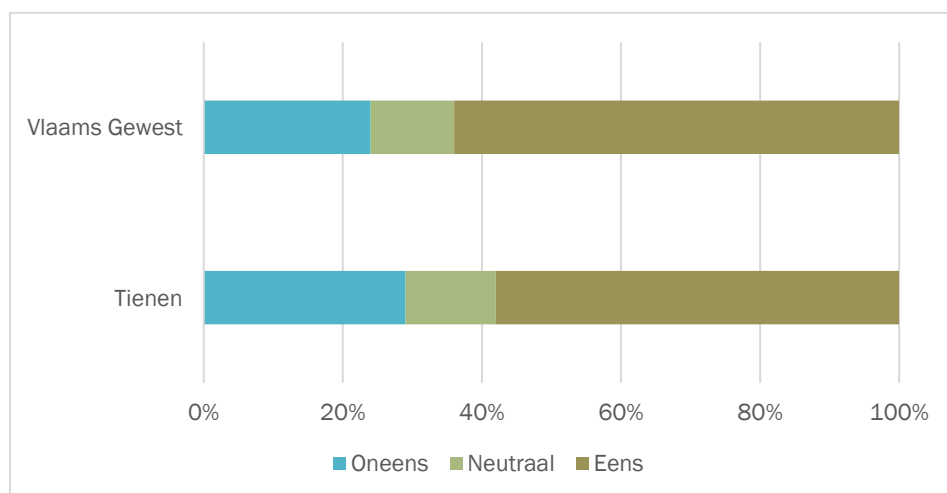
In het kader van de survey van de gemeente- en stadsmonitor werd aan een representatief aantal inwoners gevraagd of zij vonden dat er voldoende openbaar vervoer was in de buurt hetgeen voor een meerderheid van 58% van de ondervraagden het geval bleek te zijn.

Tabel 7: Tevredenheid openbaar vervoer Tienen (2017)

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	29%	14%	58%
Vlaams Gewest	24%	12%	64%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 1: Tevredenheid openbaar vervoer Tienen (2017)

Bron: Gemeentemonitor 2018

3.2.5. LAADPALEN VOOR ELEKTRISCHE VOERTUIGEN

Op Vlaams niveau werd in 2015 het actieplan ‘Clean Power for Transport’ goedgekeurd waarin het engagement werd aangegaan om tegen 2020 7.400 oplaadpunten of 3.700 laadpalen voor auto’s te voorzien met als doel de doorbraak van elektrische voertuigen een duwtje in de rug te geven. In uitvoering van dit actieplan werd voor het Tiens grondgebied afgesproken dat tegen de voorziene streefdatum 22 publieke laadpalen geplaatst zouden worden. Begin 2019 zijn volgende laadpalen een feit:

- Mulkplein
- Parking ‘t Hoekske
- Parking kerk Grimde
- Parking zwembad
- Hoveniersstraat
- Pollepelstraat
- Gallicsstraat (Bost)
- Grimdeveld
- Potterijstraat /Moespikstraat
- Parking sporthal Houtenveld

In de loop van 2019 en 2020 zullen er op nog respectievelijk 4 en 8 bijkomende locaties laadpalen geïnstalleerd worden.

Via de link <https://www.plugsurfing.com/nl/personal/map.html> kunnen de locaties van de laadpalen worden opgezocht en kan ook de beschikbaarheid van de laadpalen worden nagegaan.

3.2.6. LAADPALEN VOOR FIETSEN

Samen met de uitgevoerde werken aan de Vesten, de uitgevoerde verbeteringswerken in het Vianderdomein en het project 'Drie Tumuli' werd aandacht besteed aan de plaatsing van oplaadpunten voor fietsen.

Zo werden er op de Albertvest ter hoogte van café 't Hoekske 4 laadpalen (= 8 oplaadpunten) voorzien, in het Vianderdomein naast de brasserie 4 oplaadpunten en binnen het project 'Drie Tumuli' kant St.-Truidensesteenweg 1 oplaadpaal (= 2 oplaadpunten).

3.3. VERKEERSVEILIGHEID

3.3.1. VERKEERSONGEVALLEN

Een belangrijke indicator van de verkeersveiligheid is het aantal verkeersongevallen.

Tabel 8: Overzicht aantal verkeersongevallen

	Tienen		Vlaams Gewest	
	#	t.o.v. inwoners (per 1.000)	#	t.o.v. inwoners (per 1.000)
2009	133	4,09	30.024	4,82
2010	129	3,95	28.987	4,62
2011	132	4,03	30.468	4,82
2012	126	3,80	28.076	4,41
2013	91	2,73	26.178	4,09
2014	98	2,92	26.046	4,05
2015	88	2,59	25.076	3,88
2016	85	2,48	24.994	3,85

Bron: Provincies in Cijfers

Sinds 2009 stellen we een belangrijke afname van het aantal verkeersongevallen (met letsel) vast: op 7 jaar tijd verminderde het aantal ongevallen met letsel met 36 procent. Niettegenstaande deze positieve evolutie is het werk evenwel nog lang niet klaar.

Bij het bestuderen van de verkeersongevallen zijn twee parameters van belang: de verwondingen die worden veroorzaakt en het type voertuig dat bij het ongeval betrokken is.

VERKEERSONGEVALLEN NAAR TYPE VERWONDING

Enkel de verkeersongevallen met letsel worden geregistreerd. Belangrijk daarbij is niet alleen het aantal ongevallen met letsel maar ook het aantal slachtoffers per ongeval. Dit geeft immers ook een impliciete indicatie van de ernst van de ongevallen.

Tabel 9: Overzicht verkeersongevallen naar type verwonding

	Doden ¹⁴		Zwaargewonden		Lichtgewonden	
	# ongevallen	# slachtoffers	# ongevallen	# slachtoffers	# ongevallen	# slachtoffers
2009	1	1	15	16	117	158
2010	4	4	15	17	110	149
2011	0	0	18	20	114	168
2012	2	2	8	8	116	161
2013	1	1	8	9	82	111
2014	3	3	11	12	84	116
2015	1	1	11	11	76	105
2016	2	2	8	8	75	108

Bron: Provincies in Cijfers

Niettegenstaande het aantal ongevallen met zwaar- en lichtgewonden in vergelijking met 2009 gedaald is, vindt er jaarlijks minstens één dodelijk ongeluk plaats. Als we bovendien het aantal ongevallen al naargelang het letsel afzetten tegen het totaal aantal ongevallen met letsel stellen we vast dat er voor de ongevallen met doden of zwaargewonden eerder sprake is van een status quo terwijl het aantal ongevallen met lichtgewonden toeneemt. Deze tendens manifesteert zich ook op arrondissements- en gewestniveau.

Als we kijken hoeveel fietsers er betrokken zijn bij verkeersongevallen, kunnen we besluiten dat in de meeste gevallen ze er met lichte verwondingen vanaf komen. Toch valt er jaarlijks minstens één zwaargewonde en in een uitzonderlijk geval zelfs een dode te betreuren.

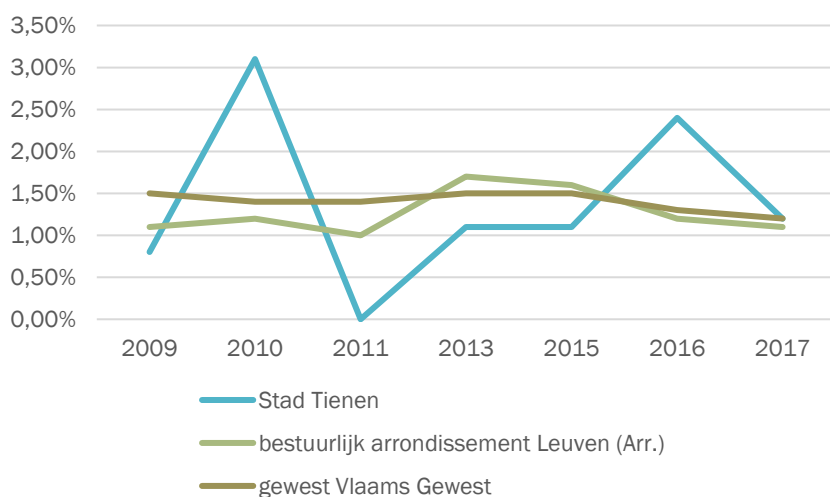
Tabel 10: Overzicht zwakke weggebruikers betrokken bij ongevallen (fietsers)

	Doden	Zwaargewonden	Lichtgewonden
2009	0	2	18
2010	1	3	15
2011	0	1	19
2012	0	2	21
2013	0	1	15
2014	1	2	14
2015	0	4	21
2016	0	2	23
2017	1	2	20

Voor ongevallen met doden of zwaargewonden is de verhouding tot het aantal slachtoffers nagenoeg één op één. Voor de ongevallen met lichtgewonden klopt deze bewering niet en zullen er vaker ongevallen met meerdere slachtoffers voorvallen.

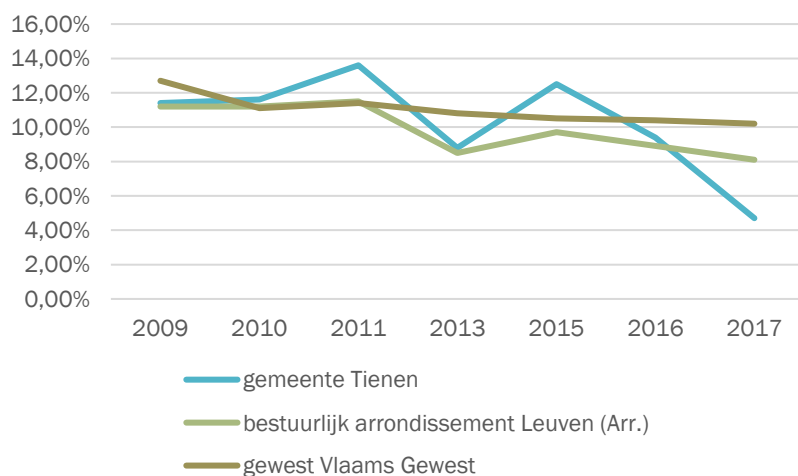
¹⁴ Na 30 dagen

Grafiek 2: Verkeersongevallen met doden na 30 dagen t.o.v. het aantal verkeersongevallen

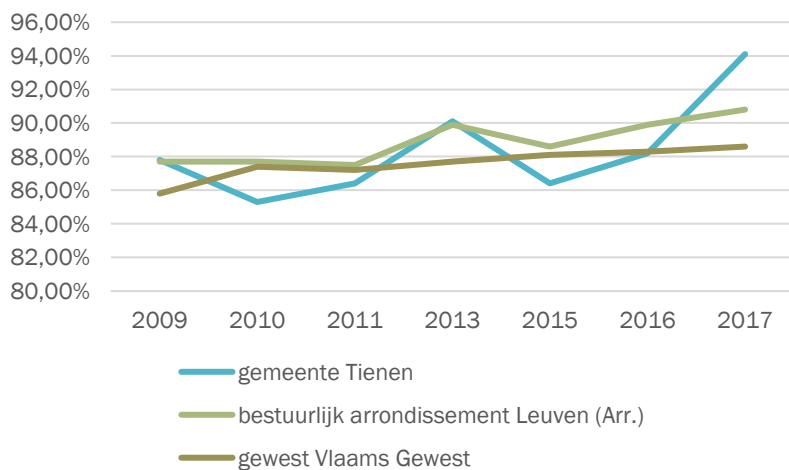
Bron: Provincies in Cijfers

Grafiek 3: Verkeersongevallen met zwaargewonden t.o.v. het aantal verkeersongevallen

Bron: Provincies in Cijfers

Grafiek 4: Verkeersongevallen met lichtgewonden t.o.v. het aantal verkeersongevallen

Bron: Provincies in Cijfers

VERKEERSONGEVALLEN NAAR TYPE VOERTUIG

Bij het gros van de verkeersongevallen zijn auto's betrokken. Hun aandeel neemt echter geleidelijk aan af. Niettegenstaande de inspanningen die geleverd worden om de fietsinfrastructuur te verbeteren, moeten we vaststellen dat het aantal ongevallen waar fietsers bij betrokken zijn niet afneemt, integendeel zelfs beperkt toeneemt.

Tabel 11: Overzicht verkeersongeval naar type voertuig Tienen

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Auto-ongevallen	109	115	106	107	78	82	78	77	71
Fietsongevallen	18	18	20	22	16	17	23	25	23
Busongevallen	5	2	3	1	3	2	2	1	2

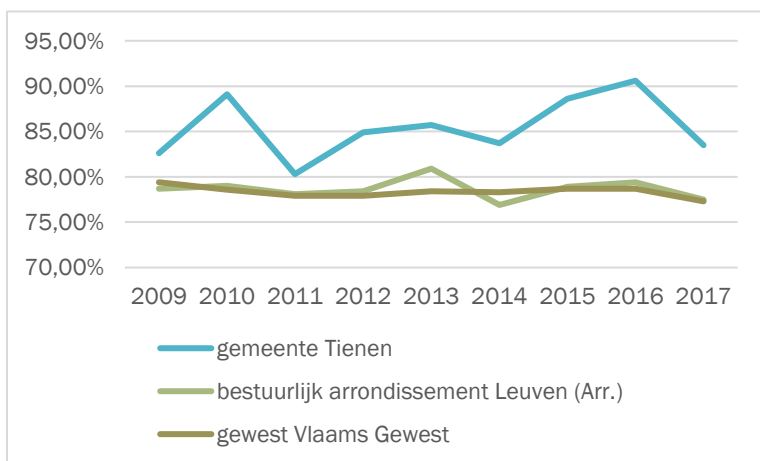
Bron: Provincies in Cijfers

Als we de cijfers van Tienen afzetten tegen de waarden in het bestuurlijk arrondissement Leuven en het Vlaamse Gewest, komen we tot volgende conclusies:

- In Tienen ligt het aantal auto-ongevallen opvallend hoger;
- In Tienen lag het aantal fietsongevallen beduidend lager maar sinds 2015 is er sprake van een inhaalbeweging.

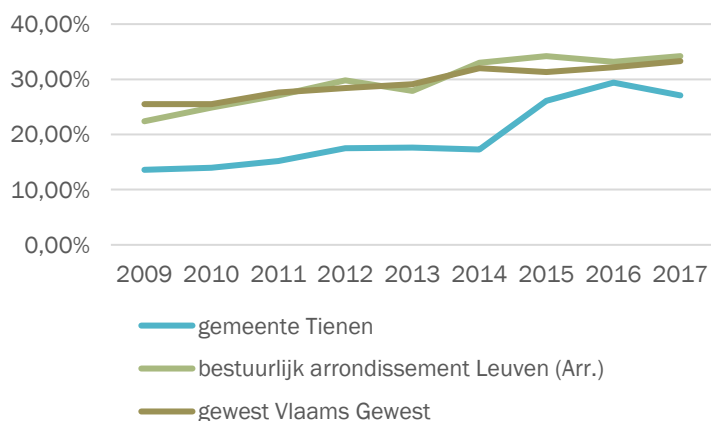
Voor de busongevallen is een soortgelijke vergelijking weinig betekenisvol omwille van de kleine aantallen.

Grafiek 5: Auto-ongevallen t.o.v. aantal verkeersongevallen

Bron: Provincies in Cijfers

Grafiek 6: Fietsongevallen t.o.v. aantal verkeersongevallen

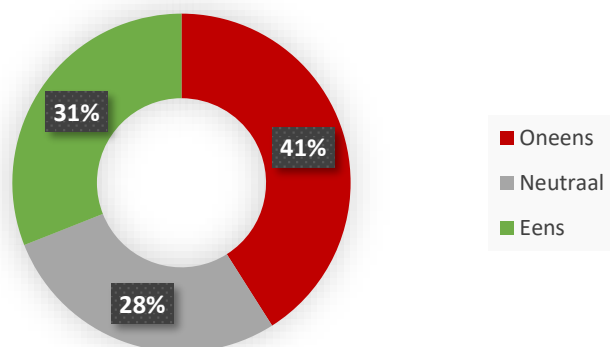

Bron: Provincies in Cijfers

3.3.2. TEVREDENHEID INWONERS INZAKE FIETSINFRASTRUCTUUR

Met betrekking tot verkeersveiligheid speelt ook de perceptie van de inwoners een belangrijke rol. Tienenaren zijn over het algemeen eerder ontevreden over de veiligheid van de fietsinfrastructuur van de stad zoals blijkt uit onderstaande diagrammen:

Grafiek 7: Aandeel van de inwoners dat het veilig vindt om te fietsen in Tienen

Bron: Gemeentemonitor – Jouw gemeente in cijfers – 2018

Bij verkeersongevallen zijn er steeds verschillende partijen betrokken. Spijtig genoeg plegen sommige overtreeders vluchtmisdrijf na het veroorzaken van een verkeersongeval. In 2017 betrof het in totaal 78 ongevallen waarbij in 8 gevallen er bij het ongeluk gekwetsten vielen. Bij de 70 overige accidenten was er enkel sprake van stoffelijke schade. Vergelijking met voorgaande jaren is momenteel nog niet mogelijk maar wordt een interessante parameter voor de toekomst.

3.3.3. AANPAK VERKEERSVEILIGHEID

Met het oog op het verbeteren van de verkeersveiligheid combineert de politiezone Tienen-Hoegaarden een preventieve met een repressieve aanpak. Met betrekking tot de verkeersveiligheid vertaalt de repressieve aanpak zich in volgende politieactiviteiten:

- het uitvoeren van flitscontroles met bemande camera's;
- het uitvoeren van flitscontroles met onbemande camera's;
- het uitvoeren van controles inzake gordeldracht, gsm'en achter het stuur;
- het uitvoeren van controles met betrekking tot foutparkeren;
- het uitvoeren van alcoholcontroles.

FLITSCONTROLES MET BEMANDE EN ONBEMANDE CAMERA'S

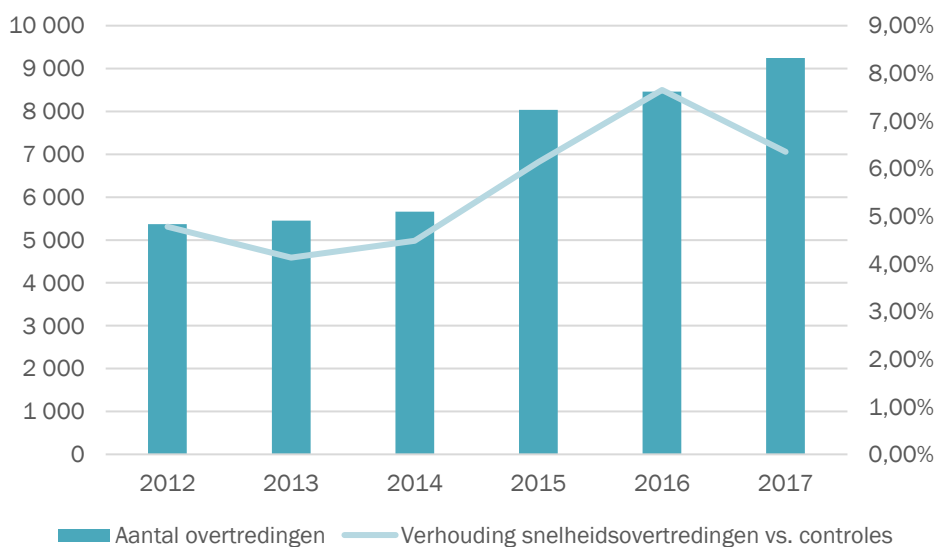
De politiezone Tienen-Hoegaarden controleert de snelheid van bestuurders op het grondgebied van de stad Tienen met zowel bemande als onbemande controles:

Tabel 12: Politieactiviteiten snelheid bemande controles

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal gecontroleerde voertuigen	112.211	132.098	126.425	130.984	110.722	145.469
Aantal overtredingen	5.367	5.452	5.663	8.038	8.465	9.242
Aantal ingetrokken rijbewijzen	107	91	102	95	78	54
Verhouding snelheids-overtredingen vs. controles	4,78%	4,13%	4,48%	6,14%	7,65%	6,35%

Bron: Eigen informatie politiezone Tienen-Hoegaarden

Grafiek 8: Politieactiviteiten snelheid bemande controles

Bron: Eigen informatie politiezone Tienen-Hoegaarden

Tabel 13: Politieactiviteiten snelheid onbemande controles

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal gecontroleerde voertuigen	7.200.933	8.527.920	8.867.765	7.712.006	5.419.331	5.341.658
Aantal overtredingen	5.887	4.961	5.284	6.815	3.840	3.372
Aantal roodlichtnegatie	410	464	299	124	113	291
Verhouding snelheids-overtredingen vs controles	0,08%	0,06%	0,06%	0,09%	0,07%	0,06%

Bron: Eigen informatie Politiezone Tienen-Hoegaarden

Bovenstaande cijfers tonen aan dat bemande controles belangrijk blijven om snelheidsovertreders te kunnen vatten. Opvallend is wel dat:

- Het aantal overtreders dat jaarlijks gevat wordt bij bemande controles blijft toenemen niettegenstaande de vele preventiecampagnes die gevoerd worden;
- Het aantal rijbewijzen dat ingehouden moet worden naar aanleiding van een snelheidsovertreding wel gedaald is sinds 2012;

- Het aantal overtredingen bij bemande camera's doorheen de jaren relatief stabiel blijft;
- Het aantal bestuurders dat een rood verkeerslicht negeert, afneemt.

ALCOHOLCONTROLES

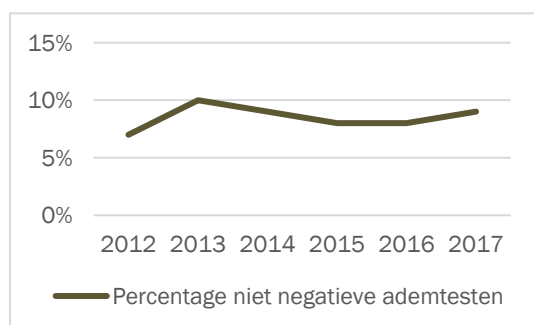
Naast overdreven snelheid is ook alcoholgebruik achter het stuur een belangrijke oorzaak van verkeersongevallen en gevaarlijke verkeerssituaties. Daarom worden al sinds jaar en dag BOB-campagnes gevoerd om bestuurders attent te maken op het gevaar dat hier achter schuilgaat. Ook politiezone Tienen-Hoegaarden neemt actief deel aan deze campagnes.

Tabel 14: Overzicht resultaten uitgevoerde alcoholcontroles

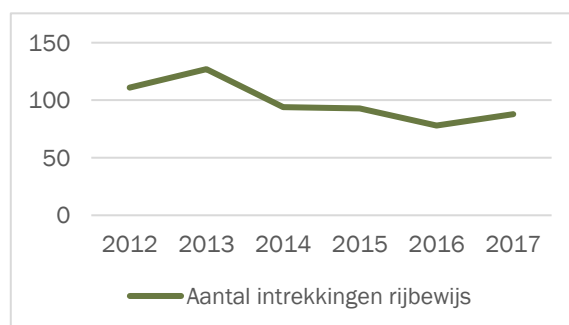
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal uitgevoerde pretesten	336	2.845	2.973	3.080	2.958	3.875
Aantal uitgevoerde ademtesten	3.501	3.156	3.693	3.259	3.791	3.398
Aantal negatieve ademtesten	3.267	2.857	3.364	3.005	3.505	3.108
Aantal alerte ademtesten	62	70	161	77	88	88
Aantal positieve ademtesten	172	229	168	177	198	202
Aantal weigeringen alcohol	5	3	2	2	1	2
Aantal bloedafnames	23	22	13	10	13	9
Aantal intrekkingen rijbewijs	111	127	94	93	78	88
Evolutie positieve ademtesten	7%	10%	9%	8%	8%	9%

Bron: Eigen informatie Politiezone Tienen-Hoegaarden

Grafiek 9: Evolutie positieve ademtesten

Grafiek 10: Evolutie aantal intrekkingen rijbewijs

Op basis van bovenstaande resultaten moeten we besluiten dat, alle bewustmakingscampagnes ten spijt, het alcoholmisbruik achter het stuur min of meer status quo blijft. We stellen wel vast dat er in vergelijking met 2012 minder rijbewijzen in beslag worden genomen hetgeen er op zou kunnen wijzen dat men nog steeds met een pintje te veel op achter het stuur kruipt maar dat de mate van intoxicatie wel is afgenomen.

Er worden uiteraard niet alleen alcoholtesten afgenomen bij gerichte politieacties, ook naar aanleiding van een verkeersongeval worden alcoholtesten uitgevoerd. Voor 2017 leverde dit volgende resultaten op:

Tabel 15: Overzicht resultaten alcoholtesten bij verkeersongevallen (2017)

	Ongevallen met lichamelijk letsel	Ongevallen met stoffelijke schade
Aantal uitgevoerde ademtesten	106	516
Aantal negatieve ademtesten	96	475
Aantal alerte ademtesten	0	5
Aantal positieve ademtesten	10	36
Aantal weigeringen alcohol	0	0
Aantal bloedafnames	0	4
Aantal intrekkingen rijbewijs	9	28

Bron: Eigen informatie Politiezone Tienen-Hoegaarden

Uit bovenstaande cijfers kunnen we afleiden dat bij de meerderheid van de verkeersongevallen er geen alcohol in het spel is: in respectievelijk 90,7 en 92,1% van de verkeersongevallen met lichamelijk letsel of stoffelijke schade is er geen alcoholmisbruik gemoeid. Als er echter wel een positieve ademtest wordt afgenomen blijkt dat dit met ongevallen met lichamelijk letsel in 90% van de gevallen te wijten is aan overmatig alcoholgebruik met inbeslagname van het rijbewijs als gevolg. Voor ongevallen met enkel stoffelijke schade is dit in 68,3% van de accidenten het geval. Dit zijn verontrustende cijfers.

CONTROLES INZAKE GORDELDRACHT EN GSM'EN ACHTER HET STUUR

Twee andere belangrijke risicofactoren in het verkeer zijn het niet (correct) dragen van de autogordel en het gebruiken van de gsm/smartphone achter het stuur. Op nationaal en Vlaams niveau werden in het verleden al verschillende preventiecampagnes in het leven geroepen om bestuurders attent te maken op juist rijgedrag maar controles blijven noodzakelijk om hardleerse weggebruikers tot de orde te roepen. Dit blijkt ook uit de cijfers die door de politiezone Tienen-Hoegaarden ter beschikking worden gesteld:

Tabel 16: Resultaten controles op gordeldracht en gsm'en achter het stuur (2017)

Proces-verbaal	
M.b.t. gordeldracht	127
M.b.t. bellen achter het stuur	174

Bron: Eigen informatie Politiezone Tienen-Hoegaarden

Vergelijking met voorgaande jaren is momenteel nog niet mogelijk.

4. LOKAAL BELEID OPENBARE WERKEN

In het kader van de omgevingsanalyse wordt er gefocust op de wegeninfrastructuur en worden andere elementen die ook onder de noemer openbare werken vallen, niet nader bestudeerd.

In de eerste plaats wordt er stilgestaan bij de omvang en de samenstelling van de gemeentelijke wegeninfrastructuur om vervolgens dieper in te gaan op de staat ervan en de geplande verbeteringswerken.

4.1. LENGTE VAN HET WEGENNET

De laatste officiële opmeting dateert van 2005 en leverde volgende gegevens op:

Tabel 1: Overzicht lengte van het verharde wegennet

Lengte van het verharde wegennet, waarvan:	366,87 km
- Autosnelweg	9,21 km
- Gewestweg	38,20 km
- Gemeenteweg	319,46 km

Enkel de gemeentewegen vallen onder het beheer van de stad Tienen. Vaak zal er echter overleg gepleegd worden met andere instanties (Infrac, Aquafin...) opdat werken zo optimaal mogelijk gebundeld worden.

4.2. WERKZAAMHEDEN

Volgende werkzaamheden werden in de loop van de vorige legislatuur uitgevoerd:

Project	Periode
Afkoppelen Viander (wegen- en rioleringswerken Industriepark (deel Slachthuisstraat - Bosch), Hamelendreef (Anemonenlaan - Slachthuisstraat), aansluiting Slachthuisstraat en Ambachtenlaan (deel Industriepark - Grote Gete))	2011-2014
Buitengewone onderhoudswerken aan verschillende straten	2013-2014 2014-2015
Plaatselijke herstelling kasseiverharding centrale parking Grote Markt	2016
Heraanleg voetpaden Vianderdomein fase 1 (tussen Hamelendreef en cafetaria)	2017
schoolomgeving Oplinter (St-Genovevaplein, Herestraat t.h.v. schoolpoort, plaatsen rijbaankussens Utsenakenweg, uitbouw bushalte Kloosterstraat)	2017-2018
Nieuwe aanleg Vierde Lansierslaan	2017-2018

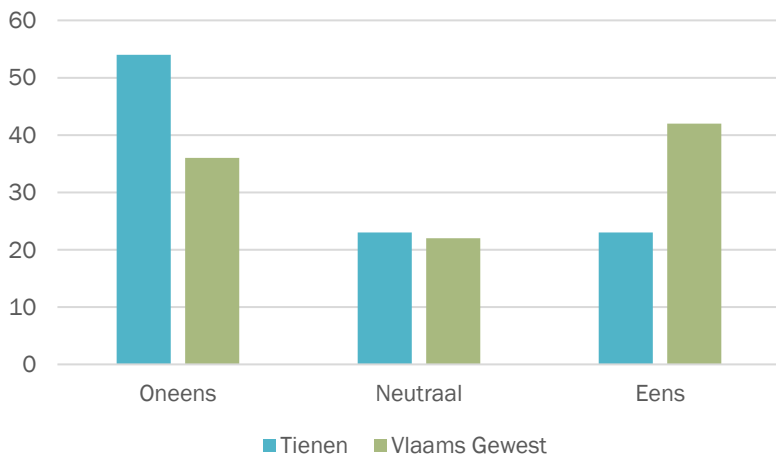
Volgende wegenwerken zijn momenteel in uitvoering:

Project	Periode
Ruilverkaveling Willebringen (Molenbergweg (uitgevoerd), Klein Grippen, Vondelstraat (deel Klein Grippen - Kuntich-centrum), Medekersveld, Geeststraat, Geestpad, Tassinstraat (Lindeveldstraat - brug E40), Hoxemsesteenweg (Lindeveldstraat - brug E40), Maalderijweg (deel Klein Grippen - Spoorwegstraat), fietsverbinding rotonde R27/Grippenlaan - Kasteelveld)	2004-heden
Herinrichting Grote Markt	2005-heden
Heraanleg Noordelijke Vesten	2013-heden
Heraanleg Hoveniersstraat	2018-heden

4.3. TEVREDENHEID OVER DE INFRASTRUCTUUR

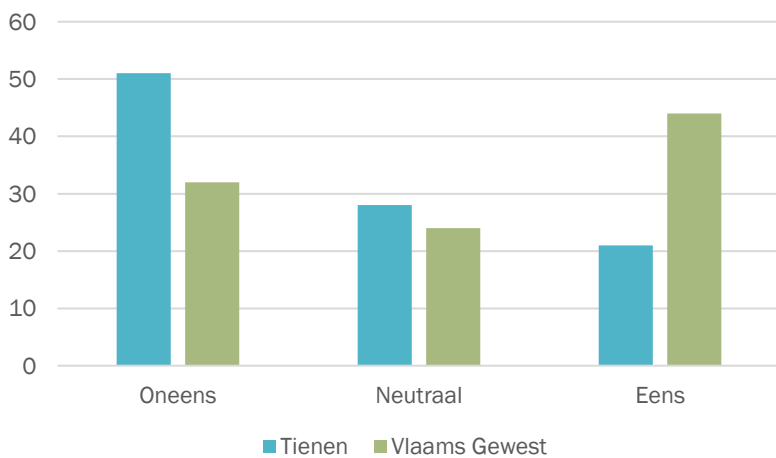
Belangrijk met betrekking tot de wegeninfrastructuur is uiteraard de mening van de burger. Deze blijkt minder tevreden over de staat van de stad.

Grafiek 1: Aandeel van de bevolking dat vindt dat er voldoende fietspaden zijn in de stad

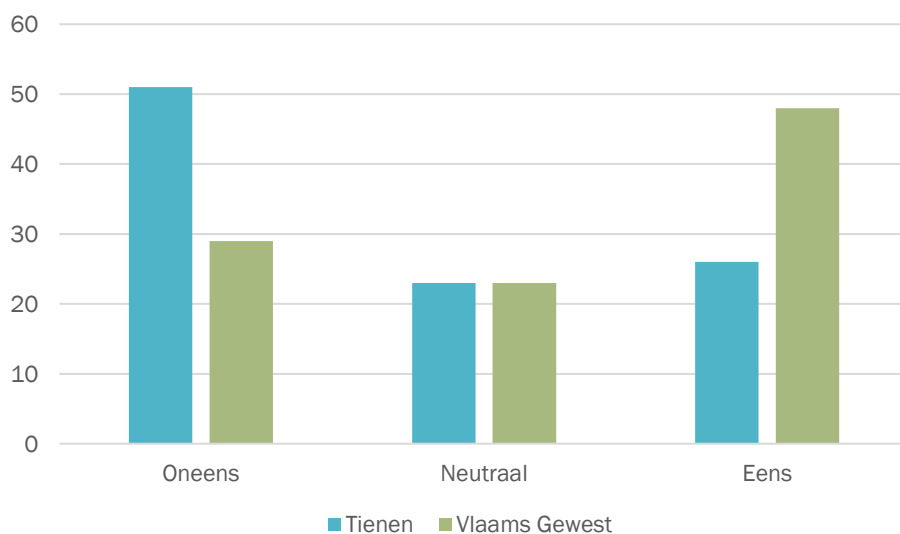
Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 2: Aandeel van de bevolking dat vindt dat de fietspaden in goede staat zijn in de stad

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 3: Aandeel van de bevolking dat vindt dat de voetpaden in goede staat zijn in de stad

Bron: Gemeentemonitor 2018

5. NATUUR, MILIEU EN ENERGIE

5.1. MILIEU- EN NATUURBEHEER

5.1.1. GROENPATRIMONIUM

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen grote groenelementen nabij het stadscentrum en de overige groengebieden.

GROTE GROENELEMENTEN NABIJ HET STADSCENTRUM

Tienen is gekenmerkt door landelijke woonkernen en de stadskern. De landelijke woonkernen liggen in een voornamelijk landbouwlandschap met verspreide groenelementen bestaande uit bosjes, natuurrreservaten, holle wegen, kleine landschapselementen, enz. Nabij en in de stadskern bevinden zich eveneens enkele belangrijke groenelementen zoals het stadspark, het stadsrandbos, het Vianderdomein, het Martelarenplein of Steentjesplein en de Drie Tumuli.

– **Stadspark**

Het stadspark kent een belangrijke erfgoedwaarde maar kent reeds enkele jaren een verval. Door het verkopen van de serre en de nieuwe ontwikkelingen nabij het stadspark waait er een nieuwe wind met weer aandacht voor het stadspark. Een belangrijke uitdaging is het continue onderhoud en de opvolging van dat onderhoud. Daarnaast is het belangrijk om het stadspark op een duurzame manier te beheren opdat ook de toekomstige generaties kunnen genieten van het stadspark. De opmaak van een doordacht beheersplan met aandacht voor de verscheidene functies van het stadspark zou kunnen helpen om deze doelstellingen waar te maken.

– **Stadsrandbos**

Het stadsrandbos bevindt zich langsheen de Getestraat en de Invalsweg op gronden van het OCMW. Samen met verscheidene partners wordt in deze zone een belangrijke groene long gecreëerd waar de Tienenaar zich kan ontspannen. Samen met de VMM staat de aanleg van een nieuwe meander in de startblokken. Zo wordt aandacht geschonken aan de Gete als belangrijke blauwe ader nabij en in de stad en een plaats waar men het water kan beleven. In deze zone is eveneens ruimte voor allerlei vormen van beleving zoals de hondenloopweide, wandelpaden, enz.

– **Het Martelarenplein of Steentjesplein**

Het Martelarenplein of Steentjesplein is sinds 2018 omgedoopt tot Heldenland. Naast een belangrijke speel functie is op dit plein ruimte voor groen. Deze zone heeft een belangrijke potentie om via doordachte aanplantingen het speel terrein af te scherm van de omwonenden en om meer groen te brengen nabij het stadscentrum.

– **Domein Drie Tumuli**

Het domein Drie Tumuli is gekenmerkt door zijn drie grafheuvels die een belangrijke historische waarde hebben en een actieve herinnering aan de beschavingen die voor ons kwamen. In 2018 werd het domein heropend nadat belangrijke inrichtingswerken werden uitgevoerd met aandacht voor de groene omkadering.

– **Het Vianderdomein**

Het Vianderdomein is een wandelpark met visvijvers en mogelijkheden om te spelen. Delen van het Vianderdomein worden reeds aangepakt om de belevingswaarde te verbeteren. De uitdaging in de toekomst is het voorzien van een aangepast beheer dat overzichtelijk en haalbaar is met de nodige aandacht voor de recreatieve, educatieve en ecologische functies van het domein.

Ook op de Feed Food Healthcampus, een nieuw ontwikkelend gebied, werd de nodige aandacht gespendeerd aan de groene inplanting. Al deze kleine en grotere groenelementen dragen bij tot een betere weerbaarheid in het kader van klimaatadaptatie en een gezondere buitenlucht.

OVERIGE GROENGEBIEDEN

De stad Tienen maakt deel uit van het Regionaal Landschap Zuid-Hageland, samen met de gemeenten: Boutersem, Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaken, Landen Linter en Zoutleeuw. De doelstellingen van het Regionaal landschap zijn de bevordering en promotie van het streekeigen karakter, de natuurrecreatie en -educatie, het natuurbehoud en het beheer, het herstel, de aanleg en de ontwikkeling van kleine landschapselementen.

In samenwerking met het Regionaal landschap werd op de gronden van het OCMW het stadsrandbos ingericht. Het regionaal landschap werkt verder aan de ontwikkeling van het wandelnetwerk, een visie op het natuurbehoud langsheen de IJzerenweg, de aanplant van hoogstamboomgaarden, enzovoort.

Binnen de gemeentegrenzen heeft Tienen verscheidene natuureservaten: het Aardgat, het Tiens Broek, de Rozendaalbeek, de Zijp, het Terrassenlandschap Kumtich, het Hooibos en bosjes in Goetsenhoven, een deel van de Paddenpoel en een stuk spoorwegzate te Rommersom. Deze worden beheerd door Natuurpunt vzw. Deze zijn grotendeels toegankelijk voor het publiek en spelen eveneens een belangrijke rol in de groenbeleving in Tienen.

– **Bermen**

De bermen in Tienen worden reeds lang gemaaid conform het bermenbesluit wat geleid heeft tot enkele waardevolle bermen in Tienen. Voortschrijdend inzicht voorziet hier nog groeipotenties door aangepast beheer in het kader van vlinders, bijen, exotenbestrijding (o.a. Japanse duizendknoop), enzovoort. Actualisatie van het bestaande bermbeheersplan kan deze groei zeker bewerkstelligen.

– **Biodiversiteit en soortenbeleid**

De stad Tienen ondertekende op 2 juli 2008 het charter van de biodiversiteit in Oost-Brabant. Tienen heeft 7 koestersoorten waarvoor acties op het terrein wordt ondernomen. Zo werden in 2018 bijkomstige nestkasten gehangen voor de huiszwaluw aan de ingang van het stadhuis.

Daarnaast wordt door verscheidene externe partners actie ondernomen op het terrein waarbij de stad Tienen een (ondersteunende) rol speelt. Zo werden bijvoorbeeld de bruggen over de Gete voorzien van nestkasten voor de Grote Gele Kwikstraat door de vogelwerkgroep en werden samen met de provincie klimplanten voorzien aan het Sint-Jorisplein.

Door telkens in te springen op kleinere acties en waar mogelijk ondersteunend te werken, kan in het grote geheel vooruitgang geboekt worden bij de verbetering en het behoud van de biodiversiteit in de binnenstad. De stad is hier veelal afhankelijk van andere actoren die elk in hun vakgebied ideeën aanbrengen en ontwikkelen.

– **Straatgeveltuintjes**

De stad Tienen heeft een eigen reglement inzake straatgeveltuintjes. In 2018 kwamen twee aanvragen/informatievragen binnen voor straatgeveltuintjes waarvan één werd vergund. De website werd geüpdatet met duidelijkere informatie over het aanleggen en aanvragen van een straatgeveltuintje.

Belangrijke randvoorwaarde is de veiligheid van de voetgangers en andere gebruikers van het voetpad (jonge fietsers, enz.). Doordat er voldoende ruimte voor deze gebruikers dient vrij te blijven, komen slechts weinig plaatsen in de dorps- en stadscentrum in aanmerking. Dit verklaart het beperkt aantal aanvragen gedeeltelijk.

Indien men wenst het aantal straatgeveltuintjes te verhogen, is een meer actieve rol vereist waarbij Tienen wordt onderzocht op potentiële locaties en eigenaars daarvan worden aangeschreven.

– **Milieuadviesraad**

De milieuadviesraad van de stad Tienen geeft advies bij vergunningen en bij het beheer van het groen op het grondgebied van de stad. Verscheidene actoren binnen het milieubeleid worden hierbij betrokken wat tot interessante kruisbestuivingen kan leiden.

– **Impact van het vergunningenbeleid**

Het vergunningenbeleid speelt een belangrijke rol in het behoud van het groen op het grondgebied Tienen. Ook op privé-eigendommen wordt zo een duurzame visie nagestreefd. De stedenbouwkundige verordening van Tienen maakt van het kappen van bomen vanaf een bepaalde dikte een vergunningsplichtige activiteit. Door het opleggen van een heraanplant van liefst streekeigen soorten en het verbod van kapwerken tijdens de broedperiode, wordt het stand-still principe gehanteerd.

In 2018 werd gestart met het digitaliseren van de oude ARAB en milieuvergunningen. Een huzarenstuk die het afleveren van stedenbouwkundige inlichtingen, het opvolgen van bestaande ingedeelde inrichtingen en het opmaken van nieuwe vergunningen zal vergemakkelijken. Het digitaliseren van de oude gegevens vraagt een investering maar zal uiteindelijk leiden tot een betere en snellere dienstverlening.

5.1.2. GROENBELEVING

71% van de inwoners van Tienen vinden dat er voldoende groen aanwezig is in zijn buurt, het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest ligt op 80%. Daarnaast vindt slechts 53% dat er voldoende groen aanwezig is in de gemeente, dit tegenover een Vlaams gemiddelde van 81%. Van het aanwezige groen is 44% van de Tienenaren tevreden, tegenover een Vlaams gemiddelde van 75%. Waarschijnlijk zijn deze lage tevredenheidsscores te verklaren doordat Tienen een stadscentrum kent. Eigen aan een stadscentrum, vergeleken met de omliggende dorpskernen, is dat deze dichter bebouwd zijn en minder groen bevatten. Toch zijn er in nabij het stadscentrum enkele grote groenelementen aanwezig (zie hierboven). Een mogelijke reden is dat men in Tienen niet bekend is met al het aanwezige groen. Zo is het stadsrandbos een recent project en zijn de werken aan het domein Drie Tumuli nog maar net afgerond. De ontevredenheid over de kwaliteit van de groenzones is naar alle waarschijnlijkheid gerelateerd aan het onderhoud van dit groen. Hier zijn grote potenties voor verbetering aanwezig door bijvoorbeeld de opmaak van beheersplannen voor de groenzone en optimalisatie van de onderhoudswerken.

Tabel 1: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod aan groen is in de buurt

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	17%	12%	71%
Vlaams Gewest	11%	9%	80%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

Tabel 2: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod aan groen is in de gemeente

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	23%	23%	53%
Vlaams Gewest	9%	10%	81%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

Tabel 3: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de natuur- en groenvoorzieningen in de stad

	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	26%	30%	44%
Vlaams Gewest	10%	15%	75%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

Tabel 4: Aandeel (%) van de bewoners dat het afgelopen jaar een bos, park of groenzone bezocht in de eigen stad

	Nooit	Tot 12 keer	Meer dan 12 keer	Niet aanwezig in eigen gemeente
Tienen	17%	46%	34%	3%
Vlaams Gewest	12%	39%	46%	3%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/AB

Tabel 5: Aandeel (%) van de bewoners dat het afgelopen jaar een bos, park of groenzone bezocht in een andere gemeente

	Nooit	Tot 12 keer	Meer dan 12 keer
Tienen	24%	50%	26%
Vlaams Gewest	22%	48%	30%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/AB

Bij de grafiek met het aandeel bewoners dat een bos, park of groenzone bezocht in de eigen gemeente zijn de gegevens van het Vlaamse Gewest exclusief de centrumsteden. Dit geeft een vertekend beeld. Tienen is geen centrumstad maar ook niet te vergelijken met meer landelijke gemeenten.

5.2. WATERLOPEN

Het grondgebied van Tienen ligt voor een deel in het bekkengebied van de Velpe en voor het grootste deel in het bekkengebied van de Grote Gete. In het kader van de stroomgebiedbeheersplannen en de Europese doelstelling om de waterkwaliteit te verbeteren tegen 2027, werden aandachtsgebieden en speerpuntgebieden aangeduid.

Oppervlaktewaterlichamen worden in de ontwerpplannen als speerpuntgebied geselecteerd als een goede toestand haalbaar lijkt tegen 2021, mits daarvoor de nodige inspanningen gedaan worden.

Aandachtsgebieden zijn waterlichamen waar de goede toestand haalbaar geacht wordt tegen 2027 of waar een sterke lokale dynamiek aanwezig is om acties uit te voeren die in aanzienlijke mate bijdragen aan een verbetering van de toestand. In Vlaanderen werden 21 speerpuntgebieden en 46 aandachtsgebieden voorgesteld.

BEKKENGEBIED DE VELPE

De Velpe werd aangeduid als aandachtsgebied. Hierdoor krijgt de vallei van de Velpe extra aandacht en middelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Hierbij worden de verschillende gemeenten en actoren die actief zijn op het terrein betrokken.

BEKKENGEBIED VAN DE GROTE EN DE KLEINE GETE

De Grote en Kleine Gete werden niet geselecteerd als aandachtsgebied of speerpuntgebied. Men gaat er op Vlaams niveau van uit dat de waterkwaliteit niet voldoende kan verbeterd worden tegen 2021 of 2027. Doch is dit geen reden om de waterkwaliteit in de Getevallei zomaar op te geven.

Onder impuls van de provincie Vlaams-Brabant en het Regionaal Landschap Zuid-Hageland, werd het strategisch project Getevallei opgericht dat zich focust op een intergemeentelijke aanpak in samenspraak met de overige actoren (landbouw, natuur, etc.). Hierbij wordt vertrokken vanuit vier deelprocessen:

- open ruimte
- leefbare dorpen
- recreatie en toerisme
- historisch erfgoed

Het strategisch project Getevallei diende een project in en werd geselecteerd door Water+Land+Schap. Hiertegenover staat een budget waarmee concrete acties op het terrein kunnen gerealiseerd worden. De acties zullen kaderen in een verbetering van de waterkwaliteit, van het landschap, van de landbouwtechnieken en met aandacht voor erosiebestrijding.

5.3. BODEMVERONTREINIGING

OVAM, de openbare afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse gewest, bracht samen met de gemeenten de risicogronden in Vlaanderen in kaart in de Gemeentelijke Inventaris van risicogronden. Deze informatie is een belangrijke basis voor de doelstelling om tegen 2036 voor al deze risicogronden het saneringsdossier op te starten. In het totaal zijn er in Vlaanderen ca. 85 000 risicogronden. Het opvolgen van de bodemsaneringsdossiers valt onder de bevoegdheid van OVAM. De stad verleent een ondersteunende rol in het aanleveren van informatie over de vergunningen en eventueel opzoekingswerk in het archief.

Ook de steden en gemeenten en bij uitbreiding de OCMW's hebben vaak risicogronden in bezit. De doelstelling van OVAM is de opstart van de sanering van alle historische verontreinigingen tegen 2036. Om dit te realiseren moeten tegen 2028 alle nodige bodemoriënterende onderzoeken afgerond zijn.

Omdat een oriënterend bodemonderzoek tot 8 jaar kan duren, is het verplicht uiterlijk tegen 2021, 2023 of 2027 (afhankelijk van de grond) te starten met de opmaak van een OBO. OVAM zal in de loop van 2018-

2019 de steden en gemeenten een lijst bezorgen met de eigendommen die opgenomen zijn in de inventaris als risicoground en met de einddatum tegen wanneer de OBO's dienen gestart te zijn.

5.4. VERGUNNINGENVERLENING

Sinds 1 januari 2018 is de omgevingsvergunning ook op het niveau van de gemeenten ingevoerd. Sindsdien spreekt men niet langer van een stedenbouwkundige of een milieuvergunning maar van een omgevingsvergunning. Sinds 1 augustus 2018 werden ook de oude natuurvergunning en de socio-economische vergunning geïntegreerd in de omgevingsvergunning.

Dit alles ging gepaard met het inzetten op het digitaliseren van vergunningen en het digitaal afhandelen van deze vergunningen, wat gepaard ging met de nodige kinderziektes en problemen. De stad is hierin afhankelijk van enerzijds de Vlaamse regering, die via het omgevingsloket het indienen van de dossiers beheert, en van de softwareontwikkelaars die de software voor het behandelen van de dossiers ontwikkelen.

Cijfergegevens ingedeelde inrichtingen of activiteiten

Tienen kent in het totaal ca. 590 vergunde ingedeelde inrichtingen of activiteiten. Deze kunnen verder opgesplitst worden in klasse 1, 2 en 3 activiteiten waarbij het in principe de klasse 1 inrichtingen potentieel het meeste en klasse 3 inrichtingen potentieel het minste milieuhinder veroorzaken. Er zijn in Tienen een 60-tal klasse 1 bedrijven, een 200-tal klasse 2 bedrijven en een 330-tal klasse 3 bedrijven. Het aantal niet-vergunde activiteiten is niet gekend.

Het type inrichting of activiteit kent een grote variatie in Tienen. Op het Tiense grondgebied treft men bedrijventerrein aan met grotere inrichtingen, het stadscentrum met horeca en winkelactiviteiten, kleinere particuliere inrichtingen en grote landelijke gebieden met landbouwactiviteiten. De materie is hierdoor zeer divers.

Digitalisering archief milieu

Voor het verlenen en opvolgen van vergunningen is het belangrijk een zicht te hebben op de bestaande en vergunde toestand. Om deze informatie sneller te kunnen raadplegen werd in 2018 gestart met het digitaliseren van het vergunningenarchief met de oude ARAB en milieuvergunningen. Na deze digitalisatie kunnen de vergunningen via het GIS-systeem gekoppeld worden aan de percelen, wat het opzoeken van de gegevens beduidend zal vergemakkelijken.

Dit is eveneens belangrijk in het kader van het efficiënt afleveren van stedenbouwkundige inlichtingen en het opvolgen van de gemeentelijke inventaris met de risicogrounden.

5.5. HANDHAVING

5.5.1. PROACTIEVE HANDHAVING

Niet enkel vergunning verlenen maar achteraf ook de opvolging van de verleende vergunningen en het naleven van de voorwaarden is een belangrijk aspect binnen het vergunningenbeleid. Momenteel zijn er geen capaciteiten aanwezig binnen de stadsdiensten om hierin een proactieve rol te spelen. De stad beschikt niet over een eigen milieutoezichthouder. Bij klachten wordt wel bemiddelend opgetreden door de betrokken dienst en indien nodig ter plaatse gegaan. Voor het naleven van de milieuvorwaarden en bij problemen inzake milieuoverlast wordt beroep gedaan op de politie.

Om verder in te zetten op proactieve handhaving, is het belangrijk is dat hiertegenover de nodige middelen worden voorzien. Voor de lokale handhaving bestaan er eveneens mogelijkheden om intergemeentelijk samen te werken, bijvoorbeeld op niveau van de politiezone of om beroep te doen op externe partners zoals Interleuven. Bij het behandelen van een omgevingsvergunning voor een ingedeelde inrichting of activiteit wordt, afhankelijk van de situatie, tijdens de procedure ter plaatse gegaan.

Handhaving vraagt tevens een andere soort kennis dan vergunningverlening. Daar waar vergunningverlening bepaalt wat mogelijk is of niet, bestaat handhaving voornamelijk uit het juridische proces om dat wat niet mogelijk is of niet vergund is te corrigeren.

ANDERE ACTOREN/HANDHAVERS

Handhaving is een zaak waarbij meerdere diensten betrokken zijn (preventie, leefmilieu, ruimtelijke ordening, technische dienst). Buiten de stadsdiensten zijn er nog meerdere actoren op het terrein waaronder delen van de bevoegdheid vallen.

MILIEU-INSPECTIE

Tienen kent meerdere klasse 1 inrichtingen, deze worden vergund door de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant en staan onder het toezicht van milieu-inspectie. In het totaal gaat het om een 60-tal inrichtingen. Klachten die handelen rond hinder afkomstig van deze bedrijven worden steeds doorgestuurd naar milieu-inspectie. De dienst leefmilieu houdt contact met milieu-inspectie om deze klachten mee op te volgen.

NATUURINSPECTIE

Inbreuken op wetgeving rond bos, groen, wildbeheer, openbare visserij of natuur vallen onder de bevoegdheid van natuurinspectie. Overtredingen zoals bijvoorbeeld het verwijderen van kleine landschapselementen worden doorgegeven aan deze instantie.

OVAM

De handhaving met betrekking tot afvalstoffen en bodem worden behandeld door de toezichthouders van OVAM.

VMM

Incidenten met betrekking tot waterlopen dienen te worden gemeld aan de stad of wanneer ze veroorzaakt door een klasse 1 bedrijf aan milieu-inspectie. De klacht/melding kan daarna doorgeven worden aan de VMM. Hun afdeling rapportering water kan ter plaatse verifiëren en ingrijpen waar nodig.

5.5.2. COMPLEXITEIT VAN HANDHAVING

Handhaving is een complex gegeven waarbij vaak meerdere wetgevingen in acht dienen genomen te worden. Het uitgangspunt van de burger is vaak dat de stadsdiensten of de politie hen verder kan helpen. Echter zijn de bevoegdheden verspreid wat het afhandelen of het te antwoord staan van de burgers soms bemoeilijkt.

Het uitwerken van een duidelijk te volgen procedure waarin de bevoegdheden per dienst (intern en extern) wordt bepaald maar met aandacht voor een geïntegreerde aanpak kan hier hulp bieden. Tevens is het belangrijk de burger te informeren wanneer geen verder hulp kan geboden worden maar deze zelf actie dient te ondernemen via bijvoorbeeld het vredegerecht.

Wanneer een proces-verbaal wordt opgemaakt, wordt deze doorgestuurd naar de bevoegde juridische entiteit. Vele kleinere problemen, die op het terrein tot grote ergernissen kunnen leiden, worden vaak geseponeerd. Hiervoor kan er een verscheidenheid aan redenen zijn. Om kleine inbreuken af te handelen bestaat er de mogelijkheid om een GAS-reglement in te voeren. Beëdigde ambtenaren kunnen dan sneller vaststellingen doen en sancties opleggen.

5.5.3. HANDHAVING DIERENWELZIJN

Dierenwelzijn krijgt meer en meer aandacht in onze maatschappij. Dieren verdienen een leefbare omgeving waarin zij op zijn minst worden voorzien in hun basisbehoeften. Verwaarlozing van dieren bij particulieren, maar ook dierenwelzijn bij landbouwbedrijven worden belangrijke aandachtspunten.

De stad Tienen ondertekende de beginselverklaring van 'Diervriendelijke Gemeente' en ontving hiervan het label. De stad streeft naar een nauwe samenwerking tussen de stad en de politiezone om het dierenwelzijn te behartigen.

5.5.4. UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

- Opstart van de sanering van alle historische verontreinigingen tegen 2036
- Vlaanderen asbestveilig tegen 2040
- Europese 2020-doelstellingen inzake hernieuwbare energie
- Sustainable Development Goals tegen 2030
- Aandachtsgebied De Velpe, behalen van een goede toestand tegen 2027
- 2020 en 2030 doelstellingen uit het burgemeestersconvenant
- Kwalitatief groen: onderhoud en visie op het stadspark, Vianderdomein, stadsrandbos, ...
- Nastreven van de 10 punten als 'Diervriendelijke Gemeente'

5.6. KLIMAAT EN ENERGIE

5.6.1. KLIMAATACTIEPLAN STAD TIENEN

Ons klimaat verandert. Extremen van temperatuur, neerslag en wind manifesteren zich over de gehele wereld. De stad Tienen levert inspanningen om energieverbruik en broeikasgassen terug te dringen maar hoe hard we ook ons best doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, een zekere mate van klimaatverandering is nu al onvermijdelijk en daar moeten we ons op voorbereiden. Langs de andere kant geldt ook dat hoe meer de uitstoot van broeikasgassen wordt verminderd, hoe gemakkelijker het wordt om ons op de daaruit volgende klimaatverandering voor te bereiden.

Zonder mitigatie (=het tegengaan of beperken van klimaatverandering) zal een toereikend adaptatiebeleid (=de aanpassing van natuurlijke en menselijke systemen aan de huidige en de te verwachten gevolgen van klimaatverandering) ook niet mogelijk zijn. De veranderingen zouden immers te extreem zijn. De stad Tienen had vooral aandacht voor het terugdringen van de emissies en formuleerde hiervoor tal van maatregelen in het klimaatactieplan terwijl op beide uitdagingen dient te worden ingezet. Het klimaatactieplan zal dus nog dienen te worden uitgebreid met een deelplan klimaatadaptatie.

Mitigatie en adaptatie zijn keerzijden van dezelfde medaille. En hoewel mitigatie en adaptatie niet los van elkaar te zien zijn, zijn er toch ook een aantal duidelijke verschillen zijnde:

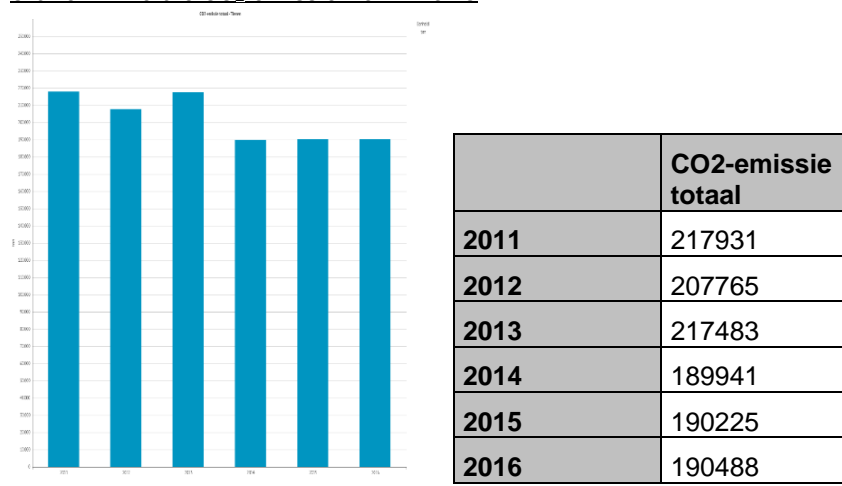
- De tijdshorizon is verschillend. De mitigatiemaatregelen in het klimaatactieplan stad Tienen spitsen zich in eerste instantie toe op 2020 met een doorkijk naar 2030. De uitstoot van broeikasgassen moet immers op 'korte' termijn gereduceerd worden als we de klimaatverandering binnen de perken willen houden. Bij adaptatie kan meer stapsgewijs naar een toekomstbeeld toegewerkt worden. Hiervoor wordt het jaar 2100 gebruikt.
- Hoewel bij beide een groot aantal beleidsvelden betrokken zijn, worden er verschillende sectoren beoogd. Voor mitigatie moet er onder andere gekeken worden naar de uitstoot van het vervoer en de energie-efficiëntie in gebouwen. Voor adaptatie wordt er gekeken naar aspecten zoals overstromingen, droogte (en het effect daarvan op bijvoorbeeld landbouw of natuur) en hitte in de stedelijke omgeving.
- Verschillende sectoren vragen ook om een verschillende aanpak. Investerings in beide aspecten van het klimaatbeleid kunnen op (korte) termijn kostenbesparend werken, hoewel velen tegen de

initiële kost of het ongemak van de werken opzien. Maar, waar bij adaptatie het resultaat van de investering voor de betrokkene direct een eigen voordeel oplevert, is bij mitigatie de link tussen de individuele acties en de daling van de (wereldwijde) broeikasgasuitstoot soms minder evident.

CO2-EMISSIE STAD TIENEN

De reden waarom we bij klimaat enkel grafieken en cijfergegevens vermelden van de CO₂-emissies en niet van alle broeikasgassen is omdat CO₂ het belangrijkste broeikasgas is en omdat de andere broeikasgassen aan bod komen onder luchtkwaliteit.

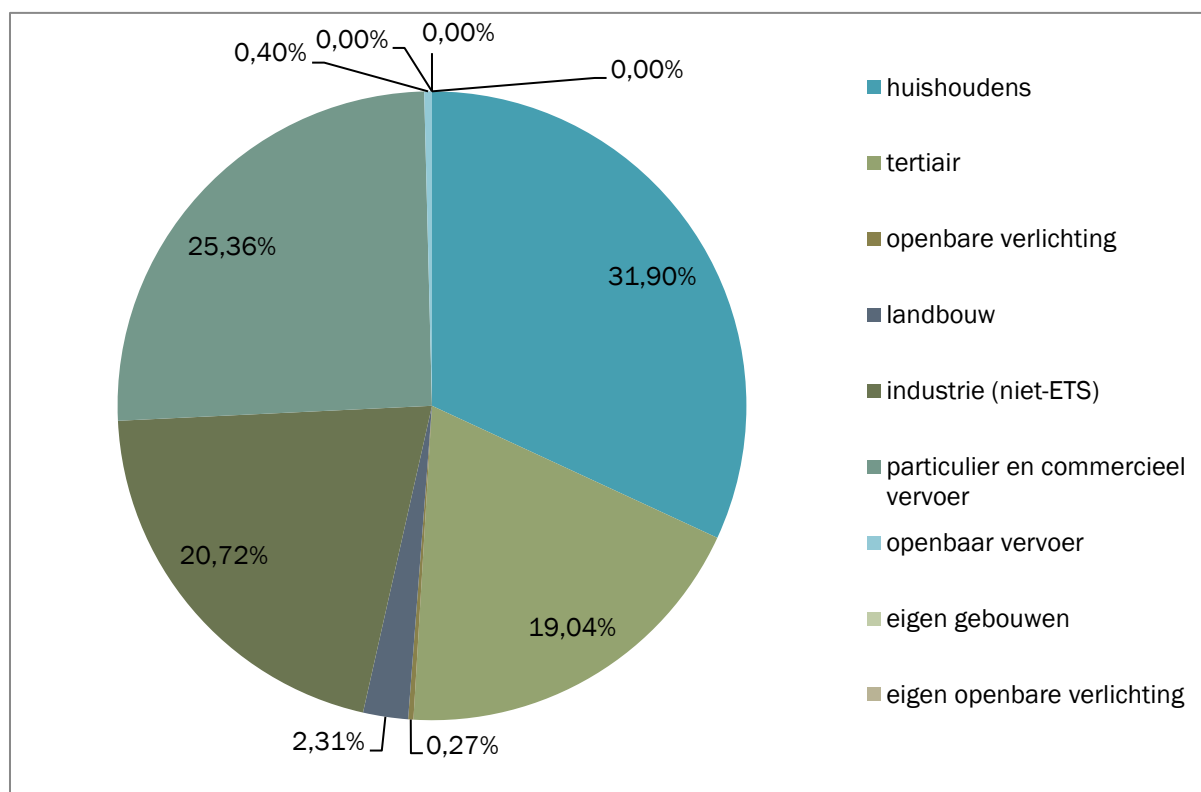
Grafiek 1: Totale CO₂-emissie 2011-2016

Bron: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie – Provincies in Cijfers

Uit de grafieken kan men afleiden dat er in totaal 217.931 ton aan CO₂ werd uitgestoten in het basisjaar 2011. In 2016 bedroeg dit 190.488 ton. Een lichte maar geen noemenswaardige daling, meer bepaald kan er een daling van 12,6% ten opzichte van het referentiejaar 2011 worden genoteerd. De laatste jaren daalt de CO₂-uitstoot echter niet meer... Het is wachten op recentere cijfergegevens maar het is duidelijk dat op dit vlak meer actie moet ondernomen worden in Tienen om de CO₂-uitstoot te reduceren.

Grafiek 2: Procentuele verdeling CO₂-uitstoot 2016 per sector

Bron: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie – Provincies in Cijfers

In de verdeling van de uitstoot uitgedrukt in ton CO₂ voor het jaar 2016 neemt de sector **huishoudens** door gebouwverwarming, sanitair warm water en elektriciteitsverbruik het grootste aandeel in CO₂-uitstoot voor zijn rekening (**31,90%**).

Vervolgens neemt de sector **particulier en commercieel vervoer** met **25,36%** de tweede plaats in. De **sector industrie** neemt het derde grootste aandeel voor zijn rekening met **20,72%**, gevolgd door de **tertiaire sector** met een aandeel van **19,04%**. Landbouw (2,31%), openbare verlichting (0,27%) en openbaar vervoer (0,40%) nemen een verwaarloosbaar aandeel in ten opzichte van de totale CO₂-uitstoot op het grondgebied van Tienen.

Tabel 1: Uitstoot per sector

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal	217.931	207.765	217.483	189.941	190.225	190.488
Tertiair	29.321	29.917	35.511	29.666	33.413	34.370
Particulier & commercieel vervoer	54.769	54.598	54.339	54.582	56.310	56.080
Openbare verlichting	534	554	523	505	496	503
Openbaar vervoer	1.004	952	927	903	915	883
Landbouw	22.673	18.017	4.330	3.343	4.212	4.899
Industrie	48.757	42.754	56.756	45.017	38.166	35.285
Huishoudens	60.873	60.973	65.097	55.924	56.714	58.468

Uit deze grafiek met de evolutie van de CO₂-uitstoot per sector voor de periode van 2011 tot 2016 zien we dat de landbouwsector en de industriële sector de grootste dalingen lieten optekenen.

We vergeleken ook de cijfers van Tienen met een vergelijkbare stad als Aarschot en daaruit blijkt dat er op dit vlak niet echt grote verschillen waar te nemen zijn.

KLIMAATVERANDERING

Klimaatverandering is de verandering van de gemiddelde weersomstandigheden op aarde, een rechtstreeks gevolg van de stijgende concentraties aan broeikasgassen in onze atmosfeer. Klimaatopwarming is een van de grootste mondiale risico's voor mens en maatschappij. Ze zal in Vlaanderen eenvoudig uitgedrukt zorgen voor 'meer hittegolven, drogere zomers, nattere winters en een stijgend zeeniveau'.

Uit het recente IPCC-rapport 'Global Warming of 1,5 °C, oktober 2018) kan men het volgende afleiden:

- ⇒ 1,5 °C opwarming zal heel waarschijnlijk al bereikt worden tussen 2030 en 2052
- ⇒ 0,5 °C opwarming maakt een groot verschil omdat de effecten 2 tot 10 keer groter kunnen zijn
- ⇒ dringende en vergaande actie is nodig!

Uit onderstaande grafieken valt af te leiden dat Tienen zal af te rekenen krijgen met hogere temperaturen, meer droogte, extremere regenval en een toenemend aantal hittegolfdagen.

Hoe kan de stad Tienen zich aan die veranderende omstandigheden aanpassen?

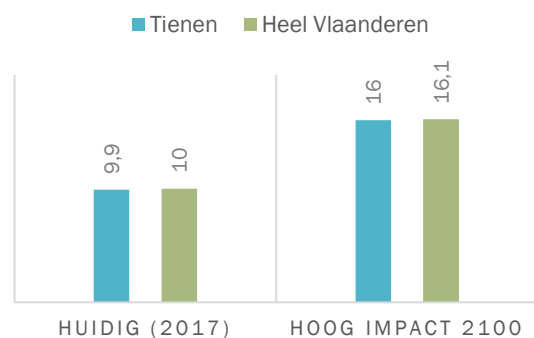
Het beperken van de klimaatverandering (mitigatie) blijft de basis van het Tiense klimaatbeleid en waarvoor de stad Tienen ook al heel wat stappen heeft gezet. Als lokale overheid dienen we alles in het werk stellen om de CO₂-uitstoot zoveel mogelijk te verminderen. Een deel van de klimaatverandering is vandaag al voelbaar, en zal de komende jaren nog verder toenemen. Daarom is het belangrijk dat wij als stad ook inzetten op klimaatadaptatie om de stad Tienen weerbaar te maken tegen de klimaatverandering.

Kaart 1: Wat betekent klimaatverandering voor Vlaanderen

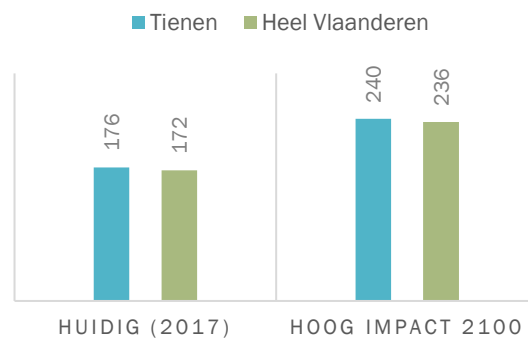
WAT BETEKENT KLIMAATVERANDERING VOOR VLAANDEREN?

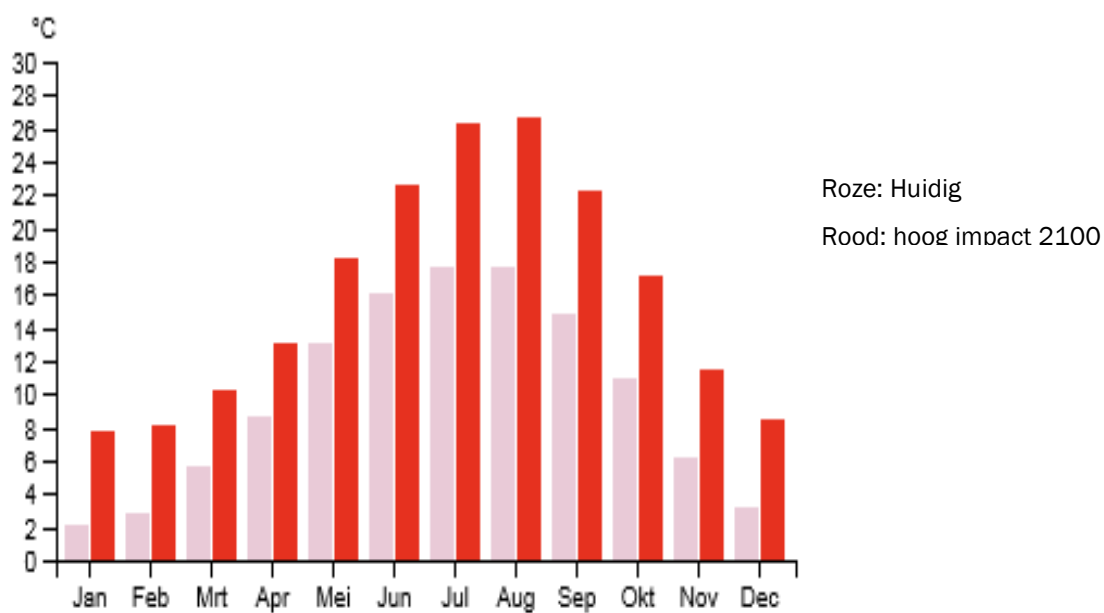
Grafiek 3: Gemiddelde temperatuur per jaar (°C)

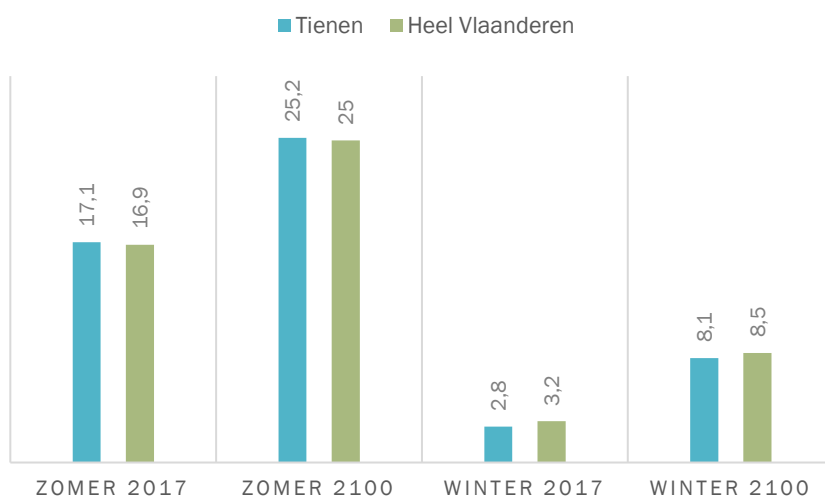
Grafiek 4: Aantal droge dagen per jaar

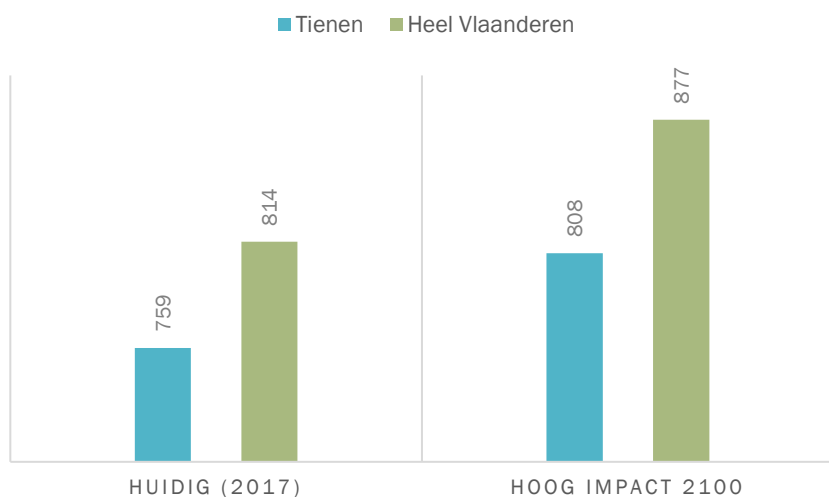
Grafiek 5: Gemiddelde maandtemperatuur Tienen

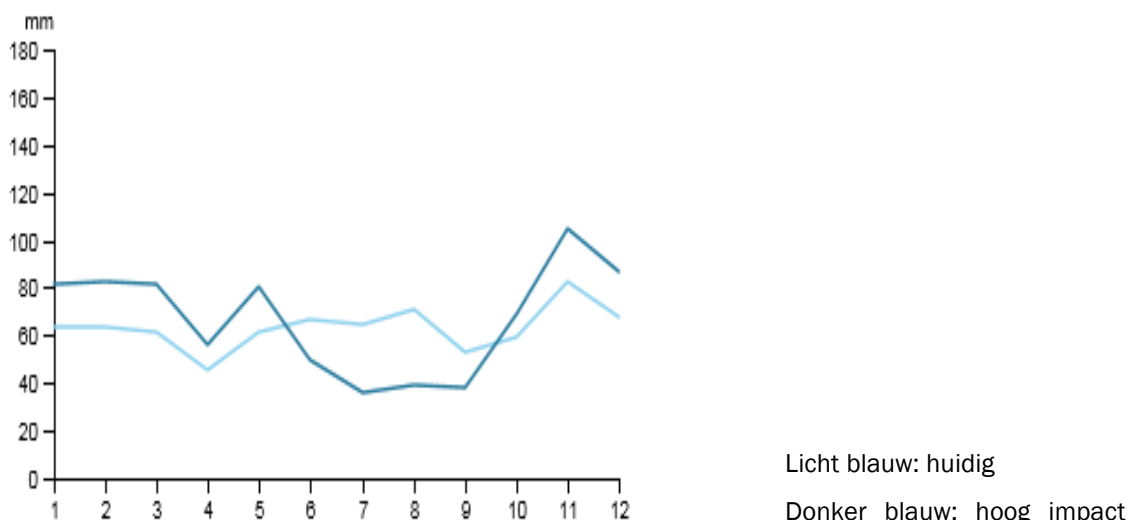
Grafiek 6: Gemiddelde temperatuur (°C) per seizoen

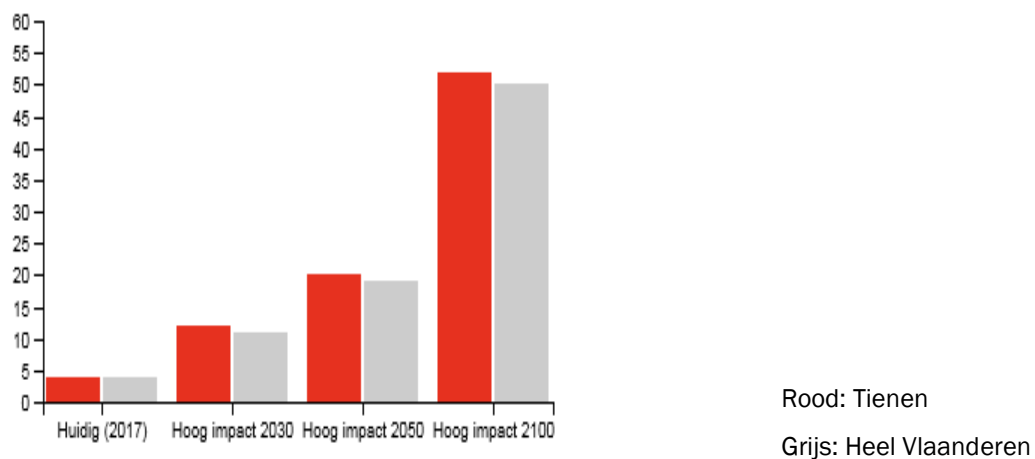
Grafiek 7: Neerslagtotaal per jaar

Grafiek 8: Neerslagtotaal per maand Tienen

Grafiek 9: Aantal hittegolfdagen per jaar Tienen

BURGEMEESTERSCONVENANT (KLIMAATMITIGATIEMAATREGELEN)

De stad Tienen ondertekende op 25 juni 2014 het burgemeestersconvenant samen met 60 andere Vlaams-Brabantse gemeenten. Met de ondertekening van het burgemeestersconvenant engageerde de stad Tienen zich om concrete maatregelen te nemen om de CO₂-uitstoot tegen 2020 met minstens 20% terug te dringen. In navolging hiervan werd een klimaatactieplan opgemaakt dat werd goedgekeurd in zitting van 30 juni 2016.

De stad Tienen dient om te twee jaar te rapporteren over de stand van zaken van de uitgevoerde acties van het klimaatactieplan bij de Europese Commissie en om de vier jaar worden de cijfers ook bekeken.

Omdat op het moment van opmaak van het klimaatactieplan klimaatadaptatie nog niet helemaal aan de orde was, werden er in het huidige klimaatactieplan geen klimaatadaptatiemaatregelen opgenomen waardoor een actualisatie van het klimaatactieplan en uitbreiding zich opdringt.

STAND VAN ZAKEN UITVOERING KLIMAATACTIEPLAN:

1) Voor de sector huishoudens werden volgende acties opgenomen:

a. *Samenaankopen voor isolatiematerialen organiseren/ondersteunen/promoten en inzetten op ontzorging en begeleiding:*

De stad Tienen ondersteunde in 2017 en 2018 in samenwerking met IGS de samenaankopen voor dakisolatie, vloerisolatie en gevelisolatie georganiseerd door Kringwinkel Hageland die deel uitmaakt van het Klimaatnetwerk Vlaams-Brabant. Op de klimaatkaart van de provincie Vlaams-Brabant lezen we af dat er vanuit Tienen geen enkele inwoner aan de groepsaankoop van dakisolatie/zoldervloerisolatie/gevelisolatie heeft deelgenomen.

b. *Samenaankopen voor alternatieve energie organiseren/ondersteunen/promoten en inzetten op ontzorging en begeleiding*

In 2017 en 2018 nam de stad Tienen deel aan de groepsaankoop voor PV-installaties. Er namen 9 inwoners deel aan de groepsaankoop pv-installatie en in totaal werd 7.088 ton CO₂ gereduceerd.

c. *Stimuleren van woonrenovaties door o.a. energiescans bij huishoudens, organiseren van informatiemomenten*

d. *Thermografische luchtfoto:*

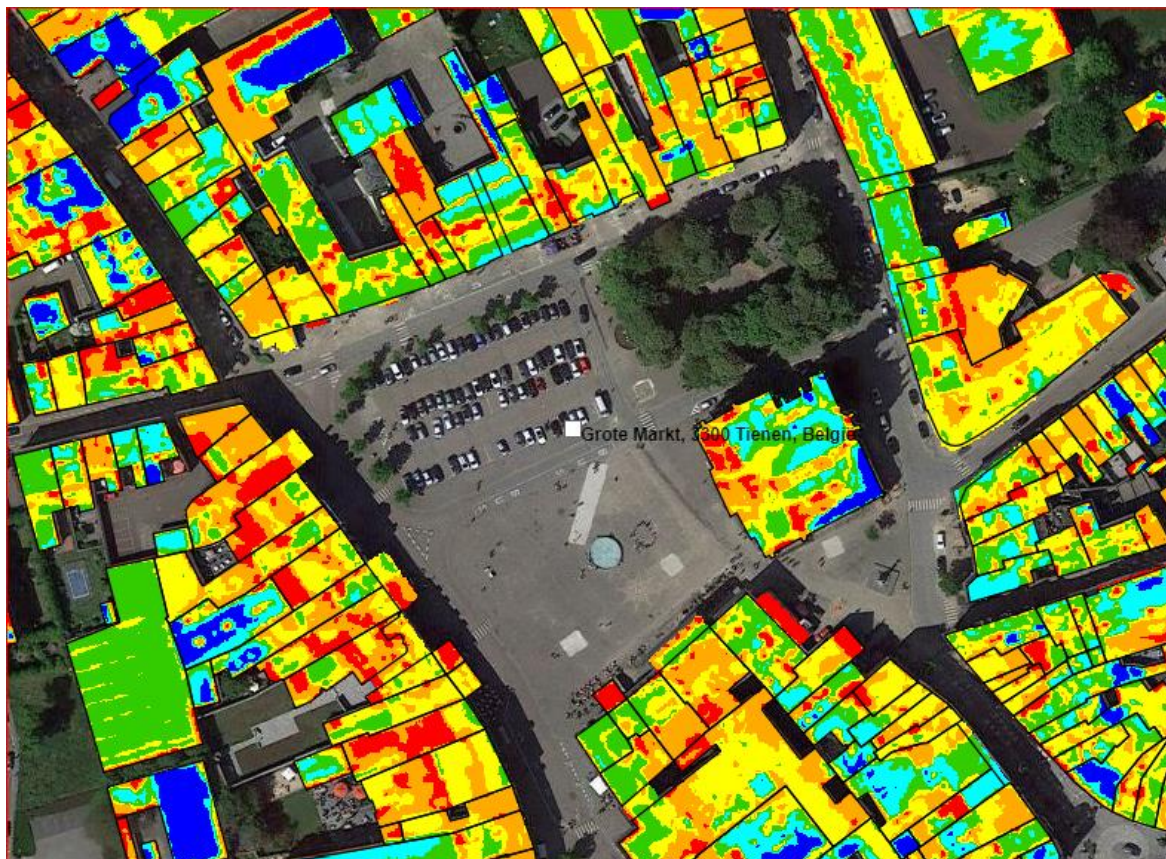
De stad Tienen liet een thermografische luchtfoto maken door de firma Action Air. Op 7, 8 en 12 februari 2018 vloog een tweepropellervliegtuigje boven het grondgebied van Tienen om een thermografische luchtfoto te maken.

Op deze warmtefoto van de stad kan je zien hoeveel warmte via de daken van de huizen verloren gaat. Dit vormt een indicatie voor de mate waarin daken zijn geïsoleerd.

Een dak isoleren verhoogt het comfort van een woning en kan voor een flinke besparing op de energiefactuur zorgen. Bovendien betekent dit een vermindering van de CO₂-uitstoot.

Inwoners kunnen via de website van de stad Tienen de thermografische luchtfoto raadplegen en zien of hun dak al of niet geïsoleerd is. Om meer informatie te verkrijgen kunnen inwoners terecht bij het Wooninfopunt die naast advies ook info verstrekken over premies voor energiebesparende maatregelen enz.

Kaart 1: Thermografische luchtfoto Grote Markt van Tienen

In 2018 werd ook de klimaatmobiel ingezet in elke deelgemeente van Tienen zodat de inwoners van de deelgemeenten zich niet naar het stadhuis dienden te begeven om de resultaten van de thermografische luchtfoto te consulteren en advies op maat te krijgen.

e. Bouwblokrenovatie:

In 2017 werd besloten om deel te nemen aan het proefproject 'Bouwblokrenovatie'. De stad Tienen keurde hiervoor een intentieverklaring van de provincie Vlaams-Brabant goed. Het verbeteren van de woningkwaliteit en de energieprestatie van woningen vormen de centrale doelstelling. Vooral in woningen van ouderen, bij lage inkomensgroepen en op het onderste segment van de private huurmarkt is extra inspanning nodig. Recent Vlaams onderzoek toont aan dat daar ondanks de vele beleidsinspanningen van de laatste 10 jaar de situatie niet verbetert. Nochtans is hier de grootste winst aan energiebesparing te halen wil men de klimaatdoelstellingen bereiken. Het ontbreekt de mensen aan de nodige financiële middelen om de noodzakelijke investeringen te prefinancieren. Hierdoor gaan de vele tegemoetkomingen aan hen voorbij. Veelal zijn ook administratieve kennis en technisch inzicht afwezig.

Tienen is door de provincie gekozen als een van de proefprojecten. Binnen de stad Tienen heeft het IGS-project Lokaal Woonbeleid (Wonen tussen Zoet & Zout) een inventaris gemaakt op wijkniveau (leegstand/CA/verwaarlozing/OO/verloedering en verwaarloosde handelspanden). Die geeft een beeld van de toestand per individueel pand. Een gefaseerde aanpak wordt aanbevolen, gebaseerd op recente studies van Blauwdruk, Buur en AST 77. Hierin wordt de benedenstad als prioritair deelgebied naar voren geschoven. Na evaluatie van het project kan eenzelfde benadering in andere wijken opgezet worden in een latere fase (bv. stationsomgeving, Grimde, ...).

2) Voor de sector industrie werden volgende acties ondernomen:

Belangrijk om te weten is dat er in Tienen 2 ETS-bedrijven gevestigd zijn (Tiense suikerfabriek en Citrique Belge). Deze bedrijven krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen waardoor zij buiten de scope van het klimaatactieplan vallen en hun CO₂-uitstoot niet werd meegeteld.

a. Stimuleren van energiebesparende maatregelen/gebruik van hernieuwbare energie bij bedrijvenUitwisselen van ideeën/maatregelen inzake duurzaam ondernemen:

In samenwerking met VOKA werd in 2017 een inspiratielunch georganiseerd voor de Tiense bedrijven waar Kim's Chocolate een presentatie heeft gegeven over hoe zij duurzaam ondernemen (zij bewerkstelligen door het nemen van energiebesparende maatregelen een reductie van 363 ton CO₂ per jaar!).

Akkoord stad Tienen om actief mee te werken in het Zero Emissie voor collectief Busvervoer (ZEB) project Vlaanderen:

Inzet van 2 eerste elektrische bussen zal zorgen voor een besparing van 120 ton CO₂ per jaar. Multiobus mikt op een besparing van 1.000 ton CO₂ per jaar tegen 2025.

3) Voor de sector mobiliteit werden volgende acties ondernomen:

– Stimuleren van alternatieve vervoersmiddelen

Met de Green Deal Gedeelde Mobiliteit werd een engagementsverklaring afgesloten tussen de stad en de Vlaamse overheid. In ruil voor acties die de stad onderneemt geeft de Vlaamse overheid zichtbaarheid en ondersteuning en bekijkt de Vlaamse overheid waar knelpunten binnen de regelgeving kunnen worden weggewerkt.

In het kader van de **Green Deal Gedeelde Mobiliteit** worden volgende 4 acties uitgevoerd vóór 31 december 2020:

- Actie 1: stad Tienen sensibiliseert duurzaam verplaatsingsgedrag bij het stadspersoneel;
- Actie 2: stad Tienen zet verder in op fietsdelen en onderzoekt of andere toepassingen van deelfietsen mogelijk zijn;
- Actie 3: stad Tienen zal samen met Fietsersbond Tienen haar parkeerbeleid aanpassen t.v.v. gedeelde mobiliteit, zoals het parkeerplaatsen voorbehouden voor deelauto's en het opdrijven van fietsstallingen voor (deel)fietsen;
- Actie 4: stad Tienen implementeert autodelen door 2 deelauto's ter beschikking te stellen en promoot ook andere autodeelsystemen.

De stad Tienen ondernam reeds volgende acties in het kader van de Green Deal Gedeelde Mobiliteit:

– Implementatie Autodelen

Het dossier 'Autodelen' is in voorbereiding. Voorkeur gaat uit naar de stationsomgeving om daar 2 deelauto's ter beschikking te stellen. Deze locatie zou dan ook op termijn zich kunnen ontwikkelen als een Mobipunt. Het CBS ging reeds principiële akkoord om deel te nemen aan het klimaatproject "Maak een Mobipunt" van de provincie Vlaams-Brabant en Interleuven.

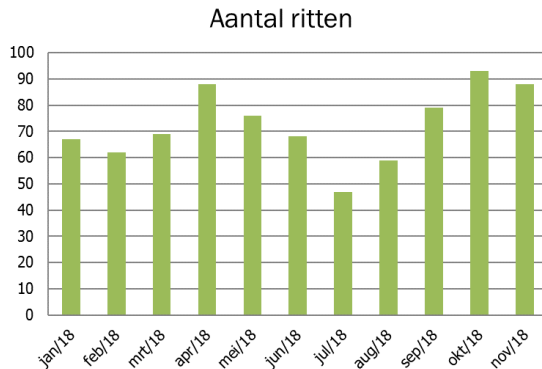
Een Mobipunt is een fysieke plaats waar verschillende mobiliteitsfuncties elkaar ontmoeten: auto- en fietsdelen, halte openbaar vervoer, taxidiensten, fietsparkeren, ...

Voor de stad Tienen is de stationsomgeving een potentiële locatie gelet op de aanwezigheid van openbaar vervoer, fietsparkeren, fietsdelen, taxidiensten en mogelijks in de zeer nabije toekomst ook autodelen.

– Uitrol deelfietsensysteem

In mei 2017 werd het deelfietsensysteem gelanceerd. De stad Tienen ondertekende hiervoor een overeenkomst met Blue-Bike die 8 deelfietsen ter beschikking stelt aan het station van Tienen. Sinds mei 2017 hebben 79 Tienenaars een abonnement bij Blue-Bike. Het gebruik van deelfietsen was in 2018 al 40% gestegen ten opzichte van 2017.

Grafiek 10: Overzicht van het aantal ritten per maand voor het dienstjaar 2018

4) Voor de tertiaire sector werden volgende acties ondernomen:

In het klimaatactieplan staan volgende maatregelen opgenomen:

– Stimuleren van energiebesparende maatregelen bij horeca en handelaars

In 2017 nam de stad Tienen deel aan de campagne “Zo Dichtblij”. De campagne “Zo Dichtblij” is een campagne die uitgaat van de Bond Beter Leefmilieu in samenwerking met UNIZO en de Gezinsbond en die erop gericht is om Vlaamse steden en gemeenten om duurzamer en klimaatbewuster te worden. Er namen 15 handelaars deel.

– Stimuleren van energiebesparende maatregelen bij scholen

Aangezien de provincie Vlaams-Brabant scholen ondersteunt op vlak van klimaat en energie neemt de stad Tienen eerder de rol van informant en communicator op zich.

Er is wel een project in voorbereiding in het kader van LICHT (Lokaal Initiatief voor een Coöperatief Hernieuwbare energieTransitie) van het Klimaatnetwerk Vlaams-Brabant waarbij scholen zullen worden betrokken om hun daken ter beschikking te stellen voor de plaatsing van pv-panelen en waarbij burgers hieraan rechtstreeks kunnen participeren. Een eerste contact werd hiervoor reeds gelegd met scholencampus VIA gevestigd op de Waaiberg.

5) Stand van zaken uitvoering maatregelen landbouw, natuur en biodiversiteit en duurzame consumptie:

– Versterken en beschermen van robuuste natuur- en boskernen en fijnere groen-blauwe structurelementen

Het stadsrandbos bevindt zich langsheen de Getestraat en de Invalsweg op gronden van het OCMW. Samen met verscheidene partners wordt in deze zone een belangrijke groene long gecreëerd waar de Tienenaar zich kan ontspannen. Samen met de VMM staat de aanleg van een nieuwe meander in de startblokken.

– Strategisch project Getestreek: intergemeentelijke samenwerking met als doelstelling de kwaliteit van het valleilandschap te verbeteren.

– **Vergroening in de stad**

De meest ingrijpende ruimtelijke verandering bij de heraanleg van de Grote Markt zal de introductie van de kerktuin zijn. Deze omrande tuin biedt een aantal ruimtelijke kwaliteiten en een sterke visuele impact als grens van de lege ruimte van de Grote Markt. Doorheen de tuin worden een aantal doorsteken voorzien van het plein naar de oostelijke rand, een veilige en groene verbinding voor wandelaars en fietsers.

Tegelijk vormt de tuin op grotere schaal een link in de stedelijke biodiversiteit van Tienen. Door te werken met beplanting in meerdere lagen en een mix van soorten, ontstaat een kwalitatieve unieke plek, zowel naar stadsecologie als beleving en ontspanning. De kerktuin wordt tevens ontwikkeld als een beeldentuin. Dit betekent dat de scenografie van het groen zal worden ingezet om de verschillende beelden en het onroerend erfgoed van de Heldensquare op te waarderen en weer in de spotlight te brengen.

– **Uitvoeren van onkruidbestrijdingsplan en aandacht voor pesticiden- en herbicidenvrije ontwerpen**

Zie deel omgevingsanalyse publiek domein.

– **Creëren van een platform en logistieke ondersteuning voor duurzame en lokale landbouw**

In 2017 ging de **StadsAkker** van start op de terreinen achter de ziekenhuis-campus Sint-Jan aan de Houtemstraat waar verse groenten kunnen worden geoogst. Maar de StadsAkker wil veel meer zijn. Een ontmoetingsplek bijvoorbeeld waar je ideeën kan uitwisselen over lokale voedselproductie, gezonde voeding en de omslag naar een duurzame samenleving. De StadsAkker combineert de energie van de stad met de rust van een groene zone. Het brengt stad en platteland samen. De site wil een positieve verandering teweegbrengen. Niet zozeer met een grote visie, wel met een stevige ‘doe’mentaliteit. Het biedt een positief antwoord op de vraag naar een groene en gezonde leefomgeving, het zorgt voor de inclusie van kwetsbare groepen en het stimuleert het contact en de dialoog tussen inwoners.

– **Creëren van een platform en logistieke ondersteuning voor het tegengaan van voedseloverschotten/-verspilling**

In Tienen is Het Soepcafé actief hetgeen een initiatief is van Opgewekt Tienen. Het Soepcafé bundelt de krachten om voedseloverschotten van lokale winkels te verwerken tot heerlijke soep. De soep wordt gratis uitgedeeld tijdens plaatselijk activiteiten. Op deze manier verbindt Het Soepcafé duurzaamheid met een sociaal engagement om de Tienenaars met een kleine portie warmte dichterbij elkaar te brengen.

– **Informereren en sensibiliseren van diverse doelgroepen rond landbouw, natuur, biodiversiteit en duurzame consumptie**

De stad Tienen nam deel aan de provinciale campagne ‘Leve de tuin’. Verder verschijnen er regelmatig artikels over natuur en biodiversiteit op de website en het stadsmagazine.

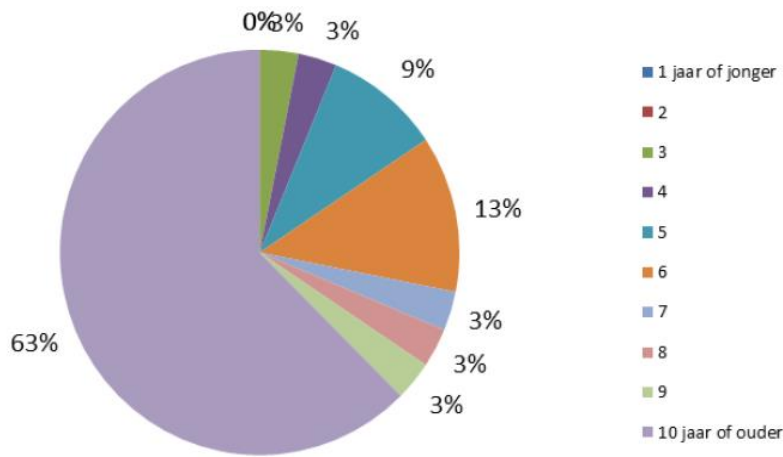
Elk jaar gaat in Tienen het evenement ‘Tienen Proeft’ door op de Grote Markt waar de inwoners de gelegenheid krijgen om te proeven van streekbieren en andere streekspecialiteiten.

6) Stand van zaken uitvoering maatregelen stedelijke organisatie

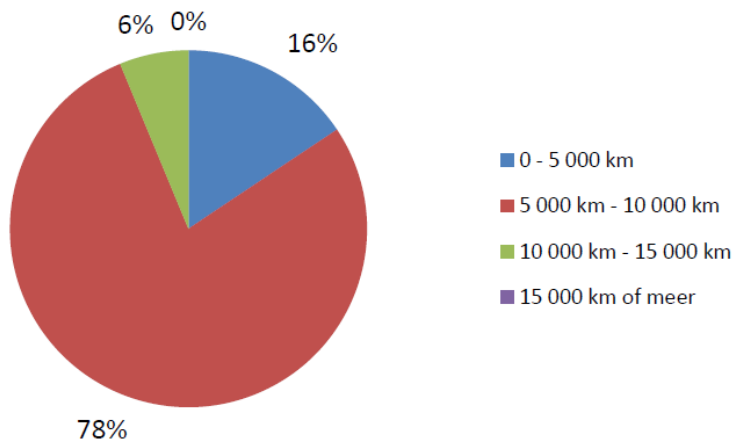
- Het uitvoeren van een duurzaam gebouwenbeheer
- Duurzaam voertuigenpark:
 - Leeftijd van de 48 voertuigen van de stad Tienen: 63% van de voertuigen is ouder dan 10 jaar. De gemiddelde leeftijd is 12 jaar.
 - Brandstoftype : 75% van de voertuigen rijdt op diesel en 25% op benzine.
 - 94% van de voertuigen rijdt gemiddeld minder dan 10.000 km/jaar. De gemiddeld gereden afstand/jaar/voertuig bedraagt 6.792 km.
 - De gemiddelde ecoscore van de gehele doorgelichte vloot bedraagt 49. De ecoscore van een milieuvriendelijk voertuig bedraagt 75 of hoger.

- In 2018 werden er twee elektrische personenvoertuigen aangekocht.
- In de pipeline zit de aankoop van een terreinwagen 4x4 op CNG en een lichte vrachtwagen met achterwaartse kipper op CNG.

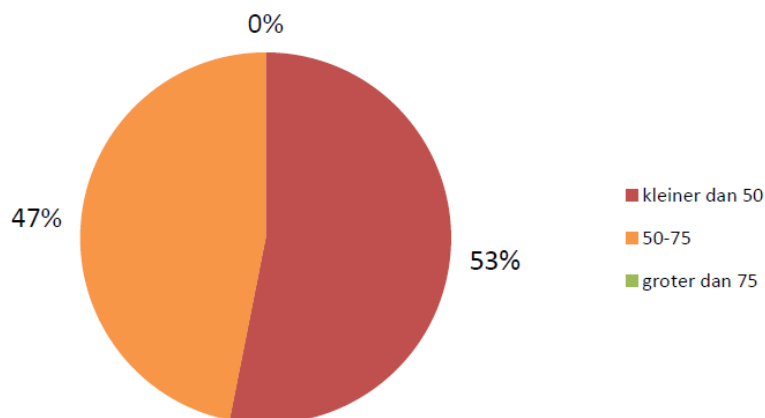
Grafiek 11: Leeftijd wagen voertuigenpark

Grafiek 12: Gemiddeld aantal kilometer per jaar van de voertuigen

Grafiek 13: Ecoscore

– **Uitvoering masterplan Openbare Verlichting**

Eind 2014 was aan Eandis opgedragen om de openbare verlichting te dimmen in de deelgemeenten Oplinter en Kumtich. De verlichting brandt dan op een lager vermogen tussen 22 uur en 6 uur. Zo kan energie worden bespaard zonder in te boeten aan comfort of veiligheid. Het verlichtingspark in zowel Kumtich als Oplinter werd aangepast om dimming technisch mogelijk te maken.

In de dorpskern van Oplinter en langs bepaalde invalswegen werd de verlichting vernieuwd en werden meer dan 100 dimbare lampen geïnstalleerd. Ter hoogte van de school werd niet-dimbare accentverlichting aan de twee zebrapaden aangebracht. Voor de aanstraling van de kerk werden 22 grondspots geïnstalleerd. Daarbij werd het vermogen van de aanstralers gehalveerd en werd de mogelijkheid gecreëerd om te doven tussen 24 uur en 6 uur.

In Kumtich werden bestaande palen en armaturen in de 'Bloemenwijk' vervangen. Er werden een 30-tal armaturen met lampen geplaatst die kunnen worden gedimd tussen 22 uur en 6 uur.

5.6.1.3. KLIMAATADAPTATIEMAATREGELEN

De Vlaamse overheid stelde het Vlaams Adaptatieplan op dat tot doel heeft een beeld te krijgen van hoe kwetsbaar Vlaanderen is voor klimaatverandering, de weerbaarheid van Vlaanderen tegen de gevolgen van klimaatverandering te verhogen en ons zo goed mogelijk aan te passen aan de te verwachten effecten.

Reageren op de klimaatverandering om zo de negatieve effecten te verminderen en de positieve effecten te benutten, wordt adaptatie genoemd.

In de Visienota Ruimte van de provincie Vlaams-Brabant staat beschreven dat de adaptatie-uitdaging er in bestaat om onze ruimte zo te organiseren dat de provincie en haar inwoners maximaal worden beschermd tegen bovengenoemde risico's.

De stad Tienen stelde een klimaatactieplan op in navolging van de ondertekening van het burgemeestersconvenant maar klimaatadaptatie staat hierin nog niet opgenomen.

De uitdaging voor de stad Tienen zal er uit bestaan om te werken naar een klimaatrobuuste stad en het klimaatactieplan uit te breiden met een luik klimaatadaptatie waarin klimaatadaptatiemaatregelen worden opgenomen.

Klimaatbestendig inrichten van de publieke ruimte wordt heel erg belangrijk naar de toekomst waarbij ontharden, bebossen, ventileren, warmteopname beheersen, ruimte voor water en tenslotte afschermen zes mogelijke ruimtelijke strategieën zijn.

Het klimaatrobuust maken van de stad moet gezien worden als een belangrijk onderdeel van planning voor de toekomst. De stad Tienen kan zich aanpassen door in te zetten op groen en water in de stad, door verharding weg te werken, water vast te houden en te laten infiltreren.

5.7. ENERGIE

Ons energiesysteem staat voor grote uitdagingen. Om de opwarming van de aarde tegen te gaan, moeten we de broeikasgasuitstoot drastisch terugdringen. Dit betekent dat het totale energieverbruik de komende jaren sterk moet dalen en de resterende energieconsumptie maximaal moet worden ingevuld door hernieuwbare energiebronnen. Tegelijkertijd moet de energievoorziening op alle ogenblikken gegarandeerd blijven en moet de totale kost voor de gezinnen en de bedrijven zo beperkt mogelijk worden gehouden.

In het Belgisch Federaal Energiepact lezen we dat de overgang naar een koolstofarme samenleving een volledige, langdurige transformatie van de economie en in het bijzonder van ons energiesysteem vereist.

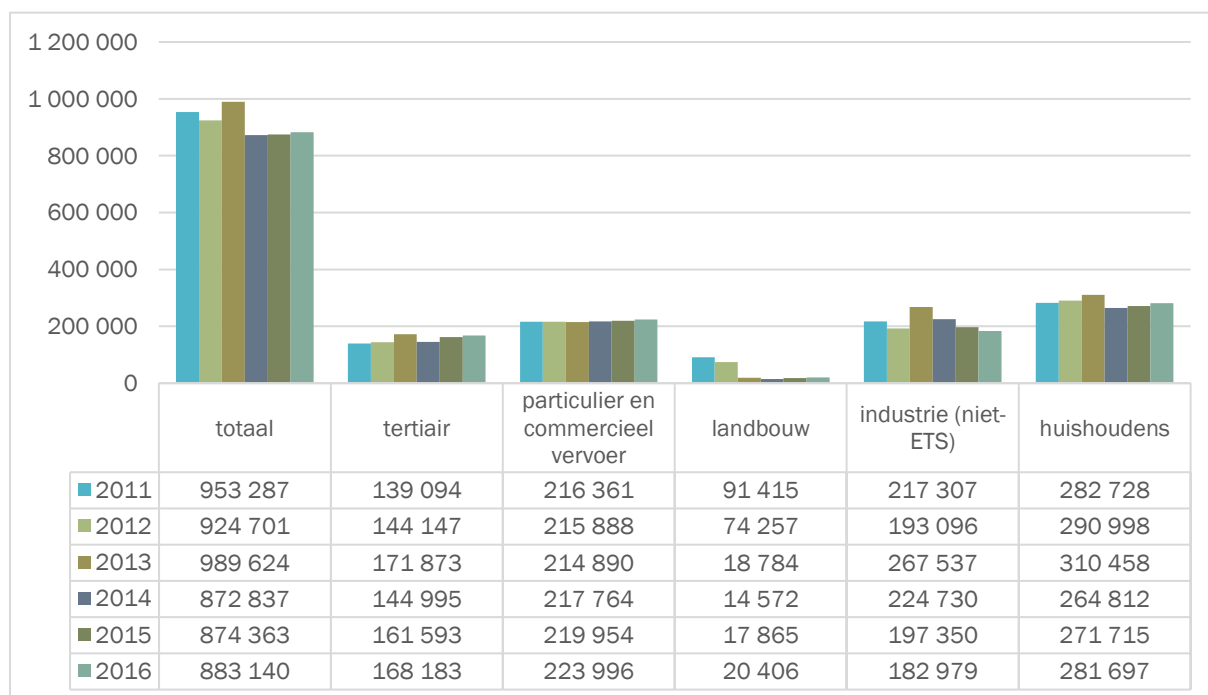
De energietransitie zal kosten met zich meebrengen, maar niets doen zou nog duurder zijn en ons grote economische kansen ontnemen. De transformatie van het Belgische energiesysteem moet gepaard gaan met beheersing van de kosten ten laste van de eindgebruiker. Huishoudens – en in het bijzonder kwetsbare huishoudens – moeten tegen betaalbare prijzen toegang tot energie hebben.

Energiearmoede is geen op zich staand feit. Het is een onderdeel van armoede. De aanpak van energiearmoede moet gebeuren aan de bron. Instrumenten ontwikkelen om woningen energie-efficiënt te maken, zorgt voor verlichting van de druk op de energiefactuur. Binnen elke entiteit van de Federale overheid zal een energiearmoedeplan opgesteld worden. Dit plan zal maatregelen voorstellen die gericht zijn op het verminderen van het verbruik. Hoe minder verbruik, hoe lager de factuur. Het terugdringen van het verbruik en het inzetten op energie-efficiëntie moeten binnen dit energie-armoedeplan als topprioriteit gelden.

5.7.1. ENERGIEVERBRUIK STAD TIENEN

Hieronder een grafiek die de evolutie van het energieverbruik weergeeft per sector en dit over een periode van 2011 tot 2016.

Tabel 2: Overzicht energieverbruik per sector

Bron: Provincies in Cijfers

Openbare verlichting en openbaar vervoer werden niet in bovenstaande tabel opgenomen aangezien in verhouding het verbruik beperkt is.

Tabel 3: Overzicht energieverbruik openbare verlichting en openbaar vervoer

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
openbare verlichting	2.460	2.592	2.458	2.392	2.351	2.385
openbaar vervoer	3.922	3.722	3.625	3.573	3.534	3.495

Bron: Provincies in Cijfers

De huishoudens verbruiken het meeste energie. Ten opzichte van 2011 valt er een heel lichte daling op te tekenen in 2016.

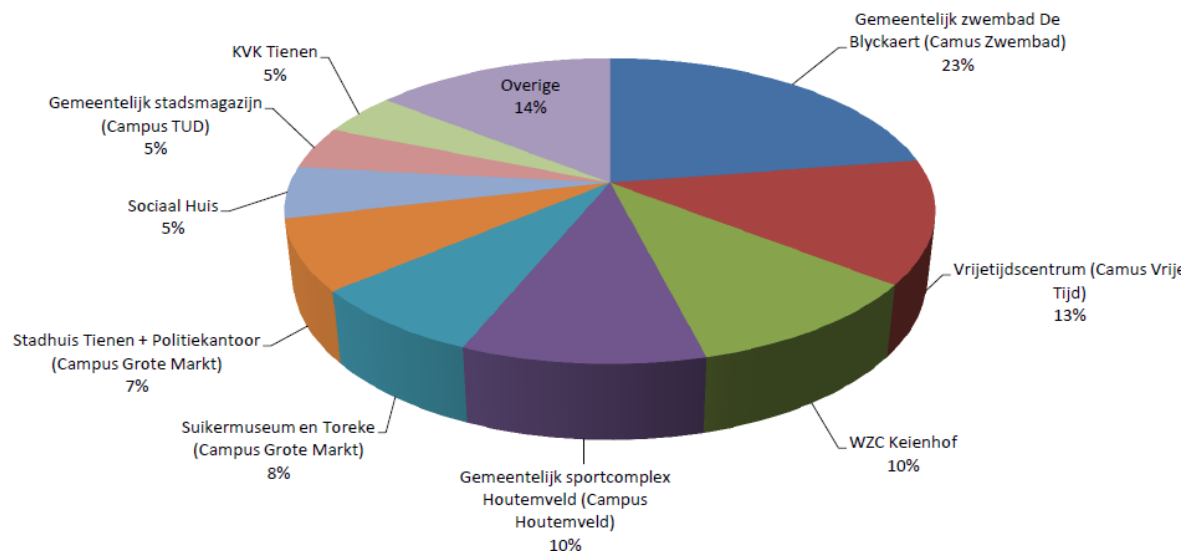
De tweede grootste groep van energieverbruikers op grondgebied Tienen is het particulier en commercieel vervoer.

5.7.2. ENERGIEVERBRUIK GEMEENTELIJKE GEBOUWEN

In 2016 stelde Eandis voor de stad Tienen een energiezorgplan op.

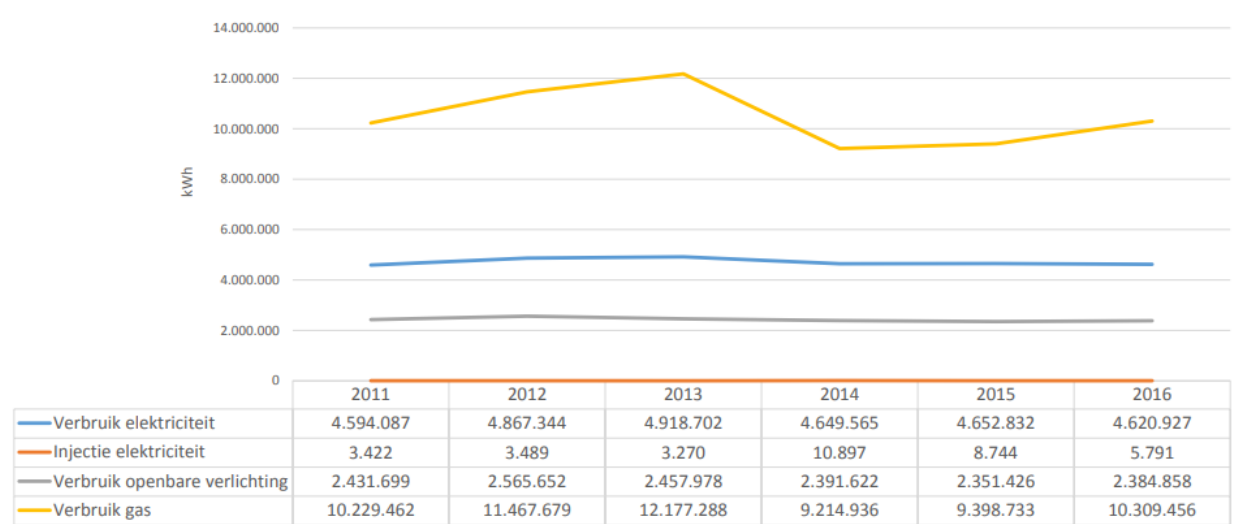
Volgende grafiek geeft een CO₂-balans weer. Hier worden de gebouwen met de hoogste CO₂-uitstoot weergegeven in taartvorm.

Grafiek 14: CO₂-balans

Bron: Energiezorgplan gebouwen Tienen opgemaakt door Eandis op 23.11.2016

Grafiek 15: Energieverbruik in patrimonium lokaal bestuur

Vlaamse gemiddelden (kWh)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Grafisch
Verbruik elektriciteit	2.989.721	3.061.049	3.114.252	3.053.234	3.008.676	3.036.372	
Injectie elektriciteit	93.871	103.559	111.220	105.071	158.909	148.034	
Verbruik openbare verlichting	1.393.463	1.392.168	1.389.467	1.365.448	1.342.247	1.326.489	
Verbruik gas	7.694.369	8.333.330	8.888.185	7.246.825	7.474.816	7.839.107	

5.8. HERNIEUWBARE ENERGIE

5.8.1. ZONNE-ENERGIE

In januari 2016 liet de provincie Vlaams-Brabant een studie uitvoeren om de energiekansen op vlak van hernieuwbare energieproductie voor het grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant na te gaan. De volgende technologieën werden hierbij onderzocht: PV-panelen, grootschalige en kleinschalige windturbines, waterkrachtcentrales, biomassaverwerkingsinstallaties, grond gekoppelde warmtepompen, restwarmte en riothermie.

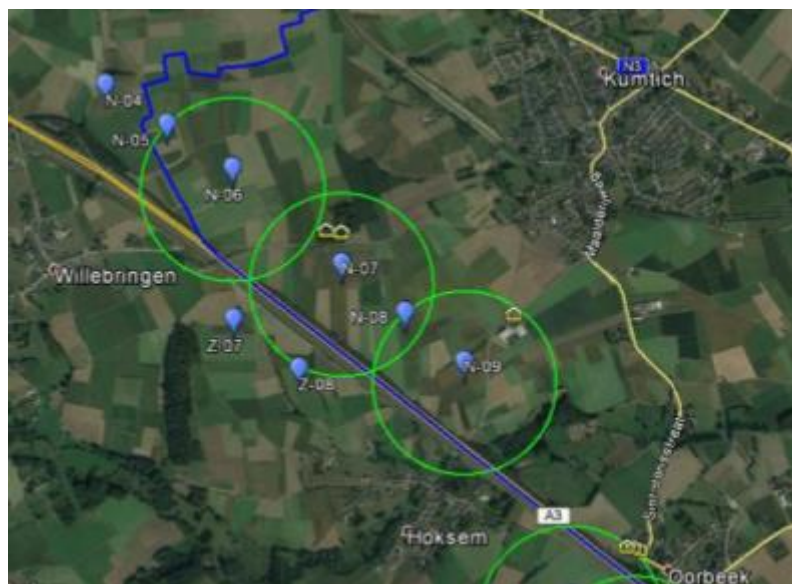
Tabel 4: Evolutie van aantal zonnepanelen van 2007 tot 2016:

	< 10 kW [aantal]	< 10 kW - geïnstalleerd vermogen [kW]	> 10 kW [aantal]	> 10 kW - geïnstalleerd vermogen [kW]
2007	0	0	0	0
2008	5	13	0	0
2009	33	114	0	0
2010	255	1085	7	1418
2011	367	1624	13	2515
2012	707	3327	19	4103
2013	910	4362	25	4847
2014	934	4504	28	5372
2015	960	4623	30	5454
2016	985	4753	30	5454

5.8.2. WINDENERGIE

Op het grondgebied van Tienen zijn er geen windturbines ingepland. Een projectontwikkelaar heeft wel plannen om langs de E40 windturbines in te planten. In totaal zouden er vijf windturbines op het grondgebied van Tienen worden ingepland.

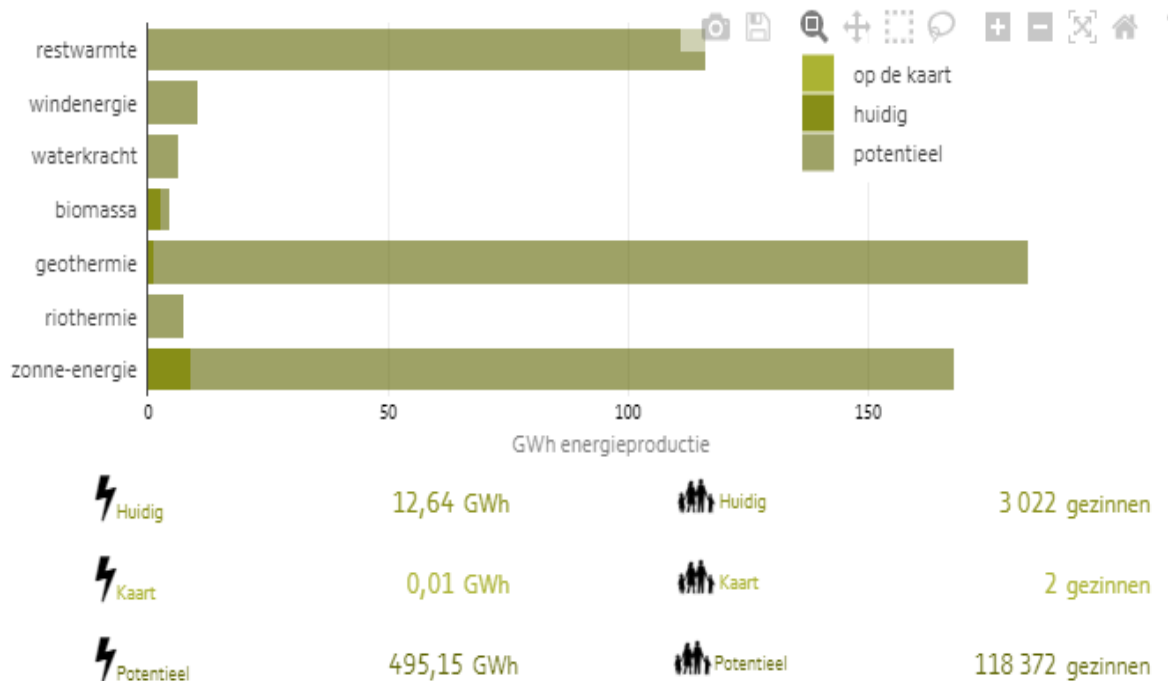
Kaart 2: Mogelijke inplantingsplaatsen windturbines op grondgebied Tienen

5.8.3. POTENTIEEL HERNIEUWBARE ENERGIE

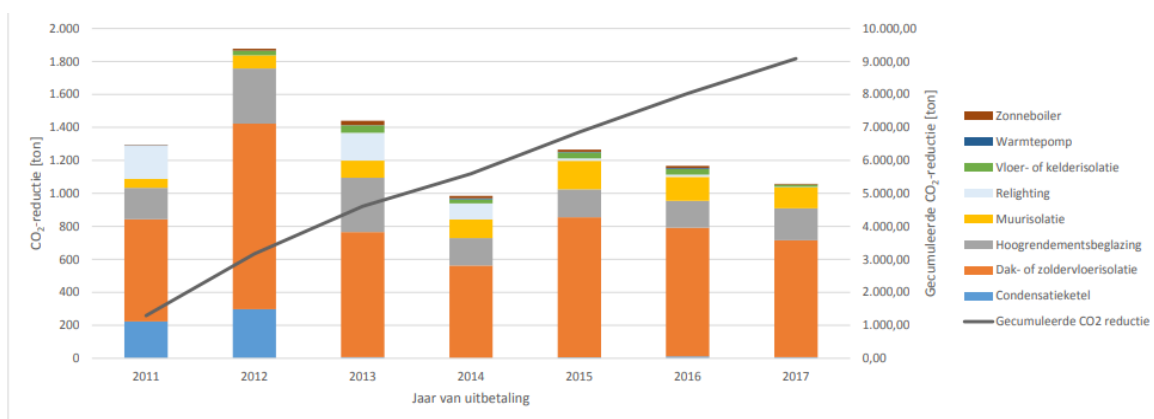
Hieronder vindt u de resultaten terug voor het grondgebied Tienen waaruit het potentieel voor hernieuwbare technologieën kan worden afgeleid.

Grafiek 16: Hernieuwbare energieproductie per type

Bron: Klimaatkaart Vlaams-Brabant

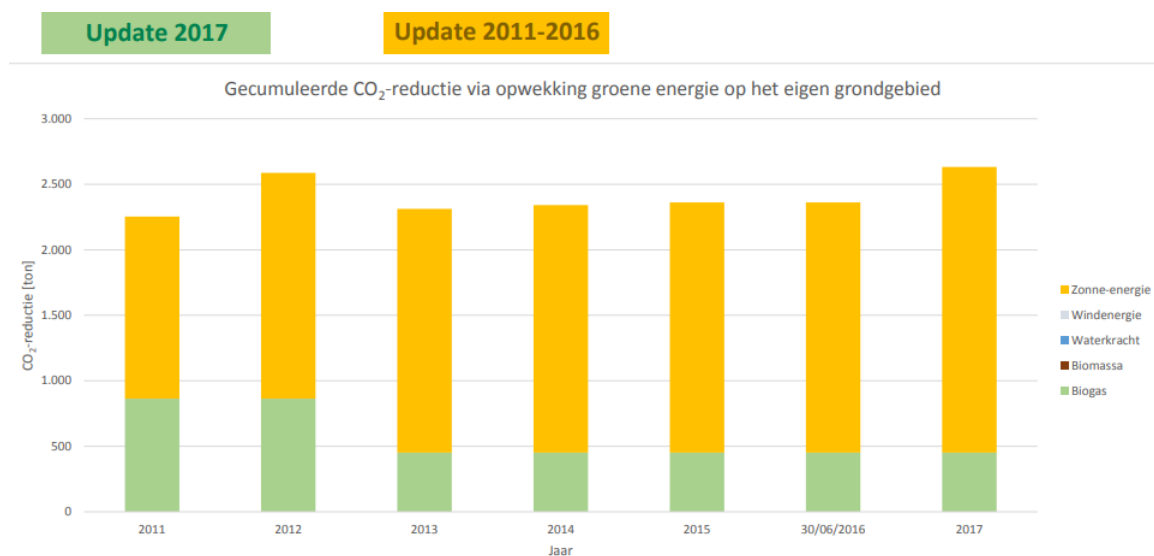
Grafiek 17: CO₂-reductie in het kader van premie uitbetalingen in Tienen

Vergelijk...	Totale CO ₂ -reductie (ton)	Ton CO ₂ -reductie per 1000 inwoners	Ton CO ₂ -reductie per km ²
Tienen	9.085,38	264,38	126,60
Gemiddelde Eandis-gemeenten	6.413,09	290,10	156,03
Gemiddelde VRIND-klasse*	10.491,99	311,23	163,69

In Tienen werd sinds 2011 in totaal een reductie van 9085 ton CO₂ bereikt, ondersteund door premies van Eandis. Dit is het equivalent van 3303776 bomen, of 1652 hectare bos gedurende 1 jaar en komt overeen met het gemiddeld jaarlijks elektriciteits- en gasverbruik van 1674 gezinnen

Bron: Energiejaarrapport 2011-2017 Tienen opgemaakt door Eandis

Grafiek 18: CO₂-reductie via hernieuwbare energie in Tienen

Voor Tienen is er een heel groot potentieel voor het inzetten van geothermie, zonne-energie en restwarmte als hernieuwbare energietechnologieën.

Volgens de klimaatkaart van de provincie Vlaams-Brabant kunnen maximaal 118.372 gezinnen voorzien worden met hernieuwbare elektriciteit geproduceerd binnen het grondgebied van Tienen.

De stad Tienen werd geselecteerd voor het project “Warmtewende, aan de slag met groene warmte” nadat het college van burgemeester en schepenen in zitting van 28 augustus 2018 akkoord ging om zich hiervoor kandidaat te stellen. Het project “Warmtewende, aan de slag met groene warmte” is een project van een projectgroep bestaande uit de provincie Vlaams-Brabant, VVSG, Bond Beter Leefmilieu en ODE (Organisatie Duurzame Energie).

Het project houdt in dat de stad Tienen intensief gaat worden begeleid voor het opstellen van een warmtebeleidsplan. Er zal worden gestart met het aanmaken van een warmtezoneringsplan dat de huidige en toekomstige warmtevraag en warmteproducenten in kaart brengt. Doel is om te komen tot optimale keuzes van duurzame warmtetechnieken per onderscheiden zone.

5.9. LUCHTKWALITEIT

De afgelopen decennia slaagden zowel Vlaanderen als Europa erin de uitstoot van vervuilende stoffen naar de lucht sterk te verminderen en zo de kwaliteit van onze lucht te verbeteren. Toch heeft luchtverontreiniging nog steeds een belangrijke schadelijke impact op onze gezondheid en op het leefmilieu. Luchtverontreiniging is de belangrijkste milieugerelateerde oorzaak van vroegtijdige sterfte in de Europese Unie en in het Vlaamse gewest.

Het klimaatbeleid en het luchtkwaliteitsbeleid beogen allebei een vermindering van de emissies van een aantal stoffen in de lucht, respectievelijk broeikasgassen en luchtverontreinigende emissies.

In mei 2018 werd de luchtkwaliteit gemeten waar 20.000 Vlamingen hebben aan geparticipeerd. Onder leiding van professionele wetenschappers verzamelden burgers data over de luchtkwaliteit. Het onderzoek beter bekend als CurieuzeNeuzen Vlaanderen had tot doel om de luchtkwaliteit over heel Vlaanderen gedetailleerd in kaart te brengen, zowel in de stad als op het platteland.

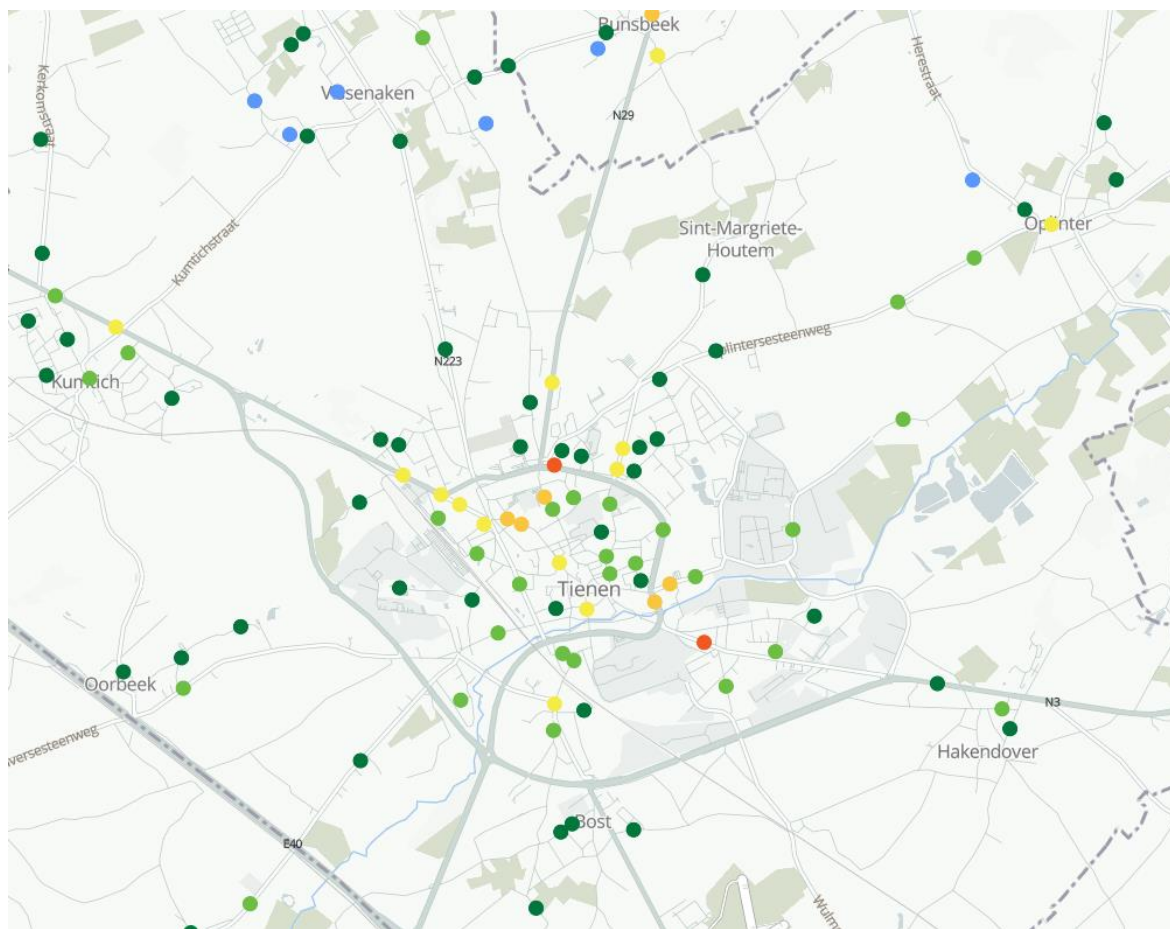
Omdat NO₂ een goede indicator is voor luchtverontreiniging door het verkeer werd enkel de concentraties van NO₂ in de buitenlucht gemeten. De stippenkaart van CurieuzeNeuzen Vlaanderen toont de gemeten NO₂-concentratie (microgram/m³) via een kleurencode.

Recente resultaten van de Vlaamse Milieumaatschappij tonen aan dat luchtkwaliteit niet enkel een probleem is in de grote steden. Ook in kleine gemeenten wordt de Europese norm voor stikstofdioxide (NO₂) overschreden.

Deze moleculen ontstaan bij verbranding op hoge temperatuur, zoals in de motor van een auto. Omdat NO₂ een belangrijke indicator is voor luchtverontreiniging door het verkeer, is het relevant om de stof te meten. Het verkeer is verantwoordelijk voor meer dan de helft van de NO₂-uitstoot in Vlaanderen. Dieselwagens produceren daarbij meer NO₂ dan benzine-wagens.

Hoge NO₂-concentraties hebben belangrijke effecten op de gezondheid zoals irritatie van de luchtwegen, verergering van astma of chronische bronchitis. Recent onderzoek toont aan dat hogere NO₂-concentraties ook de kans op een hartaanval vergroten. Stikstofdioxide heeft daarnaast ook een invloed op het milieu door de vorming van smog, en draagt bij aan de verzuring van de oceanen.

Kaart 3: Resultaten onderzoek CuriezeNeuzen Tienen

Overwegend kan besloten worden dat de luchtkwaliteit relatief goed is op een aantal punten na. De slechtste score in Tienen bedraagt 37,5 microgram per kubieke meter. De Europese norm bedraagt 40 microgram per kubieke meter, maar dat is wel een toegelaten maximum. Het gemiddelde in Tienen bedraagt 20,4 microgram per kubieke meter.

5.10. ANDERE UITDAGINGEN

- **In het Belgisch Interfederaal Energiepact staan volgende doelstellingen:**
 - a. In 2050 verwarmen we onze gebouwen niet meer met behulp van fossiele brandstoffen maar gebruiken we hernieuwbare technologieën zoals warmtepomp, warmtenet, geothermie, zonneboiler, biomassa, biogas, ...;
 - b. Vanaf 2035 worden geen nieuwe mazoutketels meer verkocht (industrie en residentieel);
 - c. De openbare gebouwen zijn energieneutraal tegen 2040.
- **Nederland stopt gaslevering tegen 2030**
 Hierdoor dient Tienen over te schakelen van arm gas naar rijk gas. In Tienen is deze gasconversie gepland in 2026. Ook voor de stadsgebouwen zal dienen nagegaan te worden of de technische installaties hier al dan niet nog aan dienen te worden aangepast.
- **Ontwerp Vlaamse Klimaat- en Energieplan 2021-2030, waarin volgende maatregelen zijn opgenomen:**
 - een actieplan ‘Bijna-energie neutrale gebouwen’;
 - een sterke verlaging van het EPC-kengetal voor residentiële gebouwen via het Renovatiepact;
 - sensibilisering en informering via de Woningpas en het EPC+;
 - aanmoediging van diepgaande renovaties via financiële stimuli;
 - verstrenging van de energieprestatieregelgeving;
 - ontwikkeling van een actieplan voor niet-woongebouwen (tertiaire sector);
 - beter onderhoud van verwarmingsinstallatie en buitengebruikstelling van energie-inefficiënte toestellen;
 - ontwikkeling van een strategie voor de uitfasering van fossiele brandstoffen (warmtepomp, zonneboiler, warmtenetten, geothermie, biomassa, ...);
 - geen stookolieketels meer in nieuwe woningen en ingrijpende renovaties vanaf 2021;
 - het plaatsen van stookolieketels in nieuwe woningen en bij ingrijpende renovaties wordt vanaf 2021 verboden. Ingrijpende renovaties zijn renovaties waarbij minstens 75% van de bestaande woning geïsoleerd wordt en waarvoor het verwarmingssysteem vervangen wordt;
 - geen aardgasaansluitingen meer in verkavelingen vanaf 2021;
 - deze nieuwe woningen zullen dan de keuze hebben tussen een warmtepomp of een aansluiting op een warmtenet. In praktijk zal het hier vooral gaan over projecten gerealiseerd door bouwpromotoren.

5.11. VRAGEN MET BETREKKING TOT TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

- Is het wenselijk dat de stad Tienen op lange termijn een lage-emissiezone invoert?
- Hoe bereiden we ons voor op de komst van de zelfrijdende auto? Hoe gaan we daar als stad mee omgaan?
- Hoe kunnen we als stad slim inspelen op de klimaatverandering die zich aan het voltrekken is?
- Hoe kunnen we als stad ons voorbereiden op het loskoppelen van fossiele brandstoffen?
- De stad Tienen ging de ambitie aan om tegen 2020 de CO₂-uitstoot op haar grondgebied met 20% te reduceren? Gaat de stad Tienen de ambitie aan om net zoals de provincie Vlaams-Brabant, de stad Leuven, stad Mechelen, enz. tegen 2030 klimaatneutraal te zijn? Hoe ver gaan we? Achterblijven is geen optie. Waarom dit niet de motor laten zijn van stadsontwikkeling en hierdoor als stad het verschil te maken en zo aanzuigeffect creëren voor jonge gezinnen, bedrijven enz.?
- Waarom niet als stad Tienen de regisseursrol opnemen in de energietransitie en hierdoor een gunstig ondernemersklimaat en woonklimaat creëren zodat energiebevoorrading verzekerd kan blijven aan betaalbare prijzen?

- Het burgemeestersconvenant loopt tot 2020 – een nieuw burgemeestersconvenant 2030 waarin zowel mitigatie als adaptatie staan opgenomen zal ter goedkeuring komen voor te liggen – ondertekent de stad Tienen opnieuw het burgemeestersconvenant 2030 met blik op 2050?
- De uitdaging zal er in bestaan om structurele beleidsmaatregelen in te brengen in klimaatplannen en bij de uitvoering en dit te integreren in de Beleids- en Beheercyclus.
- Hoe gaan we als stad omgaan met personeelsleden die met elektrische voertuigen naar het werk komen? Welke policy gaan we hiervoor hanteren? Welke voorzieningen gaan we hiervoor treffen?
- Welke nieuwe instrumenten kunnen we inzetten om inwoners te stimuleren om energetisch te renoveren?
- Hoe gaan we als stad Tienen omgaan met energie-opslag (accusystemen, ...)? Spelen we hier al of niet op in?
- Waar zetten we als stad in op collectieve verwarmingssystemen en waar op individuele?
- Hoe stimuleren we nieuwe woonvormen zoals cohousing, woningdelen enz.

6. AFVALBELEID EN CIRCULAIRE ECONOMIE

6.1. VAN EEN AFVALBELEID NAAR EEN MATERIALENBELEID

Het afvalbeleid beoogt een optimale service naar de bevolking, een correcte afvoer van de afvalstromen en het beheersen van de afvalhoeveelheden met aandacht voor een duurzame en nette leefomgeving. De gescheiden ophaling van huishoudelijke afvalstoffen en de werking van het recyclagepark is hierbij essentieel.

Met het in voege treden van het Materialendecreet en het Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen kwam er een verruiming van het afvalbeleid en gaat het niet enkel en alleen meer om het voorkomen en selectief inzamelen van afval. Het materialendecreet richt zich op het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen. Zo is er een definitie voor ‘materiaal’. Alle afvalstoffen zijn materialen, maar niet alle materialen zijn afvalstoffen.

Een van de basisprincipes in het Materialendecreet is een duidelijke prioriteitsvolgorde voor de omgang met materialen, en niet alleen afvalstoffen. De prioriteiten komen overeen met de Europese kaderrichtlijn, maar gaan ook verder.

- In de eerste plaats moet de preventie van afvalstoffen worden bevorderd en moeten we werk maken van duurzame productie- en consumptiepatronen.
- De tweede trede stimuleert voorbereiding voor hergebruik. Denk aan kleine reparaties aan of het schoonmaken van herbruikbare goederen.
- Ten derde recycleren we zoveel mogelijk afvalstoffen en sluiten we materiaalkringlopen.
- In de vierde plaats worden andere vormen van nuttige toepassing van afvalstoffen aangemoedigd, zoals energijeterugwinning en de inzet van materialen als energiebron.
- Op de vijfde plaats komt de verwijdering van afvalstoffen, met storten als laatste optie.

Het duurzaam materialenbeleid gaat ervan uit dat zoveel mogelijk materialen op een veilige manier voor mens en milieu (her)ingezet worden in een kringloop. Zowel op korte als op lange termijn kan het materialenbeleid een belangrijke bijdrage leveren aan het klimaatbeleid door een vermindering van de broeikasgassen (bv. inzet van gerecycleerd materiaal leidt tot minder ontginning van primaire grondstoffen waardoor de daarmee verbonden broeikasgassenuitstoot wordt vermeden).

Wil de stad Tienen de ambitieuze klimaatdoelstellingen kunnen halen voor 2020, 2030 en 2050 zullen de agenda's van het materialenbeleid en het klimaatbeleid meer moeten samensporen.

Lokale materiaalkringlopen moeten bijdragen tot een betere leefkwaliteit en een sterker economisch en sociaal weefsel. Aspecten zoals minder materialen verbruiken, materialen efficiënter verplaatsen en verplaatsing van materialen overbodig maken, maken onderdeel uit van een lokaal materialenbeleid.

Lokaal de stap zetten van een afvalbeleid naar een materialenbeleid kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld:

- Door logistieke systemen efficiënter te organiseren. Daarbij worden de aanvoer en distributie van grondstoffen en producten en de afvoer van afvalstoffen op elkaar afgestemd, bijvoorbeeld met stadsdistributiesystemen en kleinere distributiecentra die zeer gericht werken;
- Door gebouwen en openbare ruimte efficiënter te gebruiken. Dat kan door ze meer functies te laten vervullen en door al in de ontwerpfase van gebouwen, wijken, ... rekening te houden met aanpasbaarheid (veranderingsgericht bouwen) zodat er minder bouwmaterialen nodig zijn en gebouwen vlotter kunnen inspelen op nieuwe behoeften;
- Door de materiaalketen te verkorten. Bijvoorbeeld door stadslandbouw te bevorderen, zodat voedingsproducten een kleinere afstand afleggen en minder verpakking nodig hebben voor ze worden geconsumeerd of door bepaalde bedrijven in de stad te houden, zodat de producten lokaal gebruikt kunnen worden;
- Door symbiose op lokaal niveau te bevorderen, zodat reststromen of restwarmte lokaal gebruikt worden, of primaire grondstoffen vervangen worden door wat lokaal beschikbaar is;
- Door het bevorderen van een decentrale productie op maat, lokaal hergebruik en van lokale herstellen deeliniciatieven als bron van nieuwe bedrijvigheid.

6.2. GESCHEIDEN OPHALING VAN HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN

6.2.1. ALGEMEEN

De stad is verantwoordelijk voor de organisatie van de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. De stad besloot om vanaf 1 januari 2015 beheersoverdracht te doen aan EcoWerf tot 31 december 2020 voor:

- afvalpreventie;
- inzameling huis-aan-huis van huisvuil, grofvuil, papier en karton, pmd, snoeihout en gft;
- inzameling glas via glasbakken;
- inzameling brengmethode: exploitatie recyclagepark, containerwissels en lediging AEEA (Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten) container;
- verwerking huisvuil, grof vuil, papier en karton, pmd, glas, kga, oud ijzer, snoeihout afkomstig van recyclagepark, snoeihout, gras en blad, boomstronken, vlak glas, EPS, folies, recycleerbaar en niet-recycleerbaar bouwafval, sloophout, AEEA en droge batterijen.

De wettelijke voorwaarden zijn terug te vinden in het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen. Hieronder volgt een opsomming:

- Ten minste de volgende huishoudelijke afvalstoffen moeten gescheiden worden aangeboden en verder afzonderlijk worden gehouden bij de ophaling of inzameling:
 - Klein gevaarlijk afval van huishoudelijke oorsprong
 - Glazen flessen en bokalen
 - Papier- en kartonafval
 - Grofvuil
 - Groenafval
 - Textielafval
 - Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur
 - Afvalbanden
 - Puin
 - Asbestcementhoudende afvalstoffen
 - Pmd-afval
 - Recycleerbare harde kunststoffen
 - Gebruikte dierlijke en plantaardige vetten en oliën

- Ten minste de volgende huishoudelijke afvalstoffen moeten gescheiden worden aangeboden en verder afzonderlijk worden gehouden bij de ophaling of inzameling, of, indien aantoonbaar niet mogelijk, naderhand uitgesorteerd worden:
 - Houtafval
 - Metaalafval
- De gemeente past het principe ‘de vervuiler betaalt’ toe bij de berekening van de bijdrage in de kosten door de burger van het beheer van huishoudelijk afval dat via de gemeentelijke kanalen wordt ingezameld.

De lokale besturen hanteren drie vormen van tarieven:

 - de variabele invulling (onder meer retributies);
 - de forfaitaire afvalbelasting;
 - de algemene middelen van de lokale besturen.

De hieronder gehanteerde vork van minima- en maximabedragen betreft de variabele invulling van de tarifiering van onderstaande fracties. De volgende minima- en maximabedragen zijn van toepassing:

	Minimum variabel	Maximum variabel
Fractie brengmethode:		
zuiver steenpuin zonder milieurisico	0 euro/kg	0,03 euro/kg
huisvuil	0,1 euro/kg	0,3 euro/kg
grofvuil	0,02 euro/kg	0,3 euro/kg
Fractie haalmethode:		
huisvuil	0,1 euro/kg	0,3 euro/kg
grofvuil	0,05 euro/kg	0,6 euro/kg

6.2.2. GESCHEIDEN HUIS-AAN-HUISINZAMELING VAN HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN STAD TIENEN

De stad Tienen voldoet aan de wettelijke randvoorwaarden: er is een wekelijkse huis-aan-huisinzameling van restafval, een tweewekelijkse ophaling van gft, een driewekelijkse ophaling van pmd, een vierwekelijkse ophaling van papier en karton en sinds 1 januari 2018 is er ook een zeswekelijkse ophaling van zachte plastics. Grof vuil en snoeihout worden op afroep huis-aan-huis opgehaald (1 maal per maand).

Voor wat de huis-aan-huisophaling betreft werd er begin 2017 een wijziging doorgevoerd. Het grondgebied van Tienen werd opgedeeld in 2 sectoren. Sector 1 behelst de binnenstad en sector 2 is het gebied buiten de vesten.

De stad Tienen sloot ook een overeenkomst met een erkend kringloopcentrum, zijnde Kringwinkel Hageland, voor de inzameling van herbruikbare goederen. In 2017 opende in Tienen een bijkomend inleverpunt om het inleverpunt in het centrum wat te ontlasten.

De stad Tienen past ook het principe ‘de vervuiler betaalt’ toe en hanteert volgende tarieven overeenkomstig het contantbelastingreglement voor de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval dat goedgekeurd werd op 1 januari 2018 en eindigt op 31 december 2020.

Voor de huis-aan-huisinzameling:

- *Huisvuil*: 2,20 euro/zak groot formaat en 1,40 euro/zak klein formaat
- *Gft-afval*: 0,75 euro/40 liter en 2 euro/120 liter
- *Pmd-afval (60 liter zak)*: 0,15 euro/zak
- *Zachte plastic (60 liter zak)*: 0,25 euro/zak
- *Grofvuil*: per begonnen 1 m³: 15 euro
- *Snoeihout*: tarief per busse: 5 euro per begonnen 2 m³

De stad Tienen heft ook een jaarlijkse belasting op het ophalen van huisvuil dat inging vanaf 2015 en eindigt op 2020. Het jaarlijks belastingsbedrag bedraagt:

- 20 euro voor een alleenstaande;
- 40 euro per vereniging van 2 of meer personen.

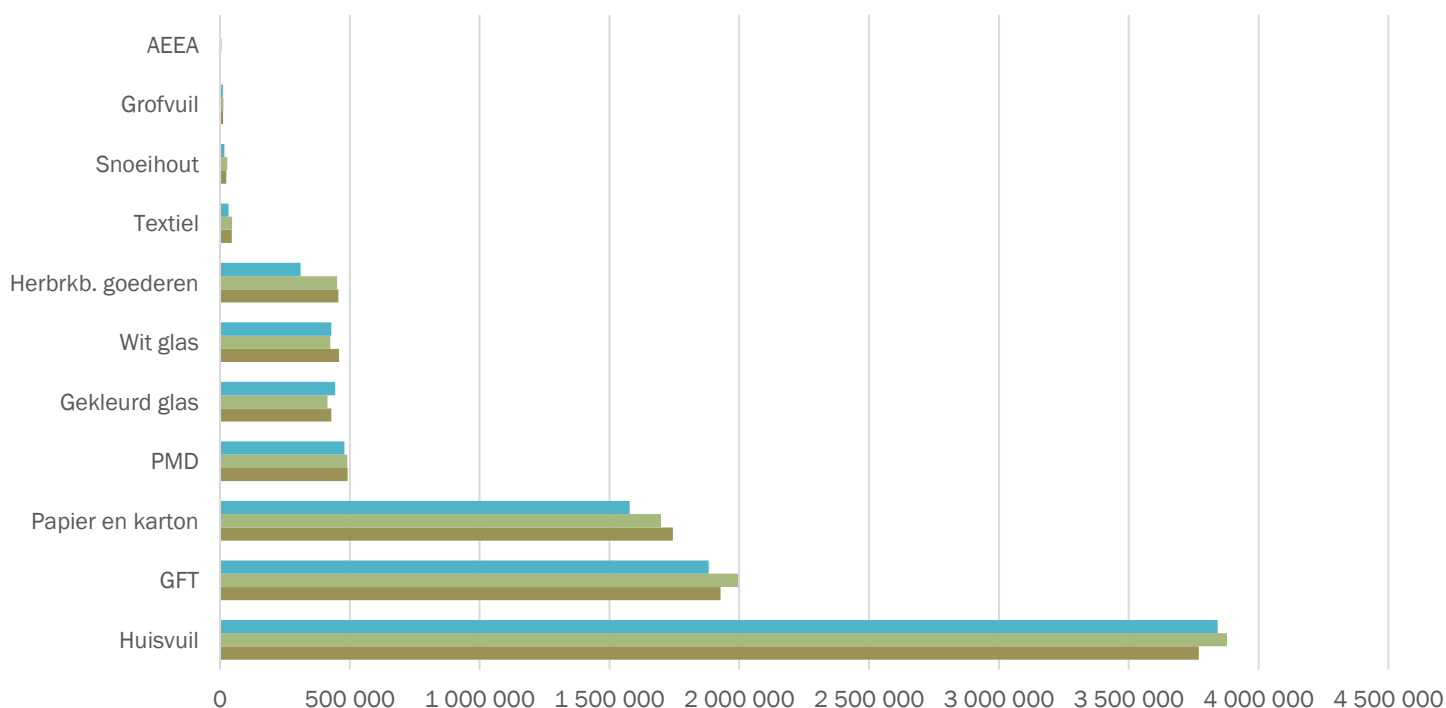
Voor inwoners die gebruik maken van sorteerstraten (ondergrondse afvalcontainers) wordt naast het jaarlijks belastingsbedrag ook maandelijks een vaste beheerskost aangerekend van 3,53 euro voor particulieren en 7,06 euro voor een KMO. Een sorteerstraat is operationeel op de site van Park Passionisten.

6.2.3. HUIS-AAN-HUISOPHALINGEN IN CIJFERS

De hoeveelheid restafval (huisvuil + grofvuil + gemeentevuil + bedrijfsrestafval + bedrijfsgrofvuil + opkuis glas) per inwoner bedroeg in:

- 2013: 173 kg per inwoner;
- 2014: 167 kg per inwoner;
- 2015: 142 kg per inwoner;
- 2016: 134 kg per inwoner;
- 2017: 125 kg per inwoner.

Grafiek 1: Gegevens van de huis-aan-huisophalingen in kg voor 2015-2017

	Huisvuil	GFT	Papier en karton	PMD	Gekleurd glas	Wit glas	Herbrkb. goederen	Textiel	Snoeihout	Grofvuil	AEEA
■ 2015	3 842 300	1 882 060	1 577 540	478 820	443 040	428 200	310 246	33 120	17 340	11 048	
■ 2016	3 877 840	1 996 210	1 698 880	489 800	414 519	424 569	451 457	46 761	27 560	13 620	5 824
■ 2017	3 769 282	1 928 000	1 743 880	492 101	428 851	458 386	455 464	44 783	24 420	12 211	

Volgens het uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord beheer van huishoudelijk afval 2008-2015' mocht een gemeente maximaal 180 kg restafval per inwoner produceren vanaf 2010. Die doelstelling gold voor alle gemeenten, hoewel gemeenten onderling sterk verschillen.

Met het in voege treden van het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval werd een wijziging doorgevoerd en neemt men de Belfius-categorie als basis voor een nieuwe doelstelling. Tienen

behoort volgens de Belfius-cluster tot cluster V5 – middelgrote steden wat betekent dat de **doelstelling tegen 2022 voor restafval werd vastgelegd op 139 kg/inwoner.**

Voor Tienen werd de doelstelling voor restafval in 2022 vastgelegd op 134 kg/inwoner. Dit komt omdat in Tienen in 2016 de hoeveelheid restafval 134 kg/inwoner bedroeg en in het Uitvoeringsplan staat vermeld dat gemeenten die bij het begin of tijdens de planperiode de doelstelling voor hun cluster bereikt hebben, deze behouden of hun resultaat verbeteren tijdens de planperiode.

Op 2 januari 2019 kwam een e-mail binnen van OVAM waarin zij de stad informeren dat er een wijziging van het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval werd doorgevoerd ten gevolge van de publicatie van Belfius Bank op 14 maart 2018 inzake de nieuwe indeling van gemeenten in clusters. Tienen behoort voortaan tot de cluster V12 – gemeenten en kleine steden met centrumfunctie en economische activiteit. De OVAM evalueerde het gebruik van clusters en rekende ook het effect van de nieuwe clustering door op de te behalen restafvaldoelstellingen. De nieuwe clustering kan een wijziging van de restafvaldoelstelling betekenen. **Voor de stad Tienen blijft de restafvaldoelstelling ongewijzigd en blijft deze vastgelegd op 134 kg/inwoner tegen 2022. Tienen doet m.a.w. nu al beter dan de doelstelling.**

6.2.4. INVOERING SELECTIEVE INZAMELING HARDE EN ZACHTE PLASTICS

Een andere nieuwigheid was de invoering van de selectieve inzameling van harde en zachte plastics op het recyclagepark vanaf juli 2016. Vanaf januari 2018 werd de selectieve inzameling van harde en zachte plastics uitgebreid met een zeswekelijkse huis-aan-huisophaling in roze zakken om zo nog meer mensen te motiveren om plastic apart in te zamelen.

Sinds 1 januari 2018 worden er ook zachte plastics om de zes weken opgehaald. Met deze maatregel wil de stad Tienen nog meer mensen motiveren om plastic apart in te zamelen.

Vanaf 2021 zal de p+md-zak gebruikt worden: deze combineert de huidige blauwe (pmd-)zak en de huidige roze zak (zachte plastics). Het sorteren van plastic verpakkingsafval zal hierdoor eenvoudiger worden voor de burger.

6.2.5. INZAMELING VAN HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN EN VERGELIJKBARE BEDRIJFSAFVALSTOFFEN VIA BRENGMETHODE

INZAMELING GLAS VIA GLASCONTAINERS

Verspreid over het grondgebied van Tienen staan in het totaal 55 duoglasbollen opgesteld.

Volgens het uitvoeringsplan is het verplicht dat er minstens één duobol of 2 monobollen bovengronds of ondergronds per 1.000 inwoners staan opgesteld op korte afstand hieraan voldoet de stad Tienen ruimschoots.

Nieuw is dat er aan de Leopoldvest residentie Beatrijs ondergrondse glascontainers werden aangelegd en in 2017 in gebruik werden genomen.

In zitting van 6 juni 2017 ging het college van burgemeester en schepenen akkoord om te onderzoeken of er voor volgende locaties ondergrondse glascontainers kunnen worden geplaatst:

- Huidvettersstraat (in eerste instantie)
- Vissenakenstraat (in tweede instantie)

Omdat er herinrichtingsplannen in de maak zijn voor de Huidvetterstraat besloot het college om voorkeurlocatie te wijzigen en de site aan kerk Grimde naar voren te schuiven. De werken om de glasbollen ondergronds te brengen in de Vissenakenstraat en aan de ,kerk van Grimde zijn momenteel in uitvoering.

Naar de toekomst is het wenselijk dat er een visie uitgeschreven wordt onder welke voorwaarden en waar het aangewezen is om ondergrondse afvalcontainers te plaatsen.

Het ondergronds brengen van afvalcontainers heeft het voordeel dat deze 7 op 7 dagen en 24 op 24 uur toegankelijk zijn voor de inwoners wat kadert in een kwaliteitsvolle dienstverlening en dat er ook minder dient gereden te worden door EcoWerk wat dan weer bijdraagt aan de klimaat- en mobiliteitsdoelstellingen.

INZAMELING TEXTIEL VIA TEXTIELCONTAINERS

Op het grondgebied van Tienen staan in totaal 59 textielcontainers opgesteld.

In 2017 werd een overheidsopdracht 'Leveren, plaatsen, beheren en ledigen van textielcontainers' uitgeschreven en deze opdracht werd gegund aan Vlaams Inzamelcentrum Textiel. Deze opdracht loopt tot 31 december 2021 maar kan in die tussentijd wel jaarlijks worden opgezegd.

Volgens het uitvoeringsplan huishoudelijke afval (en gelijkaardig bedrijfsafval) goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 16 september 2016 moet er minstens 1 container per 1.000 inwoners geplaatst worden, wat in Tienen een totaal aantal containers van minstens 34 containers betekent.

De stad Tienen ontvangt sinds 1 januari 2018 0,14 euro per kg textielafval terwijl dit voorheen 0,10 euro per kg was. In 2017 werd er in totaal 295.692 kg textiel opgehaald.

INZAMELING AFVALSTOFFEN VIA HET RECYCLAGEPARK

De stad Tienen droeg het beheer voor de uitbating van het recyclagepark over aan EcoWerk sinds 28 november 2013.

Vanaf 26 november 2014 besloot het stadsbestuur over te gaan tot de invoering van het geautomatiseerde DifTar-systeem op basis van gewicht op haar grondgebied voor de inzameling op het gemeentelijke recyclagepark van de gesorteerde fracties van het huishoudelijke afval (en daarmee vergelijkbaar bedrijfsafval) voor een termijn van minimaal 8 jaar.

Vanaf de opening van het DifTar-containerpark en voor een termijn eindigend op 31.12.2020, wordt er een contantbelasting gevestigd voor het ter inzameling en verwerking aanbieden van afvalstoffen die zijn toegelaten op het recyclagepark.

In 2016 keurde de Raad van Bestuur van EcoWerk de visienota containerparken goed.

Vernieuwend is dat iedere inwoner niet naar één maar naar meerdere (zelfs naar alle) containerparken zal kunnen gaan, in de praktijk naar het park dat hem/haar het beste uitkomt, het dichtst bij de woning of op weg naar het werk. De gemeentegrens is niet langer een grens.

Als inwoner van Tienen kan men ook terecht op het recyclagepark van Glabbeek, Haacht, Herent, Keerbergen, Kortenberg, Landen, Lubbeek, Rotselaar, Tremelo en Scherpenheuvel-Zichem.

Foto 1: Containerpark Tienen

INZAMELING HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN VIA SORTEERSTRATEN

Voor nieuwe woonprojecten en bouw van appartementen is het aangewezen om in de beginfase bij opmaak van de plannen de aanleg van een sorteerstraat mee te laten opnemen.

Voor het project Park Passionisten werd een sorteerstraat aangelegd en kunnen de bewoners volgende fracties naar de sorteerstraat brengen:

Gratis fractie: Papier en karton/pmd

Betalende fracties: Restafval en gft-afval

Ook in de nieuwe woonprojecten Hertogensite, 't Lycée en Donystraat is een ondergrondse sorteerstraat opgenomen.

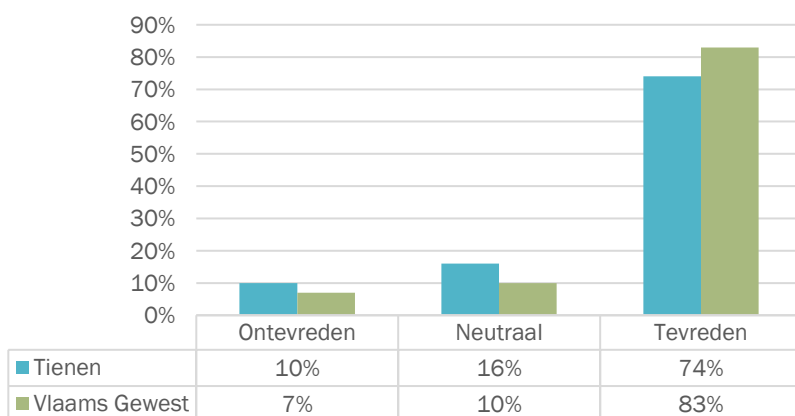
Foto 2: Sorteerstraat

6.3. TEVREDENHEID DIENSTVERLENING HUISVUILVOORZIENINGEN STAD TIENEN

De Tienenaren zijn tevreden over de huisvuilvoorzieningen in hun stad. Opvallend is dat Tienen op dit vlak minder goed scoort dan het Vlaams Gewest waar 83% van de inwoners tevreden blijken.

Tabel 1: Aandeel van de inwoners dat tevreden is over de huisvuilvoorzieningen in de stad (2017)

Bron: Gemeentemonitor 2018

6.4. OPENBARE NETHEID

6.4.1. ZWERFVUIL

Onderzoek toont aan dat 3 op 4 Vlamingen zich ergert aan zwerfvuil. Niemand wil in een vuile straat wonen of wandelen in een park vol afval. Toch blijft zwerfvuil en sluikestort een hardnekkig probleem ondanks de vele inspanningen die de stad en vrijwilligers leveren.

Van de miljoenen flesjes en blikjes die jaarlijks over de toonbank gaan, belandt nog altijd een aanzienlijk deel naast de vuilbak. Plastic flesjes en blikjes zijn op dit moment verantwoordelijk voor zo'n 40 procent van het volume van het zwerfafval.

Veel zwerfafval dat niet wordt opgeruimd, belandt via wind en water in de zee waar het onderdeel wordt van de plasticsoep, de drijvende vuilnisbelten in de oceanen. Daar brengt het op grote schaal schade toe aan vissen, vogels en andere zeedieren, die het in hun maag krijgen, erin verstrikt raken of er in stikken.

In navolging hiervan besloot het college van burgemeester en schepenen in zitting van 30 januari 2018 om zich aan te sluiten bij de Statiegeldalliantie en vroeg aan de regering om structurele en eerlijke oplossingen door te voeren in de vorm van statiegeld op alle PET-flessen en blikjes.

Het college van burgemeester en schepenen nam ook het standpunt in om achter het invoeren van statiegeld op plastic flessen en blikjes te staan op voorwaarde dat dit gepaard blijft gaan met de selectieve inzameling van de blauwe zak en roze zak en later met de uitgebreide blauwe zak.

Tienen investeert heel wat middelen in een propere stad. Dagelijks is het team van de openbare reiniging met acht mensen op pad om vuilbakjes te ledigen, zwerfafval op te kuisen en meldingen van sluikestort op te volgen. Op dinsdag en donderdag worden zij in het stadscentrum bijgestaan door drie medewerkers van de vzw Blankedale. In 2017 alleen al haalde het team zo maar eventjes **92.500 kilogram afval** op en werden er meer dan 1.000 meldingen van zwerfafval afgevinkt.

Op het grondgebied van Tienen staan in totaal 268 vuilnisbakken.

Het ledigen van de vuilnisbakken gebeurt door drie organisaties zijnde:

- **EcoWerk**: maandag alle vuilnisbakken op grondgebied Tienen + donderdag vuilnisbakken in het centrum;
- **Blankedale**: ledigt vuilnisbakken en maakt straten proper op parcours markt dinsdag, zaterdag en zondag;
- **De Technisch Uitvoerende Dienst (TUD)** vrijdag vuilnisbakken centrum + langs Albertvest aan de Carrefour + opruimen sluikestorten aan glasbollen centrum.

In 2018 werd ook geëxperimenteerd met slimme vuilnisbakken. Ter gelegenheid van Heldenland werden er op het Martelarenplein 8 slimme vuilnisbakken geplaatst. Een slimme vuilnisbak is uitgerust met een pers op zonne-energie die is ingesteld om om het uur te persen zodat het afval samengedrukt wordt en het dus langer duurt vooraleer de vuilnisbak vol is. Een slimme vuilnisbak is ook nog eens uitgerust met een sensor die de vullingsgraad registreert. Hij wordt ingezet om piekmomenten tijdens evenementen af te vlakken, ophalingen te reduceren en tenslotte om te voorkomen dat vuilbakken uitpuilen en het afval ernaast op de grond terecht komt. Verder hebben slimme vuilnisbakken ook het voordeel dat er efficiënter kan geledigd worden.

Voor 2019 zou het interessant zijn om de slimme vuilnisbakken in te zetten op het Vianderdomein.

6.4.2. BURGERS RUIMEN OP

De stad neemt ook ieder jaar deel aan de Lenteschoonmaak waar telkens meer dan 100 vrijwilligers de handen uit de mouwen steken om zwerfafval op te ruimen. In 2017 werd 1.500 kg zwerfvuil ingezameld en in 2018 1.780 kg.

BELASTING OP HET WEGHALEN EN VERWIJDEREN VAN GOEDEREN EN AFVALSTOFFEN

Sluikafval kost de stad jaarlijks handenvol geld en wordt dan ook streng aangepakt door middel van een belasting op het weghalen en verwijderen van goederen en afvalstoffen, gestort of achtergelaten op daartoe niet voorziene plaatsen of tijdstippen, op niet-reglementaire wijze of in niet-reglementaire recipiënten (of kortweg: belasting op sluikestorten). Naast de leden van de lokale politie kunnen ook beëdigde ambtenaren van de stad vaststellingen doen in het kader van dit belastingreglement. Let wel, het betreft hier geen boete! De vermelde belasting beoogt enkel de opruimingskosten te verhalen op de vervuiler.

Tabel 3: Overzicht aantal vaststellingen in kader van belastingreglement

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁵
102	57	90	85	62	60	185	190	89	41

	# verslagbladen	Aanplakkingen	Sluikstort	Hondenpoep	Flyers	Wegdek	Bedrag belasting	Bezwaar
2004	25 (?)	4	21	0	n.v.t.			6
2005	43 (0)	38	5	0	n.v.t.			4
2006	63 (0)	54	8	1	n.v.t.			6
2007	93 (0)	31	61	0	n.v.t.			7
2008	102 (3)	41	46	1	14			11
2009	57 (1)	25	15	0	17			3
2010	90 (0)	31	48	0	11			7
2011	85 (3)	40	30	0	15	0	€ 6.220	12
2012	62 (3)	26	30	1	5	0	€ 4.915	3
2013	60	15	34	0	11	0	€ 6.595	0
2014	185 (13)	6	168	0	11	0	€ 18.395	30
2015	190 (9)	9	169	0	10	2	€ 13.765	18
2016	89 (5)	2	81	0	4	2	€ 9.030	8
2017	41 (6)	1	38	0	1	1	€ 7.655	9

(x) = vaststellingen politie

Op basis van deze cijfers kunnen we volgende vaststellingen doen:

- Stijging vaststellingen 2014: veel parkeerretributies + andere documenten die op straat worden gevonden (uittreksels, brieven...)
- Daling vaststellingen 2016: wijziging reglement n.a.v. uitspraak rechter (brieven/uittreksels die op straat worden gevonden niet meer geldig als bewijs)
- Daling vaststellingen 2017: pensionering medewerker
- 2018: 17 vaststellingen wildplassen Suikerrock

¹⁵ In 2018 : 62 vaststellingen (cijfers bijgewerkt tot 1/11/2018).

6.4.3. COACHINGSTRAJECT MOOIMAKERS

Tenslotte werd de stad Tienen geselecteerd voor het coachingstraject Mooimakers van OVAM, een initiatief tegen zwerfvuil en sluikstort. Mooimakers voert onderzoek, stimuleert kennisuitwisseling en ondersteunt lokale besturen die zich engageren in de strijd tegen zwerfvuil en zet zelf acties op.

Door deel te nemen aan het coachingstraject worden we door OVAM ondersteund om het zwerfvuil aan te pakken, sluikstorten te reduceren en meer algemeen om de openbare netheid te vrijwaren.

Het coachingstraject is een traject dat 3 jaar duurt en enkele maatregelen rond zwerfvuil en sluikstorten introduceert in een lokaal bestuur zoals bv. een vuilnisbakkenplan. Daarnaast is er ook ruimte om te werken rond een aantal vrij te kiezen thema's rond zwerfvuil en sluikstorten die de stad naar voren schuift. In navolging hiervan werd het **actieplan 2019-2012 'Proper Tienen'** goedgekeurd.

De vijf pijlers voor een integrale aanpak voor minder zwerfvuil en sluikstort zijn:

- Infrastructuur
- Omgeving
- Communicatie
- Participatie
- Handhaving

6.4.4. CAMERABEWAKING AAN DE GLASBOLLEN

De stad neemt deel aan het project 'Camerabewaking aan de glasbollen' van EcoWerk. Tijdens de periode december-januari 2019 werden camera's geplaatst bij een aantal glasbollen.

6.5. NIEUWE UITDAGINGEN

- **Verlenging overeenkomst met EcoWerk**

In 2021 nemen de 27 gemeenten van EcoWerk de belangrijke beslissing om het contract met EcoWerk al dan niet te verlengen. EcoWerk stelde een memorandum op en formuleerde reeds de krijtlijnen voor haar ondernemingsplan 2019-2024.

De krijtlijnen die werden uitgezet zijn de volgende:

Van fysieke afvalinzamelaar naar materiaalbeheerder met intelligentere materiaalinfrastructuur;

Van databezitter naar kenniscreator en kennismakelaar;

Van traditionele naar een duurzamere energie- en waterverbruiker en energieproducent;

Van een bedrijf met veel klanten naar een klantgericht bedrijf;

Van een sociaal betrokken werkgever naar een aantrekkelijke en sociaal verantwoorde werkgever;

Van toeschouwer naar maatschappelijk betrokken partner;

Van intergemeentelijk milieubedrijf naar afvalbeheerder voor en met gemeenten.

- **Uitdagingen Vlaams afvalbeleid**

Grondstoffen worden almaar schaarser en duurder. Daarom zal moeten ingezet worden op het maken van een omslag naar een duurzaam materialenbeheer en een circulaire economie. De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Circulaire economie gaat verder dan recycling.

- **Uitbreiding sorteerstraten en ondergrondse glascontainers en hiervoor een visie uitschrijven**

Naar de toekomst toe zal het belang van **sorteerstraten** bij nieuwe woonprojecten alleen maar toenemen. Als stad is het aangewezen om hierover een visie uit te werken en stil te staan onder welke voorwaarden, wanneer, waar, al of niet mee laten opnemen in stedenbouwkundige verordening enz.

De gemeenteraad keurde op 1 maart 2018 het gemeentelijk reglement goed voor het verlenen van een subsidie voor de aanleg van een sorteerstraat bij bestaande woonprojecten.

De eerste **ondergrondse glascontainer** werd geplaatst aan de Leopoldvest. Nu reeds stelt men vast dat het sluikstorten aldaar is afgenomen. In de pipeline zitten site kerk Grimde en Vissenakenstraat.

Ook hier in het aangewezen om een visie uit te werken en een stappenplan.

– **Asbestveilig 2040**

Met de goedkeuring van het Actieplan Asbestafbouw is een verhoogde toestroom van asbestcementafval op recyclageparken te verwachten. De ondersteuning voor de stad Tienen bedraagt 39.485 euro.

Deze eenmalige ondersteuning kan worden aangevraagd via een 'toetredingscontract'. Met het 'toetredingscontract' sluit het gemeentebestuur een 'asbestovereenkomst' af met de Vlaamse Regering. Het college van burgemeester en schepenen keurde in zitting van 25 september 2018 het toetredingscontract goed en engageerde zich om in haar meerjarenplanning doelstellingen op te nemen voor de lokale realisatie van een versneld asbestafbouwbeleid. De formulering van deze doelstellingen is mogelijk in de ruime zin (bijvoorbeeld algemene sensibilisering inzake asbest) tot de doorvertaling in concrete acties.

De nieuwe bestuursploeg, die na de gemeenteraadsverkiezingen aan zet is, dient aan OVAM te rapporteren hoe de concrete doorvertaling uiteindelijk gerealiseerd werd. De bestedingsperiode van de in 2018 verkregen enveloppe loopt tot einde 2021. De rapportage gebeurt uiterlijk één jaar na de budgetbesteding met als uiterlijke rapportagedatum 1 juni 2022.

7. VRIJE TIJD

7.1. INLEIDING

In de omgevingsanalyse van de sector vrije tijd wordt een overzicht gegeven van de huidige werking van de vrijetijdsdiensten van de stad Tienen. Vanuit de resultaten van bevestigingen en de analyse die hieruit voortvloeit wordt eveneens vooruitgekeken naar de werkpunten en uitdagingen in functie van het nieuwe meerjarenplan 2020-2025.

Tot elkaar veroordeeld... maar we zitten gelukkig in goed gezelschap.

De huidige diensten in de Vrije Tijd zijn georganiseerd zoals ze door sectorale decreten en voorwaarden werden opgericht. Elke dienst moest aan een aantal voorwaarden voldoen binnen zijn sector om recht te hebben op subsidie. Ook het huidige organogram en functiebeschrijvingen van deze afdeling zijn hierop afgestemd.

Het gevolg is dat elk van deze diensten zich gedraagt als 'kleine zelfstandige' voor hun dienst. De sectorale decreten met hun voorwaarden werden afgeschaft. De subsidies komen nog altijd binnen bij de stad (soms vergeet men dit) maar de voorwaarden – ook op vlak van kwalitatieve personeelsinzet – vielen weg.

Het lijkt wel alsof we van de groep 'kleine zelfstandigen' naar een supermarkt Vrij Tijd evolueren...

Dat we – elk op zijn terrein – met specialisaties zitten en een enorme diversiteit is ook merkbaar bij het overlopen van de omgevingsanalyse. Deze leest niet als één verhaal maar als een dichtbundel met verschillende auteurs.

Door wijzigende wetgeving, de financiële crisis en gewijzigde inzichten bij beleidsmakers (administratie en politiek) ten aanzien van de verdiensten/kosten van de Tiense vrijetijdssector dringen zich aanpassingen op.

Contradictorisch is dat bij tevredenheidsonderzoeken bij de bevolking, het net deze dienstverlening is die nog enigszins scoort.

Waar we op vlak van werkingsmiddelen goed 'standhouden', begint vooral de personeelsstop zich meer en meer te laten voelen.

Gelukkig zitten we nog in goed gezelschap. Vrijetijdsdiensten zijn nu eenmaal gekend om hun creativiteit, flexibiliteit en motivatie. Dat is onze sterkte... maar soms ook onze zwakte tegelijk.

Door het aanhouden van de personeelsstop zijn we dan ook genoodzaakt om de tering naar de nering te zetten en samen te onderzoeken wat we wel én niet meer gaan doen.

Daarom dienen we de krachten te bundelen en in te zetten op dienstoverschrijdende uitdagingen. Deze dienstoverschrijdende uitdagingen kunnen zijn:

- het ontwikkelen van een **gemeenschappelijke kalender** en **aanbod** (met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren en kwetsbare doelgroepen);
- het delen van **infrastructuur**;
- het opstarten van een **vrijetijdsloket** met afgestemde openingsuren en software;
- het inzetten op gemeenschappelijke **communicatie** van het aanbod (al dan niet via een UitPAS);
- het op een andere wijze organiseren van de **ondersteuning** van verenigingen en hun **participatie**;
- het centraliseren van administratieve **backoffice**taken.

Het resultaat van deze oefening moet in een **nieuwe organisatiestructuur** vormgegeven worden.

MISSIE VRIJE TIJD

Door actief samen te werken met onze inwoners bouwen we aan een warme, uitnodigende en leefbare stad op mensenmaat waarop de burgers fier kunnen zijn. **Door de duurzame uitbouw van een breed vrijetijdsaanbod voelt elke Tienenaar zich thuis en betrokken.**

We ondersteunen de creativiteit en het ondernemend karakter van onze burgers en verenigingen. We engageren ons als een aanspreekbare organisatie met een kwaliteitsvolle en klantgerichte dienstverlening waarbij transparantie en een optimale inzet van mensen en middelen centraal staat.

VISIE VRIJE TIJD

Tienen is een centrumstad op vlak van onderwijs, zorg én vrije tijd.

Op vlak van onderwijs en zorg is onze rol eerder ondersteunend en rekenen we vooral op lokaal sterk aanwezige spelers. Verbindingen tussen vrije tijd en onderwijs enerzijds en verbindingen tussen vrije tijd en zorg anderzijds dienen dan ook bestendig te worden om zo alle mogelijke doelgroepen optimaal te kunnen bereiken. Inwoners en bezoekers moeten van jongs af vele kansen krijgen om een breed palet aan vrijetijdsuitingen te leren kennen en eraan deel te nemen.

Op vlak van vrijetijdsbeleid zullen we in de eerste plaats **particuliere initiatieven** ondersteunen en complementair, aanvullend een eigen aanbod ontwikkelen voor de eigen bevolking én een ruimere regio.

“Vrijetijdsbeleving is een **recht is voor iedereen**”: dit moet het uitgangspunt zijn in een lokaal vrijetijdsbeleid.

Thuis in Tienen

Vrijetijdsbeleving is een recht (geen luxe!) dat ertoe bijdraagt dat burgers zich thuis voelen in hun stad en zich kunnen vereenzelvigen met Tienen. Vrijetijdsbeleid is niet gratis maar moet verankerd worden in alle deelgebieden van het stedelijk beleid. Een goed vrijetijdsbeleid is de waardemeter voor de levenskwaliteit in de stad.

Vrijetijdsbeleid vertaalt zich in Tienen in een ruim aanbod waarin alle inwoners zich kunnen terugvinden.

Tienen kent een bijzonder rijk en divers verenigingsleven. Het aantal verenigingen blijft stabiel en er komen er regelmatig nieuwe bij. Ondersteuning voor deze verenigingen is een van de speerpunten in het vrijetijdsbeleid van onze stad.

Het rijke verenigingsleven en het diverse aanbod van de vrijetijdsdiensten zorgen er samen voor dat het vrijetijdsaanbod in Tienen zodanig ruim is dat alle inwoners zich erin kunnen terugvinden én dat onze stad op het gebied van vrije tijd een regionale uitstraling heeft.

Dit vrijetijdsbeleid staat niet op zich, maar heeft ook een rol in het samenleven, relaties, sociale cohesie, opvoeding, permanente vorming, ontspanning, ...

De bibliotheek is in deze visie geen stoffige boekentempel voor hooggeschoolde literatuurlijfhebbers, maar een eigentijdse en aantrekkelijke informatie- en cultuurvoorziening voor iedereen, die alle aspecten van het leven ondersteunt en meewerkt aan het dichten van de digitale kloof.

Waarom móét de stad Tienen een vrijetijdsbeleid voeren?

- Omdat een gevarieerd aanbod bijdraagt tot het welzijn van onze inwoners.
- Omdat een gevarieerd aanbod bijdraagt tot de fierheid op Tienen en een tegengif is voor negativisme.
- Omdat een gevarieerd aanbod jonge mensen aan Tienen bindt.
- Omdat dit leven brengt in de stad.
- Omdat een goed vrijetijdsbeleid garant staat voor een kwalitatieve samenleving.
- **Vrije tijd is het cement van de samenleving.**

De omgevingsanalyse is opgebouwd in een structuur bestaande uit weerkerende onderdelen. We behandelen deze (weeckerende) thema's per dienst want dit lijkt ons handig in de zoektocht naar gemeenschappelijkheid en dienstoverschrijdende kansen.

- 1) **Ondersteuning:** in dit onderdeel maakt elke dienst een analyse van wat er in Tienen op particulier vlak in de vrije tijd aanwezig is en hoe elke vrijetijdsdienst deze verenigingen, personen, organisaties ondersteunt. We onderscheiden vier onderdelen: financieel, logistiek, inhoudelijk, infrastructuur. Dit onderdeel komt niet toevallig als eerste aan bod. We willen immers het particulier aanbod dat van onderuit groeit in de eerste plaats zich laten ontplooiën en ondersteunen.
- 2) **Vrijtijdsaanbod:** hieronder omschrijft elke dienst het eigen vrijtijdsaanbod. Hierbij houden we rekening met het particuliere aanbod en zoeken afstemming en samenwerkingen waar mogelijk.
- 3) Aandacht voor **bijzondere doelgroepen:** het wegnemen van participatiedrempels is een rode draad doorheen de hele werking van de vrijetijdsdiensten.
- 4) **Informatie en communicatie:** dit onderdeel gaat over welke informatie we ter beschikking stellen van de bevolking en hoe we communiceren.
- 5) **Vorming** en educatie: vorming is uiteraard een vorm van aanbod maar als apart onderdeel relevant.
- 6) **Kunst**beoefening: hieronder willen we het luik van het deeltijds kunstonderwijs toevoegen.
- 7) **Inspraak en participatie:** verschillende vrijetijdsdiensten beschikken over een adviesraad of een ander inspraakorgaan (tijdelijk of permanent), organiseren regulier formele of informele participatieacties. Daarnaast zetelen we zelf in overlegorganen waarvan diverse bovenlokaal. Het verdedigen van onze lokale belangen in diverse overlegstructuren maakt ook deel uit van dit luik.

Achtereenvolgens komen volgende diensten van de vrijetijdssector aan bod:

- Cultuurcentrum De Kruisboog/dienst cultuur
- Bibliotheek
- Sport
- Jeugd
- Erfgoed
- Toerisme en evenementen
- Deeltijds kunstonderwijs

7.2. CULTUURCENTRUM DE KRUISBOOG/ DIENST CULTUUR

In tegenstelling tot de meeste andere gemeenten werden de **cultuurdienst** en **het cultuurcentrum De Kruisboog** van bij de start als één dienst georganiseerd. Deze combidienst voert dan ook de typische taken uit van een cultuurdienst (bv. subsidies aan verenigingen, culturele projecten, ondersteuning cultuurraad, ondersteuning buurten en ontwikkeling van een netwerk van ontmoetingscentra...) als de kerntaken van een cultuurcentrum (bv. infrastructuur ter beschikking stellen van verenigingen en ontwikkelen van een eigen cultureel aanbod).

Het beheer van het cultuurcentrum berust bij het Autonoom Gemeentebedrijf. De cultuurdienst is een reguliere dienst binnen de Tiense administratie.

7.2.1. ONDERSTEUNING

Tiense culturele verenigingen kunnen rekenen op volgende soorten ondersteuning:

- Financiële ondersteuning
- Logistieke ondersteuning
- Inhoudelijke ondersteuning
- Infrastructuur

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de werkingssubsidie voor culturele organisaties, een financiële incentive voor buurtinitiatieven en ontmoetingscentra, resultaatsverbintenissen met een aantal specifieke verenigingen en organisaties en de tussenkomst inzake de billijke vergoeding.

WERKINGSSUBSIDIE

De stad voorziet jaarlijks kredieten om via een 'puntenreglement' de socioculturele verenigingen financieel te ondersteunen. Voor 2018 bedroeg dit budget 70.000 euro.

De werkingssubsidie bestaat uit twee delen:

- 1) De basistoelage: toegekend op basis van activiteiten, die het actief bestaan van de vereniging aantonen;
- 2) De werkingstoelage (puntensysteem): toegekend op grond van de ontwikkelde en bewezen activiteiten van de vereniging.

Momenteel zijn er 107 culturele verenigingen erkend. Dit is een stijging in vergelijking met enkele jaren geleden. We stellen vast dat voornamelijk het aantal socioculturele verenigingen en serviceclubs toeneemt.

Tabel 1: Overzicht culturele verenigingen

Culturele verenigingen	
Kunstenorganisaties, waarvan:	25
- 5 beeldend	5
- 14 muziek	14
- 6 woord	6
Socioculturele organisaties	44
Vrijtijdsbewegingen	33
Erfgoedverenigingen	5

Voor concrete up-to-date info: <https://www.tienen.be/culturele-verenigingen>

REGLEMENT BUURTINITIATIEVEN EN ONTMOETINGSCENTRA

Door de ondersteuning van buurtgerichte initiatieven wil de stad de burger maatschappelijk actiever maken door de betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid om hun eigen woon- en leefomgeving te vergroten. Hiervoor zet de stad in op het actief stimuleren en ondersteunen van buurtgerichte acties en buurtinitiatieven die het samenleven in buurten aangener maken en die de bewoners dichter bij elkaar brengen.

Het reglement voorziet kredieten ter ondersteuning van de verschillende initiatieven. Voor 2017 bedroeg dit budget 83.000 euro.

In 2017 werden er subsidies aangevraagd voor **36 kleine** (eigenlijk op straat- en buurtniveau; max. 3 keer per jaar 150 euro) en **5 grote buurtinitiatieven** (op dorpsniveau; max. 1x per jaar 2.000 euro). Daarnaast ontvingen dat jaar 5 ontmoetingscentra een werkingstoelage van 2.000 euro.

OVEREENKOMSTEN OP NAAM

Deze overeenkomsten voorzien in de subsidiëring van een aantal organisaties en verenigingen met een zeer specifieke werking die moeilijk te vatten is in een gewoon subsidiereglement. Er wordt een resultaatsverbintenis afgesloten tussen de stad en de vereniging/organisatie.

Momenteel beheert de dienst cultuur 5 (6) overeenkomsten:

- 1) Ridders van Brunengeruz vzw
- 2) Processiecomité Hakendover vzw

- 3) Cultuurraad Tienen
- 4) Circus Atelier Salto vzw
- 5) Julia Tulkenswedstrijd (2-jaarlijks)
- 6) Atelier X (eenmalig in 2018)

BILLIJKE VERGOEDING

Het cultuurcentrum De Kruisboog betaalt – op basis van een jaarcontract – de billijke vergoeding voor activiteiten die in de infrastructuur van het cultuurcentrum plaatsvinden.

BESLUIT FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Positief is dat het werkingsreglement voor de culturele verenigingen een budget heeft dat voldoende groot is (70.000 euro). Minder goed aan dit reglement is dat dit vrij arbeidsintensief is voor de cultuurdienst én voor de verenigingen.

Positief is tevens dat de wijzigingen aan het puntenreglement een eerlijkere verdeling van de subsidies mogelijk heeft gemaakt. Jammer genoeg focust het reglement te veel op het kwantitatieve i.p.v. kwalitatieve aspect van activiteiten.

De ondersteuning die gegeven wordt aan buurtwerking en ontmoetingscentra wordt als zeer positief ervaren.

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

Logistieke ondersteuning kan diverse vormen aannemen:

- De dienst **cultuur** stelt, net als de jeugddienst, technisch materiaal (micro, spots, klank- en lichtbediening...) ter beschikking van verenigingen en organisaties;
- CC De Kruisboog voorziet in **ondersteuning** door **technici** voor en tijdens de opvoeringen;
- CC De Kruisboog kan de **ticketverkoop** voor gebruikers van de theaterzaal, de polyvalente theaterzaal en zaal Manège voor haar rekening nemen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen genummerde en ongenummerde ticketverkoop;
- Verenigingen kunnen hun activiteiten bekend maken via een of meer infoportieken gelegen op centrale plaatsen in het centrum van de stad en de deelgemeenten;
- In de brochures van **CC De Kruisboog** (januari en juni) wordt een lijst met gastvoorstellingen die plaatsvinden in het cultuurcentrum opgenomen;
- In de gebouwen van het cultuurcentrum kunnen er op prominente plaatsen **flyers** gelegd worden en **affiches** opgehangen van activiteiten georganiseerd door verenigingen;
- Verenigingen kunnen hun activiteiten ingeven in de **UITdatabank** (publicatie op UIT-in-Vlaanderen. De website van de stad Tienen (www.tienen.be) selecteert alle activiteiten in Tienen voor publicatie in de eigen Evenementenkalender.

Hoewel de logistieke ondersteuning zeer gewaardeerd wordt door de verschillende verenigingen en organisaties dienen er toch een paar kanttekeningen geplaatst te worden:

- **De infoportieken** zijn populair maar geven vaak praktische problemen (bv. leegstaande plaatsen, verwijdering naar aanleiding van werken, ...).
- Naast de uitleendienst Jeugd en Cultuur bestaat er ook een uitleendienst van het stadsmagazijn (voor tafels, stoelen, praktikabels, ...) die beide veel gebruikt worden door verenigingen maar zich niet op dezelfde locatie bevinden hetgeen als storend wordt ervaren. Ook de afhaaluren zijn niet goed afgestemd op de activiteiten.

Deze aandachtspunten dienen onderzocht en verbeterd te worden om de logistieke ondersteuning naar het culturele verenigingsleven te optimaliseren.

INHOUDELIJK

Alle informatie met betrekking tot de dienst cultuur en het cultuurcentrum wordt gebundeld aangeboden via de website van de stad Tienen.

Indien de situatie het vraagt, organiseert de dienst cultuur vormingsmomenten voor verenigingen, bijvoorbeeld vorming rond Billijke Vergoeding of een infosessie 'De nieuwe geluidsnormen'.

Op dit ogenblik zijn er geen actuele draaiboeken ter beschikking voor de organisatie van activiteiten. Omdat deze draaiboeken vroeger wel bestonden en er nog steeds vraag naar is, lijkt het een goede investering om deze opnieuw uit te werken.

INFRASTRUCTUUR

OMSCHRIJVING INFRASTRUCTUUR

In Tienen kunnen inwoners en bezoekers op diverse locaties genieten van het culturele aanbod van de stad:

- Infrastructuur **CC De Kruisboog** (Sint-Jorisplein te Tienen)
Het cultuurcentrum beschikt over volgende zalen:
 - Theaterzaal
 - Polyvalente theaterzaal
 - Foyer
 - Crealokaal
 - Vergaderlokalen (4)
 - Zaal Manège
 - Tentoonstellingsruimte
- Infrastructuur ontmoetingscentra
De stad Tienen telt zes erkende ontmoetingscentra¹⁶ die gelegen zijn in de deelgemeenten. De ontmoetingscentra zijn uitgerust met vergader- en/of repetitielokalen:
 - OC Houtem - Sint-Margriete-Houtem
 - OC De Kronkel - Vissenaken
 - OC Oorbeek¹⁷
 - OC Centrum Kuntich
 - OC De Koepel - Goetsenhoven
 - OC De Buksboom - Bost
 - OC Hakendover¹⁸ (tijdelijk niet in gebruik: vernieuwbouw 2019-2020)
- Pand 10
Pand 10 is een **open huis voor burger- en buurtinitiatieven**. Het vormt tot (eind) 2019 een tijdelijke invulling voor het vroegere stationsbuffet van Tienen en wordt gerund door vrijwilligers. **Verschillende lokale burgerinitiatieven huizen er in samen:** van opgewekTienen, Tienen Helpt, Repaircafé Tienen, TienenTroef, de Klimaatalliantie, de Fietsersbond, Buurtcomité Mulk, Buurtcomité De Veldmuis tot het wereldfeest Tirlémonde. Samen zetten zij initiatieven op die de samenhang versterken, burgerschap en duurzaamheid promoten en de stationsomgeving doen herleven. (www.pand10.be)

¹⁶ Een ontmoetingscentrum is een culturele infrastructuur, waarvan het beheer (via een vzw) in handen is van (min. 4) vertegenwoordigers van lokale verenigingen, waarvan min. 2 socioculturele, die open staat voor alle ideologische en filosofische strekkingen en waarvan de hoofddoelstelling "het ter beschikking stellen van lokalen aan verenigingen" is.

¹⁷ Infrastructuur eigendom van de kerkfabriek

¹⁸ In beheer van CC De Kruisboog

BESLUIT INFRASTRUCTUUR

De receptieve functie (verhuringen aan derden) is veel groter dan in andere vergelijkbare cultuurcentra.

De infrastructuur van CC De Kruisboog werd waar nodig vernieuwd, o.a. met een nieuw automatisch trekkensysteem voor de theaterzaal. Er werden ook investeringen inzake akoestiek gedaan (in de vergaderlokalen en de hal).

De gebouwen die het vrijetijdscentrum en de zaal Manege huisvesten, zijn niet altijd even functioneel en duurzaam. Vooral de problemen in verband met de **verwarming** en het vaak niet functioneren van de lift naar het balkon leveren het cultuurcentrum regelmatig klachten op. De vraag om in de theaterzaal naar een duurzamere ledverlichting over te schakelen moet meegenomen worden.

De samenwerking met de concessiehouder van het Theatercafé is ook een heikel punt. Verenigingen signaleren zeer geregeld dat bestellingen niet kloppen, prijzen te hoog zijn en e-mails niet worden beantwoord binnen een redelijke termijn.

De cultuurdienst is ook nauw betrokken bij de werking van de ontmoetingscentra en volgde de bouw van OC De Buksboom van kortbij op. De renovatie van OC Hakendover werd in de loop der jaren meerdere keren uitgesteld, wat de gemoederen bij de verenigingen in Hakendover wat heeft verhit. Gelukkig zijn de plannen nu klaar en werden de eerste bijeenkomsten van de op te richten koepelzw reeds gehouden. Tot nu toe volgde de hoofdtechnieker van het cultuurcentrum ook de gebouwen van de OC's mee op. Door een gebrek aan tijd is dit niet meer haalbaar.

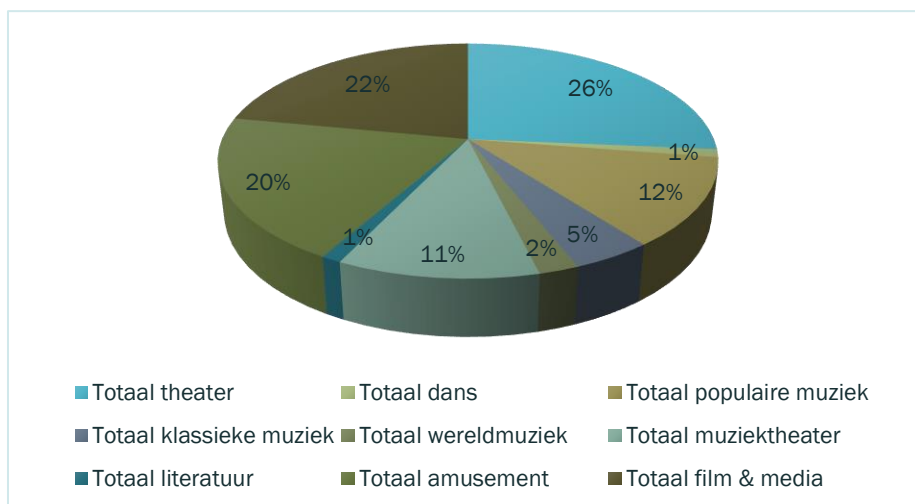
De piste om van het oude parochiecentrum in de Oude Vestenstraat ook een OC in het centrum van Tienen te maken of als opvolger voor Pand 10 blijft een van de te onderzoeken mogelijkheden.

7.2.2. CULTUURANBOD

PROGRAMMATIE

De budgetten van CC De Kruisboog zijn de laatste jaren ongewijzigd gebleven. Binnen dit financieel kader slaagt het cultuurcentrum er in een gevarieerde, culturele programmatie aan te bieden:

Grafiek 1: Overzicht voorstellingen CC De Kruisboog naar aard

Tabel 2: Overzicht aantal voorstellingen en aantal verkochte tickets

Soortnaam	Aantal voorstellingen	Aantal verkochte Tickets	%
Totaal theater	24	5.114	26%
Totaal film & media	20	1.170	22%
Totaal amusement	18	4.631	20%
Totaal populaire muziek	11	3.711	12%
Totaal muziektheater	10	2.622	11%
Totaal klassieke muziek	4	612	5%
Totaal wereldmuziek	2	157	2%
Totaal dans	1	137	1%
Totaal literatuur	1	65	1%
TOTALEN	91	18.219	100%

CC De Kruisboog streeft naar een kwalitatief breed aanbod waarin ook minder toegankelijke of bekende genres aan bod komen. Zo wordt er een forum geboden aan (nog steeds) minder traditionele disciplines zoals dans, folk, jazz, figurentheater en dergelijke meer. Ook nieuw talent krijgt een plaats in de programmatie en/of krijgt repetitiekansen. Ook binnen de genres zelf wordt getracht populaire en minder toegankelijke stukken te combineren. De theaterprogrammatie bevat bijvoorbeeld een mix van volkstheater met moeilijkere theaterstukken.

De filmprogrammatie geniet meer bekendheid bij onze klanten. Het Frame-kortfilmfestival, Afrika Filmfestival en Holebifilmfestival maken deel uit van onze programmatie. Er is ook een namiddagaanbod voor senioren uitgewerkt in samenspraak met enkele seniorenorganisaties (de PLUS-films).

CC De Kruisboog zet daarnaast in op samenwerkingen met andere actoren in het cultureel landschap. Zo wordt er enerzijds deelgenomen aan een aantal lokale initiatieven die speelkansen creëren voor specifieke disciplines (bijv. Eigen Kweek, Boze Wolf,...). Anderzijds worden ook partnerships aangegaan met lokale actoren om binnen en/of buiten de muren van CC De Kruisboog een cultuuraanbod te ontwikkelen (bijv. Theateracademie, Pasform, CoderDojo, Frame, Art-X, ...).

CC De Kruisboog bouwt ook een educatief/informatief luik uit met een aanbod aan gevarieerde sprekers rond een specifiek thema. De komst van heel wat bijkomende organisatoren/verenigingen die vorming aanbieden, maakte een eigen aanbod van het cultuurcentrum minder noodzakelijk waardoor het aantal lezingen gereduceerd werd tot een vijftal per seizoen. Deze aanpak kent succes bij het publiek. Daarnaast organiseert het cultuurcentrum tevens een aantal Achterklap-momenten na bepaalde minder toegankelijke voorstellingen in ons aanbod. Tickethouders kunnen zo een aantal vragen ter verduidelijking stellen aan acteurs/regisseur van de voorstelling.

In dit verband kan ook verwezen worden naar het gevarieerd en uitgebreid cultuuraanbod voor scholen. Per graad worden minstens drie schoolvoorstellingen (kleuter-, basis- en secundair onderwijs) aangeboden. Dezelfde doelgroepen krijgen ook de gelegenheid rondleidingen achter de schermen bij te wonen. In 2018 woonden 4.459 leerlingen uit 16 Tiense basisscholen een of meerdere schoolvoorstellingen bij.

Het kwalitatieve aanbod tegen betaalbare inkomrijzen zorgt er echter voor dat niet langer voldaan kan worden aan de vraag van de scholen. Een verdere uitbreiding van de schoolprogrammatie is echter geen optie aangezien dit te zeer zou doorwegen op de draagkracht van de werking en de budgetten van het cultuurcentrum.

CC De Kruisboog zet ook actief in op familievoorstellingen met ook voorstellingen in het weekend en specifieke aandacht voor de doelgroep 12- tot 15-jarigen. De laatste jaren blijkt de ticketverkoop van de familievoorstellingen echter terug te lopen. Het CC zoekt naar een strategie om dit proces om te keren.

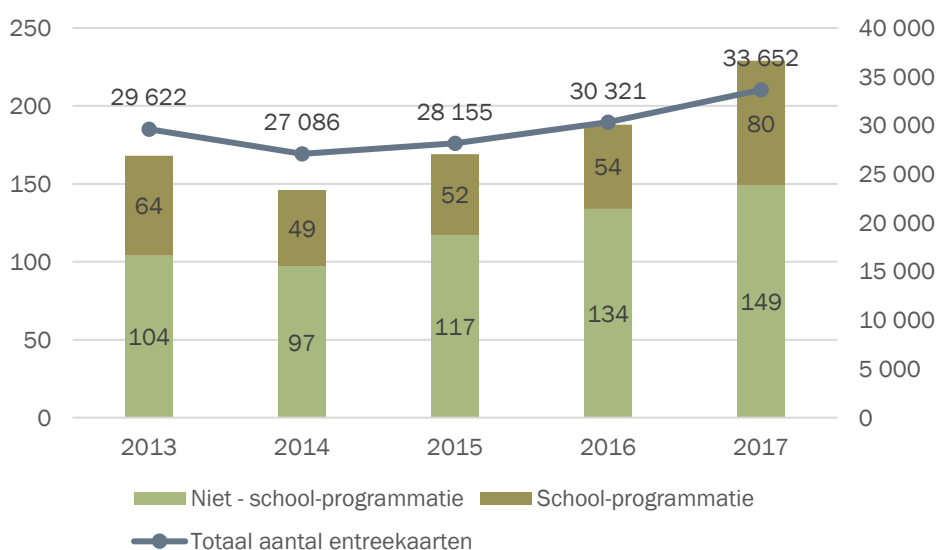
Tot slot biedt CC De Kruisboog ook een forum voor amateurgezelschappen. Lokaal talent krijgt speelmogelijkheden en ondersteuning. De tentoonstellingsruimte is bijna het ganse jaar (uitzondering zomermaanden) in gebruik voor tentoonstellingen van hoofdzakelijk lokale/ regionale kunstenaars. Toch is de tentoonstellingsruimte zelf nog onvoldoende bekend bij het publiek.

BEZOEKERSAANTALLEN

De laatste jaren heeft CC De Kruisboog haar rol als regionale actor opgenomen door jaarlijks een aantal grotere producties in haar aanbod op te nemen (Jef Neve, Herman Van Veen, Alex Agnew, Natalia, Stan Van Samang, ...). Hierdoor bereiken we een publiek dat regionaal is opgebouwd.

In verhouding heeft CC De Kruisboog veel abonnementhouders die veelvuldig voorstellingen bezoeken. Samen met de losse ticketverkoop schommelt het aantal bezoekers, afhankelijk van de programmering van grote publiekstrekkers, jaarlijks rond 30.000 bezoekers.

Grafiek 2: Overzicht programmatie en bezoekersaantallen

We stellen vast dat jaar na jaar het aantal bezoekers relatief stabiel blijft.

HET GEBRUIKERSONDERZOEK

CC De Kruisboog nam deel aan het grote gebruikersonderzoek cultuur- en gemeenschapscentra van Universiteit Antwerpen, VVC en Lokaal Marktonderzoek Vlaanderen¹⁹.

Het onderzoek is gebaseerd op 315 volledig ingevulde bevestigingen voor Tienen. De resultaten van Tienen worden vergeleken met de resultaten van andere B-centra en met de totaliteit van alle bevestigingen (19.174). De vragenlijst maakt gebruik van dynamische vertakkingen waarbij tijdens het invullen van de vragenlijst een profiel werd opgemaakt van de respondent. Afhankelijk van dit profiel werden bijkomende toepasselijke vragen gesteld.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek werden volgende opvallende besluiten geformuleerd:

- Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat CC De Kruisboog over een **tevreden, trouw** publiek beschikt. Opmerkelijk is dat Tienen vooral een **theaterpubliek** heeft (70% van de respondenten komt naar theater – voor de B-centra en Vlaanderen algemeen is dit 51%).
- De tevredenheid betreffende het aanbod blijkt uit de resultaten.

¹⁹ Het volledige rapport van het gebruikersonderzoek als bijlage 8.

- Ons publiek bestaat hoofdzakelijk uit **autochtonen** met een **goed opleidingsniveau** – een weerspiegeling van het theaterpubliek in Vlaanderen. Opmerkelijk: 34% van de respondenten woont op **wandelafstand** van het CC (=Tienen stad). Voor de andere CC's is dit 20 à 22%. De **goede bereikbaarheid met de wagen** en de **beschikbare parking** blijkt een pluspunt.
- **Ticketaankoop** gebeurt **grotendeels online** (85%), net zoals in de meeste centra. 68% van de Tiense respondenten vindt dat de tickets voor de populaire voorstellingen **te snel uitverkocht** zijn, wat toch een groot verschil is met de rest van Vlaanderen (42% - zowel voor de Cluster B als voor Vlaanderen in totaal).
- 72% van de Tiense respondenten is **tevreden met de ticketprijzen**.
- 60% van de Tiense respondenten bezit **een abonnement** – voor de rest van Vlaanderen is dat 46,5%.
- 86% van de Tiense respondenten informeert zich in de eerste plaats over het aanbod via de brochure (rest van Vlaanderen 80%). **De brochure** wordt door 97% van de respondenten gelezen. 48% van de respondenten geeft uitdrukkelijk aan dat ze deze brochure op papier wensen te blijven ontvangen en dat een digitale versie geen evenwaardig alternatief is.
- 68% raadpleegt tevens onze **website**.
- 60% (iets minder dan het Vlaamse gemiddelde) gaat ook naar andere CC's. Vooral **CC Leuven** en **Scherpenheuvel**. Hoofdreden: er is een 'ander' aanbod.
- 93% van de respondenten zegt in de toekomst terug te komen naar CC De Kruisboog (3% hoger dan bij de andere CC's).
- Het grote pijnpunt binnen onze werking is het **Theatercafé**: de infrastructuur krijgt een goede beoordeling maar de uitbating wordt slecht geëvalueerd: slechte, trage, onvriendelijke bediening, ondermaatse uitbating.
- Daarnaast is ook de **verwarming in de theaterzaal** en balkon een **pijnpunt**.

BESLUIT CULTUURAAANBOD

CC De Kruisboog heeft de voorbije jaren haar rol als lokale en regionale aanbieder van een breed cultuuraanbod vervuld. Op sommige vlakken betalen we de tol van het succes (o.a. schoolprogrammatie).

Door de crisis dienen enerzijds de ticketprijskortingten verminderd te worden, anderzijds dringt een verhoging van de ticketprijzen zich op. Het autonoom gemeentebedrijf, het beheersorgaan van het CC, vraagt om zoveel mogelijk een break-even tussen productiekost (uitkoopsom, Sabam, cateringkosten, inhuur van extra materiaal,...) en inkomsten (ticketverkoop, eventueel inkomsten van drankverkoop bij programmatie in de Manege, ...) na te streven. Dit heeft een invloed op de programmatie: mogelijk verlieslatende producties worden minder snel geboekt en moeten gecompenseerd worden door middel van extra inkomsten door het boeken van populaire producties. Toch moeten we erover waken dat de doelstelling om een 'breed' cultureel aanbod te ontwikkelen, hieronder niet te zeer lijdt. De financiële crisis heeft ertoe geleid dat de klant ook op een 'meer wispelturige' manier tickets aanschaft, wat een raming van ticketprijzen en ticketverkoop moeilijk maakt.

7.2.3. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

AANBOD

De taak van een cultureel centrum bestaat er onder meer in cultuur toegankelijk te maken voor een breed publiek. De stad Tienen koos ervoor specifiek in te zetten op volgende doelgroepen:

- Anderstalige inwoners;
- Jeugd;
- Senioren;
- Mensen uit kansengroepen.

Voor anderstalige inwoners worden volgende initiatieven op touw gezet:

- Om de 2 jaar wordt een voorstelling geboekt specifiek voor anderstaligen die Nederlands leren;
- CC De Kruisboog neemt de culturele diversiteit op binnen haar programmatie door voorstellingen op te nemen die gemaakt of gespeeld worden door mensen van allochtone origine.

Voor de jeugd worden volgende initiatieven ontwikkeld:

- Minimum 10 familievoorstellingen in programmatie, aangevuld met minimum 5 familiefilms gekoppeld aan een laagdrempelige prijzenpolitiek;
- Ondersteuning van jong lokaal talent via projecten zoals Eigen Kweek en andere.

Voor de senioren worden volgende initiatieven georganiseerd:

- Organisatie van PLUS-films op maandagnamiddagen (6 per jaar) in samenwerking met Okra;
- Toepassing van een goedkoper seniorentarief.

Voor de mensen uit kansengroepen worden volgende initiatieven op touw gezet:

- Mogelijke tussenkomst door het vrijetijdsfonds in tickets voor voorstellingen en filmvertoningen;
- Minimum 15 toeleidingsactiviteiten naar regulier aanbod in samenspraak met welzijnsorganisaties, zoals bijvoorbeeld Pasform, Broeders Alexianen (project Cultuurproeven), Erm 'n Erm, Amarant, CVO Volt, Open School, ...;
- Tussenkomst mogelijk maken voor mensen in armoede in functie van een lidmaatschap of deelname bij een socioculturele vereniging door vrijetijdsfonds;
- Ringlussysteem in drie zalen, mogelijkheid om eerste rij stoelen te verwijderen voor rolwagengebruikers in TZ, in zaal Manege gewone stoelen verwijderd voor rolwagengebruikers;
- CC aanvaardt de begeleiderspas en sinds dit jaar ook de European Disability Card;
- Deelname aan organisatie van Holebifilmfestival Vlaams-Brabant met vertoning van 2 films in het kader van dit festival;
- Samenwerkingsovereenkomst met Erm 'n Erm in het kader van hun tweejaarlijkse toneelvoorstellingen door mensen in armoede;
- Medeorganisator van de Theateracademie voor mensen met een verstandelijke beperking i.s.m. Pasform vzw.

BESLUIT AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

Er wordt goed samengewerkt met organisaties die zich richten tot kansengroepen en een gevarieerd publiek trachten te bereiken (vb. Pasform, Broeders Alexianen, Amarant, ...). De samenwerking met dergelijke organisaties wordt door alle partners als positief ervaren. Het cultuurcentrum bereikt hierdoor heel wat mensen die anders niet over de vloer van een CC zouden komen.

Het Ringlussysteem wordt door een kleine groep vaste klanten gebruikt en maakt het mogelijk om heel wat rolstoelgebruikers te bereiken.

Er wordt met succes ingezet op voorstellingen voor kansengroepen met de formule "in groep onder begeleiding". Individuele deelnemers uit die kansengroepen bereiken we echter veel minder. De drempel om alleen te komen, zonder de vertrouwdheid van de groep, is en blijft hoog. Het cultuurcentrum ziet wel individuen terugkomen die eerder met een groep zijn langsgeweest (bv. samenwerking met Open School).

Ook de doelgroep van de allochtone inwoners wordt nauwelijks bereikt.

7.2.4. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

AANBOD

Een belangrijke factor in het bereiken van de Tienenaar is uiteraard de informatieverstrekking en de communicatie. De dienst cultuur en CC De Kruisboog maken gebruik van volgende tools om bezoekers aan te trekken:

- Programmaboekje Cultuurmail, huis-aan-huis verdeeld (57.000 exemplaren!) in Tienen, Boutersem, Glabbeek, Hoegaarden, Linter, Landen, Bekkevoort, Lubbeek, Geetbets, Kortenaken, Zoutleeuw, Tielt-Winge;
- Cultuurkrant (middenseizoensbrochure), huis-aan-huis verdeeld in Tienen, Linter, Hoegaarden en Glabbeek en strategisch verdeeld (gemeentehuis, bib, bakker, slager, ...) in de andere gemeenten;
- Website CC De Kruisboog met overzicht volledige eigen programmatie, mogelijkheid tot online bestellen tickets en abonnementen, te gast, enz.;
- Communicatie via Facebook;
- Informatie betreffende het vrijetijdscentrum, verenigingsleven, draaiboeken voor organisators, ingebed in stadswebsite;
- Flyers (verspreiding via scholen voor familieprogrammatie, specifieke groepen bv. senioren, enz.);
- Affiches;
- Communicatie via de stadsinfokanalen.

BESLUIT INFORMATIE EN COMMUNICATIE

De communicatie van het cultureel aanbod gebeurt via een goede mix aan informatiekkanalen. Vooral de verdeling van de Cultuurmail die verspreid wordt in de ruime regio is een sterke troef. Ook de duidelijke website (www.dekruisboog.be) met mogelijkheid tot online reservaties wordt door de gebruikers gewaardeerd. Jammer genoeg is de culturele informatie (culturele infrastructuur, verenigingsleven, adviesraden, reglementen, enz.) moeilijk te vinden op de website.

7.2.5. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

De Vaste Commissie van Advies (Cultuurpact) wordt waargenomen door het bestuur van de cultuurraad Tienen. Deze laatste geeft advies over de elementen van het beleid die te maken hebben met de ondersteuning van het sociaal-cultureel werk. De cultuurraad is ook lid van het koepelcomité van adviesraden. Vanaf 2019 zijn een aantal adviesraden, waaronder de cultuurraad, niet langer verplicht. De organisatie van **inspraak en participatie** blijft wel verplicht en het betrekken van gebruikers bij het beheer van culturele instellingen (Cultuurpact) ook.

Hier start een denkoefening in 2019 over de sectoren heen om naar een flexibeler systeem te gaan om burgers en verenigingen te betrekken bij het beleid.

Bij de inrichting van nieuwe ontmoetingscentra worden alle lokale verenigingen van bij het ontwerp tot en met de verdere zelfstandige werking van het OC nauw betrokken.

7.3. BIBLIOTHEEK

7.3.1. ALGEMENE INLEIDING

Het decreet Lokaal Cultuurbeleid van 2012 definieert de bibliotheek als volgt: “Een openbare bibliotheek is een basisvoorziening waar elke burger terecht kan met zijn vragen over kennis, cultuur, informatie en ontspanning. Ze bemiddelt actief bij het beantwoorden van al deze vragen. De openbare bibliotheek is actief inzake cultuurspreiding en cultuurparticipatie; ze werkt in een geest van objectiviteit en vrij van levensbeschouwelijke, politieke en commerciële invloeden.”

In het bibliotheekcharter (zie bijlage 1) stelt men dat “De bibliotheek draagt bij aan het maatschappelijk debat. Ze maakt mensen weerbaar in hun strijd tegen sociale ongelijkheid, discriminatie, onwetendheid en armoede. Ze versterkt haar lokale gemeenschap, garandeert gelijke kansen en biedt ontspanning.”

De bibliotheek staat in 2019 voor heel wat uitdagingen. Met het wegvallen van de verplichting tot het aanbieden van een bibliotheek in elke gemeente en met de almaar grotere digitalisering en dalend aantal leden wordt het bestaansrecht van de bib in vraag gesteld. Bibliotheken zitten in een transitietraject waarin ze (blijvend) moeten durven veranderen, experimenteren en vernieuwen.

De bibliotheek is geëvolueerd van een traditioneel uitleencentrum naar een plaats voor ontmoeting, een plaats waar activiteiten georganiseerd worden. Men spreekt ook over de bib als een ‘derde plek’, naast de thuis- en werkplek. De bib wordt als het ware een huis- en studeerkamer van de stad.

7.3.2. AANBOD

INFRASTRUCTUUR

BIBLIOTHEEKGEBOUW

De bibliotheek, die zich op de Grote Markt nr. 3 bevindt, zit ingesloten achter ART en de Erfgoedsite en is niet zichtbaar vanop de Grote Markt of de omliggende straten. Bewegwijzering naar de bibliotheek is nodig. Het gebouw beschikt over inbraakbeveiliging, branddetectie en camerabewaking.

De bibliotheek bestaat uit meerdere verdiepingen:

- Het **gelijkvloers** met de informatiebalie, de zelfscanbalies en de publieke pc's voor de bezoekers;
- Op de **1ste verdieping** is er een balie/werkpost op de jeugdafdeling waar alle boeken en audiovisuele materialen voor kinderen tot 14 jaar staan. Langs de jeugdafdeling is er een activiteitenlokaal waar lezingen en allerhande activiteiten van de bibliotheek doorgaan;
- Op de **2de verdieping** is er een balie/werkpost met collecties van romans voor volwassenen, strips, luisterboeken, e-readers en e-boeken;
- Op de **3de verdieping** bevindt zich de personeelsruimte en de reserve (archief)collectie. Beide zijn niet toegankelijk voor bezoekers.

UITRUSTING

Werk- of zitplaatsen

Ongeveer 50 werk- of zitplaatsen zijn doorheen de bibliotheek beschikbaar.

Digitale infrastructuur voor publiek

- Computers:
 - 7 catalogus pc's (vernieuwd in 2018);
 - 7 internet pc's op het gelijkvloers (vernieuwd in 2018);
 - 2 internet pc's op de jeugdafdeling;
 - 6 pc's in het activiteitenlokaal voor pc-lessen.

De pc's worden intensief gebruikt door jongeren (12+) en volwassenen. In 2018 werden ze 33,2% van de tijd gebruikt (=normaal is het gebruik nog hoger omwille van de verbouwing van de bib waarbij er een tijd minder pc's beschikbaar waren en de bib gesloten was gedurende 1 maand). De pc's op de jeugdafdeling voor kinderen tot 12 jaar worden minder gebruikt.

Het zijn vooral mensen uit de lagere inkomensklasse die van deze faciliteiten gebruikmaken. De bibliotheek blijft hier voor hen een belangrijke functie vervullen (zie VVBAD-enquête).

– Wifi:

Overall aanwezig en vrij toegankelijk via online aanmelding. Veel gebruikers komen met de eigen laptop naar de bib en gebruiken alleen de wifi. Over het gebruik van wifi hebben we geen gegevens aangezien mensen zich zo kunnen aanmelden.

– Multifunctionele copier:

Op elke verdieping is een multifunctionele copier aanwezig.

– RFID-(zelfuitleen)toestellen, beveiligingspoortjes:

– Op het gelijkvloers zijn 4 RFID-toestellen waarvan 2 met cash en 2 met Bancontact & cash. Aan de balies is geen aparte kassa meer voorzien. Alle financiële transacties verlopen via de RFID-toestellen.

– Aan de ingang staan 2 antidiefstalpoortjes met een klantenteller. Alle bibliotheekmaterialen zijn beveiligd met een RFID-tag.

SOCIALE FUNCTIE VAN DE BIBLIOTHEEK

Mensen die behoefte hebben aan plaatsen om elkaar op een informele manier en in een niet-commerciële omgeving te ontmoeten, kunnen terecht in de bibliotheek. Een gelijkaardig gegeven is het feit dat jongeren in de bibliotheek willen werken aan opdrachten voor school. Dit leidt soms tot conflicten in de bibliotheek tussen groepen die een gesprek willen voeren en individuele bezoekers die stilte opzoeken (studeren, pc-consultatie, lezen...). Voor een bibliotheek is het niet eenvoudig om deze dubbele functie te combineren en al zeker niet in het huidige gebouw.

Het gelijkvloers beschouwen we als een ontmoetingsruimte met een centraal uitleenplein, maar ook de locatie waar er een leessalon is, werkplekken voor laptop, groepswork, enz.

De fictieafdeling is doorgaans een rustigere afdeling waar we mensen naar verwijzen als ze in relatieve rust willen lezen of studeren. Hier bevindt zich echter ook de jongerenhoek (collectie voor jongeren) met zeteltjes waar steeds meer jongeren hun weg naar vinden. Dit resulteert in meer lawaai waardoor het opzet van de fictieafdeling als 'stille' afdeling niet gegarandeerd kan worden.

EVALUATIE EN BESLUIT INFRASTRUCTUUR

De bibliotheek is prima gelegen, maar te weinig zichtbaar vanaf de Grote Markt en de omliggende straten. Goede buitensignalisatie en panelen moeten voorzien worden met aanduiding van de functie van de verschillende gebouwen.

Het gebouw is 25 jaar oud en heeft een algemene opknapbeurt nodig (bv. een ander verwarmingssysteem). Dit jaar werd in functie van de omschakeling naar zelfuitleen het gelijkvloers grondig gerenoveerd en is er één centrale in-/uitgang voorzien. De andere verdiepingen moeten echter ook worden aangepakt (sporen van slijtage, verkleurd behangpapier, enz.). Op de 2de verdieping moet het niveauverschil op de vloer weggewerkt worden voor de veiligheid van (oudere) bezoekers.

De jeugdafdeling barst uit zijn voegen en moet groter worden. Dit kan door het activiteitenlokaal mee op te nemen als oppervlakte voor de jeugdafdeling zodat er meer ruimte voor de collectie ontstaat en plaats voorzien wordt voor het organiseren van activiteiten in de jeugdbib zelf.

Op termijn moet er nagedacht worden over een nieuw gebouw voor de bib, aangepast aan de huidige en toekomstige noden waarbij vooral aandacht wordt besteed aan de meerdere functies van het gebouw (stilte, ontmoeting, studeerplekken, ruimte voor activiteiten, enz.). Een mogelijke locatie is het terrein grenzend aan het vrijetijdsgebouw waar cultuur, jeugd en academie gehuisvest is. Bekeken dient te worden hoe dit in elkaar kan passen met bv. een gemeenschappelijke ingang en onthaal waarbij medewerkers van de andere diensten basiskennis hebben van inleveren en uitlenen. Ook kan dan gedacht worden aan een uitbreiding van de openingsuren voor ontleners die geen hulp nodig hebben bij het ontlenen van materialen of die gebruik willen maken van de faciliteiten (krant lezen, pc's, enz.). Mogelijk kan dan ook het Theatercafé fungeren als leescafé van de bib.

COLLECTIEBEHEER EN -GEBRUIK

SAMENSTELLING VAN DE COLLECTIE

Jaarlijks worden ongeveer 5.000 gedrukte en 800 audiovisuele materialen aangekocht. De uitgaven voor collectieaanschaf zijn gezakt van € 106.652 in 2007 naar € 79.280 in 2017 (cijfers 2013: € 2,2 per inwoner, tegenover het Vlaamse gemiddelde van € 3,5). De afvoer is de laatste 3 jaren sterk opgedreven, zeker met de omschakeling naar RFID is er een inhaalmanoeuvre gedaan en werden er in totaal 18.066 materialen afgevoerd.

Onderstaande tabel toont de collectie van de hoofdbibliotheek (zonder de magazijncollectie):

Gedrukte materialen:

– Jeugd fictie	19.011
– Jeugd strips	3.080
– Jeugd non-fictie	7.158
– Daisyboeken jeugd	96
– Volwassenen fictie	21.106
– Volwassenen strips	2.971
– Volwassenen non-fictie	25.392
– Losse tijdschriftennummers	1.904
– Daisyboeken volwassenen	168
– Kranten	6
– Tijdschriften (abbonementen)	90

Audiovisuele materialen:

– Cd's jeugd	753
– Cd's volwassenen	9.675
– Dvd's en Blu-ray' jeugd	1.886
– Non-fictie/muziekdvd's jeugd	67
– Jeugd games	90
– Dvd's en Blu-ray volwassenen	4.285
– Non-fictie/muziekdvd's volwassenen	1.234
– Volwassenen games	51
– Jeugd spellen	331

Digitale informatie (abbonementen)

GoPress is een online krantenarchief dat in de bib of van thuis uit geraadpleegd kan worden door individuele ontleners mits code of vanuit de secundaire scholen mits een overeenkomst.

Magazijncollectie

Daarnaast beschikt de bibliotheek over een magazijncollectie van ongeveer 13.295 materialen. Het betreft voor een gedeelte weinig gevraagde maar nog steeds waardevolle boeken alsook dubbele exemplaren van populaire boeken. Het wieden van de magazijncollectie is in uitvoering.

Bijzondere collectieonderdelen

- Collecties in bruikleen.
- Franstalige jeugdboeken van de bibliotheek van Jodoigne, die op hun beurt 50 Nederlandstalige jeugdboeken van ons in bruikleen krijgen en Daisyboeken van de Luisterpuntbibliotheek (zie ook 7.2.3. Aandacht voor bijzondere doelgroepen).
- Boekstart: wanneer de kinderen 15 maanden zijn krijgen ze een uitnodiging om naar de bib te gaan waar ze een tas met voorleesboekjes krijgen en uitleg over het specifieke aanbod voor jonge ontleners. De collectie voor de allerkleinsten (0 tot 1 jaar) werd uitgebreid om tegemoet te komen aan ouders die materialen voor baby en peuter willen ontlenen.
- Games: voor kinderen en volwassenen (sinds 2016). We mikken hierbij vooral op de doelgroep van de jongeren, die vaak afhaken.
- E-readers: sinds 2017 lenen we e-readers van de bibliotheek uit met e-boeken. Ontleners kunnen ook op de eigen e-reader e-boeken ontlenen. Vooral dit laatste is zeer populair.

GEBRUIK VAN DE COLLECTIEDienstreglement

Lidmaatschap kost € 5 per jaar, behalve voor jongeren tot 17 jaar en ouderen vanaf 60 jaar.

Lenen en internetpc's raadplegen is gratis.

De voorwaarden voor lidmaatschap en gebruiksmodaliteiten van de collectie (aantallen, termijnen, boetes voor laattijdig inleveren) liggen vast in een dienstreglement, dat regelmatig geëvalueerd en aangepast wordt aan gewijzigde situaties.

Voor IBL-aanvragen (interbibliothecair leenverkeer) wordt € 2 aangerekend. Ondanks de toelage vanuit Vlaanderen (vroeger vanuit de Provincie) voor medewerking aan het IBL-verkeer is dit tarief niet kostendekkend.

Leners, bezoekers en uitleningen**Leners**

Een lener is iemand die gedurende het teljaar minstens 1 item ontleent. Instellingen of klassen die boekenpakketten ontlenen, worden slechts als 1 lener beschouwd.

Tabel 3: Evolutie van de lenersaantallen

	Leners tot 14 jaar	Leners vanaf 15 jaar	Totaal	% lid van de bib
2014	2.232	3.797	6.029	
2015	2.295	3.739	6.034	
2016	2.008	3.951	5.959	
2017	2.017	3.876	5.893	17%

Bezoekers

De bibliotheek telt ongeveer 86.870 bezoekers per jaar.

Met de nieuwe klantenteller krijgen we zicht op het aantal mensen dat niet ontleent maar wel naar de bibliotheek komt om pc's en internet te gebruiken, deel te nemen aan activiteiten, de krant te lezen, te studeren, enz. Het bezoekersaantal zal dan een reële aanduiding geven over het belang van de sociale functie van de bibliotheek.

Uitleningen

Tabel 4: Evolutie van het totale aantal uitleningen²⁰

Jaar	Volwassenen boeken	Jeugdboeken	Strips	Cd's	Dvd's	Tijdschriften	Games	e-boeken
2014	48.251	63.588	20.409	11.516	22.425	2.085		
2015	45.824	62.795	19.727	9.105	19.197	2.551		
2016	46.940	64.301	21.163	9.724	18.029	2.498	243	
2017	46.620	67.137	22.812	8.613	16.219	2.356	1.200	227

DIVERSE DIENSTEN I.V.M. DE UITLEEN VAN BIBLIOTHEEKMATERIALEN

- **Inleverbox** (24/24 beschikbaar om materialen in te leveren, met uitzondering van e-readers, grote gezelschapsspellen, voorleesrugzakjes, enz.);
- **Online verlengen** van de **uitleentermijn** en reserveren van uitgeleende materialen;
- **Herinneringsmail naar leners** van wie de uitleentermijn bijna voorbij is;
- **Bewaren van de eigen uitleengeschiedenis**;
- **Boetebrieven via post en reserveringsberichten via e-mail** (via post voor wie geen e-mailadres heeft). Te bekijken of ook de boetebrieven via e-mail kunnen gaan om zo de extra administratieve kost niet meer aan te rekenen aan de ontleners en papier te besparen.

De 4 zelfuitleenbalies (RFID) komen de autonomie en de privacy van de leners ten goede en laat het personeel toe om hen beter te begeleiden. Dit laat toe om onbemande balies uit te testen en baliemedewerkers flexibeler in te schakelen, maar dit dient wel geëvalueerd te worden en geregelde aanwezigheid blijft nodig om hinder (geluid, slukstorten, enz.) tegen te gaan. Belangrijker nog is het beschikbaar zijn om bezoekers verder te helpen bij informatievragen. Door meer rond te wandelen (bij het wegzetten van materialen) verlaagt de drempel om een medewerker aan te spreken.

EVALUATIE EN BESLUIT COLLECTIEBEHEER EN GEBRUIK

Het collectiebudget is doorheen de jaren steeds kleiner geworden. We dienen echter te investeren in voldoende nieuwe materialen aangezien leners hiervoor juist naar de bibliotheek komen. Omdat we ook meer inzetten op klasbezoeken i.p.v. boekenpakketten moet het aanbod van de jeugdcollectie sterk uitgebreid worden. Hiernaast dient ook de nieuwe collectie van games en e-boeken verder uitgebreid te worden.

Een verhoging van het budget is nodig, zeker rekening houdend met de ingevoerde gereguleerde boekenprijs waarbij er een plafond voor de toegestane korting door boekhandelaars is en er met eenzelfde budget beduidend minder boeken kunnen worden aangekocht.

Het in de kijker zetten van nieuwe materialen, maar ook materialen die aansluiten bij bepaalde thema's of die medewerkers de moeite waard vinden om onder de aandacht te brengen, maakt deel uit van onze doelstelling om mensen te prikkelen en hen materialen te laten ontdekken. Er is nog meer nood aan presentatiemeubels en tijd voor de collectieverantwoordelijken om dit aan te bieden en uit te breiden.

We zien dat er systematisch een lichte daling is in het aantal leners. De grootste daling is merkbaar bij jongeren en studenten. Jonge gezinnen vinden dan weer wel hun weg terug naar de bibliotheek en maken hier intensief gebruik van.

De uitdaging is om leden die afhaken weer terug naar de bib te krijgen, om het ledenaantal weer te vergroten door bv. doelgerichte acties op te zetten voor deze groepen (specifiek collectieaanbod, activiteiten aanbieden, enz.). Mogelijk ook door samen te werken met organisaties en diensten die deze doelgroepen wel bereiken en gezamenlijk een promotie of aanbod uit te werken.

²⁰ Games ingevoerd vanaf 2016, e-boeken en e-readers sinds 2017.

Hiernaast zien we ook dat in gemeenten waar er geïnvesteerd werd in een nieuw gebouw een significante stijging van bezoekers en leden wordt waargenomen (De Krook in Gent heeft een verviervoudiging van bezoekers gekend sinds het nieuwe gebouw er is).

Bij de uitleningen zien we vooral een stijging bij games, e-boeken (vooral ontlenen op eigen e-reader), strips, jeugdboeken en non-fictie voor volwassenen. Uitleningen van romans blijft hetzelfde. De grootste daling zien we bij het uitlenen van dvd's en cd's (o.a. door de komst van digitale tv, Netflix, Spotify, enz.). De dvd's zijn vanaf 2018 wel gratis en mogelijk betekent dit weer een stijging in de uitleencijfers.

Een 'slimme' inleverbox dient geïnstalleerd te worden voor de automatisering van het proces van de inname. Bij een slimme box worden onvolledige materialen geweigerd en gaat het dumpen van oude boeken waar mensen van af willen tegen. Momenteel wordt de box nog steeds extra leeggemaakt op late avonden. We merken dat mensen nog steeds daar materialen inleveren en niet via de RFID-balies (om o.a. het betalen van boetes te vermijden of om beschadigde materialen in te leveren). Met een slimme box kan dit vermeden worden.

In afwachting van een slimme inleverbox dient het reglement aangepast te worden zodat de materialen pas van de kaart gaan de eerstvolgende openingsdag van de bib en er dus niet meer geantidateerd moet worden en de materialen in bulk via de RFID-balies ingescand kunnen worden (vermindering van handelingen door personeel).

De installatie van RFID brengt vooral de baliemedewerkers een verlichting van de taken mee, maar er moet over gewaakt worden dat dit de dienstverlening en het beschikbaar zijn voor bezoekers niet in het gedrang brengt. Prioriteit is en blijft mensen helpen bij informatievragen en hulp te bieden bij het zoeken in de catalogus.

Een aantal materialen wordt ook nog steeds aan deze balies uitgeleend of ingenomen: games en gezelschapsspellen op de jeugdafdeling, e-readers en e-boeken op de fictieafdeling. Dit omwille van beveiliging van de materialen of de manuele handeling die nog steeds nodig is. Inname van de gezelschapsspellen gebeurt op het gelijkvloers waarbij ze direct nagekeken worden op volledigheid.

Op het gelijkvloers moet de balie telkens met 2 mensen bemand worden. Dit is nodig omdat hier nieuwe ontleners worden ingeschreven (kan nog steeds op alle verdiepingen), problemen met materialen opgelost worden, hulp aan de RFID-balies en publiekspc's geboden wordt, enz. RFID is m.a.w. geen personeelsbesparing, maar laat toe het baliepersoneel efficiënter in te zetten.

ACTIVITEITEN ROND LEESBEVORDERING, DIGITALE GELETTERDHEID, CULTUURBELEVING EN ONTMOETING

De bibliotheek heeft een rijk aanbod aan activiteiten, maar met het beschikbare personeel blijft steeds minder tijd over om dit soort zaken te organiseren en coördineren. Nochtans blijkt uit de VVBAD-enquête dat een hedendaagse bibliotheek meer is dan een boekerij en leeft door het aanbieden van activiteiten in het kader van leesbevordering, het dichten van de digitale kloof, enz. Deelname aan deze activiteiten neemt dan ook toe en wordt gesmaakt door mensen die hierover heel tevreden zijn.

ACTIVITEITEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN (BUITEN SCHOOLVERBAND)

De focus bij activiteiten voor kinderen (tot 14 jaar) ligt op leesbevordering en -plezier (bv. het voorleesuurkje). De bibliotheek neemt ook deel aan nationale acties zoals de jeugdboekenmaand, voorleesweek, poëzieweek, digitale week, enz.

Tijdens de zomer organiseert de bib een actie om het lezen tijdens de vakantie te stimuleren. Met een speelse zoektocht doorheen de bibliotheek prikkelen we jongere lezers om boeken rond een thema te lezen. In 2017 namen er 333 kinderen deel aan de zoektocht.

ACTIVITEITEN EN AANBOD VOOR VOLWASSENEN

De bibliotheek heeft een eigen leesgroep die 6 keer per jaar samenkomt. Jaarlijks worden zowel literaire als thematische lezingen aangeboden, vaak in het kader van nationale acties zoals de digitale week, de

poëzieweek, de voorleesweek en wereldboekendag. Maar ook lezingen en workshops worden georganiseerd die aansluiten bij actuele thema's of in het kader van leesbevordering (bv. blok@debib).

De bib werkt ook samen met andere diensten en organisaties voor de organisatie van een gezamenlijke lezing of activiteiten:

- met burgerbewegingen;
- met ART@debib kregen leerlingen van ART de kans om hun muzikaal talent te tonen in de bibliotheek tussen de rekken;
- de PISO Tienen CiTy-run liep ook doorheen de bibliotheek.

Op vraag worden voor groepen uit organisaties rondleidingen in de bibliotheek georganiseerd, afgestemd op de doelgroep en de noden. In 2017 hebben er 18 rondleidingen plaatsgevonden met in totaal 306 deelnemers.

EVALUATIE EN BESLUIT ACTIVITEITEN IN DE BIB

Dat het organiseren van activiteiten essentieel is voor de werking van de bib, blijkt uit de recente nationale enquête gevoerd vanuit de VVBAD. “De bibliotheek is meer een beleveniscentrum geworden waar mensen elkaar ontmoeten.” Auteurslezingen staan centraal, maar ook workshops, lezingen over allerhande onderwerpen maken deel uit van het aanbod. “Waar zich meer activiteit afspeelt, is er logischerwijs meer aanloop.” Ook 55,5% van onze leden vindt het belangrijk dat er activiteiten en workshops in de bibliotheek worden georganiseerd.

Dit past ook in onze visie van wat een bibliotheek vandaag en morgen moet zijn. Een huis waar alleen maar boeken ontleend worden, is het al lang niet meer.

SCHOLENWERKING

De bibliotheek heeft een uitgebreid aanbod, aan zowel materialen als activiteiten, voor scholen in Tienen. Een deel van het materiaalenaanbod kan ook door scholen buiten Tienen aangevraagd worden.

AANBOD VOOR HET KLEUTER- EN BASISONDERWIJS

Boekenpakketten

Scholen buiten de ring van Tienen kunnen boekenpakketten in de klas krijgen. Elk pakket bestaat uit 25 boeken en 5 strips. In totaal worden er 4 keer per jaar boekenpakketten geleverd. In 2017 kregen 134 klassen een boekenpakket van de bib. Sinds 2018 kunnen alleen scholen buiten de ring van Tienen nog boekenpakketten aanvragen. Scholen binnen de ring kunnen op klasuitleen komen.

Klasuitleen

Scholen binnen de ring van Tienen en scholen die dit wensen, kunnen op klasuitleen komen. Klassen kiezen of ze één keer per maand of tweemaandelijks naar de bib komen. Elke leerling kan 3 boeken naar keuze ontlennen. In 2017 kwamen er 30 van de 109 klassen uit de lagere graad basisschool op klasuitleen.

Introductiebezoeken

Tijdens deze bezoeken leren leerlingen de bibliotheek kennen a.d.h.v. oefeningen en opdrachten. In 2017 zijn er 17 klassen op bezoek geweest. We merken dat veel scholen naar het jeugdboekenmaandspel komen ter vervanging van de introducties, ook al leren ze dan weinig bij over de opstelling van de materialen en het gebruik van de catalogus.

Materialen voor scholen

Materialen voor scholen zoals thematische boekentrolley's, vertelplaten, tartertaalpakketten voor kleuters, leesboekjes voor 3de en 5de leerjaar, samen lezen-pakketten met telkens 25 exemplaren van 1 boek zodat dit klassikaal gelezen kan worden en educatieve spelkoffers.

Leraren vragen deze materialen aan en kunnen ze vervolgens in de bibliotheek ophalen. De leeskoffers worden samen met de boekenpakketten geleverd. Deze materialen werden in 2017 in totaal 89 keer ontleend.

Jeugdboekenmaand

In het kader van de jeugdboekenmaand werden auteurslezingen georganiseerd en werd een bibliotheekspel uitgewerkt waaraan 569 leerlingen deelnamen.

AANBOD VOOR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Introductielessen met rondleidingen voor de eerste graad in de jeugdafdeling, voor de tweede en derde graad in de volwassenenafdeling waarbij ze aan de hand van zoekopdrachten de bibliotheek verkennen. Thematische werksessies in de bibliotheek kunnen door leerkrachten worden aangevraagd. In 2017 kwamen er 31 groepen (in totaal 423 leerlingen) naar de bib.

EVALUATIE EN BESLUIT SCHOLENWERKING

Samenwerking met scholen is een van onze belangrijkste pijlers, m.n. leesbevordering en leesplezier stimuleren bij kinderen en jongeren. Ons aanbod (materialen en activiteiten) is dan ook zeer uitgebreid. De VVBAD-bevraging toont aan dat 93,9% van alle bevroagden laat weten dat kinderen in de lagere school de (werking van de) bibliotheek moeten leren kennen.

7.3.3. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

Personen met beperkte mobiliteit en onthaalgezinnen

Voor 'Bibliotheek aan huis' bezorgen vrijwilligers 1 keer per maand boeken en audiovisuele materialen aan mensen die zich niet zelf naar de bibliotheek kunnen verplaatsen. Ook onthaalouders en/of crèches maken van deze dienstverlening gebruik en krijgen leesvoer voor de jongste kindjes.

Anderstalige inwoners

Met het Taalpunt voor volwassenen en kinderen biedt de bib een uitgebreid aanbod aan om Nederlands te leren. Kom Binnen, waar anderstaligen Nederlands kunnen leren, biedt niet alleen de kans om Nederlands te oefenen maar ook om in contact te komen met Nederlandstalige inwoners van Tienen.

De bibliotheek beschikt niet over exacte cijfers van het bibliotheekgebruik door anderstaligen. De bibliotheek telt 417 leden die niet-Belg zijn. Een aantal van hen beheerst het Nederlands (zeer) goed. Anderzijds zijn er bezoekers met de Belgische nationaliteit met een zeer beperkte kennis van het Nederlands.

Mensen met een (lees)beperking

Er is gespecialiseerd materiaal beschikbaar (Daisyboeken, Grootletterboeken en luisterboeken) voor mensen met beperkt zicht of een leesbeperking. De Daisyboeken worden aangeleverd door de Luisterpuntbibliotheek.

Mensen uit kansengroepen

Ondersteuning vanuit het OCMW: gratis lidmaatschap of deelname aan pc-lessen. Dit wordt zeer beperkt gebruikt (jaarlijks gemiddeld 5 aanvragen).

Evaluatie en besluit aandacht voor bijzondere doelgroepen

Het bereiken van kansengroepen blijft een grote uitdaging voor de bibliotheek. We merken dat zij nog steeds moeilijk hun weg vinden naar de bibliotheek en het uitgebreide aanbod.

Mogelijke acties om hen te bereiken kunnen zijn:

- gerichte promotie voeren met aandacht voor materialen uit de collectie die nuttig zijn voor hen specifiek;
- uitbreiding van de samenwerking met OCMW om deze doelgroep te bereiken (via toeleiders werken, kleine collectie in Sociaal Huis aanbieden);

- buiten de muren van de bib gaan deelnemen aan activiteiten die op een van deze doelgroepen is gericht.

In de toekomstige profielen van medewerkers kan ook aandacht besteed worden aan het hebben van ervaring met of een diploma in sociaal werk.

7.3.4. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

De bibliotheek zet in op het informeren van de leden en gebruikt hiervoor volgende kanalen:

- Facebook, Instagram en Pinterest (met lees-, luister- en kijktips);
- Maandelijkse nieuwsbrief met een overzicht van activiteiten, tips van de bib, weetjes;
- Deelwebsite van de bibliotheek op de website van de stad Tienen;
- Flyers en affiches (afzonderlijke activiteiten, attendering van minder gekende bibliotheekdiensten) en brochures (voorjaars- en najaarsaanbod voor volwassenen, activiteiten in het kader van nationale acties). Aanbod voor kinderen en jongeren tijdens de vakanties wordt mee opgenomen in de gezamenlijke vrijetijdsfolder;
- Informatiekanalen van de dienst communicatie (persberichten, stadsmagazine, infopanelen);
- In de bib is een tv-scherm voorzien voor aankondiging van activiteiten, bibliotheekinformatie, ...

Er zijn voldoende communicatieluiken, maar de communicatie dient meer doelgericht te gebeuren, nl. door bv. mailings die afgestemd zijn op het profiel en leengedrag van ontleners waarbij ze geattendeerd worden op nieuwe aanwinsten en schrijvers die hierbij aansluiten. Afhankelijk van de doelgroep kiezen voor een bepaalde soort van communicatie, bv. sociale media om jongeren te informeren.

7.3.5. VORMING EN EDUCATIE

Pc-lessen

In laagdrempelige korte pc-lessen worden mensen zonder of met beperkte computervaardigheden wegwijs gemaakt. Het aanbod bestaat uit kennismaking met pc, sociale media, iPad en smartphone, basis fotobewerking, vragenuurtje.

Tax-on-web

In samenwerking met de FOD Financiën organiseert de bibliotheek jaarlijks een viertal sessies Tax-on-web. Medewerkers van de FOD Financiën begeleiden mensen bij het online invullen van hun belastingsaangifte. Alle sessies zijn steeds volgeboekt.

Evaluatie en besluit vorming en educatie

De pc-lessen waren een zeer sterk punt in de werking van de bibliotheek, door hun kwaliteit, kwantiteit en bereik. Ze spelen duidelijk in op een behoefte, met name bij mensen die via hun beroep geen vormingskansen (meer) hebben, of die in hun vrije tijd geen langdurige cursus wensen te volgen. Bovendien komen deze introducties de beeldvorming van de bibliotheek ('meer dan alleen boeken voor cultuurfanaten') ten goede.

De klassieke pc-lessen (kennismaking met pc, muis, internet) zijn mogelijk niet meer noodzakelijk, maar met het steeds verder digitaliseren van de maatschappij moeten we wel inspelen op andere digitale noden van inwoners met beperkte pc-kennis en -bezit: het grotere onlinegebeuren (internetbankieren, Tax-on-web, digitaal invullen van documenten bij stadsdiensten, online solliciteren, enz.) neemt steeds meer plaats in en sluit zo een deel van de bevolking uit.

In het decreet betreffende het Lokaal Cultuurbeleid (2012) was het inzetten op e-inclusie bij moeilijk bereikbare doelgroepen en op het verhogen van informatiegeletterdheid en mediawijsheid een van de speerpunten. Bijna 70% van de respondenten van de VVBAD-enquête sluit zich hierbij aan en vindt dat de bibliotheek ondersteuning moet bieden aan personen die minder thuis zijn in multimedia en ICT.

Wat het ruimere vormingsaanbod betreft, is een samenwerking met externe partners aan te raden: financieel risico is uitgesloten, betere promotie en participatie, beperkte(re) personeelsinzet.

7.3.6. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

Onteners krijgen inspraak in de collectievorming d.m.v. aankoopssuggesties. De beheerscommissie adviseert het bestuur over de krachtlijnen van het bibliotheekbeleid. Er is regelmatig contact en overleg met de scholen.

Samenwerking en overleg:

- Sectoroverleg van vrijetijdsdiensten
- Samenwerkingsverband bibliotheken Regio Hageland

7.3.7. ALGEMEEN BESLUIT BIBLIOTHEEK

De bibliotheek van Tienen streeft ernaar om een bibliotheek te worden die meerdere functies vervult:

1) Informatie- en kennisplek

Bezoekers krijgen er toegang tot informatie en cultuur en dit via een actuele en brede collectie, afgestemd op de noden van het publiek. Er is gratis toegang tot internet en digitale media. Bibliotheekmedewerkers zoeken samen met de gebruikers antwoorden op hun vragen (bibmaterialen, online, doorverwijzen naar andere diensten, enz.) en bieden zo begeleiding op maat aan.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

Dit aanbod is vaak nog te onbekend bij inwoners. De bib heeft nog steeds een imago van 'boekenhuis voor hoogopgeleiden'. Het ledenaantal daalt systematisch. Doelgerichte acties ondernemen (communicatie en activiteiten) om de boeiende plek die de bib is kenbaar te maken bij de inwoners van Tienen. Communicatie afstemmen op doelgroepen, extra-murosactiviteiten opzetten (bv. pop-up bib op evenementen, mini-bib voorzien bij diensten zoals het Sociaal Huis, ...). De medewerkers van de bib dienen zich nog verder bij te scholen zodat een nog betere dienstverlening voorzien kan worden.

2) Ontmoetingsplek met ruimte voor interactie

De bib is een fysieke plaats waar mensen gezellig kunnen verblijven, anderen ontmoeten... Het is ook een digitale plaats via sociale media en onlineplatformen waarbij de bib en de ontleners hun ervaringen kunnen delen. De bib kan deze ontmoeting faciliteren met een mooi en gezellig gebouw, maar ook met een professionele dienstverlening, prikkelende activiteiten en een uitnodigende collectie.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

Uit de VVBAD-enquête (zie bijlage 2) blijkt dat bezoekers zowel de stilte opzoeken als nood hebben aan ontmoeting in de bib. Deze dubbele functie is in ons huidige gebouw niet eenvoudig te realiseren. Met de verdere renovatie van de andere verdiepingen willen we de 2de verdieping verder omvormen tot 'stille' afdeling waar mensen ongestoord kunnen lezen, studeren, werken. Het gelijkvloers wordt de plaats voor ontmoeting waar er een koffietoestel voorzien wordt en het leessalon.

3) Toegankelijke, veilige plek

De bibliotheek is een laagdrempelige cultuurinstelling. Ze moet toegankelijk zijn op verschillende vlakken: gebouw, inrichting, collectie, dienstverlening en dit alles voor een heel diverse doelgroep.

Het gebouw zelf moet toegankelijk zijn, centraal gelegen met idealiter (gratis) parkeergelegenheid, duidelijk zichtbaar en makkelijk te vinden. De inrichting moet uitnodigend zijn en duidelijke signalisatie hebben zodat bezoekers snel vinden waarnaar ze op zoek zijn. Dienstverlening op maat, toegespitst op de uiteenlopende bibliotheekgebruikers, klantvriendelijk, enz.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

Het gebouw dient hiertoe verder gerenoveerd te worden. De te kleine oppervlakte van de jeugdafdeling is niet ideaal voor ouders met kinderwagens, op de fictieafdeling is er een niveauverschil in de vloer wat vooral voor oudere mensen niet evident is. De renovatie van deze verdiepingen kan bovengenoemde problemen oplossen.

Maar als we echt willen inzetten op een hedendaagse bib die voorzien is op toekomstige uitdagingen moet er nagedacht worden over een heel nieuw bibliotheekgebouw. Een gebouw dat tegemoetkomt aan de dubbele functie, maar ook verder gaat en plaats voorziet voor lokalen voor groepswork, studeerhokjes, experimenteeruimte (een 'fablab' waar je kunt 3D-printen, lasercutten), ruimte voor lezingen en workshops. Het is belangrijk om een flexibel en polyvalent interieur te voorzien dat aangepast kan worden aan toekomstige noden.

Maar ook een gebouw dat bijvoorbeeld verschillende vrijetijdsdiensten huisvest, een gezamenlijk onthaal biedt en waar mensen ook voor andere vrijetijdszaken terecht kunnen. Mogelijk kan er ook een externe partner gehuisvest worden, bv. uitbater van een koffie- en eetgelegenheid.

4) Educatieve plek

In de bibliotheek kan de burger terecht met vragen over kennis, cultuur, informatie en ontspanning. Louter informatie aanbieden volstaat echter niet meer. De bib moet zelf vragen stimuleren door activiteiten, door mensen samen te brengen rond het aanbod en hen te helpen bij het gebruik. Door het voortdurende aanspreken van de gebruikers, het presenteren van diensten en collecties en deze met elkaar te verbinden, worden gebruikers uitgenodigd tot vinden en ontdekken. De bib is een plek waar men inspiratie opdoet, (in)formeel bijleert. Met het aanbieden van activiteiten (lezingen, workshops) wordt dit gerealiseerd. Maar ook voorzien in zelfstudie is hierin belangrijk, evenals samenwerking met het onderwijs.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

De medewerkers kunnen met de zelfuitleen evolueren van iemand die materialen uitleent tot een 'wandelende informatiemedewerker', iemand die rondloopt en beschikbaar is voor vragen en die noden detecteert. Dit vergt nog een verdere aanpassing van mindset en verdere nood aan bijscholing. Opleiding (intern, extern) moet voorzien worden, maar ook inspiratie opdoen in andere bibliotheken waar dit reeds gebeurd is hiervoor essentieel (organiseren van jaarlijkse studiedag voor alle medewerkers). Voor het organiseren van educatieve activiteiten is echter ook voldoende personeel of budget nodig. Zonder deze basisvoorwaarden kan dit niet gerealiseerd worden.

5) Belevingsplek voor creatieve zelfontplooiing

De bibliotheek kan verbeelding en creativiteit stimuleren met een collectie die verrast en prikkelt, die mensen nieuwe inzichten biedt, nieuwe auteurs of thema's laat ontdekken. Met het aanbod van games, e-boeken, enz. speelt de bib in op nieuwe tendensen en geeft bezoekers zo de kans deze te ontdekken, ermee kennis te maken. We willen een plek zijn van (co)creatie, een plek waar je iets kunt uitproberen, een ruimte voor expressie, kennismaking met culturele activiteiten (bv. miniconcerten door ART, digitale workshops, knutseluurtsjes, enz.). Diensten als Cultuur, ART, het museum... zijn voor de bib dan ook belangrijke partners in dit verhaal.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

Collectie en inspelen op nieuwe trends blijven een must. De bib moet 'mee' zijn en moet een plek zijn waar mensen met dit alles in contact kunnen komen. De e-readers en e-boeken waren hier een goed voorbeeld van. In een nieuw gebouw zou er dan ook ruimte moeten zijn voor een 'fablab' waar kinderen hun digitale tools ontwikkelen, waar CoderDojo Tienen een vaste plek krijgt, waar er plaats is voor gaming, ... Hiervoor is verdere samenwerking met partners die deze knowhow hebben essentieel, dienen toekomstige bibliotheekmedewerkers deze vaardigheden te hebben om dit al dan niet zelf te begeleiden, coördineren of ondersteunen.

Partnerschappen moeten verder uitgebouwd worden met andere bibliotheken, stadsdiensten, scholen, externe organisaties. De bib kan dit alles immers niet alleen realiseren, daarvoor is er onvoldoende personeel in huis.

Deze doelstellingen passen in de missie en visie van stad Tienen:

“[...] wil Tienen zich positioneren als een warme en zorgzame stad op mensenmaat waar iedereen zich thuis en welkom voelt.” Met het uitbouwen van een bibliotheek als derde plek, een thuisplek sluiten we aan op deze doelstelling.

“[...] Samen met onze bevolking van we werken aan concrete acties die een positieve invloed hebben op de belevingswaarde van de stad.” Een aangename, centraal gelegen bibliotheekgebouw met een kwaliteitsvolle collectie, excellente dienstverlening, prikkelende activiteiten creëren een positieve (bibliotheek)beleving aan de inwoners.

“[...] In het centrum van de stad wordt een ontmoetingsruimte voor verschillende doelgroepen gezocht.” De bibliotheek vervult een maatschappelijke rol als ontmoetingsplek waar scholieren groepsworkshops maken of samen studeren, waar senioren de krant lezen, mensen op hun laptop kunnen werken, waar ouders wachten op hun kinderen die in de academie les volgen...

“[...] Inzetten op integratie van anderstaligen.”

7.4. SPORT

Een sportbeleid is gericht op het verbeteren van de kwaliteit en omstandigheden voor sportdeelname. Daarnaast is de versterking van de bijdrage van sport voor een betere gezondheid, werkgelegenheid en sociale integratie belangrijk. Een lokale overheid kan (moet) een belangrijke rol spelen in het toegankelijk maken van sportbeleving voor de gehele bevolking. Het spreekt voor zich dat de eisen en verwachtingen van de gebruikers steeds wijzigen. Aan de lokale overheid dus om in te spelen op die gewijzigde behoeften en op geregelde tijdstippen de beleidsprioriteiten bij te stellen. Tienen heeft een sterke traditie betreffende sport en sportbeleving opgebouwd. De opgebouwde kennis vormt een goede uitgangsbasis voor het leggen van nieuwe accenten en het uitzetten van bakens voor een toekomstgericht sportbeleid, dat zo maximaal mogelijk inspeelt op de nieuwe uitdagingen en behoeften die leven bij de Tienenaar op het vlak van sportbeleving.

7.4.1. ONDERSTEUNING

FINANCIEEL

Tienen is een sportieve stad. De stad Tienen telt een 40-tal sporttakken en een 120-tal sportclubs, waarvan er een 100-tal erkend zijn door de stad. Het effectief aantal erkende sportclubs ligt veel hoger, omdat sommige verenigingen zich gegroepeerd hebben in een verbond (bv. de zaalvoetbalclubs en de biljartclubs).

In 2018 waren er 13 clubs in het voetbal, 7 in de watersport, 18 in zaalsport, 15 in wielersport, 7 in bewegingssport, 11 in martiale kunsten, 8 in schutterssport, 11 in behendigheidssport, 6 hobbyclubs en 1 omnisportclub.

De sport- en ontspanningsverenigingen krijgen jaarlijks financiële ondersteuning a.d.h.v. verschillende reglementen. Het betreft:

- **werkingstoelagen** op basis van kwalitatieve criteria (€ 35.000);
- toelagen voor **kwaliteitsvolle jeugdwerking en samenwerkingsverbanden voor erkende Tiense sportverenigingen** ter vervanging van de vroegere impuls subsidie (€ 28.500);
- **toelage Tiense jeugdwerking** op basis van het aantal Tiense jeugdleden (€ 5.000);
- **toelage voor uitzonderlijke sportorganisaties** (€ 4.750 per jaar voor sportactiviteiten van uitzonderlijke aard die buiten de werkingssubsidies vallen);
- **toelage voor het inrichten van wielervedstrijden** (€ 3.500);
- **huurtoelage openluchtsportterreinen** (€ 9.000 ter vervanging van het reglement huur voetbalterreinen);
- **renteloze leningen** (binnen grenzen goedgekeurd budget) aan erkende sportverenigingen ter ondersteuning van het bouwen van en/of verbouwen van onroerende infrastructuur of het aankopen

van onroerende goederen die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van de activiteiten die behoren tot de normale werking van de vereniging;

- **fusiepremie** (sinds 2017) ten bedrage van maximaal € 5.000 om clubs te stimuleren om samen te vloeien en de hieraan verbonden kosten te vergoeden.

De werkingstoelagen die worden uitgekeerd zijn in verhouding tot de prestaties en de werking die de verenigingen leveren. De clubs met een uitgebreide jeugdwerking ontvangen de grootste sommen. De door het oude decreet “sport-voor-allen” opgelegde verplichtingen (op basis van een meerderheid aan kwaliteitscriteria) ter ondersteuning van de sportverenigingen hebben een gunstig effect gehad.

Het reglement voor de jeugdwerking op basis van het aantal Tiense jeugdleden beloont die clubs met minimaal 25 Tiense jongeren, maar mist kwaliteitscriteria.

Clubs worden gestimuleerd tot organisatie van uitzonderlijke activiteiten buiten de reguliere clubwerking en krijgen hiervoor een extra toelage. Hiermee mag niet te lichtzinnig worden omgesprongen. Een reglementswijziging is hier aangewezen. Hierbij wordt gedacht aan een cofinanciering van 25% door de aanvragende club.

Het reglement ‘Toelage voor het inrichten van wielervedstrijden’ zou in dezelfde zin herbekeken kunnen worden. Voor wielersportclubs blijft het steeds een uitdaging om wedstrijden in te richten omwille van de dalende sponsoring.

De bestaande reglementen worden overwegend gunstig ervaren door de sportverenigingen, maar dienen op een aantal kleine onvolkomenheden bijgeschaafd te worden. Essentieel hierbij is dat de kwaliteitscriteria moeten primeren of beter nog, dat de kwaliteitscriteria nog zwaarder moeten wegen bij de verdeling van de subsidies.

Het reglement ‘toelage voor kwaliteitsvolle jeugdwerking en samenwerkingsverbanden voor erkende Tiense sportverenigingen’ moet bijgestuurd worden. Enkele verenigingen zetten in hun aanvraagdossier zwaar in op opleidingen en bijscholingen en strijken zodoende grote bedragen op die een discrepantie veroorzaken in de billijke verdeling van de middelen onder de Tiense sportclubs.

Het mechanisme van het indienen van de subsidiedossiers moet mee in de reglementen vervat worden alsook een vaste jaarlijkse indieningsdatum. Meer dan 10% van de clubs respecteren de indieningsdatum niet of leveren onvolledige dossiers in. Nadien wordt via achterpoortjes gezocht naar een manier om toch nog in aanmerking te komen voor subsidiëring. Door de clubs moet meer ernst aan de dag gelegd worden, wetende dat een dossier gemiddeld € 500 aan werkingstoelagen in het laatje van de club brengt.

Het verwerken van de subsidiedossiers is heel tijdrovend.

LOGISTIEK

Alle verenigingen die bij de stedelijke sportraad aangesloten zijn, kunnen eenmaal per jaar gratis materiaal zoals tafels, stoelen, nadarafsluitingen e.a. ontlenen bij en laten leveren door de stad. Vanaf een tweede aanvraag dienen zij een huurgeld voor deze materialen te betalen indien deze door de stad geleverd dienen te worden.

INHOUDELIJK - PROMOTIONEEL

Sportclubs kunnen met hun vragen i.v.m. oprichting van een vereniging, aansluiting bij de stedelijke adviesraad sport, erkenning door de stad en financiële tegemoetkomingen terecht op de dienst sport.

De sportclubs worden jaarlijks op regelmatige basis uitgenodigd door de sportdienst om deel te nemen aan campagnes van Sport Vlaanderen en/of de sportdienst. De Maand van de Sportclub, de Sportsterrendagen en de SIS (sportinstuif) zijn hier voorbeelden van. De sportdienst biedt hiermee een platform aan de clubs om zich kenbaar te maken bij het grote publiek.

De sportpromotionele acties van de sportdienst leveren dikwijls nieuwe leden op bij de deelnemende verenigingen.

INFRASTRUCTUUR

SPORTINFRASTRUCTUUR

In Tienen is de volgende sportinfrastructuur aanwezig:

- a) Sportinfrastructuur eigendom van de stad en in beheer van AGB Tienen
 - 1 zwemcomplex met een 25-meterbad, recreatie- en peuterbad en duikput (bouwjaar 2000).
 - 1 sportcentrum met 4 sporthallen (hal 1 bouwjaar 1978, hal 2 bouwjaar 1997, hal 3 bouwjaar 2007), 1 atletiekpiste (bouwjaar 2004), 3 voetbalterreinen, 1 skeelerpiste en een looppad.
 - ⇒ Alle (gras)terreinen die buiten de omliggende sportvelden liggen, zijn in beheer van de stad.

De sportinfrastructuur van de stad is vrijwel maximaal benut. Tijdens het schooljaar is er overdag een permanente bezetting door de scholen en lessenreeksen van de sportdienst. Tijdens de schoolvakanties is de infrastructuur overdag in gebruik voor allerlei sportkampen. Van september tot april is de infrastructuur 's avonds en in het weekend bezet door de sportclubs.

Een beperkt aantal clubs (met jeugdwerking) kunnen niet terecht in de stedelijke infrastructuur. Deze wijken dan uit naar privé- of schoolsportinfrastructuur. De sportinfrastructuur van de Tiense scholen is dikwijls verouderd of niet geschikt om er competitieploegen te laten trainen en wedstrijden te spelen. De toegankelijkheid na de schooluren is bij de meeste scholen een probleem. Bij de weinige scholen die toch in aanmerking zouden komen, merken we een onwil om clubs een onderdak te bieden, ondanks de win-winsituatie die hierdoor zou kunnen ontstaan. De huurgelden die de scholen vragen, liggen exponentieel hoger dan de huurgelden van de stad.

Als sportclubs wegens overbezetting niet in de infrastructuur van de stad kunnen ingepast worden, is het in bepaalde gevallen wenselijk om deze clubs te ondersteunen in de huurkosten van private infrastructuur om de sportoefening niet in het gedrang te brengen. Een allesomvattend reglement ter zake is wenselijk.

a) Sportinfrastructuur van de stad en in beheer van een sportclub

- overdekte en openlucht petanquebanen, verbruiksruimte (petanqueclub Tienen)
- openlucht boulistenbanen en verbruiksruimte (boulistenclub Tienen)
- 1 voetbalstadion (RFC Tienen-Hageland) – vernieuwbouw 1998
- voetbalterreinen (RFC Tienen-Hageland, VW Hakendover (in faling) en St-Barbarastraat Kuntich)
- 1 balboogschietstand (Willem Tell)
- 4 tennisterreinen (RCT Tennis)

b) Privé-sportinfrastructuur

- 12 voetbalterreinen (Sparta Tienen, 2 x KVV Oorbeek, 3 x VV Houtem, 2 x Arsenal Goetsenhoven, 2 x Arsenal Oplinter en 2 x Crossing Vissenaken)
- 1 trapveld (Crossing Vissenaken)
- fitnesscentra (Fit Factory, Life Style Fitness en ChampionGym)
- 1 CrossFit centrum (district 10)
- 1 fitness- en wellness-centrum (Fit'n Form)
- 1 tenniscentrum met 6 openlucht tennisterreinen (TC Roosendaal)
- 1 tenniscentrum met 4 openlucht en 4 overdekte tennisterreinen, 3 overdekte padelsterreinen, 2 squashbanen, een sportzaal, 2 indoor soccerterreinen en 2 badmintonvelden (Grand Slam)
- 1 sporthal met klimmuur en 2 openlucht tennisterreinen (Broeders Alexianen)
- 1 bowlingcentrum met snooker- en biljarttafels (Acro)
- 1 vliegveld (De Wouw)
- maneges (De Hoefslag, Roosendaal en 't Hof Lyma Horses)
- 1 pistool- en karabijnschietstand (Arizona)
- 2 danszalen (Dans-je-fit en Dancin'movement)

c) Sportinfrastructuur in beheer van de scholen

- 14 sportzaaltjes
- 2 sporthallen (Via Waaiberg)
- 1 sporthal (De Sterretjes)

Het sportcentrum Houtenveld zou onder volledig AGB-beheer moeten komen, dus ook de (gras)terreinen die buiten de omliggende voetbalvelden, skeeler- en atletiekpiste liggen.

In de stad is behoorlijk wat sportinfrastructuur aanwezig en de tarieven zijn zeer clubvriendelijk (moeten periodiek meegroeien met de index). In 2019 moet er een algemene prijsverhoging doorgevoerd worden. Hierbij moet nagedacht worden om de tarieven van alle vergelijkbare infrastructuur van de stad parallel te schakelen.

BEZETTING EN BEZOEKCIJFERS

De bezetting van de infrastructuur en de bezoekerscijfers zijn zeer positief. Door de concentratie van sportinfrastructuur bruist het sportleven in het sportcentrum op het Houtenveld. In 2018 telden we 178.447 bezoekers op uurbasis.

Het zwembad De Blyckaert telt gemiddeld 240.000 bezoekers per jaar, waarvan 80.000 zwembeurten van de scholen en instellingen, 38.000 voor de zwemclubs en 122.000 individuele bezoekers.

In het kader van het beheer en participatie van de sportinfrastructuur zouden de gebruikersgroepen meer geconsulteerd moeten worden.

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN

De stad heeft decennialang enorm geïnvesteerd in de bouw en aanleg van sportinfrastructuur. Hierbij werd er niet uitgegaan van een totaalvisie op het hele sportcentrum en werden geen budgetten voorzien om de infrastructuur in stand te houden. De meest recente investering dateert van 2018 toen aan de ingang van sportcentrum Houtenveld een automatische schuifpoort geplaatst werd, dewelke ervoor zorgt dat er geen wagens meer tot aan de voordeur van de sporthal rijden, wat de veiligheid binnen het complex ten goede komt.

a) Investerings in 2019 in het Houtenveld

- schoonmaak en belijning atletiekpiste;
- inrichten van het appartement in Hal 4 tot een les- en vergaderlokaal;
- het overdragen van de cafetaria's aan de atletiekpiste en tussen Hal 2 en 3 naar een vzw-structuur waarin de sportverenigingen zetelen;
- het renoveren van de conciërgewoning en het aanstellen van een conciërge;
- het installeren van een degelijk werkend wifisysteem voor de bezoekers;
- het ontwikkelen van een sleutelbeheersplan en het toegankelijk maken van de sportinfrastructuur voor mindervaliden;
- camerabewaking;
- het terug operationeel maken van de brandkoepels, inbraakbeveiliging en branddetectie.

b) Masterplan Houtenveld

Voor het sportcentrum Houtenveld moet er dringend een masterplan ontwikkeld worden met een toekomstvisie op lange termijn (via een gefaseerde strategie).

Hal 1 met aanhorigheden is 40 jaar oud en beantwoordt helemaal niet meer aan de huidige noden. Op zeer korte termijn moet een keuze gemaakt worden of tot renovatie of nieuwbouw wordt overgegaan, zodat gestart kan worden met het concipiëren van een project. Voor eind maart 2020 moet dit project tot in detail uitgewerkt zijn, zodat bij Sport Vlaanderen een dossier kan ingediend worden in het kader van bovenlokale infrastructuur. De maximale subsidie bedraagt 30% geplafonneerd op 1.250.000 euro.

In het masterplan moet een aantal elementen opgenomen worden:

- ontsluiting van het sportcentrum Houtenveld (aankoop laatste stukken landbouwgrond);
 - aanleg van kunstgrasvelden;
 - een parksfeer creëren met beplanting en verlichting;
 - aanleg van een Finse piste rondom het sportcentrum;
 - het verplaatsen van de atletiek werpnummers naast Hal 1;
 - duurzaamheid: het energie- en milieuvriendelijk maken van het sportcentrum;
 - de migratie van een of meerdere voetbalploegen;
 - een gebouwenbeheersplan, een investeringsprogramma om het volledige sportcentrum in stand te houden.
- c) Aanleg van sportterreinen in de deelgemeenten
- d) Het meer beweegvriendelijk maken van de publieke ruimte:
- een panakooi (verplaatsbare voetbalboarding) die in Groot-Tienen zal rondreizen;
 - de beweegtuin (mobiele fitnessstoestellen) die trimestrieel wordt verplaatst naar een andere locatie;
 - het skatepark van de jeugddienst in sportcentrum Houtenveld moet geëvalueerd worden (andere invulling?).
- e) Ontwikkeling van een gebouwenbeheersplan voor de site van het zwembad De Blyckaert:
- de trap van de glijbaan vraagt onderhoud of vernieuwing;
 - wifi voor de bezoekers;
 - aandacht voor extra parkeerplaatsen op een verharde ondergrond aan het zwembad;
 - er is nood aan meer plaatsen voor personen met een handicap;
 - het zwembad energie- en milieuvriendelijker maken (regenwaterrecuperatie, zonnepanelen, ledverlichting, ...);
 - vernieuwing van de toegangscontrole met een nieuw inkomststelsel en vernieuwing van het slotstelsel van de lockers van de bezoekers;
 - vernieuwing van de airco.

OPPORTUNITEITEN

De beschikbaarheid/openstelling van de schoolsportinfrastructuur voor lokale sportclubs, sportdiensten en andere gebruikers na de schooluren was in Vlaanderen een aandachtspunt in het verleden en zal dit ook zijn in de toekomst. Op dat vlak is er in Tienen nog een hele mentaliteitswijziging noodzakelijk om enig resultaat te kunnen boeken.

Sedert 2016 doet Sport Vlaanderen jaarlijks een projectoproep “naschools openstellen van schoolsportinfrastructuur”. Scholen kunnen financiële ondersteuning krijgen voor zowel infrastructuurwerken als voor exploitatiekosten. In totaal stellen de beleidsdomeinen sport en onderwijs samen voor deze projectoproep 3 miljoen euro ter beschikking. In die 3 jaar heeft in Tienen slechts 1 school een project ingediend dat evenwel niet weerhouden werd voor subsidiëring.

7.4.2. SPORTAANBOD

ACTIVITEITEN

De sportsector is in Tienen een zeer grote vrijetijdsaanbieder. We onderscheiden:

- **Eendaagse activiteiten**
 - Buitenspeeldag i.s.m. de jeugddienst;
 - Tienen Fietst;
 - schoolsportactiviteiten;
 - de PISO Tienen CiTy-run;
 - SIS (sportinstuif) voor de 3de graad van het basisonderwijs;

- uitreiking SportAwards;
- wielervedstrijden (Dwars door het Hageland, Baloise, 1.000 km tegen kanker, enz.) worden logistiek ondersteund.
- **Meerdaagse activiteiten**
 - medewerking aan sportpromotionele acties van Sport Vlaanderen: Sportsterrendagen, #sportersbelevenmeer, Maand van de Sportclub, ...;
 - FUN-days van Parentee-Psylos.
- **Seniorenwerking 50 + Sportelclub**
 - wekelijks aquagym, badminton, dans, fietsen, lessenreeks spierkracht, netbal, onderhoudsgymnastiek, spinning, Tai Chi Chuan, wandelen 8 km, wandelen 12 km en yoga;
 - ledendag: in januari;
 - sportvakantie in Nieuwpoort;
 - ledenfeest in oktober.
- **Activiteiten van langere duur**
 - het project 'schoolzwemmen' voor het basisonderwijs tijdens de schooluren werd in 1983 door de sportdienst opgestart. Het busvervoer voor het schoolzwemmen wordt door de sportdienst gecoördineerd. De stad stelt permanent 2 lesgevers ter beschikking van de basisscholen waarbij in niveaugroepen en volgens een welbepaald lessenspakket wordt gewerkt;
 - de 'zwemacademie' (zwemlessen in groepsverband) voor 4-, 5- en 6-jarigen, lessen aquagym en zwemlessen voor volwassenen;
 - SNS-pas (Sport Na Schoolpas);
 - Amuze: wekelijks gratis beweeg- en sportaanbod voor mensen in armoede, mensen met een matige mentale beperking en allochtonen i.s.m. de meeste welzijnsorganisaties actief in Tienen;
 - 'Ik beweeg weer' is een wekelijks beweegproject voor mensen met een ziektebeeld, zoals kanker, spierziekte, burn-out, ... Er kan gekozen worden tussen aquagym en yoga en relaxatie;
 - BOV: het project 'Bewegen Op Verwijzing' zet mensen met bewegingsarmoede aan om meer te bewegen. Met een verwijsbrief van de huisarts op zak, kunnen personen uit de zorgregio Tienen-Landen (cfr. de Sportregio Getevallei + Boutersem) een beroep doen op een BOV-coach. Die coach ondersteunt hen om meer beweging in te bouwen in het dagelijks leven.
- **Sportkampen(weken)**
 - de sportkampen voor kinderen en jongeren vanaf 4 jaar worden jaarlijks gedurende 7 weken georganiseerd tijdens de schoolvakanties, namelijk krokus-, paas-, zomer- en herfstvakantie;
 - Sportweek voor mindervaliden: sportweek voor volwassenen met een mentale beperking.
- **ILV Sportregio Getevallei**
 - "4kids2play": overdekte winterspeeltuin in sportcentrum Houtenveld;
 - Junior Sportaval (2 sportdagen voor het BUSO en BLO) in sportcentrum Houtenveld;
 - "Kijk ik fiets": initiatie fietsen voor kleuters;
 - Urban Run: stratenloop door gebouwen;
 - Special Days: G-sportkamp;
 - Nacht van de Sport: sportavond rond fitness;
 - Kleuterhappenings;
 - G-Omnisportkamp in Tienen;
 - Personeelssportdag;
 - BetsBounce: meerdaagse instuif;
 - Hopsakee i.s.m. MOEV: spel- en sportpakketten 1ste kleuterklasjes;
 - Family Obstacle Run: hindernissenloop;
 - Doe-maar-mee: sportdagen – beweegprojecten 4- tot 6-jarigen tijdens schooluren.

DEELNEMERSAANTALLEN

SPORTKAMPEN

De deelnemersaantallen kenden tussen 2004 en 2015 een constante en opvallende groei. De sportkampen waren telkens volledig uitverkocht. Er werd gewerkt met heel grote groepen en er waren reservelijsten. Rode draad bij de sportkampen is dat er gewerkt wordt met mensen met een pedagogisch diploma.

Vanaf 2016 kwam er een kentering en was er jaar na jaar een opvallende daling van de deelnemersaantallen. Er kwamen stelselmatig meer spelers op de markt die een alternatief aanbod hadden, die soms goedkoper waren, ... Momenteel lopen de sportkampen met evenwichtige groepen. Een verdere daling van het aantal deelnemers moet vermeden worden, zo niet kan er niet meer met homogene groepen gewerkt worden. Door systematisch te innoveren kunnen de deelnemersaantallen status quo blijven.

SCHOOLSPOORT

De schoolsport blijft de laatste jaren op het vlak van aanbod en deelnemers status quo. MOEV, de vroegere Stichting Vlaamse Schoolsport, heeft een ruim aanbod in Tienen. Het aanbod van de sportdienst beperkt zich tot een zaalvoetbaltornooi voor het secundair onderwijs en 4 activiteiten voor het basisonderwijs. Belangrijkste uitschieters zijn de Kidsrun met jaarlijks 1.400 kinderen verspreid over 2 dagen en de SIS, een sportinstuif op het einde van het schooljaar met telkens 6 à 700 deelnemertjes.

De sportdienst verleent haar medewerking aan de SNS-pas van MOEV. De sportdienst zorgt hierbij voor de contacten met de sportaanbieders in Tienen. De SNS-pas is een sportpas voor leerlingen van het secundair onderwijs waarmee ze gedurende een bepaalde periode aansluitend aan de schooluren kunnen gaan sporten in de Tiense clubs en fitnesscentra. Een pas kost 30 euro voor 1 semester en 45 euro voor een heel schooljaar. Jaarlijks worden gemiddeld 120 pasjes verkocht in Tienen.

Wekelijks zijn er 2.000 leerlingen uit het kleuter- en basisonderwijs die tijdens de schooluren in het kader van het project **schoolzwemmen** naar het zwembad komen. Door dit systeem kan het schoolzwemmen op een veilige en gestructureerde manier verlopen.

ZWEMACADEMIE

Het hele jaar door worden er in het kader van de **Zwemacademie** zwemlessen aangeboden voor kinderen en volwassenen. Al meerdere jaren, en vooral sedert de invoering van de nieuwe zwemlijn, kan er bij de lessen van de kinderen niet voldaan worden aan de vraag en moeten er reservelijsten aangelegd worden.

50+ SPORTELCUB

De **50 + Sportelclub** is een zeer waardevol gegeven en bestaat al 3 decennia. De laatste jaren nemen bijna wekelijks 700 leden deel aan het zeer uitgebreide pakket van activiteiten. De gemiddelde leeftijd stijgt jaar na jaar en bedraagt momenteel 67,8 jaar. Om lid te worden betaald men 10 euro per jaar. Al naargelang de activiteit, neemt men gratis deel of betaalt men een beperkt deelnamegeld. De gratis activiteiten zijn het wandelen en fietsen. Deze worden begeleid door een uitgebreid team van vrijwilligers. De betalende activiteiten zijn zelfbedruipend.

UITDAGINGEN

EENDAAGSE ACTIVITEITEN

Een aantal **eendaagse activiteiten** zoals de organisatie van Tienen Fietst, de PISO Tienen CiTy-run, de uitreiking van de SportAwards en het logistiek ondersteunen van wielervedstrijden zijn voor de sportdienst belastend en vergen veel tot zeer veel personeelsuren. Om deze events te blijven organiseren moet per event een inschatting gebeuren over de opportuniteit ervan.

MEERDAAGSE ACTIVITEITEN

De **meerdaagse activiteiten** worden overwegend georganiseerd of gepromoot door overkoepelende organisaties zoals Sport Vlaanderen en Parentee-Psylos. Deze organisaties zijn zeer waardevol en hebben een regionale/provinciale uitstraling. De sportdienst verleent hieraan haar logistieke medewerking. We moeten er blijven op inzetten om deze organisaties naar Tienen te halen. De Sportsterrendagen zijn 3 schoolsporddagen waar telkens 2.000 kinderen aan deelnemen. Dit event naar Tienen halen, faciliteert de deelname van Tiense scholen. Het budget dat Sport Vlaanderen hierin investeert is immens.

Een andere meerdaagse activiteit is de Maand van de Sportclub, een campagne van Sport Vlaanderen waarmee er promotie gemaakt wordt voor het sportaanbod van de sportclubs in Tienen. Jaarlijks tekenen een 20-tal clubs hiervoor in. Het levert hen dikwijls nieuwe leden op.

SPORT OP HET WERK

In deze beleidsperiode kan een eerste voorzet gegeven worden voor Sport op het werk. Bedoeling is het stadspersoneel, eventueel gelinkt met personeel van andere Tiense bedrijven, aan het bewegen te krijgen.

In de opstartfase is een begeleidingstraject van Sport Vlaanderen voorzien.

REGIOWERKING

De voorbije 2 decennia zat Tienen vervat in een regiowerking welke aangestuurd en gesubsidieerd werd door de provincie Vlaams-Brabant. Dit samenwerkingsverband van 8 gemeenten (Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaeken, Landen, Linter, Tienen en Zoutleeuw) werd geleid door een regiocoördinator. Onder de noemer van Sportregio Getevallei worden samen allerlei sportdagen en -kampen, studieavonden, evenementen ... voor de meest uiteenlopende doelgroepen georganiseerd. Deze activiteiten wisselen jaarlijks naar een van de deelnemende gemeenten. Door met 8 gemeenten samen te werken, worden projecten efficiënter gerealiseerd op het vlak van budget, publiciteit, respons ...

Eind 2017 vielen de persoonsgebonden materies weg bij de provincies en kwam er een einde aan de regiowerking. Dit samenwerkingsverband werd door de 8 gemeenten evenwel zodanig waardevol geacht dat onder impuls van Sport Vlaanderen een interlokale vereniging opgestart werd. Elke gemeente deed zoals voorheen een financiële input van 20 cent per inwoner. Tienen heeft het voorzitterschap van de regiowerkgroep.

Sport Vlaanderen lanceerde de bovenlokale projectsubsidies om de regiowerkingen in Vlaanderen te ondersteunen. Onze regio diende 6 projecten in, waarvan 3 G-sportprojecten, voor het jaar 2018. Deze werden alle weerhouden waardoor we 28.500 euro kregen (het hoogste bedrag in Vlaanderen). Naast deze 6 projecten organiseerde de regio nog 7 andere activiteiten welke bekostigd werden door de regiobijdragen van de gemeenten.

Voor 2019 dienden we 7 projecten in. Deze werden allemaal weerhouden voor opnieuw een recordbedrag van 32.390 euro. Nieuw in 2019 is dat de sportregio de ingediende projecten voor 25% mee moet financieren. De regiowerking is momenteel de enige manier om subsidies te genereren voor sportpromotionele activiteiten. De sportdienst heeft daarom een aantal van haar evenementen verschoven naar de regio. De regiowerking is zeer waardevol.

Door het wegvallen van de regiocoördinator valt de werklast van iedere organisatie bij de gastgemeente. Dit zorgt voor de nodige werklast en is zoals met de eendaagse events met de huidige personeelsbezetting moeilijk in stand te houden.

Nagedacht moet worden om gemeenteoverschrijdend een parttime personeelslid aan te werven die de taken van de vroegere regiocoördinator zou overnemen. Dit zou mogelijk zijn als de regiobijdrage van de 8 participerende gemeenten zou verhoogd worden tot 50 cent per inwoner.

Tenslotte moeten alle inkom- en deelnamegelden systematisch verhoogd worden. De stijging van de index en andere factoren zijn hierbij indicatoren.

Het moet gesteld worden dat het opstarten van nieuwe initiatieven en het in stand houden van bestaande initiatieven helemaal gerelateerd is aan de personeelsbezetting van de sportdienst. Met de personeelscapaciteit van anno 2018 zal er in 2019 helaas enkel een afbouwscenario mogelijk zijn.

7.4.3. AANDACHT VOOR

De sportpromotie richt zich heel nadrukkelijk op het toegankelijk maken van de sport voor specifieke doelgroepen zoals senioren, mensen in armoede, personen met een beperking en ziektebeeld, enz. Dit aanbod kost veel geld maar mag niet in vraag gesteld worden. De sportdienst vervult op het vlak van bijzondere doelgroepen een voortrekkersrol. In vergelijking met omliggende steden en gemeenten, zelfs op provinciaal vlak, doet de Tiense sportdienst significante inspanningen voor bijzondere doelgroepen. Deze zijn o.a.:

- Senioren: via de 50+ Sportelclub van de sportdienst is er bijna dagelijks een beweegaanbod waar een 600-tal 50-plussers aan deelnemen;
- Mensen met een ziektebeeld: is vrijwel uniek voor de ruime regio. 'Ik beweeg weer' is een wekelijks beweegproject voor mensen met een ziektebeeld, zoals kanker, spierziekte, burn-out, ... Gekozen kan worden tussen aquagym en yoga en relaxatie;
- Mensen in armoede en allochtonen: Amuze is een wekelijks gratis beweeg- en sportaanbod voor mensen in armoede, mensen met een matige mentale beperking en allochtonen. De meeste welzijnsorganisaties in Tienen participeren in dit project;
- Mensen met een mentale beperking: het aanbod van de sportdienst is voor deze groep heel ruim en divers (Junior Sportaval: 2 sportdagen voor het BLO en BUSO, de Sportweek voor andersvaliden, het G-Omnisportkamp voor kinderen en jongeren vanaf 6 jaar met een mentale beperking tijdens de zomervakantie);
- Mensen met een fysieke beperking: de sportdienst participeert in de organisatie van de FUN-days van Parentee-Psylos. Dit is de Vlaamse unisportfederatie G-sport die het sportaanbod voor personen met een beperking in Vlaanderen organiseert;
- Sociaal zwakkeren en mensen in beweegarmoede: het project 'Bewegen Op Verwijzing' zet mensen met bewegingsarmoede aan om meer te bewegen (met een verwijsbrief van de huisarts);
- G-clubwerking: in Tienen is er een behoorlijk sportaanbod voor mensen met een beperking.

Nog meer sportclubs moeten gesensibiliseerd worden om beweging en sport aan te bieden voor bijzondere doelgroepen. Op korte termijn zullen de clubs op de website van de stad een label krijgen, zodat mensen met een beperking weten of er een aanbod is voor hen.

Het is zeer belangrijk dat de sportdienst blijft functioneren binnen de ILV Sportregio Getevallei. Langs die weg valt er een significante financiële en logistieke ondersteuning te rapen.

7.4.4. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

De meeste sportactiviteiten worden aangekondigd via een folder of flyer die verspreid wordt in de scholen. De dienst communicatie ondersteunt onze acties naar de plaatselijke pers via persberichten, Facebook, website, ... De inschrijvingen voor de sportkampen gebeuren via een inschrijfprogramma.

De bijdrage van de dienst communicatie is efficiënt en verlicht in beduidende mate de werking van de dienst sport. De sportwebsite van de stad wordt heel veel geraadpleegd, voornamelijk de info van het zwembad en de sportclubs. De administratieve verwerking van de inschrijvingen van de sportkampen verliep niet zoals gewenst. In 2019 zal een nieuw online inschrijfprogramma gebruikt worden. Dit kan dan ook gebruikt worden voor de inschrijvingen van de zwemacademie.

7.4.5. VORMING EN EDUCATIE (INITIATIE EN STAGES)

Om de twee jaar wordt een VTS-cursus hoger redder in Tienen georganiseerd en jaarlijks een specifieke opleidingscursus van de Vlaamse Trainersschool in samenwerking met een sportclub. Elk jaar lopen verscheidene studenten een stage op de sportdienst in het kader van hun studies.

Door de cursus hoger redder op regelmatige basis in Tienen te organiseren, moeten kandidaat-redders uit de regio geen verre verplaatsingen doen en zijn zwemclubs en het Tiense zwembad in staat om de veiligheid van hun leden/bezoekers continu te verzekeren. De voorbije jaren werden verschillende opleidingscursussen aspirant-initiator en initiator georganiseerd voornamelijk in zwemmen, voetbal en basketbal ten behoeve van de clubs. Het aantal gediplomeerde jeugdsportbegeleiders in de Tiense sportclubs is significant gestegen. De toelage voor kwaliteitsvolle jeugdwerking en samenwerkingsverbanden voor erkende Tiense sportverenigingen werden hiervoor aangewend en verdeeld volgens een reglement.

Er moet dringend werk gemaakt worden van het inrichten van het appartement in Hal 4 tot een les- en vergaderlokaal, zodat in Tienen de meest diverse opleidingen door de Vlaamse Trainersschool kunnen aangeboden worden. Dit zou enorm drempelverlagend werken en veel meer geschoolde trainers voor de sportclubs opleveren.

7.4.6. INSpraak EN PARTICIPATIE

De Tiense sportverenigingen kunnen erkend worden door de stad Tienen na advies van de stedelijke adviesraad en komen dan in aanmerking voor toelagen.

De Tiense sportverenigingen zijn vertegenwoordigd in de algemene vergadering van de stedelijke sportraad en worden geraadpleegd in die materies waar advies noodzakelijk is om een verantwoord en gedragen sportbeleid te voeren. De algemene vergadering kiest uit haar leden een Raad van Bestuur en een voorzitter en ondervoorzitter. De sportclubs worden in secties verdeeld op basis van gemeenschappelijke raakvlakken.

Vanaf 2019 is het hebben van een sportraad decretaal niet meer opgelegd. Bedoeling is de adviesraad nog 1 jaar te erkennen en in 2019 een nieuw inspraak- en participatieorgaan te ontwikkelen. We moeten gaan naar een klankbordgroep waar maximale betrokkenheid heerst.

7.5. JEUGD

Tienen wil graag een kindvriendelijke stad zijn die doorheen haar volledige beleid streeft naar respect voor de rechten van het kind. Het is de bedoeling om de rechten van het kind te realiseren en te implementeren in alle beleidsdomeinen. De jeugddienst legt de focus hierop en vindt het belangrijk om onze kinderen en jongeren te zien als volwaardige medeburgers. Om hen hierin te erkennen moeten we in de eerste plaats inspraak en participatie organiseren. De jeugddienst heeft hierin al een hele weg afgelegd want een standaardplan of formulier om aan inspraak en participatie te doen is er niet.

Vanuit de theorie en de opgedane ervaringen wil de jeugddienst inzetten op 2 domeinen:

- **Participatie/inspraak van kinderen en jongeren in de lokale dynamiek - informeel**

De mening van kinderen en jongeren bevragen en meenemen in het beleid is heel erg belangrijk. De jeugddienst heeft verschillende bevragingen georganiseerd en ging actief aan de slag met de 10-jarige ambassadeurs van De Tien. Hieruit haalde de dienst ontzettend veel informatie. Kinderen en jongeren zijn zelf dé experts van hun leefwereld.

- **Transversaal werken - formeel**

Kindvriendelijkheid gaat veel verder dan enkel het beleidsdomein jeugd. Belangrijk is dus om inspraak te geven/krijgen in alle verschillende beleidsdomeinen. Vertrekkende vanuit de specifieke deskundigheid dienen we gezamenlijk na te denken over bepaalde thema's die met kinderen en jongeren te maken hebben. Het perspectief van kinderen en jongeren kan daarin verrijkend en motiverend werken voor andere diensten.

Om tot een integraal jeugdbeleid te komen, is het belangrijk te zoeken naar raakpunten binnen een breed veld van beleidsdomeinen: bijv. ruimte, sport, kinderopvang, onderwijs...

Soms zijn er ook binnen beleidsdomeinen die niet specifiek op kinderen of jongeren zijn gericht, verrassende raakpunten te vinden met een kind- en jeugdbeleid.

Doelstelling/uitdaging is om deze raakvlakken te vinden binnen de verschillende beleidsdomeinen.

Daarom gaat de jeugddienst via overlegmomenten met verschillende diensten op zoek naar partnerschap. Enerzijds door de ideeën van kinderen en jongeren (participatie georganiseerd door de jeugddienst) naar de verschillende beleidsactoren te brengen en anderzijds wordt inspraak gevraagd aan kinderen/jongeren. Het tweerichtingsverkeer staat hierin centraal.

Op deze wijze wil de dienst werk maken van de verdere uitbouw van een integraal jeugdbeleid.

7.5.1. LOKALE SITUATIESCHETS JEUGDWERK

De meeste jeugdwerkvormen zijn aanwezig in Tienen. In Tienen is er een zeer sterk aantal aan goed werkende jeugdbewegingen. Verder is de aanwezigheid van nieuwe jeugdwerkinitiatieven (muziekverenigingen, studentenclubs, enz.) zeer opvallend.

Tienen beschikt over volgende particuliere jeugdverenigingen:

- 9 jeugdbewegingen: Akabé Blits, Chiro 't Klontje, FOS 213 De Hinde, KLJ Hakendover, KLJ Oplinter, KLJ Vissenaken, KSA Tienen, S&G Bergrakkers, S&G Kriko-Bea).
- 1 speelpleinwerking: Speelpleinwerking Ruimte.
- 14 jongerenverenigingen : ABC, 3300 BPM, Bietenclub, Company B, Faded, Freya, Jeugdband Oplinter, Jeugd & plezier, Jeugdtoneel De Stekker, Jeugd Rode Kruis, KiKoTi, Kiwanis youth, Leo-Club, Sugarlan Events.

Sinds de vorige omgevingsanalyse zijn 2 verenigingen gestopt (jeugdkoor Invited en WGFcrew) en werden 6 nieuwe verenigingen erkend als jeugdvereniging (ABC, Faded, Freya, Jeugd Rode Kruis Tienen, Kiwanis Youth en de Bietenclub).

- 5 politieke jongerenverenigingen: Jongsocialisten, Jong CD&V, Jong N-VA, Jong VLD en Vlaams Belang Jongeren.

7.5.2. ONDERSTEUNING

FINANCIËLE ONDERSTEUNING:

De jeugddienst verdeelt de toelagen van de Vlaamse Gemeenschap onder de particuliere Tiense jeugdwerkinitiatieven. Deze subsidies worden berekend en verdeeld via verschillende subsidiereglementen:

- Het reglement werkingstoelagen;
- Het reglement jeugdwerking met opvang;
- Het reglement speciale projecten heeft aan enkele evenementen de kans gegeven om opgestart te geraken (bv. Zomertoren, een samenspel met als doel de versterking van de samenhang tussen de verschillende jeugdbewegingen);
- Het reglement muzikale evenementen (wordt weinig gebruikt);
- Het reglement voor erkenning van stedelijke jeugdwerkinitiatieven;
- Subsidie ter verbetering van de kwaliteit van de voor- en naschoolse kinderopvang in Tienen.

Voor de berekening van de subsidies in het kader van de subsidiereglementen 'werkingstoelagen' en 'jeugdwerking met opvang' is er een onlineconcept uitgewerkt voor de subsidieberekening. Met het huidige systeem verloopt de administratie door verenigingen vlotter.

Een aantal subsidiereglementen dienen aangepast te worden, zoals het reglement muzikale evenementen, het reglement speciale projecten, Blijvend aandacht hebben voor de bekendmaking van de reglementen bij de juiste doelgroep is en blijft een belangrijk aandachtspunt.

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

De jeugdverenigingen zijn globaal gesproken zeer tevreden over de logistieke ondersteuning. Het aanbod dient voortdurend afgestemd te worden op de vraag.

Het Tiense jeugdwerk wordt ondersteund door middel van service:

– ***Uitleendienst***

Sedert de verhuis van de jeugddienst naar het Vrijtijdscentrum in 2012 is er één gezamenlijke uitleendienst voor jeugd- en socioculturele verenigingen. Het aanbod van de uitleendienst wordt hoofdzakelijk door cultuurverenigingen gebruikt (straatfeesten e.d.). Het bestaan van 2 uitleendiensten (technische dienst, cultuur en jeugddienst) wordt als verwarrend ervaren. Het aanbod, de werking en het reglement van beide uitleendiensten moet worden bekeken.

Een onlinereservatiesysteem voor de uitleendienst is ontworpen door ZAP en staat sinds 2013 online via www.vrijtijdscentrumtien.be. Deze wordt als zeer gebruiksvriendelijk ervaren.

– ***Kampvervoer***

Sinds een aantal jaren worden er tijdens de zomervakantie containers ter beschikking gesteld voor het kampvervoer van de jeugdverenigingen. De voorbije jaren kwamen hiervoor drie à vier aanvragen per jaar binnen. De aankoop van een hogere en een gesloten container werd zeer positief onthaald. De service zelf wordt zeer positief onthaald en dient zeker behouden te blijven. Het commerciële circuit is voor een jeugdvereniging onbetaalbaar. Rond het kampvervoer wordt er geregeld overleg gepleegd met de technische dienst.

– ***Dag van de jeugdbeweging***

De Tiense jeugddienst werkte de voorbije jaren mee aan de ‘Dag van de jeugdbeweging’ in oktober.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

Jeugdverenigingen goed informeren blijft een belangrijk aandachtspunt. We merken op dat nieuwe begeleiders in jeugdverenigingen onvoldoende informatie krijgen over het ondersteuningsaanbod van de jeugddienst. Dit dient structureler te verlopen. De top-downcommunicatie blijkt een probleem. De groepsleiders krijgen wel alle informatie maar de doorstroming gebeurt onvoldoende.

Het thema ‘fuiven’ blijft centraal staan bij jongeren. Zowel een geschikte fuifinfrastructuur vinden als de het organiseren van fuiven. Vanuit de jeugddienst werd er een ‘fuifgids’ gerealiseerd. Een gids die jongeren helpt met alle praktische informatie, regelgeving ... om hun fuif zo vlot mogelijk te laten verlopen.

Verder heeft elke vereniging natuurlijk zijn eigenheid. Daarom stelde de jeugddienst voor om een vormingspakket uit te werken waarbij elke vereniging de mogelijkheid krijgt om jaarlijks één vorming op maat aan te vragen (voor de eigen begeleiderploeg).

De begeleiding van jeugdverenigingen gebeurt in principe vraaggericht. Daarnaast is de doorstroming van informatie naar nieuwe groepsleiders/begeleiders een aandachtspunt.

7.5.3. INFRASTRUCTUUR

Jeugdinfrastructuur blijft een thema waar we als stad in moeten investeren. De vinger aan de pols houden en de jeugdverenigingen waar nodig ondersteunen. De jeugdverenigingen krijgen gemeentelijke infrastructuur zoals vergaderlokalen in het vrijtijdscentrum, toneelzaal en foyer, ontmoetingscentrum Hakendover, stadsfeestzaal Manege ter beschikking.

In het Vrijtijdscentrum zijn er vier vergaderlokalen en twee repetitieruimtes voorzien waar jeugdverenigingen gebruik van kunnen maken.

De stad Tienen beschikt over een **reglement bouwsubsidies**. Jeugdverenigingen die verbouwingen uitvoeren aan hun jeugdlokalen in verband met veiligheid, hygiëne en verfraaiing kunnen een tegemoetkoming van 90% krijgen voor de aankoop van materialen. Dit reglement wordt door de verenigingen positief geëvalueerd. De veiligheid van jeugdlokalen blijft een belangrijk thema en we dienen hier blijvend in te investeren.

7.5.4. AANBOD VOOR KINDEREN

VAKANTIEAANBOD

– *Speelpleinwerking Tintel*

De stad Tienen zet in op kwalitatieve speelpleinwerking en biedt dit ook zelf aan onder de vorm van Speelpleinwerking Tintel. Met het oog op het creëren van zoveel mogelijk speelkansen voor kinderen, voorzien we een gevarieerd, creatief aanbod op maat van de leeftijden en noden van de kinderen. Tot op vandaag proberen we onze monitoren hierin zo goed mogelijk te ondersteunen en te vormen.

De huidige werking van Tintel kreeg zijn vorm in 2014 met een aanbod voor kleuters van 3 tot 6 jaar en lagereschoolkinderen van 7 tot 12 jaar. Om organisatorische redenen werd ervoor gekozen om een beperkt aanbod te voorzien tijdens de krokus- en de herfstvakantie en een meer uitgebreid aanbod tijdens de paasvakantie en de zomermaanden.

Uit een recente bevraging (september 2018) over Speelpleinwerking Tintel bleek dat de ouders zeer tevreden waren over de werking, de monitoren en het vakantieaanbod.

De reguliere Speelpleinwerking Tintel wordt aangevuld met uitstappen tijdens de paas- en zomervakantie. Wegens een verminderde interesse voor de uitstappen, overwegen we om deze niet meer te organiseren.

– *Kampen en workshops*

Het is niet altijd mogelijk om in de kleinere vakanties (herfst- en krokusvakantie) voldoende monitoren te voorzien om Speelpleinwerking Tintel te organiseren. Om deze reden kozen we tijdens de herfst- en krokusvakantie regelmatig voor een themaweek of workshops. In dit aanbod wilden we vooral kinderen laten experimenteren en kansen bieden tot zelfontplooiing. Uit de online bevraging aan ouders van Speelpleinwerking Tintel bleken veel ouders erg geïnteresseerd in dit alternatieve aanbod. De plaatsen voor dit soort kampen/workshops waren ook steeds onmiddellijk uitverkocht.

WIJKGERICHTE WERKING

Een mobiele werking waarbij de jeugddienst een aantal weken animatie aanbiedt in een Tiense wijk. Het doel van de *Pleeimobiel* is vooral om aan te voelen wat er leeft in de wijk. Jaarlijks worden een 2-tal wijken 5 weken lang bezocht op woensdagnamiddag.

In de toekomst willen we meer in de handen van de buurtbewoners leggen. Bijvoorbeeld jongeren uit de buurt inzetten als vrijwilliger, hen ondersteunen en vormen om animator te worden. We willen hier meer inzetten op burgerparticipatie, mensen verbinden en kinderen en jongeren sterker maken.

EVENEMENTEN

– *Sintfeest*

Al sinds jaren organiseert de jeugddienst in samenwerking met de Erfgoedsite een feest voor Sinterklaas. Dit ging al door in de vorm van een intrede, met een theatervoorstelling, in het stadhuis, enz. In 2017 en 2018 werd er gekozen voor een intrede van de Sint met een stoet en stopplaatsen.

– **Buitenspeeldag**

Naar jaarlijkse gewoonte vieren Vlaanderen en Brussel de 'Buitenspeeldag' in de maand april. Op deze dag wordt er enkel en alleen buiten gespeeld.

Jeugd- en sportdienst kozen verschillende jaren na elkaar voor een groots evenement op het Martelarenplein. Dit trok telkens veel bezoekers en werd steeds als heel positief ervaren. Met de komst van Heldenland werd er in 2018 gekozen voor een ander concept. Inwoners van Tienen werden aangemoedigd om een speelstraat te organiseren. Speciaal voor de Buitenspeeldag konden ze hiervoor een gratis springkasteel ontlenen en kregen ze een speelkoffer cadeau. In totaal werden 8 speelstraten georganiseerd.

Deels een geslaagd opzet, toch was er ook teleurstelling omdat mensen opnieuw een event hadden verwacht of het concept verkeerd hadden begrepen. Een duidelijke communicatie (bij verandering) is belangrijk en een aandachtspunt.

– **Winterevent**

Door het ontbreken van een binnenspeeltuin in Tienen zorgen we als jeugddienst graag jaarlijks voor een indoor winterevent. We kozen in het verleden reeds voor een winterspeeltuin boordevol springkastelen. Later pasten we ons concept aan naar een meer feeëriek winterfeest: bijzondere draaimolens, creatieve workshops, sprookjesachtige inkleding ... In 2018 organiseerde Kicks and Bricks een 2-daags Lego-event met ondersteuning van de jeugddienst. Dit trok een groot aantal bezoekers en wordt in 2019 dan ook opnieuw georganiseerd.

7.5.5. AANBOD VOOR JONGEREN

VAKANTIEAANBOD

– **Tienerwerking pitt**

Pitt is de vakantiewerking van jeugddienst Tienen voor jongeren tussen 13 en 16 jaar. Tijdens de paasvakantie opent pitt 2 namiddagen de deuren, tijdens de zomervakantie is dat zelfs vier weken lang alle werkdagen. De jongeren kunnen er zoveel mogelijk zelf bepalen wat ze doen.

Pitt is een goed draaiende werking die veel verschillende jongeren bereikt. Vooral tijdens de zomervakantie is dit een werking die jaarlijks ruim 30 à 40 verschillende jongeren over de vloer krijgt. Pitt is heel waardevol omdat er vaak heel diverse jongeren mee bereikt worden die (nog) nergens bij horen.

– **Monitorenwerking**

Om het vakantieaanbod met o.a. Tintel te realiseren werkt de jeugddienst met een grote groep van monitoren. Naast speelpleinwerking Tintel kunnen zij ook ingeschakeld worden bij workshops, events en andere activiteiten van stad Tienen.

De monitoren groep bestaat uit een 100-tal jongeren van 15 tot ± 25 jaar. Om tijdens alle schoolvakanties (9 weken lang tijdens de zomervakantie) speelpleinwerking Tintel te kunnen aanbieden, zijn er veel (kwalitatieve) monitoren nodig. Zonder deze monitoren is er geen (kwalitatieve) speelpleinwerking Tintel mogelijk.

– **Kampen door jongeren**

Tiense jongeren die een bepaalde discipline beheersen zoals een (bijzondere) sport, kunstvorm, toneel ... krijgen de kans om hun passie over te brengen op kinderen tijdens een initiatieweek.

Jongeren krijgen de kans om zelf een themaweek of initiatie te organiseren vanuit hun eigen talent. Dit kan gebeuren in een veilige omgeving met (veel) ondersteuning van de jeugddienst. Zo maken we jongeren sterker en krijgen ze kansen om zichzelf verder te ontplooien en hun talenten verder uit te werken. Het is belangrijk om de jongeren aan te moedigen om hun talenten in te zetten en te benutten.

PROJECTEN

– **Studiegeno(o)t**

Jongeren uit de derde graad secundair onderwijs kunnen zich aan het begin van het schooljaar opgeven bij de jeugddienst om ingeschakeld te worden in de voor- en naschoolse kinderopvang. De jongeren worden o.a. ingezet voor begeleiding bij het maken van huiswerk, voorleessessies ... Met het project Studiegeno(o)t wil de stad verder bouwen aan een kwalitatieve voor- en naschoolse kinderopvang. Studiegeno(o)t gaat al vele jaren mee en blijft een absolute meerwaarde voor de scholen. Ook voor de jongeren zelf is het een manier om ervaring op te doen, een centje bij te verdienen en zichzelf te ontplooien. Dit project wordt dan ook verdergezet.

– **Kras**

Kras is een discussie- en rollenspel voor jongeren uit de derde graad secundair onderwijs. Jongeren worden dankzij de Kras-sessies maandelijks ondergedompeld in de wereld van de democratie. Ze kruipen in de huid van een politicus, een jongere van een andere origine, een journalist of een regeringslid uit een ander land, waarbij ze debatteren over mondiale thema's.

In 2017 waren er 6 deelnemers, in 2018 gingen we van start met meer dan 30 Tiense jongeren. Een hernieuwd succes dat we in de toekomst graag verderzetten.

EVENEMENTEN

– **Kunstwedstrijd X-Press**

Jongeren van 13 tot 25 jaar konden in verschillende categorieën (muziek, dans en performance, mode, schrijfsel, film en video, fotografie en beeldende kunst) deelnemen en de inzendingen werden beoordeeld door een professionele jury. Jaarlijks namen gemiddeld een 60-tal jongeren deel aan deze wedstrijd.

Na vier edities hadden we het gevoel steeds dezelfde jongeren te bereiken. Het was dan ook tijd voor een pauze of voor iets anders.

– **Movie(s) Open Air**

Een openluchtfilm voor jongeren en kinderen en hun ouders net na de schoolexamens.

– **Lokale Helden**

Een initiatief om muzikaal, lokaal talent een podium te bieden.

– **Kunstroute**

Op maar liefst 29 (verrassende) locaties werden werken van kunstenaars voorgesteld. Bijna 80 kunstenaars/groepen namen deel. Een geweldig succes.

7.5.6. AANBOD VOOR SCHOLEN

Het Vianderdomein werd in 2016 vernieuwd en kreeg een prachtige educatieve buitenklas. Ideaal om met de leerlingen naar buiten te gaan in een klasje waar leerlingen kunnen zitten als het moet, maar ook kunnen leren en ontdekken in het groen. Voordeel is dat de leerlingen in een vertrouwde omgeving de natuur kunnen verkennen en zo ook beter onthouden wat ze hebben geleerd. De buitenklas bevat 7 mooie en interessante educatieve borden.

Onze samenleving verandert voortdurend. Als jeugddienst is het vooral belangrijk om deze veranderingen goed op te volgen en hierop in te spelen. We willen als jeugddienst een aanvullend aanbod bieden en vooral inspelen op wat kinderen, jongeren en onze samenleving nodig hebben of missen in het private aanbod. Als jeugddienst is het soms ook experimenteren: wat werkt, wat niet ... Sommige dingen blijven bestaan, anderen zijn eenmalig of komen later terug.

Eenzijds is het belangrijk om ons aanbod af te stemmen op wat er Tienen gebeurt. Anderzijds vinden we het als jeugddienst heel belangrijk om ons aanbod af te stemmen op de andere vrijetijdsdiensten.

Wat events betreft denken we ook steeds meer in de richting van organisaties of jongeren ondersteunen en minder aan zelf organiseren.

7.5.7. RUIMTE VOOR DE JEUGD

SPEELRUIMTE

De jeugddienst beheert alle 16 speelterreinen in eigendom van de stad Tienen. In de deelgemeenten Goetsenhoven, Oorbeek en Sint-Margriete-Houtem bevindt zich geen speelruimte. Het probleem is dat de stad in deze deelgemeenten niet beschikt over gronden die geschikt zijn voor het inrichten van een speelterrein. In de mate van het mogelijke dient hier speelruimte te worden voorzien.

Gerealiseerde projecten 2014-2018:

- *Uitbreiding Vianderdomein met een uitgebreid aanbod aan speeltoestellen en graspleinen: een zandspeelplaats, een piramidetoren en een waterspeeltuin;*
- *Vernieuwing 't Kouterke in de Rietstraat in Kumtich;*
- *Het Sabooike: helemaal vernieuwd met natuurlijke en duurzame materialen;*
- *Heldenland.*

In 2018 kreeg Tienen op het Martelarenplein er een ongelooflijk bijzondere speeltuin bij. Een droom van een speeltuin die ontworpen werd door de kinderen zelf en gebouwd werd door De Helden van Ketnet (productiehuis Hotel Hungaria) en het kunstenaarscollectief Timecircus. Hotel Hungaria maakte een prachtige reeks over de bouw van Heldenland waarbij Tienen twee maanden lang elke avond op Ketnet kwam. Met een mooie Heldenbar en tal van activiteiten zette de stad een hele zomer lang in op het verbinden van mensen en cocreatie.

Vanaf de opening tot eind september 2018 kregen verenigingen de kans om gedurende enkele dagen/weken de Heldenbar uit te baten. 16 verschillende verenigingen trokken volop de Heldenlandkaart en organiseerden er tal van leuke activiteiten.

AANDACHTSPUNTEN SPEELTERREINEN

VEILIGHEID

De veiligheid van speelterreinen is zeer belangrijk. De opvolging van deze speelterreinen gebeurt zeer nauwkeurig. Twee personeelsleden van de jeugddienst en één personeelslid van de Groendienst volgen de vorming in verband met veiligheid. Verder bezoeken de stadswachten zeer geregeld (om de 7 à 14 dagen) elk speelterrein. Zij informeren de jeugddienst van de meest zichtbare gebreken/ beschadigingen via een infofiche. Het is heel belangrijk dat deze opvolging voortgezet wordt.

SLIJTAGE & VANDALISME

De gemiddelde levensduur van een speeltoestel is tien jaar. Herstellingswerken zijn noodzakelijk en eventueel zelfs vernieuwing van sommige speelterreinen (Lunevillelaan, skatepark, Valkenswaardlaan en de Veldmuis).

Veel speelterreinen kampen met vandalisme. Vooral terreinen die weinig sociale controle kennen, hebben last van vandalisme. Bij de recente herinrichting van het Martelarenplein werd daarom geopteerd voor vandalismebestendige, doorzichtige toestellen.

INSPRAAK BIJ INRICHTING VAN SPEELRUIMTE

Bij de inrichting van nieuwe speelruimte wordt steeds veel belang gehecht aan het organiseren van **inspraak** bij kinderen, jongeren en de buurtbewoners. De stad is zich bewust van het belang van deze inspraak. Op deze manier kunnen we de noden en behoeften van de kinderen en jongeren in kaart brengen en de inrichting van de speelterreinen hierop afstemmen. Het is ook zeer belangrijk om de buurtbewoners hierbij te betrekken. Zij zijn veel beter op de hoogte van het reilen en zeilen in de buurt en kunnen vanuit deze positie interessante opmerkingen formuleren. Deze inspraakvorm dient zeker en vast behouden te blijven.

BESLUIT SPEELRUIMTE

De afgelopen jaren hebben we sterk geïnvesteerd in speelterreinen en in de opvolging van de veiligheid. Tal van deze speeltereintjes zijn ondertussen aan vervanging toe en daarnaast zijn er verschillende deelgemeenten waar nog geen openbare speelruimte aanwezig is. Blijvende investeringen zijn noodzakelijk. Daarnaast is ook de constante opvolging van de veiligheid een must.

7.5.8. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

De stad Tienen maakt reeds verschillende jaren aanspraak op de extra middelen ter ondersteuning van jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. De voorbije jaren ontwikkelde de jeugddienst heel wat initiatieven om de toegankelijkheid van het jeugdwerk te verbeteren. We kunnen stellen dat de jeugddienst door de jaren heen heel wat kennis heeft opgedaan in de zoektocht naar mogelijke methodieken en initiatieven.

Toch stellen we enerzijds vast dat er nog steeds kinderen en jongeren uit de boot vallen. Het vinden van de gulden middenweg is en blijft een uitdaging. We merken ook op dat er buiten speelpleinwerking Ruimte en scoutsgroep Akabé geen werking is voor kinderen en jongeren met een beperking. Dit beschouwen we als een lacune. In de mate van het mogelijke dienen deze werkingen bijkomend ondersteund te worden.

Concreet voorzien we ondersteuning en financiering van initiatieven van of voor personen in armoede op sportief, jeugdwerk- of cultureel vlak zoals de organisatie van gratis buurtgerichte speelpleinwerking in een maatschappelijk kwetsbare wijk, organisatie van het taalbad voor anderstalige kinderen, organisatie van een gratis tienerwerking met kwetsbare jongeren, enz.

Door de jaren heen heeft de jeugddienst een grote expertise opgebouwd met betrekking tot dit thema. Met de verschillende initiatieven worden wel degelijk maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren bereikt.

Het blijft belangrijk om de vinger aan de pols te houden en om de verschillende werkingen kritisch te evalueren op vlak van toegankelijkheid. We zien ook meer en meer linken met welzijn. De toegankelijkheid van het particuliere jeugdwerk blijft moeilijk. Sensibiliseren en begeleiden van jeugdverenigingen blijft noodzakelijk.

7.5.9. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

AFGELEGD TRAJECT BINNEN DE JEUGDDIENST

BEVRAGING VRIJETIJDSEBESTEDING VAN JONGEREN - 2015

In 2015 organiseerde de jeugddienst een bevraging bij jongeren. We peilden toen vooral naar de vrijetijdsbesteding van jongeren. Wat doen ze in hun vrije tijd, wat is hun favoriete plekje in Tienen, waar zien ze zichzelf over vijf jaar, ...? We wilden hiermee vooral een vinger aan de pols houden. Waar zijn jongeren mee bezig in hun vrije tijd en hoe kunnen wij hier als jeugddienst op in spelen? De volledige bevraging en de resultaten kunnen nagelezen worden in bijlage 3.

10-JARIGEN VAN DE TIEN - 2016-2017

Meer dan 100 Tienenaars (burgers, 10-jarigen, stadsmedewerkers en stadsbestuur) staken in 2016 de koppen bij elkaar tijdens interactieve brainstormsessies: de 'Tienenlabs'. De uitdaging was telkens een antwoord te formuleren op volgende vragen: wat kunnen we zelf ondernemen als Tienenaar om onze stad nog meer leefbaar en bruisend te maken? Welke beloftes kunnen we vandaag doen aan onze kinderen om ze te laten opgroeien in een leuke en hippe stad? Alle ideeën werden verzameld en vertaald naar 10 concrete actiepunten: de Tien Werken.

Als jeugddienst gingen we aan de slag met de 10-jarigen. Achttien zeer geëngageerde, enthousiaste kinderen die zich helemaal wilden smijten als ambassadeur van onze stad. De 10-jarigen moesten ook vooral de stem zijn van alle Tiense kinderen. We organiseerden dus inspraakmomenten met de 10-jarigen, maar ook met zoveel mogelijk Tiense kinderen. We bezochten verschillende Tiense scholen met een wensboom (dromenvanger) op zoek naar de ideeën en wensen van kinderen voor Tienen. We dachten samen na over 'Hoe kan Tienen nog mooier worden?', 'Welke activiteiten zou je nog graag doen in Tienen?', enz. Ook de 10-jarige ambassadeurs en de Tien Werken werden uitgebreid voorgesteld in de scholen. De 10-jarigen zaten immers verspreid over de verschillende Tiense scholen en konden op die manier fungeren als aanspreekpunt en ambassadeur voor hun school.

Alle ideeën en voorstellen van de kinderen in de scholen en van de 10-jarigen werden gebundeld en herleid tot **7 thema's die kinderen voor Tienen belangrijk vinden:**

1. sport	(T. neemt pleinen en straten in)
2. spelen	(T. neemt pleinen en straten in)
3. feest	(kinderen en jongeren vieren feest)
4. groen	(T. herontdekt groene parels)
5. kleur/mooi	(T. geeft alles wat grijs is kleur)
6. vuilnis	(T. maken samen hun stad)
7. verkeer	(T. haalt zijn fiets van stal)

Aan de hand van deze thema's, vol met leuke ideeën van de kinderen, zijn we tot 4 actiepunten gekomen waar onze 10-jarige ambassadeurs werk van wilden maken.

Actiepunten van onze 10-jarigen:

- I. Kinderen organiseren voor kinderen (thema 'feest', werk 'kinderen en jongeren vieren feest')
- II. Veiliger op de fiets (thema 'verkeer', werk 'haalt zijn fiets van stal')
- III. Een kleurrijker Tienen (thema 'kleur/mooi', werk: 'T. geeft alles wat grijs is kleur' en 'neemt straten en pleinen in')
- IV. Grottemensenzaken op maat van kinderen

Samen met de 10-jarigen werd hard gewerkt aan deze actiepunten met o.a. een kinderfluofuif, een fietstocht tijdens Autovrije zondag en fluohesjes voor de schoolgaande jeugd van Tienen, inspraak voor het speelterreintje van Kuntich, enz.

De 10-jarigen werden ook regelmatig ingezet als gezicht en uithangbord van De Tien. Ze kregen een eigen T-shirt en werden bij verschillende evenementen ingeschakeld zoals Opening reuzenrad, Kweikersdag, Trefdag, enz. Allemaal in het teken van hun ambassadeurschap en ter versterking van het idee dat zij het uithangbord zijn voor 'Meer Tienen'.

BEVRAGING JONGEREN - OOST WEST THUIS TEST - 2018

Met welke wilde ideeën en stiekeme bezorgdheden lopen Tiense jongeren rond? Wat is hun mening over de toekomst van Tienen? Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen gingen we met de jeugddienst via een bevraging van Debattle op zoek naar antwoorden.

206 Tiense jongeren vulden de online bevraging in. De thema's die hierin aan bod kwamen:

- Veiligheid
- Vrije tijd
- Jeugdruimte
- Verkeer
- Groen en proper Tienen
- Communicatie

Uit deze bevraging blijkt dat jongeren willen dat er (meer) rekening wordt gehouden met alle burgers: jong, oud, andere culturen, handicaps, ... Jongeren willen dat er rekening met hen wordt gehouden.

De volledige bevraging en de resultaten kunnen nagelezen worden in bijlage 4.

DE TOEKOMST VAN EEN KINDVRIENDELIJK BELEID VOOR TIENEN

De jeugddienst wil kindvriendelijkheid graag structureel verankeren in de manier van werken. Beleid baseren op bevragingen en belevingsonderzoeken bij kinderen en jongeren. We willen een categoriale kinderen- en jongerenreflex kweken binnen het lokale bestuur: anderen activeren om de bril van kinderen en jongeren op te zetten.

Om een kindvriendelijk beleid te realiseren, willen we als jeugddienst graag inzetten op **vier thema's/acties**:

- kinderrechten;
- een nieuw label;
- een bijhorend inspraakorgaan;
- jeugdruimte.

THEMA/ACTIE 1: KINDERRECHTEN

Alle kinderen en jongeren hebben rechten. De kinderrechten staan beschreven in het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties. Als jeugddienst willen we deze rechten als rode draad opnemen in ons aanbod. Activiteiten met betrekking tot de bewustmaking van deze rechten bij kinderen staan hierin centraal.

THEMA/ACTIE 2: WERKEN NAAR 1 LABEL VOOR KINDEREN VANUIT DE VRIJETIJDSDIENSTEN

We vinden het belangrijk dat de inwoners van Tienen een duidelijk en overzichtelijk vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren aangeboden krijgen. In de eerste plaats willen we naar buiten komen met een aanbod dat de vrijetijdsdiensten op elkaar hebben afgestemd. Geen aparte workshops of kleine activiteiten, maar een aanbod dat kadert binnen een geheel. Dit alles steeds naar buiten gebracht onder 1 label. Een duidelijk herkenbaar logo/merk dat het hele vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren bundelt. Voor de inwoners van Tienen heel duidelijk om keuzes te maken voor en met hun kinderen en geen aanbod meer dat verloren gaat of onvoldoende aandacht krijgt.

Het zou bijvoorbeeld heel interessant zijn om in mei een folder uit te brengen waarin het aanbod van alle jeugdverenigingen, sportverenigingen, het aanbod van ART, enz. gebundeld wordt voor het nieuwe schooljaar.

Samen met de vrijetijdsdiensten aan dit project werken zien we als een bijzondere uitdaging.

THEMA/ACTIE 3: DE 10 ALS EXPERTISEGROEP

We willen het werk van De Tien en de 10-jarigen graag verder uitbouwen. Dit met een nieuwe groep van kinderen. Zij moeten de kans krijgen om over verschillende beleidsthema's hun mening te geven. Nog steeds met het achterliggende idee dat zij de stem zijn van alle kinderen en jongeren van Tienen. Het moet dan ook een heel verscheiden groep zijn: verschillende leeftijden en verschillende achtergronden.

Zoals eerder uitgelegd is het voor ons heel belangrijk om transversaal te werken: dienstoverschrijdend met als uitdaging raakvlakken te vinden binnen de verschillende beleidsdomeinen.

Het zou heel mooi zijn om in de toekomst erkend te worden als een echte expertisedienst. Zodat andere diensten, wanneer ze dingen willen realiseren voor de stad, eerst langs het expertiseteam passeren om de mening van kinderen en jongeren hierin mee te nemen.

THEMA/ACTIE 4: JEUGDRUIMTE - KIND EN JONGERE ZIJN IN DE STAD

Om aan kindvriendelijk beleid te doen, is het ook belangrijk om in te zetten op ruimte voor kinderen en jongeren. Kinderen en jongeren hebben recht op fysieke ruimte om volop jong te zijn. Deze ruimte moet zo georganiseerd zijn dat kinderen en jongeren er volwaardig gebruik van kunnen maken. Kinderen en jongeren moeten de ruimte ook zelf mee willen, kunnen en mogen vorm geven.

Maar we wonen in een samenleving waar er in de toekomst nog minder ruimte beschikbaar zal zijn om te spelen of rond te hangen. Daarom is het belangrijk om ruimtes te realiseren door op een duurzame en efficiënte manier om te springen met de beperkte ruimte die we ter beschikking hebben.

Als jeugddienst geloven we sterk in het inzetten op het delen en het tijdelijk openstellen van ruimte en infrastructuur naar kinderen en jongeren (denk hierbij aan het gebruik van speelplaatsen van scholen na de schooluren).

Ook bij de inrichting van openbare plaatsen zou er specifieke aandacht kunnen zijn om deze ruimtes in te richten op maat van kinderen en jongeren (een speelcontainer midden in het centrum van de stad, een hinkelbaan op het voetpad in de winkelstraat, enz.).

7.5.10. PARTICIPATIE IN HET JEUGDBELEID

Het stadsbestuur tracht een kwalitatief jeugdbeleid te voeren dat is afgestemd op de noden en behoeften van kinderen en jongeren. Daarom is het ook zeer belangrijk dat deze kinderen en jongeren kunnen participeren in dit jeugdbeleid. Ze moeten de kans krijgen om hun noden en behoeften kenbaar te maken. Het beleid dient hier vervolgens op afgestemd te worden. Hoe beter deze afstemming, hoe beter het kind of de jongere vindt dat er met zijn wensen rekening wordt gehouden.

KANALEN VOOR PARTICIPATIE

– ***De jeugdraad***

De jeugdraad is het officiële adviesorgaan van de stad met betrekking tot het jeugdbeleid. Deze brengt op vraag of op eigen initiatief adviezen uit over alle aangelegenheden betreffende jeugdbeleid in de stad, coördineert activiteiten van haar leden, wint relevante informatie in en speelt deze door naar de leden. Ze neemt ook initiatieven om haar doelstellingen te realiseren of om tegemoet te komen aan vastgestelde noden.

Het is voor de jeugddienst belangrijk om de jeugdraad te kunnen inzetten als de stem van de Tiense jongeren. De jeugdraad is een van de belangrijkste kanalen om te weten wat er leeft bij jongeren. Het is dan ook belangrijk dat de jeugdraad een diverse en jonge groep is van jongeren die een achterban, een vereniging, een groep, enz. vertegenwoordigen.

– ***Wijkgericht n.a.v. het (her)inrichten van speelruimte***

Bij het (her)inrichten van speelruimte wordt er overleg gehouden met buurtbewoners (kinderen en volwassenen) over hun wensen en behoeften met betrekking tot het speelterrein.

– ***Inspiraak bij tieners m.b.t. het vrijetijdsaanbod***

Bij de tienerwerking pitt worden de tieners betrokken bij de invulling van het aanbod.

– **KRAS scholierenparlement**

De jeugddienst stapte mee in het project 'KRAS scholierenparlement' van de vzw Globelink. KRAS is een project waarbij deelnemers van de derde graad zich een jaar lang in hun vrije tijd verdiepen in een mondiaal thema.

- De jeugddienst zetelt in verschillende overlegorganen gerelateerd aan kinderen en jongeren.
- De jeugddienst zetelt in de coördinatiewerkgroep lokaal integratiebeleid stad Tienen. Vanuit deze werkgroep is het idee gekomen om één keer per maand alle anderstalige nieuwkomers samen te brengen en te informeren. Tijdens deze informatiemomenten staan volgende thema's centraal: huisvesting, werk, taal, kinderopvang en het vrijetijdsaanbod van de stad. De jeugddienst leidt deze momenten m.b.t. het vrijetijdsaanbod en kinderopvang.

BESLUIT INSPRAAK EN PARTICIPATIE

Inpraak is ongelofelijk belangrijk en als stad moeten wij hier de nodige ruimte voor creëren. Dit hoeft niet steeds officieel te gebeuren maar het is wel van belang om de voeling met de jeugd te behouden. Daarnaast is het om dezelfde reden belangrijk dat de jeugddienst aanwezig is op diverse overlegmomenten (lokaal en bovenlokaal) om de belangen van deze doelgroep te verdedigen.

7.6. ERFGOED

De Erfgoedsite bestaat uit museum 'Het Toreke', het voormalige Suikermuseum (de museale werking) en het Stadsarchief/Hagelands Historisch Documentatiecentrum (archieff- en documentatiewerking).

De Erfgoedsite herbergt en werkt samen met de Intergemeentelijke Onroerende Erfgoeddienst (IOED PORTIVA).

7.6.1. ONDERSTEUNING

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

REGIONALE DEPOTWERKING

Het systeem van permanente bruikleennaam werd verder uitgebreid door de openstelling van de depotruimten voor erfgoedbeheerders, waar vooral de kerkfabrieken uit de omgeving gretig op ingingen. Het leeuwendeel van de permanente bruikleennaam in de depots van de Erfgoedsite spitst zich toe op roerend religieus erfgoed (voorwerpen, meubilair en textiel van afgeschafte religieuze instellingen van de stad en de regio rond Tienen). Daarnaast spitst de regionale depotwerking zich ook toe op de bewaring van archief en het roerend archeologische patrimonium.

De vraag voor opname van stukken uit afgeschafte en herbestemde kloosters en kerken (kerkenbeleidsplan) staat op ons af te komen. Om zicht te krijgen op het integrale religieuze erfgoed in Tienen en de omliggende gemeenten is inventarisatie nodig.

De vraag of de depotruimten van de Erfgoedsite voor de bewaring van erfgoed van derden verhuurd kunnen worden, wordt bij de huidige bruikleengevers bespreekbaar gemaakt. Het uitklaren hiervan moet deze legislatuur op de agenda staan.

DE LEESZAAL VAN HET STADSARCHIEF/ HAGELANDS HISTORISCH DOCUMENTATIECENTRUM

Het archief en documentatiecentrum stelt een leeszaal ter beschikking van 119 m². Deze leeszaal is voor iedereen gratis toegankelijk.

HUISVESTING VAN DE INTERGEMEENTELIJKE ONROERENDE ERFGOEDDIENST (IOED) PORTIVA

De erfgoed-site stelt kantoorruimte ter beschikking van de twee personeelsleden van IOED PORTIVA.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

De inhoudelijke ondersteuning van initiatieven en personen die zowel op professioneel als op vrijetijdsvlak met erfgoedwerking bezig zijn, vormde van bij het ontstaan van de erfgoed-site één van de basistaken. Deze basistaken omvatten:

- het opzetten van een actieve samenwerking met wetenschappelijke centra en andere erfgoedactoren;
- de organisatie van vaste en tijdelijke tentoonstellingen;
- het geven van historisch advies aan derden;
- het actief deelnemen aan onderzoeksprojecten;
- het samenwerken met de ‘Vrienden van de Stedelijke Musea vzw’ (de Erfgoed-site werkt o.a. actief mee aan het erfgoedtijdschrift De Reensteen);
- het jaarlijks participeren aan de inrichting van de ‘Nacht van de Vrienden’;
- het deelnemen aan overkoepelende manifestaties zoals ‘Open Monumentendag’ en ‘Erfgoeddag’;
- het samenwerken met PORTIVA: de Erfgoed-site wil de waarde van archeologie (her)kenbaar en zichtbaar maken door het organiseren van laagdrempelige, publieksgerichte activiteiten. Hierbij is een intense samenwerking met PORTIVA noodzakelijk.

In de toekomst zullen enkele van de genoemde acties niet meer gerealiseerd kunnen worden. Het is dan ook onze taak om hier een verantwoorde keuze uit te maken. De Erfgoed-site wil bij de verdere ontsluiting van het archeologische park ‘De drie tumuli’ betrokken blijven. De ontsluiting van ‘De drie tumuli’ kan gelinkt worden aan het herdenken van de permanente opstelling in museum ‘Het Toreke’ of, op korte termijn, aan de realisatie van een tijdelijke tentoonstelling.

7.6.2. INFRASTRUCTUUR

De Erfgoed-site bestaat uit het gebouw van het vroegere Suikermuseum, museum ‘Het Toreke’, het stadsarchief/Hagelands Historisch Documentatiecentrum en de erfgoeddepots (depot 1 achter de leeszaal, depot 2 in de Gilainstraat, depot 3 in het voormalige Suikermuseum en depot 4 in de St.-Theobalduskapel van Mulk).

De gebouwen van het voormalige Suikermuseum herbergen een auditorium (Seminarieruimte) met vergaderruimte voor 25 personen (met schrijftafels) en 50 personen (zonder tafels).

Daarnaast is er ook nog een kleine vergaderruimte (Druiventil), het vroegere Museumcafé en de Streekshop. Sinds de sluiting van het Suikermuseum neemt de Streekshop ook de ticketverkoop voor museum ‘Het Toreke’ op. Het Museumcafé heeft geen commerciële uitbating meer, maar kan nog op aanvraag door bezoekende groepen gebruikt worden.

7.6.3. VRIJETIJD SAANBOD

De Erfgoed-site van Tienen staat voor museumwerking, archiefbeheer, uitbouw van een documentatiecentrum/bewaarbibliotheek en regionale depotwerking. Hierbij wil de Erfgoed-site een eigen traject ontwerpen dat verankerd ligt in de stad en de regio en dat tevens aansluiting zoekt bij grote universele verhalen.

DE MUSEUMWERKING

- **De uitbouw van een publieks- en museumwerking met aandacht voor een breder Hagelands regioverhaal**

Museum 'Het Toreke' is het museum voor de Tiense en de regionale geschiedenis en toont een deel van de uitgebreide Gallo-Romeinse collectie die door de Erfgoedsite wordt beheerd. Het museum kent een permanente opstelling: Doodgewoon! Rituelen van leven en dood in de Gallo-Romeinse tijd') en tijdelijke tentoonstellingen.

Het Suikermuseum was opgebouwd rond de permanente opstelling (2002-2017) 'De verloren smaak van suiker' en tijdelijke tentoonstellingen (bv. Anne Frank-tentoonstelling in de ontmantelde ruimten na de sluiting).

- **De uitbouw van een collectiebeleid afgestemd op een Hagelands erfgoedverhaal**

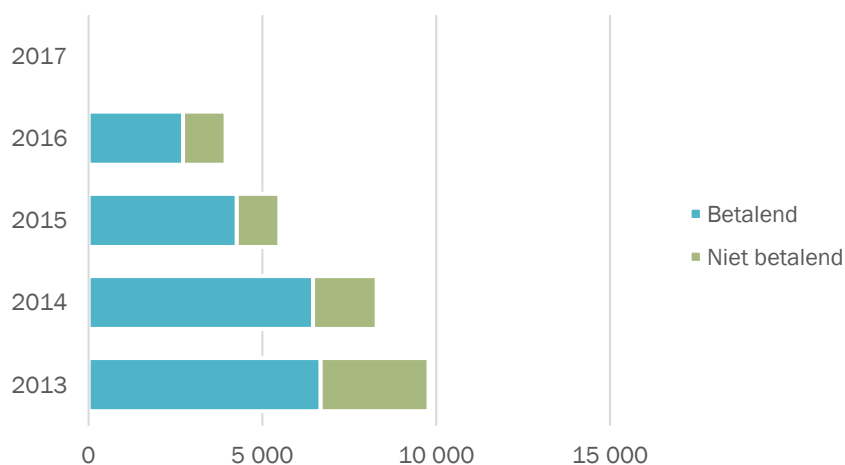
Jaarlijks worden door aankoop en schenking, maar ook door permanente of tijdelijke bruikleen, stukken verworven. Werk dient gemaakt te worden van een proactief verzamelbeleid en het uittekenen van nieuwe verzamelcriteria, omdat de huidige de huidige verzamelcriteria veel te breed zijn.

De Erfgoedsite wil het collectiebeleid aanpassen aan haalbare normen door het verfijnen van de verzamelcriteria en het uittekenen van een gefundeerd waarderings- en afstotingsbeleid (bv. voorwerpen afstoten naar andere meer gespecialiseerde centra en musea of ze herbestemmen). Vooral het gebrek aan beschikbare depotruimte vormt een doorslaggevend argument om deze selectie ook daadwerkelijk door te voeren. Het proces zal zonder twijfel opslagruimte genereren, wat tot besparingen kan leiden.

Tabel 5: Bezoekersaantallen Het Toreke en het Suikermuseum

	Betalend	Niet-betalend	Totaal
2013	6.678	3.105	9.783
2014	6.459	1.828	8.287
2015	4.262	1.224	5.486
2016	2.714	1.224	4.548
2017			1.609

Grafiek 3: Bezoekersaantallen Het Toreke en het Suikermuseum

De veroudering van de presentatie van beide musea werkte de dalende trend van het aantal bezoekers in de hand. In 2014 werd dit enigszins gecompenseerd door het succes van tijdelijke tentoonstellingen. De dramatische daling van het aantal bezoekers in 2017 werd grotendeels veroorzaakt door de sluiting van het Suikermuseum. Een recente uitschieter was de Anne Frank-tentoonstelling waar in een periode van 2 maanden 4.483 bezoekers naartoe kwamen.

Ondanks het dalend aantal bezoekers blijft het geloof in de (toekomstige) uitbouw van een dynamisch museum als uitvalsbasis voor de ontdekking van de stad en de regio. Innovatie en actieve beleving kunnen hierbij de sleutelwoorden vormen. Het vernieuwde museum zou een plek moeten worden waar de Tienenaar actief kan meewerken en bijdragen aan de uitbouw en het verstevigen van het positieve imago van de stad en haar omgeving. Toch blijft het verbazen dat het museum binnen de huidige beleidsvisie geen rol toebedeeld krijgt binnen de citymarketing.

HET ARCHIEFBEHEER EN DE UITBOUW VAN HET HISTORISCHE DOCUMENTATIECENTRUM

HET STADSARCHIEF

Collectieve geheugen

Stadsarchieven vormen niet alleen het collectieve geheugen van de stad, maar vervullen ook een wetenschappelijke en educatieve rol. Het archief is een wezenlijk onderdeel van het culturele patrimonium van de stad en vormt de belangrijkste bron voor de plaatselijke geschiedschrijving. Naast het bewaren en ter beschikking stellen van de historische archieven speelt het stadsarchief ook een interne, ondersteunende en administratieve rol binnen het stadsbestuur en wordt geacht het documentbeheer in goede banen te leiden.

Behoud en beheer

Een aandachtspunt betreft het behoud en beheer van de archieven. Omdat de depots zowel archief als museumstukken bevatten, vormt de dreiging van schimmelvorming een algemeen probleem voor de erfgoeddepots. Een regelmatige technische controle van de opslagruimten en een continue bewaking van de atmosferische parameters zijn noodzakelijke preventiemaatregelen om een moeilijk te behandelen en een zeer kostelijke schimmelbesmetting te voorkomen.

Ontsluiting en inventarisatie

De ontsluiting (inbrengen in een speciale database, verpakken en nummeren) vormt een van de basistaken van het stadsarchief. Door personeelstekort staat deze taak op de helling waardoor de toegankelijkheid van de archieven wordt gehypothekeerd. Een oplossing dringt zich op, ook omdat anders een deel van de loketwerking van de diensten leefmilieu en ruimtelijke ordening, niet langer binnen de archiefinstelling gerealiseerd kan worden.

Digitaliseren van de archieven

In de archiefwereld bestaat een tendens om de kloof tussen het digitale en het analoge archief te overbruggen door het analoge materiaal te digitaliseren. Het digitaliseren wordt momenteel als de alomvattende oplossing voor alle archiefproblemen naar voren geschoven. Dit is echter maar een halve waarheid. Digitaliseren houdt immers veel meer in dan wat documenten door een scanner jagen. Vooral het ontsluiten van het gescande materiaal is zeer belangrijk om de toegankelijkheid te bevorderen en de informatiezoekende burger tegemoet te komen. En dan is er ook nog het bewaren en het ontsluiten van de digital born archives (de digitaal aangemaakte documenten). De Tiense stadsadministratie zit op dit vlak momenteel op een digitale tijdbom. Om dit alles te realiseren dringt zich de aanstelling van een fulltime archivaris op.

HET HAGELANDS HISTORISCH DOCUMENTATIECENTRUM

Het documentatiecentrum verzamelt een brede waaier aan informatie over de geschiedenis van de regio. Het documentatiecentrum beperkt zich niet alleen tot boeken en publicaties, maar ook kranten, prenten, foto's, affiches en topografische kaarten kunnen geraadpleegd worden. Het Hagelands Historisch Documentatiecentrum beschikt over een wetenschappelijke en gespecialiseerde bewaarbibliotheek.

Gezien de grote vraag naar beeldmateriaal voor gebruik op sociale media dringt zich een verdere digitalisering en ontsluiting van het beeldarchief op. De uitgebreide verzameling oude kaarten van Tienen en de brede regio werd door de inbreng van PORTIVA gedigitaliseerd. De gedigitaliseerde kaarten en prenten

zijn echter niet ontsloten en bijgevolg niet toegankelijk voor het grote publiek. Ook hier dringt zich ontsluiting op.

Voor het ontsluiten van de collecties werd gedurende de voorbije periode samenwerking gezocht met andere archiefinstellingen. Zo was er het samenwerkingsverband voor de digitalisering en ontsluiting van de collectie oorlogsaffiches i.s.m. het stadsarchief van Gent. Voor het krantenarchief gaat het Stadsarchief/HHD van Tienen samenwerken met het stadsarchief van Leuven. Deze samenwerking is niet alleen kostenbesparend, maar zal ook een meerwaarde betekenen voor de lokale en de regionale geschiedschrijving, aangezien beroep kan gedaan worden op de grote expertise die het stadsarchief van Leuven bezit op het vlak van digitalisering. De samenwerking zal in de loop van 2019 gestart worden.

REGIONAAL DEPOTBELEID

DE ERFGOEDDEPOTS

De Erfgoedsite beschikt over vier depotruimten:

- Depot 1: stadsarchief/Hagelands Historisch Documentatiecentrum
- Depot 2: museum- en archiefdepot Gilainstraat
- Depot 3: ruimte gelegen op de tussenverdieping van het vroegere Suikermuseum en ingericht voor de bewaring van de etnografische suikercollectie
- Depot 4: het regionaal archeologisch depot in de Theobalduskapel dat werd opengesteld voor alle archeologische vondsten van de regio

Indien we het kwaliteitslabel en de lokale erkenning van de Erfgoedsite in de nabije toekomst niet willen verliezen, dringt zich een verdere uitwerking van het depotbeleidsplan en het calamiteitenplan op. De huidige depotwerking heeft dringend nood aan professionele begeleiding.

Om te kunnen anticiperen op nieuwe calamiteiten en de daarmee gepaard gaande hoge saneringskosten werden dataloggers aangeschaft om schommelingen in de parameters te meten en bij afwijking alarm te slaan.

Voor het nijpend plaatstekort in de depots werd in de loop van 2018 een tijdelijke oplossing gevonden door het huren van bijkomende depotinfrastructuur. Werk dient verder gemaakt te worden van het uittekenen van gefundeerde waarderings- en selectiecriteria op basis waarvan stukken kunnen afgestoten en herbestemd worden. Dit zal binnen de bestaande depotinfrastructuur ruimte genereren.

7.6.4. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

De tariefregeling die door de Erfgoedsite gehanteerd wordt, laat ruimte voor maatschappelijke integratie:

- gratis toegang voor Tienenaars tijdens het weekend en op feestdagen;
- gratis voor scholen uit de stad en voor de begeleiders van scholen en van personen met een beperking.

Bij het uittekenen van het tentoonstellingsbeleid wordt getracht aan te sluiten bij maatschappelijk relevante thema's en wordt de nodige aandacht besteed aan het aanbieden van verschillende niveaus van informatie.

MULTICULTURALITEIT

Tienen is een zeer multiculturele stad, een trend die onomkeerbaar is. Het is voor de Erfgoedsite een reële uitdaging om nieuwkomers, ongeacht hun herkomst, via specifieke toeleidingsactiviteiten te bereiken. Daarom participeert de Erfgoedsite aan projecten met een ethnische en culturele diversiteit en wordt jaarlijks voorzien in specifieke rondleidingen.

7.6.5. VISIETRAJECT HERINVULLING ERFGOEDSITE

In september 2015 ging een visietraject rond de herinvulling van de Erfgoedsite van start. Een brede groep deelnemers uit het onderwijs en de erfgoedwereld, de staf van het museum en de vertegenwoordigers van het project TAK27 (een project van VOKA en de stad Tienen met als doel de oprichting van een Talentenplatform dat de arbeidsmarkt en het onderwijs beter op elkaar af zou stemmen) namen deel aan verschillende bijeenkomsten en werkgroepen. Tijdens deze sessies werd een model ontwikkeld, waarvan een museaal doe- en belevingscentrum de kern vormde. Dit model kwam volledig cocreatief tot stand.

Met de Erfgoedsite als katalysator ontstond een netwerk van partners die mee willen werken aan het versterken van de brede erfgoedwerking in Tienen. Het museum zou hierbij de verbindende factor kunnen vormen. Daarnaast kunnen de partnerschappen ingezet worden om Tienen via goed gekozen projecten te profileren als een dynamische erfgoedstad, waar een duurzame omgang met erfgoed hand in hand gaat met beleving.

Tijdens vier sessies, die plaatsvonden tussen 4 en 29 oktober 2018, werd gewerkt rond thema's als landbouw en voeding, het Gallo-Romeinse Tienen, het religieuze erfgoed en het immaterieel cultureel erfgoed, niet toevallig thema's waarrond de Erfgoedsite uitgebreide collecties beheert of waarop de Erfgoedsite in de toekomst wil inzetten. Ook de rol van onroerend erfgoed, dat binnen de site vertegenwoordigd wordt door IOED PORTIVA, dient hierin verder uitgetekend en gestimuleerd te worden.

7.7. EVENEMENTEN

De laatste jaren werd door de stad extra ingezet op het coördineren, ondersteunen en organiseren van evenementen. Het inzetten op evenementen heeft Tienen op dat vlak op de kaart gezet. De evenementen hadden een regionale uitstraling en werden binnen en buiten Tienen ook positief gepercipieerd. Het gevoel dat er in Tienen nooit iets te doen is, klopt al een tijd niet meer. Daarnaast heeft het zeer veel verenigingen/organisatoren getriiggerd om zelf initiatieven te nemen waardoor de evenementenkalender momenteel uit zijn voegen barst.

7.7.1. ONDERSTEUNING

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Vanuit de stad worden diverse evenementen op basis van verschillende reglementen gefinancierd:

- dienst cultuur: reglement op buurtinitiatieven en ontmoetingscentra met toelagen voor kleine buurtinitiatieven (niveau straat- en wijkfeesten) en grote buurtinitiatieven (dorpsfeesten zoals Festinaken, Oplinter kermis, Oorbeek kermis, ...).
- jeugdendienst: reglement toelage speciale projecten voor kinderen en jongeren (in het kader van dit event kreeg Zomertoren twee jaar lang financiële ondersteuning) + het reglement toelage ter ondersteuning van muziek-evenementen voor jongeren.
- sportdienst: toelage voor het inrichten van wielervedstrijden en uitzonderlijke sportmanifestaties.

De dienst evenementen financiert ook evenementen van stadsdiensten of evenementen in samenwerking met derden. Binnen de stad bestaan er toelagen voor Suikerrock, Paardenprocessie Hakendover, Carnavalstoet, enz.

In het kader van een transversaal evenementenbeleid dienen deze verschillende toelagen beter en breder op elkaar afgestemd te worden. Het kan een beleidskeuze zijn om bepaalde evenementen uit te besteden via een toelage.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

Een evenement is een speciale, tijd- en plaatsgebonden gebeurtenis die door een initiatiefnemer (individueel, groep of organisatie) bewust is gepland en die gericht is op een bepaalde doelgroep om met een bewust gekozen vorm een bepaald doel te realiseren. Wie een evenement wil organiseren, dient in bepaalde gevallen toelating te vragen aan het college van burgemeester en schepenen. Toelating is vereist voor evenementen:

- op openbaar domein;
- waarvoor advies politie/brandweer vereist is;
- waarvoor een afwijking op de geluidsnormen/muziekvergunning aangevraagd moet worden;
- die een fuif zijn met openbaar karakter.

Daarnaast wensen initiatiefnemers soms het evenement in samenwerking met de stad te organiseren.

De dienst toerisme en evenementen ontvangt sinds 1 mei 2018 alle evenementaanvragen en/of ondersteunt de initiatiefnemer bij het indienen van de aanvraag. Ze verzamelt de adviezen van de betrokken (veiligheids)diensten, agendeert het evenement op het schepencollege en informeert de indiener over de genomen beslissing. Sinds eind oktober werd een digitaal evenementenloket in gebruik genomen.

Zowel intern als extern dient het begrip ‘evenement’ nog meer duidelijk gemaakt te worden. Zo worden innames van het openbaar domein in het kader van bv. commerciële acties (product tasting) makkelijk afgeschoven naar de dienst evenementen. Het organiseren van recepties behoort evenmin tot de werking van dienst evenementen. De ondersteunende rol (financieel/inhoudelijk/logistiek) die de dienst evenementen naar andere diensten opneemt, dient ook verfijnd te worden.

7.7.2. EVENEMENTENAANBOD

De organisatie van evenementen naar een extern publiek behelst evenementen waarbij de stad initiatiefnemer of een van de initiatiefnemers is. Gezien de veelheid aan evenementen werd een evenementencoördinator aangesteld. Heel concreet coördineert of organiseert of ondersteunt de dienst toerisme en evenementen alle evenementen die kaderen binnen:

- zomerprogrammatie ‘Tienen feest’;
- Wintermagie.

De dienst toerisme en evenementen coördineert of ondersteunt:

- grotere, jaarlijks terugkerende dienstoverschrijdende evenementen zoals Back2School, Tienen Proeft, Kweikersdag, Intrede van de sint;
- occasionele, dienstoverschrijdende evenementen zoals (in 2018): Opening Heldenland, Seniorenfeesten, Bevrijdingsfeesten, Opening Drie Tumuli.

Bij de organisatie van externe evenementen wordt er waar mogelijk maximaal rekening gehouden met de lokale horeca en handel en middenstand.

Een overzichtelijke lijst met alle evenementen voor de periode van 2016-2018 kan je in bijlage 5 terugvinden.

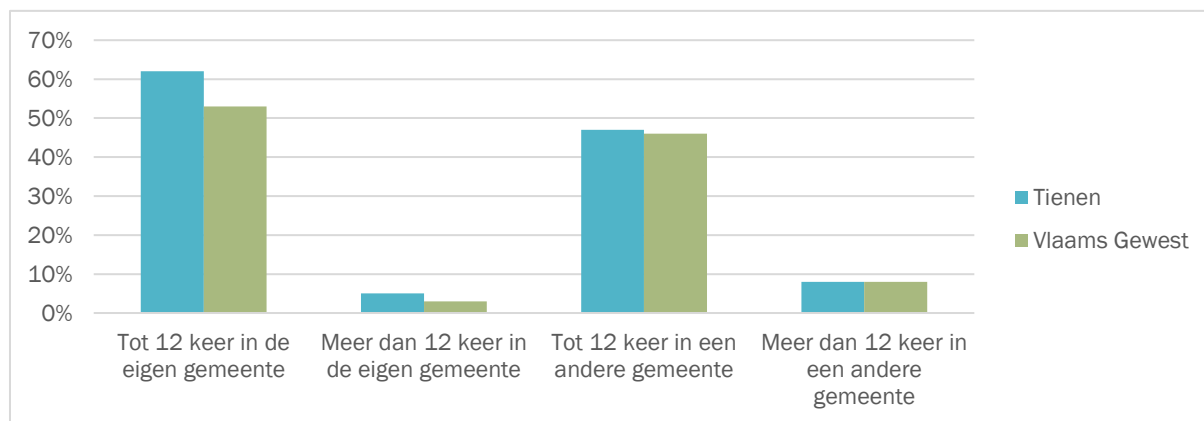
7.7.3. Bijwonen van evenementen

Tabel 6: Aandeel inwoners (%) dat aangaf het afgelopen jaar één of meerdere pleinevenementen bijgewoond te hebben in de eigen of een andere gemeente

	Tot 12x in de eigen gemeente	Meer dan 12x in de eigen gemeente	Tot 12x in een andere gemeente	Meer dan 12x in een andere gemeente
Tienen	62%	5%	47%	8%
Vlaams Gewest	53%	3%	46%	8%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 4: Aandeel inwoners (%) dat aangaf het afgelopen jaar één of meerdere pleinevenementen bijgewoond te hebben in de eigen of een andere gemeente

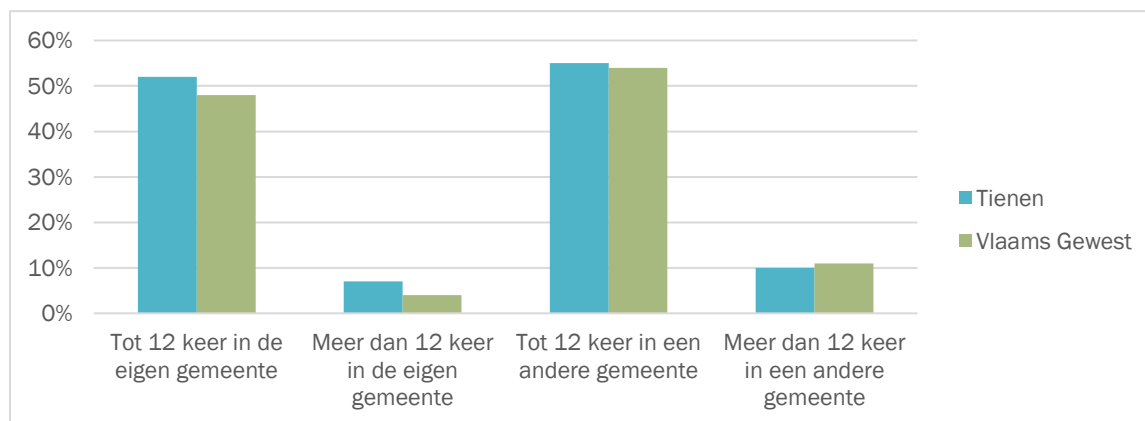
Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 7: Aandeel inwoners (%) dat aangaf het afgelopen jaar één of meerdere culturele evenementen bijgewoond te hebben in de eigen of een andere gemeente

	Tot 12x in de eigen gemeente	Meer dan 12x in de eigen gemeente	Tot 12x in een andere gemeente	Meer dan 12x in een andere gemeente
Tienen	52%	7%	55%	10%
Vlaams Gewest	48%	4%	54%	11%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 5: Aandeel inwoners (%) dat aangaf het afgelopen jaar één of meerdere culturele evenementen bijgewoond te hebben in de eigen of een andere gemeente

Bron: Gemeentemonitor 2018

Op basis van bovenstaande cijfers blijkt dat de inwoners van Tienen bovengemiddeld meer pleinevenementen en culturele evenementen in eigen stad bijwonen. De grote hoeveelheid aan evenementen werkt dit ook in de hand. Het succes heeft ook een keerzijde. De evenementenkalender barst momenteel uit zijn voegen. Vanuit de stad dient de eigen evenementenprogrammatie herbekeken te worden. Het was de voorbije jaren gewoon te druk. Verder dient er aandacht besteed te worden aan de verschillende deelgemeentes.

Het ondersteuningsbeleid naar externe evenementen dient, in combinatie met het reglement feestmateriaal en het reglement uitleendienst, herbekeken te worden. Een meer standvastige uitleenprocedure is noodzakelijk.

Doordat sedert 2016 extra werd ingezet op evenementen was het noodzakelijk om de dienst toerisme, erfgoed en evenementen te reorganiseren. De dienst werd al snel overbevraagd waardoor de timing voor andere diensten, die van de dienst evenementen afhankelijk zijn, in functie van planning soms niet werd gehaald. Mede daarom is een afsprakenkader een must: eenmaal een evenement is goedgekeurd door het schepencollege zou geen inhoudelijke inmenging meer mogelijk mogen zijn. Onbeperkte inspraak zorgt voor grote vertragingen in de planning.

7.7.4. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

De stad stapte in het project “Jouw gemeente, toegankelijke gemeente? Samen werken we eraan!” van de provincie Vlaams-Brabant in samenwerking met Inter om actief te werken rond toegankelijkheid. In het kader van deze campagne kreeg het openingsevent van Heldenland begeleiding door Inter. Het evenement kreeg een positieve evaluatie.

De dienst evenementen organiseert eveneens evenementen voor bijzondere doelgroepen zoals het Seniorenfeest in 2018 in samenwerking met het Sociaal Huis. Ook bij het event Wintermagie werd ernstig rekening gehouden met de toegankelijkheid van het evenement.

7.7.5. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

EVENEMENTENLOKET

Een online digitaal evenementenloket is geïnstalleerd waarbij organisatoren op een laagdrempelige manier een evenement kunnen aanvragen. De procedure is sterk vereenvoudigd. Elke aanvraag wordt automatisch getoetst aan een risicoscan op het vlak van veiligheid en voorziet in een makkelijk opvolgsysteem waarbij personen die advies dienen te geven met betrekking tot het evenement dit eenvoudig kunnen toevoegen. Het systeem genereert de nodige administratieve documenten ten behoeve van het schepencollege, veiligheidsoverleg, interne diensten en de aanvragers. De aanvrager kan op elk moment de status van zijn dossier raadplegen.

Aanvragen moeten twee maanden op voorhand gebeuren. Op de website van de stad staat een uitgebreide handleiding die de aanvrager door de procedure loodst. Organisatoren die niet in de mogelijkheid zijn hun aanvraag digitaal in te dienen, kunnen op afspraak terecht bij de Backoffice Evenementen. Het evenementenloket ging eind oktober 2018 van start.

Het evenementenloket is op zich een vooruitgang. In het systeem zitten nog redelijk veel bugs en waren/zijn veel aanpassingen nodig. Tegen mei 2019 is een koppeling met GIPOD absoluut noodzakelijk. Idealiter wordt het systeem uitgebreid met een online materiaalreservatiesysteem waarbij de gebruiker tijdens zijn evenementenaanvraag in één beweging materiaal in functie van evenementen kan reserveren bij de technische dienst en de jeugddienst. Structureel dient meer overlegd te worden met dienst communicatie en de technische dienst in functie van de geplande evenementen.

COMMUNICATIE EN PROMOTIE

Aan elk evenement georganiseerd door de stad wordt een hele communicatiecampagne (flyer, affiches, sociale media, ...) gekoppeld. Deze worden gecoördineerd door de dienst communicatie.

VORMING EN EDUCATIE

In het kader van het organiseren van evenementen plant de dienst een actualisatie van lokale draaiboeken. Indien er interesse bestaat, kan een vormingsavond over het organiseren van evenementen uitgewerkt worden. Ook een infoavond met betrekking tot het gebruik van het digitale evenementenloket staat op de planning.

7.7.6. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

BEVRAGINGEN

Op beleidsmatig vlak werd er in het kader van evenementen formeel nog niet veel rond inspraak gewerkt. Dit dient in de toekomst bekeken te worden (bv. bij organisatoren, bezoekers, adviesraden, ...).

KWEIKERSDAG/PARADE ALS PARTICIPATIEF EVENEMENT

Op **zaterdag 10 oktober 2015** organiseerden burgerbeweging opgewekTienen en de dienst toerisme en erfgoed van de stad Tienen de eerste editie van de Kweikersparade naar aanleiding van 1.000 jaar stadsrechten. Precies 5 jaar na de festiviteiten rond 10-10-10 vierden de Tienenaars met deze parade de stad en haar dorpen.

Met de Kweikersparade wilden we:

- Het samenhorigheidsgevoel versterken en bewoners aansporen om zich als actieve actoren uit te drukken. Door een traject van workshops en overlegmomenten worden mensen samengebracht die elkaar in het dagelijks leven niet of nauwelijks ontmoeten. We streven een zo inclusief mogelijke werking na.
- De verbondenheid en betrokkenheid van de inwoners met hun stad versterken. Doorheen de ontmoeting en samenwerking ontwikkelen de deelnemers een positievere en meer genuanceerde beeldvorming over hun stad.
- Opnieuw aansluiting zoeken met de ommegangstraditie en hier een nieuwe hedendaagse invulling aan geven door de bestaande reuzen en de drakenreus te (her)introduceren. Door de ontsluiting en bekendmaking van historisch onderzoek leert de bevolking bovendien de Tiense ommegangstraditie kennen.
- Diverse sociale, culturele en educatieve actoren samenbrengen en netwerken opbouwen. De Kweikersparade vormt de motor tot een duurzame samenwerking zodat de kiemen gelegd worden om een nieuwe traditie te laten ontstaan.
- Tienen profileren als een creatieve en ondernemende gemeente.

De Kweikersparade is een artistieke creatie

De deelnemers drukken zich uit in muziek, dans en kostuums. In verschillende werkgroepen worden in samenwerking met kunstenaars taferelen over Tienen uitgewerkt. Iedereen, ongeacht herkomst, kunnen of kennen, vindt hier een plaatsje op maat van zijn ambities. Op termijn betrekken we bij de parade nog meer buurten en dorpen om binnen deze zones de sociale cohesie te versterken en kansen te bieden aan mensen om zich creatief uit te drukken over hun stad. Het traject mondt uit in de Kweikersparade waarmee de Tiense identiteit in de bloemetjes wordt gezet.

De Kweikersparade is een eigentijdse creatie

De parade is eigentijds, zonder het verleden, de traditie en de folklore te negeren. De Tiense reuzen, Thuinas (een nieuwe invulling voor Sint-Joris) en de draak maken deel uit van de parade en zorgen voor een slotgevecht op de Grote Markt.

De Kweikersparade is een gemeenschappelijke creatie

De Kweikersparade is een traject dat openstaat voor iedereen. De parade is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen kunstenaars, verenigingen, stadsdiensten, buurt- en dorpscomités,

De Kweikersparade is een participatief proces

De parade is een creatieve beweging met een actieve deelname van de burgers. De Kweikersparade vormt een uitnodiging naar de inwoners om initiatief te nemen. De betrokkenheid wordt versterkt doordat via sociale media en andere communicatiekanalen het voorbereidingsproces kan gevolgd worden. In de hele stad – en met name langsheen het parcours – worden de bewoners en de handelaars uitgedaagd om hun gevels in de Tiense blauw-witte kleuren te versieren.

De eerste Kweikersparade heeft gigantisch veel losgemaakt in Tienen. Omdat een dergelijke organisatie onhaalbaar was, werd besloten om dit om de 5 jaar te herhalen. De volgende parade vindt plaats op 10/10/2020. Om de gedachte en de datum warm te houden werd 10 oktober in 2016 uitgeroepen tot Kweikersdag, de Tiense feestdag.

Elk jaar vindt op een andere locatie de Kweikersdag plaats met optredens, animatie, tentoonstellingen, vertellingen, ... Sinds 2017 is er een feestelijke Intrede van de Tiense reuzen en sinds 2018 is er de buurt- en dorpenstrijd Lazuur (een ludieke loopwedstrijd). De hele dag wordt participatief samengesteld dankzij de medewerking van tal van verenigingen en vrijwilligers.

Participatie is bij momenten een modewoord maar vooral een codewoord. Mits de juiste aanpak zet het tal van processen in beweging waarvan de gevolgen soms pas jaren later zichtbaar zijn. De stad dient dit structureel binnen haar werking te verankeren zonder betuttelend te willen zijn.

7.8. TOERISME

7.8.1. ONDERSTEUNING

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

CONVENANT BETREFFENDE DE TOERISTISCHE WERKING IN REGIO HAGELAND 2015-2019

In 2015 ging Toerisme Vlaams-Brabant vzw van start met een vernieuwde regiowerking op basis van de nieuwe convenantregeling 2015-2019 met de gemeenten. Ondertussen is de regiowerking op kruissnelheid met een sterke thematische werking. Voorbeelden hiervan zijn de bloesemweekends, de Hagelandse wijnweekends, de bierweekends, mysterieuze bossen, geocaching en de acties in het kader van de wielercultuur in het Hageland.

Onderzoek toont aan dat 2017 een recordjaar was voor toerisme in Vlaams-Brabant met door de bezoekers sterk geapprecieerde thematische campagnes en met 10% meer overnachtingen.

In 2018 werd het fietsnetwerk vernieuwd, uitgebreid en fijnmaziger gemaakt. Verschillende nieuwe wandelnetwerken zagen het licht, waaronder de Hagelandse Heuvels en de belevingsvolle en permanente fruitbeeldige fietsroutes. Bij deze projecten horen uiteraard randinfrastructuur, fiets- en wandelkaarten, bewegwijzering, publiciteit. Ook het bloesemkunstwerk aan de militaire begraafplaats in Sint-Margriete-Houtem werd in 2018 ingehuldigd.

De bijdrage van de gemeenten op basis van het convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant vzw en de gemeenten voor de periode van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2019 bedraagt **0,50 euro per inwoner** op basis van het inwonersaantal van januari 2014. De provincie werkt momenteel aan een vernieuwing van het convenant voor 2020.

De samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant is een belangrijk onderdeel van het stedelijk toeristisch beleid. Advies, ondersteuning bij evenementen en opstellen van subsidiedossiers zijn een essentieel onderdeel van deze samenwerking.

Het op mekaar afstemmen van de gemeentelijke en de provinciale doelstellingen is soms wel nog een moeilijke oefening. Het profileren van onze stad binnen de regio en de provincie eveneens.

BIJDRAGE AAN EENMALIGE INVESTERINGSSUBSIDIES VOOR PROJECTEN

Gezamenlijke subsidiedossiers (samen met omliggende steden en gemeenten) zijn voor een stedelijke dienst toerisme een belangrijke bron van financiële ondersteuning.

Voor het strategische project Getevallei kan een hefboom betekenen voor toerisme in Tienen en omgeving. De algemene doelstelling is te komen tot een masterplan, een integrale landschapsvisie op de Getevallei, waarbij de open ruimte en karakteristieke valleilandschappen de basis vormen voor verdere landschappelijke ontwikkelingen van het gebied.

Specifieke doelstellingen:

- Vrijwaren van landbouw en streven naar verwevenheid van landbouw met andere landschappelijke functies.
- Versterken van de bestaande natuurlijke structuur en natuurverbindingen.
- Behouden en herstellen van het waterbergend vermogen van de riviervallei.
- Verder uitbouwen van de recreatieve en functionele verbindingen (wand- en fietsverbindingen, trage wegen, ...).
- Kernversterking van stads- en dorpskernen in de Getevallei en connectiviteit met de open ruimte
- Verder uitbouwen van een gemeenschappelijke marketing- en communicatiestrategie.

JAARLIJKSE THEMAWANDELINGEN TIENSE GIDSENBOND

Jaarlijks betaalt de dienst voor toerisme de gidsbeurten van de themawandelingen georganiseerd door de Tiense Gidsenbond. Het betreft een 6- à 7-tal gidsbeurten aan 75 euro (jaarlijks totaal: 450 à 500 euro).

De Tiense Gidsenbond bepaalt zelf deze wandelingen. Overleg hierover werd herhaaldelijk gevraagd maar gebeurt te sporadisch. Een verjonging van de Tiense Gidsenbond dringt zich op. In die zin is een lokale opleiding voor gidsen een optie. Daarnaast moeten we oog hebben voor nieuwe vormen (i.f.v. beleving) van gidsen. Digitalisering en nieuwe arrangementen (voornamelijk van de individuele bezoeker) dringen zich op. Gidsbeurten voor mensen die een tweede taal oefenen zou een mooie extra betekenen.

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

De reserveringen zijn een belangrijk onderdeel in het verkoopproces van 'ons product Tienen'. Het gaat hier over het bieden van een goede service. Na het op punt stellen van ons product (aanbod), de algemene reclame en publiciteit via verschillende kanalen naar verschillende doelgroepen, volgt de reservatie en organisatie van de bezoeken aan onze stad.

Het proces bestaat uit het verschaffen van informatie en documentatie aan de klant, het opstellen van een op maat gemaakt dagprogramma en het opvolgen van de reservatie.

TOERISME IN TIENEN

LOGIESAANBOD

Alpha Hotel
 B & B Tiskeshof
 B&B Koeimet
 B&B Nokernote
 Carpe Diem
 De Mulkerij
 Gastrotel Cijnshof
 Hotel Kronacker
 Koeimet
 Ten Tweelinden

8,1/10
 tevredenheid
 bezoekers biermaand

8,7/10 tevredenheid bezoekers

33,8% bezoekers van buiten Vlaams-Brabant

29 partners uit 7 gemeentes

8,7/10 tevredenheid bezoekers

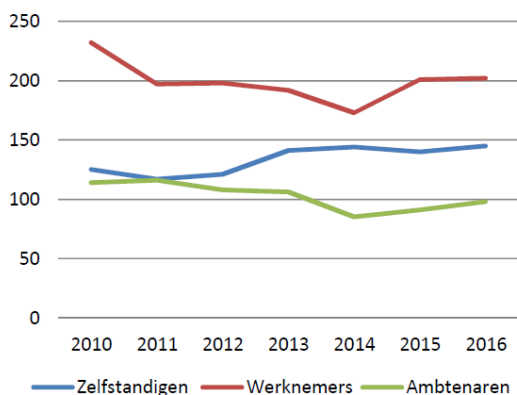
33,6% bezoekers van buiten Vlaams-Brabant

27 partners uit 11 gemeentes

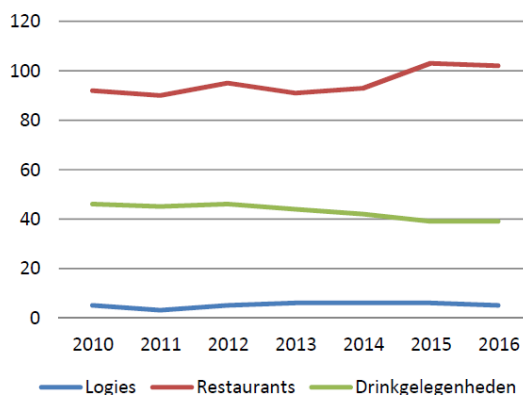
Bron: Toerisme Vlaams-Brabant

TOERISTISCHE TEWERKSTELLING

EVOLUTIE AANTAL HORECAPERSONEELSLEDEN TIENEN

EVOLUTIE AANTAL HORECAZAKEN TIENEN

ROUTENETWERKEN

TOERISME VLAAMS-BRABANT ZORGT IN TIENEN VOOR

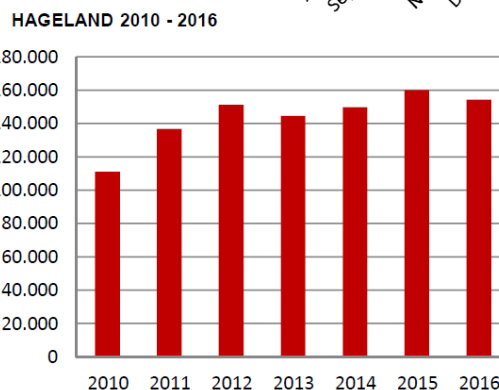
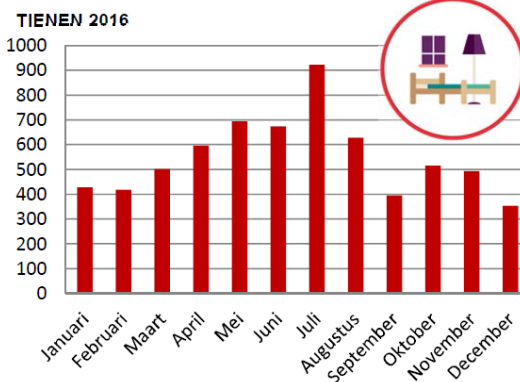
76,7 km
fietsnetwerk

34,9 km
wandelnnetwerk

40,9 km
wandellussen

en wordt onderhouden mede dankzij 17 peters en meters uit TIENEN

OVERNACHTINGEN

Het jaarlijkse aantal bezoekers aan onze stad is (buiten de cijfers van toerisme Vlaams-Brabant) moeilijk meetbaar. Enkel groepen die gebruik maken van onze dienst voor toerisme (reservatie gids, lunch, enz.) en/of diegene die een toegangstarief betalen voor een toeristische bezienswaardigheid in onze stad (bv. de musea) zijn meetbaar. Globaal stellen we een terugloop van het aantal toeristische groepsbezoeken vast.

De individuele toerist die eveneens bijdraagt aan onze stedelijke economie is veel minder zichtbaar en moeilijk meetbaar (bv. een fietsend gezin dat gebruik maakt van ons fietsknooppuntennetwerk en een gastronomische stop maakt in onze stad).

Om het toerisme in Tienen meetbaarder te maken zou het inzetten van slimme camera's op een aantal locaties (bv. Necropolis) een hulpmiddel kunnen zijn.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

In 2008 bleek onze regio te beschikken over een prachtig fiets- en wandelparadijs, maar een tekort te hebben aan overnachtingsmogelijkheden. Tienen en omgeving had nood aan extra slaapgelegenheden voor verschillende doelgroepen. We denken hierbij aan de individuele toerist, de fietser op doorreis, de zakenman, het gezin. Onze inspanningen om (potentiële) logiesuitbaters te informeren en te ondersteunen, wierp zijn vruchten af, want intussen is er een ruimer aanbod aan overnachtingsmogelijkheden voor de toerist. Alle uitbaters kunnen steeds rekenen op ons advies en op publiciteit. De dienst toerisme fungeert als tussenpersoon tussen de uitbater en de officiële instanties betreffende vergunningen, brandveiligheid, enz.

Het is voor de dienst toerisme belangrijk dat we mee-evolueren met het digitale tijdperk en dat alle arrangementen ook digitaal kunnen aangeboden worden (bv. tools om wandelingen met de smartphone af te leggen, bepaalde locaties ontsluiten via foto, video en bijkomende achtergrondinformatie). Deze digitalisering dient in combinatie met de upgrade van de folders in een plan van aanpak gegoten te worden.

7.8.2. INFRASTRUCTUUR

In de stad is geen toeristische bewegwijzering meer aanwezig. Hier is zeker en vast nood aan en dient bekeken te worden in functie van het circulatieplan.

7.8.3. TOERISTISCH AANBOD

TOERISTISCH INFOKANTOOR/STREEKSHOP

Het toeristisch infokantoor werd door Toerisme Vlaanderen erkend als Regionaal Infokantoor.

Naast informatie en documentatie over het Hageland, Vlaanderen en Wallonië, kan je er ook terecht voor fiets-, wandel- en autoroutes. Je vindt er uiteraard alle up-to-date informatie over Tienen zelf (overnachtingsmogelijkheden, groepsbezoeken, educatieve uitstappen, restaurants, toeristische inlichtingen, informatie over evenementen, contactgegevens van alle andere stadsdiensten, wandel- en fietsroutes, ...).

In het infokantoor is eveneens de Streekshop ondergebracht. Je kunt er een keuze maken uit een breed gamma van museumartikelen, Hagelandse en andere streekproducten. Tot 2017 bood de Streekshop fietsverhuur aan, maar dit werd stopgezet.

Een nieuw duidelijk toeristisch onthaal dringt zich op waarbij de Streekshop dient afgestoten te worden.

FIETSRUTES

- In 2018 werd het fietsknooppuntennetwerk Hageland van de provincie vernieuwd.
- Verschillende themaroutes op het fietsknooppuntennetwerk (o.a. bloesemroute, WOI-route, ...).
- De Suikerroute (in eigen beheer bewegwijzerd): route langs de Tiense deelgemeenten met vertrek en aankomst op de Grote Markt. Dit is de enige fietsroute in volledig eigen beheer (geen subsidies van de provincie). Keuze uit drie afstanden: 25, 35 of 55 kilometer.
- In het spoor van de Romeinen - Fietsen met de Gallo-Romeinen door Tienen. Bezoek aan 'Doodgewoon!' en fietstocht langs de archeologische vindplaatsen.
- Rondje Tienen: een ommetje langs kapelletjes. Tijdens deze fietsroute van 17,5 of 43,7 kilometer staan 27 zeer verschillende kapelletjes in de kijker.
- Tienen maakt deel uit van 'De Getelinie fietsroute'. Deze volgt de Gete van Halen, Geetbets, Linter, Zoutleeuw naar Tienen en is 69 kilometer lang (inkortingen mogelijk). Deze route ligt op het fietsknooppuntennetwerk van de provincie Vlaams-Brabant. Deze oorlogsmonumenten kom je in Tienen tegen tijdens de fietstocht: station van Grimde, de Necropolis (het monument ter ere van de Tiense gesneuvelden en gedeporteerden van WOI), het monument ter ere van de gesneuvelden in Sint-Margriete-Houtem, militaire begraafplaats van Sint-Margriete-Houtem. Deze fietsroute maakt deel uit van het pakket 'Historische fietsroutes Groote Oorlog in Vlaams-Brabant: fietsen langs de sporen van de Groote Oorlog', bestaande uit 3 fietskaarten.

- In 2018 gaf de dienst toerisme ook de brochure 'Als de klaprozen...' uit, met gedichten van Gui Nijss en foto's van Eddy Verloes van alle oorlogsmonumenten in Tienen. Hieraan werd ook een fietsroute gekoppeld.

WANDELROUTES

- Tiense Wandelbrochure (uitgave van dienst toerisme Tienen): wandelingen doorheen de deelgemeenten van Tienen.
- Vrouwenwandeling: bewegwijzerde stadswandeling met als invalshoek anekdotes over bekende Tiense vrouwen (bewegwijzering via bijdrage TRAP).
- Themawandeling rond WOI voor scholen.
- Wandelen door het historisch hart van Tienen: zie omschrijving in de toeristische brochure 'Welkom in Tienen'.

OVERNACHTINGSMOGELIJKHEDEN IN TIENEN (OKTOBER 2018):

Volgende overnachtingsmogelijkheden zijn een van onze grootste toeristische ambassadeurs in binnen – en buitenland. Zij zetten onze troef 'genieten in onze prachtige regio' extra kracht bij:

- Alpha Hotel, Leuvensestraat 95
- Hotel Kronacker, Dr. J. Geensstraat 32-34
- B&B Koeimet, Veemarkt 32
- B&B Carpe Diem, Wolmarkt 5
- B&B Nokernote, Romeinsebaan 55
- Gastrotel Cijnshof, Ridderstraat 1
- B&B Tiskeshof, Houtemstraat 511
- Vakantiewoning Ten Tweelinden, Tiensebaan 102
- Mini-camping De Mulkerij, Mulkstraat 162

Het ontbreekt ons daarentegen aan occasionele verblijfsaccommodatie zoals bv. een Sanizuil, een permanente camping, een overnachtingsplaats voor mobilhomes, een kamplaats voor jeugdbewegingen, een jeugdherberg, ...

HET HISTORISCH PATRIMONIUM VAN DE STAD

Deze infrastructuur wordt beheerd door een andere stadsdienst (bv. TUD), door een andere instantie zoals de provincie Vlaams-Brabant (de randinfrastructuur van het fietsknooppuntennetwerk), door een Kerkraad (religieus erfgoed zoals kerken), of is in privébezit.

Wat toeristisch relevant is, is subjectief.

Een poging tot overzicht van toeristisch relevant patrimonium:

- Historisch centrum van de stad:
 - de Grote Markt met o.a. 'De Tinnen Schotel' en het bronzen standbeeld 'De Groene' op de Heldensquare
 - de Onze-Lieve-Vrouw-ten-Poelkerk
 - het stadhuis
 - de Kalkmarkt met 'de gouden madam' of 'de vliegende engel'
 - de Sint-Germanuskerk en het Vrijthof
 - de toren van de Sint-Germanuskerk met beiaard met 54 klokken van Willem Witlockx
 - de Huizen van Ranst
 - het huis 'Het Gulden Vlies'
 - de huizen 'De Lombaard' en 'De Prins van Luik'
 - de Sint-Helenasluis

- het Begijnhof
- het huis De Berg van Lening
- het Bogaardenklooster
- de Gasthuismolen
- het voormalige weeshuis
- de kapel van de Cellebroeders
- huis De Ark van Noë
- het voormalige klooster van de Annuntiaten
- het Waaiberghof
- het voormalig Kabbeekklooster
- art nouveau woning in de Leuvensestraat
- het stadspark
- de Heilig Hartkerk
- de ruïne van de Paterskerk: de Begijnhofkerk, gelegen aan de Bostsestraat 60 te Tienen, omvat de ruïne van de kerk en de ruïnetuin. De basisfuncties van deze site zijn: rust- en ontmoetingsplaats voor de wijkbewoners, rustplaats voor (fiets)toeristen, educatief groenpark voor scholen en groepen en historische bezoekplaats voor toeristische groepen. In juni 2018 werden er veiligheidsnetten geplaatst vermits het gebouw afbrokkelt. Een degelijke restauratie dringt zich op. Tegelijkertijd wordt er meermaals geopperd dat het een mooie eventlocatie is en er wordt soms gedroomd van een overkapping. Afhankelijk van budgetten zou dit een optie kunnen zijn.
- Rondom het centrum:
 - Overlaar: Sint-Lambertuskerk
 - Goetsenhoven: Sint-Laurentiuskerk, voormalig kasteel van Goetsenhoven
 - Bost: Sint-Odulphuskerk
 - Hakendover: de Paardenprocessie, de Kerk van de Goddelijke Zaligmaker, Het Dertienmaal
 - Vissenaken: Kerk van Sint-Pietersbanden, Sint-Martinuskerk
 - Kumtich: Sint-Corneliuskapel Breisem, Sint-Gilliskerk
 - Oorbeek: Kasteel van Oorbeek, Sint-Joriskerk
 - Oplinter: Sint-Genovevakerk, Abdijhoeve ‘Maagdendaal’
 - Sint-Margriete-Houtem: Sint-Margarethakerk
 - Grimde: Kapel van O.-L.-V.-ten-Steen, de Drie Tumuli (in 2018 opende de vernieuwde tumulisite). De dienst toerisme werd niet betrokken bij de uiteindelijke ontsluiting van de Drie Tumuli. Hier dienen bijkomende arrangementen ontwikkeld te worden, gelinkt aan tumuli in de wijde omgeving, samenwerking met het Gallo-Romeins museum in Tongeren.
 - Grimde: Necropolis. Dit is een driebeukige, Romaanse kerk met vrijstaande Westertoren, een schip met drie traveeën en een recht afgesloten koor in de typische overgangsstijl van de vroege 13de eeuw. In 1922-1928 werd de buiten gebruik zijnde Sint-Pieterskerk gerestaureerd en omgebouwd tot de Necropolis. 140 Belgische soldaten die sneuvelden aan de poort van Tienen op 18 augustus 1914 werden er begraven. Binnen het Europese Interreg A-project ‘Onthaastingstoerisme’ werd de Necropolis in Grimde als uitzonderlijke ‘stiltesite’ opgewaardeerd.

De site werd begin 2014 geopend. Na de opening en mede door de herdenking van 100 jaar WOI kent deze locatie zeer veel bezoekers. Het is onmogelijk om het aantal in te schatten, maar we vermoeden dat het hier over minstens 5.000 bezoekers per jaar gaat.

Onderhoud, restauratie, herwaardering en de toegankelijkheid van dit historisch patrimonium is essentieel voor een goed toeristisch beleid. Enkele voorbeelden: de Drie Tumuli, Sint-Lambertuskerk in Overlaar, de Necropolis, de Begijnhofkerk, de toren van Sint-Germanus, ...

DAGPROGRAMMA'S VOOR GROEPSBEZOEKEN

Groepen kunnen uit alle mogelijkheden van bezienswaardigheden kiezen. De dienst voor toerisme biedt op deze manier een op maat gemaakt dagprogramma aan. De bezoekers kunnen de stad en haar omgeving verkennen tijdens verschillende wandelingen en busritten onder begeleiding van een stadsgids. Wij bieden deze groepen ook lunchmogelijkheden, ontbijt, koffie en gebak, enz. aan in verschillende Tiense horecazaken. Het uitdenken van nieuwe arrangementen en het samenwerken met andere bezienswaardigheden (bv. met omliggende gemeenten) of verenigingen (gidsenverenigingen) of organisaties (bv. City Golf) is belangrijk.

Overzicht:

- Musea
 - Het Toreke
 - Poppentheatermuseum
- Wandelingen met gids
 - ‘De duistere kantjes van Tienen’
 - ‘Dames met pit’
 - ‘Het historische hart van Tienen’
 - ‘Waar gotiek in wording was’
 - ‘Wandelen met stijl(en)’
 - ‘Kapellen en Kapelletjes’
 - ‘In ’t Tins gezajd’
 - ‘Nijver Tienen’
 - ‘Mannen met lef’
 - ‘Funeraire wandeling’
 - ‘Van kerk tot oorlogsbegraafplaats: Necropolis’
- City Golf in Tienen: ludieke variant op de golfsport in de binnenstad, recent ook aangevuld met City Foot Golf.
- Citygames: een aantal privé-initiatieven bieden citygames aan. Meestal wordt hierover geen contact gelegd met de dienst toerisme hoewel hierrond steeds afspraken mogelijk zijn.
- Geocaching: alternatieve gps-wandeling. Iemand verstopt een waterdichte doos, met daarin een logboek en een aantal voorwerpen. Met een hand-gps bepaalt hij de precieze coördinaten van de schuilplaats. Vervolgens publiceert hij die op het internet (www.geocaching.com). Andere mensen lezen deze coördinaten op de Geocache-website en kunnen dan op zoek gaan naar de ‘cache’ (schat). Vinden ze hem, dan schrijven ze hun bevindingen over de tocht neer in het logboek en mogen ze uit de doos een voorwerp nemen, maar ze moeten er ook weer één bijplaatsen. Zo verandert de inhoud van de schat voortdurend. We zijn op de hoogte van verschillende geocaches op het Tiens grondgebied.
- Busritten met gids
 - ‘Op en af door ’t Zoete Land’
 - Busritten op maat
- Dagarrangementen
 - De Tiense Suikerraffinaderij (in combinatie met een andere bezienswaardigheid)
 - Romeinse dag in de natuur
 - Hoe doodgewoon waren de Gallo-Romeinen? De Drie Tumuli en tentoonstelling ‘Doodgewoon! Rituelen van leven en dood in de Romeinse tijd’ in museum Het Toreke
 - In het spoor van de Romeinen - Fietsen met de Gallo-Romeinen door Tienen. Bezoek aan ‘Doodgewoon!’ en fietstocht langs de archeologische vindplaatsen
 - Fietsen langs de vesten - fietstocht langs de vroegere middeleeuwse omwalling van de stad
- Ook de moeite waard!
 - Combinaties met omliggende gemeenten

Samenwerken met bezienswaardigheden in de omgeving is een troef om toeristen naar onze stad te lokken.

Trend: bezoeken van de individuele toerist (gezin, wielertoeristen, ...) nemen toe. De georganiseerde groepsreizen raken steeds moeilijker verkocht. De senior is zelfstandiger geworden (en reist gratis met de trein), terwijl het huren van een bus voor een school of vereniging een zeer dure aangelegenheid is geworden.

7.8.4. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

Toegankelijkheid verbeteren blijft een belangrijk aandachtspunt: bv. het uitbrengen van een toegankelijk wandel- en fietspad voor mindervaliden.

Het aanbevelen van toegankelijkheidsscreenings door het Toegankelijkheidsbureau van toeristisch relevante gebouwen.

Verschillende dagprogramma's voor groepsbezoeken zijn toegankelijk voor mensen met een verstandelijke beperking (onder begeleiding van Pasform vzw).

Intrede van de Sint: sinds enkele jaren bouwen we een stop aan MPI M.M. Delacroix in.

7.8.5. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

Promotie van de horeca, musea, toeristische infrastructures, enz.:

- Reclame (betalend) en publiciteit (gratis) naar een zo groot mogelijke doelgroep (individuele bezoekers, groepen, busmaatschappijen, verenigingen, ...);
- Multimedia, waaronder de website www.tienen.be (via dienst communicatie);
- De pagina's over toerisme op de Tiense website scoren zeer goed;
- Eigen folders en brochures (brochures moeten constant geüpdatet worden);
- Groepsuitstappen, 'Overnachten in Tienen en omgeving' en 'Horeca in Tienen';
- Tiense Wandelbrochure;
- Toeristisch stadsplan en viertalige wervende folder 'Troeven van Tienen';
- Welkom in Tienen (met uitgebreide toeristische info);
- Printmedia (lokale, regionale en nationale pers);
- Bevoorrading van onze toeristische folders in andere toeristische infokantoren en bezienswaardigheden en bevoorrading van ons eigen Toeristisch Infokantoor;
- Promotiemateriaal: stand voor op beurzen, gadgets, ...;
- Opstellen van persberichten voor tijdelijke projecten en persconferenties bijwonen en organiseren.

Uiteraard vergeten we de digitale kanalen niet (Facebookpagina Tienen, UiTdatabank, enz.). Dit alles gebeurt steeds i.s.m. de dienst communicatie. Deze informatie bestaat steeds uit een objectieve opsomming van het aanbod.

De 5 troeven van Tienen die in folders worden uitgespeeld zijn:

- Centrale ligging: Welkom in de stad van de Tiense Kweikers...
- Het historische hart van Tienen: Stap in het verleden
- Een Gallo-Romeinse stad: Schatten uit de grond
- Tienen ongerept: Een fiets- en wandelparadijs
- Tienen suikerzoet: Genieten in Tienen

Het voeren van een goed promotiebeleid voor onze stad is een belangrijk aandachtspunt.

Het is noodzakelijk om de toeristische folders van de stad Tienen van een upgrade te voorzien. Een nieuwe lay-out en meertaligheid zijn een must. Het adverteerbeleid dient ook herbekeken te worden.

De dienst toerisme speelt reeds langer met het idee om een soort van digitale menukaart te ontwikkelen voor de regio met een aanbod bestaande uit verschillende arrangementen in de Getestreek voor verschillende doelgroepen. Dit kan meegenomen worden in het strategisch project Getestreek. Bekeken moet worden of het toeristisch aanbod van Tienen opgenomen kan worden in een belevingsbon.

7.8.6. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

- **Toerisme Vlaanderen:** het bijwonen van vergaderingen en vormingssessies met als hoofddoel het versterken van de toeristische positie van onze stad en regio binnen Vlaanderen en over de landsgrenzen. Het aanleveren van inhoudelijk en promotioneel materiaal is cruciaal.
- **Toerisme Vlaams-Brabant:** het bijwonen van vergaderingen, het samen uitbrengen van toeristische publicaties en het uitwerken van projecten. Twee hoofddoelen zijn:
 - het versterken van de toeristische positie van Tienen binnen onze eigen provincie;
 - onze regio nationaal én internationaal promoten.
- **Samenwerking met de collega's in het Hageland:** nieuwe contacten leggen, vergaderingen bijwonen, mee coördineren van activiteiten. Het contact met de andere collega's uit de regio is vruchtbaar.
- **Samenwerking met andere Tiense stadsdiensten:** is essentieel (bv. samenwerking met dienst openbare werken voor de realisatie van een uitgebouwd wandel- en fietsnetwerk).
- **Samenwerken met organisaties zoals City Golf** (golven in de stad) is een meerwaarde voor het toeristisch aanbod, zonder enige financiële inbreng van de stad.

7.9. ACADEMIE REGIO TIENEN

Onze kunstacademie is een echte **regioacademie** en een van de grootste instellingen voor deeltijds kunstonderwijs in Vlaanderen. Zij biedt alle domeinen aan die men in het deeltijds kunstonderwijs kan inrichten: muziek, woordkunst-drama, dans en beeldende & audiovisuele kunst.

De Academie Regio Tienen (ART) telt in 2018-2019 ca. **2.700 leerlingen** en **122 personeelsleden** verdeeld over niet minder dan **13 vestigingsplaatsen**. Om zo'n grote 'onderneming' op een goede manier aan te sturen is een stevig beleidskader onontbeerlijk. De academie wordt door een directieteam geleid. Door niet alle macht bij 1 persoon te leggen wordt 'kwetsbaarheid' in bepaalde situaties vermeden. Het directieteam houdt wekelijks overleg om de grote beleidslijnen uit te zetten met de focus op het strategisch langetermijndenken.

Elk lid van het directieteam heeft specifieke sterktes die zeer gericht en flexibel ingezet worden. Over elke beleidskeuze binnen de academie wordt uitvoerig gedebatteerd, waarbij elk lid van het directieteam zijn eigen mening heeft kunnen toelichten. Zo komen alle mogelijke nuances boven water en worden er betere en weloverwogen keuzes gemaakt.

7.9.1. ONDERSTEUNING

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Omdat de Academie Regio Tienen onder het officieel gesubsidieerd onderwijs valt, ontvangt de stad Tienen jaarlijks een werkingstoelage voor onder meer ICT en nascholing. Ondanks het feit dat de academie ongeveer 122 personeelsleden telt, zijn zo goed als alle lonen (directie, administratieve medewerkers en leerkrachten) ten laste van de Vlaamse overheid. Cursussen die niet binnen het gesubsidieerd curriculum vallen neemt de stad voor haar eigen rekening.

Cursussen ten laste van de stad:

- Muziekinitiatie (1ste graad)
- Audiovisueel atelier
- ORFF
- Music for Specials
- Grafiek
- Keramiek

Het merendeel van deze cursussen is financieerbaar vanaf het schooljaar 2019-2020 waardoor de kost voor de stad dan (grotendeels) wegvalt.

Toelages vanuit de Vlaamse overheid:

De werkingstoelage die de stad ontvangt van de Vlaamse overheid wordt jaarlijks verdeeld onder de verschillende partnergemeentes pro rata het aantal ingerichte uren leraar in deze gemeente. De 2 andere toelages (ICT-toelage en nascholingstoelage) blijven in de stadskas omdat het schoolbestuur (stad Tienen) ook deze kosten draagt.

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

Dankzij een uitgebreid verhuurinstrumentarium en de democratische tarieven waaraan deze verhuurd worden, kan de academie tegemoetkomen aan de noden van bijna al haar leerlingen.

Het gebruik van de specifieke ateliers door leerkrachten wordt aanzien als een persoonlijke meerwaarde in de ontwikkeling van het eigen oeuvre. De aanwezigheid van een bibliotheek, hoe beperkt ook, geeft richting en zet aan tot tastbare verdieping en vertraging van het creatieproces van de kunstenaar. Daarnaast kan men in het leslokaal via computer en/of iPad het onderwerp verder bestuderen.

Blijvend investeren in didactische mogelijkheden en specifieke materialen bevordert het leerproces/de eigen ontwikkeling en is een onlosmakelijk onderdeel van kwalitatief onderwijs.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

PROGRAMMATIEREGELGEVING

Sinds 1 september 2018 beschikt het deeltijds kunstonderwijs (waartoe de Academie Regio Tienen behoort) over een nieuw decreet. De programmatiestop werd vervangen door een programmatieregelgeving waardoor vele nieuwe studierichtingen mogelijk worden. In de toekomst kan het schoolbestuur bijvoorbeeld opteren voor een studierichting dj, doch hiervoor zouden grote investeringen (materiaal) nodig zijn.

ONDERWIJSINSPECTIE - DOORLICHTING

Omdat de academie behoort tot het 'officieel gesubsidieerd onderwijs' is zij onderworpen aan doorlichting door de onderwijsinspectie. In november 2017 werd de academie geselecteerd om vrijwillig een proefdoorlichting te ondergaan. Onze academie kreeg zeer goede feedback na deze proefdoorlichting, waarbij de inspecteurs benadrukten dat de academie al aardig op weg was met het opstarten van het vernieuwings- en bewustwordingsproces. De academie presteert over het algemeen zeer sterk inzake kwaliteitsontwikkeling, kwaliteitsvol onderwijs en onderwijsleerpraktijk.

HET REFERENTIEKADER VOOR ONDERWIJSKWALITEIT

Sinds 2017 werd het referentiekader voor onderwijskwaliteit (kortweg het ROK) geïntroduceerd in het onderwijs. Dit referentiekader stimuleert scholen om een eigen (kwaliteits)beleid te maken en een eigen weg uit te stippelen. Het ROK bevat kwaliteitsverwachtingen en ondersteunt de dialoog tussen de verschillende onderwijspartners, een cruciaal element om tot ontwikkeling te komen.

Scholen, centra en academies kunnen het referentiekader gebruiken met het oog op hun eigen ontwikkeling. Het referentiekader wil in de eerste plaats de goede praktijken en inzichten die in scholen reeds aanwezig zijn, versterken.

Om meteen een duidelijk beeld van ons kunstonderwijs te krijgen, organiseerde de Academie Regio Tienen eind 2017 voor de eerste maal een groot leerkrachtendebat. Het is de bedoeling dit debat elke 5 jaar te organiseren om op die manier ieder personeelslid te bevragen en aansluitend het beleid te evalueren en bij te sturen.

Tijdens dit eerste debat werden enorm veel meningen, suggesties, visies, ... in kaart gebracht. De directie van de academie is daar vervolgens mee aan de slag gegaan. In eerste instantie werd het Artistiek Pedagogisch Project (APP), zeg maar de 'visie' van de academie, geactualiseerd.

HET ARTISTIEK PEDAGOGISCH PROJECT

Het is onze ambitie om van het nieuwe Artistiek Pedagogisch Project (=APP) de hoeksteen van onze academie te maken. Op basis van de verzamelde feedback tijdens het groot leerkrachtendebat werd een korte, algemene tekst geschreven die de kernwaarden van onze academie helder weergeeft. De komende jaren zal het APP verder geconcretiseerd worden:

- “In dit huis sta jij, de **leerling**, centraal.
- In dit huis heerst **verbinding** tussen leerlingen, leerkrachten, ouders en collega’s.
- In dit huis wonen **leerkrachten** met een passie voor hun vak.
- Kom binnen in ons huis, je bent welkom.”

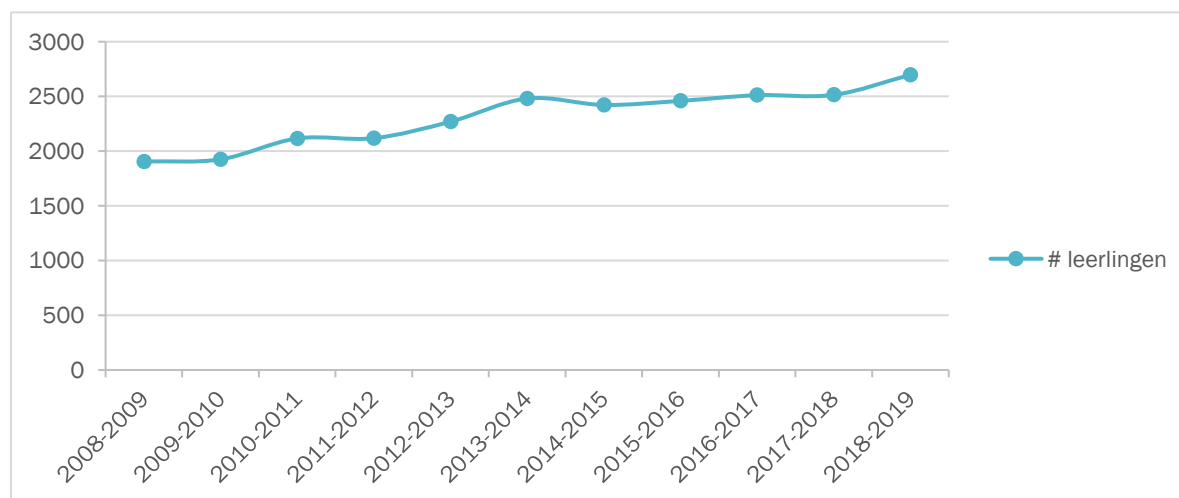
7.9.2. DE ART IN CIJFERS

De Academie Regio Tienen telt heden (november 2018) 2.697 inschrijvingen, als volgt verdeeld:

Tabel 8: Inschrijvingen Academie Regio Tienen (schooljaar 2018-2019)

Richting	# leerlingen
Beeldende en audiovisuele kunst	640
Dans	342
Muziek	1.472
Woordkunst-drama	216
Muzische vorming	27
TOTAAL	2.697

Grafiek 6: Aantal leerlingen per schooljaar

Het aantal inschrijvingen stijgt jaarlijks. De laatste jaren merkt de academie wel een daling van het aantal leerlingen dans. De voornaamste reden hiertoe is dat de infrastructuur in de hoofdschool inzake dans niet voldoet. Het is noodzakelijk om een geschikte ruimte te vinden waar de lessen dans in betere omstandigheden kunnen plaatsvinden.

7.9.3. AANBOD

Het aanbod van de Academie Regio Tienen is onder te verdelen in 4 graden en enkele kortlopende studierichtingen:

AANBOD MUZIEK

In het domein muziek worden volgende opties georganiseerd:

- Kinderacademie
- Instrument/zang klassiek
- Instrument/zang jazz-pop-rock
- Dirigentenopleiding
- Muziek creëren
- Muziekgeschiedenis
- Music for Specials

AANBOD DANS

Opleidingen dans worden ingericht in Tienen, Tielt-Winge en Waanrode

6 t.e.m. 7 jaar - eerste graad

- Dansinitiatie 1u/week

vanaf 8 jaar - tweede graad

- Danslab 2u/week

vanaf 12 jaar - derde graad

(tweede graad moet afgewerkt zijn of aantonen dat men de vereiste competenties verworven heeft)

- Klassieke dans 2,5u/week
- OF
- Hedendaagse dans 2,5u/week

vanaf 15 jaar - vierde graad

(derde graad moet afgewerkt zijn of aantonen dat men de vereiste competenties verworven heeft)

- Klassieke dans 3u/week
- OF
- Hedendaagse dans 3u/week

AANBOD WOORD

Woordkunst: lagere, middelbare en hogere graad

AANBOD BEELDENDE EN AUDIOVISUELE KUNST (BAK)

In het domein beeldende en audiovisuele kunst (BAK) worden de volgende opties georganiseerd:

- Beeldatelier
- Audiovisuele kunst/Animatiefilm
- Initiatieatelier beeld voor volwassenen
- Initiatieatelier potten draaien voor volwassenen
- Tekenkunst
- Schilderkunst
- Keramiek
- Non-toxische grafiek
- Projectatelier
- Cross-over tekenkunst en schilderkunst
- Modeltekenen
- Specialisatie

Het volledige overzicht van het aanbod kan je vinden op <https://art.tienen.be>

7.9.4. INFRASTRUCTUUR

Het hoofdadres van de afdeling podiumkunsten is Grote Markt 3 te Tienen en beschikt sinds september 2016 over een gedeelte nieuwbouw en een gerenoveerd gedeelte. Op deze site is de afdeling podiumkunsten gehuisvest.

Het hoofdadres van de afdeling beeldende kunst is gevestigd op het St.-Jorisplein. De afdeling beeldende kunst heeft haar intrek genomen in een nieuwbouw, samen met de cultuur- en jeugdinstelling.

De twee nieuwe gebouwen werden ontworpen voor het kunstonderwijs en hebben bijgevolg alle voorzieningen om alle studierichtingen optimaal te organiseren.

De Academie Regio Tienen organiseert ook deeltijds kunstonderwijs in volgende gemeenten:

- Tielt-Winge
- Kortenaken
- Boutersem
- Hoegaarden

Een weloverwogen visie m.b.t. de infrastructuur en het onthaal, niet alleen in de hoofdschool maar ook in de verschillende vestigingsplaatsen, zorgt voor een aangenaam en veilig Academiegebeuren en maakt deel uit van ons kwaliteitsbeleid.

7.9.5. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

Zorg is een breed begrip dat ruimer gaat dan de aanpak van problemen en preventief werken. Het gaat om het geheel van initiatieven die door alle schoolbetrokkenen wordt genomen om optimale ontwikkelingskansen te creëren voor alle leerlingen. Zorg op school heeft steeds betrekking op de domeinen leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch, sociaal en fysiek welbevinden van de leerling en leerkrachten. De Academie beschikt over een schat aan 'unieke ikken'.

De stad subsidieert de cursus Music4Specials. In deze cursus op maat kunnen mensen met een beperking muziek leren. Sinds 1 september 2018 vinden enkele van deze lessen plaats in Stichting Delacroix om op die manier de drempel voor deze doelgroep te verlagen. Met succes overigens, want in 2018-2019 werden maar liefst 24 leerlingen ingeschreven.

Voor leerlingen van 4 en 5 jaar voorziet de hogere overheid geen opleidingen. De stad organiseert voor deze doelgroep de cursussen Orff waarin op speelse wijze kennis gemaakt wordt met muziek.

Gedurende 6 jaar heeft de afdeling beeldende kunst 'Kunstzin' georganiseerd, een atelier voor mensen met psychische beperkingen. Deze cursus werd gesubsidieerd door de stad. In juni 2018 kwam hier een einde aan. Sinds september 2018 zijn 50% van deze leerlingen mee geïntegreerd in de lessen beeldatelier voor volwassenen, enkelen stroomden door naar de 4de graad.

7.9.6. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

ADVIESCOMMISSIE

De academie organiseerde de afgelopen jaren jaarlijks vergaderingen met de adviescommissie. Deze adviescommissie is niet wettelijk verplicht, maar werd toch gebruikt als overlegorgaan met de verschillende schepenen en actoren van de regio's waarin de Academie Regio Tienen actief is. De voorzitter was steeds de schepen van deeltijds kunstonderwijs van de stad Tienen.

In de praktijk zit de directie van de academie jaarlijks verschillende malen afzonderlijk rond de tafel met de verschillende schepenen. Dit lijkt op dit moment een veel efficiëntere manier om overleg te plegen waardoor de adviescommissie in vraag gesteld dient te worden. Naar aanleiding van de nieuwe legislatuur stelt de academie voor om de adviescommissie op te heffen.

BEVRAGING (VIA ENQUÊTES)

De afdeling beeld organiseerde in november-december 2018, in functie van de verruiming van haar aanbod, een enquête. De bevolking, leerlingen, ouders en oud-leerlingen werden bevestigd. Op deze manier wil de afdeling te weten komen wat er leeft in de stad rond het verlangen naar kunstonderwijs.

161 mensen reageerden op de enquête. De volledige resultaten kan je nalezen in bijlage 6.

PARTICIPATIEORGAAN

Het is de overweging waard om in de toekomst een participatieorgaan op te richten met ouders, leerlingen en betrokken actoren (bv. delegatie uit lokale muziekverenigingen). Het nieuwe decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs (1 september 2018) maakt een dergelijk orgaan mogelijk, doch niet verplicht.

**KUNST = DE DIALOOG VAN MENS EN WERELD,
voortdurende verkenning van wat het betekent om in de wereld te zijn**

8. SAMENLEVEN

8.1. VEILIGHEID

8.1.1. VEILIGHEIDSCONTEXT

CRIMINALITEIT

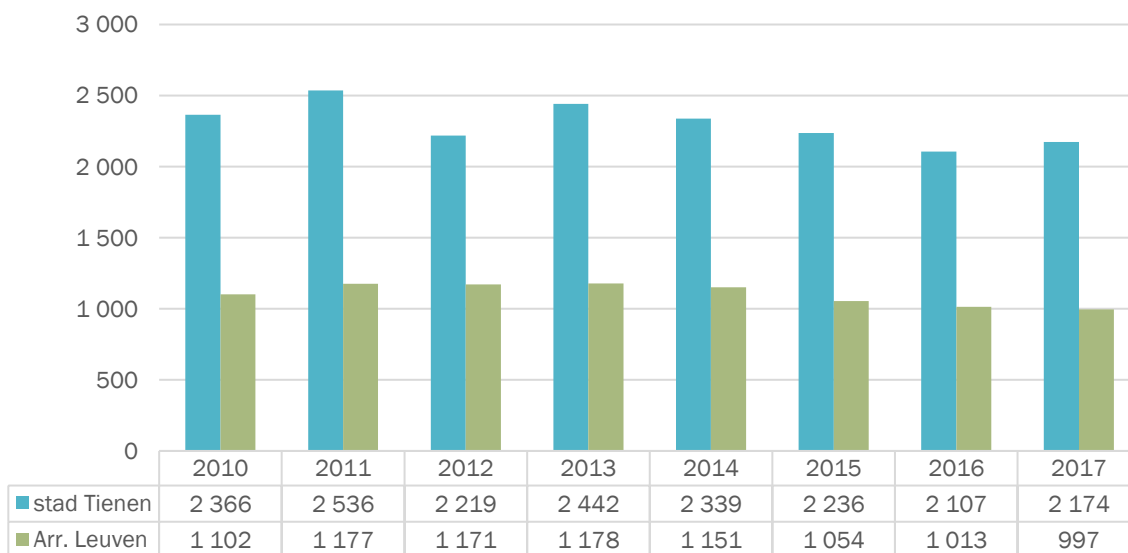
Veiligheid staat overall hoog op de publieke agenda. Burgers en organisaties stellen in toenemende mate belang in veiligheidszorg. Veiligheid is een veelzijdig onderwerp met een veelheid aan deelterreinen en relevante partners.

In eerste instantie is het van belang om de veiligheidscontext van Tienen te schetsen door te analyseren welke veiligheidsproblemen zich op ons grondgebied voordoen en in welke mate.

AANTAL GEREГИSTREERDE MISDRIJVEN

De trend van het aantal geregistreerde misdrijven in Tienen is in licht dalende lijn. Het is logisch dat het totaal aantal geregistreerde misdrijven in Tienen hoger ligt dan in de gemiddelde gemeente van het arrondissement Leuven aangezien Tienen gemiddeld genomen veel meer inwoners heeft en te maken heeft met een stedelijke context.

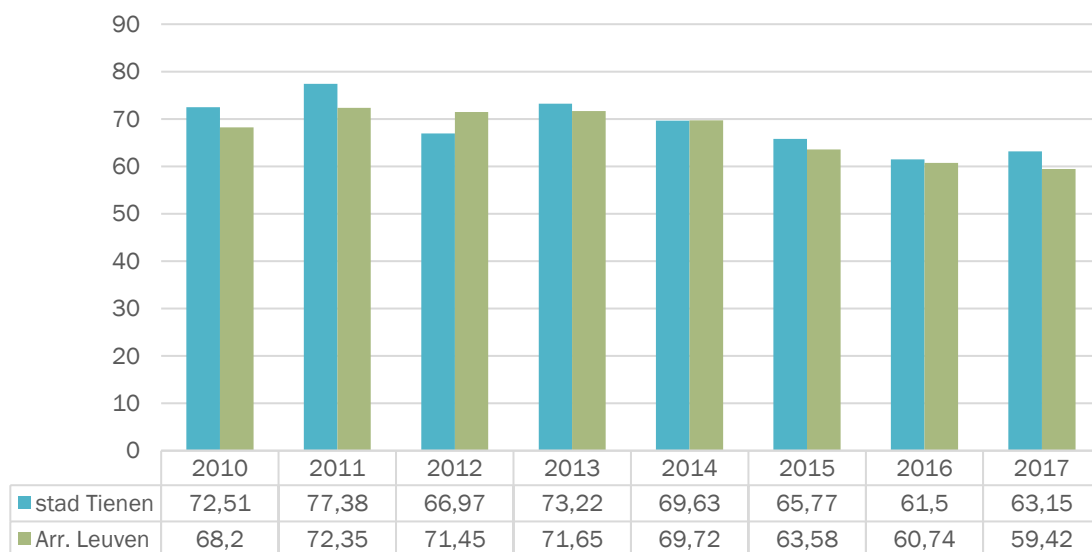
Grafiek 1: Aantal geregistreerde misdrijven

Bron: Provincies in Cijfers

Om een objectieve vergelijking te kunnen maken, wordt in de grafiek hieronder de vergelijking gemaakt met het aantal misdrijven per 1.000 inwoners per gemeente.

Grafiek 2: Totaal geregistreerde misdrijven t.o.v. het aantal inwoners (1.000 inwoners/gemeente)

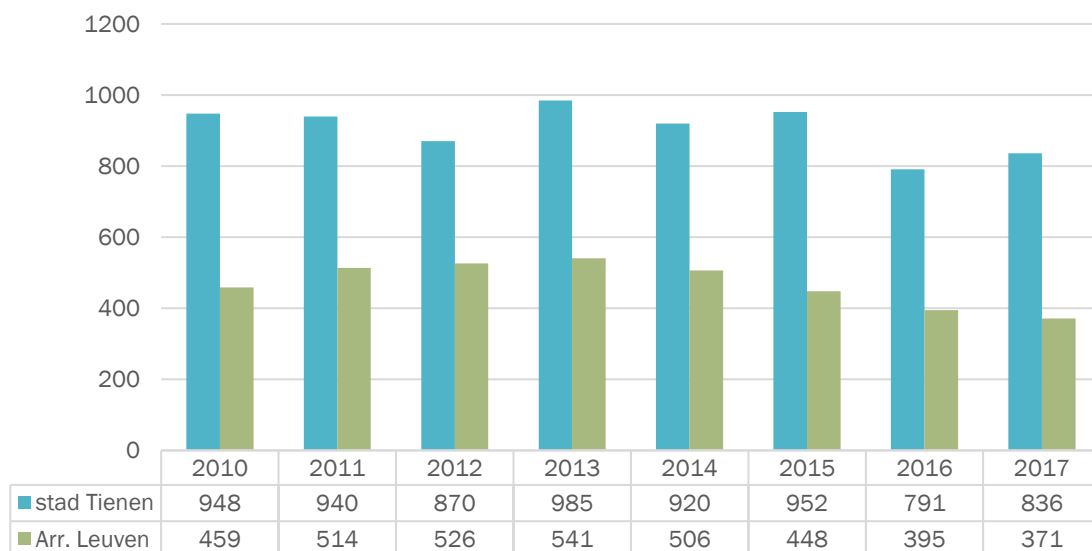
Bron: Provincies in Cijfers

Het aantal misdrijven in Tienen per 1.000 inwoners ligt niet zoveel hoger dan in de andere gemeenten van ons arrondissement. Rekening houdend met de stedelijke context van Tienen mogen we dus zeker niet klagen.

DIEFSTAL EN AFPERSING

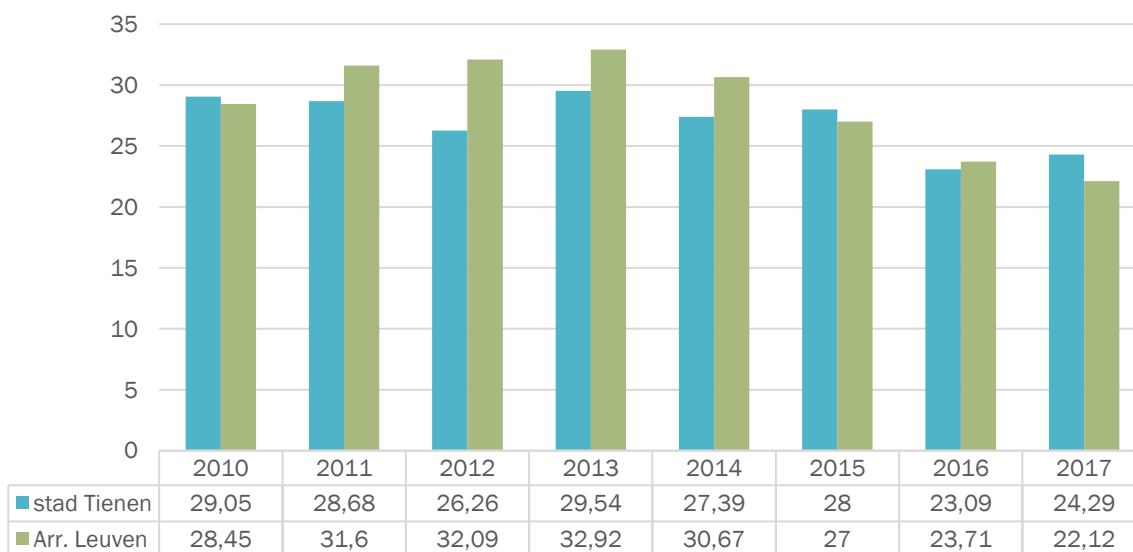
Ook het aantal diefstallen en afpersingen (een belangrijk onderdeel van de geregistreerde misdrijven) is in licht dalende lijn maar het is moeilijk om hier een algemene trend in te vinden.

Grafiek 3: Diefstal en afpersing

Bron: Provincies in Cijfers

Grafiek 4: Diefstal en afpersing t.o.v. het aantal inwoners (1.000 inwoners/gemeente)

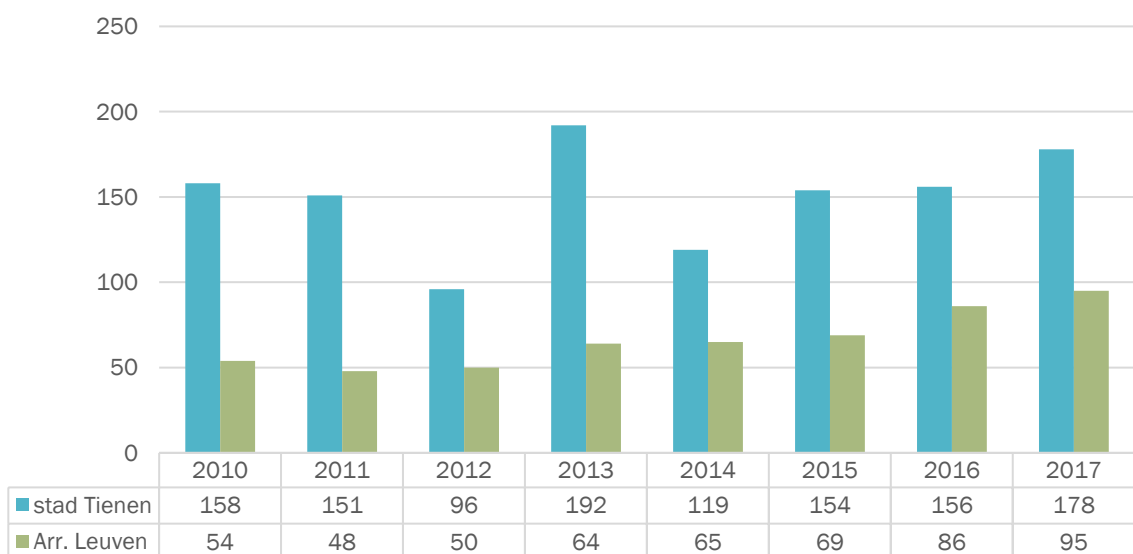
Bron: Provincies in Cijfers

Deze grafiek leert ons dat we inzake diefstallen en afpersingen in Tienen, afhankelijk van het jaar, ongeveer op het gemiddelde zitten van de andere gemeenten in ons arrondissement.

DRUGSGERELATEERDE MISDRIJVEN

Ook uit deze grafiek is het niet evident om een algemene trend vast te stellen. Wel is de laatste jaren een lichte stijging waar te nemen van het aantal vastgestelde misdrijven die drugsgelateerd zijn.

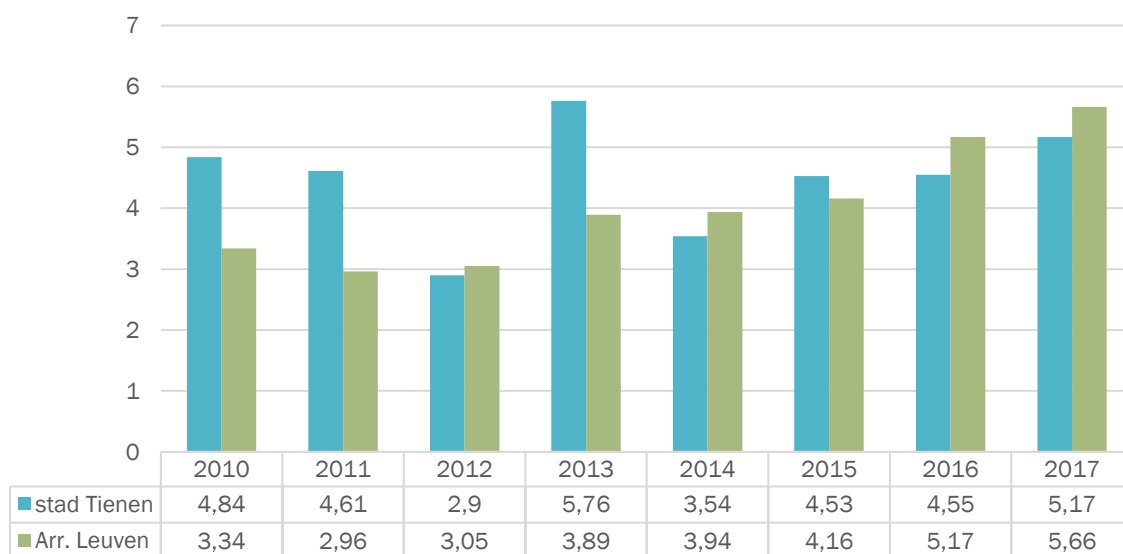
Grafiek 5: Overzicht drugsgelateerde misdrijven

Bron: Provincies in Cijfers

Uit onderstaande grafiek blijkt duidelijk dat het aantal drugsgelateerde misdrijven in Tienen per 1.000 inwoners niet hoger ligt dan in de andere gemeenten van ons arrondissement. Het aantal in Tienen is de laatste jaren zelfs iets lager dan gemiddeld genomen in de andere gemeenten.

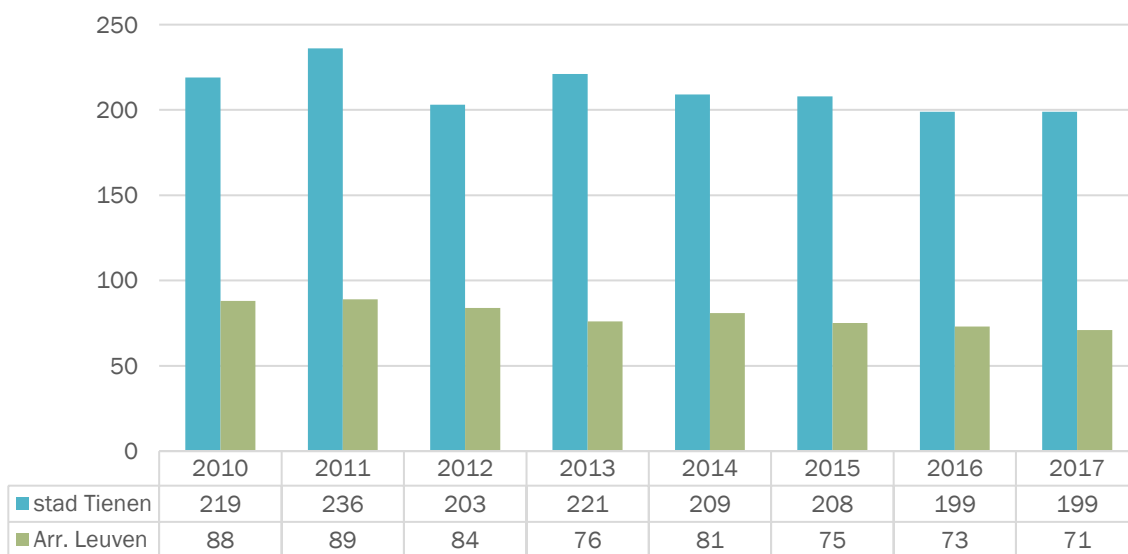
Grafiek 6: Overzicht drugsgelateerde misdrijven t.o.v. het aantal inwoners (1.000 inwoners/gemeente)

Bron: Provincies in Cijfers

MISDRIJVEN TEGEN DE LICHAAMELIJKE INTEGRITEIT

Grafiek 7: Overzicht misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

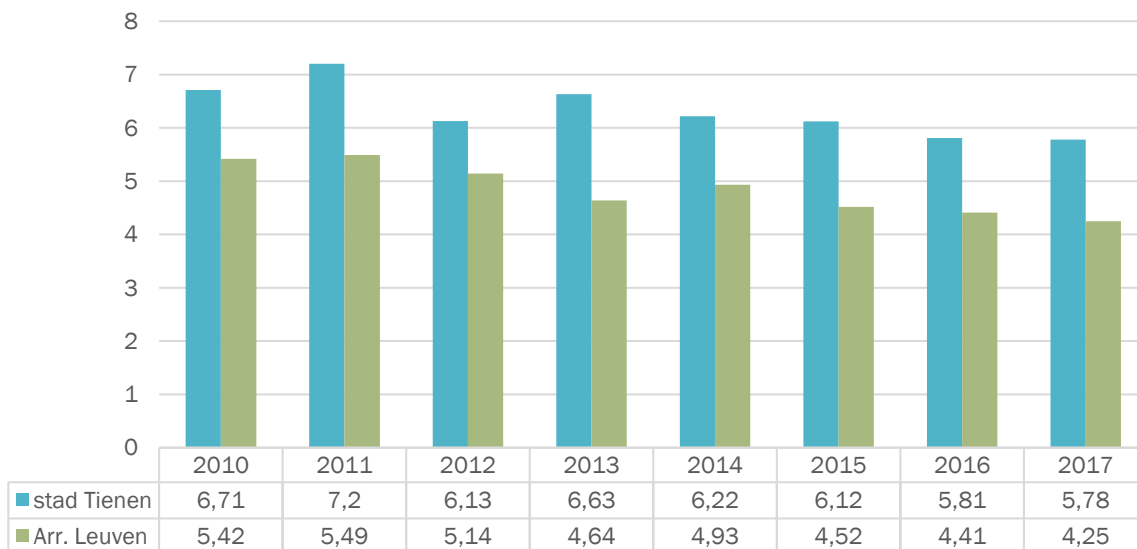

Bron: Provincies in Cijfers

Het aantal misdrijven tegen de lichamelijke integriteit in Tienen is redelijk stabiel te noemen.

Ten aanzien van de andere gemeenten in ons arrondissement is het aantal misdrijven tegen de lichamelijke integriteit jaarlijks wel steeds lichtjes hoger. Ook hier zal de stedelijke context een factor zijn.

Grafiek 8: Overzicht misdrijven tegen de lichamelijke integriteit t.o.v. het aantal inwoners (1.000 inwoners/gemeente)

ONVEILIGHEIDSGEVOEL

ALGEMEEN ONVEILIGHEIDSGEVOEL IN DE BUURT

Ten opzichte van het Vlaams Gewest hebben inwoners van Tienen niet meer of minder een algemeen onveiligheidsgevoel over het samenleven in hun buurt.

Tabel 1: Aandeel (%) van de inwoners dat zich vaak of altijd onveilig voelt in de buurt (2017)

	Nooit of zelden	Af en toe	Vaak of altijd
Tienen	80%	18%	2%
Vlaams Gewest	83%	14%	4%

Bron: Gemeentemonitor 2018

ALGEMEEN ONVEILIGHEIDSGEVOEL IN DE GEMEENTE/STAD

Terwijl de Tienenaars aangeven zich niet onveilig te voelen in hun buurt, geven ze aan zich wel redelijk onveilig te voelen in de stad in het algemeen. Een verklaring hiervoor is niet eenduidig te geven. Voor deze statistiek kijken we met belangstelling uit naar de resultaten van de gemeentemonitor van 2019 om te zien of deze trend zich verderzet.

Tabel 2: Aandeel (%) van de inwoners dat zich vaak of altijd onveilig voelt in de gemeente/stad (2017)

	Nooit of zelden	Af en toe	Vaak of altijd
Tienen	60%	31%	10%
Vlaams Gewest	75%	20%	5%

Bron: Gemeentemonitor 2018

BUURTPROBLEMEN

BUURTPROBLEMEN: MILIEUHINDER - GEURHINDER, LICHTHINDER

Ondanks de inspanningen die het beleid levert om aan deze problematiek te verhelpen, blijft de burger geur- of lichthinder aangeven als een belangrijk probleem en geeft hij het signaal dat het nodig is om hier blijvend op in te zetten.

Tabel 3: Aandeel (%) van de inwoners dat de afgelopen maand last heeft ondervonden van geurhinder of lichthinder (2017)

	Af en toe geurhinder	Vaak/altijd geurhinder	Af en toe lichthinder	Vaak/altijd lichthinder
Tienen	35%	19%	5%	5%
Vlaams Gewest	20%	8%	6%	5%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Deze resultaten hoeven niet echt te verbazen gezien buurtbewoners uit de omgeving van Grimde en Oplinter regelmatig gewag maken van geurhinder in hun buurt.

BUURTPROBLEMEN: MILIEUHINDER - ZWERFVUIL, SLUIKSTORT

De stad spaart moeite noch middelen om zwerfvuil/sluikstorten te voorkomen en te bestrijden. Ondanks dat het beleid veel aandacht aan deze problematiek geeft, blijft de burger zwerfvuil/sluikstorten aangeven als een belangrijk probleem en geven ze het signaal dat het nodig is om hier blijvend op in te zetten.

Tabel 4: Aandeel (%) van de inwoners dat de afgelopen maand last heeft ondervonden van zwerfvuil of sluikstorten (2017)

	Af en toe zwerfvuil	Vaak/altijd zwerfvuil	Af en toe sluikstort	Vaak/altijd sluikstort
Tienen	34%	41%	27%	21%
Vlaams Gewest	34%	35%	24%	17%

Bron: Gemeentemonitor 2018

BUURTHINDERSCORE

Buurthinderscore is een nieuw gegeven in de gemeentemonitor. Het betreft het aandeel (%) van de inwoners dat het afgelopen jaar **hinder in zijn buurt** heeft ondervonden. Buurthinder betreft een samengestelde variabele waarvoor vertrokken wordt van de gemiddelde score op de verschillende items die de batterij van stellingen uitmaken inzake buurtproblemen. Het is dus niet meer en niet minder dan een algemene indicatie van de perceptie of buurtbewoners al of niet hinder ervaren.

Tabel 5: Buurthinderscore (2017)

	Geen tot weinig hinder	Beperkte hinder	Hinder
Tienen	8%	61%	30%
Vlaams Gewest	17%	61%	22%

Bron: Gemeentemonitor 2018

In de gemeentemonitor 2018 wordt door 30% van de Tienenaars aangegeven dat zij vrij veel hinder ervaren, hetgeen hoger is dan gemiddeld in Vlaanderen (22%). Interessant zal zijn hoe de buurthinderscore zal evolueren in de gemeentemonitor 2019.

8.1.2. VEILIGHEIDSACTOREN

ACTOR 1: POLITIEZONE GETEVALLEI

De politiezones LAN (Landen, Linter en Zoutleeuw) en Tienen-Hoegaarden smolten op 1 januari 2019 vrijwillig samen tot de politiezone Getevallei. Met een totale oppervlakte van 243 km², meer dan 73.000 inwoners en 176 medewerkers is de nieuwe politiezone de tweede grootste van het gerechtelijk arrondissement Leuven.

De 7 basisfunctionaliteiten (wijkwerking, onthaal, interventie, recherche, verkeer, slachtofferbejegening en openbare ordehandhaving) die in elke politiezone met een voorgeschreven minimale werkings- en organisatienorm moeten worden georganiseerd teneinde overal in het land een gelijkwaardige minimale politionele dienstverlening te garanderen, zullen na de fusie beter of minstens even goed uitgevoerd kunnen worden dan voordien. De winst is duidelijk voor beide politiezones, al is die niet onmiddellijk in geldelijke termen uit te drukken. Een kwaliteitsvolle en betere dienstverlening en een meer optimale bedrijfsvoering staan voorop.

Op korte termijn zal de fusie kostenneutraal zijn. Maar ook op langere termijn zijn er heel wat 'wins' te halen. Gelet op de toenemende werkdruk voor de lokale politie, de verandering van het criminaliteitsbeeld en de verwachtingen van de bevolking ten aanzien van de politie, zal een fusie ook voor de toekomst heel wat voordelen bieden op het vlak van veiligheid.

Naast het invullen van de 7 basisfunctionaliteiten behoudt de lokale politie uiteraard haar maatschappelijke plicht om, zowel preventief als repressief, op te treden tegen alle vormen van overlast en criminaliteit.

Rekening houdende met zowel de objectieve criminaliteitsgegevens als met eerder subjectieve bronnen, en na toetsing met de prioriteiten en doelstellingen van zowel de bestuurlijke als de gerechtelijke overheden, en met het nationaal veiligheidsplan van de federale politie, kwam de zonale veiligheidsraad van onze politiezone tot het weerhouden van volgende prioriteiten voor de komende beleidscyclus:

- Diefstal in woningen en andere gebouwen
- Cluster verkeersonveiligheid
- Intrafamiliaal geweld
- Drugs in/rond scholen

Daarnaast werden ook nog twee fenomenen weerhouden als bijzondere aandachtspunten:

- Milieu/sluikstorten/zwerfvuil
- Terrorisme en radicalisering

De bekommernis van de bestuurlijke overheid is een zichtbare en aanspreekbare politie die op kwaliteitsvolle, onpartijdige en integere wijze ten dienste staat van haar inwoners en die alle vormen van overlast in de gemeenschap kordaat aanpakt.

De bekommernis van de gerechtelijke overheid gaat vooral uit naar het terugdringen van het aantal feiten, zeker wat betreft de inbraken in woningen, de ophelderingsgraad doen stijgen en het aantal onbekende daders bekend en gekend doen worden.

Onze politie steunt op het concept van de Community Policing. De eerste voorwaarde daartoe is de optimale integratie van de politie in de gemeenschap. Community Policing is zowel een filosofische als een organisatorische strategie die de politie en de lokale bevolking in staat stelt nauw samen te werken teneinde de misdaden en wanbedrijven op te lossen alsmede het onveiligheidsgevoel, de verstoring van de samenleving en de wijkdelinquentie te voorkomen.

Voortdurende nauwe en persoonlijke contacten vormen hier een eerste voorwaarde want een maatschappelijk geïntegreerde politie kan over meer maatschappelijke informatie beschikken. De lokale politie richt zich op de onveiligheidsgevoelens en problemen van de bevolking. Door zichtbaar, aanspreekbaar en contacteerbaar te zijn wil de politie deze (on)veiligheidsproblemen oplossen en dit in overleg met de lokale overheden, de bevolking en alle andere instanties die daartoe een bijdrage kunnen leveren.

ACTOR 2: PREVENTIEDIENST EN DIENST GEMEENSCHAPSWACHT

De preventiedienst is actief op verschillende domeinen van het veiligheidsbeleid.

SCHEPPEN VAN KANSEN

Eenzijds wordt een breed preventief en proactief beleid ontwikkeld in samenwerking met alle scholen van ons grondgebied met het oog op het voorkomen van problemen. Dit gebeurt door het creëren van kansen om gewenst gedrag en gunstige ontwikkelingen te bevorderen door o.a. het aanbieden van vormingen, informatie, educatieve pakketten, ... De focus ligt op thema's waarmee zowel de stad als de scholen worden geconfronteerd: drugs, pesten, geweld, verkeer, ...

De verregaande samenwerking met de scholen van basis- en secundair onderwijs is een weloverwogen keuze geweest. Vroege ervaringen en leerprocessen hebben een grote impact op biologische, psychologische en sociale kwetsbaarheid gedurende de ganse levensloop. Attitudes en waarden worden in deze periode gevormd, gedragspatronen opgebouwd. Investeren in deze doelgroep is dus van groot belang: zowel voor de ontwikkeling van de individuele ontplooiing van de kinderen, als voor de bevordering van de sociale samenhang en een duurzame economische ontwikkeling in onze stad.

CRIMINALITEITSPREVENTIE

Anderzijds wordt gewerkt rond het verhogen van de objectieve en subjectieve veiligheid van de Tiense bevolking. Verschillende onderwerpen komen aan bod: inbraakpreventie, fietsdiefstal, gauwdiefstal, overlast. Gezien inwoners van Tienen het risico op slachtofferschap van een inbraak als een grote bezorgdheid beschouwen, biedt de preventiedienst elke burger de mogelijkheid om een gratis diefstalpreventieadvies op maat voor de eigen woning te krijgen. Dit advies wordt ter plaatse verstrekt door een door het ministerie van Binnenlandse Zaken erkende diefstalpreventieadviseur. Slachtoffers van inbraak worden systematisch gecontacteerd door de diefstalpreventieadviseur. Ook vanuit de wijkdienst van de lokale politie gebeuren heel wat doorverwijzingen.

Tabel 6: Aantal huisbezoeken diefstalpreventie

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
97	108	110	130	97	99	80	84	91	91

In 2017 stapten de stad Tienen, de gemeente Hoegaarden en PZ Tienen-Hoegaarden als allereersten in het project Certificaat Inbraak Veilig van de provincie Vlaams-Brabant. De stad en de politiezone vervullen hierin een voortrekkersrol. Doelstellingen zijn het verder professionaliseren en uniformiseren van het diefstalpreventieadvies in de provincie en bij uitbreiding gans Vlaanderen/België. In dit kader werd opnieuw gestart met de diefstalpreventieadvies op basis van bouwplannen (in 2017: 55 in Tienen en 37 in Hoegaarden).

Op basis van onderzoek en de feedback ontvangen van de burgers die dergelijk advies hebben ontvangen, kunnen we aantonen dat dit initiatief van zeer grote positieve impact heeft, zowel op het veiligheidsgevoel van de burger als op de objectieve kans op een geslaagde inbraak .

De preventiedienst werkt bij de uitvoering van haar opdrachten nauw samen met politie, maar ook met andere relevante actoren binnen de welzijnssector.

GEMEENSCHAPSWACHT

De dienst gemeenschapswacht is ingebed in de preventiedienst. De taakinving van de gemeenschapswachten is ongewijzigd gebleven. Zij zijn belast met veiligheids- en preventieopdrachten conform de wet op de gemeenschapswacht. Een belangrijke taak blijft het realiseren van functionele sociale controle door een zichtbare aanwezigheid in het straatbeeld en het informeren/signaleren van problemen inzake veiligheid, milieu en het openbaar domein. De gemeenschapswachten vormen een belangrijk aanspreekpunt voor de bevolking.

Voor het ingeven/opvolgen van meldingen maken de gemeenschapswachten gebruik van smartphones, gekoppeld aan de mobiele applicatie van het programma Topdesk.

Tabel 7: Overzicht meldingen gemeenschapswachten periode 2008-2017

	Meldingen	Opgelost	Oplossings%	Interacties met bevolking
2008	2.805	2.540	90,55	1.927
2009	2.735	2.423	88,59	1.967
2010	2.805	2.480	88,41	1.726
2011	2.508	2.347	93,58	1.172
2012	3.146	2.850	90,59	1.847
2013	3.290	2.431	73,89	1.485
2014	3.199	3.001	93,81	1.678
2015	4.167	3.890	93,35	1.472
2016	3 818	3 394	91,29	1 369
2017	1 533	1 288	84,02	511

Momenteel zijn er 7 gemeenschapswachten in dienst. Sedert 1 januari 2018 is het oude PWA-statuut waarin zij werkten, vervangen door het statuut 'wijk-werker'. Gemeenschapswachten mogen in dit statuut maximaal 60 uur per maand werken en maximaal 630 uur op jaarbasis. In principe mogen wijk-werkers slechts 12 maanden in dit statuut aan de slag blijven. Daarna dient een volgende stap te worden gezet in het traject naar (vast) werk. Vermits onze huidige gemeenschapswachten reeds als PWA'er werkten, genieten zij van een overgangsmaatregel en geldt de beperking van 12 maanden niet.

Het huidige statuut laat echter niet toe om nieuwe gemeenschapswachten aan te werven voor langere duur tenzij ook voor hen de overgangsmaatregel geldt. Nieuwe gemeenschapswachten in statuut wijk-werker mogen dus maximaal 12 maanden in dienst blijven. Binnen deze periode dienen zij ook een verplichte basisopleiding te volgen en moeten er ook nog uniformen worden aangekocht. Indien het bestuur het huidige contingent gemeenschapswachten in de toekomst wil handhaven of uitbreiden, dienen gemeenschapswachten in een ander statuut door de stad worden aangeworven.

MELDINGEN CENTRAAL MELDPUNT

De bedoeling van het Centraal Meldpunt is het registreren en opvolgen van alle meldingen die bij de stad toekomen alsook het tijdig geven van correcte feedback (o.a. uitvoeringstermijnen) aan de melder inzake het gevolg dat aan de melding wordt gegeven. Hiervoor is het uiteraard van het grootste belang dat interne diensten en externe organisaties (hogere overheden, nutsmaatschappijen, enz.) de nodige info terugkoppelen zodat de melder kan worden geïnformeerd. In de praktijk verloopt dit niet altijd even vlot en dient er meermaals contact te worden opgenomen met de uitvoerende dienst/instantie.

In 2017 werden 3.658 meldingen geregistreerd en opgevolgd in het Centraal Meldpunt (incl. de 1.533 meldingen via de gemeenschapswachten).

Het zwaartepunt van de meldingen situeert zich rond:

- zwerfvuil/sluikstort (29,9%),
- meldingen inzake onderhoud wegen (12,2%)
- groenbeheer (11,7%)
- signalisatie (9,9%)
- riolen (9,5%)
- fietspaden/voetpaden (8,5%)

MELDINGEN GELUIDSOVERLAST (GEREGISTREERD BIJ LOKALE POLITIE)

Tabel 8: Overzicht aantal meldingen geluidsoverlast

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
360	366	378	373	414	379	417

ACTOR 3: AMBTENAAR NOODPLANNING

Het KB van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplanning legt de principes aangaande noodplanning vast. In Tienen werd er een gemeentelijke veiligheidscel opgericht. Deze cel is samengesteld uit de burgemeester, de noodplanambtenaar en een vertegenwoordiger van elke discipline (brandweer, medische dienst, politie, logistiek en communicatie).

De veiligheidscel heeft verschillende taken: het actualiseren van de nood- en interventieplannen, het opmaken van een risico-inventaris, het organiseren van oefeningen, enz. De noodplanambtenaar heeft een multidisciplinaire opdracht en volgt de noodplanning op. In de praktijk wordt deze opdracht uitgevoerd door de preventieambtenaar, bijgestaan door de 2 medewerkers van de dienst preventie. De veiligheidscel komt ca. 3 à 4 maal per jaar samen om overleg te plegen rond de hierboven vermelde opdrachten. Daarnaast wordt, in samenwerking met de verschillende disciplines, ingezet op de ontwikkeling van bijzondere nood- en interventieplannen inzake actuele risico's zoals langdurige hitte of dreigend stroomtekort.

Tienen leeft. En dat merken we aan het ruime aanbod van evenementen in de loop van het jaar. Om de grote evenementen in goede (veilige) banen te leiden, organiseert de noodplanambtenaar een veiligheidsoverleg. Tijdens dit overleg worden, op basis van de door de organisator ingediende evenementenaanvraag en het voorgelegde inplantingsplan, afspraken gemaakt tussen organisator, stadsdiensten en veiligheidsdiensten. Deze afspraken worden bindend gemaakt door het schepencollege, die de naleving van de afspraken opneemt in de toelating voor de organisatie van het evenement.

De opdrachten van de ambtenaar noodplanning doorkruisen de reguliere werking en de andere opdrachten van de preventiedienst. Voor een optimale uitvoering van de taken van de noodplanambtenaar wordt gepleit om van deze functie een voltijdse opdracht te maken. Het bestuur heeft er alle belang bij om een uitgebreide noodplanning te ontwikkelen en maximaal voorbereid te zijn om mogelijke zware incidenten het hoofd te bieden. Daarenboven heeft een voltijdse opdracht het voordeel dat de noodplanambtenaar de nodige ervaring kan opdoen in zijn effectieve inzet bij noodsituaties door zich bij te scholen of door het bijwonen van oefeningen op Belgisch grondgebied.

ACTOR 4: BRANDWEER

HULPVERLENINGSZONE OOST IN VLAAMS-BRABANT – POST TIENEN

De hulpverleningszone Oost in Vlaams-Brabant staat door de hervorming van de civiele veiligheid sinds 1 januari 2015 in voor de brandweer- en deels ziekenwagendienstverlening in 32 gemeenten van Vlaams-Brabant.

De Hulpverleningszone Oost is de samenvoeging van de voormalige gemeentelijke brandweerdiensten in deze zone en bestaat momenteel uit 8 posten: Aarschot, Diest, Haacht, Landen, Leuven, Overijse, Scherpenheuvel-Zichem en Tienen. Het is een evenwichtig en op elkaar afgestemd netwerk van brandweerposten dat optreedt als een professioneel en betrouwbaar team, met een gelijkwaardig niveau van hulpverlening voor elke burger.

Preventie en repressie van gevaar vullen elkaar aan om de rol van de hulpverleningszone in de volledige veiligheidsketen efficiënt en effectief waar te maken. Zo staat binnen de Hulpverleningszone Oost een team van brandpreventiedeskundigen in voor het verwerken van meer dan 2500 aanvragen per jaar.

Waar de vroegere brandweerdiensten gemeentelijke diensten waren, is de hulpverleningszone een autonome openbare dienst geworden die de eigen ondersteunende diensten organiseert: personeel, financiën, aankoop, IT, enz.

De Hulpverleningszone Oost heeft momenteel 530 personeelsleden: 41 in het administratief kader en 489 in het operationeel kader, waarvan 251 beroepskrachten en 238 vrijwilligers.

Het bestuur van de hulpverleningszone bestaat uit de 32 burgemeesters van de gemeenten deel uitmakend van de zone, die samen met de zonecommandant en de secretaris de zoneraad vormen. Het zonecollege bestaat momenteel uit 12 burgemeesters. Deze bestuursorganen keuren alle plannen goed, bewaken de voortgang, beoordelen de resultaten en sturen bij indien nodig.

Informatie over de Hulpverleningszone Oost is te vinden op de volgende website: <https://oost-vlaams-brabant.hulpverleningszone.be>.

Brandweerpost Tienen bestaat uit een gemengd korps (vrijwilligers en beroeps) en is gehuisvest aan de Diestsesteenweg 360 te Tienen. Naast een brandweerdienst beschikt deze post ook over een ziekenwagendienst.

Per 1 oktober 2018 is het korps als volgt samengesteld:

- 50 operationele beroepskrachten
- 22 operationele vrijwilligers (bedoeling is op tegen het jaareinde ± 10 extra vrijwilligers aan te werven).

Tabel 9: Interventies voor 2017

Omschrijving	Tienen	Andere gemeenten	Totaal
Brand	76	94	170
Gevaarlijke stoffen en milieu	26	21	47
Technische interventie en redding	461	544	1.005
Logistiek	52	50	102
Oproep zonder interventie	109	101	210
Ziekenwagen	1.901	1.583	3.484

Naast interventies is preventie een andere hoofdtaak van de brandweer.

Dit omvat:

- het verlenen van adviezen op basis van reglementering (er bestaat reglementering voor nagenoeg alle gebouwtypes, behalve eengezinswoningen);
- het verlenen van adviezen voor evenementen;
- sensibiliseringsopdrachten (bv. rond rookmelders) om het brandveiligheidsbesef en de zelfredzaamheid van de burger te vergroten.

De inkomsten van de zone bestaan, naast retributies voor sommige interventies en ziekenwageningen, grotendeels uit federale en gemeentelijke dotaties. Voor elke gemeente die deel uitmaakt van de hulpverleningszone wordt via een vastgestelde verdeelsleutel de dotatie bepaald. De dotatie van de stad Tienen voor 2018 bedraagt € 2.323.783.

ACTOR 5: WOONCONTROLEURS

De gemeentelijke wooncontroleurs voeren controles uit in woningen op basis van de kwaliteitsvoorschriften van de Vlaamse Wooncode. Bij deze controles wordt de technische toestand van de woning grondig nagegaan en in kaart gebracht. Woningen die niet voldoen aan de technische vereisten worden op VIVOO geplaatst, de Vlaamse Inventaris van Ongeschikte en Onbewoonbare woningen. In de marge van deze controles worden ook onveilige woontoestanden in kaart gebracht. Dit situeert zich niet enkel op niveau van technische veiligheid. Ook inbreuken op vlak van domiciliefraude, overbewoning of illegale onderverhuur en huisjesmelkerij worden mee onderzocht. Er zijn in Tienen 4 wooncontroleurs in het kader van de Vlaamse Wooncode aangesteld: zij zijn allen voor de stad Tienen werkzaam via het IGS 'Best Wonen tussen Zoet & Zout'.

Daarnaast heeft een medewerker van de afdeling stadsontwikkeling politionele bevoegdheden om inbreuken op het vlak van ruimtelijke vergunningen vast te stellen. Bij overtredingen in het kader van gezondheids- en veiligheidsrisico's kunnen de gemeentelijke wooncontroleurs ook de Vlaamse wooninspectiedienst inschakelen. Zij hebben politionele bevoegdheden voor het opstellen van pv's betreffende inbreuken tegen de Vlaamse Wooncode. Tabel 10 geeft de specifieke cijfergegevens over aantallen van de door de Vlaamse Wooninspectie vastgestelde inbreuken voor Tienen voor 2017.

(bron: <https://www.wonenvlaanderen.be/nieuws/jaarverslagen-2017-woningkwaliteit-en-wooninspectie>)

Tabel 10: Overzicht vastgestelde inbreuken (2017)

Panden met proces-verbaal	17
Entiteiten met entiteiten	31
Panden met herstellvordering	6
Entiteiten met herstellvordering	8
Panden hersteld	3
Entiteiten hersteld	5

8.1.3. INSTRUMENTEN VEILIGHEIDSBELEID

POLITIEREGLEMENT

Het politiereglement fungeert als wettelijke basis voor bepaalde tussenkomsten van de politiediensten. Naast de politiediensten kunnen ook stadsdiensten in bepaalde gevallen verwijzen naar bepalingen in het politiereglement. Zo kunnen burgers bijvoorbeeld worden aangemaand hun voetpaden en percelen netjes te onderhouden voor zover deze grenzen aan het openbaar domein. De meeste burgers geven hieraan gehoor maar in een aantal gevallen lukt dit niet. In dergelijke gevallen kan de politie proces-verbaal opstellen maar ook dan is het niet zeker dat (kleine) vergrijpen/inbreuken effectief worden vervolgd. Het huidige politiereglement (of enig ander gemeentelijk instrument) laat momenteel evenmin toe om op privaat domein vormen van kleine overlast effectief aan te pakken, bijvoorbeeld bij klachten over ongedierte bij de burens, overhangende takken in tuinen, enz. Burgers wenden zich tot de stad maar door het ontbreken van instrumenten dient geregeld te worden doorverwezen naar de vrederechter. Burgers hebben dan soms het gevoel dat zij in de steek worden gelaten door administratie/politie.

Het implementeren van GAS-boetes voor bepaalde inbreuken kan hiervoor een oplossing bieden. Implementeren van GAS-boetes houdt dan in dat er – naast de politie – ook vaststellende ambtenaren (en eventueel ook een sanctionerend ambtenaar tenzij een beroep wordt gedaan op de provinciale sanctionerende ambtenaar) moeten worden aangesteld en opgeleid. Tevens dient er een keuze te worden gemaakt voor welke vergrijpen/inbreuken een GAS-boete wordt uitgeschreven.

BELASTING OP HET WEGHALEN EN VERWIJDEREN VAN GOEDEREN EN AFVALSTOFFEN

De statistieken m.b.t. het belastingreglement op sluikstorten staan reeds vermeld bij punt 6.4 inzake openbare reinheid.

De voorbije jaren werden 32 beëdigde ambtenaren (verspreid over diverse diensten) aangesteld om vaststellingen te doen in het kader van dit reglement. Ook leden van de lokale politie zijn hiertoe gemachtigd. Middels dit reglement worden de opruimingskosten verhaald op de vervuiler. De sterkte van dit reglement is de laagdrempeligheid. Een groot aantal medewerkers van de technische dienst (openbare reiniging en groendienst) werden aangesteld als beëdigd ambtenaar. Vermits zij effectief werkzaam zijn op het terrein zijn zij de juiste personen om vaststellingen te doen. Het louter hebben van een reglement is immers ondergeschikt aan het effectief vaststellen van inbreuken.

BUURTPREVENTIENETWERKEN TER VOORKOMING VAN WONINGINBRAKEN

Op 25 januari 2018 keurde de gemeenteraad het huishoudelijk reglement goed voor opstart van buurtpreventienetwerken in Tienen. Stad en lokale politie engageren zich om een kader te creëren en de opstart te faciliteren.

Tot op heden werden 3 netwerken opgestart:

- Goetsenhoven (15/05/2018)
- Oplinter (05/06/2018)
- Hakendover (11/09/2018).

Opstart in Kuntich wordt in de nabije toekomst (einde 2018) voorzien. In de verschillende deelgemeenten werden buurtpreventieborden geplaatst op de voornaamste invalswegen.

DIVERSE PREVENTIECAMPAGNES

Gemeenschapswachten houden wekelijks toezicht op de dinsdagmarkt in het kader van de preventie van gauwdiefstal. Tijdens de kerstmarkt worden flyers/gadgets uitgedeeld.

Gemeenschapswachten en wijkinspecteurs van de lokale politie organiseren jaarlijks diverse fietsgraveeracties in het centrum en de deelgemeenten.

Tabel 11: Overzicht resultaten fietsgraveeracties: aantal gegraveerde fietsen

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
260	276	360	267	422	246	357	403	474

In het najaar vinden telkens preventieve fietscontroles plaats in de secundaire scholen. Deze worden gevolgd door politionele fietscontroles op de weg, eventueel gevolgd door een zgn. jongeren-pv (verplichte verkeersles).

Tabel 12: Overzicht preventieve fietscontroles

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
OK	259	234	172	211	183	171	175	244	241	159
Niet OK	150	149	111	150	111	136	111	158	142	152
Totaal	409	383	283	361	294	307	286	402	383	311

ZONAAL VEILIGHEIDSPAN

Het zonaal veiligheidsplan is een beleidsplan van de politie op strategisch niveau. Hierin wordt, rekening houdend met de gerechtvaardigde verwachtingen van alle belanghebbenden en na grondige analyse, vooropgesteld aan welke strategische doelstellingen de komende vier jaar prioritair zal worden gewerkt. Het zonaal veiligheidsplan heeft tot doel een kwaliteitsvolle dienstverlening aan te bieden aan burgers, overheden en andere belanghebbenden waarbij continu wordt gewerkt aan verbetering en vernieuwing van de organisatie in al haar aspecten.

De rode draad doorheen het huidige plan is het streven naar een **'excellente politiezorg'**.

OVERLEGFORA

- Veiligheidsoverleg: ad hoc overleg tussen organisatoren van evenementen en hulpdiensten
- Veiligheidsceel: periodiek overleg tussen stad, OCMW en hulpdiensten in kader van de noodplanning
- Veiligheidsraad: periodiek overleg tussen de burgemeesters van Tienen en Hoegaarden, lokale en federale politie, parket, arrondissementscommissaris en preventieambtenaar

- Lokaal overlegplatform gelijke kansen – B.O. en S.O.: periodiek overleg met schooldirecties in kader van gelijke kansen
- Preventieraad – werkgroepen B.O. en S.O.: periodiek overleg met schooldirecties, CLB's, politie en andere relevante actoren i.f.v. het te behandelen thema
- Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC): overleg tussen stad, politie en relevante actoren in kader van terrorisme en radicalisering

8.1.4. TOEKOMSTIGE UITDAGINGEN INZAKE VEILIGHEID

ONTWIKKELING VAN EEN PERFORMANT BESTUURLIJK HANDHAVINGSBELEID

Elke gemeente wordt op haar grondgebied geconfronteerd met georganiseerde criminaliteit: aanmaak en verkoop van drugs, witwaspraktijken, mensenhandel, huisjesmelkerij, domiciliefraude, enz. Ook Tienen kan met dergelijke misdrijven worden geconfronteerd.

Criminele netwerken maken dikwijls gebruik van legale circuits om hun illegale praktijken te ontwikkelen en/of uit te breiden. Dit doen ze door gebruik te maken van plaatselijke ondernemingen en infrastructuren of zich te huisvesten in lokale panden, uitbatingen, woonwijken.

Een dergelijke vermenging van legale en illegale circuits heeft negatieve gevolgen op het vlak van het veiligheidsgevoel van onze burgers, de leefbaarheid van de woonwijken, het bonafide ondernemerschap, maar ook op de geloofwaardigheid en slagkracht van het lokale bestuur.

Een lokaal bestuur kan een cruciale rol spelen in de strijd tegen dergelijke vormen van georganiseerde criminaliteit.

De strafrechtelijke aanpak van deze fenomenen is steeds reactief en meestal heel tijdrovend. Het lokale bestuur heeft er dus alle belang bij om proactief in te grijpen en via bestuurlijke maatregelen barrières op te werpen zodat deze criminelen hun activiteiten niet kunnen ontwikkelen/uitbreiden op het grondgebied van de gemeente. Bovendien kan zo de perceptie van onmiddellijk en daadkrachtig ingrijpen gecreëerd worden, wat op korte termijn een ontradend effect genereert.

Bestuurlijke handhaving omvat alle maatregelen die door relevante diensten/organisaties kunnen genomen worden om georganiseerde criminaliteit/criminaliteits- en onveiligheidsfenomenen te voorkomen of tegen te werken: weigeren of intrekken van vergunningen, sluiten van panden, screenen van subsidieaanvragen, enz.

Door enerzijds het toepassen en, indien nodig, ontwikkelen van een performante regelgeving en anderzijds de coördinatie van een interdisciplinaire samenwerking worden drempels opgeworpen die sterk afremmend zullen werken.

De bestuurlijke aanpak is dus complementair aan de strafrechtelijke én fiscale aanpak. Een gecoördineerde inzet van deze strategieën resulteert in een geïntegreerde aanpak.

Stad Tienen heeft nood aan de ontwikkeling van een performant handhavingsbeleid door het opzetten van een efficiënte structuur voor de inbedding van een multidisciplinaire samenwerking in eerste instantie op lokaal niveau, op termijn op zonaal niveau (politiezone) met het oog op het voorkomen van georganiseerde criminaliteit door middel van preventieve acties en maatregelen:

- uitwisselen van informatie
- gecoördineerd optreden
- geïntegreerde aanpak door nauwe samenwerking en afstemming tussen diensten/organisaties
- detectie knelpunten en afstemming diverse diensten
- inventarisatie huidig instrumentarium, de toepasbaarheid ervan en de mate van toepassing
- juridische bijsturing (invoeren GAS, bijsturing lacunes en harmonisering politiereglement, ...)
- aanreiken good practices en handvaten die op korte termijn effectief zijn

8.2. TEVREDENHEID OVER HET SAMENLEVEN IN TIENEN

Tabel 13: Contacten met buurtbewoners - aandeel (%) van de inwoners dat veel contact heeft met andere buurtbewoners

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	28%	22%	50%
Vlaams Gewest excl. 13 centrumsteden	20%	22%	58%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 14: Tevredenheid over het contact in de buurt - aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat het aangenaam is om in hun buurt met de mensen te praten

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	11%	17%	71%
Vlaams Gewest	6%	13%	81%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 15: Zorg dragen voor elkaar - aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er zorg wordt gedragen voor elkaar

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	19%	27%	54%
Vlaams Gewest excl. 13 centrumsteden	11%	21%	68%

Bron: Gemeentemonitor 2018

8.3. INTEGRATIEBELEID

8.3.1. INLEIDING

Diversiteit is een realiteit, ook in Tienen. De stad Tienen wordt geconfronteerd met een veranderende bevolkingssamenstelling, een hoge instroom van anderstalige nieuwkomers (en oudkomers die geïsoleerd leven) leidt tot een resem van nieuwe behoeften en beleidsvragen (o.a. onthaalbeleid, inburgering, integratie, taalbeleid, onderwijs, toegankelijkheid, kinderopvang, ...) en brengt een aantal uitdagingen in verband met integratie met zich mee. Een integratiebeleid richt zich tot de hele bevolking. Het heeft als doel een samenleving te realiseren waarin alle burgers kunnen samenleven in diversiteit binnen een gemeenschappelijk kader van normen en waarden.

Integratie is een thema dat **organisatiebreed** gaat, geen thema waar één persoon of één dienst binnen de stad mee bezig is. Een integratiebeleid is een inclusief beleid dat horizontaal vanuit alle beleidsdomeinen moet worden gevoerd. Alle beleidsdomeinen worden namelijk geconfronteerd met een veranderende bevolkingssamenstelling en moeten op deze veranderingen kunnen inspelen. Het integratieverhaal vereist een mindshift op menselijke en maatschappelijk vlak bij de bevolking, maar ook bij de medewerkers van stad en OCMW.

De Vlaamse overheid stelt uitdrukkelijk dat steden en gemeenten²¹ de lokale regie hebben betreffende de integratiebevorderende initiatieven. Dit houdt in dat de stad voor zowel de werking en toegankelijkheid van haar eigen diensten, als voor de externe organisaties/initiatieven de coördinatie, afstemming, ondersteuning op zich neemt om samen een inclusief beleid te realiseren. De stad werkt hiervoor samen met lokale actoren om mee uitvoering te geven aan het lokaal integratiebeleid en biedt hiervoor de nodige ondersteuning (logistiek en/of financieel).

²¹ In principe niet het OCMW want de doelgroep is sowieso ruimer dan het OCMW-cliënteel.

Op het vlak van integratie beweegt er de laatste jaren veel in Tienen. Tal van initiatieven zagen het licht, zowel vanuit de stadsdiensten als vanuit externe partners en burgerinitiatieven. Sinds eind 2016 is de stad Tienen met de aanstelling van een beleidsmedewerker integratie een inhaalbeweging gestart met het opnemen van de regierol. Deze medewerker is naast aanspreekpunt ook 'netwerker' tussen de verschillende (stads)diensten/organisaties/initiatieven. In twee richtingen kan er aanvullend gewerkt worden: expertise van medewerkers en initiatieven van de verschillende diensten worden samengebracht. Acties worden beter op elkaar afgestemd, er wordt samengewerkt om bepaalde acties te realiseren.

Een belangrijk aandachtspunt bij het ontwikkelen van een integratiebeleid is de zorg voor draagvlak, zowel op het politieke als het ambtelijke niveau. Essentieel is dat dit beleid een plaats krijgt in het nieuwe organogram en meerjarenplan. Ook al is er sinds kort een beleidsmedewerker integratie, het integratiebeleid blijft een inclusief beleid, het blijft een 'gedeelde verantwoordelijkheid' binnen de stadsdiensten.

8.3.2. KORTE HISTORIEK

In 2012 ontving de stad een starttoelage voor de aanwerving van een diversiteitsambtenaar voor de opmaak van een integratiebeleidsplan 2013-2015 (erkenningsdossier met het oog op de oprichting van een integratiedienst). Eind 2012 werd het beleidsplan integratie 2013-2015 goedgekeurd door de gemeenteraad. Het CBS besliste om, rekening houdend met de benarde financiële toestand van de stad, geen extra personeel in dienst te nemen, maar om een coördinatiewerkgroep lokaal integratiebeleid op te richten met personeel van stad/OCMW met het oog op het bundelen van de acties en het uitwerken van een beleid. Sinds 2013 namen enkele diensten/personeelsleden naast hun dagdagelijkse operationele taken nog extra projecttaken op vlak van integratie op. Acties: infosessies anderstalige nieuwkomers vanaf oktober 2013 en opstart overleg integratiesector vanaf september 2014.

In het meerjarenplan 2016-2021 werd integratie voor de eerste keer expliciet vermeld onder ACT 627: inzetten op integratie van anderstaligen. De stad Tienen was een van de 165 geselecteerde steden en gemeenten die een enveloppesubsidie ontving in het kader van de vluchtelingenproblematiek voor 2017-2018 waarbij bepaald werd dat deze middelen moesten aangewend worden voor de ontwikkeling van een lokale aanpak op maat binnen 2 beleidsprioriteiten: opnemen lokale regie en versterken van het bestaande aanbod. De beleidsmedewerker integratie, die sinds november 2016 deeltijds ingezet werd met de Vlaamse middelen in het kader van de vluchtelingenproblematiek, coördineert de deelacties van de stad op het vlak van de ontwikkeling van een lokaal integratiebeleid. Vanaf december 2017 werd omwille van de omvang van deze taakinvoering beslist om de beleidsmedewerker voor 4/5de vrij te stellen voor integratie.

8.3.3. ONTWIKKELING VAN EEN LOKAAL INTEGRATIEBELEID

In het meerjarenplan 2017-2018 onder 'Actieplan 359 - Werken aan een positieve beleving van de stad Tienen. Actie 660 - Ontwikkelen van een lokaal integratiebeleid' staat volgende algemene omschrijving:

De stad neemt de lokale regie op inzake de vluchtelingenproblematiek. Hiertoe worden een aantal initiatieven ontwikkeld en het bestaande aanbod versterkt. Er wordt een onthaalbeleid uitgewerkt samen met het OCMW en een vrijwilligerswerking ter ondersteuning/begeleiding van vluchtelingen. De stad faciliteert de integratie en inburgering van anderstalige nieuwkomers en werkt aan een positieve identiteitsvorming. De stad organiseert tal van activiteiten om de doorstroming naar het lokale aanbod op vlak vrije tijd, onderwijs, opleiding en tewerkstelling zo vlot mogelijk te laten verlopen. Er wordt ingezet op een horizontale afstemming en samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen en met bestaande lokale initiatieven.

De volgende deelacties werden hiervoor ontwikkeld:

DEELACTIE 1: STUURGROEP INTEGRATIE/VLUCHTELINGEN

Deze interne stuurgroep ondersteunt de beleidsmedewerker integratie/vluchtelingen in de concrete uitwerking van acties op vlak van het uitvoeren van een horizontaal geïntegreerd integratiebeleid.

Deze coördinatiegroep fungeert als klankbord voor de beleidsmedewerker en staat in voor de uitwerking, opvolging en bijsturing van de acties. Samenstelling stuurgroep integratie/vluchtelingen: bibliotheek (bibliothecaris), jeugd (diensthoofd), preventie (diensthoofd), OCMW (teamcoördinator vreemdelingen), schepen van integratie en de beleidsmedewerker integratie.

Evaluatie:

De stuurgroep kwam 6 keer samen in 2017 en 2 keer in 2018. Integratie behoort niet tot de kerntaken van de collega's/diensten in de stuurgroep, in drukke periodes schieten dergelijke acties erbij in. In de praktijk staat de beleidsmedewerker in voor de uitwerking en realisatie van de acties. Met het OCMW wordt samengewerkt rond de infosessies anderstalige nieuwkomers en (summer) rond het buddyproject. Met jeugd rond verschillende andere deelacties.

DEELACTIE 2: LOKAAL OVERLEG INTEGRATIESECTOR

De stad neemt de lokale regie over het integratiebeleid en organiseert 3 keer per jaar een overleg met alle interne en externe actoren die in Tienen actief zijn op vlak van integratie. Naast het in kaart brengen van het bestaande aanbod is het de bedoeling om het aanbod te versterken, afspraken te maken rond afstemming en samenwerking tussen de bestaande initiatieven.

Evaluatie:

Het lokaal overleg integratiesector kwam 3 keer samen in 2017 en 3 keer in 2018. Voor dit overleg worden alle interne en externe actoren die actief zijn op vlak van integratie uitgenodigd. Gemiddeld waren een twintigtal deelnemers aanwezig. Naast de opvolging van het buddyproject worden de acties waar stad/OCMW organisator/initiatiefnemer is, kort toegelicht en worden de nieuwe acties/initiatieven van de partners voorgesteld. Dit forum met actoren actief op vlak van het lokaal diversiteitsbeleid biedt voor iedereen een helikopterzicht over de initiatieven/acties en biedt effectief mogelijkheden tot samenwerking/afstemming.

DEELACTIE 3: STRUCTUREEL OVERLEG OCMW-STAD

Voor het ontwikkelen van een kwaliteitsvolle gemeentelijke dienstverlening en onthaalbeleid met specifieke aandacht voor vluchtelingen, wordt een structureel overleg georganiseerd tussen het vreemdelingenloket van de stad en het team vreemdelingenzaken van het OCMW.

Evaluatie:

Het structureel overleg OCMW-stad kwam 2 keer samen in 2017. In de praktijk lag de focus op de opvolging van de acties rond integratie. Daar er tijdens dit overleg enkel punten herhaald werden die reeds aan bod kwamen in andere overlegfora en de meerwaarde nul was, werd dit overleg vanaf 2018 vervangen door een periodiek overleg op niveau van de medewerkers burgerzaken en sociale dienst OCMW om de werking beter op elkaar af te stemmen. In 2018 kwam dit overleg 1 keer samen rond afspraken referentieadressen en werken op afspraak. Deze thema's kaderen in de (toekomstige) realisatie van een breed geïntegreerd onthaal.

DEELACTIE 4: BUDDYSYSTEEM

Ontwikkelen van een aanbod inzake ondersteuning en toeleiding van vluchtelingen, door de realisatie van een buddysysteem, waarbij toeleiders fungeren als brugfiguren naar het reguliere aanbod en de participatie bevorderen.

Evaluatie:

Het buddyproject werd in maart 2017 opgestart door de stad en GROS werkgroep vluchtelingen. Buddy's fungeren als brugfiguur/aanspreekpunt en steunfiguur in het integratieproces. De focus ligt op het opbouwen van een vertrouwensrelatie door regelmatige contacten. Een kerngroep met leden van de GROS en de beleidsmedewerker integratie vergadert om de 6 weken en staat in voor de opvolging, uitvoering en bijsturing van het project. De coördinatie gebeurt door de beleidsmedewerker in tandem met iemand van de GROS. Er werd een stuurgroep samengesteld met relevante actoren die de conceptnota opstelde. In 2018 werd dit

overleg uitgebreid met de toeleidende diensten voor een tussentijdse evaluatie van het project. Bedoeling is dat dit overleg 2 keer per jaar zal plaatsvinden. Concreet zijn er eind 2018 **43 buddy's** (waarvan 13 koppels). Toeleidingen: 43 dossiers, 26 opgestart, 18 lopende, 9 afgerond, 3 op de wachtlijst.

DEELACTIE 5: VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK EN DE SOCIALE COHESIE

Door de organisatie of ondersteuning van allerhande activiteiten naar een ruim publiek of naar een specifieke doelgroep, zoals gespreksavonden, vormingsessies voor personeelsleden/inwoners/scholen, wereldfeest ... wordt ernaar gestreefd om het maatschappelijk draagvlak voor een lokaal diversiteitsbeleid te verhogen.

Tal van initiatieven werden ontwikkeld om het maatschappelijk draagvlak en de sociale cohesie te verhogen:

- In 2017 werden 6 en in 2018 4 **infosessies voor anderstalige nieuwkomers** georganiseerd voor de cursisten van CVO Volt en CBE Open School, met gemiddeld 25 deelnemers.
- Met het budget integratie/vluchtelingen werd het **kortfilmproject** 'Tienen a small city with a big heart' van ART mogelijk gemaakt. In deze 12 kortfilms getuigen inwoners met een migratieachtergrond hoe zij het leven in Tienen ervaren.
- In 2017 en 2018 werden i.s.m. het Agentschap Integratie & Inburgering een **attestenfeest** 'Iedereen thuis in Tienen' georganiseerd waar (35/50) inburgeraars in de bloemetjes gezet werden en met een infomarkt toegeleid werden naar het vervolgaanbod.
- **Campagne Ik stem ook!** De stad organiseerde samen met Orbitt vzw en Cati-Tage vzw een sensibiliseringscampagne om mensen met een migratieachtergrond te motiveren om zich te registreren voor de gemeenteraadsverkiezingen op 14 oktober 2018.
- **Democratiefabriek:** om de 2 jaar organiseert de stad deze doentoonstelling rond vooroordelen, identiteit, samenleven in diversiteit, actief burgerschap. In 2018 bezochten alle Tiense en Hoegaardse scholen de tentoonstelling: 45 klassen 2de en 3de graad SO (625 leerlingen): VIA, Atheneum, PISO, Sint-Janscollege alsook CVO Volt cursus Nederlands 2de taal 2.1 (20 cursisten) en Agll cursus Inburgering MO (15 cursisten). Aandachtspunt: 3 weken is arbeidsintensief, nood aan ondersteuning van de beleidsmedewerker integratie (met dank aan de medewerkers van de jeugddienst om deze editie praktisch mogelijk te maken).
- Samen met de Tiense Wereldvrouwen werd in 2017 een **Iftar** georganiseerd waar een 300-tal maaltijden geserveerd werden. Met deze Iftar werd een mooie afspiegeling van de Tiense bevolking bereikt, de helft van de aanwezigen waren niet-moslims. In 2018 zou de Iftar georganiseerd worden i.s.m. de Tiense Wereldvrouwen en de moskee. In extremis besliste het CBS dat de stad hieraan niet zou meewerken en enkel de zaal gratis beschikbaar gesteld werd. Door het wegvallen van de 'trekker' (=in de praktijk de beleidsmedewerker integratie) werd de Iftar afgelast.
- Op vraag van de werkgroepen directies van BaO en SO (preventie) werden **vormingsessies 'Omgaan met diversiteit op school'** georganiseerd in 2017 en op algemene vraag opnieuw in 2018. Er namen 26/46 leerkrachten, directies, leerlingbegeleiders, zorgcoördinatoren, CLB-medewerkers... deel.
- In 2018 werd de **film** 'What will people say' vertoond over opgroeien tussen 2 culturen, een organisatie van integratie/jeugd/cultuur i.s.m. OverKop. 289 leerlingen van de Tiense secundaire scholen (3de graad) namen deel. In de namiddag was er een open voorstelling voor alle geïnteresseerden (30). OverKop zorgde voor een nabespreking in enkele klassen.
- **Wereldfeest TirlMonde:** financiële en logistieke ondersteuning vanaf 2017 vanuit de budgetten integratie, cultuur en ontwikkelingssamenwerking. In het budget 2018 werden de subsidies gebundeld onder ontwikkelingssamenwerking.
- **Brugfiguur basisonderwijs:** met Riso Vlaams-Brabant vzw werd vanaf 2018 een overeenkomst afgesloten om een brugfigurenwerking te ontwikkelen door een inzet van een halftijdse brugfiguur basisonderwijs. De integratie van kinderen uit kansengroepen, in het bijzonder kinderen van etnisch-culturele minderheden, wordt versterkt door initiatieven te nemen die de ouderbetrokkenheid bij de schoolwerking vergroten. De brugfiguur werkt nauw samen met de outreachend maatschappelijk werker kinderarmoede van het OCMW. Van de 95 aanmeldingen voor het project kinderarmoede zijn 75% allochtone gezinnen waarbij de brugfiguur ingeschakeld wordt.

- **Project Boekenstoet:** goedgekeurd door de provincie Vlaams Karakter (subsidie 3.000 euro). Het voorleesproject richt zich tot anderstalige en/of taalzwakke kinderen van 5 tot 9 jaar. Bedoeling is dat 10 vrijwilligers bij een 10-tal kinderen thuis 10 keer telkens 1 uur gaan voorlezen, een bezoek te brengen aan de bib/vrijtijdsinitiatief en de ouders te betrekken via een eindfeest. De dienst onthaalouders start met een gelijkaardig **project Babybabbel** voor kinderen van 0 tot 3 jaar in de kinderopvang (subsidie 3.000 euro).

Daarnaast worden vanuit de stad nog andere acties georganiseerd gericht naar kansengroepen en specifiek naar de doelgroep etnisch-culturele minderheden:

- **Taalbad** (jeugdendienst): spelenderwijze taalstimulering in de krokusvakantie voor anderstalige kinderen van 3 tot 12 jaar. Aandachtspunt: weerkerende vraag vanuit de partners in het integratieoverleg om dit aanbod uit te breiden naar de andere vakantieperiodes.
- **Taalpunt Nederlands** (bib): ondersteunend aanbod voor anderstaligen om Nederlands te leren.
- **Kom Binnen, praatgroep Nederlands** (bib met vrijwilligers): sinds 2007 in Tienen, taalstimulering, oefenkansen Nederlands.
- **Amuze** (sportdienst): gratis aanbod voor kansengroepen. Aandachtspunten: opvolging, coördinatie zou best opgenomen worden in (het op te starten) lokaal netwerk rond vrijetijdsparticipatie. Vraag naar leren zwemmen/fietsen voor allochtone vrouwen.
- **Tentoonstelling Anne Frank** 'Laat me mezelf zijn' in 2018. Een organisatie van Lions Club Tienen i.s.m. de stad voor de leerlingen SO rond zondebokdenken, discriminatie, uitsluiting, geweld en films in CC De Kruisboog, lezingen in bib en Anne Frankkranten/lespakketten ter beschikking gesteld aan de basisscholen.
- **Vaccinatiecampagne** voor asielzoekers in het Lokaal Opvanginitiatief, illegalen, daklozen: vanaf eind 2017. Een organisatie van Mobiel Vaccinatieteam i.s.m. het OCMW.
- **Voorstelling anderstaligen** die Nederlands leren en hun gezin (CC De Kruisboog i.s.m. CVO Volt en CBE Open School): om de twee jaar afwisselend toneel/muziek. Aandachtspunt: weerkerende vraag vanuit de partnerorganisaties om dit aanbod jaarlijks te voorzien.
- **Cursus animator in het jeugdwerk** (jeugdendienst i.s.m. Koning Kevin): alternatieve cursus op maat vanuit de vaststelling dat de monitoren cursus onvoldoende toegankelijk is voor kwetsbare jongeren. Doel is dat de monitoren ploeg beter aansluit bij de diversiteit in de speelpleinwerkingen (vanaf 2017).
- **Participatie van kansengroepen aan het vrijetijdsaanbod:** de stad werkt sinds 2009 met een vrijetijdsfonds in het kader van het participatiedecreet (subsidies Vlaamse overheid). Samen met een lokaal netwerk werd een afsprakennota gemaakt om de drempels voor personen in armoede weg te werken. Een interne werkgroep met de diensten cultuur, jeugd, integratie, OCMW volgt dit thema op. De nieuwe afsprakennota moet ingediend worden voor oktober 2019. Na intern overleg met de verantwoordelijke schepenen van de nieuwe beleidsploeg blijkt dat de invoering van een UiTPAS in overweging genomen wordt.
- **Overeenkomst CBE Open School** (sociale zaken) **en het Agentschap Integratie & Inburgering** (integratie): toekennen van een toelage vanaf de verhuis naar de Hertogensite om de werking in Tienen verder te faciliteren en te continueren (vanaf 2018).
- **AMIF-projecten** van het Agentschap Integratie & Inburgering i.s.m. partners waaronder de stad. De AMIF-projecten worden in 2019 voor de 3de keer verlengd met middelen van het Europees Asiel- en Migratiefonds. Moedergroep - project maatschappelijke oriëntatie laaggeletterde moeders met kinderopvang (vrijwilligers), maatschappelijke oriëntatie (AgII) en opvoedingsondersteuning (K&G). Jongerengroep - project maatschappelijke oriëntatie OKAN jongeren in de zomervakantie. Beide projecten hebben hun meerwaarde duidelijk bewezen.
- **Bijt in je vrije tijd:** toeleiding/kennismaking met het vrijetijdsaanbod in Tienen voor cursisten CVO Volt en CBE Open School. De eerste editie vond plaats in het schooljaar 2011-2012, de laatste in 2016. Knelpunt: CVO Volt en CBE Open School zijn sterk vragende partij om bijt opnieuw te organiseren.

8.3.4. UITDAGINGEN IN FUNCTIE VAN HET NIEUWE MEERJARENPLAN 2020-2025

Op organisatieniveau

- **Dienst integratie:** er is sinds november 2016 een beleidsmedewerker integratie, maar geen dienst integratie. Momenteel valt het actiepunt ‘integratie’ onder het diensthoofd preventie. Waar in het organogram verankeren we integratie? Wie zorgt dat dit thema structureel opgevolgd wordt binnen het managementteam? Dit heeft ook een impact op de fysieke locatie (momenteel een tijdelijke plek op het secretariaat).
- **Uitbouw integratiedienst:** uit de kwalitatieve analyse blijkt een grote verscheidenheid aan acties, kansen, uitdagingen, linken, vragen om samenwerking, enz. Uit de kwantitatieve analyse blijkt dat de uitdagingen/verwachtingen groot zijn. Om een optimaal resultaat te bereiken is dit praktisch niet haalbaar voor 1 personeelslid (4/5de) en is een uitbreiding van werkuren/personeel nodig.

Op inhoudelijk/budgettair vlak

- **Buddyproject:** nood aan ondersteuning van de beleidsmedewerker integratie daar de uitvoering, opvolging, coaching van het buddyproject erg arbeidsintensief is. Weerkerende signalen: vraag naar extra oefenkansen Nederlands om de Nederlandse taal intensiever en diepgaander te oefenen naast/na de Nederlandse cursussen van CVO/CBE. Nood aan occasionele kinderopvang om te kunnen deelnemen aan taallessen. Nood aan uitbreiding van de Huiswerkbrug omwille van de ellenlange wachtlijsten.
- **Huiswerkbrug:** dit project van Begeleid Wonen Tienen ontvangt al jaren subsidies van de stad/OCMW. Situatie eind 2018: 48 leerlingen worden ondersteund waarvan 36 uit het basisonderwijs en 12 uit het secundair onderwijs. In totaal krijgen 34 gezinnen ondersteuning door 16 studenten en 11 vrijwilligers. De wachtlijst groeit nog steeds (momenteel 24 gezinnen, daarvan ontvingen 16 gezinnen nog nooit eerder begeleiding). Nood aan uitbreiding van het project (extra subsidies?).
- **Brugfiguur basisonderwijs:** uit de evaluatie van het project met de directies van de basisscholen blijkt dat de brugfiguur een duidelijke meerwaarde betekent om anderstalige ouders te bereiken en meer te betrekken met het schoolgebeuren. Ook binnen de outreachende werking van het OCMW wordt de brugfiguur ingezet als bruggenbouwer en tolk. Signalen vanuit OKAN (secundair onderwijs) waar ook nood is aan een dergelijke brugfiguur. Dringende vraag naar uitbreiding van het project (minstens voltijds – extra subsidies?).
- **Regierol rond anderstaligheid en taalstimulering:** de laatste jaren werden verschillende initiatieven opgestart om in te spelen op de noden (Taalpunt, Taalbad, Buddyproject, Huiswerkbrug, Kom Binnen, Tiense Wereldvrouwen, Taal In Praktijk, enz.) en recent 3 projecten (Boekenstoet, Babybabbel). Eind 2018 dienden Riso Vlaams-Brabant i.s.m. partners (waaronder de stad) het project ‘Tien voor taal in Tienen’ in met als doel om taalkansen te creëren voor anderstalige kinderen van 2,5 tot 6 jaar en hun ouders zowel binnen de schoolse context als daarbuiten. Het project werd niet goedgekeurd, de provincie is van oordeel dat de rol van coördinatie behoort tot het reguliere takenpakket van de stad en het projectvoorstel moet in die zin inhoudelijk worden onderbouwd. Essentieel/cruciaal is de aanstelling van een taalcoördinator die de projecten coördineert/aanstuurt/overleg organiseert.
- **Ondersteuning onderwijs en oefenkansen Nederlands:** 80% anderstalige kinderen in sommige kleuter- en basisscholen. De scholen luiden de alarmbel! Steeds meer ouders en kinderen die de Nederlandse taal nog niet helemaal machtig zijn, zoeken extra ondersteuning en oefenkansen Nederlands binnen het buddyproject, het taalbad, de Huiswerkbrug, via initiatieven zoals Taal In Praktijk en praatgroep Kom Binnen. Vanuit de Tiense scholen in het LOP komen signalen dat ze nood hebben aan (welzijns)partners en input om een antwoord te bieden aan de toenemende diversiteit in de scholen. Ook vanuit OKAN komen er signalen over een toenemend aantal leerlingen die onvoldoende leervaardigheid hebben om Nederlands te leren, waardoor hun verdere schoolloopbaan gehypothekeerd wordt.

- **Vrijwilligers:** veel stadsdiensten/projecten doen beroep op vrijwilligers, doch er is geen eenduidige werking (bv. vergoeding).
- **Participatie van kansengroepen aan het vrijetijdsaanbod:** de nieuwe afsprakennota moet ingediend worden voor oktober 2019. Voor de organisatie van het lokaal netwerk en de opmaak en concrete opvolging van een nieuwe afsprakennota is het essentieel om een trekker/eigenaar te bepalen. De invoering van een UiTPAS vereist extra personeel en budget.
- **AMIF-projecten:** Moedergroep (project maatschappelijke oriëntatie laaggeletterde moeders) en Jongerengroep (project maatschappelijke oriëntatie OKAN-jongeren). Occasionele kinderopvang en de zoektocht naar een geschikte locatie blijven een probleem. Deze projecten hebben hun meerwaarde duidelijk bewezen doch blijven afhankelijk van toekenning van subsidies, er is nood aan structurele inbedding (binnen de stad?) zodat de continuering gegarandeerd wordt vanaf 2020.

9. ONDERWIJS EN VORMING

9.1. LEERLINGENAANTALLEN EN ONDERWIJSVORMEN

Onze stad beschikt over een uitgebreid scholenaanbod. Meer dan 6.500 leerlingen trekken dagelijks naar een Tiense school.

BASISONDERWIJS

De basisscholen liggen verspreid over het centrum van de stad en een aantal deelgemeenten. Er gaan jaarlijks ca. 3.500 leerlingen naar de basisscholen.

SECUNDAIR ONDERWIJS

Deze scholen zijn allemaal gelegen in het centrum van de stad. Er gaan jaarlijks ca. 3.000 leerlingen naar de secundaire scholen.

ONDERWIJSVORMEN

In Tienen zijn er drie onderwijsvormen aanwezig: ASO (algemeen secundair onderwijs), BSO (beroepssecundair onderwijs) en TSO (technisch secundair onderwijs). Voor het volgen van KSO (kunst secundair onderwijs) moeten leerlingen zich verplaatsen naar andere steden. In elk studiegebied en in iedere onderwijsvorm wordt door de netten een gevarieerde reeks studierichtingen aangeboden. Inzake hoger onderwijs is in Tienen geen aanbod.

Tienen telt 2 scholen voor volwassenenonderwijs met name CBE Open School en CVO De Nobel.

KERNCIJFERS KLEUTERONDERWIJS

Tabel 1: Aantal leerlingen gewoon en buitengewoon kleuteronderwijs t.o.v. kleuterpopulatie (2,5- tot 5-jarigen) volgens vestigingsplaats voor de stad Tienen

	# lln. kleuters	# kleuters tussen 2,5 en 5 jaar	Aandeel lln. kleuters t.o.v. kleuterpopulatie
2008	1.100	1.095	100,5
2009	1.148	1.153	99,6
2010	1.250	1.232	101,5
2011	1.227	1.228	99,9
2012	1.252	1.240	101
2013	1.294	1.300	99,5
2014	1.301	1.292	100,7
2015	1.266	1.267	99,9
2016	1.284	1.308	98,2
2017	1.293	1.313	98,5

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 2: Aandeel leerlingen kleuters ten opzichte van kleuterpopulatie

	Tienen	BELFIUS	Vlaams Gewest
2008	100,5	106,1	102,3
2009	99,6	106,3	102,2
2010	101,5	106,9	102,2
2011	99,9	107	102,3
2012	101	107,2	102,2
2013	99,5	107,3	102,2
2014	100,7	107,1	102,3
2015	99,9	106,5	102,1
2016	98,2	106,6	102,3
2017	98,5	106,3	102,5

Bron: Gemeentemonitor 2018

Het aantal leerlingen in het gewoon en buitengewoon kleuteronderwijs dat in Tienen school loopt is t.o.v. de kleuterpopulatie tussen 2,5 en 5 jaar eerder laag te noemen in vergelijking met de steden en gemeenten in de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest.

KERNCIJFERS LAGER ONDERWIJS

Tabel 3: Aantal leerlingen gewoon en buitengewoon lager onderwijs t.o.v. 6- tot 11-jarigen volgens vestigingsplaats voor de stad Tienen

	# ln. lager onderwijs	# kinderen tussen 6 en 11 jaar	Aandeel leerlingen t.o.v. 6- tot 11-jarigen
2005	1.774	1.761	100,7
2006	1.782	1.754	101,6
2007	1.730	1.751	98,8
2008	1.740	1.786	97,4
2009	1.772	1.815	97,6
2010	1.873	1.845	101,5
2011	1.865	1.888	98,8
2012	1.926	1.959	98,3
2013	1.959	2.022	96,9
2014	1.998	2.104	95
2015	2.097	2.229	94,1
2016	2.167	2.292	94,5
2017	2.218	2.353	94,3

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 4: Aandeel leerlingen ten opzichte van 6- tot 11-jarigen

	Tienen	BELFIUS	Vlaams Gewest
2005	100,7	109,3	101
2006	101,6	108,9	100,7
2007	98,8	108,5	100,5
2008	97,4	108,2	100,4
2009	97,6	108,5	100,4
2010	101,5	108,5	100,3
2011	98,8	108,5	100,1
2012	98,3	108,5	100,3
2013	96,9	108,9	100,4
2014	95	108,5	100,3
2015	94,1	108,1	100,2
2016	94,5	107,9	100,2
2017	94,3	107,4	100

Bron: Gemeentemonitor 2018

Het aantal leerlingen in het gewoon en buitengewoon lager onderwijs dat in Tienen school loopt is t.o.v. het aantal kinderen tussen 6 en 11 jaar wederom eerder laag te noemen in vergelijking met de steden en gemeenten in de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest.

Tabel 5: Schoolse vertraging in het gewoon lager onderwijs volgens vestigingsplaats voor de stad Tienen

	Aandeel schoolse vertraging - jongens	Aandeel schoolse vertraging - meisjes	Aandeel schoolse vertraging - totaal
2009	14,8	13	13,9
2010	15,6	14,1	14,8
2011	14,7	16	15,4
2012	14,9	15,8	15,4
2013	12,3	15,4	13,9
2014	13,3	15,3	14,3
2015	14,2	14,4	14,3
2016	13,8	13	13,4
2017	13,4	11,7	12,5

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 6: Schoolse vertraging in het gewoon lager onderwijs volgens vestigingsplaats

	Tienen			BELFIUS			Vlaams Gewest		
	Aandeel meisjes	Aandeel jongens	Totaal	Aandeel meisjes	Aandeel jongens	Totaal	Aandeel meisjes	Aandeel jongens	Totaal
2009	14,8	13	13,9	15,3	14,2	14,8	16,1	14,5	15,3
2010	15,6	14,1	14,8	15,3	14	14,6	16,3	14,6	15,5
2011	14,7	16	15,4	15,4	14,1	14,7	16,2	14,9	15,5
2012	14,9	15,8	15,4	15,1	14	14,5	16	14,8	15,4
2013	12,3	15,4	13,9	14,4	13,4	13,9	15,4	14,1	14,7
2014	13,3	15,3	14,3	13,9	12,8	13,4	14,6	13,4	14
2015	14,2	14,4	14,3	13,4	12,2	12,8	14	12,7	13,4
2016	13,8	13	13,4	12,7	11,3	12	13,6	12,1	12,9
2017	13,4	11,7	12,5	12,3	10,9	11,6	13	11,6	12,3

Bron: Gemeentemonitor 2018

Leerlingen met schoolse vertraging hebben een vertraging of achterstand opgelopen ten opzichte van de groep leerlingen waar zij volgens hun geboortjaar toe zouden moeten behoren. Het aandeel leerlingen met schoolse vertraging in het lager onderwijs in Tienen is lichtjes hoger dan in de steden en gemeenten van de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest maar de verschillen zijn minimaal.

KERNCIJFERS SECUNDAIR ONDERWIJS

Tabel 7: Aantal leerlingen gewoon en buitengewoon secundair onderwijs t.o.v. 12- tot 17-jarigen volgens vestigingsplaats (inclusief deeltijds onderwijs) voor de stad Tienen

	# lln. secundair onderwijs	# kinderen tussen 12 en 17 jaar	Aandeel leerlingen t.o.v. 12- tot 17-jarigen
2006	3.011	1.878	160,3
2007	3.013	1.929	156,2
2008	2.985	1.923	155,2
2009	2.887	1.898	152,1
2010	2.829	1.841	153,7
2011	2.816	1.831	153,8
2012	2.840	1.863	152,4
2013	2.876	1.851	155,4
2014	2.871	1.875	153,1
2015	2.851	1.969	144,8
2016	2.872	2.026	141,8
2017	2.958	2.071	142,8

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 8: Aandeel leerlingen ten opzichte van 12- tot 17-jarigen

	Tienen	BELFIUS	Vlaams Gewest
2006	160,3	172,6	104,0
2007	156,2	173,1	104,1
2008	155,2	173,6	104,2
2009	152,1	174,6	104,7
2010	153,7	174,3	104,4
2011	153,8	175,0	104,6
2012	152,4	176,3	104,8
2013	155,4	177,4	104,8
2014	153,1	178,1	105,1
2015	144,8	178,6	105,7
2016	141,8	179,9	106,4
2017	142,8	180,3	106,0

Bron: Gemeentemonitor 2018

Het aantal leerlingen in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs dat in Tienen school loopt is t.o.v. het aantal kinderen tussen 12 en 17 jaar laag te noemen in vergelijking met de steden en gemeenten in de Belfius-cluster. T.o.v. het Vlaams Gewest is dit aandeel dan weer hoog.

Tabel 9: Schoolse vertraging in het gewoon secundair onderwijs volgens vestigingsplaats voor de stad Tienen

	# jongens	# meisjes	# totaal	Aandeel jongens	Aandeel meisjes	Aandeel totaal
2005	446	313	759	31,6	21,4	26,4
2006	441	329	770	32,5	22,6	27,4
2007	418	327	745	30,5	22,7	26,5
2008	416	343	759	30,6	23,9	27,2
2009	394	348	742	30,8	25,3	28
2010	398	395	793	32	29,2	30,6
2011	394	392	786	31,2	29,5	30,3
2012	399	368	767	31,1	27,7	29,3
2013	397	349	746	30,4	25,4	27,8
2014	356	355	711	27,5	25,2	26,3
2015	351	349	700	26,8	24,5	25,6
2016	363	343	706	27,5	24,1	25,8
2017	389	346	735	28,3	24	26,1

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 10: Aandeel leerlingen met schoolse vertraging in het gewoon secundair onderwijs volgens vestigingsplaats

	Tienen			BELFIUS			Vlaams Gewest		
	Aandeel jongens	Aandeel meisjes	Totaal	Aandeel jongens	Aandeel meisjes	Totaal	Aandeel jongens	Aandeel meisjes	Totaal
2005	31,6	21,4	26,4	27,7	19,4	23,8	32,3	23,8	28,1
2006	32,5	22,6	27,4	27,9	19,4	23,9	32,1	23,8	28
2007	30,5	22,7	26,5	28,3	19,8	24,3	32,3	24,2	28,3
2008	30,6	23,9	27,2	28,3	20,4	24,5	32,6	24,7	28,7
2009	30,8	25,3	28	28,4	20,8	24,8	32,6	25,2	29
2010	32	29,2	30,6	28,5	21,2	25	32,6	25,4	29,1
2011	31,2	29,5	30,3	28,2	21,2	24,9	32,4	25,5	29
2012	31,1	27,7	29,3	27,5	21,2	24,5	32,1	25,5	28,8
2013	30,4	25,4	27,8	27,2	20,8	24,2	31,8	25,2	28,6
2014	27,5	25,2	26,3	27,3	20,7	24,2	31,8	25,2	28,5
2015	26,8	24,5	25,6	26,9	20,6	23,9	31,4	25	28,2
2016	27,5	24,1	25,8	26,4	20,3	23,5	31	24,6	27,9
2017	28,3	24	26,1	25,9	20,1	23,2	30	23,9	27

Bron: Gemeentemonitor 2018

Het aandeel leerlingen met schoolse vertraging in het secundair onderwijs in Tienen is lichtjes hoger dan in de steden en gemeenten van de Belfius-cluster. T.o.v. het Vlaams Gewest dan weer lager.

9.2. CAPACITEITSPROBLEMATIEK SCHOOLINFRASTRUCTUUR SECUNDAIR ONDERWIJS

Heel wat steden kampen momenteel of in de nabije toekomst met een tekort aan plaatsen in het onderwijs. In Tienen is dit ook het geval. De Vlaamse regering besliste op 19 oktober 2018 om bijkomende middelen te investeren in extra plaatsen op school in Vlaanderen voor de periode 2019-2021. De selectie van gemeenten waar scholen extra capaciteitsmiddelen kunnen ontvangen, gebeurde op basis van een nieuwe wetenschappelijke studie die de vraag en het aanbod inzake schoolcapaciteit zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs in kaart bracht.

Deze nieuwe Capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur leerplichtonderwijs toont aan dat de verwachte capaciteitsdruk in het secundair onderwijs (schooljaar 2024-2025) het noodzakelijk maakt om in Tienen bijkomende plaatsen in het secundair onderwijs te voorzien.

De scholen op ons grondgebied zullen financieel ondersteund worden om de capaciteit in het secundair onderwijs te verhogen. Voor capaciteitsprojecten in het secundair onderwijs wordt voor Tienen een bedrag van 2.763.000 euro voorzien. Met het opzetten van kwalitatieve capaciteitsprojecten dienen de capaciteitsnoden in het secundair onderwijs in Tienen gelenigd te worden.

9.3. TEVREDENHEID OVER ONDERWIJSVOORZIENINGEN

Tabel 11: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de onderwijsvoorzieningen (2017)

	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	3%	10%	86%
Vlaams Gewest	3%	9%	87%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Ten opzichte van het Vlaams Gewest scoort Tienen gemiddeld inzake de tevredenheid van de burgers over de onderwijsvoorzieningen in onze stad.

10. ONDERNEMEN EN ARBEIDSMARKT

Het economisch beleid heeft een flinke vlucht voorwaarts genomen. Bovenop het organiseren van een basisdienstverlening voor ondernemers en het uitvoeren van een aantal opgelegde taken, moeten stadsbesturen nu resoluut kiezen voor een meer proactieve houding. Het ontwikkelen van een visie, het durven gaan voor innovatieve projecten en het herdenken van de dienstverlening maken nu deel uit van het economisch beleid. Het integrale beleid, waarbij economie een synergie vormt met andere relevante beleidsdomeinen, krijgt stilaan vorm.

Economie dient benaderd te worden als horizontaal beleidsdomein met verwevenheid met andere beleidsdomeinen zoals ruimtelijke ordening, milieu, mobiliteit, werkgelegenheid en fiscaliteit. Om een goede inbreng in de integrale beleidsplanning te kunnen garanderen, blijft een duidelijke visie op het economisch leven en de uitdagingen die aangepakt moeten worden, evenwel onmisbaar.

Tienen heeft belangrijke troeven om bedrijven, winkels en zelfstandigen aan te trekken:

- goede ligging vlakbij de autosnelweg E40;
- op relatief korte afstand van Leuven, Brussel en Zaventem;
- de Feed Food Health campus is een unieke kenniscluster die ruimte biedt voor onderzoek en bedrijvigheid in het brede domein van gezonde voeding voor mens en dier;
- tal van gevestigde bedrijven in Tienen;
- nabijheid en intensief samenwerkingsverband met de KU Leuven;
- Tienen beschikt over een duurzaam en dynamisch economisch netwerk (o.m. Businessclub, VOKA, KwiXX, Unizo).

Als lokaal bestuur zetten we in op het faciliteren van het ondernemerschap in de meest ruime betekenis. De dienst lokale economie ziet erop toe dat vergunningen binnen de kortst mogelijke termijn kunnen afgeleverd kunnen worden.

10.1. ONDERNEMINGEN

10.1.1. BEDRIJVENZONES

Tienen is een aantrekkelijke vestigingsstad voor bedrijven. De stad Tienen telt vandaag acht bedrijvzones:

- bedrijvzone Soldatenplein met Bosch-site;
- bedrijvzone Bost-Gallic;
- bedrijvzone Tienen-Grijpen;
- bedrijvzone Leeuwerik;
- bedrijvzone Drie Tommen;
- bedrijvzone Tiense suiker;
- bedrijvzone Leuvenselaan;
- Feed Food Health campus.

Kaart 1: Overzicht van de bedrijvzones in Tienen

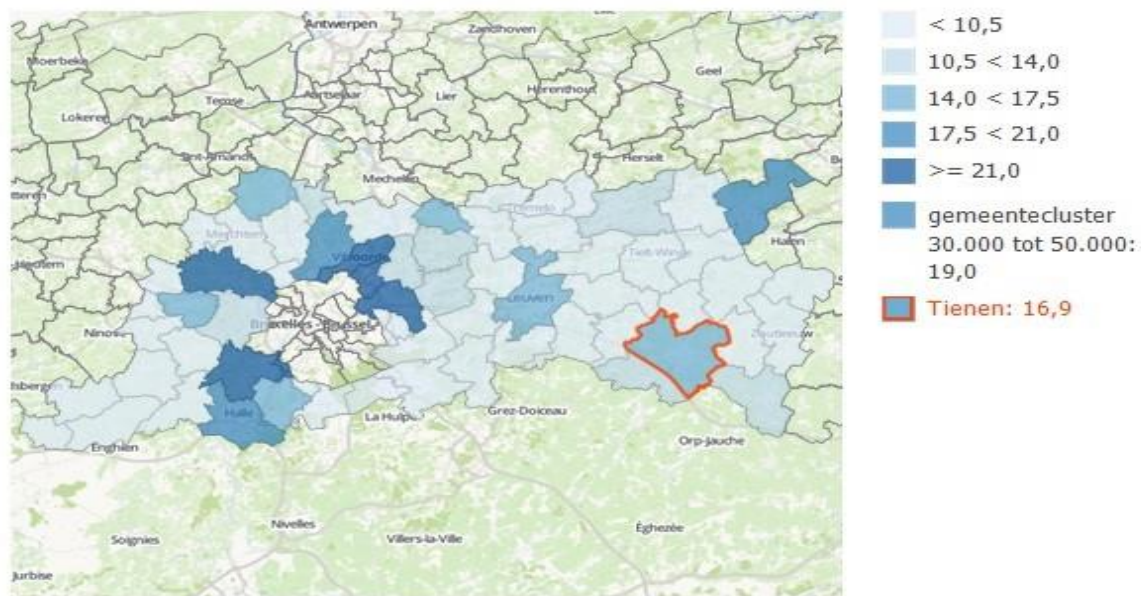
De stad heeft nog 43 ha industriegebied beschikbaar aan de Ambachtenlaan om bijkomende lokale en regionale bedrijventerreinen te ontwikkelen (goedkeuring van het deelplan 'Regionaal bedrijventerrein Soldatenveld'). In de nieuwe KMO-zone De Drie Tommen in Grimde is 2,1 ha ruimte beschikbaar voor bedrijven.

De Biogenerator FFH regio Leuven-Tienen-Port is een incubatiecentrum dat startende bedrijven uit de landbouw en voedingssector ondersteunt. Partners hier zijn de POM Vlaams Brabant, Interleuven, de Tiense Suikerraffinaderij, Kim's Chocolates, Kestens Invest, Nelissen, Bemefa en Blankedale.

10.1.2. RUIMTE VOOR ONDERNEMEN

In Tienen is **16,9%** van de bebouwde oppervlakte bestemd voor bedrijvigheid. Dit lijkt vrij veel ten opzichte van 11,3% in Vlaams-Brabant en 15,9% in het Vlaams Gewest, maar in de cluster van de steden en gemeenten met 30.000 tot 50.000 inwoners is 19% van de bebouwde oppervlakte bestemd voor bedrijvigheid.

Kaart 2: Bebouwde oppervlakte bestemd voor bedrijvigheid

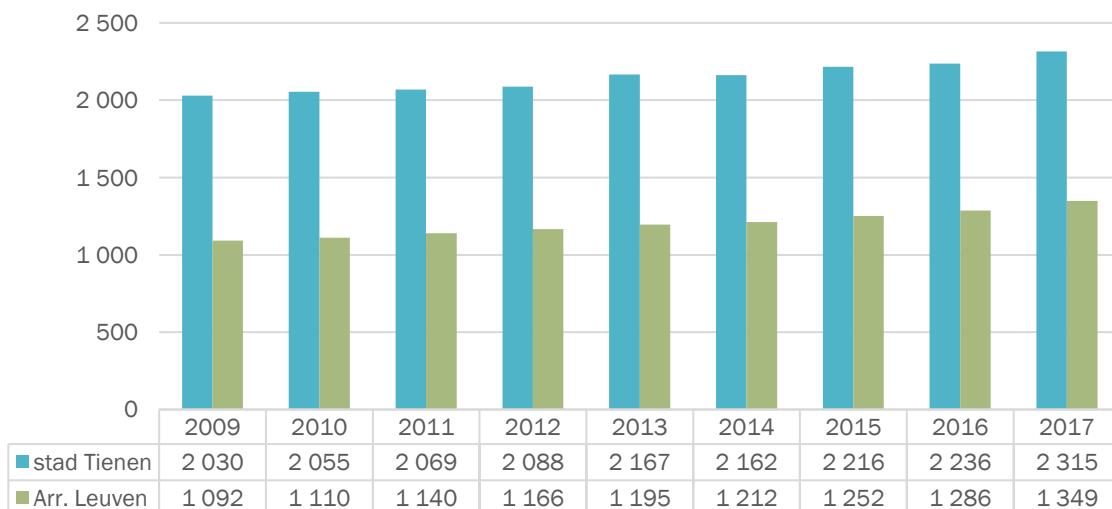

Bron: Statbel | Provincies in Cijfers

10.1.3. EVOLUTIE VAN HET AANTAL ONDERNEMINGEN

Het aantal ondernemingen in Tienen stijgt jaarlijks, maar hetzelfde fenomeen doet zich voor bij de andere gemeenten in het arrondissement Leuven (de cijfers van de cluster arrondissement Leuven betreffen het gemiddeld aantal ondernemingen in de steden en gemeenten van het arrondissement Leuven).

Grafiek 1: Evolutie van het aantal ondernemingen

Bron: Provincies in cijfers

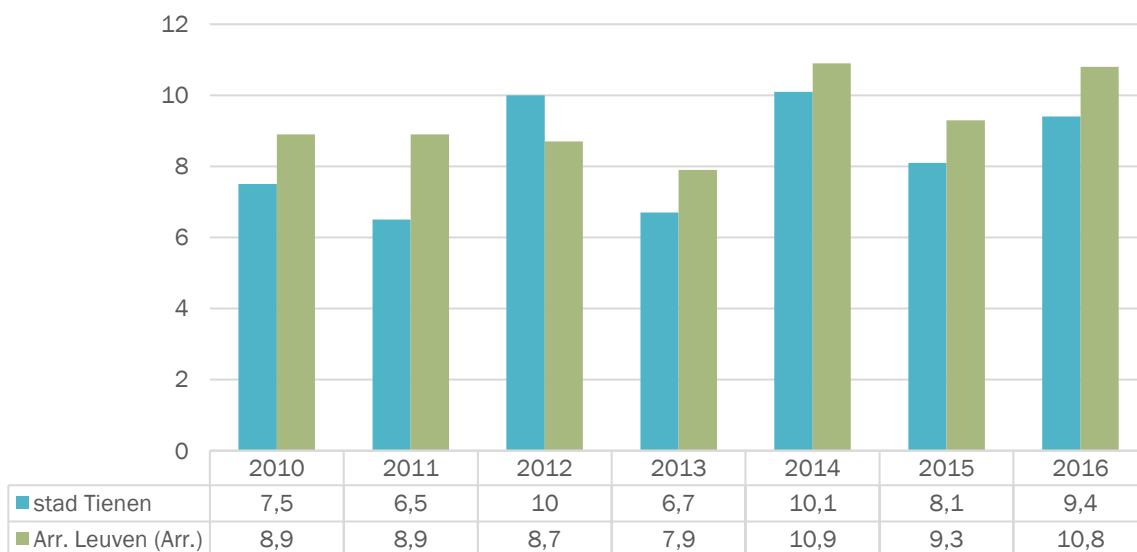
Het aantal ondernemingen in Tienen stijgt jaarlijks, maar hetzelfde fenomeen doet zich voor bij de andere gemeenten in het arrondissement Leuven (de cijfers van de cluster arrondissement Leuven betreffen het gemiddeld aantal ondernemingen in de steden en gemeenten van het arrondissement Leuven).

De stijging in Tienen is te verklaren door het hoge aantal bedrijvzones (zowel KMO als industrie). De verwachting is dat deze cijfers in de volgende jaren zullen blijven stijgen aangezien er verder zal geïnvesteerd worden in bijkomende ontwikkelingen zoals de industriezone aan de Ambachtenlaan.

10.1.4. OPRICHTINGSRATIO

De oprichtingsratio geeft de verhouding weer tussen het aantal oprichtingen in een bepaald jaar tegenover het aantal ondernemingen in dat jaar:

Grafiek 2: Oprichtingsratio

Bron: Provincies in Cijfers

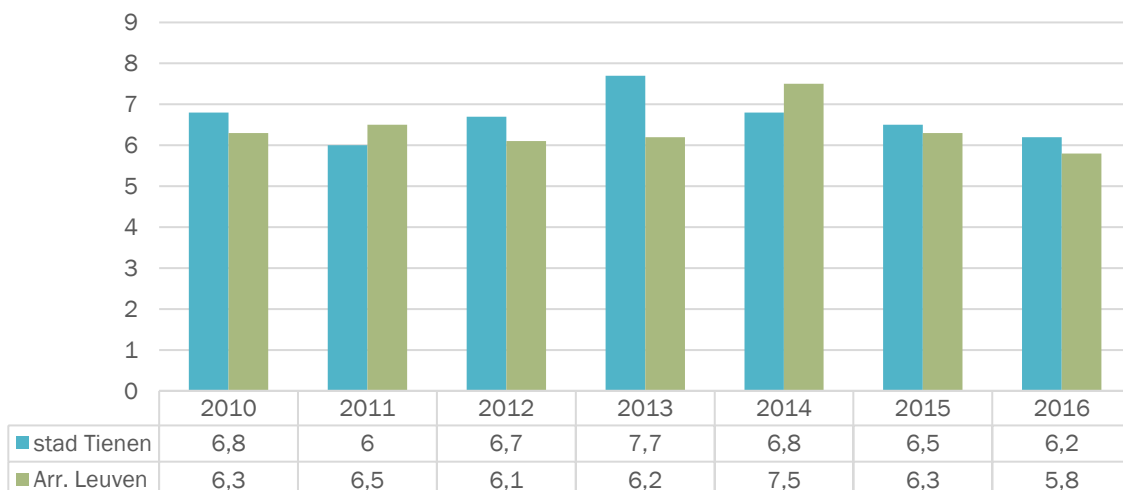
Behoudens het jaar 2012 ligt de oprichtingsratio in Tienen lager dan gemiddeld in de andere steden en gemeenten van het arrondissement Leuven. Als we deze trend willen keren zullen we meer moeten gaan inzetten op het aantrekken van nieuwe KMO's en bedrijven.

10.1.5. STOPZETTINGSRATIO

De stopzettingsratio geeft de verhouding weer tussen het aantal stopzettingen in een bepaald jaar tegenover het aantal ondernemingen in dat jaar.

De stopzettingsratio in Tienen is vrij stabiel en ligt steeds tussen de 6 en 7,7%. De tendens is lichtjes dalend. Uit deze indicator valt weinig af te leiden behoudens dat Tienen op dit vlak niet beter of slechter scoort dan andere gemeenten (zowel t.o.v. gemeenten arrondissement Leuven als t.o.v. vergelijkbare steden en gemeenten in de Belfius-cluster).

Grafiek 3: Stopzettingsratio's

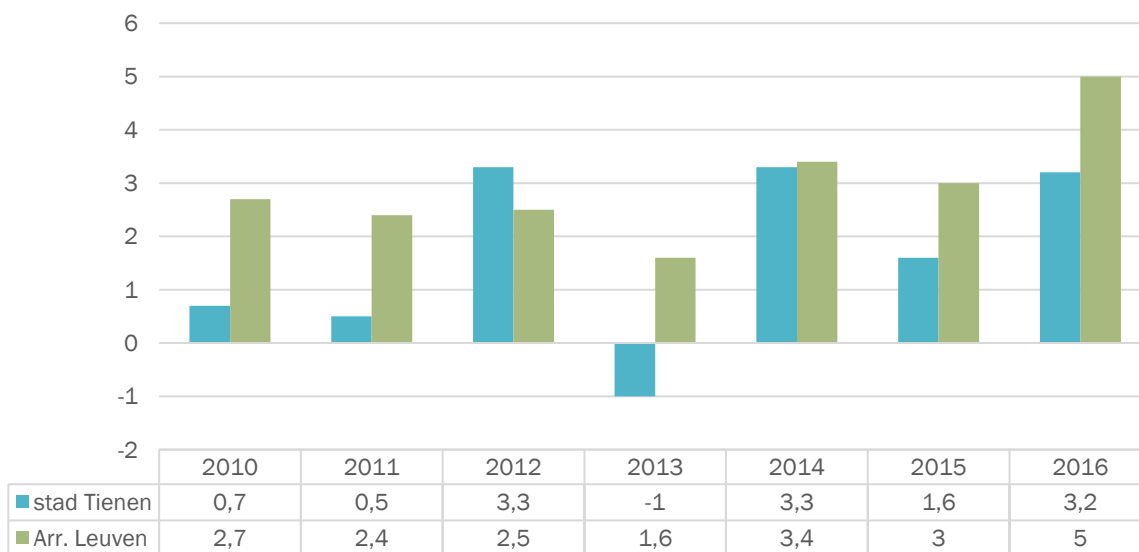

Bron: Provincies in Cijfers

10.1.6. NETTO-GROEIRATIO

De netto-groeiratio relateert het verschil tussen oprichtingen en stopzettingen in een bepaald jaar tegenover het aantal ondernemingen in dat jaar:

Grafiek 4: Nettogroeiratio

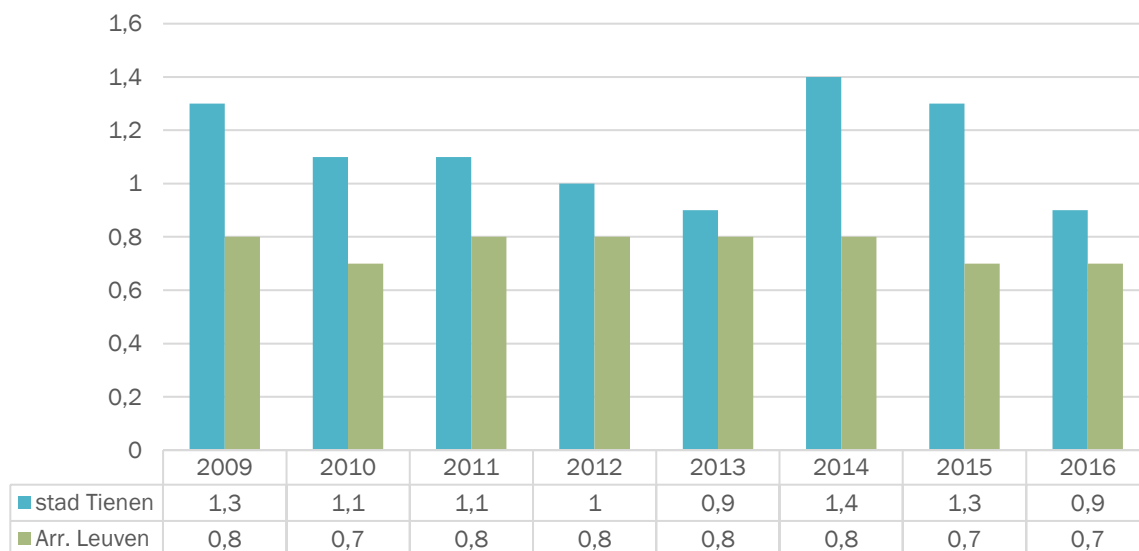
Bron: Provincies in Cijfers

Op deze belangrijke indicator scoort Tienen steeds minder goed ten opzichte van de andere gemeenten (ook in vgl. met de gemeenten in onze Belfius-cluster). In 2016 was de gemiddelde nettogroeiratio voor het Vlaams Gewest 4,15% (5% in het arrondissement Leuven).

10.1.7. FAILLISSEMENTS-RATIO

De faillissementsratio relateert het aantal faillissementen aan het aantal ondernemingen.

Grafiek 5: Faillissementsratio

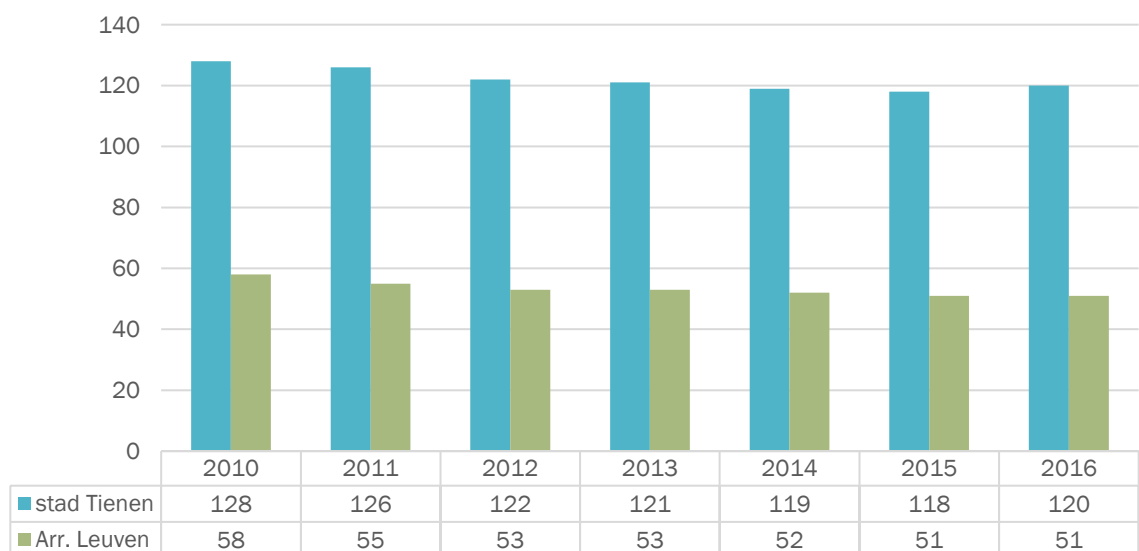

Bron: Provincies in Cijfers

Tienen scoort op dit vlak elk jaar lichtjes hoger dan de andere gemeenten van het arrondissement Leuven maar het betreft minieme verschillen. Door het feit dat in Tienen veel ondernemingen zijn, is uiteraard de kans ook groter dat meer bedrijven failliet gaan.

10.2. LAND- EN TUINBOUWBEDRIJVEN

Grafiek 6: Aantal land- en tuinbouwbedrijven

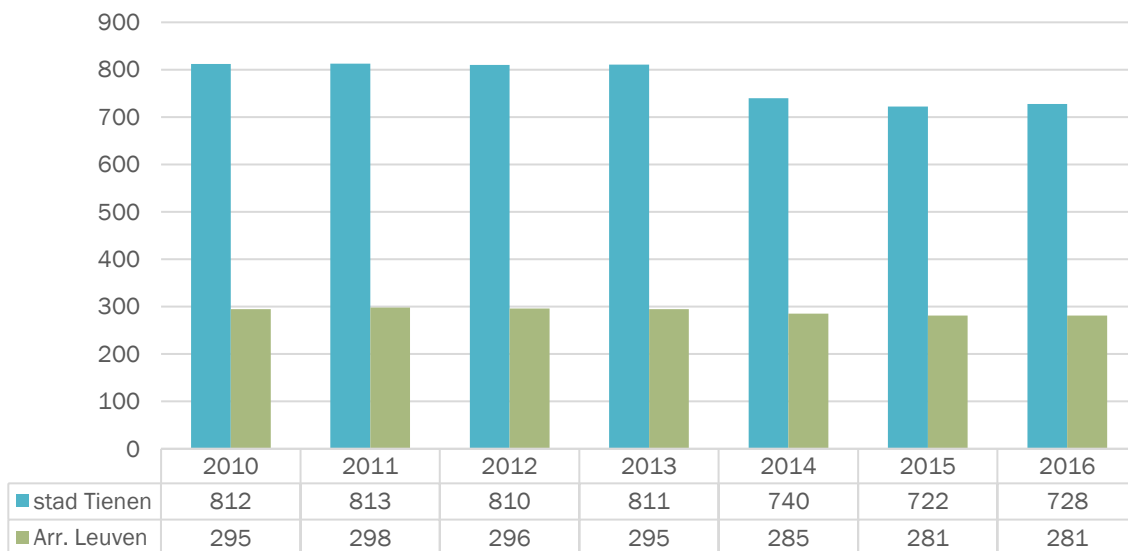
Bron: Provincies in Cijfers

De tendens in het aantal land- en tuinbouwbedrijven in Tienen is licht dalend maar zeker niet spectaculair. Deze sector blijft zeer belangrijk voor onze stad.

10.3. DETAILHANDEL

In Tienen is een sterk dalende negatieve trend in het aantal commerciële panden (niet leegstand + leegstand) waar te nemen: in absolute cijfers gaat het over een afname van 812 naar 692 panden voor de periode 2010-2018.

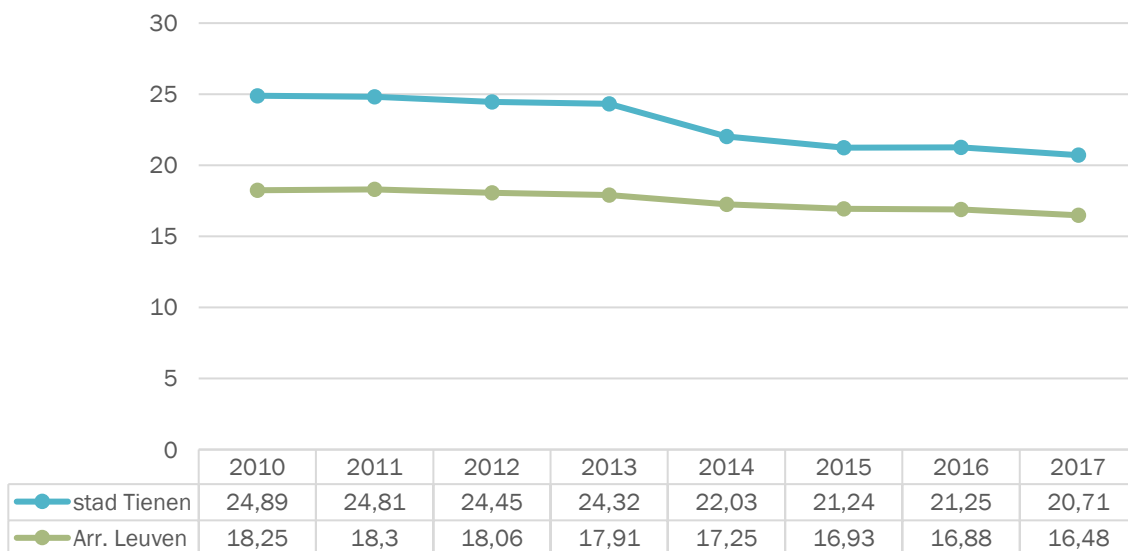
Grafiek 7: Evolutie aantal handelspanden

Bron: Provincies in cijfers

Vooraf in het jaar 2014 kende Tienen een forse daling van het aantal handelspanden. Sindsdien blijft de algemene trend in dalende lijn.

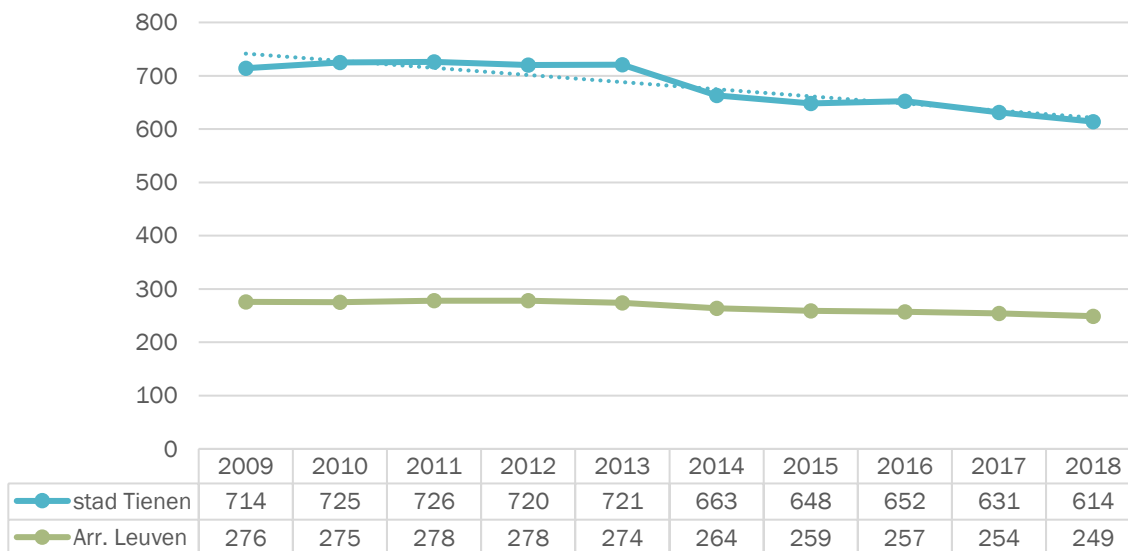
Grafiek 8: Handelspanden ten opzichte van inwoners (1.000/gemeente)

Bron: Provincies in Cijfers

In Tienen zijn er 20,71 handelspanden in brede zin per 1.000 inwoners (2017). Dit aantal is gemiddeld hoger dan in de andere gemeenten en steden van ons arrondissement, maar de daling van het aantal handelspanden is wel hoger in Tienen dan in de rest van ons arrondissement. Ter vergelijking: in de gemeentecuster gemeenten met 30.000 tot 50.000 inwoners is dat 20,21 per 1.000 inwoners. Tienen zit dus op het gemiddelde met vergelijkbare steden en gemeenten, maar in 2008 was dit aantal echter nog 23,99 in Tienen en 21,39 in de gemeentecuster van de gemeenten van 30.000 tot 50.000 inwoners.

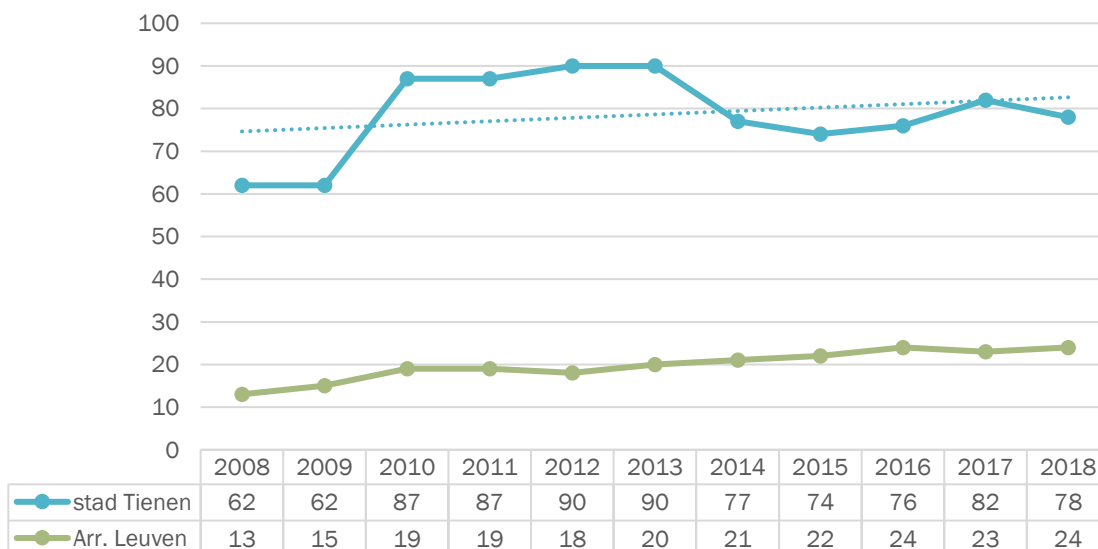
Grafiek 9: Overzicht gevulde handelspanden

Bron: Provincies in Cijfers

Het aantal gevulde handelspanden in Tienen kent sinds 2010 een dalende trend.

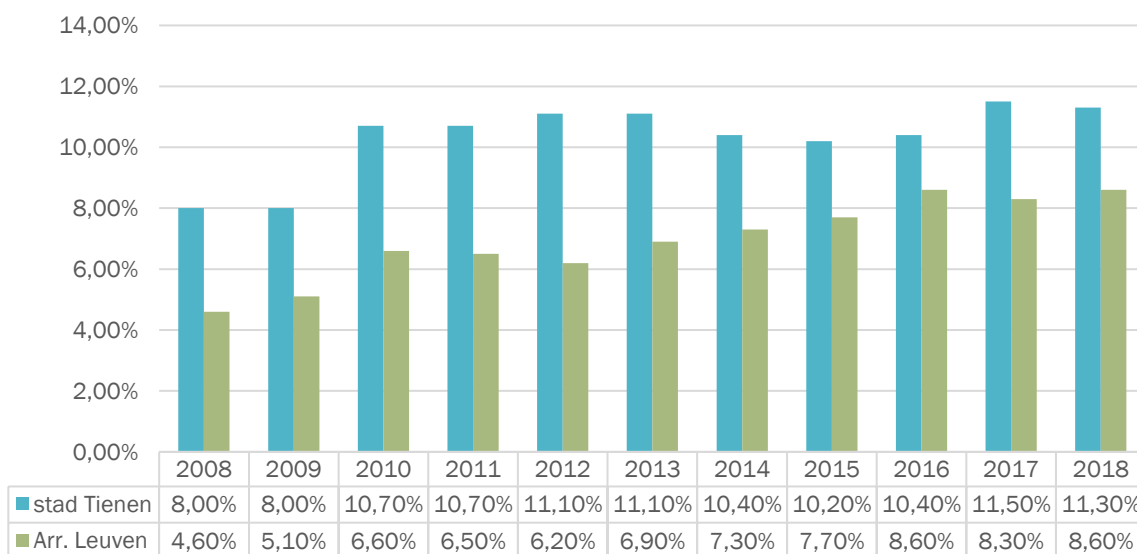
Grafiek 10: Overzicht leegstaande handelspanden

Bron: Provincies in Cijfers

Een belangrijk probleempunt te Tienen blijft de leegstand. De leegstand is de laatste jaren wel vrij stabiel en niet meer zo hoog als op zijn hoogtepunt in 2013.

Grafiek 11: Percentage leegstaande handelspanden

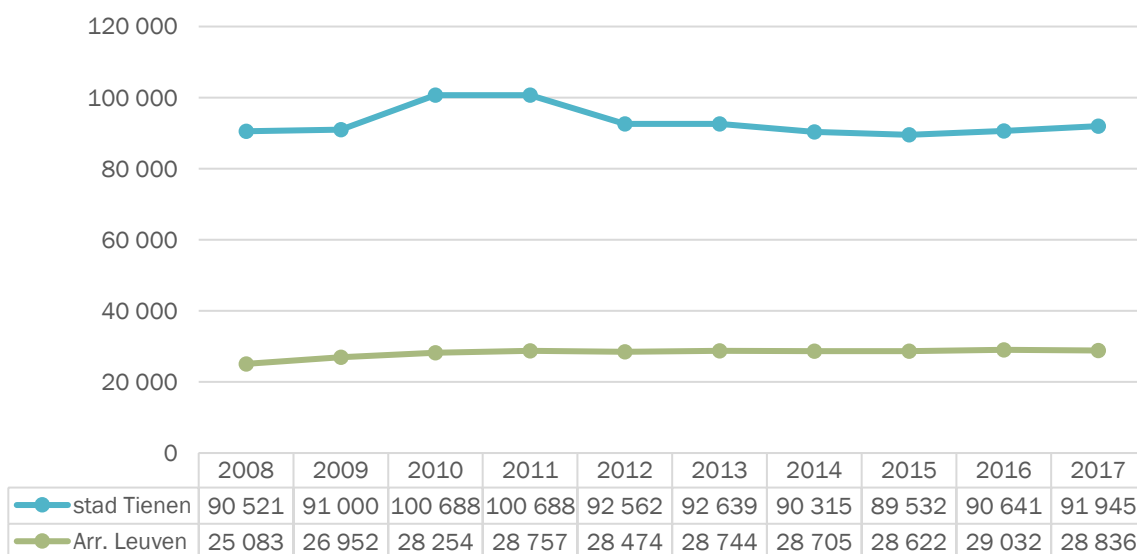
Bron: Provincies in Cijfers

Tienen kent een vrij hoog leegstandscijfer (ca. 11,3% in 2018). T.o.v. de andere steden en gemeenten in het arrondissement Leuven blijft dit cijfer hoger maar een tendens is wel merkbaar dat de leegstandscijfers in de andere gemeenten van het arrondissement iets sterker aan het stijgen zijn. In Tienen merken we de laatste jaren een zekere stabilisering van de leegstand.

Als we kijken naar het soort leegstand (op basis van gegevens voor het jaar 2017), zien we dat het basisaandeel bestaat uit de zogenaamde frictieleegstand (37,8%). Het zijn panden die minder dan 1 jaar leeg staan. De langdurige leegstand is ook goed voor 32,9% en betreft panden die tussen 1 en 3 jaar leegstaan. De laatste categorie is de structurele leegstand (29,3%) met panden die langer dan 3 jaar leegstaan.

Voorname­lijk de twee laatste categorieën vormen een aandachtspunt voor het beleid op zowel korte, middellange als lange termijn. Leegstandscijfers zijn steeds een momentopname maar voor deze 2 categorieën geldt deze redenering uiteraard niet.

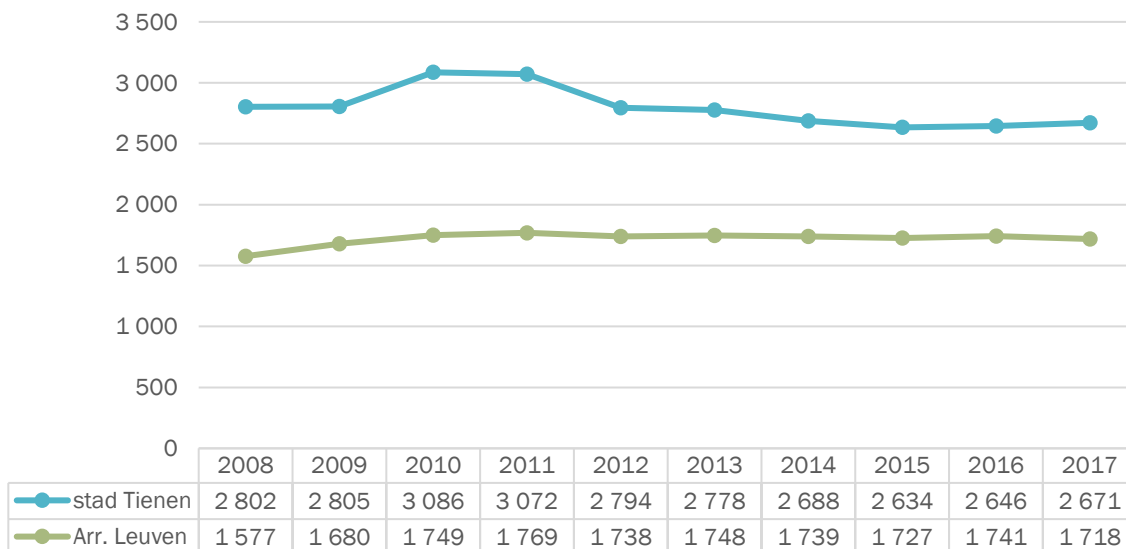
Grafiek 12: Winkeloppervlakte

Bron: Provincies in Cijfers

Een andere belangrijke parameter bij de inijk in het handelsaanbod is de winkelvloeroppervlakte. De laatste jaren is, na een jarenlange dalende trend, weer een lichte stijging vast te stellen van de winkelvloeroppervlakte in Tienen. Een belangrijk gegeven daarbij is evenwel dat de totale oppervlakte aan leegstand van handelspanden tussen 2008 en 2017 gestegen is van **6.253 m² naar 10.604 m².**

Grafiek 13: Winkelvloeroppervlakte per 1.000 inwoners

Bron: Provincies in Cijfers

Globaal gesteld kunnen we stellen dat de winkelvloeroppervlakte in Tienen, t.o.v. de steden en gemeenten in het arrondissement Leuven, veel hoger is wat voornamelijk te verklaren valt door onze stedelijke functie.

10.4. WINKELGEBIEDEN

In Tienen is veel verspreide bewinkeling. In eerste instantie gaat het om een groepering per straat/zone, winkelgebieden genaamd.

WINKELGEBIEDEN *	PANDEN					WVO				
	2008	2016	2017	Evolutie 2008-2017	Evolutie 2016-2017	2008	2016	2017	Evolutie 2008-2017	Evolutie 2016-2017
Verspreide bewinkeling Tienen	213	204	195	-8,5 %	-4,4 %	23 416 m ²	26 906 m ²	26 273 m ²	12,2 %	-2,4 %
Centrum Tienen	380	339	340	-10,5 %	0,3 %	32 182 m ²	25 534 m ²	25 888 m ²	-19,6 %	1,4 %
Baanconcentratie Ambachtenlaan	6	6	7	16,7 %	16,7 %	12 900 m ²	14 723 m ²	16 473 m ²	27,7 %	11,9 %
Baanconcentratie Leuvenselaan-Tienen	-	-	29	-	-	-	-	11 120 m ²	-	-
Slachthuisstraat	7	7	7	0,0 %	0,0 %	4 665 m ²	4 522 m ²	4 522 m ²	-3,1 %	0,0 %
Verspreide bewinkeling Hakendover	30	33	30	0,0 %	-9,1 %	4 200 m ²	4 342 m ²	4 268 m ²	1,6 %	-1,7 %
Baanconcentratie Leuvenselaan-Kumtich	-	-	9	-	-	-	-	1 100 m ²	-	-
Verspreide bewinkeling Goetsenhoven	10	10	10	0,0 %	0,0 %	160 m ²	500 m ²	500 m ²	212,5 %	0,0 %
Centrum Oplinter	16	16	15	-6,3 %	-6,3 %	190 m ²	416 m ²	366 m ²	92,6 %	-12,0 %
Verspreide bewinkeling Bost	13	14	16	23,1 %	14,3 %	290 m ²	305 m ²	365 m ²	25,9 %	19,7 %
Verspreide bewinkeling Kumtich	19	19	17	-10,5 %	-10,5 %	400 m ²	355 m ²	355 m ²	-11,3 %	0,0 %
Verspreide bewinkeling Vissenaken	12	14	14	16,7 %	0,0 %	705 m ²	640 m ²	290 m ²	-58,9 %	-54,7 %
Centrum Grimde	13	11	12	-7,7 %	9,1 %	225 m ²	235 m ²	235 m ²	4,4 %	0,0 %
Verspreide bewinkeling Oplinter	10	8	8	-20,0 %	0,0 %	400 m ²	190 m ²	190 m ²	-52,5 %	0,0 %
Verspreide bewinkeling Oorbeek	5	2	2	-60,0 %	0,0 %	50 m ²	0 m ²	0 m ²	-100,0 %	-
Verspreide bewinkeling Sint-Margriete-Houtem	2	2	2	0,0 %	0,0 %	-	0 m ²	0 m ²	-	-
Baanconcentratie Leuvenselaan	39	43	-	-	-	10 703 m ²	11 973 m ²	-	-	-
TOTAAL TIENEN	775	728	713	-8,0 %	-2,1 %	90 486 m²	90 641 m²	91 945 m²	1,6 %	1,4 %

Daar bovenop worden er te Tienen ook 6 handelsconcentraties aangeduid:

Handelsconcentratie	Panden	WVO	Opvallend
Centrum Tienen	340	25.888 m ²	36,7% shopping 20% leegstand
Baanconcentratie Ambachtenlaan	7	16.473 m ²	97,4 specialty
Kernondersteunend Slachthuisstraat	7	4.522 m ²	1/3 shopping 1/3 specialty
Baanconcentratie Leuvenselaan	29	11.120 m ²	1/3 shopping 1/3 specialty
Kernverzorgend centrum Oplinter	15	366 m ²	40% convenience
Kernondersteunend centrum Grimde	12	235 m ²	80% convenience

Bron: Gemeentelijke feitenfiches detailhandel, 2017, Vlaamse provincies, www.detailhandelvlaanderen.be - Verwerking ABM

Versterking handelskerngebied

Verspreide bewinkeling en leegstand verhogen het negatief beeld van de handel. Een van de manieren om dit aan te pakken, is een duidelijke afbakening van het handelskerngebied. Vandaar de keuze van de stad om te investeren in haar stadskerngebied om de binnenstad aantrekkelijker te maken om te wonen, te werken en te winkelen. Hiertoe schreef de stad de studieopdracht 'versterken van de detailhandel in Tienen' uit.

Eenzijds wil de stad het kernwinkelgebied afbakenen en een actieplan opstellen met concrete voorstellen om deze afbakening zichtbaar te maken en gerichte maatregelen te nemen. Het actieplan omvat daarnaast voorstellen om de leegstand tegen te gaan. Handelaars komen in aanmerking voor subsidies van de Vlaamse overheid.

Anderzijds zal er langs de Leuvenselaan een aanzienlijke handelsoppervlakte worden ontwikkeld. De stad gaat erop toezien dat deze zone voor grootschalige kleinhandel in geen geval concurrentie vormt voor de detailhandel in het centrum. Ze gaat daarom het aanbod aansturen en bijkomende randvoorwaarden opleggen. Tienen laat zich hiervoor bijstaan door een gespecialiseerd studie bureau.

10.5. ARBEIDSMARKT

10.5.1. JOBRATIO

De jobratio is de verhouding tussen het aantal jobs en de bevolking op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar)

Tabel 1: Jobratio voor stad Tienen

	Aantal jobs	Bevolking op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar)	Jobratio
2006	15.040	19.256	78,1
2007	15.414	19.324	79,8
2008	15.504	19.313	80,3
2009	15.138	19.336	78,3
2010	15.426	19.383	79,6
2011	15.145	19.438	77,9
2012	15.140	19.548	77,5
2013	15.245	19.632	77,7
2014	15.688	19.705	79,6
2015	15.745	19.758	79,7
2016	15.851	19.735	80,3

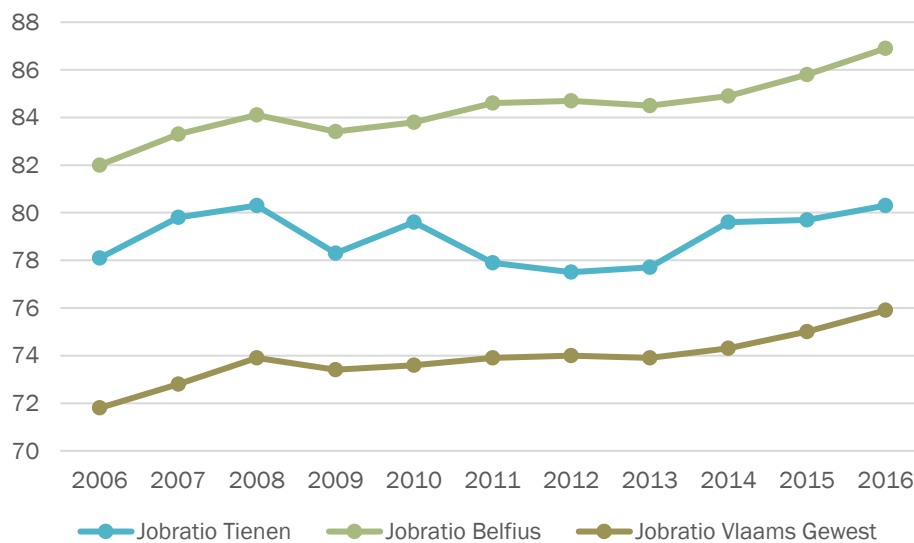
Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 2: Jobratio voor Belfius en Vlaams Gewest

	BELFIUS			Vlaams Gewest		
	Aantal jobs	Beroepsactieve bevolking	Jobratio	Aantal jobs	Beroepsactieve bevolking	Jobratio
2006	399.156	486.811	82,0	2.626.984	3.660.988	71,8
2007	407.864	489.554	83,3	2.684.216	3.687.470	72,8
2008	414.209	492.254	84,1	2.744.313	3.712.095	73,9
2009	412.307	494.298	83,4	2.740.392	3.731.782	73,4
2010	416.213	496.537	83,8	2.765.018	3.754.899	73,6
2011	421.694	498.584	84,6	2.791.336	3.776.244	73,9
2012	423.089	499.578	84,7	2.804.971	3.787.979	74,0
2013	422.388	500.162	84,5	2.806.607	3.795.490	73,9
2014	425.112	500.857	84,9	2.823.075	3.801.161	74,3
2015	430.295	501.750	85,8	2.854.610	3.808.159	75,0
2016	437.215	502.838	86,9	2.895.767	3.817.328	75,9

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 14: Jobratio

10.5.2. WERKZAAMHEIDSGRAAD

De werkzaamheidsgraad is het aandeel van de werkende bevolking tegenover de bevolking op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar).

Tabel 3: Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) in % voor de stad Tienen

	Mannen	Vrouwen	Totaal
2003	76,7	62,9	69,9
2004	76,7	62,7	69,7
2005	76,3	63,2	69,8
2006	76,6	63,6	70,1
2007	77,5	64,8	71,2
2008	77,3	66,6	72,0
2009	76,0	66,4	71,2
2010	75,4	66,4	71,0
2011	75,8	66,6	71,2
2012	74,9	66,7	70,8
2013	75,0	67,2	71,1
2014	74,3	67,9	71,1
2015	74,7	68,5	71,6
2016	75,1	69,5	72,3

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 4: Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) in % voor de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest

	BELFIUS			Vlaams Gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2003	78,7	61,3	70,1	77,0	60,3	68,8
2004	78,8	62,3	70,6	77,1	61,2	69,3
2005	78,9	63,0	71,1	77,2	61,9	69,6
2006	78,7	64,2	71,5	77,1	63,1	70,2
2007	79,4	65,1	72,3	77,7	64,1	71,0
2008	79,5	66,5	73,1	78,0	65,4	71,8
2009	78,4	67,0	72,8	76,8	65,7	71,3
2010	78,2	67,5	72,9	76,5	66,1	71,3
2011	78,3	67,9	73,2	76,6	66,5	71,6
2012	77,9	68,2	73,1	76,2	66,7	71,5
2013	77,4	68,5	73,0	75,8	67,0	71,4
2014	77,3	69,0	73,1	75,7	67,5	71,6
2015	77,4	69,8	73,6	75,7	68,1	72,0
2016	77,8	70,6	74,2	76,2	68,9	72,6

Bron: Gemeentemonitor

10.5.3. WERKLOOSHEIDSGRAAD

Tabel 5: Werkloosheidsgraad naar leeftijd, in % voor de stad Tienen

	<25 jaar	25 tot 30 jaar	>=50 jaar	Totaal
2002	17,3	6,6	2,8	7,0
2003	18,8	7,3	2,9	7,6
2004	19,9	7,4	5,1	8,3
2005	19,2	7,7	7,1	8,7
2006	17,7	7,0	8,0	8,3
2007	13,5	5,4	7,4	6,6
2008	12,3	5,0	7,2	6,2
2009	18	6,0	6,8	7,2
2010	19,5	6,1	7,4	7,5
2011	17,7	5,4	7,4	6,9
2012	19,4	6,2	6,7	7,4
2013	20,8	6,9	6,3	7,8
2014	22,3	7,5	7,1	8,6
2015	21,1	6,9	7,5	8,2

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 6: Werkloosheidsgraad naar leeftijd, in % voor het Vlaams Gewest

	< 25 jaar	25 tot 30 jaar	> = 50 jaar	Totaal
2002	16,9	6,4	3,2	7,0
2003	18,2	7,0	3,9	7,7
2004	18,4	7,4	5,7	8,3
2005	18,0	7,3	7,7	8,5
2006	15,2	6,4	8,4	7,8
2007	11,9	5,1	7,8	6,4
2008	11,3	4,6	7,4	5,9
2009	15,5	5,7	7,6	7,1
2010	15,6	5,8	7,7	7,2
2011	14,2	5,3	7,3	6,6
2012	14,2	5,3	7,3	6,6
2013	17,7	6,3	6,9	7,5
2014	17,5	6,7	7,5	7,9
2015	16,9	6,6	7,8	7,8

Bron: Gemeentemonitor 2018

In Tienen bedraagt de werkloosheidsgraad in augustus 2018 **7,82%**.

In provincie Vlaams-Brabant is dat **5,78%**.

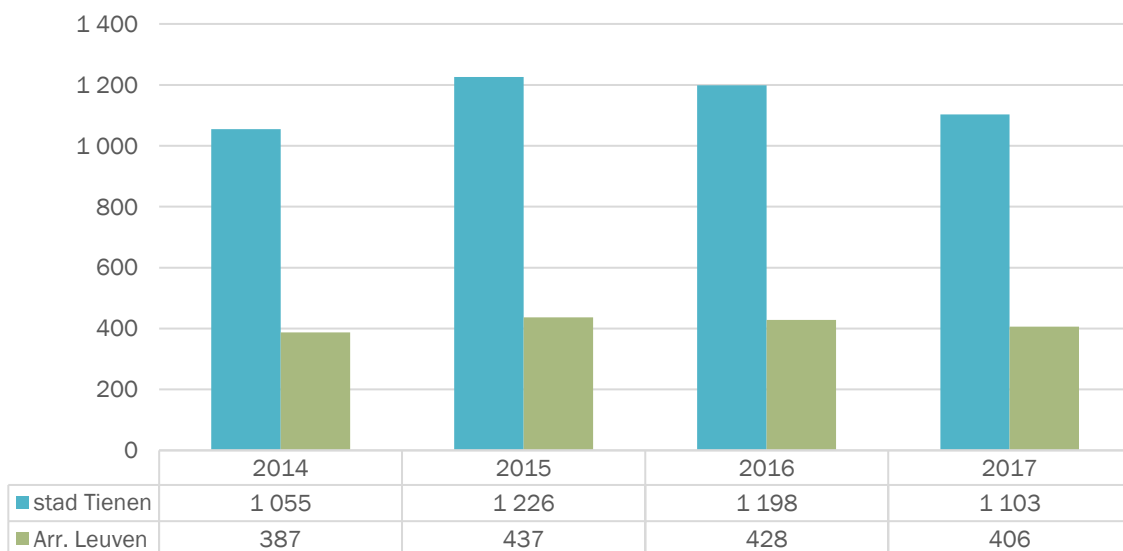
Grafiek 15: Evolutie werkloosheidsgraad (totaal)

Bron: Gemeentemonitor 2018

10.5.4. NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

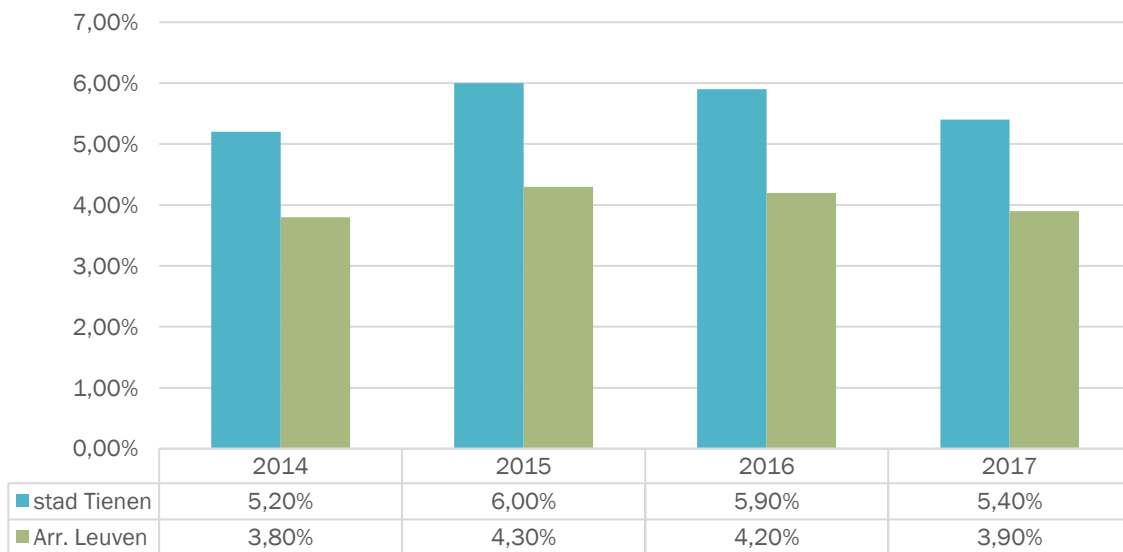
Grafiek 16: # niet-werkende werkzoekenden voor stad Tienen (1 januari)

Bron: Provincies in Cijfers

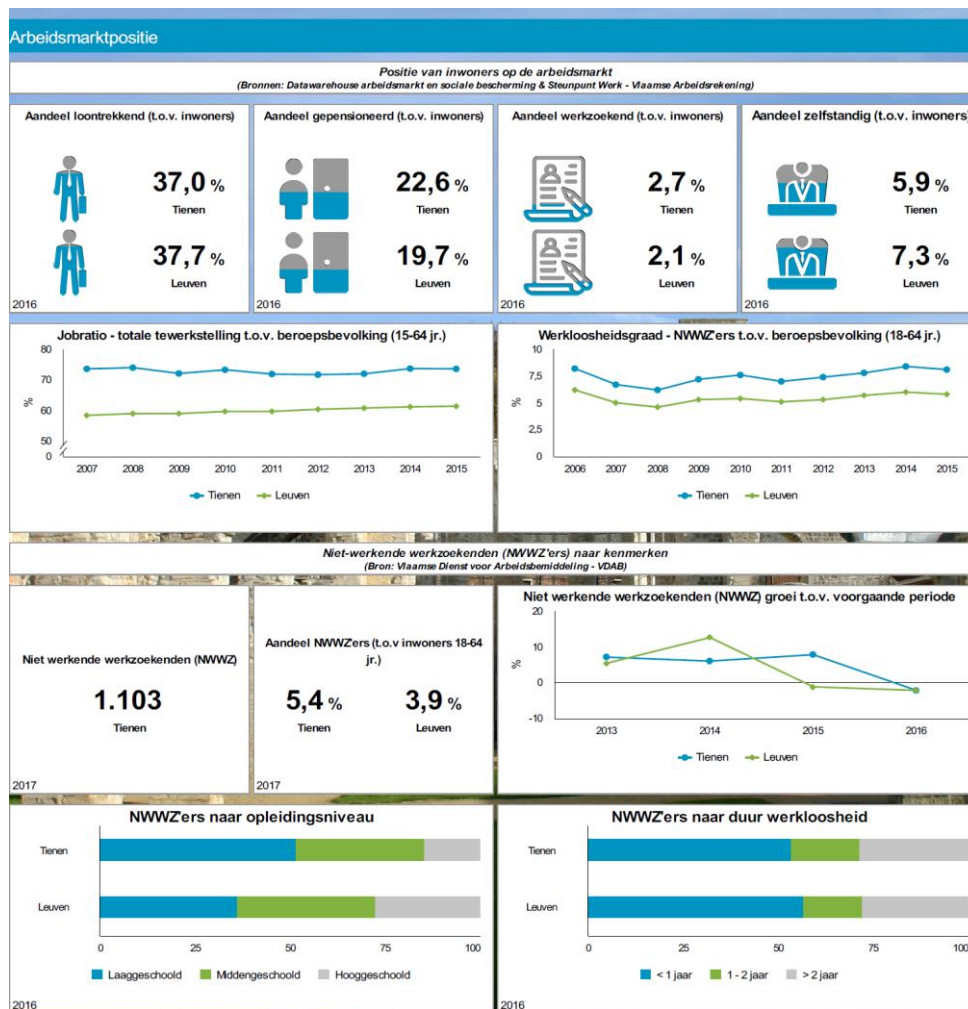
Sinds 2015 daalt de groep niet-werkende werkzoekenden. Deze tendens is in alle gemeenten waar te nemen. In Tienen zijn er 1.103 niet-werkende werkzoekenden in 2017. In percentages weergegeven geeft dit de volgende statistiek:

Grafiek 17: # niet-werkende werkzoekenden ten opzichte van 18- tot 64-jarigen

Bron: Provincies in Cijfers

Over de arbeidsmarktpositie bestaan veel statistische gegevens. Vanuit de database “Tienen in cijfers” werd onderstaand document opgemaakt met interessante basisgegevens m.b.t. de positionering van Tienen op de arbeidsmarkt:

11. ARMOEDE, ZORG EN GEZONDHEID

11.1. SOCIAAL HUIS

Op dinsdag 8 november 2011 mocht het Sociaal Huis van Tienen zijn 10.000ste bezoeker verwelkomen, en op woensdag 23 mei 2012 stond de teller zelfs al op 25.000. Vanaf juni 2014 namen twee nieuwe diensten hun intrek in het Sociaal Huis: de afdeling Pleegzorg Vlaams-Brabant & Brussel en de dienst Sociale Zaken van de stad Tienen. In 2017 kregen beide instanties respectievelijk 367 en 349 bezoekers over de vloer. Ook de diverse zitdagen²² lokten 726 bezoekers naar het Sociaal Huis. Dat bracht het totale aantal bezoekers aan het Sociaal Huis in het werkingsjaar 2017 op 24.468. Het algemeen totaal van juni 2011 tot en met december 2017 is zo op 161.599 komen te staan.

Het mag duidelijk zijn dat het samenbrengen van verschillende diensten op één locatie drempelverlagend gewerkt heeft want dagelijks melden zich een honderdtal personen aan bij de frontoffice van het Sociaal Huis. Meer dan de helft daarvan heeft een afspraak met een maatschappelijk werker van het OCMW.

Doordat het OCMW in het Sociaal Huis beschikt over tien ontvangstlokalen, kan de wachttijd voor cliënten en gebruikers beperkt gehouden worden. Via de frontoffice wordt namelijk iedereen doorverwezen om zo snel mogelijk geholpen te worden door de juiste persoon. In deze lokalen kunnen alle cliënten ontvangen worden in een professioneel kader met maximale garantie voor hun privacy.

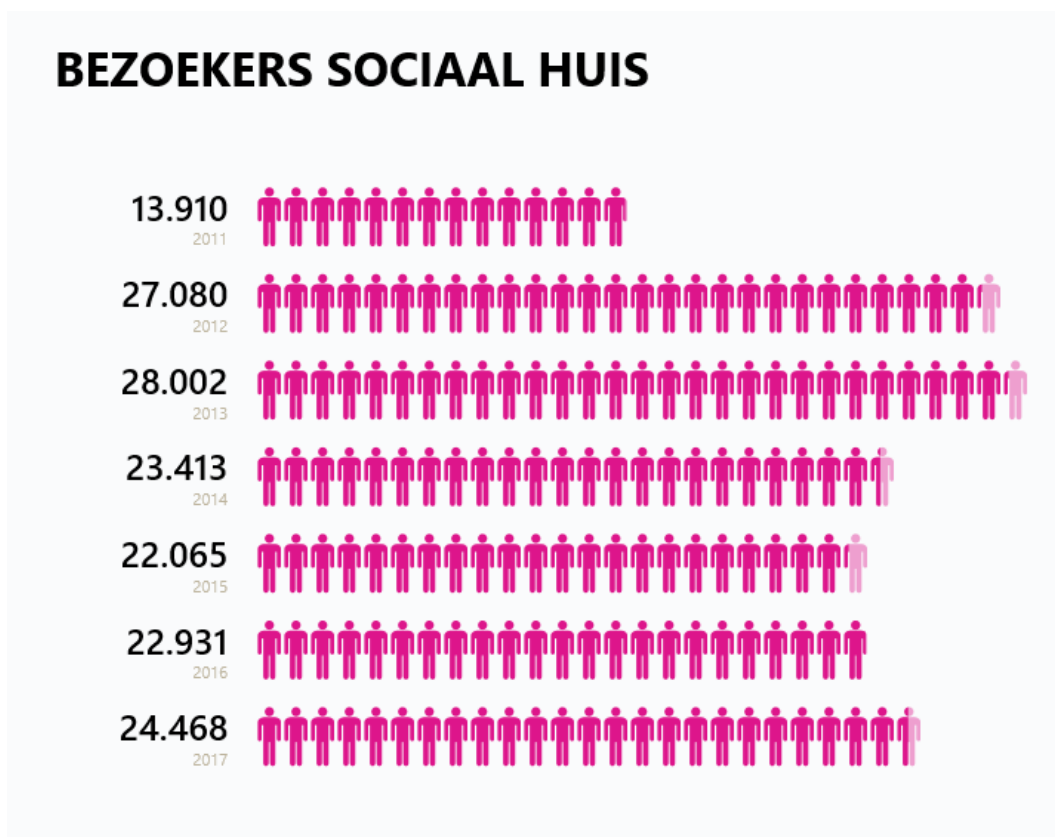
© Foto's Steven Massart

²² Rijksdienst voor Pensioenen (werknemers), Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen (zelfstandigen), Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-strijders en Oorlogsslachtoffers, Directie-generaal personen met een handicap van de FOD Sociale Zekerheid, Dyzo vzw (begeleiding van zelfstandige ondernemers in moeilijkheden)

Tabel 1: Overzicht aantal bezoekers Sociaal Huis

Jaar	Bezoekers	Gecumuleerd
2011	13.910	13.910
2012	27.080	40.990
2013	28.002	68.992
2014	23.413	92.135
2015	22.065	114.200
2016	22.931	137.131
2017	24.468	161.599

Figuur 1: Overzicht aantal bezoekers Sociaal Huis

11.2. SOCIAAL BELEID

Wat volgt in de volgende hoofdstukken zijn de cijfers met betrekking tot het OCMW van Tienen. Voor een vergelijking met de provincie Vlaams-Brabant en het Vlaamse Gewest verwijzen we naar het “Rapport Armoede en Kwetsbaarheid in gemeente Tienen” (zie bijlage 7).

Dit rapport brengt de bevolking in beeld die zich voor kortere of langere duur in een kwetsbare positie bevindt in de gemeente Tienen. In een eerste deel worden een reeks indicatoren op een rijtje gezet die wijzen op een beperkte financiële armslag. In een tweede deel worden een aantal groepen afgebakend die een verhoogd risico kennen op armoede of sociale uitsluiting.

11.2.1. SOCIALE BIJSTAND

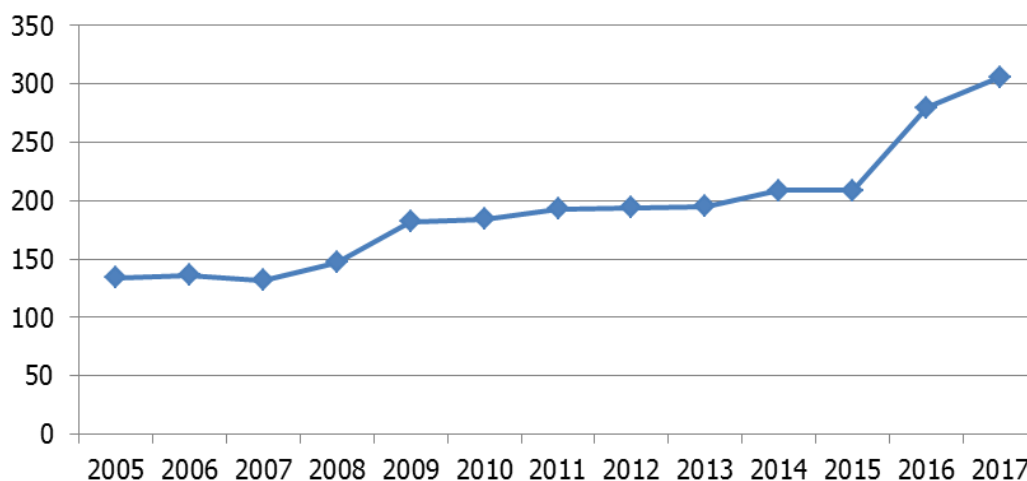
LEEFLOON

De wet op het bestaansminimum werd vanaf 1 oktober 2002 vervangen door de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie. In deze 'Leefloonwet' wordt uitgegaan van een individueel recht op een leefloon.

Tabel 2: Overzichtstabel aantal gerechtigden op leefloon per categorie (december)

Omschrijving	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Categorie 1: Samenwonende	39	41	47	43	43	41	52	61	67
Categorie 2: Alleenstaande	71	73	69	67	64	72	62	94	104
Categorie 3: Persoon met minderjarige kinderen ten laste	41	49	51	61	65	76	74	101	114
Tewerkstelling art. 60, §7	21	15	21	17	15	12	16	20	18
Geactiveerd leefloon	10	6	5	6	8	8	5	4	3
Totaal	182	184	193	194	195	209	209	280	306

Grafiek 2: Totaal aantal gerechtigden op leefloon (dec.)

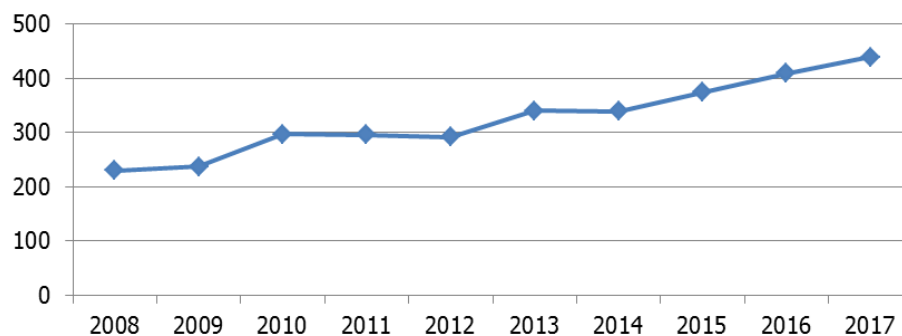

Bovenstaande cijfers geven een momentopname weer, meer bepaald de toestand in december van het betreffende jaar. Onderstaande cijfers van de POD Maatschappelijke Integratie zijn de totaalcijfers per jaar van het aantal leefloontrekkers.

Tabel 3: Totaalcijfers per jaar aantal leefloontrekkers

Leefloon	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tienen	230	237	297	296	292	340	339	375	410	440

Bron: POD Maatschappelijke integratie

Figuur 3: Totaal aantal gerechtigden op leefloon

Bron: POD Maatschappelijke integratie

De stijging van het aantal leefloners situeert zich voornamelijk in de categorieën eenoudergezinnen en jongeren (zowel studenten als schoolverlaters). Eenoudergezinnen zijn vaak ook multiprobleemgezinnen. Dit wil zeggen dat ze behalve de financiële tekorten ook vaak de hieraan gelinkte kansarmoedeproblemen ervaren die zich situeren in alle aspecten van het leven:

- gebrek/nood aan essentiële voorzieningen betreffende:
 - voeding → goedkope, minderwaardige voeding
 - gezondheidszorgen → beperkte medische zorg, hygiëne
 - scholing, vorming, opleiding → nood aan vaardigheden, kwalificaties
 - wonen → sociale huisvesting, dure energie
 - opvoeding → arm aan structuur, motivering, attitude
 - cultuur, ontspanning → beperkt (bv. tot café), geen kansen

- weinig tewerkstellingskansen
 - laaggeschoolden → in minst betaalde jobs, wisselende jobs,
 - geen diploma's → vuil werk, ondergewaardeerd
 - beschutte werkplaatsen
 - geen werk → financiële problemen, schulden
 - vervangingsinkomsten → idem

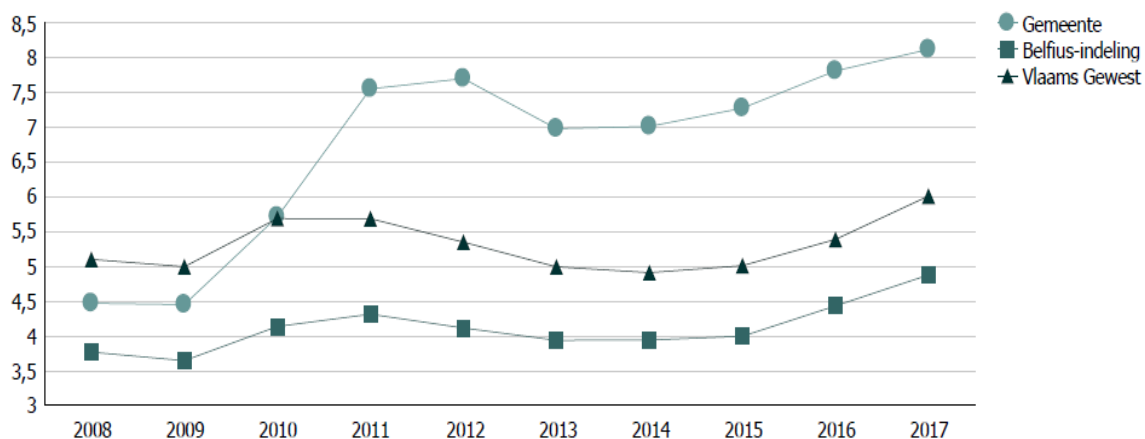
- oorzaken en gevolgen in sociaal netwerk
 - kinderen groeien op in dezelfde 'sfeer', zijn achtergesteld, worden uitgesloten
 - laag zelfbeeld/weinig zelfvertrouwen
 - regelmatige verhuus; vaak in zwakkere buurten, vereenzaming
 - wisselende relaties; ongewenst zwanger, geplaatste kinderen, alimentatie
 - meer vatbaar voor alcohol-, drugsproblemen, criminaliteit
 - overconsumptie, leningen, schulden
 - gebrek aan zekerheden en veiligheid (ervaren geen steun of bemoediging)
 - druk/controlle door begeleidende instanties: OCMW (budgetbeheer, tewerkstelling), politie, recht-bank (onder voogdij), CLB (leerlingenbegeleiding), sociale hulpverleners ('inmenging')

Idealiter zou er aandacht moeten zijn voor en impact op het disfunctioneren van elk deelaspect van de kansarmoede van de cliënt om zo de totale integratie te kunnen bevorderen, maar dat is momenteel onmogelijk (zie verder 'Visie').

Het aantal leefloongerechtigden in de gemeente is doorheen de jaren sterk toegenomen. In 2007 waren er 4,5 leefloongerechtigden per 1.000 inwoners. In 2017 bedroeg dit 8,1 leefloongerechtigden per 1.000 inwoners ((bron: <https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/>)).

Uit onderstaande grafiek kunnen we afleiden dat dit aantal veel hoger ligt dan in andere gelijkaardige steden (Belfius-indeling) en dan in het Vlaams Gewest in zijn totaliteit.

Grafiek 4: Aantal personen met een (equivalent) leefloon in het kader van het recht op maatschappelijke integratie of maatschappelijke hulp per 1.000 inwoners.

Bron: Gemeentemonitor 2018

In dit verband is het ook interessant te verwijzen naar een artikel dat recent verscheen op de website van VRT NWS.

"40 procent meer leefloners in 10 jaar tijd: "Eén armoedebeleid nodig, over alle beleidsniveaus heen"

Het aantal mensen dat moet rondkomen met een leefloon blijft jaar na jaar toenemen. Nathalie Debast van de VVSG.

Terwijl er in 2008 ongeveer 30.000 Vlamingen met een leefloon waren, stijgt dat aantal in 2018 naar ruim 41.000.

De stijging is niet aan één oorzaak toe te schrijven. Zowel in de leeftijdscategorie tot 25 jaar als bij ouderen neemt het aantal toe. Er kwamen meer schoolverlaters bij, maar ook mensen die na ontslag geen nieuwe job vonden en die door een wijziging in de werkloosheidssteun plots zonder uitkering vielen; meer erkende vluchtelingen hebben steun nodig en ook een stijgend aantal leerlingen aan middelbare school en hoger onderwijs redden het niet zonder leefloon, ...

Belang van lokaal beleid

Samen met een leefloon krijgen mensen ook begeleiding door een maatschappelijk werker. Ze proberen een traject uit te stippelen om zo snel mogelijk weer te integreren in de maatschappij. Liefst door werk, maar ook degelijke huisvesting, een diploma of arbeidscompetenties verwerven en allerlei andere problemen oplossen horen daarbij.

Een leefloon zit onder de armoederisicogrens. Een alleenstaande krijgt 910 euro per maand, een gezin 1.254 euro. "We weten dat mensen met een leefloon al snel in armoede verzeilen, waardoor problemen zich opstapelen", zegt Peter Raeymaeckers, docent Sociaal Werk aan de UAntwerpen. "En wat we uit onderzoek weten is ook dat de cijfers een onderschatting zijn van de behoefte."

Niet iedereen vindt de weg naar steun

Uit onderzoek blijkt dat er een zogenoemde "onderbescherming" is. Mensen die recht hebben op een leefloon of andere financiële tegemoetkomingen vinden te vaak de weg naar die steun niet. Omdat ze bijvoorbeeld niet weten welke mogelijkheden bestaan en er ook niet op gewezen worden. Of omdat ze niet weten waar ze het moeten vragen. Of omdat ze niet weten hoe en wat ze dan precies moeten vragen.

Van vraag naar aanbod

"Gemeenten en OCMW's zouden daarom een switch moeten maken", duidt professor Raeymaeckers. "Nu wachten ze tot er een vraag komt van wie in armoede zit of draagt te raken. Dan schieten ze in actie. Maar eigenlijk zou het zinvoller zijn om proactief te werken."

Hoe sneller begeleiding en steun start, hoe groter de kans dat mensen weer een plaats vinden in de maatschappij

"Gemeenten en OCMW's weten dat snelheid een rol speelt. "Hoe sneller ze beginnen met begeleiding en steun, hoe meer kans er is dat mensen weer een plaats vinden in de maatschappij", zegt Nathalie Debast. "Lokale besturen doen ook al meer dan ze verplicht zijn vaak." Zo is er in Kortrijk een armoedebeleid op poten gezet waarbij alle schepenen met al hun bevoegdheden betrokken zijn, in Beerse is er een ervaringsdeskundige in dienst genomen die proactief problemen opspoorde en ook in Gent is er een breedgedragen armoedebestrijding.

Momentum

*Los van elkaar halen zowel VWSG als professor Raeymaeckers 2019 aan als momentum. **Volgend jaar zijn er overal nieuwe besturen: zowel op lokaal, als Vlaams als federaal niveau.** "Armoede is zo'n complex probleem dat er op alle vlakken tegelijkertijd actie moet worden ondernomen. Dat vergt dus één plan over alle beleidsniveaus en bevoegdheden heen", zegt professor Raeymaeckers.*

Er wordt al wel veel over armoede gepraat en er zijn veel acties. "Maar te vaak blijft het bij werkgroepen en projecten", stelt VWSG vast. "Er is nood aan een duidelijke visie over de richting die we uit moeten. Acties moeten over de beleidsniveaus samengelegd worden, budgetten vastgelegd ook, zodat we allemaal samen werken aan een efficiënte armoedebestrijding."²³

VISIE

Zoals blijkt uit het bovenstaande persbericht, bestaat de tendens en nieuwe maatschappelijke trend om outreachend te gaan werken, zodat armoede en zorg meer proactief en themaoverschrijdend zouden kunnen benaderd worden. Dit betekent ook dat er uitdrukkelijk en herkenbare betrokkenheid is met de leefomgeving van de doelgroep en actieve deelname in het werkveld (bv. buurtwerking, groepswerking, zitdagen) en de aanpak meer en breder geïntegreerd gebeurt (op meerdere levensdomeinen). Er kan aldus ook een signaalfunctie ingebouwd worden (detecteren van noden ter plaatse). Het team Ouderenzorg werkt nu volgens dit principe (zie verder).

We moeten er wel over waken dat het cliëntgerichte denken en werken primeert op het samenlevingsgerichte.

Door de huidige hoge werkdruk, het reeds zeer uitgebreide takenpakket en de grote dossierlast van de maatschappelijk werkers is voor een outreachende aanpak geen tijd of ruimte beschikbaar. Indien hierop in de toekomst moet ingezet worden, zal een grondige heroriëntering moeten gebeuren van de sociale dienst waarbij een verdere specialisatie zich opdringt. Er kan bv. een afsplitsing overwogen worden in een team leefloon, budgethulp, huisvesting, psychosociale aanpak, enz. Zo kan er veel grondiger, deskundiger en adequater ingegaan worden op specifieke wetgeving, initiatieven, samenwerking, enz.

²³ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/10/19/40-procent-meer-leefloners-op-10-jaar-tijd/>

In het verleden werd in die optiek het team Tewerkstelling opgericht (zie verder), dat zich – ondanks en dankzij samenwerking met alle andere teams – zich kon specialiseren in alle aspecten van activering, opleiding, tewerkstelling. Een ander goed voorbeeld van een dergelijk afsplitsing/specialisatie is het team Kinderarmoede (zie verder). Het nut en de efficiency van deze beide teams is duidelijk.

Tegenover de stijging en de toegenomen complexiteit van de hulpvragen, staat de beperkte toename van middelen en mankracht. De sociale dienst mag niet herleid worden tot een administratieve dienst, een uitbetalingsinstelling. Het menselijk en gespecialiseerd, professioneel ‘kapitaal’ van de hulpverleners verdient erkenning en waardering. Een maatschappelijk werker mag dan ook niet beoordeeld worden op ‘productie’ (kwantiteit) maar op de kwaliteit van zijn hulpverlening.

11.2.2. LOKAAL OPVANGINITIATIEF

SITUATIESCHETS

Het OCMW van Tienen ging in april 2000 van start met de organisatie van een systeem van materiële opvang, het Lokaal Opvanginitiatief. Daarbij huurt het OCMW Tienen huizen en appartementen om er asielzoekers in onder te brengen. Het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (Fedasil) reguleert de modaliteiten van de opvang en staat in voor de subsidiëring van het Lokaal Opvanginitiatief.

Het aanvankelijke opvangmodel bestond uit de opvang in twee fasen (eerste fase collectieve opvang en na zes maanden mogelijke transfer naar individuele opvang). In 2016 werd er echter een nieuw opvangmodel gelanceerd, hetgeen betekent dat het LOI nu veelal instaat voor:

- Transitie-opvang: de opvang van personen die tijdens hun verblijf in een collectieve opvangstructuur een machtiging tot verblijf van meer dan 3 maanden bekwamen. Deze opvang heeft als doel de bewoners binnen de 2 maanden (2 keer verlengbaar met 1 maand) vanuit het LOI te laten doorstromen naar een eigen woning op de particuliere huurmarkt. Gelet op de moeilijke opdracht om binnen die termijn van maximaal 4 maanden een duurzame huisvesting te vinden voor de bewoners, is deze begeleiding zeer tijdsintensief.
- Hervestiging: een procedure waarbij vluchtelingen worden geselecteerd en overgebracht van een land waar zij bescherming hebben gezocht naar een derde land, dat vooraf heeft ingestemd om hen een duurzaam verblijfsrecht te geven. Na het verblijf in een collectief opvangcentrum, vertrekken de hervestigde vluchtelingen naar een lokaal opvanginitiatief (LOI) in een gemeente. Daar mogen zij zes maanden verblijven.
- Opvang van asielzoekers met een hoge beschermingsgraad: dit zijn asielzoekers die afkomstig zijn uit een land waarvoor er een hoge beschermingsgraad (minstens 80%) geldt en die op een beslissing ten gronde van het CGVS wachten en al minstens twee maanden in een collectief opvangcentrum verblijven.
- Opvang in twee fasen: de opvang van asielzoekers die een transfer wegens lang verblijf (minstens 6 maanden) in een collectief opvangcentrum vragen.

De begunstigden van de opvang worden toegewezen aan het LOI door het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (Fedasil).

Het OCMW biedt de toegewezen asielzoekers huisvesting aan gedurende de asielprocedure en zorgt ervoor dat deze personen kunnen voorzien in hun basisbehoeften (voeding, kledij, persoonlijke hygiëne). De asielzoekers ontvangen wekelijks een beperkt zakgeld. Zij krijgen de nodige psychosociale en medische begeleiding en hun kinderen kunnen naar school gaan. De maatschappelijk werkers van de sociale dienst volgen het verloop van de asielprocedure mee op en bieden de asielzoekers de nodige sociale en administratieve ondersteuning aan.

Momenteel huurt het OCMW 12 woningen en appartementen, samen goed voor 46 opvangplaatsen. Deze opvangplaatsen zijn aldus verdeeld:

- 3 appartementen voor 2 personen;
- 5 appartementen voor 4 personen;

- 1 woning voor 2 personen;
- 1 woning voor 4 personen;
- 2 woningen voor 7 personen.

Naar aanleiding van de beslissing van de regering d.d. 23-03-2018 om een nieuwe afbouwronde op te starten van de asielopvang ontving OCMW Tienen op 28-06-2018 een schrijven van Fedasil met de melding dat er een totaal van 20 opvangplaatsen binnen het LOI van OCMW Tienen worden opgezegd. De opzegtermijn begon te lopen op 01-06-2018 en eindigt op 31-12-2018.

Op 1 januari 2019 zal OCMW Tienen nog slechts 26 opvangplaatsen aanbieden en dit in 5 wooneenheden:

- Pastorijstraat 50/5 - (familie 4 personen)
- Kapelstraat 43/6 - (familie 4 personen)
- Oude Leuvenestraat 95 - (familie 4 personen)
- Oude Leuvenestraat 97 - (familie 7 personen)
- Oude Leuvenestraat 99 - (familie 7 personen)

Het is de bedoeling om in de loop van 2019 het huurcontract van het appartement gelegen te Pastorijstraat 50/5, 3300 Tienen op te zeggen en een van de appartementen gelegen in het recent aangekochte gebouw gelegen te Gilainstraat 109 als LOI-woning in gebruik te nemen.

Het Lokaal Opvanginitiatief wordt gesubsidieerd door Fedasil. Het bedrag van deze subsidies is afhankelijk van de aard van de opgevangen bewoners (volwassenen, kinderen, personen met medische problematiek) en de bezettingsgraad.

Verwacht wordt dat de bezettingsgraad van de LOI-woningen vanaf januari 2019 substantieel zal toenemen. Waar we in het jaarverslag van 2017 nog spraken van een bezettingsgraad van 68%, lijkt het erop dat de bezettingsgraad in de nabije toekomst door de afbouw van het opvangnetwerk en de recente stijging van de aanvragen tot het bekomen van internationale bescherming eerder 95% zal bedragen.

CIJFERGEGEVENS

EVOLUTIE OPVANGPLAATSEN, BEZETTINGSGRAAD

Tabel 4: Overzicht evolutie opvangplaatsen

Jaar	Aantal wooneenheden	Aantal opvangplaatsen	Bezettingsgraad
2008	13	47	87,3%
2009	13	47	Niet gekend
2010	13	47	Niet gekend
2011	13	47	Niet gekend
2012	13	47	Niet gekend
2013	16	56	76,4%
2014	15	51	75,5%
2015	9	30	82,6%
2016	12	46	72,1%
2017	12	46	68,3%
2018	12	46	62,0% ²⁴
2019	5	26	

²⁴ Periode 01-01-2018 tem 30-09-2018

UITSTROOM 2017

In 2017 verlieten 55 personen het LOI:

- 7 mensen werden getransfereerd naar een ander Lokaal Opvanginitiatief of opvangcentrum;
- 10 asielzoekers kregen een negatieve beslissing van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen en werden toegewezen aan een open terugkeerplaats;
- 12 asielzoekers kregen een positieve beslissing van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, werden bijgevolg erkend als vluchteling of als subsidiair²⁵ beschermde en konden verhuizen naar een andere woning op de particuliere huurmarkt;
- 24 personen die initieel werden toegewezen in het kader van transitie-opvang vonden een woning op de particuliere huurmarkt.

11.2.3. TRANSITWONINGEN

SITUATIESCHETS

In het kader van het Sociaal Impulsfonds 2000-2002 werd dit project goedgekeurd. Vanuit de vaststelling dat we geregeld geconfronteerd worden met personen die dakloos zijn, werd geopteerd voor de uitbouw van transitwoningen in Tienen.

Er werden voor het eerst een gebruikswijzer en gebruiksovereenkomsten opgemaakt en goedgekeurd door de raad voor maatschappelijk welzijn op 8 mei 2001. Ondertussen beschikt het OCMW van Tienen over 5 transitwoningen (ook wel noodwoningen of doorgangswoningen genoemd).

Een transitwoning is een woning die het OCMW voor een korte periode ter beschikking stelt aan personen die zich in een staat van behoeftigheid bevinden en (omwille van omstandigheden buiten hun wil om) geen onderdak hebben. Dit kan bijvoorbeeld omwille van een woningbrand, waterschade, een gezinsconflict, acuut woongevaar in de huidige woonst, enz.

Alvorens iemand in een noodwoning ondergebracht wordt, gaat de maatschappelijk werker steeds na of de persoon in kwestie beschikt over een sociaal netwerk dat tijdelijke opvang kan bieden en of er beschikbare plaatsen zijn in centra voor crisisopvang.

Indien de conclusie is dat er geen andere opvangmogelijkheden zijn en dat de persoon in kwestie in aanmerking komt voor een noodwoning, kan deze na goedkeuring door de voorzitter (en/of het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst) en na de ondertekening van een huishoudelijk reglement en

gebruikersovereenkomst worden ondergebracht in de noodwoning. Momenteel bedraagt de gebruikersvergoeding voor de noodwoningen € 20/dag. In deze prijs zit het verbruik van de nutsvoorzieningen inbegrepen.

In 2018 had het OCMW onderstaande noodwoningen in gebruik. Deze woningen hebben een totale opvangcapaciteit van 14 plaatsen:

- *Pastorijstraat 50 bus 1: twee personen (1 tweepersoonsbed)*
- *Pastorijstraat 50 bus 2: vier personen (1 tweepersoonsbed en 2 zetelbedden)*
- *Gilainstraat 138 bus 3: twee personen (1 tweepersoonsbed)*
- *Ijzerenwegstraat 24 bus 3: vier personen (1 tweepersoonsbed en 2 zetelbedden)*
- *Ijzerenwegstraat 24 bus 4: twee personen (1 tweepersoonsbed)*

²⁵ Het subsidiair beschermingsstatuut is een tijdelijk statuut: deze mensen vallen buiten de definitie om erkend te worden als vluchteling maar hebben toch nood aan bescherming. Zij vrezen geen individuele vervolging omwille van een van de vervolgingsgronden in de conventie van Genève maar kunnen wel hardmaken een algemene geweldsituatie te ontvluchten. Zij krijgen een tijdelijke verblijfsvergunning tot het conflict in hun land van herkomst voorbij is. Indien dit na vijf jaar nog aan de gang is, krijgen ze een definitieve vergunning.

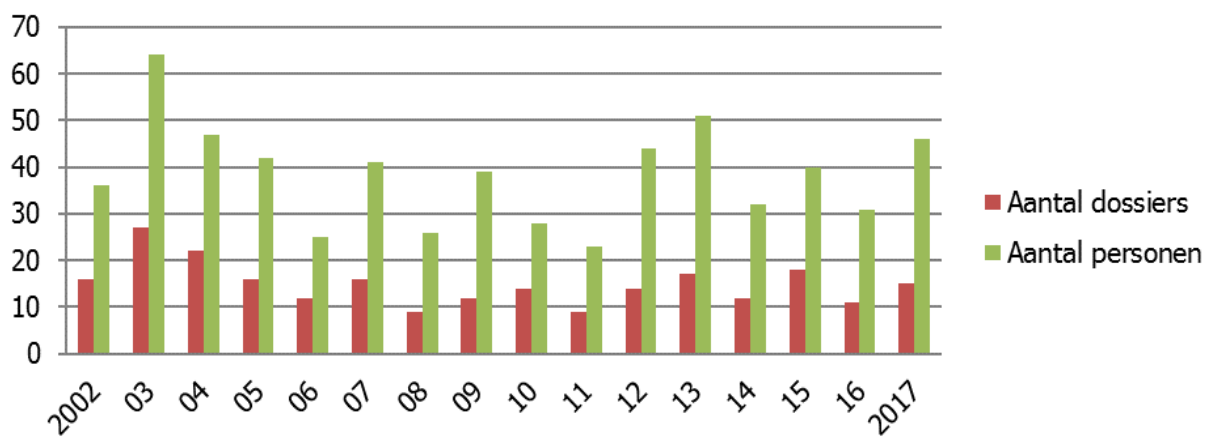
In 2019 zullen 4 appartementen in het nieuw aangekochte politiegebouw gelegen te Gilainstraat 109 worden ingericht als noodwoningen. Deze woningen hebben een totale opvangcapaciteit van (6+6+6+4=) 22 plaatsen²⁶ en zullen in de plaats komen van de huidige noodwoningen.

TRENDS 2002-2017

Tabel 5: *Overzicht bewoners transitwoningen*²⁷

Jaar	Aantal dossiers	Aantal personen	Aantal dagen opvang	Bezettingsgraad
2002	16	36	784	80,1
2003	27	64	1.247	85,4
2004	22	47	1.532	80,9
2005	16	42	1.354	61,8
2006	12	25	1.638	74,8
2007	16	41	1.170	53,4
2008	9	26	666	30,4
2009	12	39	765	41,9
2010	14	28	1.086	59,5
2011	9	23	840	46,0
2012	14	44	1.276	58,3
2013	17	51	1.603	73,2
2014	12	32	1.518	63,9
2015	18	40	1.673	76,4
2016	11	31	1.396	63,7
2017	15	46	1.393	76,33

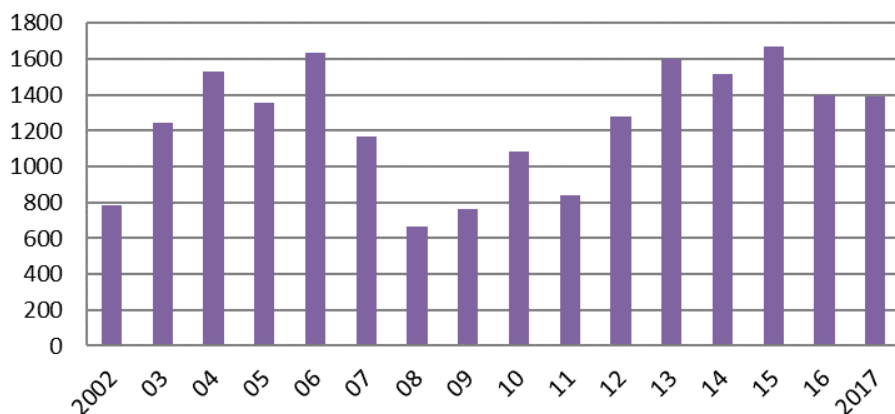
Grafiek 5: *Transitwoningen: eEvolutie aantal dossiers en personen*

²⁶ Er van uitgaand dat we voor het Lokaal Opvanginitiatief een van de kleinere appartementen moeten gebruiken, zoals voorzien in de huidige conventie.

²⁷ Volgens jaarverslag 2017 - OCMW Tienen

Grafiek 6: Transitwoningen: evolutie aantal opvangdagen

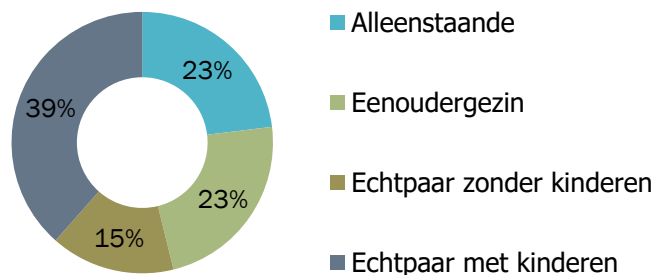
CIJFERS KALENDERJAAR 2017

In 2017 waren er in totaal 15 dossiers transitwoning, waarbij in totaal 46 personen betrokken waren.

In totaal werden er 1.393 dagen opvang gerealiseerd, wat een bezetting van 76,33% betekent van de beschikbare capaciteit.

Grafiek 7: Overzicht van de bewoners volgens het jaarverslag 2017 – OCMW Tienen

Omschrijving	Aantal
Alleenstaande	3
Eenoudergezin	3
Echtpaar zonder kinderen	2
Echtpaar met kinderen	5
Samenwonenden	2
TOTAAL	15

11.2.4. ACTIVERING EN TEWERKSTELLING

Om personen, gerechtigd op een leefloon, optimale kansen te geven op een volwaardige re-integratie in onze samenleving, is tewerkstelling een belangrijke ingangspoort. Artikel 60, §7 van de OCMW-wet voorziet een kader van sociale tewerkstelling onder begeleiding van een maatschappelijk werker en dit alles met het oog op doorstroom naar het normaal economisch circuit.

In 2018 stelde het OCMW van Tienen 51 personeelsleden in het kader van artikel 60, §7 tewerk (in 2017 waren dit er nog slechts 49, en in 2016 zelfs maar 26).

Om deze personeelsleden in de beste omstandigheden te kunnen tewerkstellen, wordt samengewerkt met andere participanten: vzw Blankedale, de Zorggroep Alexianen Tienen, Champignola BVBA, De Hartjes, De Winning, Delta vzw, Hestia vzw, IGO-Leuven, vzw De Kringwinkel Hageland (winkel én sorteercentrum), KDV Ooievaarsnest, Spit vzw, de sportdienst van de stad Tienen, de technisch uitvoerende diensten van de stad Tienen, Tuinaanleg Laenen, SVK WoonregT vzw, WGC Vierkappes, WZC Keienhof, vzw Mobiel, Emino vzw, VELO vzw, RZ Heilig Hart ziekenhuis Tienen, A.N.T. bvba, bvba Charter (Pizza Hut) en iTEK nv. Op die manier konden personen in diverse werkplaatsen tewerkgesteld worden, in functie van hun eigen mogelijkheden en interesses, onder begeleiding van gemotiveerde verantwoordelijken en in continu overleg met de sociale dienst van het OCMW Tienen.

Het gaat hier duidelijk om een investering in mensen, die dankzij deze tewerkstelling opnieuw een groter gevoel van eigenwaarde krijgen, kunnen ontsnappen aan de negatieve spiraal van schulden en onbetaalde rekeningen, de kans krijgen hun gezin een menswaardig bestaan te verzekeren en hun kinderen te laten studeren. Heel belangrijk is en blijft het feit dat deze personen, en dus ook hun gezinsleden, een kans krijgen op een volwaardige re-integratie in onze samenleving.

Sinds 1 januari 2017 kadert art.60§7 binnen het project Tijdelijke Werkervaring, wat een VDAB-bevoegdheid is. Telkens is het doel een opstap en doorstroom naar het Normaal Economisch Circuit. In het kader hiervan is het team Tewerkstelling continu op zoek naar privéwerkgevers die openstaan voor een tewerkstelling via artikel 60, §7. Een privéwerkgever zorgt voor een realistische voorstelling van de verwachtingen op de arbeidsmarkt. Daarnaast is de kans op doorstroming na een tewerkstelling via artikel 60, §7 ook veel groter.

Naast de begeleidingen van art.60§7-tewerkstellingen wordt ook aandacht besteed aan sollicitatie-begeleidingen, contacten met VDAB en andere netwerkpartners. Er wordt intensief begeleidt naar verschillende tewerkstellingsmogelijkheden, zoals reguliere tewerkstelling, interimwerk, opleidingen, IBO-tewerkstelling, maatwerkbedrijven, wijkwerken, vrijwilligerswerk, ...

In 2018 is het OCMW van Tienen er in geslaagd om 62 cliënten toe te leiden naar een betaalde tewerkstelling in het normaal economisch circuit en het sociaal economisch circuit. In 2017 waren dit er 57 en in 2016 zelfs maar 12.

Het mag duidelijk zijn dat het team Tewerkstelling veel inspanningen heeft geleverd om tot dit resultaat te kunnen komen. Intussen wordt het team ook steeds meer bevestigd door:

- het beleid: vanuit het BCSD wordt van de cliënten een inzet gevraagd richting activering, en de stappen die zij daarin zetten, worden begeleid door het team tewerkstelling. Dit houdt o.m. in cliënten ontvangen voor een intakegesprek, hun competenties screenen, cv's opstellen, sollicitatiebrieven schrijven, actief solliciteren met de cliënten, hen opstarten in het kader van artikel 60.
- de VDAB: het verhaal van de Tijdelijke Werkervaring (TWE) betekent een grotere administratieve dossierlast voor het team. Er wordt een dubbele registratie gevraagd, er moet vaker geëvalueerd worden, POP's²⁸ moeten worden opgemaakt en cliënten dienen ook na afloop van de tewerkstelling als artikel 60 verder begeleid te worden naar werk. Ook het actief op zoek gaan naar extra werkplaatsen (bij voorkeur privéwerkgevers) vergt een grote tijdsinvestering. Daarnaast is er ook een constante zoektocht naar nieuwe mogelijke samenwerkingsovereenkomsten, want een groter aanbod van werkplaatsen maakt het mogelijk om gericht mensen te plaatsen en in te zetten op de competenties en mogelijke doorstroom.
- de collega's: het team wordt bevestigd om actief inzetbare maar ook de 'restgroep' van niet-toeleidbare cliënten naar betaald werk te activeren (bv. met vrijwilligerswerk). Het opstarten, opvolgen, evalueren en opbouwen van onbetaalde arbeid om zo een doorstart te kunnen maken naar bv. wijkwerken, artikel 60, enz. is erg tijdsintensief.

Het team Tewerkstelling bestaat momenteel uit 1,8 voltijdse equivalenten. Dat maakt het aanhouden van de huidige taken reeds zeer moeilijk, laat staan dat er ruimte is om in te zetten op nieuwe projecten (bv. de projectoproepen vanuit ESF m.b.t. activering), op modules rond arbeidsattitudes, op het aanbieden van groepswerkingen, het zoeken van nieuwe werkplaatsen, enz.

²⁸ Persoonlijke Ontwikkelingsplannen, dewelke een uniek beeld geven van de doelstellingen en competenties van onze cliënten in beeld moeten brengen om zo het traject af te stemmen op elk individu.

11.2.5. SCHULDBEMIDDELING

De dienst schuldhulpverlening doet aan schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en -beheer en geeft informatie en advies rond collectieve schuldenregeling.

Schuldbemiddeling is een hulpverlening die verstrekt wordt met het oog op het tot stand brengen van een regeling tussen de cliënt en zijn schuldeiser(s) over de wijze van betaling van de schuldenlast van de schuldenaar. Binnen schuldbemiddeling wordt ook de gegrondheid en verjaring van schulden nagekeken.

Budgetbegeleiding en -beheer zijn twee vormen van financiële educatie die aangeboden worden met als doel het leren beheren van de inkomsten en uitgaven. In geval van budgetbegeleiding beheren cliënten zelf hun budget, maar ze worden bijgestaan met advies en ondersteuning. Budgetbeheer is een vorm van hulpverlening waarbij het beheer van de gelden van de cliënt/gezin geheel of gedeeltelijk wordt overgelaten aan de erkende instelling voor schuldbemiddeling.

Collectieve schuldenregeling is een gerechtelijke procedure voor structurele schuldproblemen. Het doel is om in de mate van het mogelijke de schulden af te betalen waarbij de cliënt/het gezin tijdens die afbetalingsperiode toch nog menswaardig kan leven. De dienst schuldhulpverlening maakt de verzoekschriften voor het aanvragen van deze procedure.

Om erkend te blijven als instelling voor schuldbemiddeling moet een aantal verplichtingen nageleefd worden. Eén daarvan is de basisregistratie. Elk jaar moeten de 332 erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen uiterlijk op 28 februari cijfergegevens bezorgen betreffende het aantal gezinnen dat bij hen in budget- en of schuldhulpverlening was in het voorbije werkjaar.

De gecentraliseerde verwerking van deze gegevens van de basisregistratie door het Vlaams Centrum voor Schuldenlast (VCS) leidt jaarlijks tot een rapport dat een globaal overzicht verschaft van het aantal gezinnen dat in budget- en/of schuldhulpverlening was bij de 332 erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen. Deze kwantitatieve gegevens zijn niet alleen zinvol voor de beleidsmakers maar ook voor de betrokken instanties die dit kunnen aanwenden om hun preventie- en hulpverleningsbeleid efficiënter te organiseren.

De basisregistratie heeft tot doel een zicht te krijgen op het aantal gezinnen dat het voorbije werkjaar in begeleiding was bij de erkende instellingen voor schuldbemiddeling. Een gezin kan maar onder één rubriek worden geregistreerd. Als voor een gezin meerdere hulpverleningsmodules werden ingezet, wordt dat gezin geregistreerd in de rubriek waar alle ingezette modules vermeld staan.

Tabel 6: Overzicht aantal dossiers in het kader van schuldbemiddeling

Jaar	Dossiers behandeld	Dossiers afgerond
2018	663	190
2017	707	144
2016	671	105
2015	765	140
2014	698	169

Het is en blijft een misvatting dat alleen personen die te veel geld uitgeven in schuldbemiddeling terechtkomen. Uit onderzoek van het Vlaams Centrum voor Schuldbemiddeling blijkt dat vooral tegenslag de rode draad is. Mensen die geconfronteerd worden met ziekte, hun werk verliezen door de economische crisis of alleen komen te staan, ontvangen een lager inkomen en kunnen zo hun kosten niet meer betalen. Het is zeker niet eenvoudig om een schuldenlast aan te pakken. Het vraagt veel inspanningen van de cliënt, maar het vooruitzicht op een nieuwe start werkt motiverend. De maatschappelijk werker zoekt, in samenspraak met de cliënt, naar mogelijkheden om de inkomsten te verhogen en mogelijkheden om te besparen. Hierbij wordt er steeds rekening gehouden met de menselijke waardigheid.

Tabel 7: Basisregistratie - OCMW Tienen

<i>Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar geen procedure collectieve schuldenregeling liep</i>					
	2014	2015	2016	2017	2018
A.1: budgetbegeleiding (uitsluitend)	76	97	102	152	140
A.2: budgetbeheer (uitsluitend)	137	166	164	162	149
A.3: budgetbegeleiding en budgetbeheer	5	3	3	4	8
A.4: schuldbemiddeling (uitsluitend)	56	57	46	33	37
A.5: schuldbemiddeling en budgetbegeleiding	79	71	35	24	27
A.6: schuldbemiddeling en budgetbeheer	149	151	130	125	123
A.7: schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	12	7	2	2	3
	514	552	482	502	487
<i>Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar een procedure collectieve schuldenregeling liep</i>					
	2014	2015	2016	2017	2018
C.1: in combinatie met budgetbegeleiding	6	7	13	7	6
C.2: in combinatie met budgetbeheer	48	78	67	82	59
C.3: in combinatie met budgetbegeleiding en budgetbeheer	2	3	4	3	3
C.4: in combinatie met schuldbemiddeling	17	14	11	10	14
C.5: in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbegeleiding	4	6	7	6	4
C.6: in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbeheer	106	104	87	96	88
C.7: in combinatie met schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	1	1	0	1	2
	184	213	189	205	176
Totaal aantal dossiers schuldhulpverlening:	698	765	671	707	663

De volgende tendensen tekenen zich af in het profiel van de cliënten:

- er zijn veel nieuwe cliënten met een herroepen collectieve schuldenregeling die voordien niet gekend waren op onze dienst;
- meer cliënten met een collectieve schuldenregeling en boedelschulden;
- een toenemend aantal vreemdelingen met een zelfstandige activiteit (soms schijnzelfstandigen);
- multiprobleemgezinnen, waarbij naast de financiële problemen vooral sprake is van psychische problemen, verslavingen, problemen van isolement (geen sociaal netwerk) en huisvesting;
- ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven en schulden hebben;
- mensen van vreemde origine die een eigen woning kopen en boven hun mogelijkheden lenen.

De volgende tendensen zijn merkbaar in de schuldenproblematiek:

- er worden kredieten aangegaan voor de betaling van vaste kosten en medische kosten, m.a.w. er zijn steeds meer overlevingsschulden (cliënten met een vervangingsinkomen – zeker eenoudergezinnen – die op de private markt huren, maken bijna standaard schulden);
- meer dossiers met penale boeten en achterstallig onderhoudsgeld;
- het leefgeld in de collectieve schuldenregeling is te laag;
- de minnelijke aanzuiveringsregeling in de collectieve schuldenregeling wordt strikter toegepast;
- de generatie ouderen die ook kredieten zijn aangegaan;
- meer consumentenkredieten en kredietkaarten.

De beleidssignalen voor de schuldenproblematiek die we daar als team Schuldhulpverlening van het OCMW Tienen kunnen uit afleiden zijn:

- het verkorten van de wachttijd van 5 jaar na herroeping van de collectieve schuldenregeling;
- de uitbreiding van de toegang tot sociale woningen;
- meer aandacht besteden aan voorzichtige kredietverstrekking;
- de energiekosten beperken;
- bijkomende financiële ondersteuning van de OCMW's.

Voor de volledigheid geven we ook de tendensen mee die een bevraging bij alle erkende instellingen voor schuldbemiddeling aan het licht bracht en de signalen die voor het beleid nuttig zijn (uit “Vlaamse gezinnen in budget-en/of schuldhulpverlening: cijfergegevens 2014 -2017” van Steunpunt Mens en Samenleving).

De voornaamste beleidssignalen voor de schuldenproblematiek vanuit de sector zijn dan:

- regulering van de sector die schulden invordert, wat moet leiden tot een meer humaan invorderingsbeleid:
 - realistische invorderingsscenario's inbouwen;
 - uitvoeringskosten verlagen en limiteren in tijd en grootte;
 - menselijke en haalbare afbetaalplannen;
 - geen rigide invorderingspolitiek: de nodige onderhandelingsruimte behouden;
- betaalbare huisvesting en energie, alsook een kwaliteitsvol woonbeleid en een goed beleid rond toekenning van huursubsidies;
- vervangingsinkomsten worden algemeen te laag bevonden en beperken de ruimte om schulden af te betalen op drastische wijze;
- het bestaan van (agressieve) verkoopspraktijken en de rol die reclame daarbij kan innemen. Daarom wordt er best geijverd voor een wetgeving waarbij dwingend de kredietcentrale dient te worden geconsulteerd bij het afsluiten van een consumentenkrediet om de financiële draagkracht van de ontleners te kunnen beoordelen. Ook dient de toegang tot betaalkaarten te worden beperkt, dienen kredieten moeilijker toegankelijk te zijn, dataverbruik met bijhorende kosten moet worden beperkt.

Andere opgegeven antwoorden die in de bevraging vrij regelmatig voorkwamen, zijn:

- het wegwerken van de wachtlijsten voor sociale woningen maar ook wachtlijsten bij de erkende instellingen voor schuldbemiddeling;
- het inperken van (aanzienlijke) medische kosten en schoolkosten;
- een meer doorgedreven samenwerking tussen externe schuldbemiddelaars en erkende instellingen voor schuldbemiddeling maar ook toezicht houden op die externe schuldbemiddelaars; Sommige erkende instellingen voor schuldbemiddeling halen zelfs het principe van tandemwerking met externe schuldbemiddelaars aan of suggereren verplichte richtlijnen met het oog op goede samenwerking;
- het continu werken aan een visie voor een meer effectieve aanpak van schulden en dit afstemmen en integreren met andere vormen van hulpverlening. Bijkomend kan die integratie drempelverlagend werken. Als voorbeelden worden outreachend werken en het activeren van cliënten aangehaald. Af en toe wordt verplichte hulpverlening (o.m. budgetbeheer) opgeworpen;

- een structurele financiering van de erkende instellingen voor schuldbemiddeling met voldoende personeelsinzet met doel om de problematiek van het cliënteel in zijn geheel aan te kunnen pakken;
- meer financiële educatie in scholen en budgetvaardigheden opnemen in de eindtermen;
- meer aandacht voor risicogroepen (o.a. alleenstaanden met of zonder kinderlast mensen met psychische problemen). De financiële geletterdheid verhogen;
- hervorming van de procedure collectieve schuldenregeling. Die wordt veelal gebruikt als gebruikt als rustpauze in plaats van als echte oplossing. Door de vele herroepingen en schulden die worden gemaakt tijdens de collectieve schuldenregeling schiet zij haar doel voorbij.
- de weerbaarheid van individuen verhogen en hun bestedingspatroon verbeteren. Dit kan door het verstrekken van informatie, het sensibiliseren en het aanleren van vaardigheden. Hierdoor verhoogt de zelfredzaamheid waardoor in het bijzonder maatschappelijk kwetsbaren beter kunnen worden beschermd. In die zin is begeleiding soms verplicht. Belangrijk hierbij is om personen niet te stigmatiseren en voldoende laagdrempelig te werk te gaan. Voldoende aandacht dient te worden besteed aan nazorg en projectmatige afbouw van de hulpverlening.
- het activeren van personen leidt tot verhoging van inkomsten.

11.2.6. KINDERARMOEDE

In Tienen werd in 2017 14,8% van de kinderen in een kansarm gezin geboren (gegevens Kind en Gezin). In 2016 was dit nog 10,8%. De cijfers van Kind & Gezin geven de kans op armoede weer bij borelingen in de eerste 3 maanden na geboorte, en dan nog voornamelijk op basis van de thuis- en gezinssituatie waarin zij zich bevinden. Dat is een harde realiteit, want dat betekent dat deze kinderen al van in de wieg minder kansen krijgen en tijdens hun eerste drie levensjaren een achterstand oplopen die nog moeilijk bij te benen valt. Daarom hebben de stad Tienen en het OCMW het plan opgevat om via goed uitgewerkte acties sterk in te zetten op het terugdringen van kinderarmoede in Tienen. Het budget voor kinderarmoedebestrijding werd verdrievoudigd in vergelijking met de voorgaande jaren en het punt werd in het meerjarenplan ingeschreven als een absolute topprioriteit.

(Kinder)armoede is zeer complex waardoor het ook zeer moeilijk is hier een beleid rond uit te werken. Gezinnen in armoede hebben veel noden. Vooral een tekort aan financiële middelen leidt tot problemen en uitsluiting op allerlei vlakken. Ondanks alle inspanningen blijft (kinder)armoede stijgen. Een integrale aanpak is nodig. We moeten blijven inzetten op wonen, werken en opleiding, enz. Ons volgehouden werken aan structurelere factoren is zeer belangrijk in de bestrijding van kinderarmoede en kan pas effecten tonen na geruime tijd.

We werken al een jaar outreachend vanuit onze dienst. Dit moeten we blijven doen en nog sterker uitbouwen. Op een jaar tijd waren er 97 aanmeldingen. De nood is dus groot. Uit de outreachgesprekken kwamen het vaakst volgende noden naar voren: nood aan huiswerkbegeleiding, opvoedingsvragen en toeleiding naar het vrijetijdsaanbod.

Huis van het Kind zette in 2018 een nieuwe werkgroep op: 'Netwerk Goede Kindertijd'. In deze werkgroep komen alle betrokken partners samen die werken met of rond kinderen in/en armoede. Samen denken we na over knelpunten, noden en lacunes binnen ons (kinder)armoedebeleid in Tienen. We werken acties uit op korte en lange termijn. In deze werkgroep zijn ook ervaringsdeskundigen aanwezig, dit wordt als een troef ervaren en maakt deze werkgroep anders dan voorgaande werkgroepen. In 2018 werden in deze werkgroep volgende onderwerpen verkozen om in Tienen prioritair op in te zetten:

- inzetten op basisopleiding (huiswerkondersteuning);
- toegankelijker maken van het vrijetijdsaanbod;
- kinderopvang.

Vanuit onze expertise uit het outreachend werk en onze nauwe samenwerking met partnerorganisaties kunnen wij als team concluderen dat naar ons aanvoelen de stad in de toekomst zal moeten inzetten op:

- meer huiswerkbegeleiding (we ondersteunen dit al maar de vraag blijft veel groter dan het aanbod, de wachtlijsten blijven lang);
- één plek waar ouders terecht kunnen met al hun vragen;

- rechtendetectie (doen gezinnen wel beroep op al hun rechten?);
- nog nauwere samenwerking met scholen. De samenwerking werd al intensiever door het outreachproject, maar kan zeker nog toenemen in de toekomst);
- meer brugfiguren inschakelen (er is één brugfiguur actief, wat als zeer waardevol wordt ervaren en uitbreiding verdient);
- opvangproblematiek: voor- en naschoolse opvang, buitenschoolse (er zijn te weinig opvangplaatsen in centrum Tienen);
- het lanceren van gezinscoachen (uit de outreachgesprekken blijkt dat een intensievere begeleiding van de gezinnen vaak nodig is);
- taal: meer oefenkansen creëren voor kinderen en ouders;
- minder eng denken in het verlenen van financiële tussenkomsten;
- verschillende diensten bewustmaking van wat armoede doet met een kind.

11.2.7. ANDERE SOCIALE BIJDRAGEN

TUSSENKOMST VOOR AANKOOP BABYVOEDING

Heel wat cliënten hebben geregeld te maken met extra uitgaven door de geboorte van een baby in hun gezin. De aankoop van babyvoeding (voornamelijk eersteleeftijdsmelk), verzorgingsproducten en pampers kosten heel veel. Deze kosten wegen vaak bijzonder zwaar door in een toch al beperkt budget. Vooral gezinnen en vaak ook alleenstaande moeders die afhankelijk zijn van een leefloon kunnen deze extra uitgaven moeilijk betalen.

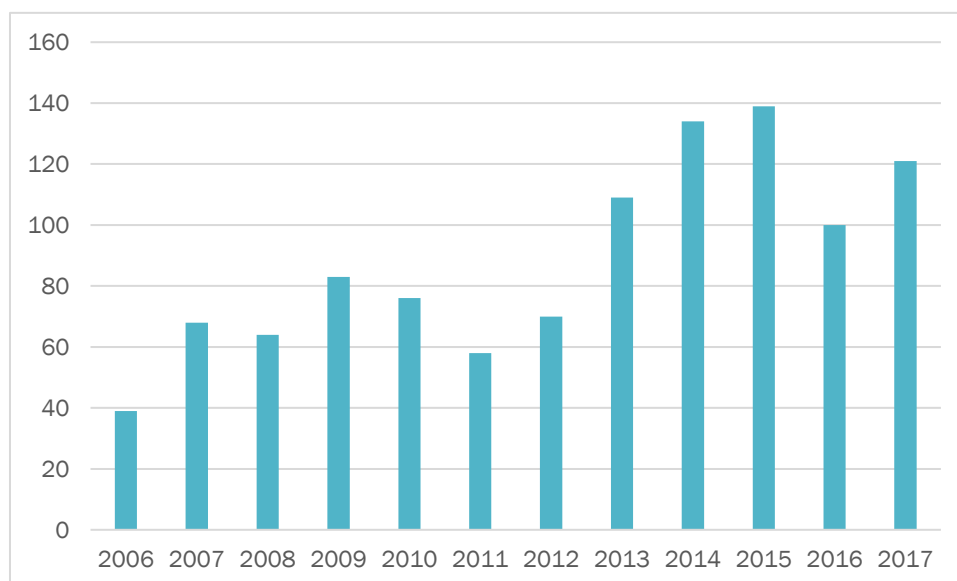
Ook Kind en Gezin bevestigt dat in Tienen heel wat kinderen geboren worden in kansarme gezinnen en dat de mama's geregeld aan de verpleegkundige extra voeding vragen. Baby's die te weinig of niet de gepaste voeding krijgen, worden vaak sneller ziek, wat dan weer extra dokters- en apothekerskosten met zich meebrengt.

Het bijzonder comité voor de sociale dienst van het OCMW was van oordeel dat we hierin een nieuwe preventieve taak moesten opnemen om de moeders een extra mogelijkheid te geven om babyvoeding te kopen, zodat deze baby's ten minste in hun eerste levensmaanden geen honger zouden hebben en voldoende gezonde voeding krijgen.

In het bijzonder comité voor de sociale dienst van 14 februari 2006 werd de mogelijkheid goedgekeurd dat dan een waardebon van € 25 per maand wordt gegeven voor de aankoop van babyvoeding bij een apotheek naar keuze in Tienen. In het bijzonder comité voor de sociale dienst van 9 september 2014 werd dit bedrag verhoogd tot € 40 per maand.

Tabel 8: Overzicht aantal waardebonnen voor babyvoeding

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
jan	0	5	7	8	5	3	3	8	6	12	16	10
feb	0	5	8	9	7	4	4	8	10	14	10	9
maa	4	6	9	9	8	5	5	11	12	13	12	8
apr	6	5	6	6	6	5	4	11	12	10	12	10
mei	5	5	4	7	7	6	3	10	14	10	11	9
jun	5	7	3	5	7	7	6	11	15	9	3	11
jul	4	4	6	7	6	7	7	10	15	9	5	11
aug	3	5	4	7	5	5	6	12	11	11	6	10
sep	3	4	2	6	6	3	6	8	10	11	6	10
okt	3	7	5	6	7	4	8	7	11	12	8	12
nov	3	8	5	6	6	5	10	6	8	13	8	13
dec	3	7	5	7	6	4	8	7	10	15	3	8
tot	39	68	64	83	76	58	70	109	134	139	100	121
# gezinnen			16	18	15	13	15	23	32	31	23	30

Grafiek 8: Overzicht totaal aantal waardebonnen voor babyvoeding

11.2.8. HUURWAARBORG

Bij verhuis vormt het betalen van de waarborg vaak een probleem. In feite moet er op dat ogenblik een bedrag van driemaal de huur betaald worden (waarborg = 2 maand huur + eerste maand huur).

In de loop van 2001 werd een overeenkomst afgesloten met het toenmalige Dexia (nu Belfius Bank) om via de bank een bankwaarborg af te leveren. Daarnaast werden ook overeenkomsten afgesloten met CV Huisvesting en SVK WoonregT voor het afleveren van een schriftelijke waarborg door het OCMW. Deze waarborg kan door de cliënt wedersamengesteld worden op een geblokkeerde rekening bij Belfius Bank. Eens het bedrag van de initiële waarborg wedersamengesteld is, kan de geblokkeerde rekening ofwel worden omgezet in een geblokkeerde waarborgrekening tussen huurder en verhuurder, ofwel kan het bedrag worden overgeschreven op de rekening van CV Huisvesting.

Tabel 9: Totaalbedrag uitgekeerde niet-terugvorderbare huurwaarborgen

2017	34.807
2016	44.408
2015	57.270
2014	29.425
2013	94.979
2012	56.905
2011	48.780
2010	49.304
2009	42.552

11.2.9. VERWARMINGSTOELAGEN

Krachtens het koninklijk besluit van 20 oktober 2004 betreffende de verwarmingstoelage werd door de overheid aan de OCMW's de opdracht gegeven om aan personen en gezinnen die een beperkt inkomen hebben een bijkomende verwarmingstoelage te verlenen. Deze toelagen werden, verhoogd met 10% administratiekosten, terugbetaald aan het OCMW.

Tabel 10: Totaalbedrag uitgekeerde verwarmingstoelagen

Jaar	# dossiers	Uitgekeerd bedrag
2017	101	18.505
2016	96	17.348
2015	126	23.069
2014	146	26.500
2013	165	31.641
2012	163	30.931
2011	214	29.777
2010	236	30.528
2009	196	26.859

11.2.10. LOKALE ADVIESCOMMISSIE (LAC) WATER, GAS OF ELEKTRICITEIT

Iedereen heeft, volgens het decreet van 20 december 1996, steeds recht op een ononderbroken en minimale levering van elektriciteit, gas en water voor huishoudelijk gebruik. Elektriciteit, gas en water mogen daarom enkel nog in hoogst uitzonderlijke gevallen worden afgesloten.

De Lokale Adviescommissie (LAC) komt samen op vraag van de leveranciers van water, gas of elektriciteit die een verzoek hebben tot afsluiting van de energietoevoer van een klant. Binnen deze commissie worden dossiers besproken over onbetaalde facturen. Het is de bedoeling om met alle betrokken partijen tot een oplossing te komen.

De LAC gaat uit van het basisprincipe dat elke persoon recht heeft op een minimale en ononderbroken levering van elektriciteit, gas en water voor huishoudelijk gebruik om menswaardig te kunnen leven. Elke klant die er besproken wordt, wordt uitgenodigd op de LAC.

LAC ELEKTRICITEIT EN GAS

Wie geen nieuwe leverancier vindt, komt automatisch terecht bij de sociale leverancier (EANDIS). Worden ook die facturen niet tijdig betaald, dan zal de sociale leverancier een budgetmeter plaatsen die vooraf moet opgeladen worden. Een budgetmeter is een elektriciteits- of aardgasmeter waarbij op voorhand betaald moet worden voor de elektriciteit of het aardgas. Aan het onthaal van de sociale dienst kunnen deze mensen hun kaart laten opladen. De eerste oplading in het OCMW van Tienen gebeurde op 23 maart 2004.

Met een budgetmeter kunnen mensen hun budget beter beheren en het verbruik goed opvolgen. Wanneer de budgetmeter voor elektriciteit leeg is, schakelt hij automatisch over op de minimumlevering van 10 ampère. Als de netbeheerder ook deze minimumlevering wil stopzetten, moet hij daarvoor toestemming krijgen van de Lokale Adviescommissie.

Tabel 11: Aantal dossiers besproken op de vergaderingen van de Lokale Adviescommissie (LAC) m.b.t. elektriciteit en gas

Jaar	# dossiers
2017	313
2016	308
2015	286
2014	317
2013	353
2012	349
2011	279
2010	328
2009	393
2008	345

LAC WATER

Voor wat betreft de waterfacturen wordt niet gewerkt met een budgetmeter. Als de waterleverancier een verzoek tot afsluiting heeft, krijgt de klant vanuit de LAC een betaalplan voorgesteld. Bij niet-naleving van dit betaalplan kan alsnog de afsluiting volgen.

Tabel 12: Aantal dossiers besproken op de vergaderingen van de Lokale Adviescommissie (LAC) m.b.t. water

Jaar	# dossiers
2017	338
2016	351
2015	305
2014	307
2013	462

11.2.11. TUSSENKOMST IN AANKOOP WINTERKLEDING VOOR KINDEREN

Het bijzonder comité voor de sociale dienst heeft op 14 december 2015 besloten aan alle personen die een financieel dossier hebben bij de sociale dienst (leefloon, equivalent leefloon, steun, budgetbeheer, CSR, LOI-bewoner) een eenmalige forfaitaire tussenkomst te verlenen voor de aankoop van winterkledij (uiterlijk aan te vragen tot en met februari 2016) van € 60 per kind.

Hiervoor werd in 2015 een nieuwe aanpak uitgetest. Die bestond enerzijds uit dat gezocht werd naar een exclusieve partner in Tienen, en anderzijds dat de steun van het OCMW voortaan enkel kon worden aangewend voor de aankoop van winterkleding voor kinderen uit kansarme gezinnen.

C&A Tienen ging in op ons voorstel tot samenwerking en tekende hierop in met een sterk engagement: het OCMW Tienen kocht voor cliënten die hiervoor in aanmerking kwamen cadeaubonnen aan € 60 en C&A Tienen verhoogde het effectieve aankoopbedrag op zijn beurt met 10%.

De bedeling van de cadeaubonnen gebeurde door de maatschappelijk werkers van het OCMW, dit na een sociaal en financieel onderzoek en een gunstige beslissing door het bijzonder comité voor de sociale dienst.

In totaal werden in 2017 330 cadeaubonnen aangekocht en verdeeld, goed voor een totaalbedrag van € 19.800, dat door C&A verhoogd werd met € 1.980. In 2016 was dit respectievelijk 390 en € 23.400 (€ 2.340), in 2015 respectievelijk 381 en € 22.860 (€ 2.286).

11.2.12. TUSSENKOMST SCHOOLKOSTEN

Het begin van een nieuw schooljaar betekent voor ouders met schoolgaande kinderen extra uitgaven. Ook tijdens het jaar kunnen schoolfacturen zwaar doorwegen op het gezinsbudget. Ouders die moeilijkheden hadden om de schoolrekeningen te betalen, konden ook voor het schooljaar 2017-2018 terecht bij het OCMW van Tienen voor een tussenkomst in schoolkosten.

Het systeem van de tussenkomsten in de schoolkosten wordt jaarlijks geëvalueerd door een interne werkgroep die jaarlijks een aangepast reglement voorbereidt. Na bespreking op het periodiek overleg van de sociale dienst werd dit reglement door het bijzonder comité voor de sociale dienst van het OCMW Tienen op 17 juli 2017 goedgekeurd.

Tabel 13: Totaalbedrag jaarlijkse tussenkomst schoolkosten

Jaar	Bedrag tussenkomst schoolkosten
2017	54.793
2016	37.397
2015	34.079
2014	26.776
2013	29.579
2012	33.469
2011	29.145
2010	24.899
2009	23.472

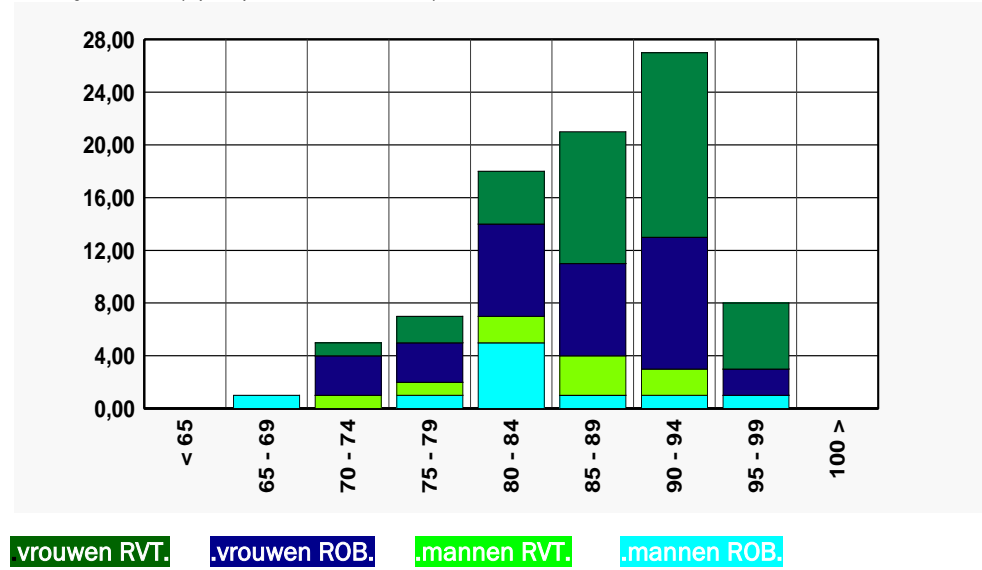
11.3. WOON- EN ZORGBELEID

11.3.1. WOONZORGCENTRUM KEIENHOF

Geldende erkenningen vanwege het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (n=89):

- Centrum voor kortverblijf (CVK): 3 bedden
 - o Bezettingsgraad (1/07/2017-30/06/2018):
 - Rizivligdagen: 84,11% (# Rizivligdagen: 921)
 - Verblijfsligdagen: 89,95% (# verblijfsligdagen: 985)
 - o Kortste verblijfsduur (in dagen, 1/07/2017-30/06/2018): 4
 - o Langste verblijfsduur (in dagen, 1/07/2017-30/06/2018): 140
 - o Gemiddelde verblijfsduur (in dagen, 1/07/2017-30/06/2018): 33
 - o Aantal opnames: 29
- Woonzorgcentrum (WZC):
 - o Rust- en verzorgingstehuis (RVT): 42 bedden → vanaf 01/10/2018: 45 bedden
 - o Rustoord voor bejaarden (ROB): 44 bedden → vanaf 01/10/2018: 41 bedden
 - o Bezettingsgraad (1/07/2017-30/06/2018):
 - Rizivligdagen: 96,19% (# Rizivligdagen: 30.194)
 - Verblijfsligdagen: 97,85% (# verblijfsligdagen: 30.716)
 - o Zorgzwaarte (1/07/2017-30/06/2018): zwaar zorgbehoevend (cat. B, C en CD)= 72,27%
 - o 2 afdelingen:
 - Binnenhof (gesloten afdeling): 28 bedden
 - Buitenhof: 58 bedden
 - o Aantal opnames (1/07/2017-30/06/2018, CVK excl.): 29
 - o Aantal overlijdens (1/07/2017-30/06/2018, CVK excl.): 29

- o Leeftijdscurve (1/12/2018, CVK incl.):

Gemiddelde leeftijd: 87 jaar, 1 maand en 10 dagen

Leeftijd jongste bewoner: 67 jaar, 6 maand en 26 dagen

Leeftijd oudste bewoner: 99 jaar, 1 maand en 10 dagen

Totale capaciteit

73 eenpersoonskamers, 8 tweepersoonskamers en 2 crisis-/reservekamers

Kostprijs

dagprijs eenpersoonskamer	€ 50,37
dagprijs tweepersoonskamer	€ 47,28
dagprijs voor echtpaar in tweepersoonskamer	€ 43,54

Wachtlijstbeheer

Op 16 november 2018 stonden er 214 personen op de wachtlijst van het Buitenhof en 103 personen op de wachtlijst van het Binnenhof. Na een actualisatie van de wachtlijst tot en met maart 2016 (=oorspronkelijke inschrijvingsdatum) stonden er op 13 december 2018 nog 170 personen op de lijst van het Buitenhof en 72 personen op de lijst van het Binnenhof. De actualisatie van de wachtlijst zal verdergezet worden om zo een duidelijker beeld te krijgen van het aantal effectief wachtenden.

Heel wat mensen plaatsten zich preventief op de wachtlijst voor definitief verblijf; anderen willen graag opgenomen worden maar voldoen (nog) niet aan de voorwaarde van zorgbehoevendheid (minimum KATZ-schaal B). Dit zorgt ervoor dat bejaarden die voldoende zorgbehoevend zijn (KATZ-schaal B, C en CD), tegenwoordig meestal snel opgenomen kunnen worden. Het vergroten van de actieve wachtlijst vormt naar de toekomst toe een belangrijke uitdaging.

11.3.2. SERVICEFLATS SENIORIE HOUTEMHOF

Erkenning vanwege het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid:

- Houtemhof I: erkend onder nummer CE 2607 met ingang van 1 april 2008 tot en met 31 maart 2023 voor maximaal 31 wooneenheden
- Houtemhof II: erkend onder nummer CE 2706 met ingang van 1 april 2010 tot en met 31 maart 2023 voor maximaal 31 wooneenheden

Totale capaciteit

Houtemhof I: 31 serviceflats

Houtemhof II: 31 serviceflats

Kostprijs

Dagprijs gelijkvloers en eerste verdieping	€ 31,71
Dagprijs tweede verdieping	€ 30,56
Maandelijks huurprijs Familiehulp (SF II)	€ 700,00

Facultatieve kosten: huur autostaanplaats (€ 15/maand), huur locker (€ 5/maand), gebruik maken van de OCMW-klussendienst en/of de OCMW-dienst maaltijden aan huis, deelname aan betalende activiteiten (bv. kerstdiner), enz.

Bezetting

Houtemhof I

Bezettingsgraad (1/07/2017-30/06/2018):

93,56%

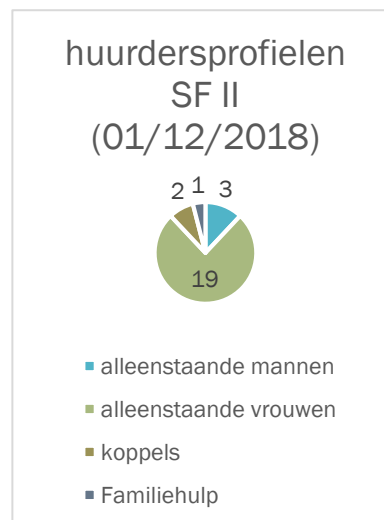
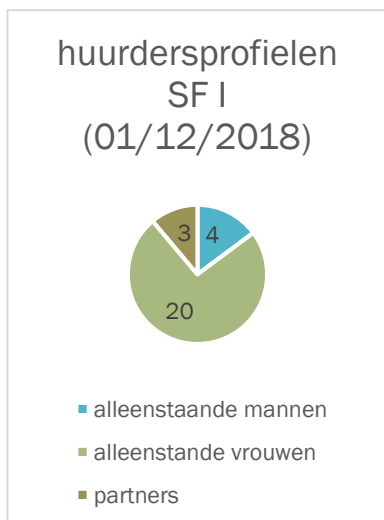
4 flats beschikbaar op 01/12/2018

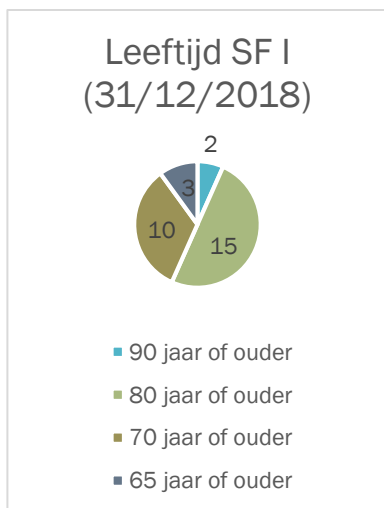
Houtemhof II

Bezettingsgraad (1/07/2017-30/06/2018):

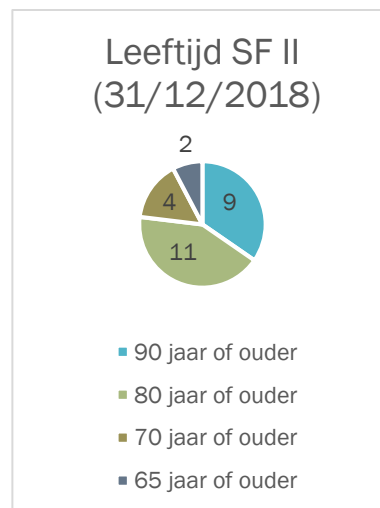
86,69% (excl. NOAH-project, Familiehulp)

6 flats beschikbaar op 01/12/2018

Gemiddelde leeftijd SF I: 80j 9m 14d
 Leeftijd jongste bewoner SF I: 66j 10m 0d
 Leeftijd oudste bewoner SF I: 93j 9m 15d

Gemiddelde leeftijd SF II: 85j 11m 15d
 Leeftijd jongste bewoner SF II: 66j 7m 4d
 Leeftijd oudste bewoner SF II: 96j 2 m 18 d

Wachtlijstbeheer

- Op de wachtlijst voor de serviceflats staan op 1 december 2018 17 personen.
- 4 inwoners van Tienen en 6 anderen staan op inactief met de afspraak hen opnieuw te contacteren in januari 2019.
- 5 personen hebben in de periode van oktober-november een bezoek gebracht aan de Seniorie en overwogen een eventuele verhuis.

11.3.3. ASSISTENTIEWONINGEN GROENHOF

Voorlopige erkenning vanwege het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid onder het nummer CE 3357 voor de duur van 1 jaar met ingang van 1 augustus 2018 voor maximaal 30 wooneenheden.

Ingebruikname: 01/08/2018.

Totale capaciteit

30 assistentiewoningen, 4 verschillende types die variëren in grootte:

- 17 x type 1 (51 m²)
- 6 x type 2 (57 m²)
- 1 x type 3 (66m²)
- 6 x type 4 (≥77m² met 2 slaapkamers)

Kostprijs

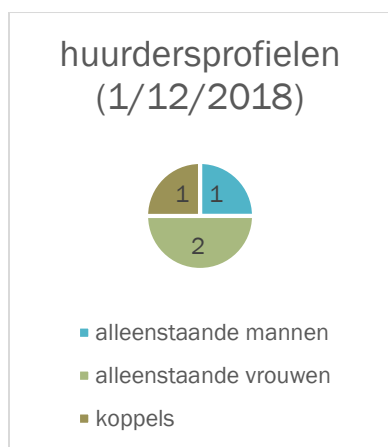
dagprijs type 1	€ 33,00
dagprijs type 2	€ 35,00
dagprijs type 3	€ 37,00
dagprijs type 4	€ 39,00

Facultatieve kosten: gebruik maken van facultatieve diensten in WZC Keienhof (maaltijden, pedicure, manicure, kapsalon), gebruik maken van de OCMW-klussendienst, deelname aan betalende activiteiten (bv. kerstdiner), enz.

Bezetting

Verhuurde flats op 01/12/2018: 2 x type 1, 1 x type 2, 1 x type 3

26 verhuurbare flats ter beschikking op 01/12/2018.

Gemiddelde leeftijd GAW: 83 jaar 0 maand 29 dagen

Leeftijd jongste bewoner GAW: 81 jaar, 9 maand en 10 dagen

Leeftijd oudste bewoner GAW: 87 jaar, 8 maand en 10 dagen

Wachttijstbeheer

Na de kijkdag (24 februari 2018) en de algemene opendeurdag van het Sociaal Huis (9 juni 2018) telde de wachtlijst voor de assistentiewoningen 55 personen. Een 20-tal personen vroegen bij contactname om van de wachtlijst gehaald te worden. Op 1 december 2018 staan er nog 35 mensen op de wachtlijst.

Velen onder hen hebben zich preventief op de wachtlijst geplaatst en wensen momenteel nog niet opgenomen te worden. Deze mensen zullen na verloop van enkele maanden opnieuw gecontacteerd worden. 5 personen overwegen momenteel om effectief in te huizen. Zij hebben een plaatsbezoek ingepland of zijn onlangs langsgesproken voor een kennismaking.

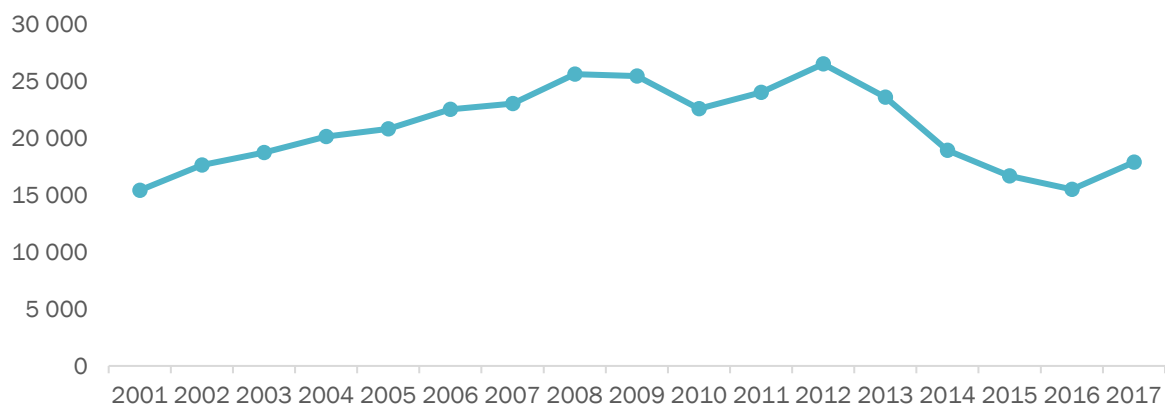
11.3.4. THUISBEZORGDE MAALTIJDEN

Via deze dienst worden, in samenwerking met de firma Medirest (Compass Group Belgilux nv), gekoelde maaltijden aan huis geleverd bij personen en gezinnen die niet of onvoldoende in staat zijn hun maaltijd zelf te bereiden en hiervoor geen beroep kunnen doen op mantelzorgers. Naast de gewone maaltijden kunnen ook dieetmaaltijden besteld worden. Elke maaltijd bestaat uit soep, hoofdgerecht en dessert. De gebruiker betaalt een bijdrage volgens zijn inkomen. Deze bijdrage is minimaal € 3,50/maaltijd en maximaal € 6,50/maaltijd voor een gezin, en minimaal € 4,30/maaltijd en maximaal € 6,50/maaltijd voor een alleenstaande.

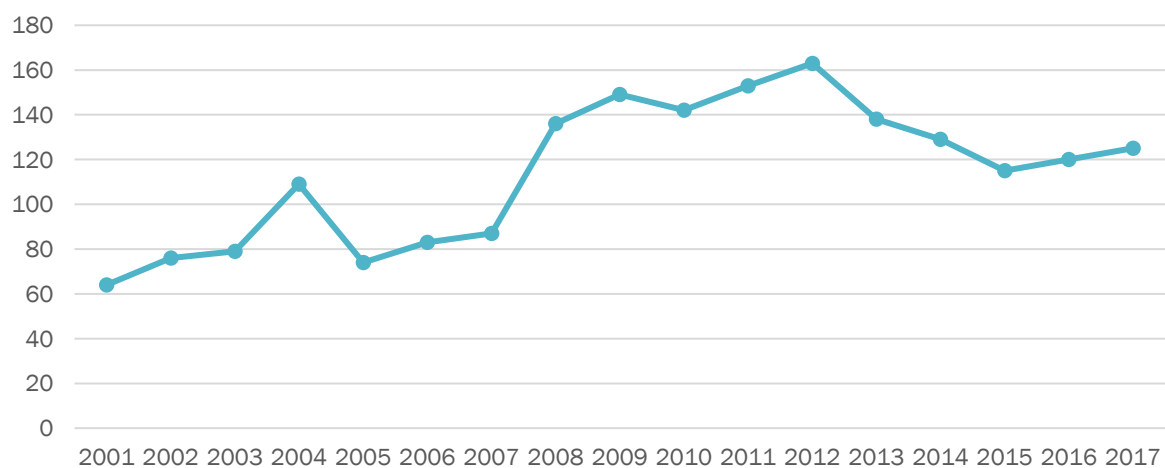
Tabel 14: Overzicht aantal thuisbezorgde maaltijden

	Aantal maaltijden	Aantal personen
2001	15.426	64
2002	17.631	76
2003	18.737	79
2004	20.136	109
2005	20.826	74
2006	22.534	83
2007	23.042	87
2008	25.616	136
2009	25.447	149
2010	22.583	142
2011	24.021	153
2012	26.522	163
2013	23.609	138
2014	18.934	129
2015	16.698	115
2016	15.516	120
2017	17.893	125

Grafiek 9: Overzicht aantal maaltijden

Grafiek 10: Overzicht aantal personen

11.3.5. KLUSSENDIENST

In het kader van het Sociaal Impulsfonds 2000-2002 werd dit project goedgekeurd, waarin aan senioren hoofdzakelijk bijkomende ondersteuning en praktische hulp wordt verleend zodat ze langer in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.

Op 16 oktober 2017 keurde het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst een nieuw reglement voor de klussendienst goed.

De klussendienst is voorbehouden voor personen die omwille van leeftijd (65+), handicap, chronische ziekte of andere noodsituatie hulp nodig hebben bij het uitvoeren van klussen binnenshuis en/of in de tuin en hiervoor geen beroep kunnen doen op mantelzorgers.

De werken zijn steeds van beperkte omvang, waardoor men er op de reguliere arbeidsmarkt geen oplossing voor kan vinden.

De kostprijs van de klussendienst is afhankelijk van de gezinssamenstelling en het netto-inkomen. De minimumbijdrage is vastgelegd op € 6,45 per uur, waarbij elk begonnen uur volledig wordt aangerekend.

Voor verplaatsingskosten en gebruik van materiaal wordt een bedrag van € 15 per klus aangerekend voor de eerste werkman en € 10 per dag voor elke bijkomende werkman. Voor het wegbrengen van afval naar het containerpark wordt een supplement van € 10 per rit aangerekend.

De maatschappelijk werkster doet een sociaal onderzoek en berekent de prijs.

De voornaamste taken van de klussendienst zijn:

- kleine herstellingen;
- schilderen en behangen;
- grasmaaien en tuinonderhoud.

In 2017 werden door de klussendienst in totaal 49 gezinnen geholpen en bedroeg het aantal gepresteerde werkuren 361.

Tabel 15: Overzicht gepresteerde uren door klusjesdienst

Jaar	Gezinnen	Gepresteerde uren
2017	49	361
2016	43	326
2015	59	561
2014	53	603
2013	95	1.374
2012	82	1.231

11.3.6. OVERIGE VERRICHTINGEN BETREFFENDE OUDEREN

Het team ouderenzorg staat ten dienste van alle Tiense senioren en heeft – naast het verstrekken van maaltijden aan huis en het organiseren van klussenhulp (zie eerder) – nog volgende taken:

INFORMATIE EN AANVRAGEN

In concreto onderscheiden we bij het verstrekken van informatie en het behandelen van aanvragen volgende taken:

- informatie verstrekken over het zorgaanbod in de regio (individueel of op groepsbijeenkomsten van seniorenverenigingen, lokale dienstencentra, enz.);
- actieve bijstand verlenen bij doorverwijzingen naar diverse thuiszorgdiensten;

- hulp bieden bij het aanvragen van tegemoetkomingen en financiële voordelen waarop de 65- plusser recht heeft;
- indicatiestellingen doen voor zwaar zorgbehoevenden in het kader van de Vlaamse sociale bescherming.

Het team ouderenzorg krijgt hiervoor steeds meer en meer spontane aanvragen (van de 65-plusser zelf, via doorverwijzing door mantelzorgers en professionelen).

Vanuit deze kernopdrachten werd er in april 2016 gestart met een systematische screening van de Tiense 85-plussers, beginnende met de hoogste leeftijdscategorieën.

In 2017 kregen, in het kader van deze screening, ongeveer 75 senioren, met geboortedatum tussen 1 januari 1924 en 30 april 1925, een folder van de dienst ouderenzorg toegestuurd, samen met een brief met het aanbod dat een maatschappelijk werker een huisbezoek kan brengen. Tijdens het huisbezoek wordt samen met de senior (en mantelzorgers) een checklist overlopen: het recht op premies en tegemoetkomingen, het wooncomfort en sociale netwerk wordt onderzocht. D.m.v. warme doorverwijzing, actieve hulp en ondersteuning worden de rechten van de bezochte senioren maximaal uitgeput, het wooncomfort verhoogd en de sociale netwerken versterkt.

In 2017 heeft het team ouderenzorg een totaal extra inkomen van € 10.013,85 per maand kunnen bekomen voor de geholpen senioren. Het gaat hier om toekenningen van de mantelzorgpremie van de zorgverzekering, een tegemoetkoming hulp aan bejaarden, het sociaal telefoontarief, enz.

Bij de interpretatie van het totaal resultaatcijfer moeten we ook nog vermelden dat er geen precies cijfer kan worden aangegeven voor de bijkomende verworven voordelen zoals het sociaal elektriciteits- en gastarief, verhoogde tegemoetkoming mutualiteit, korting abonnement De Lijn, vrijstelling kosten waterverontreiniging, kabeldistributie, enz.

Naast de financiële resultaten is er ook de positieve impact op het leven van de bezochte senioren: het langer kunnen thuiswonen op kwaliteitsvolle wijze, de versterking van de netwerken, het opnieuw kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.

D-SCOPE

In 2017 was Tienen testgemeente voor het D-SCOPE-onderzoeksproject (Detection – Support and Care for Older People- Prevention and Empowerment).

D-SCOPE is een multidisciplinair onderzoeksproject dat wordt geleid door een team onderzoekers uit België en Nederland, afkomstig van de Vrije Universiteit Brussel, Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit Antwerpen, Maastricht University en Hogeschool Gent.

Het D-SCOPE-project gaat na hoe men ouderen de mogelijkheid kan bieden om, indien mogelijk en wenselijk, kwaliteitsvol oud te worden in de eigen woonomgeving. De focus van het project ligt op preventie van kwetsbaarheid bij ouderen en het ondersteunen van ouderen, (kwetsbare) mantelzorgers en de sociale omgeving.

De 2 grote hoofddoelstellingen van het D-SCOPE-project zijn:

- Het ontwikkelen van een adequaat detectie- en meetinstrument om de kwetsbaarheidsbalans van ouderen te meten die in staat stelt preventief en proactief te handelen;
- Het testen van adequate preventieve interventies en hulpmiddelen die kwetsbare ouderen, hun mantelzorgers en sociale omgeving versterken of hen naar de gepaste formele hulp en ondersteuning toeleiden om zo hun kwetsbaarheid te stabiliseren of de negatieve gevolgen ervan uit te stellen.

In Tienen werden 279 zestigplussers bevestigd door onderzoekers en vrijwilligers. Uit deze bevestigde personen werd een experimentele groep geselecteerd op basis van een multidimensionale frailty balance. 80 Personen kregen een huisbezoek van de maatschappelijk werksters van het team ouderenzorg. Waar nodig werden interventies opgestart (warme doorverwijzing, ondersteuning, administratieve begeleiding, enz.). Gedurende 6 maanden werden deze personen opgevolgd door een dispatcher die op regelmatige tijdstippen met hen telefonisch contact had.

Na 6 maanden volgde bij alle deelnemers van het project een tweede gesprek door de onderzoekers en vrijwilligers om na te gaan of er een evolutie was in o.a. de levenssituatie, kwaliteit van leven en kwetsbaarheid.

Dit onderzoeksproject werd afgerond in 2018.

GEMEENTELIJKE MANTELZORGPREMIE

De raad voor maatschappelijk welzijn heeft op 10 maart 2010 een reglement goedgekeurd waarbij een mantelzorgpremie wordt ingevoerd. Gelet op de voortdurende vergrijzing van de bevolking kan dit een waardevolle en noodzakelijke aanvulling betekenen op ons globale aanbod aan thuiszorg. De zorg door familie, kennissen en vrijwilligers is absoluut noodzakelijk om te kunnen blijven ingaan op de toenemende vraag om ondersteuning van voornamelijk zorgbehoevende senioren in de thuissituatie. Dankzij de mantelzorg kunnen senioren langer in hun vertrouwde omgeving blijven wonen. De gemeentelijke mantelzorgpremie is dan ook een vorm van waarderingsvergoeding voor de inzet van de mantelzorgers.

Bij elke aanvraag brengt een medewerker van het OCMW een huisbezoek en wordt een dossier samengesteld. De belangrijkste voorwaarden voor de toekenning van een mantelzorgpremie zijn:

- de leeftijdsvoorwaarde: de zorgbehoevende persoon moet minimum 65 jaar zijn;
- de inkomensvoorwaarde: de zorgbehoevende persoon mag over een inkomen beschikken van maximum 1,5 maal het bedrag van het leefloon, en mag tevens niet meer dan één woning in volle eigendom hebben;
- zorgbehoevend zijn²⁹: geheel of gedeeltelijk niet meer in staat zichzelf te verzorgen en de elementaire taken te verrichten die een gezonde persoon normaliter kan uitvoeren, en waardoor blijvende hulp van een derde persoon noodzakelijk is;
- de zorgbehoevende mag niet het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in het kader van de Vlaamse sociale bescherming ontvangen;
- de zorgbehoevende persoon moet minstens één jaar voorafgaand aan de datum van zijn aanvraag, ingeschreven zijn in het bevolkings- of vreemdelingenregister van de stad Tienen en er effectief wonen.

De mantelzorgpremie bedroeg aanvankelijk € 12,50 per maand per zorgbehoevende persoon. Dat bedrag werd een eerste keer verhoogd bij besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn van 11 april 2012: per 1 januari 2012 bedroeg de gemeentelijke mantelzorgpremie daardoor € 25 per maand per zorgbehoevende persoon en werd hij om de zes maanden uitbetaald. Vanaf 1 januari 2016 werd de gemeentelijke mantelzorgpremie bij besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn van 14 januari 2016 nogmaals verhoogd van € 25 naar € 50 per maand per zorgbehoevende en wordt deze premie maandelijks i.p.v. zesmaandelijks uitbetaald.

In 2017 werd in totaal € 4.450 uitgegeven voor 10 dossiers mantelzorgtoelage.

²⁹ De zorgbehoevendheid wordt aangetoond:

- ofwel door middel van een reeds bestaand attest met een mindervaliditeitsscore van minstens 12 punten beoordeeld aan de hand van de zelfredzaamheidscriteria van de POD Sociale Zaken;
- ofwel door een recent uitgevoerde BEL-score door de sociale dienst van het OCMW, met een score van minimaal 25 en maximaal 34 punten.

Tabel 16: Overzicht uitgekeerde mantelzorgtoelagen

Jaar	# dossiers	Uitgekeerd bedrag
2017	10	4.450
2016	7	2.950
2015	14	1.800
2014	19	4.200
2013	16	3.275
2012	8	1.550
2011	6	662

BETALINGSVERBINTENISSEN EN BORGSTELLINGEN WOONZORGCENTRA

Het OCMW van Tienen komt tussen in de tekorten in de verblijfskosten van een woonzorgcentrum wanneer de eigen financiële middelen ontoereikend zijn.

- betalingsverbintenissen: 44 lopende dossiers waarvan 11 nieuwe en 23 dossiers met rekening systeem I in het kader van een verblijf in een woonzorgcentrum;
- borgstellingen: 16 nieuwe aanvragen (geen lopende dossiers).

NAZORG BIJ OVERLIJDEN

Een dierbare verliezen, zorgt voor moeilijke momenten in het leven. Het is een ervaring waarmee iedereen vroeg of laat geconfronteerd wordt. Een overlijden is niet alleen emotioneel erg zwaar. Het brengt ook heel wat administratieve formaliteiten met zich mee, die vaak zo snel mogelijk moeten afgehandeld worden.

Het OCMW Tienen heeft per 1 oktober 2012 een maatschappelijk werker belast met het verlenen van nazorg bij overlijden. Deze hulp kan zich op meerdere vlakken situeren:

- de nodige diensten op de hoogte brengen van het overlijden;
- informatie verstrekken omtrent het overlevingspensioen, de begrafenisvergoeding van het ziekenfonds en de verhoogde tegemoetkoming;
- informatie verstrekken omtrent deblokking van de bankrekening en aangifte van nalatenschap;
- contact opnemen met nutsvoorzieningen in verband met het afsluiten van contracten;
- voorschot op pensioen aanvragen;
- controleren op welke sociale voordelen men recht heeft;
- inschakelen van OCMW- of andere thuiszorgdiensten indien nodig;
- rouwverwerking, een rustig gesprek.

In 2017 werden in dit kader 111 brieven verstuurd en 34 huisbezoeken afgelegd.

Tabel 17: Overzicht nazorg bij overlijden

Jaar	# brieven	# huisbezoeken
2017	111	34
2016	109	25
2015	125	45
2014	121	31
2013	126	34
2012	39	10

BEGELEIDEN FAMILIEGROEP DEMENTIE

Een maatschappelijk werker van het team ouderenzorg begeleidt, in samenwerking met De Alzheimer Liga Vlaanderen, 4 keer per jaar de familiegroep dementie, die familieleden en mantelzorgers van personen met dementie samenbrengt in een gemoedelijke sfeer waarin ze informatie, ervaringen en steun kunnen uitwisselen.

Tijdens de bijeenkomsten, die doorgaan in het Sociaal Huis, kan men ook terecht met alle vragen over thuiszorg, premies, tegemoetkomingen, enz.

CONCLUSIE TEAM OUDERENZORG

In Tienen zijn er maar liefst 7.404 inwoners die ouder zijn dan 65 jaar (waarvan 2.265 ouder dan 80 jaar). Bovendien ontvangt 3,4% van de 65-plussers de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO), een uitkering die toegekend wordt aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken.

In die optiek verdienen volgende denkpistes nadere uitwerking of verder onderzoek:

- het uitbreiden en versterken van de samenwerking met de wijkpolitie en het CAW om kwetsbare ouderen die nu onder de radar blijven te detecteren;
- werken met (niet-evidente) sleutelfiguren in de wijken;
- methoden onderzoeken om de leeftijdsgroep van de 65- tot 75-jarigen beter te bereiken;
- het team Ouderenzorg de stem van de senioren laten vertolken naar de lokale overheid;
- het verder uitwerken van een infopunt;
- werken rond eenzaamheid bij alleenwonende 80-plussers (een steeds groeiende categorie);

Het team Ouderenzorg heeft reeds een reorganisatie ondergaan waarbij nieuwe kernopdrachten werden bepaald: er wordt minder ingezet op het organiseren van diensten door het OCMW, meer op de ondersteuning van en het doorverwijzen naar het reeds bestaande thuiszorgaanbod.

11.4. KINDEROPVANG

11.4.1. GEMEENTELIJKE KENMERKEN EN BIJHORENDE ONTWIKKELINGEN

DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN (BRON: STATISTIEKVLAANDEREN.BE)

AANTAL KINDEREN TUSSEN 0 EN 2,5 JAAR:

In de stad Tienen zien we dat het aantal kinderen tussen 0 en 2,5 jaar ongeveer gelijk bleef in de periode van 2008 tot en met 2018. Deze groep kinderen omvat ongeveer 2,6% van de totale bevolking van onze gemeente.

Tabel 18: Evolutie aantal kinderen tussen 0 en 2,5 jaar in de gemeente Tienen

	2008	2018
Aantal kinderen 0-2,5 jaar	880	901
% van de bevolking	2,7%	2,6%

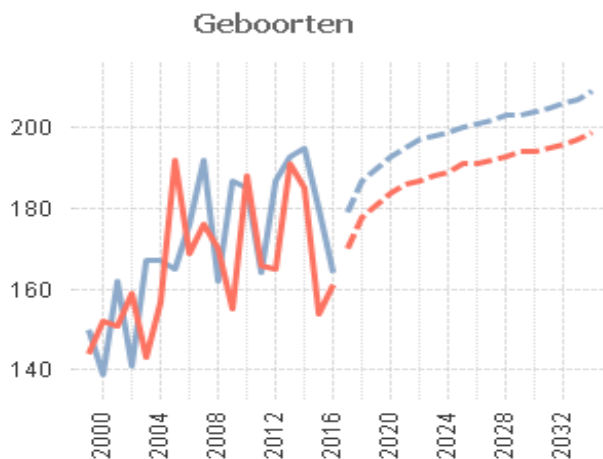
ONTWIKKELINGEN:

Wanneer we de geboortes in de gemeente Tienen bekijken over de periode van 2007 tot en met 2017 zien we een lichte toename in het aantal geboortes. Hierbij zien we dat het aantal pasgeborenen met een niet-Belgische nationaliteit toeneemt. Er wordt verwacht dat het aantal geboortes per jaar zal toenemen (prognose tot en met 2032). We kunnen daaruit afleiden dat ook de vraag naar kinderopvang in de toekomst zal toenemen.

Tabel 19: Evolutie aantal geboortes per jaar in de stad Tienen

	2007	2017
Totaal	368	385
Aantal geboorten per 1000 inwoners	11,45	11,15

PROGNOSE VAN DE GEBOORTES IN DE GEMEENTE TIENEN

GEBRUIK VAN DE KINDEROPVANG:

Een opvangplaats kan door meerdere kinderen gebruikt worden. Kind en Gezin registreert hoeveel kinderen tijdens een bepaalde periode minstens 1 keer aanwezig waren in de opvanglocatie. Het gebruik van formele vergunde opvang is de verhouding tussen het aantal aanwezige kinderen en het aantal kinderen tussen 0 en 3 jaar. In de provincie Vlaams-Brabant zagen we in 2017 een gebruik van 52%.

11.4.2. ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

Voor de inzichten inzake economische ontwikkelingen baseren we ons op de gegevens van de gemeentemonitor 2018 (<https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/>).

WERKZAAMHEIDSGRAAD

In de stad Tienen zien we over de periode van 2003 tot en met 2015 een lichte toename in de werkzaamheidsgraad bij de 20- tot en met 64-jarigen van 69,9% naar 71,6%. Opvallend hierbij is dat de werkzaamheidsgraad bij de mannen lichtjes daalt van 76,7% naar 74,7%, terwijl deze bij de vrouwen stijgt van 62,9% naar 68,5%. Het feit dat meer vrouwen gaan werken, doet ook de vraag naar kinderopvang toenemen.

WERKLOOSHEIDSGRAAD

Wanneer we de werkloosheidsgraad bekijken over de periode van 2003 tot en met 2015 zien we dat deze van 2005 tot en met 2008 fors daalde, om daarna opnieuw geleidelijk aan toe te nemen. In 2003 bedroeg de werkloosheidsgraad 7%, in 2015 was dit 8,2%.

Kinderopvang kan een belangrijke rol spelen bij de activering van deze groep niet-werkenden. Bij het toekennen van plaatsjes in de kinderopvang wordt er dan ook onder andere voorrang gegeven aan ouders die in het kader hier van een opvangnood hebben.

Een blijvende nood in onze gemeente situeert zich op het vlak van de dringende en tijdelijke opvang. Het gaat dan onder meer om anderstalige en/of allochtone ouders die een inburgeringscursus moeten/willen volgen of naar de Nederlandse les moeten/willen gaan. We stellen vast dat deze ouders bovendien nood hebben aan een opvangplaats in Tienen centrum. Dit enerzijds omwille van de ligging ten opzichte van de cursuslocaties, anderzijds vaak ook omwille van mobiliteitsproblemen (o.a. niet in bezit zijn van een auto).

GEMIDDELD INKOMEN GEZINNEN

Wanneer we kijken naar de periode van 2008 tot en met 2015 zien we een toename in het gemiddelde inkomen van de gezinnen. In 2005 bedroeg het gemiddelde inkomen per aangifte € 27.400. Dit steeg geleidelijk aan doorheen de jaren tot € 32.759 in 2015.

11.4.3. SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

Voor de inzichten inzake sociaal maatschappelijke ontwikkelingen baseren we ons op de gegevens van de gemeentemonitor 2018 (<https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/>).

AANTAL LEEFLOONGERECHTIGDEN

Het aantal leefloongerechtigden in de gemeente is doorheen de jaren sterk toegenomen. In 2007 waren er 4,5 leefloongerechtigden per 1.000 inwoners. In 2017 bedroeg dit 8,1 leefloongerechtigden per 1.000 inwoners.

Dit aantal ligt veel hoger dan in andere gelijkaardige steden (Belfius-indeling) en dan in het Vlaams Gewest in zijn totaliteit.

AANTAL ALLEENSTAANDE OUDERS MET KINDEREN <3 JAAR

Wanneer we het aantal alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 3 jaar bekijken voor de periode van 2007 tot en met 2017 zie we een duidelijke toename. In 2007 waren dit er 1.308 en in 2017 1.461.

Teneinde deze alleenstaande ouders de mogelijkheid te bieden om te werken, opleidingen te volgen, enz. moeten zij beschikken over een geschikte opvangplaats voor hun kind(eren).

KANSARMOEDE-INDEX KIND EN GEZIN

Wanneer we de kansarmoede-index bekijken voor de gemeente Tienen, zien we een toename van 11,91% in 2014 naar 14,78% in 2017. We stellen vast dat de kansarmoede-index het hoogst is bij kinderen met een moeder van een niet-Belgische origine.

Een vergelijking met de gegevens voor de provincie Vlaams-Brabant toont ons dat de kansarmoede-index in Tienen hoger ligt dan in de provincie.

Internationaal wetenschappelijk onderzoek toont aan dat kwaliteitsvolle kinderopvang essentieel is om kinderen alle kansen te geven. Kwaliteitsvolle kinderopvang heeft positieve effecten op de verstandelijke, sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen, effecten die blijven doorwerken in hun verdere levensloop.

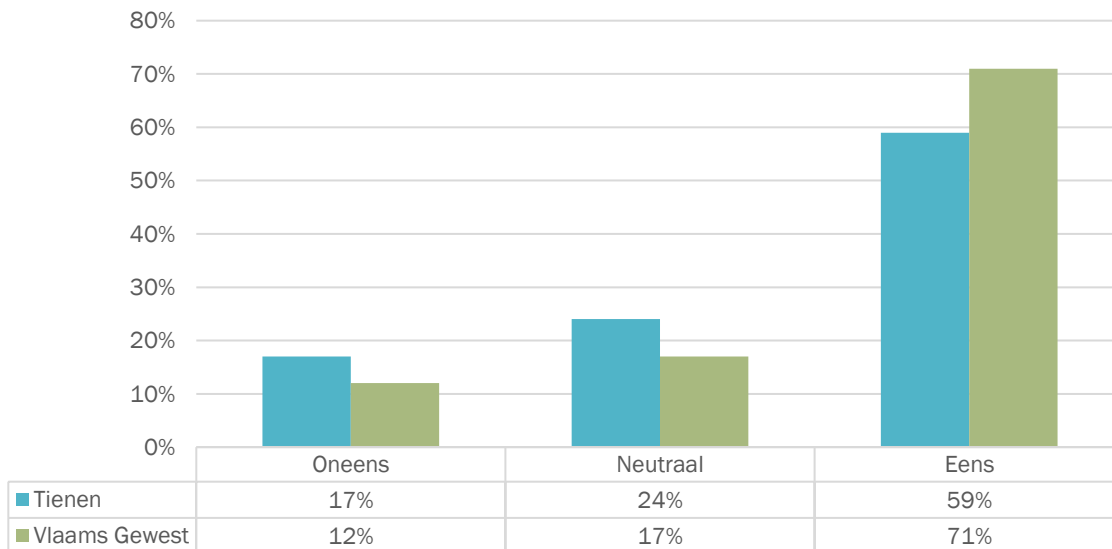
Kinderopvang kan dus van grote betekenis zijn voor kinderen in armoede en bijgevolg een belangrijke rol spelen in de strijd tegen armoede, op voorwaarde dat het deel uitmaakt van een algemeen sociaal beleid gericht op een structurele verbetering van de levensomstandigheden van mensen in armoede.

WENSEN EN VERWACHTINGEN VAN KLANTEN EN BURGERS

Uit onderzoek blijkt dat in 2017 17% van de inwoners vond dat het aanbod van kinderopvang in de gemeente Tienen onvoldoende was. 59% vond dat het aanbod wel voldoende was. 13% van de inwoners was ontevreden en 59% was tevreden over de kinderopvang in Tienen.

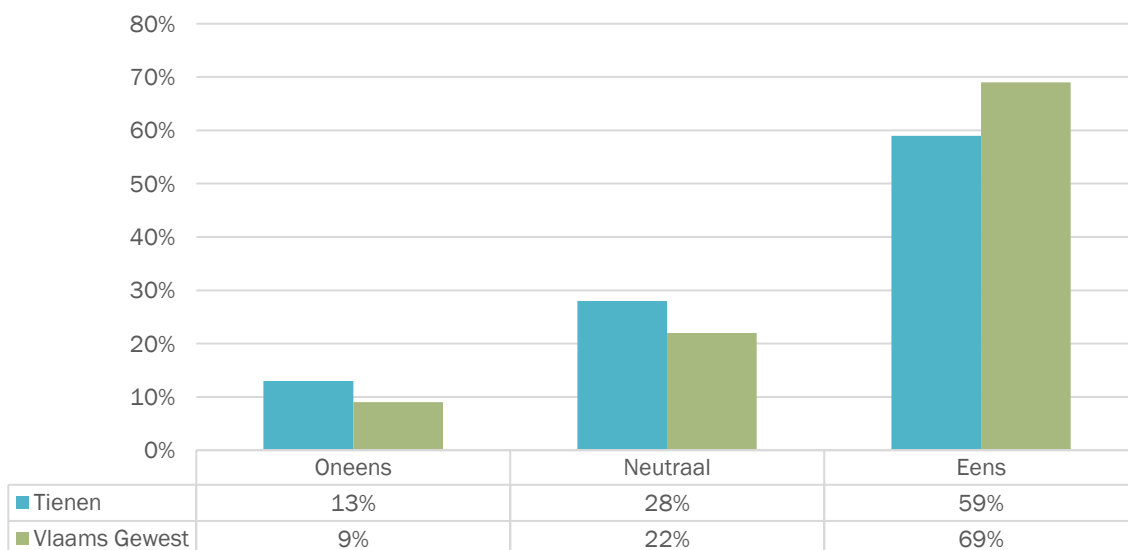
We stellen vast dat de tevredenheid over de grote en de kwaliteit van het aanbod van kinderopvang in Tienen lager ligt dan in de provincie Vlaams-Brabant in zijn geheel.

Tabel 20: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod aan kinderopvang is in de gemeente/stad

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 21: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de kinderopvang in de gemeente/stad

11.4.4. WERKVELDSPECIFIEKE ONTWIKKELINGEN

Voor de inzichten inzake werkveldspecifieke ontwikkelingen baseren we ons op de gegevens van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (Vlaams beleid kinderopvang) en Kind & Gezin (Aanbod kinderopvang).

VLAAMS BELEID KINDEROPVANG

Eén van de cruciale doelstellingen in de Beleidsbrief van Minister Vandeurzen is een 'kwaliteitsvolle kinderopvang voor baby's en peuters' en 'een buitenschoolse opvang, in samenwerking met alle partners, afgestemd op de leefwereld van schoolkinderen met het oog op een goede combinatie arbeid-gezin'.

De minister koppelt een aantal concrete acties aan deze doelstellingen, zijnde:

- 1) de kloof in de financiering van de voorzieningen die inkomensgerelateerde kinderopvang van baby's en peuters aanbieden wordt verkleind (verschil in subsidie tussen trap 2B en trap 2A);
- 2) er komt een uitbreiding van het aanbod kinderopvang van baby's en peuters, in de regio's met de grootste kloof tussen vraag en aanbod;
- 3) een concreet actieplan voor de gezinsopvang met de focus o.a. op het realiseren van een nieuwe instroom van onthaalouders, vereenvoudiging, versterken van de ondersteuning en sensibilisering via positieve beeldvorming;
- 4) een informatie-, sensibiliserings- en ondersteuningstraject wordt opgezet voor de kinderopvang baby's en peuters over de volgende dimensies van pedagogische kwaliteit: betrokkenheid, educatieve ondersteuning en omgeving;
- 5) om de opvolging van de pedagogische kwaliteit door Zorginspectie mogelijk te maken, wordt in het voorjaar van 2018 een pedagogische norm vastgelegd;
- 6) de verdere implementatie van het zelfevaluatie-instrument MEMOQ zal aangemoedigd worden;
- 7) via een besluit flexibele kinderopvang komt er een antwoord op vragen naar dringende opvang en opvang op ruimere openingsmomenten;
- 8) de Centra voor Inclusieve Kinderopvang (CIK) - nu actief in 16 zorgregio's - zetten hun traject verder;
- 9) er wordt gestreefd naar verhoogde kennis en vaardigheden van de kinderopvangsector op het vlak van verontrusting in de thuissituatie met het stappenplan kindermishandeling dat door het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) Brussel specifiek voor de sector van de kinderopvang werd ontwikkeld.

AANBOD KINDEROPVANG IN DE GEMEENTE EN DE ZORGREGIO (BRON: KIND EN GEZIN)

In de gemeente Tienen waren er in 2018:

- 36,32 plaatsen per 100 kinderen van 0 tot 3 jaar;
- 409 plaatsen, waarvan 118 plaatsen binnen de gezinsopvang, 262 plaatsen binnen de groepsopvang en 29 plaatsen binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders;
- 28 opvanglocaties, waarvan 20 binnen de gezinsopvang, 6 binnen de groepsopvang en 2 binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders;
- 97 opvangplaatsen niet-inkomensgerelateerd en 312 wel inkomensgerelateerd.

In de zorgregio Tienen (Boutersem, Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenen, Landen, Linter, Tienen, Zoutleeuw) waren er in 2018:

- 42,89 plaatsen per 100 kinderen van 0 tot 3 jaar;
- 1.254 plaatsen, waarvan 377 plaatsen binnen de gezinsopvang, 815 plaatsen binnen de groepsopvang en 62 plaatsen binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders;
- 287 opvanglocaties, waarvan 58 binnen de gezinsopvang, 25 binnen de groepsopvang en 4 binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders;
- 296 opvangplaatsen niet-inkomensgerelateerd en 958 wel inkomensgerelateerd.

ONTWIKKELINGEN

Op het niveau van de Vlaamse overheid zien we dat er extra wordt ingezet op:

- meer inkomensgerelateerde kinderopvang;
- meer kinderopvang voor kwetsbare gezinnen;

- meer flexibele groepsopvang, met name meer groepsopvang met flexibele/atypische openingstijden en meer dringende groepsopvang (plaatsen voor een gezin dat binnen de maand opvang nodig heeft).

Op het niveau van de gemeente Tienen:

Het aantal opvangplaatsen is lichtjes gedaald (van 417 in 2014 naar 409 in 2018). We zien hierbij een daling binnen alle soorten van kinderopvang. Verder zien we dat het aantal inkomensgerelateerde plaatsen procentueel stijgt van 72% naar 76%.

In het werkveld stellen we vast dat alle organisatoren van kinderopvang in de gemeente Tienen te kampen hebben met lange wachlijsten. Het is moeilijk om een duidelijk zicht te krijgen op het aantal unieke opvangvragen. We weten uit ervaring dat ouders zich, net omwille van het schaarse aantal beschikbare plaatsen in de gemeente, bij de verschillende organisatoren aanmelden.

De opstart van het lokaal loket kinderopvang zal er in de toekomst voor zorgen dat (toekomstige) ouders zich niet meer bij elke organisator afzonderlijk zullen moeten aanmelden. Een uitdaging zal vooral zijn om ervoor te zorgen dat anderstalige en/of allochtone ouders en kansarme ouders voldoende ondersteuning krijgen bij het aanmelden via dit lokaal loket.

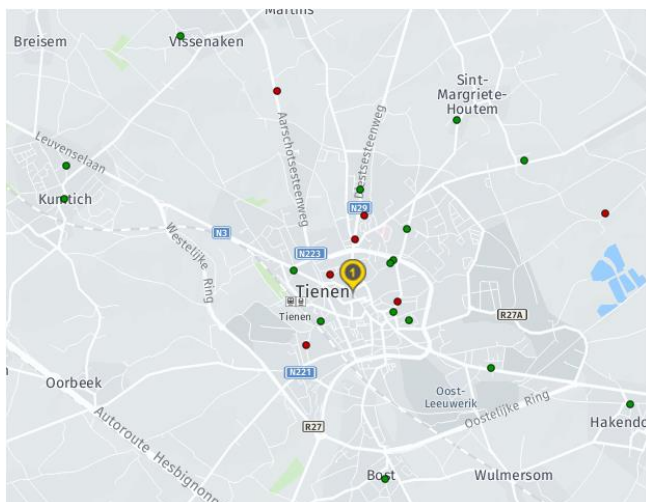
Het Agentschap Integratie en Inburgering organiseert in samenwerking met de stad Tienen en met de financiële steun van het Asiel-, Migratie- en Integratiefonds (AMIF) dit jaar voor de derde keer een inburgeringsprogramma op maat voor laaggeletterde moeders met kinderen onder de drie jaar. Terwijl deze moeders o.a. Nederlandse les en cursussen maatschappelijke oriëntatie volgen, worden hun kindjes op dezelfde plaats opgevangen door vrijwilligers i.s.m. de projectpartners. In Tienen staan het CBE Leuven-Hageland, het Agentschap Integratie en Inburgering, Kind&Gezin, het Huis van het Kind Tienen en de stad Tienen in voor de uitvoering van het traject. Een uitdaging zal zijn om voor de ouders die na deze cursus aan het werk kunnen kinderopvang aan te bieden in de reguliere sector.

SPREIDING VAN HET AANBOD OVER DE GEMEENTE

Wanneer we kijken naar de spreiding van het aanbod van de kinderopvang in onze gemeente, zien we dat de opvanglocaties binnen de gezinsopvang (zie kaart: groene bollen) ruimer gespreid zijn. Ongeveer de helft van deze locaties bevindt zich in of dicht bij het centrum van Tienen. De opvanglocaties binnen de groepsopvang zijn minder gespreid (zie kaart: rode bollen). 71,4% bevindt zich in of dicht bij het centrum.

In totaal bevinden zich dus ongeveer 56% van de opvanglocaties in of dicht bij het centrum van Tienen. We kunnen hieruit afleiden dat het voor meer mobiele gezinnen gemakkelijker is om een opvangplaats te vinden, aangezien voor hen ook de verder van het centrum gelegen plaatsen bereikbaar zijn.

Kaart 1: Spreiding aanbod kinderopvang

KWALITEIT VAN DE OPVANG

Elke vergunde kinderopvang krijgt regelmatig Zorginspectie over de vloer. Zij maken na elk bezoek een verslag op van het bezoek. Wil je een inspectieverslag inkijken, dan moet je de vraag schriftelijk overmaken aan Zorginspectie: openbaarheid@zorginspectie.be, Zorginspectie, Koning Albert II-laan 35, bus 31, 1030 Brussel.

Eventuele klachten over een kinderopvangvoorziening kan je opvragen bij Klachtendienst Kind en Gezin
Tevredenheid van de ouders over de kinderopvang kan je halen uit de resultaten van tevredenheidsmetingen (bij de voorziening).

LEEFBAARHEID VAN DE KINDEROPVANG

Onthaalouders/kinderbegeleiders kunnen werken met volgende statuten:

- Aangesloten gezinsopvang (vroegere aangesloten onthaalouder)

Een kinderbegeleider die aangesloten is bij een organisator gezinsopvang (ook wel dienst voor onthaalouders) is onderworpen aan het sociaal statuut voor onthaalouders. Deze kinderbegeleider is geen werknemer en ontvangt geen loon, maar een belastingvrije onkostenvergoeding. Dit heeft onder meer als nadeel dat het maandelijks inkomen van de onthaalouders sterk schommelt naargelang de aanwezigheid van de kinderen. Verder zijn ook hun vakantiedagen onbetaald.

Om deze kinderbegeleiders te ondersteunen voorziet de stad Tienen:

- bij opstart van de opvang: een installatiepremie van € 430;
 - driejaarlijks kan er een investeringstoelage worden aangevraagd voor aankopen die bijdragen tot de kinderopvang. Deze bedraagt € 500 voor de gezinsopvang en € 1.000 voor de groepsopvang;
 - een onthaalouder gezinsopvang die samen met een collega-onthaalouder een groepsopvang opstart, krijgt een opstartvergoeding van € 1.500.
- Proefproject werknemersstatuut aangesloten onthaalouders
De Vlaamse Regering gaf op 14 februari 2014 haar goedkeuring aan de conceptnota 'proefproject werknemersstatuut aangesloten onthaalouders'. Het proefproject wil nagaan of en hoe een werknemersstatuut in de praktijk kan worden toegepast bij onthaalouders die zijn aangesloten bij een dienst voor onthaalouders, en liep tot 31 december 2016. De Vlaamse Regering besliste op 24 februari 2017 om het project te verlengen met twee jaar, tot 31 december 2018. De verlenging biedt de kans om de financiële en fiscale implicaties beter in kaart te brengen en om aan te sluiten bij keuzes die zullen volgen uit de lopende strategische visie-oefening over de gezinsopvang.
- Zelfstandig statuut
Zelfstandigen zijn onderworpen aan het statuut voor zelfstandigen: Zij zijn verplicht om zicht aan te sluiten bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen en een ziekenfonds. Zij betalen socialezekerheidsbijdragen en hebben daardoor recht op een pensioen, kraamgeld, adoptiepremie, kinderbijslag en een ziekte- en invaliditeitsverzekering. Er is een vermindering of vrijstelling van socialezekerheidsbijdragen mogelijk. Bv. bij een bijberoep of wanneer het inkomen onder een bepaald min. blijft en men via de partner verzekerd is. De kinderbegeleider bouwt dan wel zelf geen socialezekerheidsrechten op, zoals een pensioen.

LOKAAL LOKET KINDEROPVANG

Op dit moment vraagt het van de gezinnen in Tienen een hele inspanning en tijdsinvestering om op zoek te gaan naar een geschikte opvanglocatie. We merken dat dit vooral veel vergt van de kansarme gezinnen die zich eerder fysiek, dan via internet of telefonisch, op de verschillende locaties zullen aanmelden.

Voor anderstalige ouders is het vaak moeilijk om wegwijs te geraken in de informatie die zijn krijgen. Gelukkig zijn er heel wat diensten die deze ouders hierin proberen te ondersteunen. Een uitdaging voor de stad bestaat er in deze gezinnen voldoende ondersteuning te bieden enerzijds en anderzijds te blijven aanmoedigen om hun kennis van de Nederlandse taal te verbeteren. Een mooi project van de stad Tienen dat hiertoe bijdraagt is het buddy-project, waarbij anderstalige nieuwkomers een buddy krijgen die hen wegwijs maakt in het dagelijks leven en hen ondersteunt bij hun integratie.

ONTWIKKELINGEN

Momtenteel zit de stad Tienen in de opstartfase van het lokaal digitaal loket kinderopvang. Het doel van dit loket is om een neutraal infopunt te zijn voor de ouders en ouders te helpen in hun zoektocht naar kinderopvang. Wanneer het loket wordt opgestart zullen gezinnen zich met hun opvangvraag nog maar op één plaats moeten registeren. Hoewel het een digitaal loket is, zullen de ouders ook terecht kunnen bij een bemand loket. Dit om ervoor te zorgen dat het loket toegankelijk is voor alle gezinnen met een opvangvraag.

De uitdaging zal vooral liggen in het bekend maken van het lokaal loket en het ondersteunen van gezinnen in het gebruik van dit loket.

11.4.5. DIENST VOOR ONTHAALoudERS VAN DE STAD TIENEN

HISTORIEK

Tijdens de gemeenteraad van 23-11-1978 werd de 'dienst onthaalmoeders' door de stad Tienen opgericht. Met ingang van 1-12-1978 gaf het toenmalige Nationaal Werk voor Kinderwelzijn een voorlopige erkenning voor 10 onthaalmoeders, 8 onthaalkinderen beneden de 3 jaar en een halftijds gesubsidieerde sociaal assistente.

In 1986 kwam er een samenwerkingsakkoord tot stand met de OCMW's van de gemeenten Boutersem en Glabbeek. Zo'n akkoord houdt in dat de ganse werking gedragen (georganiseerd) wordt door de stad Tienen en dat de OCMW's bijdragen in de kosten (materiaal, vorming en verzekering, reisonkosten voor de begeleiding) per onthaalouder, per jaar.

In 1987 volgde het OCMW van Linter en in 1990 werd ook met het OCMW van Lubbeek een dergelijk akkoord afgesloten. Het akkoord met het OCMW van Lubbeek werd stopgezet in april 2014 omwille van de opdeling van de subsidiegroepen in zorgregio's.

Onze dienst heeft 162 vergunde plaatsen. Dagelijks trachten onze onthaalouders een kwalitatief hoogstaande opvang te bieden aan ongeveer 200 kinderen tussen 0 en 12 jaar.

Onze dienst is gehuisvest in het Sociaal Huis, Kabbeekvest 110 (1ste verdieping), 3300 Tienen. In hetzelfde gebouw bevindt zich ook de speel-o-theek, Huis van het Kind, het consultatiebureau van Kind en Gezin, het sociaal verhuurkantoor en de diensten van het OCMW. Het gebouw is voorzien van een ruime parking en een lift, zodat we gemakkelijk bereikbaar zijn voor ouders met kleine kinderen.

DE AANGEBODEN KINDEROPVANG

De dienst voor onthaalouders organiseert binnen de regio Tienen-Linter-Glabbeek-Boutersem hoofdzakelijk gezins- en groepsopvang voor baby's en peuters die nog niet naar de basisschool gaan. Een aantal onthaalouders doet ook opvang van schoolgaande kinderen. Deze opvang kan tot het einde van de basisschool, in overleg met de onthaalouder.

Bij gezinsopvang komen kinderen terecht in een groep van maximaal 8 kinderen. Bij groepsopvang is het maximaal aantal toegelaten kinderen 18.

Als dienst voor onthaalouders staan wij ook open voor de opvang van kinderen met een extra of specifieke zorgbehoefte.

Alle kinderen zijn welkom, wij discrimineren niemand op basis van cultuur, afkomst, nationaliteit, geslacht, geloof of levensovertuiging.

Om de beschikbare opvangplaatsen toegankelijk te maken voor alle gezinnen, werken we via inkomenstarief. In samenwerking met het OCWM trachten we ook gezinnen verder te helpen voor wie dit tarief nog moeilijk haalbaar is. Zij kunnen een individueel verminderd tarief aanvragen.

OPVANGVRAGEN EN -AANBOD

Jaar na jaar komt er een groot aantal opvangvragen bij onze dienst terecht en doen wij er alles aan om zoveel mogelijk gezinnen verder te helpen in hun zoektocht naar een geschikte opvang.

Tabel 23: Aantal opvangvragen en geplaatste kinderen per jaar

Jaar	Opvangvragen	Aantal geplaatste kinderen
2013	238	220
2014	235	216
2015	225	200
2016	260	225
2017	244	236
2018	305	202

Verder zien we jaarlijks wijzigingen in onze groep onthaalouders. Zo zijn er regelmatig onthaalouders die, om zeer uiteenlopende redenen, stoppen met het uitoefenen van deze job. Daarnaast vinden we ook steeds nieuwe kandidaten die met veel enthousiasme deze taak op zich nemen.

Tabel 24: Overzicht aantal aangesloten onthaalouders gezins- en groepsopvang

Jaar	Aantal aangesloten onthaalouders gezinsopvang	Aantal aangesloten onthaalouders groepsopvang
2013	33	3
2014	30	3
2015	29	3
2016	29	3
2017	29	3
2018	26	3

Uit onze contacten met (kandidaat-)onthaalouders leiden we af dat er een toenemende interesse is om i.p.v. gezinsopvang in de eigen woning, groepsopvang te organiseren op een andere locatie. Financieel is het jammer genoeg moeilijk haalbaar binnen het statuut van onthaalouder om hiervoor een locatie te huren. Indien het lokaal bestuur hier echter locaties voor ter beschikking zou stellen, zou het zeker mogelijk zijn om in de toekomst bijkomende groepsopvanginitiatieven op te starten.

FOCUS OP KWALITEIT VAN DE KINDEROPVANG

Als dienst voor onthaalouders dragen wij de kwaliteit van de kinderopvang natuurlijk hoog in het vaandel. Dit komt duidelijk naar voren uit de bezetting van onze opvangplaatsen. Hoewel Kind en Gezin het maximaal aantal gelijktijdig aanwezige kinderen voor gezinsopvang op 8 legt en voor groepsopvang op 18, adviseren zij wel en streven wij ernaar om dit aantal lager te houden om zo een meer kwaliteitsvolle opvang te kunnen bieden. In de gezinsopvang hebben onze onthaalouders ongeveer 4 fulltime kinderen en in onze groepsopvang zitten ongeveer 12 fulltime kinderen. Hier kiezen we bewust voor, ook al kunnen we hierdoor minder subsidies binnen halen.

Verder bieden wij als dienst pedagogische ondersteuning aan onze onthaalouders door hen vormingen aan te bieden in de vorm van dag- en avondcursussen. Hierbij wordt enerzijds aandacht besteed aan het aanbieden van bruikbare instrumenten en kennis om de kwaliteit te verbeteren en is er daarnaast ook ruimte voor uitwisselen van ervaringen in groep, het bijleren van elkaar. We vragen onze onthaalouders om minstens 12 uur vorming te volgen per kalenderjaar.

Ook tijdens onze huisbezoeken trachten wij de onthaalouders te ondersteunen. Twee- à driemaandelijks gaat er een dienstverantwoordelijke langs bij de onthaalouder. Tijdens deze bezoeken bespreken we samen de ontwikkeling van de kinderen, pedagogische thema's, thema's zoals veiligheid, regelgeving... Verder kunnen de onthaalouders ook steeds met hun vragen bij ons terecht.

Indien wij tijdens onze huisbezoeken problemen detecteren in de ontwikkeling van een kind of bezorgdheden i.v.m. de gezinssituatie, proberen wij het nodige te doen om de ouders hierin te begeleiden of door te verwijzen door contacten te leggen met de bevoegde diensten.

VOORRANGSREGELS

Bij verscheidene vragen naar opvang op hetzelfde moment verdelen we de plaatsen volgens bepaalde voorrangsregels. We geven absolute voorrang aan gezinnen die opvang nodig hebben omwille van de werksituatie van de ouders. Ook is er voorrang voor alleenstaanden, ouders met een laag inkomen, pleegkinderen, kinderen met een broer of zus in de opvang.

Bijkomend stelt de wet dat 20% van de kinderen die wij op jaarbasis opvangen, kinderen zijn van kwetsbare gezinnen die tot 1 van volgende groepen behoren:

- opvang nodig voor de werksituatie en alleenstaand zijn
- opvang nodig voor de werksituatie en een laag inkomen hebben
- opvang nodig voor de werksituatie en een pleegkind hebben
- alleenstaand zijn en een laag inkomen hebben
- alleenstaand zijn en een pleegkind hebben
- een laag inkomen en een pleegkind hebben
- opvang nodig voor de werksituatie en problemen hebben met de gezondheid of zorg nodig hebben
- opvang nodig voor de werksituatie en een laag opleidingsniveau hebben
- alleenstaand zijn en problemen hebben met de gezondheid of zorg nodig hebben
- een laag inkomen hebben en problemen hebben met de gezondheid of zorg nodig hebben
- een laag inkomen en laag opleidingsniveau hebben
- problemen hebben met de gezondheid of zorg nodig hebben en een laag opleidingsniveau hebben

Zolang 20% niet bereikt is, kan afgeweken worden van de absolute voorrang in het kader van de werksituatie.

Tabel 25: Percentage kwetsbare gezinnen en voorrangsgroepen van de geplaatste kinderen per jaar

Subsidiegroep	Percentage kwetsbare gezinnen		Percentage voorrangsgroepen	
	2015	2016	2015	2016
groepsopvang		75,76	57,14	75,76
gezinsopvang			23,08	28,77

GROEPSOPVANG 'T BAVETJE

In het jaar 2006 werd binnen het Lokaal Overleg Kinderopvang de nood aan flexibele en tijdelijke opvang aangekaart. Ook het project 'Toegankelijkheid in de kinderopvang' werd geconfronteerd met dit probleem. Dit project werd opgestart op initiatief van Kind en Gezin en had als doel na te gaan hoe kwetsbare gezinnen gebruik kunnen maken van kinderopvang. In deze werkgroep waren o.a. OCMW, VDAB, werkwinkel, schepen sociale zaken, kinderdagverblijven, afvaardiging van K&G en onze dienst vertegenwoordigd.

Vaststelling : ouders die plots zonder opvang vallen, ouders die een opleiding willen volgen, die Nederlandse lessen willen volgen, werk aangeboden krijgen, inburgeringscursus, enz. vinden geen opvang. De meeste plaatsjes zijn al lang op voorhand gereserveerd. De meeste mensen uit deze groep zijn kwetsbaar, hebben geen auto en moeten dus een plek vinden waar zij te voet of met openbaar vervoer hun kind kunnen brengen.

Uiteindelijk werd gekozen voor een kleinschalig en budgetvriendelijk initiatief dichtbij het centrum van de stad. In een voormalige crisiswoning van de stad werd een samenwerkingsverband met onthaalouders opgestart (later groepsopvang 't Bavetje). Om toegang te krijgen tot deze opvang, moest het gaan om urgentieopvang en het was tijdelijke opvang in afwachting van een definitieve opvangplaats in een van de reguliere opvangvoorzieningen. Er werd regelmatig een overleg georganiseerd met de inkomensgerelateerde kinderdagverblijven om eventueel doorstroming mogelijk te maken.

In het belang van de opgevangen kinderen en de samenwerkende onthaalouders werden deze voorwaarden later herbekeken. Zo merkten we dat gezinnen vaak toch een blijvende nood hebben aan kinderopvang en moeilijk een plaatsje vinden in een andere opvangvoorziening. Bovendien hebben de kinderen die worden opgevangen elk hun eigen rugzakje met problemen en bevinden de gezinnen zich vaak in moeilijke situaties. Dit type opvang vraagt dan ook een zeer grote inzet van onze kinderbegeleiders.

Ook het statuut van onze onthaalouders bemoeilijkt het organiseren van tijdelijke en dringende opvangplaatsen, aangezien het inkomen van onze kinderbegeleiders afhankelijk is van het aantal aanwezige kindjes. Daarom bekijken wij momenteel zesmaandelijks of het aangewezen is om voor gezinnen die voldoen aan de 2 voorwaarden van 'kwetsbaar gezin' de opvang te verlengen.

In onze groepsopvang het Bavetje worden we gesubsidieerd voor trap 3 (kwetsbare gezinnen) en voorzien wij met de extra subsidie hiervoor ook extra pedagogische ondersteuning i.s.m. VVSG.

Aangezien het aanbod van onze groepsopvang absoluut niet toereikend is om aan de vele opvangvragen te voldoen, vormt het een uitdaging om in de toekomst extra plaatsen te voorzien voor dringende en tijdelijke opvang. Daarom wordt er bekeken of dit aanbod kan uitgebreid worden door een tweede gelijkaardige groepsopvang op te starten. Een eventuele uitbreiding van 't Bavetje zou ook kunnen, mits verbouwingen aan de woning. Een uitdaging is om een geschikte locatie te vinden.

Mogelijkheden die reeds geopperd werden en de bijhorende bedenkingen:

Locatie	Bedenkingen
Huurhuis op de privé-markt	<ul style="list-style-type: none"> - huurprijzen liggen vaak nogal hoog - locaties voldoen niet altijd aan de vereisten om kinderopvang te organiseren - eigenaars zijn niet altijd bereid te verhuren i.f.v. kinderopvang
Oud politiekantoor	reeds andere invulling vanuit OCMW
Seniorie	niet duidelijk wat de invulling in de toekomst zal zijn
Zomertuin Sint-Janzenhuis	<ul style="list-style-type: none"> - lijkt een geschikte locatie, wordt verder bekeken - geen duurzame oplossing, doch geen probleem indien tijdelijke opvangplaatsen
Nieuwbouwproject Donysite	<ul style="list-style-type: none"> - zeer goede ligging - plannen moeten nog verder uitgewerkt worden
Park Passionisten	<ul style="list-style-type: none"> - goede ligging - naast het KOALA-project van Huis van het Kind

SPEEL-O-THEEK 'DE KRAAL'

Speel-o-theek De Kraal is een vrijwillig initiatief van onthaalouders verbonden aan de dienst voor onthaalouders van de stad Tienen. Deze bevindt zich eveneens in het Sociaal Huis.

In de speel-o-theek kan iedereen elke tweede dinsdagavond van de maand (aangesloten onthaalouders, andere kinderbegeleiders, ouders...) terecht om speelgoed te ontlenen. Het jaarlijks lidgeld bedraagt momenteel € 24.

De bedoeling van De Kraal is om zoveel mogelijk kinderen te laten kennismaken met een ruim aanbod aan speelgoed. Kinderen ontwikkelen mede via hun spel. Speelgoed is voor kinderen vooral didactisch materiaal.

STATUUT VAN ONZE ONTHAALoudERS

Een kinderbegeleider die aangesloten is bij onze dienst, is onderworpen aan het sociaal statuut voor onthaalouders. Hij bouwt een pensioen op en kan zelf een recht op gezinsbijslag doen ontstaan. De onthaalouder is verzekerd tegen ziekte, arbeidsongeschiktheid, beroepsziekten en arbeidsongevallen. Als er kinderen buiten zijn wil afwezig zijn, dan krijgt hij van de RVA een opvanguitkering.

De socialezekerheidsbijdragen worden door de organisator aan de bron van de kostenvergoeding ingehouden en aan de RSZ gegeven. De organisator betaalt ook zelf een bijdrage aan de RSZ.

De hoogte van de meeste socialezekerheidsuitkeringen hangt af van de gezinssituatie, het aantal opgevangen kinderen en het aantal dagen dat die kinderen opgevangen zijn.

Onthaalouders zijn dus geen werknemers. We merken dat diegenen die voor deze job kiezen dit dan ook bewust doen, omdat ze hier echt gemotiveerd voor zijn. Het nadeel van dit statuut is dat we onze onthaalouders niets kunnen opleggen. Toch zien we dat zij doorgaans open staan voor onze adviezen.

Onze onthaalouders krijgen op dit moment een dagprijs van € 20,77 per kind dat een ganse dag aanwezig is. Deze vergoeding is belastingvrij. De onthaalouders voorzien hiermee onder andere zelf in de voeding van de kinderen in de vorm van een gezond en gevarieerd middagmaal en een vieruurtje/fruitmaaltijd.

SUBSIDIERING

Kinderopvang voor baby's en peuters wordt gesubsidieerd door Kind en Gezin:

- De basissubsidie is de subsidie voor kinderopvang met 220 openingsdagen.
- De subsidie voor inkomenstarief is de subsidie voor kinderopvang waar de gezinnen een prijs betalen op basis van het inkomen. Kinderen van bepaalde gezinnen krijgen voorrang en vertegenwoordigen samen met kwetsbare gezinnen minstens 20% van de opgevangen kinderen.
- De plussubsidie is de subsidie voor kinderopvang die kwetsbare gezinnen ondersteunt. Kinderen van deze gezinnen krijgen voorrang en vertegenwoordigen minstens 30% van de opgevangen kinderen.

Verder worden ook de dienstverantwoordelijken gesubsidieerd door Kind en Gezin.

SAMENWERKING MET DERDEN

De dienst voor onthaalouders werkt nauw samen met derden in functie van het realiseren van een toegankelijke kinderopvang. Zij werken o.a. samen met Kind en Gezin, OCMW, VDAB, CVO, Open School, Inburgering en Integratie, CAW, Huis van het Kind, de gesubsidieerde kribbes, enz.

ROL VAN HET LOKALE BESTUUR

Het lokale bestuur staat voor een belangrijke beslissing, namelijk welke rol zij zullen opnemen binnen het kinderopvanglandschap in de gemeente. Zal er verder ingezet worden op een actieve rol als organisator van kinderopvang (dienst voor onthaalouders) of wordt er gekozen voor een regierol?

Een aantal belangrijke redenen om als lokaal bestuur in te zetten op publieke kinderopvang zijn (bron: vvs):

BEKENDHEID

Volgende informatie over je lokaal kinderopvangaanbod is essentieel voor de gebruiker. Dit verhoogt de toegankelijkheid van je dienstverlening. Door de partners en organisaties die actief zijn op je grondgebied samen te brengen en door te investeren in een goede samenwerking, kan je meer realiseren. Het geheel is meer dan de som van de delen.

Als lokaal bestuur bied je reeds een breed cultuur-, sport- en vrijetijdsaanbod aan. Wanneer je daarnaast ook kinderopvang aanbiedt, kan je de samenwerking tussen deze diensten eenvoudig aansturen en samen de bekendheid van het aanbod vergroten.

BEREIKBAARHEID

Bereikbaarheid zegt iets over de mate waarin je opvangaanbod fysiek en in tijd toegankelijk is. Een gunstige ligging van je kinderopvanglocaties met gunstige openingsuren is een meerwaarde voor jonge gezinnen. Dat kan je als lokaal bestuur bieden door opvang in de verschillende wijken te organiseren, te zorgen voor goede verbindingen (openbaar vervoer) en flexibele openingsuren waar nodig.

Bereikbaarheid gaat ook over psychologische bereikbaarheid. Sommige ouders zien kinderopvang als iets dat 'niet voor hen' is, omdat men bijvoorbeeld niet actief is op de arbeidsmarkt. Het is belangrijk dat opvanginitiatieven zich bewust zijn van het beeld dat de buitenwereld van hen heeft, want drempels om kinderopvang te gebruiken, kan je zelf actief wegwerken.

Organiseer je zelf kinderopvang, dan kan je expliciet inzetten op het bestrijden van kinderarmoede en het realiseren van de sociale functie. Je kan werken aan de uitwerking van de regeling 'bestellen is betalen', het voorrangbeleid, het prijsbeleid of aan een personeelsbeleid dat aandacht heeft voor diversiteit. Door eigen kinderopvang te organiseren bereik je kwetsbare doelgroepen makkelijker en zorg je ervoor dat zij toegang krijgen tot de kinderopvang.

Kinderopvang georganiseerd door het lokaal bestuur, kenmerkt zich tot slot door haar pluralistisch karakter.

BETROUWBAARHEID

Een betrouwbare opvang is een opvang die niet oordeelt, betrouwbare informatie geeft en geen gegevens uitwisselt zonder toestemming van de betrokkenen. Een opvang waar ouders zich welkom en gerespecteerd voelen in hun ouderrol, is toegankelijker.

Wie als lokaal bestuur zelf geen kinderopvang organiseert, heeft geen of weinig impact op de betrouwbaarheid van de dienstverlening. Wanneer je de teugels zelf in handen hebt, waarborg je de betrouwbaarheid en de continuïteit (en kwaliteit) van de dienstverlening in jouw gemeente.

Door zelf kinderopvang te organiseren, realiseer je bovendien lokale werkgelegenheid en creëer je lokale, kwalitatieve jobs.

BESCHIKBAARHEID

Om toegankelijkheid te verzekeren is voldoende kinderopvang binnen je gemeente noodzakelijk. Een tekort aan kinderopvangplaatsen is de eerste reden waarom gezinnen geen opvang vinden of niet terecht kunnen bij een kinderopvang in hun buurt. Als je zelf actor bent, garandeer je een (deel van het) aanbod kinderopvang voor alle burgers van je gemeente. Je kan als lokaal bestuur nieuwe initiatieven ontwikkelen, buiten de lijntjes kleuren en zoeken naar innovatieve en lokale antwoorden op lokale (opvang-)vragen, vaak los van bestaande subsidies.

BETAALBAARHEID

Opvang moet betaalbaar zijn, zowel de inschrijving als de organisatorische kosten. Als je als lokaal bestuur zelf kinderopvang organiseert, bepaal je zelf je prijsbeleid, binnen de klijtlijnen van de Vlaamse regering. Je kan oog hebben voor ouders die minder financiële mogelijkheden hebben, door bv. een automatische toekenning van de laagste tarieven. Het lokaal bestuur oefent met een lagere prijszetting ook invloed uit op de andere actoren in het veld, met doorgaans positieve gevolgen voor de gebruiker.

Betaalbaarheid gaat anderzijds ook over de betaalbaarheid voor de gemeente zelf. Want kinderopvang organiseren kost geld. Besparen kan, maar heeft vaak een grote impact. De investeringen die je doet, betalen zich terug op andere (maatschappelijke) vlakken. Welzijn primeert hier boven winst.

BEGRIJPBAARHEID

Begrijpbaarheid verwijst naar de mate waarin gegeven informatie over het aanbod te begrijpen is voor iedereen. Het taalgebruik verdient daarbij, zowel schriftelijk als mondeling, de nodige aandacht. Je moet ervoor zorgen dat iedereen het begrijpt. Het gaat daarbij niet alleen om de taal op zich, maar evenzeer om een specifiek soort Nederlands dat de voorzieningen gebruiken. Bij woorden zoals verluieren, flesvoeding, activiteitenaanbod ... kan zich niet iedereen direct iets voorstellen.

BRUIKBAARHEID

Als er opvang beschikbaar is, maar de organisatie ervan is niet aangepast aan de noden van de gebruikers, dan is je opvang niet bruikbaar. Een opvang met openingsuren die niet overeenkomen met de werkuren van de ouders, is niet bruikbaar.

In elke gemeente zullen de prioriteiten anders liggen. Als lokaal bestuur heb je een goed zicht de lokale situatie. Is er een grote werkgever in je gemeente die veel ouders tewerkstelt of bijvoorbeeld een ploegensysteem hanteert? Werken veel burgers in de horeca? In een ziekenhuis?

BELEID

Een eigen kinderopvang helpt je om de in de meerjarenplanning geformuleerde strategische doelstellingen op vlak van gezinsbeleid te realiseren, dit geldt ook voor andere beleidsdoelstellingen zoals op vlak van mobiliteit, (kinder-)armoede, activering en wijkontwikkeling. Zo kijk je als lokaal bestuur op een integrale manier naar welzijn en maak je dwarsverbanden met verschillende beleidsdomeinen (ruimtelijke ordening, infrastructuur, mobiliteit, duurzame ontwikkeling ...). Zo heeft publieke zorg aandacht voor de mens in al zijn aspecten.

12. COMMUNICATIE

De stad Tienen heeft de voorbije drie jaar stevig ingezet op communicatie. Bij de dienst communicatie werd een derde medewerker aangeworven, wat ruimte creëerde voor een verdere professionalisering en uitbreiding van het arsenaal aan communicatiekanalen.

12.1. LANCERING STADSMAGAZINE 'TIENS'

In december 2017 viel het eerste nummer van het stadsmagazine Tiens in de brievenbussen. Dit magazine wordt vier keer per jaar met een oplage van 19.000 exemplaren huis aan huis en via displays verdeeld. Met een aantrekkelijke vormgeving, interviews, veel foto's en een indeling gebaseerd op de prioritaire beleidsdomeinen van de stad, is dit een belangrijk instrument voor citymarketing en informatieverstrekking.

12.2. BELEIDSPLAN SOCIALE MEDIA

Volgens de Imec.Digimeter 2018 bezit meer dan 80% van de Vlamingen een smartphone. 74% heeft een account op Facebook, 37% op Instagram, 23% op LinkedIn en 18% op Twitter. Sociale media zijn dan ook niet meer weg te denken uit de lokale overheidscommunicatie. De stad hanteert sinds 2013 een beleidsplan sociale media dat jaarlijks bijgestuurd wordt. We zijn actief met een algemene stadspagina op Facebook, Twitter, Instagram en sinds kort ook LinkedIn. Daar waar Facebook en Instagram vooral als een citymarketinginstrument ingezet worden, trekken we met de Twitteraccount de kaart van informatieverstrekking. Met LinkedIn richten we ons naar een professioneel publiek en willen we vooral het imago van de stad als organisatie oppoetsen.

Het dagelijks inzetten op sociale media en het gebruik van Facebookadvertenties tijdens campagnes, resulteerde in een sterke stijging van het aantal volgers en het bereik per kanaal:

		01-01-2016	01-01-2019
Facebookpagina stad	Likes	3.168	8.665
	Gemiddeld bereik	1.637	2.500
Twitterpagina stad	Likes	779	1.267
	Gemiddeld bereik	294	446
Instagrampagina stad	Likes	137	1.655
	Gemiddeld bereik	100	1.039
LinkedInpagina stad	Likes	/	99
	Gemiddeld bereik	/	107

Daarnaast zijn er een aantal diensten die via een eigen pagina op Facebook, Instagram en/of Pinterest communicatie naar specifieke doelgroepen verzorgen. Het gaat om de bibliotheek, de jeugddienst, CC De Kruisboog, ART, Huis van het Kind Tienen en het IGS Best Wonen tussen Zoet en Zout. De dienst communicatie voorziet minimum één keer per jaar een individuele terugkoppeling met deze diensten om de resultaten te overlopen, bij te sturen waar nodig en hen op de hoogte te brengen van nieuwe richtlijnen en tendensen op het vlak van sociale media.

12.3. PROMOTIONELE BEVLAGGING

Op een aantal strategische locaties werden er in totaal 22 vlaggenmasten voor promotionele banieren geplaatst. De bedoeling is dit aantal nog te verhogen en alle officiële ontmoetingscentra en stadssites van een uniforme themabevlagging te voorzien.

12.4. CAMPAGNES

Bij het promoten van evenementen en andere projecten wordt een communicatieplan met een optimale mediamix van online en offline kanalen uitgewerkt in functie van de doelgroep en de doelstellingen van de campagne. In 2018 bv. verzorgde de dienst communicatie een 35-tal campagnes.

12.5. STEDELIJKE WEBSITE

In april 2015 werd de nieuwe stadswebsite gelanceerd. Hieraan gekoppeld zijn er ondertussen acht deelsites voor doelgroepencommunicatie online (ART, bib, CC De Kruisboog, IGS Best Wonen tussen Zoet & Zout, jeugd, sport, OCMW en toerisme), twee projectmatige deelsites (De Tien en heraanleg Vesten) en een extranet voor interne communicatie. Al deze deelsites worden beheerd via een centraal backofficesysteem waarbij pagina's en andere items slechts één keer ingegeven moeten worden en vervolgens gedeeld worden op de relevante deelsites.

In 2018 werd de hoofdsite gemiddeld bijna 36.000 keer per maand bezocht. Het aantal unieke bezoekers ligt op ongeveer 18.500 per maand. Rekenen we hier de publieke deelsites bij, dan ligt het aantal bezoeken op gemiddeld 56.848 per maand en het aantal unieke bezoekers op 30.914 per maand.

12.6. SAMENVATTING

De stad heeft de voorbije drie jaar stevig ingezet op communicatie:

- vier keer per jaar wordt het stadsmagazine Tiens met een oplage van 19.000 exemplaren verspreid;
- er wordt dagelijks ingezet op sociale media met een spectaculaire stijging van het aantal volgers en het bereik tot gevolg;
- op de bezoekerssites van de stad en aan de officiële ontmoetingscentra worden vlaggenmasten geplaatst voor een uniforme themabevestiging;
- voor evenementen en campagnes wordt een promotiecampagne uitgewerkt met een mediamix afgestemd op de doelgroep en doelstellingen;
- de stedelijke website (deelsites inbegrepen) krijgt maandelijks gemiddeld 30.914 unieke bezoekers, goed voor in totaal gemiddeld 56.848 bezoeken per maand.

VI. INTERNE ANALYSE

1. INLEIDING

Na de externe omgeving van de stad Tienen in kaart gebracht te hebben, wordt er in dit deel van de omgevingsanalyse een blik geworpen achter de schermen van de stedelijke en OCMW-administratie.

Beleid wordt dan wel geschreven door de beleidsmakers, het wordt uitgevoerd door de afdelingen en diensten van de stad en het OCMW. Als we willen weten wat er goed loopt en wat voor verbetering vatbaar is, mogen we ons dus niet blindstaren op de resultaten alleen, maar moet ook de werking van de uitvoerende instanties kritisch geëvalueerd worden. Dit is onontbeerlijk om de dienstverlening van de stad en het OCMW naar de toekomst toe te verbeteren.

Vooraleer de werking van het stedelijke en OCMW-apparaat inhoudelijk kritisch te analyseren, wordt eerst de structuur van de stedelijke en OCMW administratie verduidelijkt. Dit gebeurt aan de hand van het organogram van beide organisaties en het overzicht van de samenstelling van hun **personeelsbestand**. Het overzicht hiervan is terug te vinden in het tweede deel van de interne omgevingsanalyse.

Vervolgens werd door middel van een **interne audit** (personeel) en een **zelfevaluatie** (management) een foto gemaakt van de beide organisaties waarbij het functioneren van OCMW en stad op een systematische wijze in kaart werd gebracht. De resultaten van beide oefeningen zijn terug te vinden in het derde en vierde deel van de interne omgevingsanalyse.

In het vijfde deel van de interne omgevingsanalyse wordt het **financieel profiel** uit de doeken gedaan en in het zesde en laatste deel wordt weergegeven in welke mate de Tiense **burger tevreden is over de werking en dienstverlening** van de stedelijke diensten.

2. PERSONEELSBESTAND

In dit deel maken we een dwarsdoorsnede van de structuur en het personeelsbestand van de stad en het OCMW van Tienen. Beide organisaties zullen elk afzonderlijk behandeld worden in aparte hoofdstukken. Daarbij zal telkens eerst de organisatiestructuur geschetst worden waarna dieper ingegaan wordt op de omvang van het ambtenarenkorps.

2.1. STRUCTUUR VAN DE ORGANISATIE (STAD TIENEN)

De stedelijke organisatie is opgebouwd volgens het lijn/stafprincipe. Dit is een organisatieprincipe waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen ondersteunende diensten – ook wel stafdiensten genoemd – enerzijds en lijndiensten anderzijds.

De stafdiensten hebben een deskundigenrol: het is hun taak de organisatie te ondersteunen en haar werking te faciliteren. Als we er het organogram van de stad bijnemen, zien we dat volgende afdelingen van de sector Beleids- en projectmanagement de functie van stafdienst vervullen:

- Financiële dienst;
- Communicatie;
- Secretariaat;
- ICT;
- Beleid & organisatie;
- Lokale economie en juridische zaken;
- Overheidsopdrachten;
- Personeel.

De lijndiensten zijn de diensten die in direct contact staan met de burgers en waar het grootste deel van de dienstverlening zich afspeelt. Het betreft meer bepaald volgende diensten:

- **Sector technisch uitvoerende diensten:**
 - Begraafplaatsen
 - Kermissen en markten
 - Technische dienst
 - Gebouwen
 - Landbouw
 - Inname openbaar domein
 - Openbare werken

- **Sector burger- en welzijnszaken:**
 - Burgerzaken (bevolking, burgerlijke stand, onthaal, vreemdelingenloket)
 - Preventie
 - Sociale zaken

- **Sector stadsontwikkeling:**
 - Leefmilieu
 - Ruimtelijke ordening

- **Sector vrije tijd:**
 - ART (Academie Regio Tienen)
 - Bibliotheek
 - CC De Kruisboog (Cultuur)
 - Erfgoed
 - Jeugd
 - Sport
 - Toerisme en evenementen

- AGB Tienen (Autonoom Gemeentebedrijf Tienen)

- Wooninfopunt Tienen

2.2. OVERZICHT PERSONEELSBEZETTING STAD TIENEN (FEBRUARI 2019)

2.2.1. PERSONEELSOMVANG

Het personeelsbestand van de stad telt 288 medewerkers (koppen) en 264,9 equivalenten:

Aantal koppen	
Man	142
Vrouw	146

Van deze personeelsleden werken er 211 voltijds en 77 deeltijds.

2.2.2. AARD TEWERKSTELLING

De personeelsformatie kan ontleed worden op basis van de aard van tewerkstelling. De volgende vormen kunnen onderscheiden worden:

Vastbenoemden: 125 koppen (122,62 equivalenten) :

Vastbenoemden (in koppen)	
Man	67
Vrouw	58

Contractuelen: 163 koppen (142,28 equivalenten)

Contractuelen (in koppen)	
Man	75
Vrouw	88

2.2.3. LEEFTIJDOPBOUW

Vastbenoemden (in koppen)	
30-jarigen	12
40-jarigen	30
50-jarigen	71
60-jarigen	12
Totaal	125

Contractuelen (in koppen)	
20-jarigen	15
30-jarigen	47
40-jarigen	34
50-jarigen	54
60-jarigen	13
Totaal	163

2.3. OVERZICHT PERSONEELSBEZETTING OCMW TIENEN (JANUARI 2018)

Secretariaat

<i>Functie</i>	<i>Statutair</i>	<i>Contractueel</i>
Secretaris	1	
Stafmedewerker-jurist	1	
Stafmedewerker beleid en organisatie	1	
Administratief deskundige	1	
Algemeen bediende	2	
Gezins- of bejaardenhelpster	1	
Totaal	7	

Financiën

<i>Functie</i>	<i>Statutair</i>	<i>Contractueel</i>
Financieel beheerder	1	
Boekhouder	1	1
Algemeen bediende	2	
Totaal	4	1

Personeelsdienst en vorming

<i>Functie</i>	<i>Statutair</i>	<i>Contractueel</i>
Diensthooft personeel-secretariaat	1	
Gegradueerde medische secretaresse	1	
Administratief deskundige	1	
Totaal	3	

Economaaat-Informatica-Technische dienst

<i>Functie</i>	<i>Statutair</i>	<i>Contractueel</i>
Verantwoordelijke overheidsopdrachten	1	
Diensthooft technische dienst	1	
Coördinator secretariaat - vorming - informaticabeheer	1	
Technisch assistent	1	4
Arbeid(st)er	1	6
Totaal	5	10

Sociale bijstand

<i>Functie</i>	<i>Statutair</i>	<i>Contractueel</i>
Diensthooft sociale dienst	1	
Jurist sociale dienst	1	
Teamcoördinator	3	
Maatschappelijk werk(st)er	6	23
Gegradueerde medische secretaresse	1	
Boekhouder	1	
Algemeen bediende	5	
Totaal	18	23

Lokale opvanginitiatieven voor asielzoekers

<i>Functieomschrijving</i>	<i>Statutair</i>	<i>Contractueel</i>
Teamcoördinator		1
Maatschappelijk werk(st)er		3
Uitvoerend bediende		2
Totaal		6

Activering en tewerkstelling

Funcieomschrijving	Art.60	Statutair	Contractueel
Maatschappelijk werk(st)er			3
Bediende	2		
Arbeid(st)er	28		
Totaal	30		3

Gezinshulp

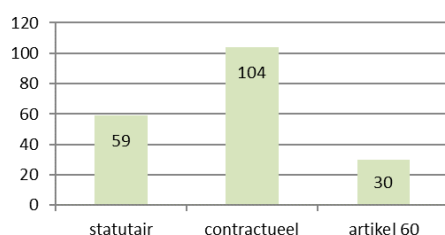
Funcieomschrijving	Statutair	Contractueel
Gezins- of bejaardenhelpster	8	
Totaal	8	

WZC Keienhof

Funcie	Statutair	Contractueel
Directeur ouderenzorg	1	1
Dienstoverste nursing 2 ^{de} klasse		1
Maatschappelijk werk(st)er	1	1
Deskundige in animatie en activatie	1	
Deskundige administratie en onthaal		1
Kinesitherapeut(e)	1	
Hoofdverpleegkundige		1
Gegradueerde verpleegkundige	1	2
Gebrevetteerde verpleegkundige	3	6
Animator	1	1
Gezins- of bejaardenhelpster	3	26
Ziekenhuisassistente	1	
Technisch assistent-interne preventieambtenaar	1	
Technisch assistent	1	
Logistiek medewerker		7
Arbeid(st)er		14
Totaal	14	61

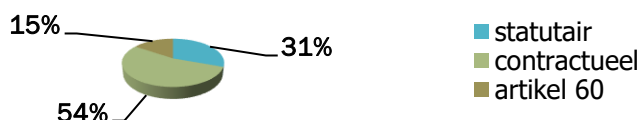
Aard tewerkstelling (koppen) op 31 december 2017

(alle beleidsitems uitgezonderd Sint-Jan)

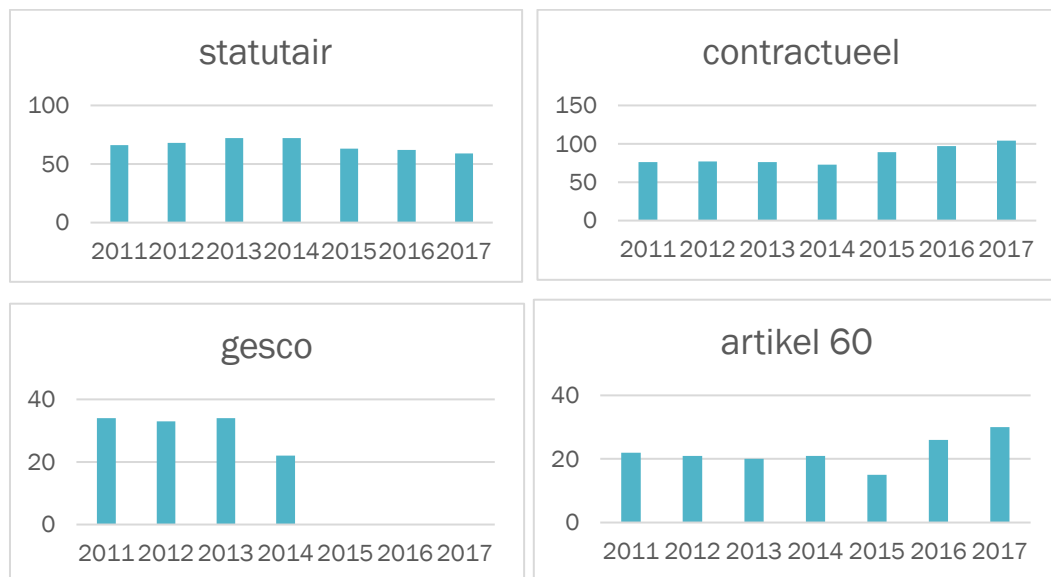
Aard tewerkstelling (koppen) op 31 december 2017

(alle beleidsitems uitgezonderd Sint-Jan)

In de evolutie van de aard van tewerkstelling (koppen) over de jaren heen (alle beleidsitems uitgezonderd Sint-Jan) zien we dat het aantal statutairen van 72 koppen op het maximum in 2013 naar 59 koppen in 2017 is geëvolueerd. Bij de contractuelen zien we een omgekeerde trend: daar gaan we van een minimum aantal contractuelen van 73 in 2014 naar een maximum van 104 in 2017. Dit is onder meer te wijten aan de afschaffing van het gesco-statuut vanaf 2015.

De activeringspolitiek van artikel 60'ers van de laatste jaren verklaart de stijgende trend in deze.

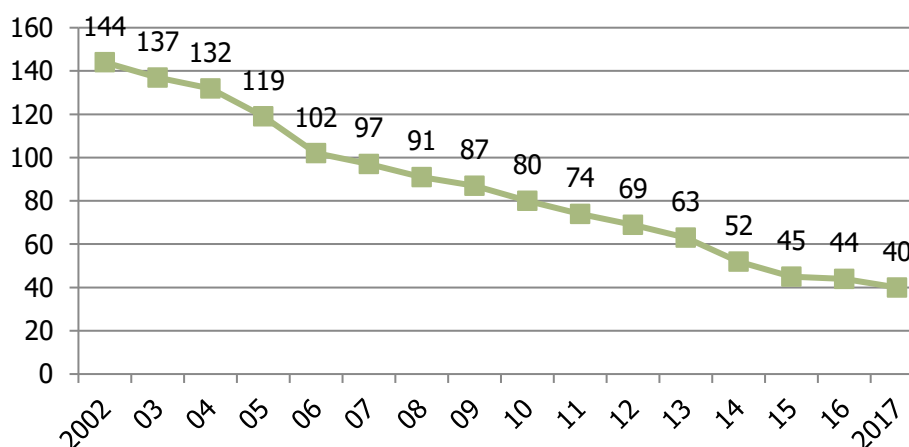

Gedetacheerd personeel Sint-Jan

Personeel van het voormalig Stedelijk Genees- en Heelkundig Instituut (SGHI), gedetacheerd naar de vzw Algemeen Ziekenhuis Heilig Hart (campus Sint-Jan en campus Mariëndal).

Funcieomschrijving	Statutair
Gegradueerde verpleegkundige	11
Kinesitherapeut(e)	5
Gebrevetteerde verpleegkundige	12
Verzorgende	1
Algemeen bediende	3
Apotheekassistent(e)	1
Hulp-kok(kin)	1
Magazijnier	1
Keukenhulp	2
Arbeid(st)er	3
Totaal	40

Evolutie aantal gedetacheerde personeelsleden Sint-Jan

Er is een gestage afname van het aantal gedetacheerde personeelsleden. Met de leeftijd stijgt ook het risico op ziekte, wat de kostprijs voor het OCMW doet stijgen. Bovendien betreft het allen statutairen die bij pensionering niet vervangen worden, wat een negatief effect heeft op de responsabiliseringsbijdrage.

3. RESULTATEN INTERNE AUDIT

3.1. ALGEMENE INFORMATIE

3.1.1. DEELNEMERS

144 medewerkers van stad en OCMW vullen de enquête in	
Online	113
Manueel	31

3.1.2. ENTITEIT DEELNEMERS

<u>Vraag 1: Bij welke entiteit van het lokaal bestuur werk je?</u>	
Stad Tienen	69% (99 deelnemers)
OCMW Tienen	31% (45 deelnemers)

3.1.3. AANTAL DEELNEMERS PER STADS- EN OCMW-DIENST

<u>Vraag 2: Voor welke stadsdienst werk je?:</u>	
Burgerzaken (bevolking en burgerlijke stand)	6%
Preventie	2%
Leefmilieu	4%
Ruimtelijke Ordening	4%
Wooninfopunt Tienen	2%
Technische dienst (incl. begraafplaatsen, kermis en markten, gebouwen, inname openbaar domein)	17%
Openbare werken	5%
ART	1%
Bibliotheek	8%
Cultuur	3%
Jeugd	4%
Sport	4%
Toerisme en evenementen	1%
Erfgoed	2%
Lokale economie & Juridische zaken	1%
Communicatie	2%
Overheidsopdrachten	2%
ICT	2%
Personeel	1%
Financiën	12%
Beleid-Organisatie	2%
Andere dienst	6%
Blanco	3%

<u>Vraag 3: Voor welke OCMW-dienst werk je?</u>	
Personeelsdienst	0%
Financiële dienst	0%
Dienst ICT en communicatie	0%
Juridische dienst en overheidsopdrachten	5%
Sociale dienst (sociaal werk)	57%
Sociale dienst (ondersteuning)	2%
Secretariaat en onthaal	7%
WZC Keienhof verpleging/verzorging	2%
WZC Keienhof ondersteuning	2%
Technische dienst	8%
Blanco	16%

3.2. NALEIVING VAN REGELS EN AFSPRAKEN

3.2.1. REGELGEVING

<u>Vraag 4: Ben je als medewerker voldoende op de hoogte van de wetgeving/regelgeving die voor de werking van de dienst belangrijk is?</u>	
Ja	28%
Meestal wel	56%
Soms	11%
Zelden	4%
Neen	2%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 4:

1. Tijdsgebrek om wetgeving te volgen/bekijken
2. Interpretatie van teksten niet evident
3. Opleiding/studiedagen volgen om ontwikkelingen te volgen

<u>Vraag 5: Doen zich situaties voor waarbij belangrijke wetgeving of regelgeving niet (correct) wordt toegepast?</u>	
Zelden (eenmaal per jaar of minder)	53%
Soms (een aantal keer per jaar)	28%
Regelmatig (maandelijks)	9%
Veelvuldig (wekelijks)	5%
Voortdurend (dagelijks)	1%
Blanco	2%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 5:

1. Niet correct toepassen van wetgeving omwille van foutieve en/of verschillende interpretatie
2. Facturen waarvoor geen bestelbon is gemaakt
3. Onbewust het over het hoofd zien van bepaalde wetgeving

<i>Vraag 6: Welke impact (invloed, gevolgen) heeft het niet naleven van belangrijke wetgeving of regelgeving op jouw werking?</i>	
Geen impact	20%
Geringe impact	36%
Behoorlijke impact	24%
Grote impact	12%
Zeer ernstige impact	7%
Blanco	1%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 6:

1. Kans op het verkeerd afleveren van documenten en/of het maken van procedurefouten (kans op foutieve/ongeldige beslissingen)
2. Precedentwaarde: het niet correct toepassen van wetgeving wordt achteraf als excuus gebruikt om ook bij andere gevallen de wetgeving niet correct toe te passen
3. Geen gepaste dienstverlening aanbieden met kans op nefaste financiële gevolgen voor de cliënt

<i>Vraag 7: Waarom wordt bepaalde wetgeving/regelgeving niet (correct) nageleefd?</i>						
	Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Blanco
Gebrek aan informatie	14%	41%	16%	23%	4%	3%
Gebrek aan opleiding	10%	31%	24%	28%	4%	3%
Belang regelgeving is niet duidelijk	7%	21%	34%	27%	8%	3%
Desinteresse	8%	17%	22%	29%	22%	3%
Duidelijke afspraken ontbreken	12%	30%	21%	25%	8%	3%
Gedogen beleid	6%	27%	37%	20%	8%	3%
Software niet up-to-date	4%	24%	39%	21%	9%	3%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 7:

1. Wegens tijdsgebrek
2. Opzien tegen de werklust die een bepaalde opdracht met zich meebrengt
3. Gebrekkige informatiedoorstroming

Vraag 8: Welke van volgende maatregelen pas je toe om te voorkomen dat de wetgeving/regelgeving niet wordt nageleefd?:

	Niet van toepassing	Geen maatregel	Mondelinge afspraak	Maatregel in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico	Blanco
Zelf opzoekingswerk verrichten inzake wetgeving	15%	10%	18%	3%	18%	28%	7%
Interne briefing van (nieuwe) wetgeving (via e-mail, naleven interne communicatie)	12%	5%	25%	2%	21%	29%	7%
Regelmatig overleg plannen (mondelinge afspraken, afspraken inzake interpretatie/toepassing wetgeving)	15%	6%	25%	2%	20%	24%	7%
Opleidingen volgen in functie van wetgeving	15%	9%	15%	4%	23%	27%	7%
Navraag doen bij collega	10%	4%	30%	2%	21%	25%	7%
Advies vragen aan externen (stadsadvocaat, Ciral/Schaubroeck, toezicht)	24%	9%	17%	3%	12%	28%	7%
Toezicht op strikte opvolging eigen reglementen	23%	7%	17%	5%	18%	22%	7%
Afspraken met andere diensten inzake correct toepassen wetgeving	19%	9%	27%	5%	18%	14%	7%
Strikte toepassing/controle op eigen procedures en processen	20%	10%	17%	5%	20%	21%	7%
Via aanspreken van eigen netwerk	24%	9%	24%	5%	14%	18%	7%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 8:

1. Juridisch advies inwinnen bij twijfel
2. Opleidingen volgen
3. Sjablonen aanmaken die door de dienst gebruikt kunnen worden

Conclusie regelgeving:

In het algemeen is de kennis op het vlak van de wetgeving in orde (ca. 85%). Om deze kennis nog te verhogen dienen we blijvend in te zetten op het volgen van opleidingen en op kennisdeling.

Het aantal gevallen waarbij de wetgeving of regelgeving niet of niet correct wordt gevolgd (ca. 15%) moet echter naar omlaag. Om dit aantal te verminderen moet gekeken worden hoe we dit meer naar de oppervlakte kunnen brengen om te achterhalen wat de reden hiervan is. Actie is alvast aangewezen want de impact van het niet (correct) naleven van de wetgeving is groot (44% belangrijke impact en slechts 20% geen impact).

3.2.2. ORGANISATIESTRUCTUUR

Vraag 9: Worden interne afspraken binnen de dienst nagekomen?

Ja	22%
Meestal wel	64%
Af en toe	9%
Meestal niet	2%
Neen	2%
Blanco	1%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 9:

1. Veel veranderingen op korte tijd waardoor soms wordt teruggevallen op 'oude' afspraken
2. Vergeetachtigheid
3. Door te weinig overleg/communicatie zijn de afspraken niet duidelijk genoeg

<i>Vraag 10: Ben je van mening dat er zaken fout lopen omwille van de huidige organisatiestructuur?</i>	
Zelden (eenmaal per jaar of minder)	15%
Soms (een aantal keer per jaar)	41%
Regelmatig (maandelijks)	26%
Veelvuldig (wekelijks)	11%
Voortdurend (dagelijks)	2%
Blanco	4%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 10:

1. Sommige structuren lopen in de praktijk anders/organisatiestructuur niet aangepast aan de realiteit (met gevolg dat te veel werk terecht komt bij dezelfde personen)
2. Geen duidelijke taakverdeling/niet duidelijk wie bevoegd is om beslissingen te nemen
3. Gebrek aan uniformiteit: verschillende regels voor verschillende diensten/personen

<i>Vraag 11: Zie je mogelijke oorzaken waarom de huidige organisatiestructuur niet voldoende doeltreffend is?</i>						
	Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Blanco
Werklast niet evenredig verdeeld tussen medewerkers	26%	37%	21%	9%	4%	3%
De werklast van de diensten wordt onvoldoende opgevolgd en geëvalueerd	24%	45%	21%	4%	2%	4%
De dagelijkse werking verloopt chaotisch en onvoldoende volgens de organisatiestructuur	10%	24%	29%	24%	9%	4%
Gebrek aan managementvaardigheden	13%	31%	37%	12%	4%	4%
Gebrek aan financiële middelen (te weinig personeel om de taken uit te voeren)	33%	23%	24%	14%	3%	3%
Gebrek aan een aangepast/geschikt personeelsbeleid	20%	35%	27%	12%	2%	3%
De gezagslijnen en/of de beslissingsstructuur zijn niet duidelijk genoeg gesteld (onvoldoende duidelijk wie aan wie opdrachten kan overdragen en wie aan wie verantwoording verschuldigd is)	12%	34%	27%	15%	8%	4%
Gebrek aan een efficiënte communicatie (dienst-, team en/of sectoroverleg)	17%	33%	21%	19%	6%	3%
Organisatie speelt onvoldoende in op nieuwe maatschappelijke noden (bv. zelfsturende teams)	11%	25%	47%	9%	4%	3%
Gebrek aan samenwerking tussen diensten	24%	33%	21%	15%	4%	3%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 11:

1. Er wordt nog te weinig projectmatig gewerkt
2. Afschuiven van verantwoordelijkheden
3. Organisatie speelt te weinig in op wijzigende omstandigheden en het effect hiervan op de werkbelasting

<u>Vraag 12: Dient de huidige organisatiestructuur bijgestuurd te worden met het oog op een betere werking van je dienst?</u>	
Bijsturing organisatiestructuur is nodig	30%
Deelse bijsturing organisatiestructuur volstaat	49%
Organisatiestructuur moet niet gewijzigd worden	18%
Blanco	2%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 12:

1. Herbekijken van functies naar noodzaak
2. Nood aan meer samenwerking tussen diensten/horizontale aansturing (dienstoverschrijdend werken)
3. Meer resultaatgericht werken

<u>Vraag 13: Heeft een zwakke organisatiestructuur volgens jou impact op de werking van je dienst?</u>	
Geen impact	5%
Geringe impact	27%
Behoorlijke impact	43%
Grote impact	18%
Zeer ernstige impact	5%
Blanco	3%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 13:

1. Het vergroot de werkdruk
2. Het niet evenredig verdeeld zijn van taken/werk zorgt voor wrevel in werking dienst
3. Te laat in beslissingsproces betrokken worden waardoor men voor voldongen feiten komt te staan

<u>Vraag 14: Welke van volgende maatregelen past de dienst toe om de organisatiestructuur te verbeteren?</u>	Niet van toepassing	Geen maatregel	Mondelinge afspraak	Maatregel in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico	Blanco
Voorstellen formuleren voor aanpassing/ actualisering functiekaarten	41%	15%	13%	6%	13%	7%	6%
Functieomschrijvingen aangepast aan de realiteit	16%	15%	23%	10%	16%	14%	6%
Functiebeschrijvingen geven aan welke de verantwoordelijkheden van elke functie zijn	19%	14%	17%	6%	19%	19%	5%
In tijdige evaluaties voorzien	14%	14%	17%	5%	22%	16%	11%
Opvolging en evaluatie van werklust (maatregelen nemen bij onder- of overbelasting)	10%	25%	26%	2%	18%	10%	9%
Herverdelen van werklust	9%	26%	33%	6%	11%	9%	6%
Voorstellen formuleren tot aanpassingen aan het organogram	42%	19%	16%	5%	6%	5%	8%
Voorzien in voldoende back-ups (bij verlof, ziekte)	12%	31%	22%	2%	13%	14%	8%
(Meer) teamvergaderingen organiseren (=planningsvergaderingen met werkafspraken/ werkverdeling)	21%	5%	24%	4%	18%	23%	6%

Evenwichtig takenpakket ontwikkelen door uitvoeren van metingen	29%	26%	20%	4%	6%	8%	7%
(Her)definiëren van kerntaken	30%	20%	22%	2%	10%	10%	6%
Controle op dagelijkse taken	22%	15%	32%	4%	7%	13%	7%
Mogelijkheid om flexibel om te gaan met (tijdelijke) opdrachten	20%	14%	33%	3%	11%	12%	7%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 14:

1. Geven van taken in overeenstemming met het niveau waarop medewerker werd aangeworven
2. Beroep doen op de kennis van andere diensten die meer kennis hebben over bepaalde materies
3. Toezien op evenwichtige takenpakketten voor de medewerkers van de dienst

Conclusie organisatiestructuur

86% van de afspraken binnen de dienst worden nagekomen. Bekeken moet worden of we dit aantal kunnen verbeteren.

De huidige organisatiestructuur helpt volgens de medewerkers niet voldoende om fouten te voorkomen. Vandaar de duidelijke oproep om de organisatiestructuur bij te sturen. Een belangrijk gegeven is dat de organisatiestructuur voor meer dan 2/3de een impact heeft op zijn/haar werking.

De maatregelen binnen diensten om dit te verbeteren zijn in het algemeen heel beperkt. Wat de achterliggende redenen zijn moet nader bekeken worden.

3.2.3. OMGANG MET GELD EN WAARDEVOLLE GOEDEREN

Vraag 15: Ga je tijdens de uitvoering van je taken om met cash geld en/ of met (waardevolle) goederen?

Nooit	49%
Zelden (eenmaal per jaar of minder)	16%
Soms (een aantal keer per jaar)	9%
Regelmatig (maandelijks)	7%
Veelvuldig (wekelijks)	5%
Voortdurend (dagelijks)	13%
Blanco	1%

Vraag 16: Zijn bepaalde risico's verbonden aan de omgang met cash geld en/of aan het beheer van (waardevolle) goederen?

Ja	15%
Nee	55%
Soms	20%
Vaak	5%
Blanco	5%

Top 2 van de gegeven toelichtingen op vraag 16:

1. Werken met cash geld houdt altijd risico's in: foutief wisselgeld teruggeven, foutief inschrijven in het kasboek,...
2. Diefstal kan je nooit uitsluiten

Vraag 17: Worden onderstaande maatregelen m.b.t. de omgang met cash geld en/of het beheer van (waardevolle) goederen toegepast binnen de dienst?

	Niet van toepassing	Geen maatregel	Mondelinge afspraak	Maatregel in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico	Blanco
Cash geld wordt bijgehouden in een kluis/afgesloten kassa	54%	0%	1%	0%	16%	23%	6%
Duidelijke afspraken inzake toegang tot kluis/kassa (=alleen aangestelde verantwoordelijke(n) hebben toegang tot of bezitten de sleutel van de kluis/kassa)	50%	6%	7%	0%	12%	19%	6%
Code kluis regelmatig wijzigen	64%	19%	4%	2%	1%	4%	8%
Regelmatige kascontrole/stockbeheer van aanwezige tegoeden in kluis/kassa	58%	2%	4%	1%	6%	21%	7%
Maximum bedrag van de kassa is vastgesteld	71%	7%	2%	0%	3%	10%	8%
Stimuleren van elektronisch betalen	59%	4%	6%	2%	7%	15%	8%
Campusverantwoordelijke of aangestelde verantwoordelijke ziet toe op (correct)sluiten van lokalen/gebouwen	55%	13%	11%	1%	6%	9%	6%
Waardevolle goederen/voorwerpen registreren (en veilig opbergen) camerabewaking	64%	12%	6%	0%	8%	5%	6%
Toepassen van motto "clean desk" elke dag binnen de dienst	51%	29%	6%	1%	2%	3%	7%

Conclusie omgang met cash geld/waardevolle goederen

Voor het merendeel zijn er volgens de medewerker weinig tot geen risico's aan verbonden. Vandaar waarschijnlijk dat er in de meeste gevallen geen maatregelen van toepassing zijn of worden genomen. Op dit vlak zou er eens een goede analyse moeten gebeuren en in alles in kaart gebracht moeten worden.

3.3. TRANSPARANTIE EN COMMUNICATIE

3.3.1. BELEIDSDOELSTELLINGEN

Vraag 18: Ken je de beleidsdoelstellingen die je dienst nastreeft?

Ja	56%
Nee	15%
Vaag	25%
Blanco	4%

Vraag 19: Welke oorzaken liggen aan de basis dat de beleidsdoelstellingen binnen de dienst moeilijk of niet gerealiseerd kunnen worden?

	Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Blanco
De doelstellingen zijn niet helder en/of te ruim gedefinieerd	9%	21%	32%	23%	9%	6%
De doelstellingen zijn eerder ongecoördineerde acties en initiatieven niet kaderend binnen een groter geheel	8%	22%	37%	22%	6%	6%
De doelstellingen worden onvoldoende gedragen waardoor de realisatie moeilijk verloopt	11%	25%	29%	24%	5%	6%
Meerjarenplan is ongestructureerd/onvoldoende gecoördineerd door het managementteam	4%	21%	52%	12%	5%	6%
De interne werking is onvoldoende afgestemd op de realisatie van de doelstellingen	8%	29%	35%	10%	5%	6%
Financiële gevolgen werden niet realistisch ingeschat om de doelstellingen te realiseren	10%	22%	45%	16%	2%	5%
Nodige inzet van medewerkers om doelstellingen te realiseren werd niet realistisch ingeschat	8%	32%	35%	15%	6%	5%
Medewerking van andere diensten verloopt stroef/te afhankelijk van andere diensten	13%	24%	36%	17%	5%	5%
Geen autonomie / zelfbeslissingsrecht	10%	13%	42%	23%	6%	6%
Beleidsplanningsproces wordt niet bijgestuurd	5%	18%	56%	9%	5%	6%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 19:

1. Reguliere werking bemoeilijkt realisatie van de beleidsdoelstellingen/het uitvoeren van de beleidsdoelstellingen komt er 'bovenop'
2. Organisatiecultuur is te weinig afgestemd op beleidsmatig werken
3. Onvoldoende zicht welke acties allemaal aan dienst gelinkt zijn

Vraag 20: Heeft het niet behalen van beleidsdoelstellingen een impact op de werking van de dienst?

Geen impact	19%
Geringe impact	44%
Behoorlijke impact	20%
Grote impact	6%
Zeer ernstige impact	6%
Blanco	4%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 20:

1. Dienst komt in negatief daglicht
2. Kans op demotivatie van medewerkers
3. Het niet binnenhalen van subsidies kan een grote impact hebben op de werking van een dienst

<u>Vraag 21: Zijn maatregelen uitgewerkt die bijdragen tot de realisatie van de beleidsdoelstellingen?</u>							
	Niet van toepassing	Geen maatregel	Mondelinge afspraak	Maatregel in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico	Blanco
Gebruik en kennis van FoxBeleid optimaliseren	62%	9%	2%	4%	11%	6%	6%
Inplannen van realistische acties met realistische termijnen	29%	5%	20%	8%	21%	11%	6%
Voor elke doelstelling/actie een eindverantwoordelijke aanstellen	29%	5%	14%	8%	23%	13%	7%
Doelstellingen vertalen tot op niveau van elke individuele medewerker	27%	16%	16%	5%	21%	7%	8%
Opvolgingssysteem verbeteren	32%	17%	13%	7%	19%	5%	7%

Conclusie beleidsdoelstellingen

Slechts een kleine meerderheid kent de beleidsdoelstellingen van de dienst. Maar heel weinig medewerkers liggen wakker van het al dan niet realiseren van beleidsdoelstellingen en zijn dus zeker ook niet bezig met het zoeken van oorzaken waarom deze niet gerealiseerd worden noch het inschatten van maatregelen om deze beleidsdoelstellingen te realiseren.

Naar de toekomst toe kunnen we duidelijk stellen dat de beleidsdoelstellingen beter en duidelijker moeten vertaald worden tot op het individuele niveau van iedere medewerker in begrijpbare taal. De beleidsdoelstellingen moeten in onze organisatie meer zichtbaar worden en dienen een groter gewicht te krijgen.

3.3.2. INFORMATIEDOORSTROMING

<u>Vraag 22: Hoe verloopt de doorstroming van informatie binnen de dienst?</u>	
zeer goed	11%
Goed	63%
Slecht	16%
Zeer slecht	4%
Geen mening	6%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 22:

1. Belangrijke informatie wordt soms eerst op informele manier gedeeld
2. Te weinig doorstroming van informatie van wat er leeft, beweegt van beneden naar boven (bottom-up)
3. Te weinig tijd om informatie door te geven aan elkaar

<i>Vraag 23: Hoe verloopt de doorstroming van informatie binnen de organisatie?</i>	
Zeer goed	2%
Goed	35%
Slecht	46%
Zeer slecht	5%
Geen mening	11%
Blanco	1%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 23:

1. Niet alle informatie komt op een correcte manier bij de juiste personen terecht waardoor soms hiaten zijn in de informatiedoorstroming
2. Dienst wordt soms te laat op de hoogte gebracht van organisatiebrede opdrachten/projecten waarvoor inbreng van de dienst nodig is
3. Het gebruik van het extranet dient meer opgelegd te worden

<i>Vraag 24 : Hebben tekortkomingen in de informatiedoorstroming een impact op de werking?</i>	
Geen impact	11%
Geringe impact	26%
Behoorlijke impact	46%
Grote impact	9%
Zeer ernstige impact	6%
Blanco	3%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 24:

1. Onvoldoende informatieoverdracht heeft een impact wanneer bij de uitvoering van opdrachten/projecten dienstoverschrijdend beleidsvisies gekoppeld moeten worden
2. Planningen kunnen niet nageleefd worden door een stroom aan opdrachten die niet ingepland waren
3. Bepaalde taken worden soms met te weinig kennis van zaken volbracht

<i>Vraag 25: Welke kanalen gebruik je zelf om geïnformeerd te worden over de organisatie en de werking?</i>					
	Nooit	Af en toe	Regelmatig	Voortdurend	Blanco
Extranet (interne website met login)	27%	16%	36%	17%	3%
Website	19%	33%	33%	12%	3%
Digitale personeelsnieuwsbrief HAPPIE	45%	28%	17%	5%	4%
Digitale nieuwsbrief Allemaal Tienen	31%	39%	19%	7%	4%
Persberichten die via e-mail doorgestuurd worden	18%	29%	34%	15%	5%
Stadsmagazine	22%	37%	29%	9%	3%
Brochures verschillende stadsdiensten	31%	48%	14%	4%	3%
Uithangbord op de dienst	46%	28%	18%	5%	2%
Nieuwsbrief OCMW	65%	6%	17%	6%	6%
Publieke schijf OCMW	65%	4%	9%	17%	5%

<u>Vraag 26 : Welke van volgende kanalen vind je nuttig voor de interne informatiedoorstroming?</u>						
	Niet nuttig	Weinig nuttig	Nuttig	Zeer nuttig	Geen mening/n.v.t.	Blanco
Extranet (interne website met login)	6%	8%	30%	31%	18%	7%
Website	10%	11%	39%	27%	5%	6%
Dienstnota's	7%	4%	38%	40%	5%	7%
Digitale personeelsnieuwsbrief HAPPIE	11%	19%	27%	9%	27%	7%
Digitale nieuwsbrief Allemaal Tienen	14%	29%	25%	9%	14%	8%
Persberichten die via e-mail doorgestuurd worden	12%	11%	41%	20%	7%	9%
Stadsmagazine	11%	21%	36%	13%	11%	7%
Brochures verschillende stadsdiensten/diensten OCMW	9%	11%	41%	10%	19%	10%
Uithangbord op de dienst	14%	23%	25%	11%	20%	8%
Periodiek overleg sociale dienst OCMW	4%	6%	19%	20%	29%	22%
Dienstoverleg Stad	8%	6%	22%	19%	38%	7%
Sectoroverleg Stad	7%	7%	24%	22%	33%	8%
Briefing beslissingen schepencollege/vast bureau	11%	12%	20%	14%	35%	8%
Nieuwsbrief OCMW	11%	9%	19%	7%	41%	13%
Publieke schijf OCMW	9%	5%	9%	31%	34%	13%

<u>Open vraag 27: Heb je suggesties om de interne informatiedoorstroming te verbeteren?</u>	
<u>Top 5 van de meest gegeven suggesties</u>	
1.	E-notulen invoeren
2.	Extranet voor OCMW invoeren
3.	Verder werken aan tijdige informatiedoorstroming
4.	Publieke schijf overzichtelijker maken
5.	Medewerkers meer uitnodigen op het MAT om toelichting over bepaalde punten te geven

Conclusie informatiedoorstroming

Twintig procent van de mensen vindt de communicatie binnen de dienst niet in orde. Binnen de organisatie loopt dit op tot meer dan de helft. Zeker en vast verontrustend is dat het gebrek aan doorstroming een grote impact heeft op de werking van de dienst en dus van de hele organisatie.

Ondanks het feit dat we een extranet hebben, mensen informeren per mail, via vergaderingen, enz. moeten we dringend aandacht besteden aan de aangewezen manier waarop informatie wordt verspreid en binnen onze organisatie kan doorstromen.

3.3.3. ICT

Vraag 28: Welke van volgende programma's/toepassingen gebruik je?							
	Niet van toepassing	Zelden	# keer per jaar	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks	Blanco
JCC (=werken op afspraak)	84%	1%	2%	1%	2%	7%	4%
3P	87%	4%	1%	0%	2%	2%	4%
Topdesk	86%	2%	2%	2%	0%	4%	4%
Belpic	90%	0%	1%	0%	1%	4%	4%
Mercurius	91%	0%	0%	1%	0%	4%	4%
Bravo	86%	0%	0%	0%	2%	8%	4%
Alfa	77%	2%	2%	6%	0%	9%	4%
FoxBeleid	65%	3%	6%	6%	10%	6%	4%
FoxBoek	82%	2%	0%	3%	0%	9%	4%
Polidoc	91%	1%	0%	0%	0%	4%	4%
Decreetsuite	93%	0%	2%	0%	0%	2%	4%
eFactuur	78%	2%	1%	6%	5%	6%	3%
Loonpakket	92%	1%	0%	1%	2%	1%	4%
GOLF	90%	2%	1%	1%	0%	2%	4%
GPS Verlofdatabank	44%	0%	2%	23%	21%	6%	4%
Sierra	72%	0%	0%	0%	2%	22%	4%
Orbit	85%	1%	1%	3%	2%	6%	3%
WinBST	91%	0%	1%	1%	1%	2%	4%
WinBEV	87%	0%	2%	0%	5%	2%	4%
Belpas	91%	0%	0%	1%	0%	4%	4%
Toepassingen Vlaamse overheid	56%	3%	8%	13%	10%	6%	5%

Vraag 29: Hoe ervaar je het gebruiksgemak van de ICT toepassingen die je regelmatig gebruikt?	
Zeer goed	6%
Goed	57%
Slecht	16%
Zeer slecht	2%
Geen mening	14%
Blanco	3%

Top 2 van meest gegeven toelichtingen op vraag 29:

1. Sommige toepassingen zijn niet gebruiksvriendelijk (meest genoemde: Sierra, FoxBeleid)
2. Pc's zijn aan vernieuwing toe (werken traag, lopen vast)

Vraag 30: Heb je zicht op mogelijke oorzaken van eventuele tekortkomingen inzake ICT-toepassingen?

	Zelden	Aantal keer per jaar	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks	Blanco
ICT-infrastructuur (pc, netwerk, beeldscherm)	22%	24%	7%	24%	12%	12%
ICT-tools (software)	21%	20%	14%	27%	5%	13%
ICT-training (nieuwe software)	32%	36%	0%	15%	3%	14%
ICT tergend traag	14%	10%	20%	22%	22%	13%
ICT - verwachtingen worden niet ingelost	15%	9%	22%	22%	19%	13%
ICT - beloofde verbeteringen worden niet ervaren	16%	8%	26%	22%	16%	11%
Kan niet correct met de nieuwe tools werken en heb nood aan opleiding	40%	25%	9%	11%	3%	13%

Vraag 31: Welke impact hebben mogelijke tekortkomingen inzake ICT-toepassingen voor je werking?

	Geen impact	Geringe impact	Behoorlijke impact	Grote impact	Zeer ernstige impact	Blanco
Het uitvoeren van taken wordt belemmerd	10%	13%	25%	20%	20%	13%
Het uitvoeren van taken wordt vertraagd	6%	8%	24%	25%	23%	13%
Te veel taken zijn nog niet geautomatiseerd	13%	22%	28%	11%	14%	13%
Samenhang van de software is mij niet duidelijk	25%	27%	20%	11%	4%	13%
Heb de indruk dat ik niet meer kan volgen	46%	18%	9%	11%	4%	13%
ICT ontevredenheid en wrevel groeit	11%	17%	19%	20%	20%	13%

Vraag 32: Welke van volgende maatregelen pas jijzelf of de dienst toe om doeltreffend om te kunnen gaan met ICT?

	N.v.t.	Onbestaande	Mondelinge afspraak	Maatregel is in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico	Blanco
Volgen van opleidingen (Excel, Word,...)	30%	13%	5%	8%	15%	1%	12%
Zelfstudie om programma's onder de knie te krijgen	21%	19%	5%	16%	13%	1%	11%
Werken met aangepaste en meer performante systemen	20%	11%	8%	10%	6%	1%	11%
Beroep doen op bijstand van de dienst ICT	12%	19%	6%	27%	18%	1%	11%

Conclusie ICT

De voornaamste conclusie is dat heel wat verschillende softwarepakketten worden gebruikt door relatief weinig mensen. Dit komt omdat iedere dienst (al dan niet opgelegd door overheid) een bepaald, specifiek softwarepakket gebruikt. Gemiddeld gezien is men hier tevreden over.

Op ICT vlak zijn er verschillende verbeteringen mogelijk. Communicatie en duiding op dit vlak zal zeker gedeeltelijk een aantal opmerkingen wegwerken. Bekeken moet worden wat de werkelijke oorzaken zijn, prioriteiten stellen en hoe aanpakken. Merkbaar is wel de impact op de dienst van een niet goed werkende ICT.

3.4. FYSIEKE VEILIGHEID EN PSYCHISCH WELZIJN

3.4.1. WERKOMGEVING

<u>Vraag 33: Krijg je te maken met onveilige werkomstandigheden?</u>	
Zelden (eenmaal per jaar of minder)	48%
Soms (een aantal keer per jaar)	34%
Regelmatig (maandelijks)	7%
Veelvuldig (wekelijks)	3%
Voortdurend (dagelijks)	7%
Blanco	1%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 33:

1. Verbale agressie van cliënten/burgers + geen veiligheidsbeleid rond huisbezoeken
2. Werkplaatsen zijn te warm waardoor werk niet naar behoren kan uitgevoerd worden
3. Bedrading/bekabeling op werkvloer/bureaus met verhoogde kans om te vallen tot gevolg

<u>Vraag 34: Duid de mogelijke oorzaken aan van onveilige werkomstandigheden op jouw dienst?</u>						
	Zelden	Aantal keer per jaar	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks	Blanco
Zware lasten tillen	55%	16%	10%	10%	5%	4%
Blootstelling aan geluid, werken in een lawaaierige omgeving	48%	20%	11%	8%	8%	5%
Te veel inval zonlicht	51%	17%	8%	9%	9%	6%
Te krappe werkplaatsen	68%	7%	4%	5%	11%	6%
Losliggende bedrading	60%	13%	6%	3%	10%	8%
Plaats te kort, stapelen op de grond	49%	21%	9%	6%	9%	6%
Slechte belichting	65%	9%	9%	2%	8%	7%
Blootstelling chemische stoffen	78%	5%	4%	3%	4%	6%
Onveilig handelen collega's	80%	8%	2%	2%	1%	6%
Functioneren werkmateriaal niet onder de knie hebben/geen kennis	80%	8%	4%	2%	0%	6%
Onveilig materiaal	77%	11%	3%	2%	1%	6%
Niet het juiste materiaal ter beschikking	77%	7%	7%	2%	3%	5%
Niet bevoegd	83%	6%	2%	2%	1%	6%

<u>Vraag 35 : Duid de impact van eventuele onveilige werkomstandigheden op jouw dienst aan:</u>	
Geen impact	29%
Geringe impact	45%
Behoorlijke impact	17%
Grote impact	4%
Zeer ernstige impact	2%
Blanco	2%

Meest gegeven toelichting op vraag 35:

1. Door te warme werkplaatsen worden de taken trager of niet naar behoren uitgevoerd

<u>Open vraag 36: Welke maatregelen vind je nog nodig om de fysieke veiligheid in uw directe werkomgeving te verbeteren?</u>
<u>Top 5 van de meest gegeven maatregelen:</u>
1. Airco/klimaatregeling
2. Bekabeling/bedrading beter wegwerken
3. Grotere werkruimte
4. Juiste lichtinval/zonnewering
5. Betere verluchting/luchtventilatie

Conclusie werkomgeving

Belangrijk punt is dat meer dan de helft te maken heeft met een onveilige werksituatie in één jaar die ook een mogelijke impact hebben op de dienst. Dit moet zeker en vast nader onderzocht worden en bekeken worden hoe dit verminderd kan worden. De redenen zijn heel verscheiden. Per punt moet bekeken worden wat de mogelijke oplossingen zijn.

3.4.2. PSYCHISCH WELZIJN

<u>Vraag 37: Zijn er factoren/omstandigheden aanwezig waardoor je je psychisch niet goed voelt op de werkvloer?</u>	
Geen factoren/omstandigheden	16%
Zelden (eenmaal per jaar of minder)	26%
Soms (een aantal keer per jaar)	27%
Regelmatig (maandelijks)	18%
Veelvuldig (wekelijks)	8%
Voortdurend (dagelijks)	4%
Blanco	16%

Top 3 van de gegeven toelichtingen op vraag 37:

1. Stress door (te) hoge werklast
2. Ongelijke behandeling
3. Gebrek aan waardering

<i>Vraag 38 : In welke mate hebben volgende zaken een invloed op uw psychisch welzijn op de werkvloer?:</i>					
	Geen invloed	Geringe invloed	Behoorlijke invloed	Grote invloed	Blanco
Arbeidsvoorwaarden	45%	19%	22%	11%	3%
Arbeidsomstandigheden	28%	28%	24%	18%	3%
Taakhoud	19%	28%	31%	19%	3%
Te veel stress	12%	24%	41%	19%	3%
Geen voldoening	30%	26%	22%	18%	4%
Geen autonomie	40%	28%	13%	15%	4%
Geen waardering	25%	28%	20%	23%	3%
Ontbreken van feedback	22%	32%	27%	15%	4%
Geen vertrouwen onderling	35%	22%	22%	17%	3%

<i>Open vraag 39: Welke verbeteringen stel je voor om de werkomgeving fysiek en psychisch te verbeteren?</i>
<u>Top 5 van de gegeven toelichtingen</u>
1. Modernisering van de infrastructuur – stadhuis is afgeleefd
2. Eerlijkere werkverdeling/herverdeling werklast
3. Variabel uurrooster/mogelijkheid bieden om verlof in uren op te nemen
4. Investeren in competentieontwikkeling
5. Loopbaanpad invoeren waardoor doorgroeien mogelijk wordt

<i>Vraag 40: Ben je de mening toegedaan dat er voldoende maatregelen worden genomen ter bevordering van de werksfeer?</i>	
Meer dan voldoende	8%
Voldoende	47%
Niet voldoende	29%
Veel te weinig	13%
Blanco	2%

<u>Vraag 41: Duid aan of volgende afspraken (voldoende) worden toegepast om de werksfeer te bevorderen?</u>						
	Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Blanco
Zelfstandigheid : werknemers kunnen zelfstandig beslissingen voor en over hun werk	22%	37%	16%	17%	6%	3%
Inspraak: werknemers hebben inspraak op het beleid en de werkwijze van de organisatie	6%	15%	33%	34%	10%	3%
Huisregels: staan op papier en worden consequent toegepast, van hoog tot laag in de organisatie	8%	12%	30%	32%	15%	3%
Informatie : iedereen die dat nodig heeft, krijgt dezelfde informatie. Zo voelt niemand zich buitengesloten. Besluiten worden toegelicht met argumenten	6%	21%	21%	38%	12%	3%
Groeien en ontwikkelen: werknemers kunnen opleidingen, ervaringsplaatsen, promotiekansen en ontwikkelingsprojecten aanvragen.	7%	26%	29%	20%	12%	6%
Structuur en visie is aanwezig: het werk wordt niet in het wilde weg georganiseerd	8%	24%	29%	26%	8%	4%
De werknemers begrijpen waar het met de organisatie heen gaat en kunnen hierdoor beter bijdragen	6%	16%	48%	20%	7%	3%
Uitdagingen: voldoende uitdagingen waardoor jobverveling geen kans heeft	6%	24%	34%	22%	11%	3%
Waardering: de bijdragen van werknemers aan het resultaat wordt voldoende gewaardeerd	4%	17%	25%	32%	19%	3%
Voldoende ruimte om te klasseren (en in tweede instantie archiveren)	3%	18%	34%	26%	14%	5%
Aangename kantoren	14%	20%	20%	18%	24%	5%
Open communicatie tussen medewerkers en management	9%	11%	28%	36%	13%	3%
De organisatie is begaan met het welzijn van de medewerker	6%	10%	31%	33%	17%	3%

<u>Vraag 42: Heeft de werksfeer een impact op jouw prestaties?</u>	
Geen impact	15%
Geringe impact	36%
Behoorlijke impact	26%
Grote impact	15%
Zeer ernstige impact	7%
Blanco	1%

Top 2 van de gegeven toelichtingen op vraag 42:

1. Correlatie is groot tussen het goed voelen op het werk en de prestaties die worden geleverd
2. Positief en menselijk met elkaar omgaan geeft energie en werkt motiverend

Vraag 43: Verbeteren onderstaande genomen maatregelen de werksfeer? Hebben deze maatregelen een impact op de werksfeer?

	Bevordert werksfeer	Bevordert werksfeer niet	Niets te maken met werksfeer	Niet van toepassing	Blanco
Nieuwjaarsevent	58%	6%	22%	11%	3%
Nieuwjaarsontbijt OCMW	33%	4%	10%	31%	22%
Personeelsevent	55%	12%	20%	10%	3%
Personeelsbarbecue OCMW	25%	7%	15%	31%	22%
Refter voor het personeel Stad	28%	9%	14%	45%	5%
Nieuwe keuken voor het personeel van de Stad in de refter	26%	8%	17%	43%	7%
Koffiemachine (s)	43%	9%	23%	21%	3%
Watermachine / Sipwell waterkoelers	38%	8%	29%	21%	3%
Aanbieden van soep in de personeelsrefter	51%	4%	19%	23%	3%
Personeelsdag	58%	7%	2%	11%	22%

Meest gegeven toelichting op vraag 43:

Er wordt gepleit voor het behoud van de sportdag, omdat de omgang tussen personeelsleden dan toch wat informeler is dan op de andere personeelevents.

Conclusie psychisch welzijn

Meer dan de helft van de werknemers die geantwoord hebben voelen zich minstens een aantal keer per jaar psychisch niet goed op de werkvloer. Dit is zeker een heel belangrijk aandachtspunt.

Verskillende oorzaken worden naar voren gebracht maar stress blijkt uit de vragenlijst toch een belangrijke factor te zijn. Duidelijke communicatie, huisregels en inspraak spelen hier een belangrijke rol in.

3.4.3. GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Vraag 44: Geef hieronder aan met welke vorm van ongewenst grensoverschrijdend gedrag je eventueel reeds te maken kreeg?

	Nog nooit	Zelden	# keer per jaar	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks	Blanco
Burger/cliënten: verbale agressie	23%	30%	29%	11%	3%	1%	3%
Burger/cliënten : fysieke agressie	77%	13%	6%	1%	0%	0%	3%
Burger/cliënten: ongewenst seksueel gedrag	82%	8%	4%	0%	0%	0%	3%
Collega: verbale agressie	42%	30%	20%	4%	1%	1%	3%
Collega: fysieke agressie	89%	4%	3%	1%	0%	0%	3%
Collega: persoonlijke pesterijen	71%	13%	7%	2%	2%	1%	3%
Collega: werkgerelateerde pesterijen	70%	14%	8%	2%	1%	2%	3%
Collega: ongewenst seksueel gedrag	92%	2%	2%	0%	0%	1%	3%
Politiek: verbale agressie	77%	10%	8%	1%	1%	0%	3%
Politiek: fysieke agressie	92%	1%	2%	0%	0%	1%	3%
Politiek: ongewenst seksueel gedrag	89%	6%	1%	0%	0%	1%	3%

Vraag 45: Indien je reeds te maken kreeg met grensoverschrijdend gedrag: kan je meedelen welke impact dit gedrag heeft op je werking of prestaties?

geen impact	42%
geringe impact	28%
behoorlijke impact	20%
grote impact	3%
zeer ernstige impact	1%
blanco	5%

Meest gegeven toelichting op vraag 45:

Grensoverschrijdend gedrag bezorgt de betrokken personeelsleden stress en werkt zwaar demotiverend.

Vraag 46: Tot wie zou je je wenden in het geval je te maken krijgt met grensoverschrijdend gedrag en/of tot wie heb je je reeds moeten wenden omwille van grensoverschrijdend gedrag (meerdere keuze is mogelijk)?

Algemeen directeur	20%
Afdelingshoofd	21%
Diensthofd	40%
Personeelsdienst	12%
Een vertrouwenspersoon	33%
Doorverwijzing via arbeidsgeneesheer	10%
Hulp van buiten uit via procedure vakbond	8%
Blanco	3%

Meest gegeven toelichting op vraag 46:

De meeste personeelsleden geven aan dat ze zich vooral wenden tot een naaste collega wanneer ze te maken hebben met grensoverschrijdend gedrag..

Conclusie grensoverschrijdend gedrag

Verbale agressie bij burgers/cliënten is hier een duidelijk aandachtspunt. Op alle punten dient verder blijvend ingezet te worden dat dit niet getolereerd wordt binnen de organisatie. Om dit te bewerkstelligen dienen we in te zetten op vorming en duiding alsook de werknemers duidelijk informeren waar je met meldingen, ... terecht kunt (welke kanalen). Een duidelijke politiek dient hieromtrent verder te worden uitgebouwd.

3.5. INFORMATIEVEILIGHEID

3.5.1. BEHEER & GEBRUIK VAN INFORMATIE

Vraag 47: Hoe ervaar je dat wordt omgegaan met allerhande informatie en gegevens? Zijn gevoelige/persoonsgebonden gegevens voldoende beveiligd?

Niet van toepassing	18%
Informatie en gegevens zijn niet beveiligd	5%
Informatie en gegevens zijn onvoldoende beveiligd	29%
Informatie en gegevens zijn voldoende beveiligd	34%
Maximale inspanningen worden gedaan om veilig om te gaan met informatie en gegevens	10%
Blanco	3%

Meest gegeven toelichting op vraag 47:

De meeste personeelsleden verwachten op dit vlak veel van de aangestelde verantwoordelijke voor de GDPR.

Vraag 48: Wat is de impact voor je werking of voor je dienst indien gevoelige/persoonsgebonden informatie niet voldoende is beveiligd?

Geen impact	13%
Geringe impact	39%
Behoorlijke impact	25%
Grote impact	10%
Zeer ernstige impact	7%
Blanco	6%

<u>Vraag 49 : Bestaan volgens jou volgende richtlijnen/afspraken i.v.m. het veilig omgaan met informatie?</u>				
	ja	nee	weet het niet	blanco
Er moet steeds een authenticatie via een gebruikersnaam en wachtwoord aanwezig zijn om toegang te bekomen tot een ICT-systeem.	81%	1%	7%	11%
Het ICT-systeem wordt na een beperkt aantal mislukte aanmeldpogingen uitgeschakeld.	58%	7%	24%	11%
De authenticatie is steeds persoonsgebonden.	68%	8%	12%	11%
Een toestel wordt na een beperkte tijd van inactiviteit vergrendeld.	58%	19%	13%	11%
Gegevens worden niet verspreid zonder de toelating van de verantwoordelijke ervoor.	40%	21%	28%	11%
Afdrukken of kopiëren van documenten kan slechts na toelating van de verantwoordelijke ervoor.	19%	53%	18%	11%
Vertrouwelijke documenten mogen niet onbeheerd achtergelaten worden op de werkplek. Voor deze documenten geldt dus het 'clean desk'-principe.	30%	46%	13%	11%
Vertrouwelijke documenten mogen niet in de prullenmand belanden. Vernietiging is verplicht.	52%	23%	15%	11%
De wetgeving op de privacy is van toepassing (GDPR). Alle medewerkers zijn hiervan op de hoogte gebracht.	64%	13%	14%	11%
Afdrukken of kopiëren van vertrouwelijke documenten gebeurt steeds onder toezicht (papieren liggen niet te grabbel).	26%	45%	18%	11%
Computerruimten zijn voorzien van een degelijke inbraakbeveiliging. Toegang tot deze ruimten is verboden zonder begeleiding van een ICT-systeemmedewerker die toezicht houdt tijdens de aanwezigheid van derden.	16%	28%	45%	11%

<u>Vraag 50: Welke maatregelen pas jijzelf of je dienst toe om veilig om te gaan met informatie. Zijn deze maatregelen voldoende doeltreffend?</u>							
	Niet van toepassing	Geen maatregel	Mondelinge afspraak	Maatregel in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico	Blanco
Beveiligd afdrukken	33%	22%	3%	3%	14%	15%	11%
Opvolgen van richtlijnen voor het bijhouden en beheer van e-mails	15%	44%	12%	3%	5%	9%	11%
Gegevens bewaren op een externe harde schijf als back-up	36%	16%	9%	2%	9%	17%	11%
Mappenbeheer ontwikkelen	26%	12%	21%	5%	10%	15%	11%
Toepassing reglement ICT inzake het veilig opslaan van gegevens	27%	21%	11%	11%	8%	11%	11%
Problemen inzake informatieveiligheid melden aan de informatieveiligheidsconsulent en/of informatieveiligheidsceel	27%	16%	14%	14%	7%	11%	11%
Voorzien van voldoende ruimte om het archief overzichtelijk en veilig te bewaren	25%	21%	10%	5%	11%	17%	11%
Digitaal archief	26%	25%	11%	6%	9%	13%	11%
Stimuleren van digitalisering door gebruik te maken van authentieke bronnen*	32%	15%	13%	8%	9%	12%	12%

Conclusie informatieveiligheid

34% van de deelnemers aan deze bevraging geeft aan dat de informatie onvoldoende beveiligd is. Dit is een groot probleem, zeker in het kader van GDPR. Hier moet dringend werk van gemaakt worden. Een belangrijke oorzaak die we hier vermeld krijgen, is de omgang met vertrouwelijke documenten/kopieën die niet met de juiste zorg worden behandeld.

Verder moet er nog ingezet worden op de verspreiding (continu) van de GDPR-wetgeving en de concrete toepassing hiervan op de dienst en de impact op de werking van de dienst.

3.6. BESCHERMING VAN ACTIVA

3.6.1. INVENTARISATIE ACTIVA

Vraag 51: Houdt de dienst een inventarisatie van de activa bij?

Ja	22%
Voor sommige activa	15%
Neen	11%
Niet van toepassing	45%
Blanco	6%

Vraag 52: Worden er handelingen uitgevoerd om de activa te beschermen op je dienst?

Zelden (eenmaal per jaar of minder)	53%
Soms (een aantal keer per jaar)	21%
Regelmatig (maandelijks)	7%
Veelvuldig (wekelijks)	3%
Voortdurend (dagelijks)	7%
Blanco	9%

Meest gegeven toelichting op vraag 52:

Heel wat personeelsleden hebben op deze vraag geantwoord met 'geen idee'.

Vraag 53: In sommige gevallen wordt geen inventarisatie van de activa bijgehouden. Om welke van de volgende redenen is dit? (meerdere keuzes mogelijk)

Wordt niet opgelegd (door de organisatie of wettelijk)	16%
Bestelprocessen bestaan niet binnen onze dienst	3%
Registratieproces voor wie de goederen gebruikt, tijdsbestek etc.	5%
Geen gevaar voor diefstal alles komt netjes terug	3%
Ik zie het nut er niet van in binnen onze dienst	10%
Ik ga er vanuit dat dit door een andere dienst gebeurt bijv. Boekhouding	14%
Tijd te kort om een inventaris bij te houden	4%
Totaal niet aan de orde in onze dienst	26%
Data-inventarisatie wordt toegepast	6%
Data-inventarisatie wordt toegepast	6%
Blanco	7%

Meest gegeven toelichting op vraag 53:

Heel wat personeelsleden hebben op deze vraag geantwoord met 'geen idee'.

<u>Vraag 54: Welke impact heeft het niet bijhouden van een inventarisatie van de activa op de werking van de dienst?</u>	
Geen impact	63%
Geringe impact	27%
Behoorlijke impact	7%
Grote impact	3%
Zeer ernstige impact	0%

<u>Vraag 55 : In welke mate zijn de bestaande maatregelen om de activa te inventariseren doeltreffend?</u>							
	Niet van toepassing	Geen maatregel	Mondelinge afspraak	Maatregel in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico	Blanco
Bijhouden van een betrouwbare inventarissen van de materiële vaste activa (materialen, waardevolle goederen, enz...)	66%	7%	4%	1%	6%	7%	10%
Regelmatige actualisatie van de inventarissen	63%	7%	5%	3%	5%	8%	10%
De inventarissen geven een overzicht waar het materiaal zich op elk moment bevindt (efficiënte lokalisatie van goederen/materiaal)	65%	9%	3%	3%	6%	4%	10%
De inventarissen bevatten info over de toestand van de materiële vaste activa	65%	12%	2%	2%	3%	5%	10%
Afspraken vastleggen inzake producten/materialen die worden meegenomen Procedures en verantwoordelijkheden voorkomen oneigenlijk gebruik, diefstal of verlies van de materiële vaste activa	64%	7%	8%	1%	2%	8%	10%

Conclusie inventarisatie activa

Algemeen kunnen we stellen dat we hier een groot werkdomein hebben. In vele diensten wordt niet systematisch een inventarisatie van activa bijgehouden noch handelingen uitgevoerd om deze te beschermen. Dit zit vandaag niet in de cultuur van de werknemers, van de diensten, noch zijn er procedures voor opgesteld.

Er moet dringend bekeken worden hoe we dit algemeen kunnen aanpakken, in orde brengen en een systematiek van inventarisatie, beschermacties en procedures invoeren.

3.7. INTEGRITEIT EN ETHIEK

3.7.1. BETEKENIS INTEGRITEIT EN ETHIEK

Vraag 56 : Weet jij waar integriteit en ethiek voor staan in onze organisatie?

Ja	56%
Nee	17%
Vaag	22%
Blanco	5%

Vraag 57: Zie je specifieke risico's waarbij de integriteit en ethiek in het gedrang komt?

Zelden (eenmaal per jaar of minder)	42%
Soms (een aantal keer per jaar)	30%
Regelmatig (maandelijks)	10%
Veelvuldig (wekelijks)	5%
Voortdurend (dagelijks)	8%
Blanco	5%

Vraag 58: Welke impact heeft het in gedrang komen van de ethiek en de integriteit op jouw werking?

Geen impact	16%
Geringe impact	31%
Behoorlijke impact	31%
Grote impact	13%
Zeer ernstige impact	7%
Blanco	3%

Vraag 59 : Hoe pakt de organisatie volgende zaken aan?

	Correcte aanpak	Matige aanpak	Slechte aanpak	Gebrek aan aanpak	Geen mening	Weet het niet
Het voeren van een correct wervings-, bevorderings- en benoemingsbeleid	14%	28%	24%	6%	12%	15%
De uitvoering van evaluatie- en functioneringsgesprekken	22%	40%	7%	14%	9%	9%
De aanpak ten opzichte van onvoldoende presterende collega's	6%	20%	26%	22%	14%	12%
De aanpak ten aanzien van het verplicht vermelden van het uitoefenen van een bijberoep	19%	14%	3%	3%	27%	34%
De uniformiteit ten aanzien van het inleveren van onkostennota's	19%	14%	4%	1%	30%	31%
Het inlichten van medewerkers m.b.t. Hun rechten en plichten als medewerker	26%	27%	8%	10%	21%	9%
Toezicht op de correcte toepassing van de deontologische code voor medewerkers	16%	24%	4%	13%	23%	20%

Meest gegeven toelichting op vraag 59:

De meeste personeelsleden hebben opmerkingen over de evaluaties (of het ontbreken ervan).

Vraag 60: In welke mate worden de volgende stellingen/maatregelen ten aanzien van integriteit en ethiek in uw dienst toegepast?								
	Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Aanwezig, evaluatie ontbreekt	Aanwezig+ met regelmatige evaluatie	Blanco
Collegialiteit en onderling vertrouwen tussen medewerkers wordt nagestreefd	25%	32%	16%	12%	6%	5%	1%	3%
De deontologische code, het arbeidsreglement en de rechtspositieregeling werden in een verstaanbare taal toegelicht	9%	46%	24%	9%	5%	4%	0%	3%
De richtlijnen over het uitoefenen van een bijberoep zijn voldoende bekend	7%	28%	41%	15%	4%	1%	1%	3%
Vertrouwelijke info over het uitvoeren van je functie wordt intern gehouden (hierover wordt niet gepraat op openbare plaatsen zoals bij de kapper, op café,...)	30%	32%	23%	7%	4%	3%	0%	2%
De politieke inmenging is beperkt	7%	25%	30%	23%	12%	0%	1%	3%
Evaluatie- en functioneringsgesprekken worden zorgvuldig uitgevoerd	9%	35%	25%	15%	11%	1%	1%	3%
Geschenken van cliënten worden niet aanvaard	21%	24%	35%	13%	1%	0%	0%	6%
Het diensthoofd/afdelingshoofd is onpartijdig	22%	39%	19%	9%	6%	1%	0%	3%

Conclusie betekenis integriteit en ethiek

Iets meer dan de helft weet waarvoor dit staat. Dit moet regelmatiger, via verschillende kanalen duidelijk gemaakt worden en vertaald naar concrete voorbeelden en toepassingen op de verschillende diensten. De risico's waar dit in gedrang komt zijn niet te onderschatten noch de impact op de werking.

De maatregelen moeten aangescherpt worden en uitgevoerd worden met regelmatige feedback en check op efficiëntie.

3.7.2. VOORKOMEN & DETECTEREN VAN FRAUDE

Vraag 61: Werden er maatregelen uitgewerkt om fraude te voorkomen / te beheersen?				
Ja = maatregel is actief binnen mijn dienst Nee = maatregel is NIET actief binnen mijn dienst Weet het niet = ben niet op de hoogte van de maatregel				
	Ja	Nee	Weet het niet	Blanco
Aankopen: toezien dat offerteprocedures volgens principe van mededinging verlopen (=objectief en neutraal)	55%	3%	39%	3%
Financiële handelingen zijn allemaal procesmatig (=betalingen verlopen uitsluitend via de financiële dienst)	56%	7%	34%	3%
Uitvoeren van controles op de bestelaanvragen	48%	4%	45%	3%
Controleren van facturen na bestellingen	47%	6%	45%	3%
Misbruik en diefstal van goederen/materiaal van de stad	27%	7%	63%	3%

Vraag 62: Kan je aangeven hoe de werkdruk sinds de vorige audit is geëvolueerd? (=enkel in te vullen door medewerkers die in dienst zijn getreden voor 1 januari 2015)	
Niet van toepassing voor mij (indiensttreding na 1 januari 2015)	22%
De werkdruk is toegenomen	55%
De werkdruk is onveranderd gebleven	17%
De werkdruk is afgenomen	2%
Blanco	3%

Vraag 63: Hoe ervaar je als nieuwe medewerker de werkdruk? (=enkel in te vullen door medewerkers die in dienst zijn getreden na 1 januari 2015)	
Niet van toepassing op mij (indiensttreding voor 1 januari 2015)	57%
De werkdruk ligt hoog	15%
De werkdruk ligt alleen op piekmomenten hoog (drukke periodes)	13%
De werkdruk ligt niet hoog of laag	3%
De werkdruk is eerder laag	0%
Blanco	13%

Conclusie voorkomen en detecteren van fraude + evolutie werkdruk

Over de interne processen met betrekking tot het voorkomen en detecteren van fraude dient duidelijk meer gecommuniceerd te worden.

Met betrekking tot de werkdruk kunnen we stellen dat deze de laatste jaren is toegenomen.

3.8. TIJDIGHEID

3.8.1. REALISATIE (BELEIDS)DOELSTELLINGEN

<u>Vraag 64: Weet jij binnen welke tijds marge de realisatie van de (beleids)doelstellingen van jouw dienst vallen? M.a.w. weet je exact tegen wanneer welke (beleids)doelstellingen moeten zijn gerealiseerd?:</u>	
Ja	28%
Neen	44%
Vaag	25%
Blanco	3%

<u>Vraag 65: Weet je in welke mate de bijdrage van jouw prestaties en deze van je dienst de einddoelstellingen van het bestuur helpt te realiseren?:</u>	
Ja	36%
Neen	32%
Vaag	30%
Blanco	2%

<u>Vraag 66: Duid aan welke factoren het uitvoeren, of tijdig uitvoeren, van de beleidsdoelstellingen beïnvloeden</u>						
	Zelden	Aantal keer per jaar	Maandelijks	wekelijks	Dagelijks	Blanco
Drastische wijzigingen in de organisatie en/of omgeving	49%	27%	6%	3%	3%	12%
Zwak eigen management (vakmatig, kerncompetenties of communicatief)	42%	30%	9%	5%	1%	13%
Geen duidelijk toezien vanuit het topmanagement	31%	33%	16%	4%	5%	11%
Onvoldoende beschikbaarheid van mensen & middelen	16%	22%	24%	13%	16%	9%
Doelstelling (plan) is te optimistisch en ambitieus	30%	36%	16%	5%	2%	11%
Een te lange doorlooptijd van een geïntegreerd project	35%	39%	9%	1%	4%	12%
Te weinig autonomie bij het uitvoeren van taken	43%	29%	9%	2%	4%	13%
Onvoldoende afbakening van de grenzen (doelen)	37%	32%	14%	2%	3%	13%
Relaties met overige doelstellingen onvoldoende bekend	35%	30%	16%	3%	4%	13%
Impact op de organisatie wordt onderbelicht of is niet gekend	37%	29%	15%	3%	4%	12%
Geen integrale opzet	38%	29%	12%	4%	4%	13%
Onvoldoende tussentijdse afstemming met de gebruikers	33%	29%	16%	7%	2%	13%
Trage probleemaanpak	29%	31%	19%	4%	5%	12%
Te weinig ondersteuning bij uitvoeren van doelstellingen	26%	30%	19%	6%	7%	12%

Vraag 67: Welke impact heeft het niet tijdig behalen van de beleidsdoelstellingen op jouw prestaties?

Geen impact	24%
Geringe impact	45%
Behoorlijke impact	18%
Grote impact	8%
Zeer ernstige impact	1%
Blanco	5%

Vraag 68: Hoe wordt erop toegezien om het risico van het niet behalen van de beleidsdoelstellingen te beperken?

	N.v.t.	Geen maatregel	Mondelinge afspraak	Maatregel is in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel is voldoende risico-beperkend	Blanco
Medewerkers worden frequent aangespoord om de doelstellingen te realiseren	25%	9%	34%	2%	12%	9%	9%
De doelstellingen worden veelvuldig verduidelijkt	25%	15%	29%	7%	9%	8%	7%
Tijdig in (tussentijdse) evaluaties voorzien (=voorkomen/opsporen van mogelijke blokkades)	26%	16%	22%	7%	11%	10%	8%
Regelmatig dienstoverleg organiseren	19%	8%	20%	4%	14%	27%	8%
Regelmatig nakijken en verantwoorden budgetten	44%	5%	11%	4%	12%	15%	9%
Opstellen van rapporten	48%	6%	9%	4%	12%	12%	9%
Voorzien in budgetwijzigingen	50%	4%	9%	4%	11%	13%	9%
Overleg organiseren met externe partners (wijzen op naleven van afspraken)	44%	7%	18%	1%	9%	12%	9%

Conclusie realisatie (beleids)doelstellingen

De beleidsdoelstellingen zijn duidelijk slechts door een minderheid van de beantwoorders gekend noch aanzien als belangrijk. Men ziet zelden de persoonlijke bijdrage aan deze doelstellingen en schat daardoor de impact minimaal in.

In het kader van het nieuwe MJP moet duidelijk nagedacht worden hoe we dit beter naar iedereen gaan communiceren. Zowel de impact als de persoonlijke bijdrage moet worden verduidelijkt, zodat de opvolging hierop kan worden toegespitst en mensen aangesproken kunnen worden indien doelstellingen niet gehaald worden.

3.8.2. REDELIJKE TERMIJNEN DIENSTVERLENING

Vraag 69: Zijn er volgens jou risico's aanwezig in de organisatie die verhinderen dat de dienstverlening binnen de voorziene redelijke termijn kan worden aangeboden?

Ja	31%
Nee	25%
Soms	38%
Vaak	4%
Blanco	3%

Meest gegeven toelichting op vraag 69:

Heel wat personeelsleden ervaren het personeelstekort en de daaruit voortvloeiende hoge werkdruk als problematisch. Een aantal klaagt ook over de weinig performante ICT-infrastructuur.

Vraag 70: Hoe vaak verhinderen deze risico's dat de dienstverlening binnen de voorziene tijd kan worden aangeboden?

Zelden (eenmaal per jaar of minder)	12%
Soms (een aantal keer per jaar)	51%
Regelmatig (maandelijks)	23%
Veelvuldig (wekelijks)	2%
Voortdurend (dagelijks)	5%
Blanco	6%

Vraag 71: Welke impact heeft het niet afleveren van een dienstverlening binnen de voorziene termijn op jouw prestaties/ prestaties van de dienst/prestaties van de organisatie?

Geen impact	13%
Geringe impact	39%
Behoorlijke impact	29%
Grote impact	10%
Zeer ernstige impact	4%
Blanco	4%

Vraag 72: Pas jijzelf of de dienst bepaalde maatregelen toe om ervoor te zorgen dat de dienstverlening binnen de voorziene termijn kan worden aangeboden?

	N.v.t	Geen maatregel	mondelinge afspraak	Maatregel is in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico- voldoende	Blanco
Agendapunten/documenten tijdig indienen	28%	0%	11%	3%	14%	39%	6%
Adviezen tijdig aanvragen	33%	0%	18%	0%	9%	34%	6%
Bestellingen/bestelbons tijdig opmaken	34%	1%	7%	0%	11%	42%	6%
Voorrang geven aan dringende zaken	13%	1%	24%	0%	11%	46%	6%
Overuren presteren	23%	3%	16%	0%	14%	37%	6%
Inspringen voor collega's	12%	0%	27%	1%	11%	43%	6%
Taken herverdelen	17%	1%	29%	6%	11%	29%	6%
Rekening mee houden met verlofaanvragen	15%	1%	17%	0%	13%	48%	6%
Personeel bijvragen wegens onderbezetting	36%	13%	12%	2%	21%	10%	6%
Aanpassen/verbeteren planning	27%	8%	18%	1%	17%	23%	6%
Tijd vrijhouden/inplannen voor onverwachte bijkomende taken/zaken of opdrachten	24%	15%	23%	0%	12%	20%	6%
Opzetten antwoordapparaat en dienst sluiten om dringende taken af te werken	42%	24%	11%	3%	9%	4%	8%
Het verleggen van prioriteiten	27%	4%	15%	0%	24%	23%	8%

Meest gegeven toelichting op vraag 72:

Het personeelstekort en de hoge werkdruk leiden ertoe dat personeelsleden structureel buiten de kantooruren en -dagen werken, waardoor het probleem aan de aandacht onttrokken wordt.

Conclusie redelijke termijnen dienstverlening

Meer dan de helft vindt dat risico's aanwezig zijn die ervoor kunnen zorgen dat de dienstverlening binnen de redelijke termijn niet kan aangeboden worden en in meer dan tachtig procent wordt dit ook niet op tijd aangeboden. Vele van de mogelijke maatregelen om dit te vermijden worden onvoldoende toegepast. Dit moet zeker en vast punt per punt geanalyseerd worden en bekeken worden hoe we dit drastisch kunnen verbeteren.

3.8.3. ONDERHOUD

Vraag 73: Worden onderhoudswerken (vb. aan gebouwen, machines, voertuigen, pc's, printers, ...) volgens jou tijdig uitgevoerd?

	Stipt	Onregelmatig	Laattijdig	Nooit	Blanco
Onderhoud door de gebruiker	33%	37%	8%	14%	8%
Onderhoud door de eigen technische dienst	28%	52%	10%	3%	8%
Onderhoud door de leverancier	26%	49%	8%	7%	10%
Onderhoud door een externe onderhoudsdienst	25%	48%	7%	10%	10%
Onderhoud door de fabrikant	23%	46%	7%	12%	12%

Vraag 74: Wat is de impact op jouw prestaties / prestaties dienst indien onderhoudswerken niet tijdig worden uitgevoerd?

Geen impact	13%
Geringe impact	38%
Behoorlijke impact	33%
Grote impact	11%
Zeer ernstige impact	1%

Meest gegeven toelichting op vraag 74:

Problemen met pc, printer, kopieermachine, enz. worden zeer vaak aangehaald als een belemmering op de uitvoering van de taken.

Vraag 75: Hou je volgende risico's voor mogelijk wanneer onderhoudswerken niet tijdig worden uitgevoerd?

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee eens	Sterk mee eens	Goed mogelijk	Kan verwacht worden	Blanco
De kans op een incident neemt toe	9%	6%	23%	37%	8%	6%	6%	5%
De arbeidsveiligheid komt in gevaar	7%	15%	31%	24%	9%	6%	4%	5%
De procesveiligheid komt in gevaar	4%	11%	33%	27%	8%	6%	4%	6%
Slechte arbeidsverhoudingen: stress, weinig sociale steun	5%	6%	33%	31%	9%	5%	6%	5%
Slechte fysieke arbeidsomstandigheden	7%	11%	36%	26%	8%	6%	3%	5%
Eigen functioneren in gedrang	4%	8%	31%	31%	11%	5%	6%	6%
Functioneren van dienst in gedrang	4%	8%	24%	31%	16%	6%	6%	6%
Tijdverlies (bv. defecte printer)	2%	3%	12%	30%	36%	2%	9%	6%

Vraag 76: Welke maatregelen zijn uitgewerkt om het risico "van het niet tijdig uitvoeren van onderhoudswerken" te beheersen?

	N.v.t.	onbestaande	Mondelinge afspraak	Maatregel is in ontwerp	Maatregel dekt risico niet	Maatregel beperkt risico voldoende	Weet het niet	Blanco
De kans op een incident neemt toe	9%	6%	23%	37%	8%	6%	6%	5%
De arbeidsveiligheid komt in gevaar	7%	15%	31%	24%	9%	6%	4%	5%
De procesveiligheid komt in gevaar	4%	11%	33%	27%	8%	6%	4%	6%
Slechte arbeidsverhoudingen: stress, weinig sociale steun	5%	6%	33%	31%	9%	5%	6%	5%
Slechte fysieke arbeidsomstandigheden	7%	11%	36%	26%	8%	6%	3%	5%
Eigen functioneren in gedrang	4%	8%	31%	31%	11%	5%	6%	6%
Functioneren van dienst in gedrang	4%	8%	24%	31%	16%	6%	6%	6%
Tijdverlies (bv. defecte printer)	2%	3%	12%	30%	36%	2%	9%	6%

Conclusie onderhoud

Op deze indicator scoren we in het algemeen zwak. Punt dat verder onderzocht moet worden is of er een link is met de inventaris. Als er niet duidelijk geweten is wat er exact in het bezit is, wanneer dit in bezit werd genomen, hoe intensief gebruik wordt, wie verantwoordelijk is, ... dan is het heel moeilijk om hier een 'onderhoudsprogramma' te voorzien. Niemand zal zich persoonlijk aangesproken voelen om dit aan te kaarten noch initiatief te nemen. Nochtans heeft dit voor 44% een belangrijke impact op de eigen werking en zijn er belangrijke risico's aan verbonden. Dit dient zeker van nabij te worden bekeken, onderzocht te worden en een actieplan aan gekoppeld te worden.

3.9. CONTINUÏTEIT EN ONTWIKKELING

3.9.1. CONTINUÏTEIT

<u>Vraag 77: Zijn er specifieke risico's waarbij de continuïteit van de werking in het gedrang komt?</u>	
Zelden (eenmaal per jaar of minder)	30%
Soms (een aantal keer per jaar)	41%
Regelmatig (maandelijks)	19%
Veelvuldig (wekelijks)	3%
Voortdurend (dagelijks)	1%
Blanco	5%

Top 2 van de gegeven toelichtingen op vraag 77:

1. Bij afwezigheid wegens ziekte (en niemand die de taak overneemt)
2. ICT-problemen

<u>Vraag 78: Bestaat de kans dat de continuïteit van jouw dienst in het gedrang komt?</u>	
Onwaarschijnlijk	15%
Weinig waarschijnlijk	18%
Ongewoon, maar mogelijk	25%
Goed mogelijk	28%
Kan verwacht worden	11%
Blanco	3%

Meest gegeven toelichting op vraag 78:

Bij afwezigheid wegens ziekte (en niemand die de taak overneemt)

<u>Vraag 79: Wat is de impact op jouw prestaties indien de continuïteit in gedrang komt?</u>	
Geen impact	9%
Geringe impact	26%
Behoorlijke impact	35%
Grote impact	18%
Zeer ernstige impact	7%
Blanco	4%

Meest gegeven toelichting op vraag 79:

Verhoogde werkdruk en stress.

<u>Vraag 80: Welke maatregelen worden in jouw dienst toegepast om de continuïteit van de werking te garanderen?</u>							
	N.v.t.	onbestaande	mondelinge afspraak	Maatregel is in ontwerp	Maatregel dekt het risico niet	Maatregel beperkt risico voldoende	Blanco
Tijdig inwerken van een opvolger/ kennisoverdracht (bij pensioneringen, bij vertrek van een personeelslid, langdurige ziekte,...)	10%	44%	20%	1%	12%	8%	5%
Tijdig procedures opstarten om medewerkers te vervangen (bij vertrek, langdurig ziekte,...)	9%	44%	19%	2%	13%	8%	4%
Draaiboek voorzien voor opvolging/correcte uitvoering van taken (uitschrijven van handleidingen, processen)	9%	28%	15%	16%	14%	13%	6%
Tijdig volgen van bijscholing	8%	17%	27%	4%	18%	20%	6%
Delen van kennis (voorkomen dat kennis bij één persoon zit)	7%	15%	35%	6%	18%	13%	5%
Onderlinge afspraken inzake opname verlof	5%	6%	39%	2%	17%	27%	4%
Voldoende investeren in geschikt werkmateriaal (kan tijd en mankracht besparen)	16%	21%	19%	6%	16%	18%	4%
Back-up voorzien binnen dienst	11%	23%	31%	4%	15%	11%	6%

Meest gegeven toelichting op vraag 80:

Vervangingen van te voorziene afwezigheden tijdig organiseren zodat kennisoverdracht kan gebeuren.

Conclusie continuïteit

Slechts voor 30% is dit niet het geval. Verder is de kans dat de continuïteit van de dienst in het gedrang komt met 39% niet te onderschatten en is de impact op de eigen prestaties groot voor de meesten. Vele mogelijke maatregelen zijn onbestaand of onvoldoende. Dit moet zeker en vast nader onderzocht worden.

3.9.2. DUURZAAMHEID

<u>Vraag 81 : Zie je specifieke risico's op de werkvloer of werkomgeving die ingaan tegen de principes van duurzaamheid en zuinig energiebeheer?</u>	
zelden (eenmaal per jaar of minder)	27%
soms (een aantal keer per jaar)	37%
regelmatig (maandelijks)	13%
veelvuldig (wekelijks)	8%
voortdurend (dagelijks)	11%
blanco	5%

Top 4 van de gegeven toelichtingen op vraag 81:

1. Het onnodig laten branden van lichten wordt zeer vaak aangehaald.
2. Onnodig waterverbruik
3. Onnodig papierverbruik
4. Onvoldoende afvalsortering

Conclusie principes van duurzaamheid

De risico's die ingaan tegen de principes van duurzaamheid en zuinig energiebeheer zijn hoog. Bij slechts 27% zijn deze zelden.

3.9.3. ONTWIKKELING

<i>Vraag 82: Zie je specifieke risico's die de ontwikkeling van de dienst/van de medewerkers verhinderen?</i>	
Zelden (eenmaal per jaar of minder)	35%
Soms (een aantal keer per jaar)	36%
Regelmatig (maandelijks)	18%
Veelvuldig (wekelijks)	1%
Voortdurend (dagelijks)	4%
Blanco	8%

Meest gegeven toelichting op vraag 82:

Door tijdsgebrek kan er te weinig deelgenomen worden aan opleidings- en studiedagen.

<i>Vraag 83: Wat is in jouw geval de impact van het eventueel gebrek aan aandacht dat wordt gegeven aan je (verdere) ontwikkeling?</i>	
Geen impact	17%
Geringe impact	35%
Behoorlijke impactgoed mogelijk	30%
Grote impact	9%
Zeer ernstige impact	4%
Blanco	5%

Meest gegeven toelichting op vraag 83:

Doordat er te weinig kan deelgenomen worden aan opleidings- en studiedagen zoeken de personeelsleden het zelf uit (wat nogmaals tijdverlies betekent).

Vraag 84: Duid de maatregelen aan die binnen de organisatie / op jouw dienst worden toegepast om de persoonlijke ontwikkeling te stimuleren?

	Zelden	Aantal keer per jaar	maandelijks	(wekelijks	Dagelijks	Blanco
Door het stimuleren van (ongemerkt) leren, in kleine stappen dichtbij het werkproces	31%	35%	12%	8%	7%	7%
Door te investeren in het goede gesprek tussen werkgever en werknemer	37%	27%	18%	8%	4%	6%
Door (externe) workshops, cursussen, trainingen	26%	49%	16%	0%	1%	8%
Door begeleiding op maat en interne coaching aan te bieden.	60%	22%	7%	1%	3%	7%
Door ruimte te creëren voor eigen initiatief	20%	32%	25%	11%	5%	7%
Door het opzetten van een persoonlijk ontwikkelingsplan	68%	16%	6%	1%	1%	8%
Door tonen van waardering aan de medewerkers	24%	30%	23%	10%	6%	6%
Door het creëren van een positieve werkomgeving	23%	22%	24%	13%	11%	7%
Door het potentieel van de medewerkers te benutten en te ontwikkelen	27%	27%	20%	9%	9%	8%
Door eerst beroep te op de expertise in de organisatie	34%	27%	20%	8%	4%	7%
Door het ter beschikking stellen van een opleidingsbudget	32%	35%	18%	3%	4%	8%

Conclusie ontwikkeling

Er is nog heel wat ruimte waar we op kunnen inzetten om de persoonlijke ontwikkeling beter te kunnen organiseren en opzetten. Hier moet verder een duidelijke politiek en beleid worden ontwikkeld.

3.10. ALGEMENE VRAGEN

3.10.1. MOTIVATIE

Vraag 85: De vorige interne audit vond meer dan 3 jaar geleden plaats. Vind je dat je als medewerker meer gemotiveerd bent om je werkzaamheden uit te voeren in vergelijking met toen? M.a.w. hoe is je vertrouwen in de organisatie sindsdien geëvolueerd? (=enkel in te vullen door medewerkers die in dienst zijn getreden voor 1 januari 2015)

Niet van toepassing voor mij (indiensttreding na 1 januari 2015)	23%
Mijn motivatie is toegenomen	12%
Mijn motivatie is onveranderd gebleven	44%
Mijn motivatie is ondanks de goede intenties afgenomen	10%
Mijn motivatie is gedaald	6%
Blanco	5%

Vraag 86: Vind je als nieuwe medewerker dat de organisatie voldoende actie onderneemt om je integratie vlot te laten verlopen? (=enkel in te vullen door medewerkers die in dienst zijn getreden na 1 januari 2015)

Niet van toepassing voor mij (indiensttreding voor 1 januari 2015)	65%
De integratie verliep vlot	8%
De integratie verliep niet slecht maar bijkomende inspanningen dienen genomen te worden	9%
De integratie kon beter verlopen	5%
De integratie is een pijnpunt	4%
Blanco	10%

Meest gegeven toelichting op vraag 86:

Als nieuwe medewerker moet je toch vooral zelf je weg zoeken en initiatief nemen.

Conclusie motivatie

Globaal genomen zijn er meer mensen wiens motivatie is gedaald dan gestegen, maar een grote meerderheid is wel gemotiveerd (voor de mensen in dienst voor de vorige audit).

Integratie (voor nieuwkomers) in de dienst kan en moet veel beter. Dit proces moet zeker en vast onderzocht worden om samen met de diensten een betere en duidelijkere procedure en kader uit te werken.

3.10.2. AANTAL DIENSTJAREN

Vraag 87: Hoelang ben je al in dienst?	
Minder dan 5 jaar	22%
Tussen 5 en 10 jaar	17%
Tussen 10 en 20 jaar	22%
Meer dan 20 jaar	30%
Ik maak dit liever niet kenbaar	6%
Blanco	4%

3.10.3. FLEXIBEL WERKEN

Open vraag 88: Kan je kort beschrijven wat je verstaat onder flexibel werken?

Het overgrote deel van de medewerkers vraagt om glijdende werktijden. Hieronder een greep uit een aantal antwoorden die representatief zijn voor het merendeel van de ingevulde antwoorden (veel herhalingen).

Uurrooster: flexibel uurrooster (vb. tussen 7.00 uur en 18.00 uur werken met aandacht voor aanwezigheid voor cliënten) --> uurrooster (aantal uren) per maand bekijken aan de hand van prikklok

Glijdende werktijden: vooral belangrijk voor medewerkers met schoolgaande kinderen

Aanpasbaar zijn aan veranderende doelstellingen, goed omgaan met tijdelijk hogere werkdruk en glijdende werkuren.

Glijdende uren (prikklok) maar met behoud van de zomerdienst!!

Werkuren vrij te bepalen binnen zekere marges thuiswerk

Kunnen starten om 7.30 uur, stoppen om 15.30 uur, wel beschikbaar zijn tussen aantal vaste uren bv. 9.00 uur en 15.00 uur.

Overall inzetbaar op de dienst, kennis van alle producten, klaar staan voor andere collega's bij problemen en samen alles oplossen, collegialiteit, verdraagzaamheid.

Zelf werkuren kunnen inplannen - glijdende uren

Werkuren plannen in functie van de werklust

Glijdende werkuren, werk overnemen van collega's (tijdelijk indien nodig), voor elke taak moet er een back-up zijn

Flexibele uren, recup opnemen op zelfgekozen momenten, thuiswerk, werken in de backoffice. Meer inspraak in uurrooster.

Zowel eens langer kunnen blijven doorwerken als eens een paar uur vroeger stoppen

Mogelijkheid om zelf begin- en einduur te bepalen binnen bepaalde grenzen, zonder dat er systematisch overuren worden gepresteerd. Mogelijkheid om af en toe indien nodig van thuis uit te werken om je ten volle te kunnen concentreren op een opdracht.

Dinsdagavond is overbodig voor administratieve functies.

Werken met stamuren en begin- en einduren die kunnen variëren

Start- en einduur deels zelf kunnen bepalen (glijdende uren)

Glijdende uren, het gebruik van een prikklok, bv werken tussen 7.30 uur en 17 uur, naargelang het privéleven van de werknemer behoud van zomerdienst verlof kunnen nemen in uren omdat bepaalde werknemers geen overuren maken (het is niet handig om een halve dag verlof te moeten nemen als je maar een uur of een half uur nodig hebt)

Verlof kunnen nemen in uren - Invoering prikklok & werken met flexibele uren

Op 2 vlakken:

- uurrooster: mogelijkheid voorzien voor medewerkers zonder loketfunctie om dinsdagavond niet te werken
- werkinhoud: bereidheid/openheid om taken op te nemen die niet strikt behoren tot het eigen takenpakket (zelfs ruimer dan de eigen dienst indien daar nood aan is)

Tijd- en plaatsonafhankelijk werken: in theorie is dit voor mij mijn taken uitvoeren waar en wanneer dit mij het beste uitkomt. De nadruk ligt op het correct en tijdig uitvoeren van opdrachten maar met een goede verhouding tussen werk en privé.

Soepel werken in 2 richtingen - Flexibele werktijden met inbegrip van stamtijden

Na continuïteit voor de dienst te hebben verzekerd, het aantal uren dat je per week moet presteren, zelf flexibel kunnen invullen met dien verstande dat het werkbaar moet zijn voor de organisatie in zijn geheel.

Mogelijkheid om te kunnen werken op verplaatsing, zowel op een ander kantoor binnen het stadsnetwerk, als op een internetlocatie tijdens een meeting, op vakantie om een dringende interventie uit te voeren of thuis, wanneer het niet anders kan of indien het overeengekomen is met de werkgever.

Verlof in uren kunnen inzetten - Dat je kan beginnen met werken wanneer je wil en dat je kan stoppen wanneer je wil, met tikklok.

Werken met prikklok, mogelijkheid tot vroeger starten (vanaf 7.30 uur) om verkeersdrukte te vermijden.

Glijdende werkuren: Verplichte aanwezigheid tussen bijvoorbeeld 9.00 uur en 16.00 uur - Prikklok die ervoor zorgt dat iedereen zowel 's morgens als 's avonds zijn werk en privéleven optimaal op elkaar kan afstemmen.

Verplichte aanwezigheid tussen bijvoorbeeld 10.00 uur – 16.00 uur en de rest glijdende uren. Wel op het einde van de maand het nodige aantal uren gepresteerd te hebben. - één dag per week thuiswerken: tijdsbesparend, privé en werk combineren, meer rust op de bureaus, kunnen doorwerken, ecologisch.

Vrije bureaus om zo eens bij andere collega's te kunnen zitten. Hierdoor leer je anderen beter kennen en ga je als dienst een beter uniform beeld vormen over alle cliëntsituaties daar de situaties vaak per bureau worden besproken. Het bijkomend voordeel hiervan is dat alle bureaus op het einde van de werkdag leeg moeten zijn aangezien er de volgende dag iemand anders kan zitten.

Een beleid uitwerken dat het toestaat om ook van thuis te werken en te werken met stam- en glijtijden over een langere periode.

Open vraag 89: Wat zijn volgens jou de voor- en nadelen van flexibel werken voor de organisatie?

Een greep uit de gegeven antwoorden:

Voordelen: meer gemotiveerd, efficiënter werken, minder tijdverlies, meer concentratie

Nadeel: organisatie moet investeren in prikklok en computers/digitalisering van dossiers. Eenmalige grote inspanning.

Medewerkers meer écht vertrouwen geven, brengt veel op voor de organisatie.

Nu merk ik stress bij collega's om toch nog net op tijd binnen te geraken als er file is. Of bij mezelf om net op tijd te vertrekken zodat ik geen uur moet wachten op de volgende bus. Ook 's middags is exact een half uur pauze lastig.

Motivatie, vertrouwen, verantwoordelijkheid, voldoening,...

Doorwerken aan een dossier indien noodzakelijk - Efficiënt werken bij warm weer of indien je een offday hebt

Meer afstemming van werktijd op persoonlijke tijd, efficiënter gebruik van tijd, minder misbruik bij goede tijdsregistratie, aanvullen met mogelijkheid tot thuiswerken. Combinatie geef tevredener personeel, Beter tijdsbeheer en efficiëntere inzet van mensen en middelen

Gelukkige werknemers die meer werk kunnen verzetten op een werkweek.

Zekere controle is nodig om misbruik te voorkomen. Thuiswerk is niet voor alle functies mogelijk.

Flexibele arbeidsuren zijn wellicht niet zo evident voor loketdiensten (maar mits goede afspraken moet

+ gemotiveerde personeelsleden + prestatiegerichte organisatie + gericht aansturen van medewerkers
- organiseren van vergaderingen wordt moeilijk - kostprijs - niet voor iedereen mogelijk (bv. loketfunctie)

Draagt bij tot een duurzaam personeelsbeleid - Langer werken in drukke periodes vroeger naar huis als het kalmer is (of de zon schijnt)

Wij worden verwacht flexibel te zijn in overuren maken, dan is het toch ook oké om zelf te bepalen wanneer je dan wel of niet werkt. Zolang er een goede permanentieafpraak is moet dit kunnen

Voordelen: balans werk/privé kan beter georganiseerd worden en voor de organisatie kan je flexibeler werken naar je bevolking/omgeving/stakeholders, ... Nadelen: onoverzichtelijk wie aanwezig is, wanneer en samenwerking tussen verschillende diensten, ... moeilijker + goede (dienst) oplossing uitdokteren in geval van ziekte/verlof/...

VOORDELEN - Balans werk-privé - Geen vaste werkposten - Minder vaste werkposten nodig op termijn - Positiever personeel - Aantrekkelijkere werkgever
 NADELEN - Opvolging noodzakelijk - Niet iedereen is hier klaar voor (discipline) - Investering in materiaal of licenties dat dit mogelijk maakt (voor een groot deel reeds aanwezig) - Bijscholing voor bepaald type gebruikers
 OVERWEGINGEN - Aanvankelijk beperkingen opleggen (# dagen per week/maand) - Duidelijke afspraken rond rapportage naar diensthoofd over geleverd werk

Positievare ingesteldheid naar het werk toe, aangename werksfeer, men presteert veel beter en men werkt gerichter. op piek momenten kan men grondig doorwerken en bij kalme momenten neemt men tijd voor zichzelf, alles verloopt eerlijk. Mensen die graag werken worden hier beloond en dit is alleen maar positief voor de ganse organisatie. Personeelsleden die profiteren zullen dit in elk systeem blijven doen.

Meer controle op werkelijk gepresteerde uren

4. RESULTATEN ZELFEVALUATIE MANAGEMENTTEAM

In het najaar van 2018 werd een zelfevaluatie uitgevoerd in het MAT van de stad en in het OCMW waarbij de sterke punten en de aandachtspunten van beide organisaties in kaart werden gebracht.

Met 10 thema's hebben we getracht om de volledige werking van de organisaties te vatten:

1. Doelstellingen en procesmanagement
2. Belanghebbendenmanagement
3. Monitoring
4. Financieel management
5. Organisatiestructuur
6. Personeelsbeleid
7. Organisatiecultuur
8. Informatie & communicatie
9. Facilitaire middelen, opdrachten en contracten
10. ICT

Per thema kan je hieronder de resultaten vinden van alle verbeterpunten die naar voor werden gebracht om de werking in de toekomst te verbeteren.

4.1. DOELSTELLINGEN EN PROCESMANAGEMENT

4.1.1. BELEIDSPLANNING ALS DEEL VAN DE STRATEGISCHE AGENDA

Verbeterpunten

- **Het hanteren van de missie en de visie als een aftoetsmiddel**

Er is blijvend nood om op de missie/visie terug te komen en de project- en budgetvoorstellen steeds af te wegen in het kader van de vooropgestelde beleidsdoelstellingen en niet louter financieel. De missie/visie dient in de werking meer gehanteerd en gebruikt te worden als aftoets- en actualisatiemiddel.

- **Het uitdragen van de missie en de visie**

De missie/visie dient veel meer dan nu het geval is uitgedragen (=publiceren/bekendmaken) te worden in de organisatie want nu wordt enkel over de doelstellingen gecommuniceerd.

- **Het hanteren van de omgevingsanalyse als leidraad bij de opmaak van het meerjarenplan**

Het opzet moet zijn om de omgevingsanalyse effectief te gaan hanteren als een leidraad voor de opmaak van het meerjarenplan en meer bepaald bij het maken van een aantal keuzes met het oog op de uitvoering van toekomstige acties en projecten.

- **Het jaarlijks actualiseren van de omgevingsanalyse**

Jaarlijks moet voorzien worden in een actualisatie van de omgevingsanalyse en in een aftoetsing met de acties zodat het document een levend document blijft. Op deze wijze zal de omgevingsanalyse een belangrijk instrument zijn voor de jaarlijkse bijsturing van het meerjarenplan en kunnen we adequater inspelen op nieuwe trends of nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen die zich aandienen. Ook kan sneller worden ingespeeld op de continu wijzigende organieke en bestuurlijke context. Kleinere analyses zouden in de toekomst dynamischer en meer continu (in functie van noodzaak, verandering, ...) op vraag van het MAT of van personeelsleden moeten kunnen gebeuren.

- **Het versterken van de sturende rol van het MAT bij de opmaak van het meerjarenplan**

Het MAT dient een meer sturende rol toebedeeld te krijgen bij de opmaak van het meerjarenplan door het organiseren van collegiaal overleg tussen het CBS en het MAT.

- **Het optimaliseren van de betrokkenheid/communicatie van de medewerkers bij de opmaak van het meerjarenplan**

Bij de opmaak van het meerjarenplan is nood aan meer communicatie en betrokkenheid naar iedereen: niet enkel top-down, maar ook van ieder personeelslid (en derde partijen) naar boven toe. Deze kan gestructureerd lopen (o.a. contacten met organisaties, belangenverenigingen, vertegenwoordigers van bepaalde groepen zoals bv. de sportraad, ...) maar evenzeer via individuele contacten, bevragingen en het aanvoelen van trends. Mits een betere communicatie/betrokkenheid is het eenvoudiger om de vertaalslag van het meerjaren- en budgetplan te maken naar het werkplan per dienst/medewerker.

- **Het ontwikkelen van een werkwijze om externen te betrekken bij de opmaak van het meerjarenplan**

Een meer uniforme werkwijze moet vooropgesteld worden om externen te betrekken bij de opmaak van het budgetplan en bij het bepalen van op te nemen acties in het meerjarenplan. Momenteel gebeurt dit ad hoc en is er geen eenduidigheid over de wijze waarop we externen betrekken bij de opmaak van het meerjarenplan.

4.1.2. EEN PLAN VOOR DE HELE WERKING

Verbeterpunten

- **Het realistisch inschatten van de benodigde personeelsbezetting voor de uitvoering van de geplande acties**

Bij de budgetbesprekingen moeten we waakzaam zijn dat deze voldoende gekoppeld zijn aan de personeelsbezetting (m.a.w. dat de personeelsbezetting voldoende is om de vooropgestelde acties uit te voeren).

- **Het ontwikkelen van een aanwervingsplan voor de diensten**

Doordat de diensten niet altijd weten waar ze aan toe zijn inzake de (toekomstige) personeelsbezetting is het noodzakelijk om te voorzien in een aanwervingsplan.

- **Het opnemen van evenwichtige acties in het prioritair beleid**

Een veelgehoorde opmerking op de huidige acties in het prioritair beleid is dat er onvoldoende aandacht werd besteed aan de gelijkheid in het 'gewicht' van de actieplannen en acties. In het huidige plan zijn sommige acties bijzonder nietig ten opzichte van een aantal andere die een veel grotere impact hebben. Bij

het opstellen van het nieuwe meerjarenplan moeten we erop toezien dat de opgenomen acties in het prioritair beleid meer evenwichtig zijn wat hun impact betreft op de werking van de diensten.

- **Het voorleggen van een goedgekeurde projectfiche om organisatiebrede projecten/acties op te starten**

Organisatiebrede acties/projecten zouden pas opgestart mogen worden mits goedkeuring van een projectfiche waarin o.a. de bijdrage tot de algemene doelstellingen, de financiële implicaties, de linken met de andere diensten, de timing en de projectleider wordt vastgelegd. De bijdrage aan de algemene doelstellingen en de totale impact op de organisatie dient systematisch van start tot finish opgevolgd te worden. Op deze wijze wordt het projectmatig werken in de organisatie geïntroduceerd. Dit proces moet gestuurd worden door het MAT en de dienst beleid.

- **Het investeren in periodieke beheersrapportering**

Een andere stap in het projectmatig werken is voorzien in periodieke beheersrapportering met de meest aangewezen opvolgings- en rapporteringsinstrumenten.

- **Het MAT en de diensten moeten de doelstellingen actiever opvolgen**

Het MAT zou een actievere rol moeten spelen in de opvolging van de doelstellingen. Dienstoverschrijdende projecten in het bijzonder moeten beter aangestuurd worden door het MAT of een dienst projectmanagement. Een centraal overzichtsplan met de verdeling van de taken per dienst over alle projecten/acties heen, zou daarbij een belangrijk hulpmiddel kunnen zijn.

Elke afdeling/dienst staat autonoom in voor de uitvoering van het beleid. Ook hier is nood aan betere opvolging en rapportering. Idealiter zou per dienst voor elke medewerker een gedetailleerd integraal jaarwerkplan opgemaakt moeten worden.

4.1.3. EVALUATIE EN BIJSTURING VAN DE BELEIDSPANNING

Verbeterpunten

- **Het organiseren van een gezamenlijk (MAT/CBS) overlegmoment om de voortgang van de actieplannen en de acties te overlopen en te evalueren**

Met het oog op de eventuele bijsturing van het meerjarenplan zouden het MAT en het CBS minstens eenmaal per jaar gezamenlijk het meerjarenplan systematisch moeten overlopen en evalueren op de voortgang van de actieplannen en het doelbereik. Momenteel gebeurt dit veel te weinig gezamenlijk. Een groot verbeterpunt zou kunnen zijn dat het MAT/CBS dit jaarlijks bespreken in een gezamenlijk overlegmoment.

- **Het kerntakendebat moet organisatiebreed gevoerd worden**

Het kerntakendebat moet in heel de organisatie op regelmatige basis gebeuren. Zeker bij de opmaak van het nieuwe meerjarenplan moet het kerntakendebat serieus gebeuren. Het verbeterpunt hier is om besprekingen te voeren in samspraak met het CBS en de bevindingen in een onderbouwd rapport te gieten. Dit rapport kan een aanvulling zijn op de omgevingsanalyse.

4.1.4. PROCESMANAGEMENT

Verbeterpunten

- **Het in kaart brengen van onze (sleutel)processen op uniforme wijze**

Het in kaart brengen van de aanwezige processen start bij de bepaling wat een werkinstructie is en wat een proces is. Hetzelfde geldt voor de bepaling wat een sleutelproces is (vb. van een sleutelproces => hoe komt iets op een CBS of GR).

- **Het periodiek evalueren en bijsturen van de processen**

De bijsturing van de processen gebeurt nu alleen op basis van een wijziging van de regelgeving of een grondige wijziging van de manier van werken. Om onze processen periodiek te evalueren is het aangewezen dat alle processen op uniforme wijze in kaart zijn gebracht.

4.2. BELANGHEBBENDENMANAGEMENT

4.2.1. BELANGHEBBENDEN EN HUN VERWACHTINGEN

Verbeterpunten

- **Het periodiek bevragen van belanghebbenden**

Het is aangewezen om periodiek te peilen naar een aantal ideeën, verwachtingen, bevindingen, opmerkingen en suggesties van de belanghebbenden zodat de stad een beter zicht krijgt op de effectiviteit van haar gerealiseerde acties.

Ook het OCMW van Tienen brengt de verwachtingen van haar cliënten niet systematisch in kaart. Dit is ook geen eenvoudige opdracht alleen al maar door de aard van het doelpubliek. Buiten het jaarverslag waaruit de grote tendensen over de jaren heen kunnen gedistilleerd worden, zijn er enkel algemene studies voorhanden die als basis kunnen dienen van beleidsplannen.

4.2.2. DIALOOG BIJ DE AANSTURING (SAMENWERKING POLITIEKE ORGANEN EN ADMINISTRATIE)

Verbeterpunten

- **De invoering van eNotulen en het toepassen van de GDPR-regelgeving**

De huidige problemen inzake de efficiëntie van de terugkoppeling van het CBS worden opgelost door de invoering van eNotulen. Door de software van eNotulen wordt ook het opzoeken van beslissingen eenvoudiger. Duidelijke afspraken dienen gevolgd te worden om bij de verspreiding van informatie de GDPR-regelgeving correct toe te passen.

- **De opmaak van een (duidelijke) afsprakennota**

Gezien goede afspraken tussen politiek en administratie belangrijk zijn, dient bij de aanvang van de nieuwe legislatuur grondig werk gemaakt te worden van de opmaak van een afsprakennota.

- **Het (systematischer) bekijken van alternatieve pistes bij het nemen van beslissingen**

Naar de toekomst toe moet er nog meer advies kunnen gegeven worden over de verschillende mogelijkheden en opties met hun gevolg voor het beleid zodat er met kennis van zaken kan geoordeeld worden en beslissingen genomen worden. Dit moet zeker en vast nog verder worden uitgewerkt en uitgediept.

4.2.3. DIALOOG BIJ SAMENWERKING (SAMENWERKING MET ANDERE ORGANISATIES)

Verbeterpunt

- **Het zorgen voor een betere informatiedoorstroming van besprekingen in de intercommunales**

Door het aanduiden van een contactpersoon binnen de administratie kunnen we ervoor zorgen dat in onze organisatie een betere doorstroming komt van informatie van besprekingen in de intercommunales. Het is belangrijk om hierin meer duidelijkheid en transparantie te brengen.

4.2.4. DIALOOG OVER DE DIENSTVERLENING (SIGNALEN VAN BURGERS)

Verbeterpunten

- **Het aanduiden van een interne trekker/coördinator inzake participatietrajecten**

Doordat de participatietrajecten nu ad hoc gebeuren (meestal alleen bij grotere projecten) en niet in de organisatie zijn ingebed, kunnen eventuele evaluaties niet bijdragen tot trajecten van andere diensten. Om een betere coördinatie van participatietrajecten te bewerkstelligen heeft onze werking nood aan één aanspreekpunt in de organisatie voor het coördineren en trekken van de participatietrajecten.

- **Het uitbreiden van peilingen naar de dienstverlening naar alle diensten**

Teneinde de kwaliteit van onze dienstverlening te kunnen monitoren met het oog op verbeteringen in de service aan onze klanten zouden alle diensten op een regelmatig tijdstip moeten peilingen organiseren met het oog op de optimalisatie van hun werking. Dit geldt evenzeer voor de interne ondersteunende diensten. Deze peilingen moeten wel uniform gebeuren, duidelijk zijn en de vorm dient in functie te zijn van de doelstellingen en het doelpubliek.

- **Het inbedden van verbeteringstrajecten in de dagelijkse werking van de organisatie**

Aansluitend op het vorige verbeterpunt is het ook de bedoeling om na de uitvoering van peilingen hieraan conclusies te verbinden en verbeterpunten te introduceren in de (dagelijkse) werking via verbeteringstrajecten. Ook is het belangrijk om de meldingen die binnenkomen te analyseren en verbeterpunten op te nemen in de (dagelijkse) werking.

4.3. MONITORING

4.3.1. PLANNING VAN DE RAPPORTEN

Verbeterpunten

- **Het systematisch registreren en meten van operationele data van diensten**

Om een optimale dienstverlening en werking van de diensten te realiseren dienen operationele data en belangrijke gegevens systematisch geregistreerd te worden. Het inbedden van meetsystemen in de organisatie vergt een cultuurverandering en het besef dat meten noodzakelijk is om te verbeteren en niet om te controleren. De systematische registratie van operationele data en belangrijke gegevens levert bruikbare rapporten op die de werking van de diensten ten goede komen.

- **Het maken van een 'dashboard' van gegevens die periodiek op het MAT besproken worden**

Om de werking van het MAT te optimaliseren dienen we te beslissen over welke gegevens we periodiek op het MAT rapporteren (=basisbeslissing!). Beslissingen en aanbevelingen naar de toekomst dienen genomen te worden aan de hand van gegevens die voortvloeien uit correcte en kwaliteitsvolle metingen.

Om op dergelijke systematische en structurele wijze beslissingen te kunnen nemen en aanbevelingen te geven, is het wel noodzakelijk te beschikken over duidelijke rapporteringen waarin al deze gegevens zijn weergegeven.

- **Het uitwerken van een systematiek om rapporten op te volgen**

Niet alleen dient de denkoefening te gebeuren met de bepaling over welke gegevens we rapporteren maar evenzeer over de wijze van interpretatie van de inputs. M.a.w. wat we effectief met de rapporten gaan doen om de werking te verbeteren want zonder opvolging heeft het geen zin om rapporten op te maken.

4.3.2. EVALUATIE EN BIJSTURING

Verbeterpunten

- **Het opzetten van een monitoringssysteem dat losstaat van het meerjarenplan**

Een basisoefening dient opgestart te worden rond het opzetten van een monitoringssysteem. We dienen na te gaan wat we willen, hoe we iets willen en moeten in kaart brengen wat er allemaal bestaat (en waarom, wat we ermee doen, ...) om ons op deze manier voor te bereiden op de samenwerking met de nieuwe coalitie. Een heel duidelijk verbeterpad dient hieraan gekoppeld te worden, zodat alle partijen zicht krijgen op de informatie die ze op welk moment ter beschikking zullen krijgen.

- **Het invoeren van tussentijdse evaluaties**

Het invoeren van tussentijdse evaluaties op regelmatige tijdstippen is een must. Om overschrijdingen van budgetten reeds tijdens het jaar vast te stellen en/of te signaleren werd dit jaar (juli 2018) voor het eerst een vergadering belegd met als onderwerp 'evaluatie van de budgetten'. Op basis van voorlopige twaalfden werden de budgetten overlopen en was er gelegenheid om nieuwe trends/gebeurtenissen met een mogelijke impact op de budgetten aan te kaarten. De betrokkenheid van de teamcoördinatoren in de opvolging van de budgetten blijft echter te beperkt. Zij zouden zonder uitzondering bv. toegang tot FoxBeleid moeten hebben.

4.4. FINANCIËEL MANAGEMENT

4.4.1. FINANCIËLE PLANNING OP LANGE EN KORTE TERMIJN

Verbeterpunten

- **Het organiseren van voldoende onderling overleg tussen MAT en CBS bij de opmaak van de financiële meerjarenplanning**

Om dit onderling overleg vlot te laten verlopen moeten naast de financiële gegevens ook projectfiches voorgelegd worden waardoor beide instanties een duidelijk zicht hebben op de inhoud en de draagwijdte van de voorstellen.

- **Het transparanter maken van het proces rond de opmaak van de financiële meerjarenplanning**

Bij de opmaak van de financiële meerjarenplanning dient meer tijd voorzien te worden om op voorhand te discussiëren over de voorstellen. In deze optiek is het ook belangrijk dat de verantwoordelijkheden van de diensthoofden tot en met de algemeen directeur en bestuur duidelijk zijn geformuleerd zodat de rollen en taken voor eenieder duidelijk zijn.

4.4.2. UITVOERING VAN HET GEPLANDE FINANCIËLE BELEID

Verbeterpunten

ONDERSTEUNENDE ROL FINANCIËLE DIENST

- **Het verhogen van de leesbaarheid van de financiële rapporteringen**

Momenteel is het moeilijk om financiële rapporteringen te lezen (vooral inzake interpretatie). Dit is een werkpunt.

- **Het uitwerken van een systeem om proactief te berekenen en te beslissen of werken intern of extern moeten gebeuren**

Op dit vlak is nog heel wat werk aan de winkel en moet samen bekeken worden welke systematiek er kan ingevoerd worden om dit maximaal te verbeteren en periodiek over te rapporteren.

CONTROLE

- **Het opfrissen van de procedure dat de omgang met en de controle op de kasgelden regelt**

De procedure voor het omgaan met kasgelden is uitgeschreven maar het is belangrijk dat deze procedure wordt opgefrist opdat deze richtlijnen steeds coherent worden opgevolgd. Er is vooral nood aan meer controle op de naleving van deze richtlijnen. Het vier-ogen-principe moet algemeen ingevoerd worden. Het uitgangspunt voor dit principe is dat voor bepaalde handelingen altijd 2 mensen nodig zijn, zodat zij elkaar kunnen controleren ter voorkoming van fraude of andere mistoestanden. De controle bij het AGB is minder. De procedure bij het AGB moet gelijkgetrokken worden aan de procedure van de stad.

- **Het invoeren van een maximumbedrag voor het afhalen van cash geld**

In een procedure dient vastgelegd te worden tot welk maximumbedrag cash geld mag afgehaald worden.

VORDERINGEN

- **Het MAT regelmatig rapporteren over de correctheid en tijdigheid van de uitgaande facturatie**

SUBSIDIES

- **Het centraal verankeren van het opmaken en opvolgen van subsidiedossiers**

Door een medewerker/dienst aan te duiden die zich specifiek toelegt op het opstellen en opvolgen van subsidiedossiers krijg je een centraal aanspreekpunt binnen de organisatie dat contacten onderhoudt met hogere overheden over op til zijnde subsidierondes op Europees, Vlaams of provinciaal niveau. Nu anticiperen we te weinig waardoor bij bekendmaking dikwijls te weinig tijd overblijft om goede aanvragen in te dienen. Door een centrale verankering en een medewerker die een vinger aan de pols houdt bij de subsidiërende overheden, zouden we beter kunnen anticiperen op komende subsidies.

- **Het bezorgen van een kopie van de ontvangen subsidies aan de financiële dienst**

Van elke briefwisseling inzake ontvangen subsidies zou een kopie aan de financiële dienst bezorgd moeten worden zodat zij de nodige controle kunnen doen.

- **Het (systematisch) rapporteren over de ontvangen subsidies**

Het zou een goed idee zijn om een rapportering over de ontvangen subsidies op te stellen zodat we de evolutie over de verschillende jaren heen kunnen opvolgen.

BELASTINGEN, RETRIBUTIES EN OPBRENGSTEN UIT DE EIGEN WERKING

- **Het periodiek evalueren van de gehanteerde belastingen en retributies**

Om meer (in)zicht te verwerven op het effect en rendement van de gehanteerde belastingen en retributies dienen we deze periodiek te evalueren en de rapportering hierover te bespreken op het MAT.

UITGAVEN EN BETALINGEN

- **Het oprichten van een centrale aankoopdienst**

De controle van de facturen zou een van de taken kunnen zijn van een op te richten centrale aankoopdienst.

- **Het regelmatig kenbaar maken en uitleggen van de bestel- en goedkeuringsprocedures**

Om een betere naleving van de procedures te krijgen, is het nodig om regelmatig de bestaande bestel- en goedkeuringsprocedures uit te leggen aan de medewerkers zodat deze procedures fris in het geheugen blijven zitten.

4.4.3. FINANCIËLE RAPPORTEN

Verbeterpunten

- **Het opmaken van beheersrapporten om de budgetten op te volgen en waar nodig bij te sturen**

Op het MAT zou hierover een grondige rapportering op regelmatige basis moeten komen met duiding per dienst/afdeling om bij te sturen.

- **Het MAT rapporteren over de inning van belastingen en retributies**

Aangezien wij momenteel niet rapporteren over de mate waarin wij erin slagen om belastingen en retributies te innen, is het aangewezen om hierover rapporten op te stellen die op het MAT besproken kunnen worden.

4.4.4. EVALUATIE EN BIJSTURING VAN HET FINANCIËEL MANAGEMENT

Verbeterpunt

- **Het onderzoeken van de mogelijkheid om het verloop van de financiële cyclus op systematische wijze te evalueren**

Aangezien de financiële werking momenteel niet wordt bijgestuurd aan de hand van een (systematische) evaluatie moeten we onderzoeken of het een meerwaarde is om dit in de toekomst wel of niet te doen.

4.5. ORGANISATIESTRUCTUUR

4.5.1. PLANNING EN OPZET VAN DE ORGANISATIESTRUCTUUR

Verbeterpunten

- **Het uitwerken van een nieuw organogram**

De uitwerking van een nieuw organogram dient te gebeuren in functie van:

- de organisatie van de dienstverlening;
- de realisatie van de doelstellingen;
- de omgevingsanalyse in het kader van de BBC met analyse van de interne werking en de externe omgeving;
- de grootte en de complexiteit van het bestuur (integratie stad-OCMW);
- de middelen waarover het bestuur beschikt (bv. aantal medewerkers, ICT)

- **Het aanpassen van de functiebeschrijvingen**

In de nieuwe organisatie moeten de functiebeschrijvingen aangepast worden. Concrete werkafspraken met elk personeelslid dienen op papier gezet te worden.

4.5.2. PROJECTMANAGEMENT

Verbeterpunten

- **Het verplichten van de opmaak van een projectfiche met een goedkeuringstraject om een project op te starten**

Met het oog op de uitbouw van onze projectmatige werking zou een nieuw project pas opgestart mogen worden nadat over het project een projectfiche werd opgemaakt die een goedkeuringstraject heeft doorlopen.

- **Het duidelijker omschrijven van de terminologie actie versus project**

Een verbeterpunt is om duidelijkheid te brengen in de terminologie actie versus project en op welk niveau dit wordt opgenomen in de beleidsplanning en in de beheersopvolging of projectopvolging. In het toekomstige meerjarenplan moet zeker aandacht worden besteed aan een duidelijkere omschrijving van deze terminologie zodat daarover ook geen misverstanden kunnen ontstaan.

4.6. PERSONEELSBELEID

4.6.1. PERSONEELSBELEID

Verbeterpunten

- **Aanpassing rechtspositieregeling in de nieuwe organisatie**

De rechtspositieregeling is net aangepast maar deze zal opnieuw moeten aangepast worden in de nieuwe organisatie. Een verbeterpunt daarbij is om aanpassingen te bespreken en te communiceren alsook een gecoördineerde versie ter beschikking te stellen van het personeel.

- **Het maken van duidelijke inhoudelijke keuzes over het personeelsbeleid in de nieuwe organisatie**

Het is een uitdaging voor alle diensthoofden om na te denken met betrekking tot de inhoudelijke keuzes over het personeelsbeleid in de nieuwe organisatie en het opnemen van hun HR-rol. In eerste instantie voor de nieuwe organisatie maar zeker ook naar de toekomst toe. Het in het leven roepen van een volwaardige HRM-functie is geen overbodige luxe.

4.6.2. PERSONEELSINZET

Verbeterpunten

- **Het opstellen en op termijn verder uitbreiden van een werkbaar personeelsplan**

Met het oog op de aanzet van een personeelsplan dienen de diensthoofden hun medewerkers te bevragen wanneer zij op pensioen willen gaan. Op basis van deze input kan de personeelsdienst een lijst opmaken en bezorgen aan de diensten met de (verwachte) tijdstippen van pensionering van medewerkers. Met het oog op de bewaking van de continuïteit van de werking van de diensten is dit een goede zaak maar het is evident dat dit personeelsplan in de toekomst nog verder uitgebreid dient te worden.

- **Het opmaken van een concreet actieplan per dienst/personeelslid met het oog op de realisatie van het meerjarenplan**

In de functiebeschrijvingen moet meer aandacht worden geschonken aan de bijdrage van de diensten en de medewerkers aan de uitvoering van het meerjarenplan. De huidige algemene bewoordingen in de functiebeschrijving moeten concreter gemaakt worden om de personeelsleden bewuster te maken van de bijdrage die van hun wordt verwacht in de gezamenlijke uitdaging om de doelstellingen te halen binnen de gestelde termijnen met de beschikbare en vastgelegde middelen.

- **Het aanbrengen van een systematiek in de aanpassing van de functiebeschrijvingen**

De functiebeschrijving worden te weinig aangepast aan de realiteit van de dagdagelijkse taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de personeelsleden. Een geschikt moment om aanpassingen te maken is dit samen te doen met de evaluaties.

- Nadenken hoe kan opgetreden worden tegen het oneigenlijk gebruik van ziektedagen tot aan de effectieve pensionering.

WERVING EN SELECTIE

- **Het ontwikkelen van een proactief aanwervings- en vervangingsbeleid**

Een werkpunt is het initiëren van een proactief wervings- en vervangingsbeleid, want momenteel zijn er geen afspraken of is er geen eenduidige regeling over wanneer en hoe aanwervingen en vervangingen moeten gebeuren. Regelmatig peilen naar personeelsbehoeften gekoppeld aan een financieel haalbaar aanwervingsplan is noodzakelijk om een proactief aanwervings- en vervangingsbeleid te kunnen ontwikkelen.

- **Het ontwikkelen van transparante en eenvormige aanwervingsprocedures**

Om transparante en eenvormige aanwervingsprocedures te ontwikkelen hebben we vooral nood aan een afwegingskader en is het belangrijk om bij elke aanwervingsprocedure steeds duidelijk te motiveren waarom een bepaalde procedure werd gevolgd. De communicatie van de aftoetsing die werd gemaakt is belangrijker dan het opleggen van allerhande regels en criteria.

INTRODUCTIE

- **Het voorzien van begeleiding en vorming voor nieuwe medewerkers (introductie tot de organisatie)**

Een verbeterpunt ten opzichte van het huidige welkomstraject zou kunnen zijn dat er voor nieuwe medewerkers ook een soort van vorming wordt voorzien waarin de doelstellingen en de sleutelprocessen van de organisatie worden toegelicht. Begeleiding voor iedere nieuwe werknemer bestaat uit het geven van een duidelijk kader van de wijze waarop onze organisatie functioneert.

DOORSTROOM

- **Het aanwenden van interne mobiliteit om (tijdelijke) personeelstekorten op te vangen**

Interne mobiliteit wordt momenteel slechts sporadisch toegepast. Onderzocht dient te worden of het opportuun is om interne mobiliteit in de toekomst meer aan te wenden om (tijdelijke) personeelstekorten op te vangen.

- **Het maken van een afsprakenkader inzake bevorderingen**

Om het bevorderingsbeleid transparanter te maken is nood aan een afsprakenkader dat vastlegt volgens welke procedure medewerkers in aanmerking kunnen komen voor bevorderingen.

UITSTROOM

- **Het organiseren van een exitgesprek bij een uitdiensttreding van een medewerker**

Het doel van het voeren van een exitgesprek is het verkrijgen van managementinformatie over werkbeleving en ontslagreden(en) ten behoeve van het verder ontwikkelen van het personeelsbeleid. Om exitgesprekken met medewerkers die uitdiensttreden vlot te laten verlopen is het opstellen van een draaiboek aangewezen. In dit draaiboek dient uitgewerkt te worden volgens welke structuur exitgesprekken in de organisatie verlopen (o.a. wie voert het exitinterview uit, wanneer en hoe worden exitgesprekken uitgevoerd). Door deze structuur vast te leggen kunnen exitgesprekken volgens een vaste opbouw verlopen. Een exitgesprek is een leermoment voor de organisatie.

- **Het voorzien van een checklist voor het teruggeven van materiaal van de stad**

Bij elke uitdiensttreding zou met de persoon die de organisatie verlaat moeten bekeken worden welk materiaal hij dient in te leveren. Met de opmaak van een checklist kan de teruggave van materiaal voor elke medewerker die uit dienst gaat treden volgens een vast stramien verlopen. Bekeken dient te worden of de personeelsdienst hiervoor instaat of dat de diensten dit zelf opvolgen.

- **Het uitwerken van een procedure om in vervangingen te voorzien bij uitdiensttredingen**

Onze organisatie heeft behoefte aan een systematische werkwijze om bij uitdiensttredingen te bepalen of in een vervanging voor deze functie moet voorzien worden of dat andere oplossingen voorhanden zijn voor het (verder) uitvoeren van de opdrachten.

4.6.3. OPTIMAAL PRESTEREN

Verbeterpunten

- **Het voorzien van vorming om functionerings- en evaluatiegesprekken uit te voeren**

Een belangrijk verbeterpunt is om extra vorming te voorzien voor het organiseren van functionerings- en evaluatiegesprekken. Met de juiste vorming worden diensthoofden meteen gesensibiliseerd op het belang van sturing en motivering van personeel (in welke vorm dan ook). Het evaluatiesysteem moet af van het imago van een verplicht, onbruikbaar en tijdrovend instrument te zijn.

- **Het ontwikkelen van een duidelijk kader en procedure voor het uitvoeren van de functionerings- en evaluatiegesprekken**

Ondanks dat we beschikken over een functionerings- en evaluatieprocedure bestaat geen systematiek inzake de organisatie van functionerings- en evaluatiegesprekken. Om dit te verhelpen dient HR een duidelijk kader en procedure vast te leggen en stuurt deze ook aan voor het uitvoeren van de functionerings- en evaluatiegesprekken.

VORMING

- **Het voorzien van organisatiebrede opleidingen op basis van een competentiematrix**

Een belangrijk verbeterpunt is het voorzien van organisatiebrede opleidingen (ICT, nieuwe wetgeving, gedragscompetenties, enz.). Vooraleer deze opleidingen te voorzien moet eerst in kaart gebracht worden aan welke basisopleidingen onze organisatie het meest nood heeft in functie van de realisatie van onze doelstellingen en de (verdere) uitbouw van onze dienstverlening.

- **Het ontwikkelen van een vormingsplan**

Het ontwikkelen van een vormingsplan kan alleen mits hiervoor het nodige personeel wordt voorzien. De personeelsdienst kan dit met de huidige bezetting niet bewerkstelligen.

- **Het ontwikkelen van leiderschapscapaciteiten bij leidinggeevenden :**

De leidinggeven hebben nood aan extra vorming en ondersteuning bij het ontwikkelen van hun leiderschapscapaciteiten.

Bij nieuwe aanwervingen vormt het aspect leiding geven (indien in de functie nodig) steeds een belangrijker criteria waarop wordt geselecteerd.

4.6.4. VEILIGHEID EN WELZIJN

Verbeterpunt

- **Het opvolgen van de resultaten van de jaarlijkse rondgang in een actieplan**

Er moet meer feedback naar het MAT komen wat de opvolging van de resultaten van de jaarlijkse rondgang betreft van de externe preventieadviseurs. Prioriteiten dienen in een actieplan opgenomen worden. De opvolging van het actieplan zou op regelmatige basis geagendeerd moeten worden op het MAT.

4.6.5. PERSONEELSADMINISTRATIE, PERSONEELSUITGAVEN EN RAPPORTEN

Verbeterpunten

- **Het overzichtelijk ontsluiten van nota's, reglementen en toelichtingen inzake personeelskwesties**

Een werkpunt betreft om meer algemene vragen (en antwoorden) in een FAQ te bundelen, te informeren, nota's over dit thema te bundelen, juridische informatie op een meer begrijpbare manier te vertalen (voorbeelden te geven, ...). De nodige aandacht moet ook gegeven worden om deze nota's en reglementen actueel te houden.

- **Het voorzien van opleidingen inzake personeelskwesties voor diensthoofden/leidinggevenden**

Een opfrissing van de opleiding is zeker nodig.

Algemene vragen en antwoorden in een FAQ bundelen en centraal ter beschikking stellen. In deze zeker aandacht besteden aan de personeelsleden die niet over een pc (of e-mail) op het werk beschikken (technische dienst, verpleging WZC, enz.).

- **Het systematisch en periodisch rapporteren over de personeelsuitgaven**
- **Het systematisch en periodisch rapporteren over de kerngegevens van het personeel**

Betere statistieken m.b.t. het personeelsbestand opstellen en ter beschikking stellen van het management.

4.6.6. EVALUATIE EN BIJSTURING VAN HET PERSONEELSBELEID

Verbeterpunt

- **Het evalueren van het personeelsbeleid in functie van de nieuwe meerjarenplanning**

Uit personeelsbevragingen en een evaluatie van het personeelsbeleid kan een werkplan worden gedistilleerd en uitgevoerd, waarbij het van belang is dat het personeel wordt geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van dit werkplan.

- Een meer systematische bevraging van de diensthoofden bij de budgetopmaak.

4.7. ORGANISATIECULTUUR

4.7.1. GEËXPlicITEERDE WAARDEN

- **Het continu onder de aandacht brengen van de deontologische code**

Via opfriscursussen, vormingen, enz. de deontologische code regelmatig terug onder de aandacht van de medewerkers brengen aan de hand van concrete voorbeelden.

- **Het actualiseren van de deontologische code ingevolge de integratie van stad en OCMW**

Van de integratie van stad en OCMW dienen we gebruik te maken om de deontologische code te actualiseren en voor te stellen aan alle medewerkers.

4.7.2. EVALUATIE EN BIJSTURING VAN DE ORGANISATIECULTUUR

Verbeterpunt

- **Het periodiek rapporteren van interne en externe klachten in het MAT**

Op regelmatige basis zou in het MAT over deze punten (geregistreerde klachten van externen, interne klachten, klachten vanuit het overleg met vakorganisaties, enz.) gerapporteerd moeten worden zodat deze besproken en geanalyseerd kunnen worden met het oog op de ontwikkeling van mogelijke verbeteracties.

4.8. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

4.8.1. COMMUNICATIE- EN INFORMATIEBELEID

- **Het verder ontwikkelen van de visie rond informatiebeheer**

Als lokale overheid ervaren we een toenemende druk om ons informatiebeheer efficiënter te organiseren. De invoering van BBC vergroot de nood aan managementinformatie. Het is belangrijk om geen informatie verloren te laten gaan en het beheer ervan goed te organiseren. Informatie dient vindbaar en toegankelijk te zijn. Om aan deze uitdagingen tegemoet te komen moeten wij onze visie rond informatiebeheer verder ontwikkelen en uitbouwen.

- **Het tijdig betrekken van de dienst communicatie bij het communiceren van projecten**

Als organisatie moeten we ons nog meer bewust zijn van de waarde en het belang van communicatie. Daarom dient meer aandacht gegeven te worden aan het tijdig betrekken van de dienst communicatie bij het communiceren van projecten.

4.8.2. INTERNE COMMUNICATIE

Verbeterpunt

- **Het (regelmatig) organiseren van een diensthoofdenoverleg**

Momenteel organiseren we geen diensthoofdenoverleg meer. Gezien de blijvende vraag om de communicatiestructuren te verbeteren, is dit een van de opties om de onderlinge communicatie te optimaliseren.

- **Het eenduidig communiceren en archiveren van informatie aan het personeel**

- **Verbeterpunt OCMW**

De beslissingen (althans het openbaar gedeelte) van vast bureau en raad kunnen aan alle medewerkers kenbaar gemaakt worden, door hen de link naar de notulen te mailen. Niettemin zijn de beslissingen van de raad voor iedereen toegankelijk, aangezien deze ook op de website gepubliceerd worden.

De publieke schijf is een kluwen van mappen en documenten: er werd ooit eens een aanvang genomen om de publieke schijf te herstructureren, maar dit werd nooit ten gronde gedaan, laat staan gefinaliseerd. De sociale dienst neemt in november 2018 een geactualiseerde en geherstructureerde map 'draaiboek' in gebruik. Een heikel punt blijft het nagaan of de hierin gemaakte afspraken ook effectief worden nagekomen.

4.8.3. EXTERNE COMMUNICATIE

Verbeterpunt

- **Het uitwerken van de communicatie naar doelgroepen**

Het gericht communiceren naar doelgroepen is niet enkel een taak van de dienst communicatie maar van iedere dienst. Deze oefening moet door iedere dienst gemaakt worden. Dit impliceert dat men goed nadenkt welke doelgroepen bereikt moeten worden en op welke manier dit dient te gebeuren.

4.8.4. INFORMATIEBEHEER

Verbeterpunten

- **Het opzetten van vorming inzake digitaal informatiebeheer**

Om een actiever beleid op te zetten, hebben we nood aan een project rond digitaal informatiebeheer met de nodige vorming voor alle medewerkers.

- **Het aanstellen van een verantwoordelijke voor het informatiebeheer**

In onze organisatie is momenteel niemand aangesteld die verantwoordelijk is voor het informatiebeheer. De informatieveiligheid werd door stad en OCMW uitbesteed aan Vera. De nodige inspanningen worden door de nieuwe data protection officer (DPO) op dit moment geleverd om de achterstand in het kader van de GDPR-regelgeving weg te werken.

INFORMATIESTROMEN

- **Het investeren in een postregistratie en -opvolgingssysteem**

Met het oog op een moderne postbehandeling verdient het aanbeveling om te denken in de richting van een digitalisering van de inkomende en uitgaande post.

- **Het ontwikkelen van een procedure om e-mailverkeer te beheren**

BEHEER VAN INFORMATIE

- **Het opzetten van een project rond digitaal informatiebeheer**

Inzake het beheer van digitale informatie dient er dringend werk gemaakt te worden van de aanwerving of aanstelling van een verantwoordelijke die dit gaat opnemen met het oog op het opstellen van duidelijke regels en procedures om iedereen hiervan bewust te maken. Voor een aantal diensten is dit reeds (gedeeltelijk) gedaan, maar dit moet zeker in het kader van de toenemende informatisering nog verdergezet worden. Een andere optie is tijdelijk een expert aantrekken om hierin ondersteuning te bieden.

ARCHIVERING VAN INFORMATIE

- **Het werven van een professioneel archiefbeheerder**

De volgende legislatuur moet een archiefbeheerder geworven worden om ons archief op punt te zetten. Het moet iemand zijn die zich uitsluitend hiermee bezighoudt.

4.9. FACILITAIRE MIDDELEN, OPDRACHTEN EN CONTRACTEN

4.9.1. BELEID VOOR FACILITAIRE MIDDELEN

Verbeterpunt

- **Het ontwikkelen van een structureel beleid inzake facilitair beheer**

Een startpunt hiertoe is alles ophoofden, in kaart brengen en het stellen van prioriteiten. Van daaruit kan verder gewerkt worden om een structureel beleid inzake facilitair beheer stelselmatig uit te bouwen.

4.9.2. BEHEER VAN MIDDELEN

Verbeterpunten

- **Het ophoofden van het takenpakket van de campusverantwoordelijken en hun plaats in het organogram**
- **Het uitwerken van een opvolgingssysteem voor meldingen inzake gebouwen**
- **Het invoeren van continu stockbeheer in de inventarissen van onze facilitaire middelen**

Actuele inventarissen van de belangrijkste facilitaire middelen opstellen (zoals gebouwen, wagenpark, werktuigen, onderhoudscontracten, enz.),

GEBOUWEN

- **Het ontwikkelen van een visie inzake het investeren of vernieuwen van gebouwen**

Om een aantal beslissingen te deblokkeren is nood aan de uitwerking van een visie m.b.t. het investeren in of het vernieuwen van gebouwen.

- **Het maken van een nulaudit voor onze gebouwen**

Om onderhoudscontracten op te kunnen maken dienen we eerst een nulaudit voor onze gebouwen uit te voeren (bv. voor de technische installaties). Op basis van de resultaten van deze nulaudit kunnen we vervolgens onderhoudscontracten gaan opmaken.

- **Het opmaken van onderhoudscontracten voor onze gebouwen**
- **Het bijsturen en optimaliseren van het oproepsysteem bij brand en de preventie tegen inbraak**

ONDERHOUD

- **Het ophoofden van het waardevol materiaal en deze opnemen in een onderhoudscontract**

4.9.3. OPDRACHTEN UITGEVOERD DOOR PARTNERS

Verbeterpunten

AANKOOPBEHEER EN PROCEDURE

- **Het opmaken van een globale inventarislijst van de beschikbare raamcontracten waaruit diensten kunnen putten**

- **Het actief op zoek gaan naar het afsluiten van raamcontracten voor kleine aankopen**

Om dit verbeterpunt te realiseren dient een analyse gemaakt te worden waarbij verschillende diensten worden betrokken en waarbij wordt nagegaan voor welke diensten/producten een raamcontract kan worden afgesloten voor het bundelen van kleine aankopen die vandaag door verschillende diensten worden gedaan en/of kleine aankopen die op regelmatige basis terugkeren.

- **Het voorzien van vorming inzake het werken met 3P**

De vraag is of 3P, de tool voor de opvolging van overheidsopdrachten en de interne controle van hun processen, optimaal gebruikt wordt of slechts gedeeltelijk. De verantwoordelijke overheidsopdrachten moet (voldoende) betrokken worden bij de (bouw)opdrachten m.b.t. het woonzorgcentrum. De dienst overheidsopdrachten is een eenmansdienst. Bij ziekte of het wegvallen van deze medewerker is er geen back-up. In de organisatie bestaat weinig kennis m.b.t. het werken met 3P.

BESTEK

- **De diensten moeten meer aandacht besteden aan de uitwerking van het technisch luik in de bestekken**

Bij de opstart van ieder bestek dient nogmaals ter herinnering worden gebracht dat voldoende aandacht moet besteed worden aan de uitwerking van het technisch luik in de bestekken. Het is de taak van de diensten om het technisch luik uit te werken. Voor nieuwkomers dient dit opgenomen te worden in de brochure met de startinformatie.

BEOORDELING, GUNNING EN BESTELLING

- **Het systematisch controleren of bestellingen gebeuren volgens de voorwaarden van het bestek of het raamcontract**

- **Het duidelijk zichtbaar maken van raamcontracten voor alle medewerkers**

Alle medewerkers dienen hierover geïnformeerd te worden en bij bestellingen dient een procedure gevolgd te worden waarbij wordt nagegaan of er een raamcontract bestaat en of daar correct gebruik van wordt gemaakt.

OPVOLGING, (OP)LEVERING EN FACTURATIE

- **Het oprichten van een centrale aankoopdienst**

CONTRACTEN

- **Het inventariseren van alle aanwezige contracten**

Het inventariseren van alle aanwezige contracten dient aangevuld te worden met een oplijsting van een aantal kerngegevens over deze contracten zoals aflooptermijnen, verantwoordelijken enz.

- **Het centraliseren van de opvolging van de (lopende) contracten**

4.9.4. UITGAVEN

Verbeterpunt

- **Het opstellen van periodieke beheersrapporten om de uitgaven voor de facilitaire middelen op te volgen**

Door het opstellen van periodieke beheersrapporten, die op regelmatige basis worden gerapporteerd op het MAT, krijgen we een zicht op de impact van de uitgaven voor facilitaire middelen op de budgetten. Deze rapporten kunnen ook ondersteuning bieden bij de opmaak van het budget.

4.9.5. EVALUATIE EN BIJSTURING

Verbeterpunten

- **Het regelmatig evalueren van de rollen en verantwoordelijkheden inzake het facilitaire proces**
- **Het regelmatig evalueren of de facilitaire middelen correct worden ingezet om de dienstverlening te optimaliseren en de doelstellingen te bereiken**
- **Het transparanter communiceren van de principes rond overheidsopdrachten**

4.10. ICT

4.10.1. ICT-BELEID

Verbeterpunt

- **Het opmaken van een planning inzake de verdere digitalisering van onze organisatie**

In het kader van de verdere digitalisering van de dienstverlening en de implementatie van e-bestuur dienen we een planning op te maken voor heel de organisatie want de toenemende digitalisering vergt een (zekere) heroriëntatie van de werking. De vernieuwingen gebeuren nu te vaak in functie van marktaanbod en te weinig geïntegreerd.

4.10.2. ICT-DIENSTVERLENING

Verbeterpunten

- **Het omschrijven van de rol/verantwoordelijkheden van de dienst ICT bij projecten inzake digitalisering/e-bestuur**

Het is belangrijk om duidelijk te communiceren dat er grenzen bestaan voor wat diensten een beroep kunnen doen op ICT.

- **Het organiseren van een rondvraag bij alle diensthoofden naar de opleidingsbehoeften van hun medewerkers.**

Diensthoofden zouden bij functionerings- en evaluatiegesprekken steeds, als een verplicht item, moeten navraag doen naar de aanwezige opleidingsbehoeften bij medewerkers.

4.10.3. BEVEILIGING

Verbeterpunten

- **Het ontwikkelen van een beleid rond paswoorden**

Het paswoordbeleid moet worden uitgeschreven.

- **Medewerkers continu erop wijzen om gedisciplineerd en voorzichtig om te gaan met informatie**

Dit kan op regelmatige basis gebeuren (bv. tijdens een sectoroverleg).

- **Het uitschrijven van een systeem van rechtenbeheer**

Het systeem van rechtenbeheer is nergens neergeschreven en raadpleegbaar: er kunnen wel listings getrokken worden, maar deze zijn onoverzichtelijk. De toegangsrechten van alle medewerkers in de softwaretoepassingen moeten in kaart gebracht worden en een structurele aanpak van het rechtenbeheer moet uitgeschreven worden. Maatregelen moeten genomen worden om oneigenlijk gebruik van rechten en toegangen te vermijden.

4.10.4. CONTINUÏTEITSPANNING

Verbeterpunten

- **Het ontwikkelen van een ICT-continuïteitsplan**

De nodige maatregelen werden genomen om bij een elektriciteitspanne, een brand, enz. snel verder te kunnen werken, maar er bestaat geen uitgewerkt ICT-continuïteitsplan.

- **Het waarborgen van de continuïteit van de software**

Om de continuïteit van de software te waarborgen is het aangewezen dat de maatregelen die hiertoe worden genomen centraal worden aangestuurd door de dienst ICT (dus ook voor de kleinere softwarepakketten).

Beroep doen op de firma Schaubroeck kan op vrijdagmiddag al eens problematisch zijn, laat staan 's nachts en tijdens weekends (in het WZC wordt bv. het elektronisch zorgdossier 24/24, 7/7 gebruikt).

4.10.5. EVALUATIE EN BIJSTURING

Verbeterpunt

- **Het integreren van verschillende softwaresystemen naar totaalsystemen om de dienstverlening naar de burgers te optimaliseren**

Hiertoe dient een visie te worden ontwikkeld met een voorstel van plan van aanpak.

5. FINANCIËEL PROFIEL

Financiën stad en OCMW Tienen

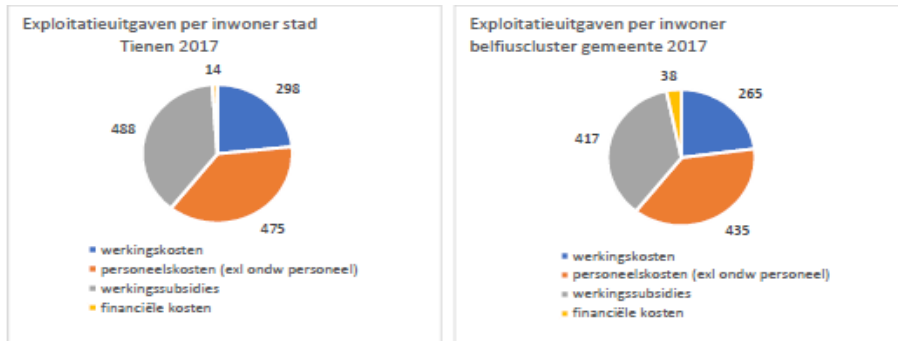
In 2017 besteedde de stad 43,8 miljoen euro aan exploitatie-uitgaven waarvan 7 miljoen voor de financiering van de uitgaven van het OCMW.

Het OCMW zelf gaf 18,4 miljoen euro uit voor haar operationele werking. Voor stad en OCMW samen bedroegen de exploitatie-uitgaven 1.607 euro per inwoner.

Iets meer dan de helft van de uitgaven wordt besteed aan personeelskosten. Voor de financiering van externe entiteiten zoals politiezone, hulpverleningszone en AGB werd 14,4% van het uitgavebudget besteed en 6,8% voor specifieke kosten sociale dienst.

De exploitatieontvangsten bedroegen in 2017 60,9 miljoen euro voor de twee entiteiten of 1.773 euro per inwoner. De belangrijkste bron van ontvangsten zoals in alle lokale besturen zijn deze uit fiscaliteit: 46,7% van de ontvangsten van stad en OCMW samen.

Het saldo van uitgaven ontvangsten uit exploitatie na aftrek van de kapitaalsaflossingen bestaande leningen is de indicator voor het structurele evenwicht en geeft aan in welke mate het bestuur bijkomende financieringslasten kan dragen. In vergelijking met de Belfiuscluster had de stad de laagste autofinancieringsmarge per inwoner. Het volume aan investeringen per inwoner lag in de voorbije jaren onder het niveau van dit in de cluster. Het bedrag aan openstaande leningen lag in Tienen dan weer lager in vergelijking met de cluster. De vergelijking met de cluster moet met enige voorzichtigheid gebeuren, aangezien niet alle lokale besturen uit de cluster in dezelfde mate een AGB-werking hebben.

Exploitatieuitgaven euro per inwoner (excl ondw personeel) 2017

De totale exploitatiekost per inwoner bedroeg in Tienen 1275 euro en in de cluster 1155 euro. De uitgaven liggen in Tienen zowel voor de werkingskosten, de personeelskosten als de overdrachten hoger in vergelijking met de cluster. Verhoudingsgewijs geeft de stad meer uit aan werkingssubsidies 38% tov 36% in de cluster en minder aan financiële kosten 1,1% in Tienen en 3,3% in de cluster.

De exploitatieuitgaven bedroegen in 2017 in de stad 43,8 miljoen euro.

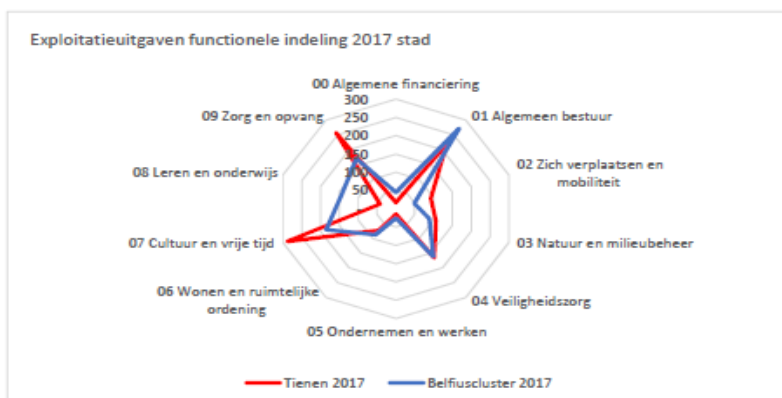
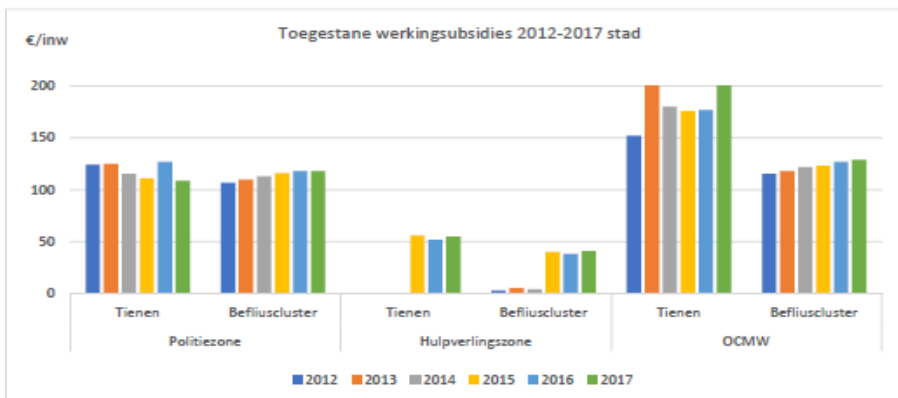
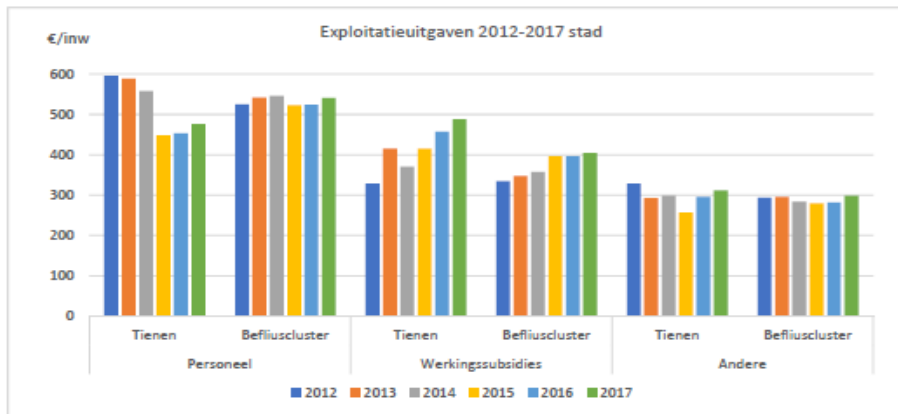
Werkingskosten	10.228.619	23%
Personeelskosten	16.353.542	37%
Overdrachten	16.769.034	38%
Financiële kosten	480.649,02	1%
Totaal	43.831.845	

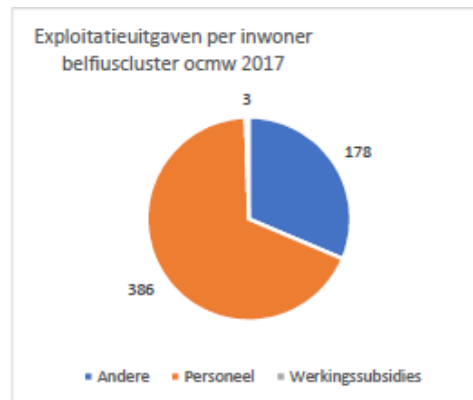
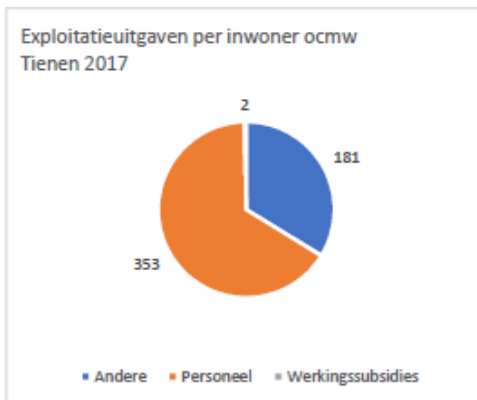
De daling in 2015 in de personeelskosten is het gevolg van de overheveling brandweerlui naar de hulpverleningszone. Deze cijfers bevatten ook de loonkosten voor onderwyzend personeel, deze bedroegen volgens het Belfiusrapport 118 euro per inwoner in 2017. De loonkosten bedragen na correctie ond. personeel 476 euro per inwoner in Tienen en 423 in de cluster.

Bij de werkingssubsidies is het opvallend dat deze in Tienen hoger liggen in vergelijking met de cluster.

Toelage OCMW	7.037.306
Toelage politiezone	3.760.092
Toelage hulpverleningszone	1.899.711
prijssubsidie AGB	2.296.203

In vergelijking met de cluster wordt in Tienen meer uitgegeven per inwoner aan de cultuur/vrije tijd en aan zorg en opvang (dotatie aan het ocmw) en minder aan algemeen bestuur en zich verplaatsen en mobiliteit. Op het beleidsdomein Vrije tijd worden ook de leningslasten AGB in de vorm van prijssubsidie aangerekend. Indien de investeringen worden uitgevoerd door de stad zitten deze kosten op beleidsdomein algemene financiering. Niet alle gemeenten van de cluster zullen een AGB hebben met aanzienlijke leningslasten in de sector vrije tijd.

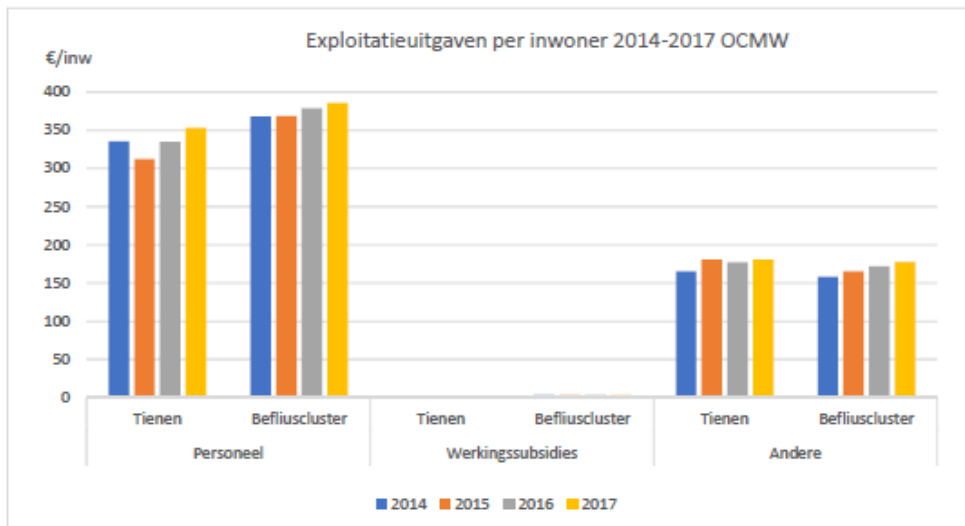
Een vergelijking met een cluster bij het ocmw is niet altijd relevant. De aangeboden dienstverlening is immers zeer divers tussen de verschillende ocmw's wat aanleiding geeft tot een verschillende kosten- en opbrengstenstructuur. De uitgaven per inwoner liggen in Tienen 40 euro lager in vergelijking met de cluster.

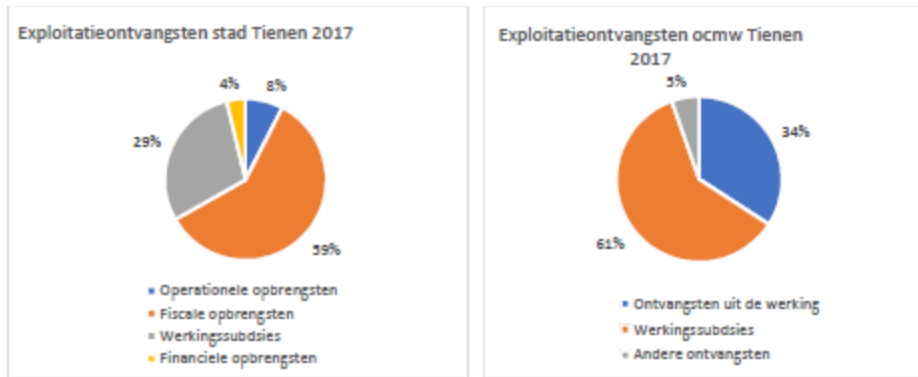
De exploitatieuitgaven bedroegen in 2017 in het ocmw 18,4 miljoen euro.

Werkingskosten	2.154.090	11,7%
Personeelskosten	12.142.485	65,9%
Specifieke kost SD	3.737.865	20,3%
Overdrachten	151.206	0,8%
Financiële kosten	237.253	1,3%
Totaal	18.422.900	

Het aandeel van de personeelskosten bedraagt bijna 66% en dit van sociale steun 20%. Het grootste deel van de specifieke kosten voor sociale dienst bestaat uit tussenkomst voor leefloon (2,5 miljoen euro).

Zoals reeds vermeld is een vergelijking met de cluster niet relevant. De personeelskosten van het ocmw omvat ook deze van het gedetacheerd personeel St-Jan ziekenhuis (3 miljoen euro) en Familiehulp (300.000 euro). De evolutie van de personeelskosten verliep de afgelopen 4 jaar nagenoeg gelijk tussen ocmw Tienen en de cluster, namelijk een groei van respectievelijk 5,1% en 4,9%.

Ongeveer 60% van de ontvangsten bij de stad zijn fiscale ontvangsten (28,5 miljoen euro) waarvan APB (11,6 miljoen) en OOV (12,2 miljoen). In het ocmw zijn 60 % van de ontvangsten afkomstig uit subsidies (11,9 miljoen euro), waarvan de dotatie van de stad de belangrijkste is (7 miljoen) en staatsaandeel leefloon (2,4 miljoen). Een andere belangrijke bron van financiering van de stad is het gemeentefonds (9,5 miljoen). De ontvangsten uit de werking bij het ocmw bestaan voor bijna 2,6 miljoen euro uit terugvorderingen gedetacheerd personeel, 1,8 miljoen riziv forfaits mutualiteiten en 2,4 miljoen euro opbrengsten residenten wzc en serviceflats.

stad

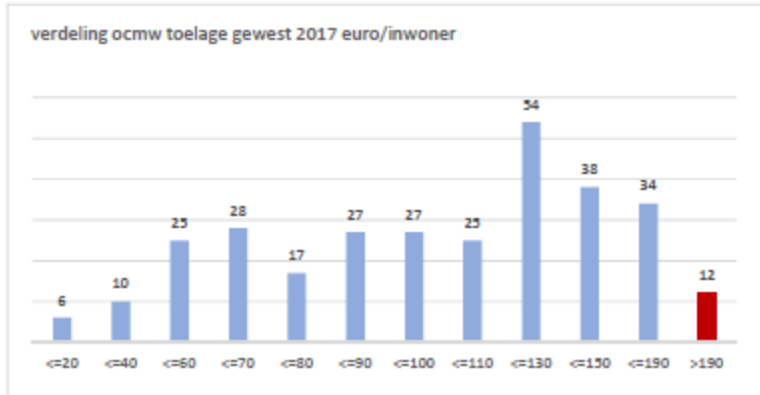
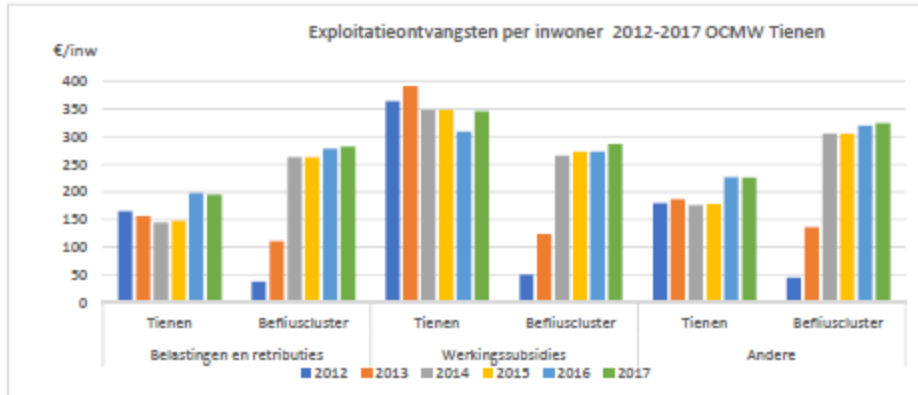
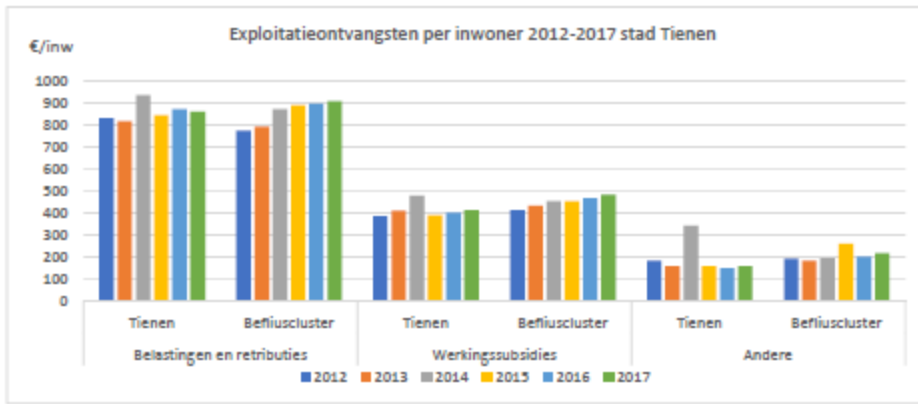
Operationele opbrengsten	3.615.943
Fiscale opbrengsten	28.476.242
Werkingsubsidies	14.136.008
Financiële opbrengsten	1.817.569
Totaal	48.045.764

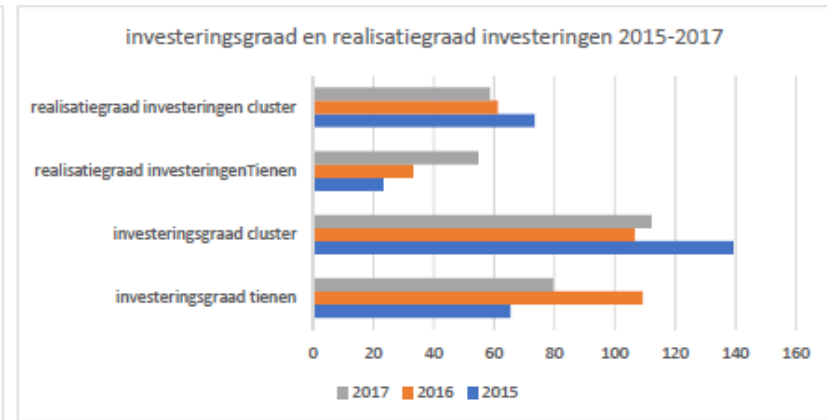
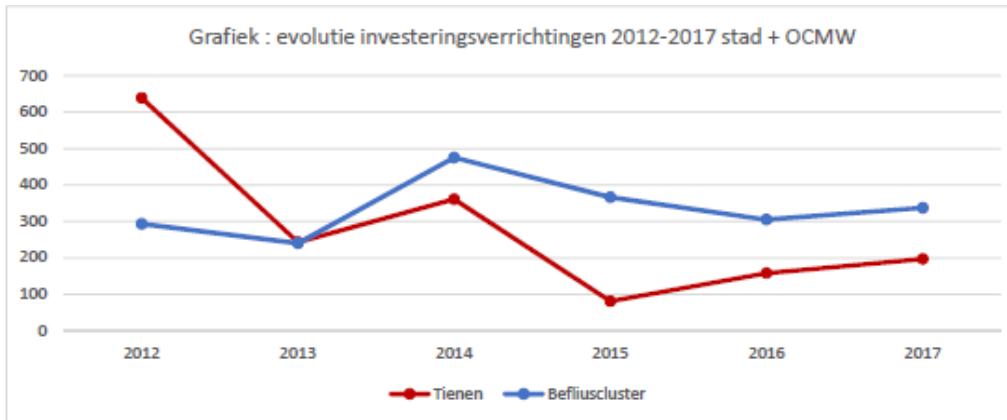
ocmw

Ontvangsten uit de werking	6.705.765
Werkingsubsidies	11.889.520
Andere ontvangsten	1.054.461
Totaal	19.906.028

De totale exploitatieopbrengsten per inwoner bedroegen in Tienen 1429 euro en in de cluster 1610 euro. De ontvangsten van de stad liggen in elke rubriek onder de waarde van de cluster.

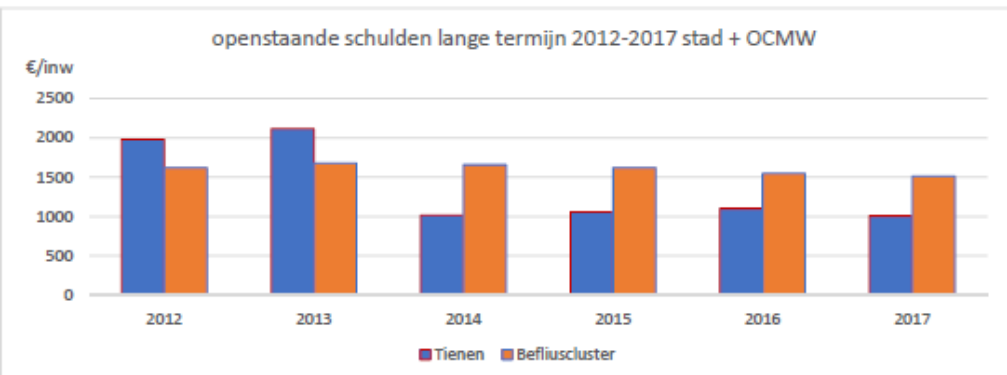
Ook in het ocmw ligt de totale ontvangst per inwoner in Tienen (767 euro) lager in vergelijking met de cluster (893 euro). De ontvangsten uit subsidies (toelage van de stad) liggen aanzienlijk hoger in Tienen.

In 2012 lagen de uitgaven per inwoner in Tienen nog hoger in vergelijking met de cluster (bouw sociaal huis). Nadien lagen ze steeds onder het niveau van de cluster. De piek in 2014 is het gevolg van de electrabel operatie.

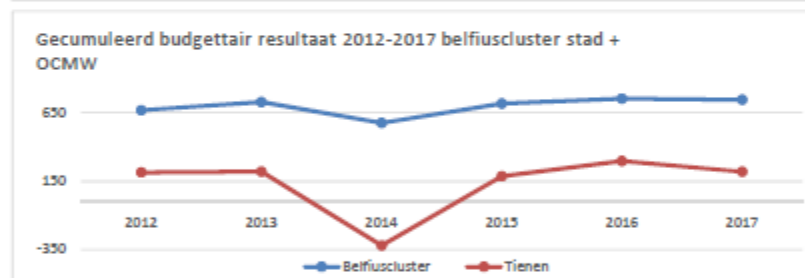
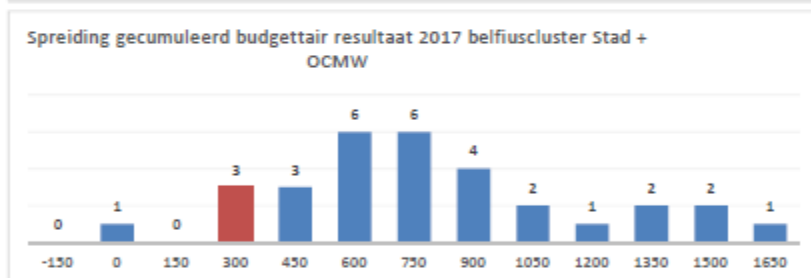
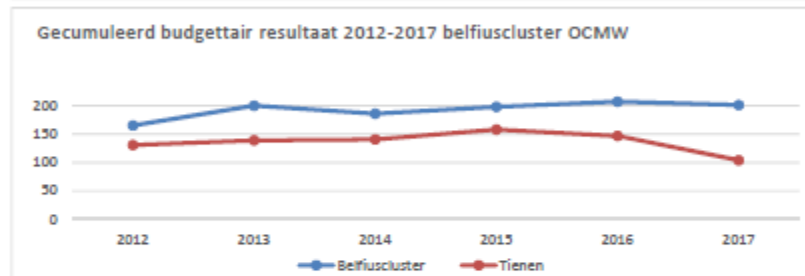
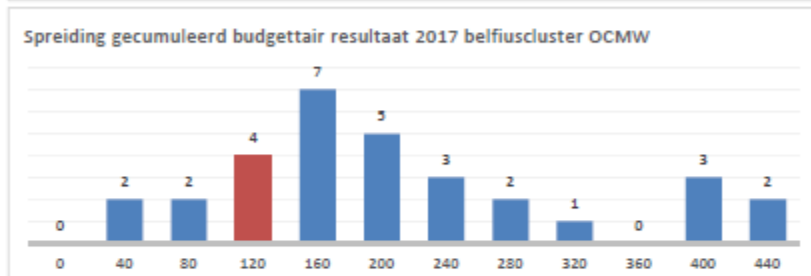
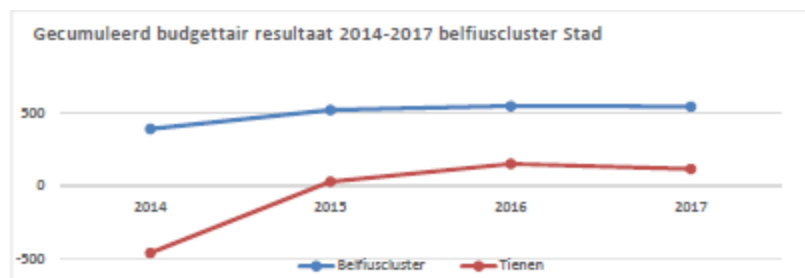
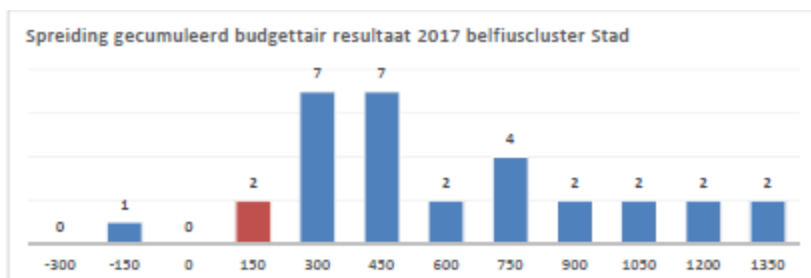
Bovendien lag de investeringsgraad voor de stad Tienen in de periode 2013-2017 onder de 100% behalve in 2016 (109%). De investeringsgraad geeft weer in welke mate de nieuwe investeringen de veroudering van het bestaande patrimonium compenseren. Een ratio die meerdere jaren kleiner is dan 100% kan wijzen op een potentiële noodzaak om in de toekomst over te gaan tot herstel- en vervangingsinvesteringen. De piek in 2014 is het gevolg van de electrabel operatie.

De daling van de schuld in 2014 is het gevolg van het omzetten van de langlopende schuld ten aanzien van het AGB in een zakelijk recht. De totale uitstaande schuld bedroeg eind 2018 voor:

stad Tienen	22,3 miljoen euro
ocmw Tienen	16,6 miljoen euro
agb Tienen	17,8 miljoen euro
totaal	56,7 miljoen euro

Aangezien het agb Tienen en hoge schuldenlast kent moet er bij een vergelijking met de cluster dit wel in het achterhoofd gehouden worden. Niet alle agb's zullen in dezelfde mate financiële schulden hebben.

Budgettaire resultaat eigen jaar stad

	2014	2015	2016	2017
exploitatie	16.162.905	8.175.809	6.304.928	4.213.918
investering	3.699.866	4.837.755	- 3.101.525	- 3.155.229
ander	- 37.972.825	3.383.469	974.812	- 2.239.765
budget res	- 18.110.053	16.397.033	4.178.215	- 1.181.076

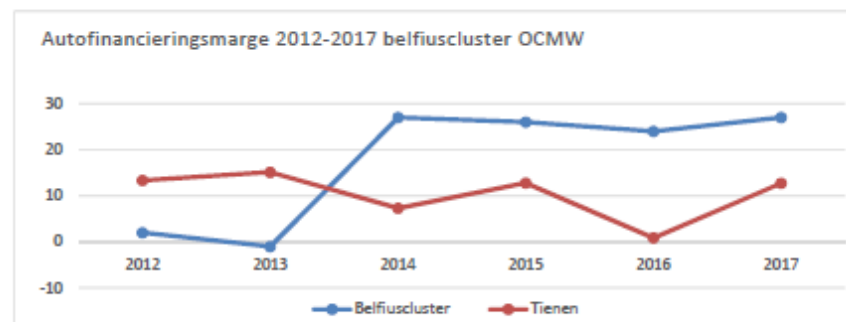
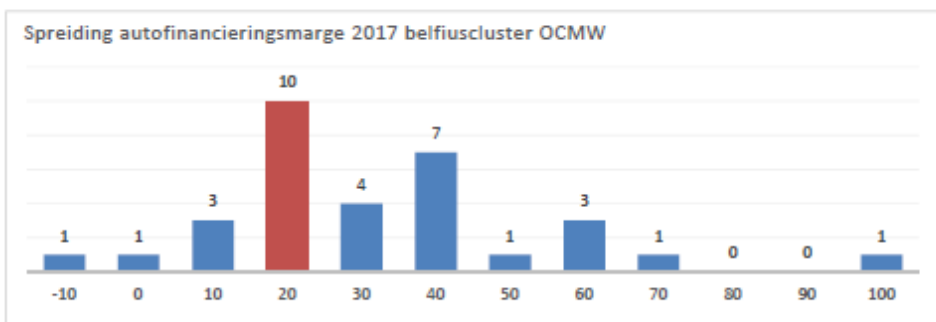
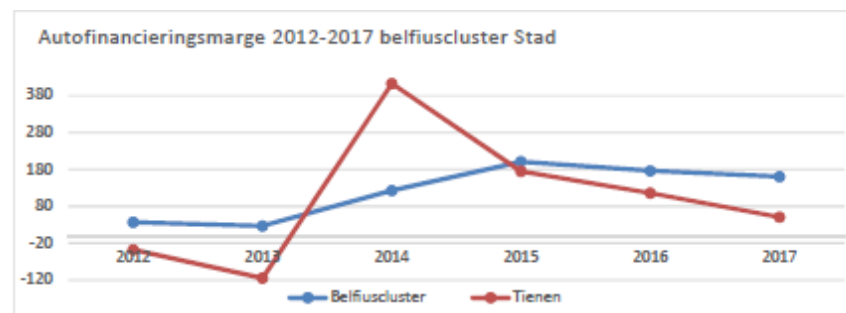
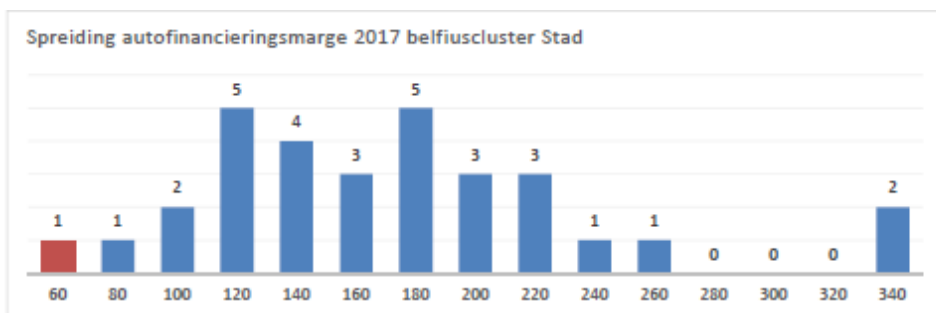
Budgettaire resultaat eigen jaar OCMW

	2014	2015	2016	2017
exploitatie	730.873	1.064.476	804.627	1.226.847
investering	- 1.896.034	343.029	- 384.716	- 2.182.774
ander	1.265.723	- 759.872	- 774.473	- 488.469
budget res	100.563	647.633	- 354.562	- 1.444.387

2014 is een uitzonderlijk jaar voor de stad met een aantal omvangrijke éénmalige transacties dading eandis (5 miljoen), subsidie brandweer (1,5 miljoen), overname IWM (1,4 miljoen), inkohiering APB en daling andere ontvangsten van 23 miljoen voor aangepaste boekingswijze kortlopende certificaten en investeringsuitgave voor overname electrabel-aandelen (6,4 miljoen). Ook 2015 werd getekend door een aantal éénmalige transacties oprichting hulpverleningszone ontvangst subsidie valt weg, anderzijds ook daling van de personeelskost en de toename van de dotatie aan de hulpverleningszone, ontvangsten opname lening (5 miljoen), ontvangst op investeringen voor overname electrabel-aandelen (6,4 miljoen), opname van lening (5 miljoen). In 2016 werd een lening opgenomen van 5 miljoen. In 2017 was er geen opname van lening wat resulteerde in een negatief budgettair resultaat.

Budgettaire resultaten van het OCMW zijn minder onderhevig aan éénmalige transacties, in 2014 en 2017 investeringen voor WZC en voor assistentiewoningen, in 2014 werd een lening opgenomen van 2 miljoen.

Zowel het gecumuleerd budgettair resultaat van de stad als het ocmw liggen lager in verrijking met de cluster, er is dus minder reserve aanwezig in stad en ocmw Tienen.

Autofinancieringsmarge stad

	2014	2015	2016	2017
fin draagvlak	16.624.380	8.535.302	6.673.491	4.588.269
financiële lasten	2.779.898	2.589.189	2.718.858	2.847.660
autofin marge	13.844.482	5.946.113	3.954.633	1.740.608

Autofinancieringsmarge ocmw

	2014	2015	2016	2017
fin draagvlak	974.621	1.364.842	1.065.065	1.461.411
financiële lasten	728.781	929.897	1.034.911	1.023.023
autofin marge	245.840	434.945	30.154	438.388

Autofinancieringsmarge

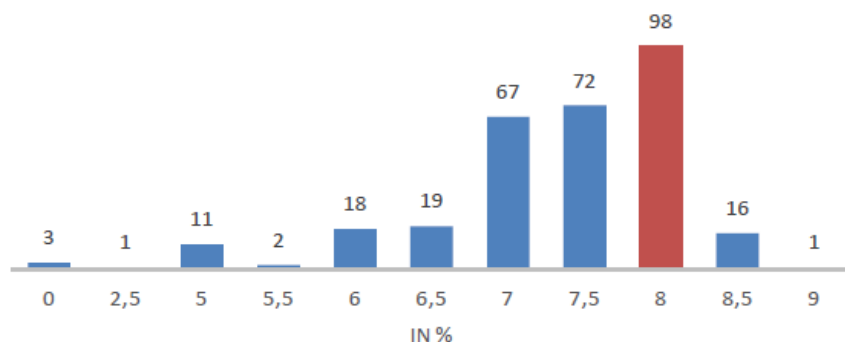
De autofinancieringsmarge is een indicator voor het structureel evenwicht van het lokaal bestuur. De AFM bestaat uit het financieel draagvlak (= exploitatieresultaat excl. inrestlasten van openstaande financiële schulden) en de netto-periodieke leningsuitgaven.

De autofinancieringsmarge van het OCMW lag in het verleden om een bij het evenwicht. Bij omdraai van de budgetten wordt een negatieve autofinancieringsmarge bij het OCMW aangezuiverd met de dotatie van de stad. Met andere woorden de structurele tekorten van het ocmw zijn niet zichtbaar in de autofinancieringsmarge aangezien deze entiteit in het verleden steeds kon rekenen op een dotatie van de stad om tussen te komen in de tekorten. Het budget 2019 van het OCMW werd echter opgemaakt met een negatieve autofinancieringsmarge van meer dan 900.000 euro.

In de periode 2012-2013 kent de stad nog een negatieve autofinancieringsmarge, in 2014 waren uitzonderlijke ontvangsten de rede voor de zeer positieve autofinancieringsmarge. De dalende trend van de autofinancieringsmarge in de periode 2015-2017 betekent dat de ruimte voor bijkomende opname leningen kleiner wordt.

De autofinancieringsmarge geeft aan of er nog ruimte is om bijkomende leningen aan te gaan. Bij gelijke exploitatieresultaat en zelfde leningslasten op lopende leningen (toestand 2017) kunnen er bijkomende leningen aangegaan worden die een jaarlijkse leningslast hebben van 2,2 miljoen euro.

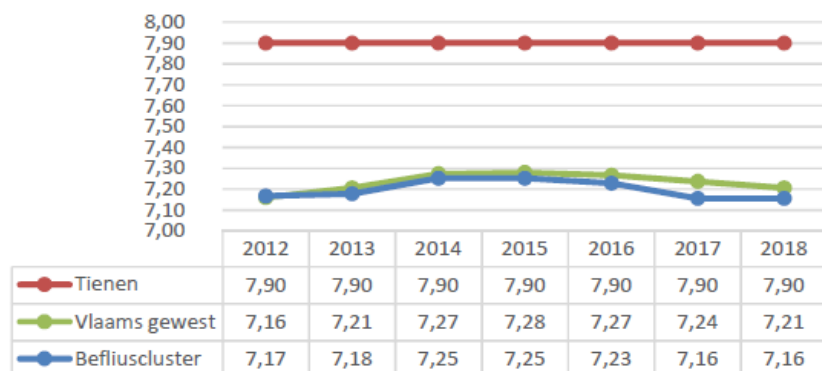
Spreiding aanslagvoeten APB - Vlaanderen (2018)

	Tienen	cluster
aanslagvoet in %	7,9	7,19
waarde in euro 1% APB	1.468.116	1.470.273
ontvangsten in euro APB/inwoner	337	295

In 2017 bedroegen de opbrengsten APB voor Tienen 11,6 miljoen of 24,1% van de totale ontvangsten van de stad,

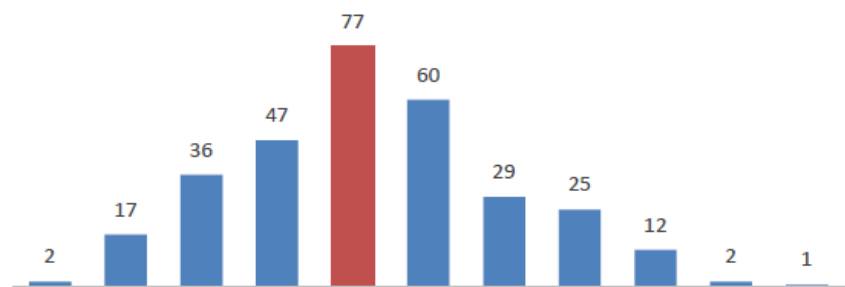
Evolutie aanslagvoet aanvullende personenbelasting 2012-2018

Geen groei aanslagvoet in de periode 2013-2017 voor zowel Tienen als de cluster

Groei van de waarde van 1% APB voor de periode 2013-2017 bedroeg in Tienen 9,4% en in de cluster 5,2%.

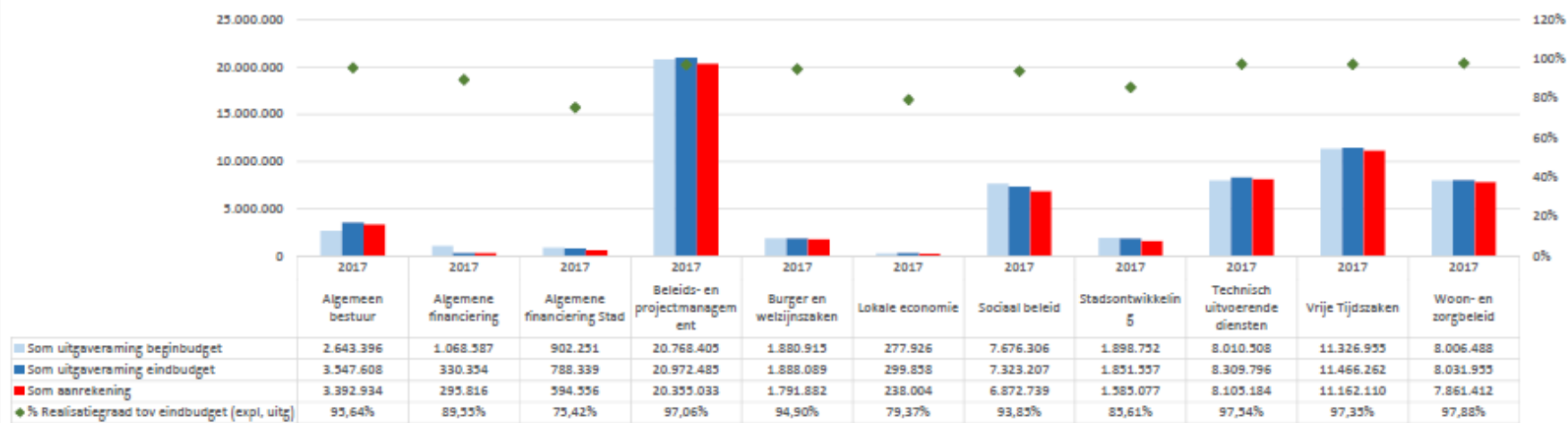
Spreiding van de aanslagvoeten OV - Vlaanderen (2018)

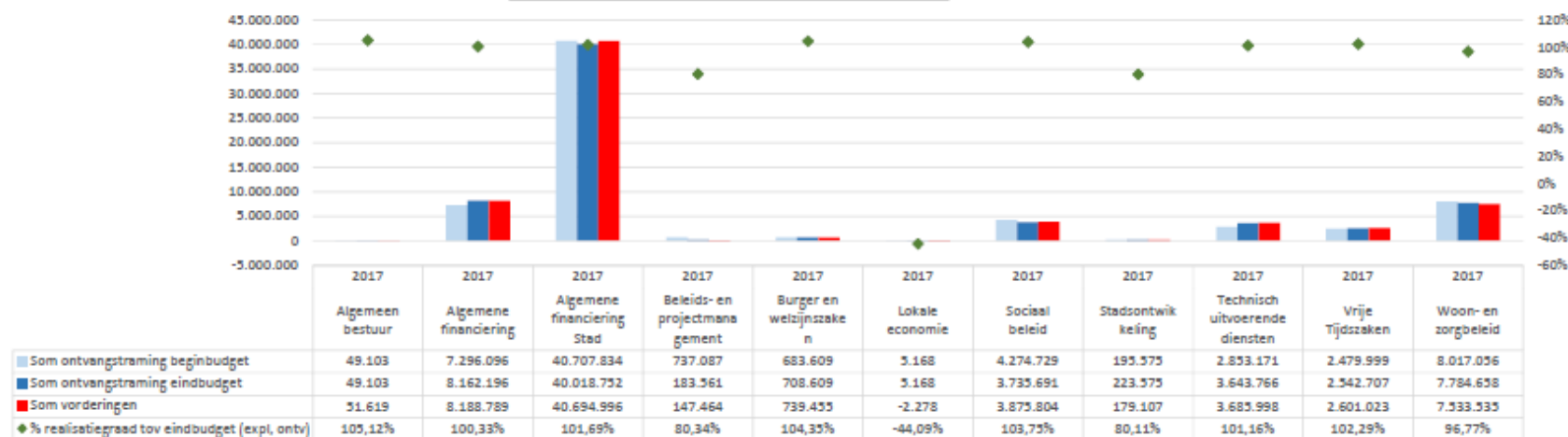
	Tienen	cluster
aanslagvoet in %	1400	1414
waarde in euro 1% OOV	867.833	925.912
ontvangsten in euro OOV/inwoner	354	366

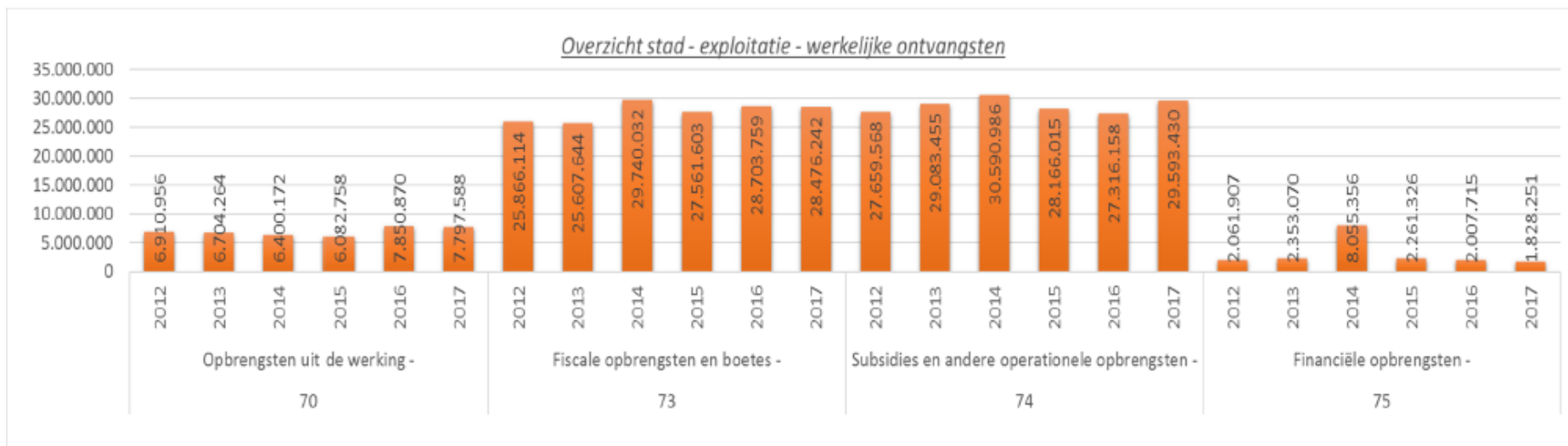
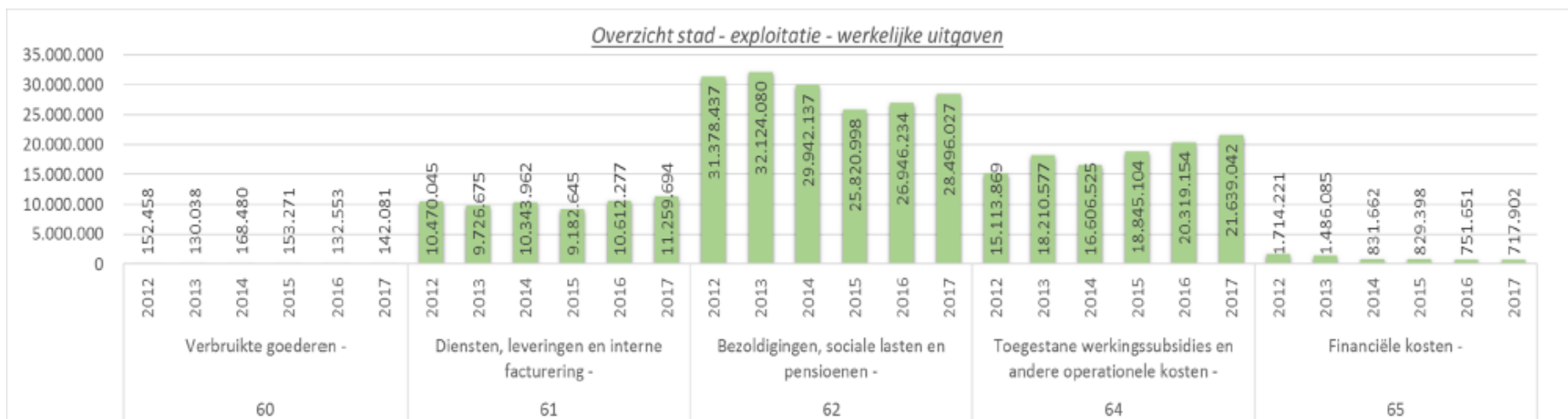
In 2017 bedroegen de opbrengsten OOV voor Tienen 12,1 miljoen of 25,3% van de totale ontvangsten van de stad.

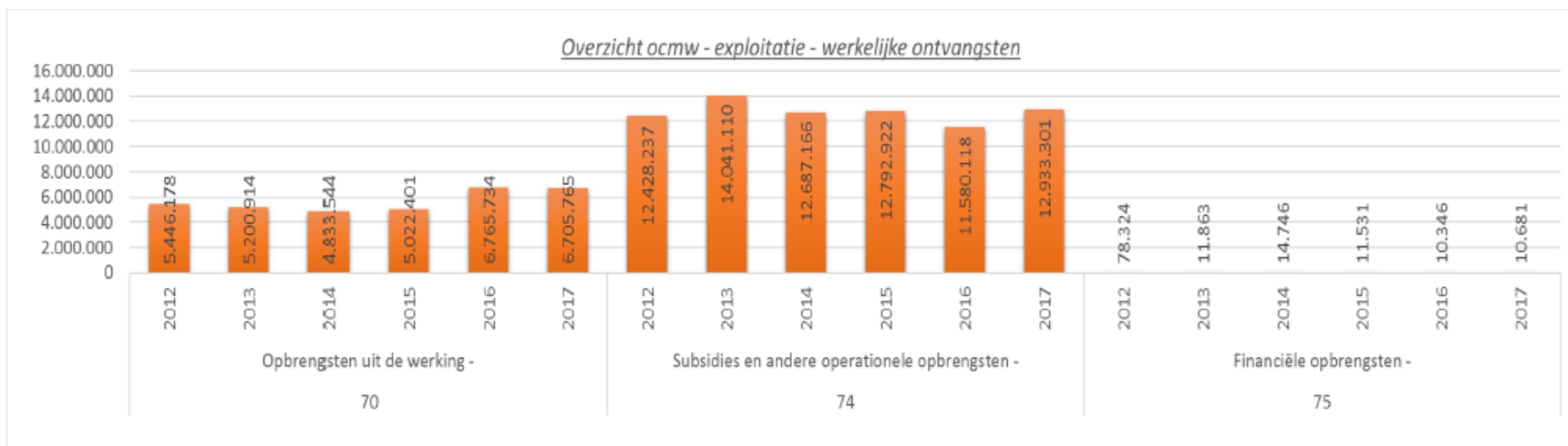
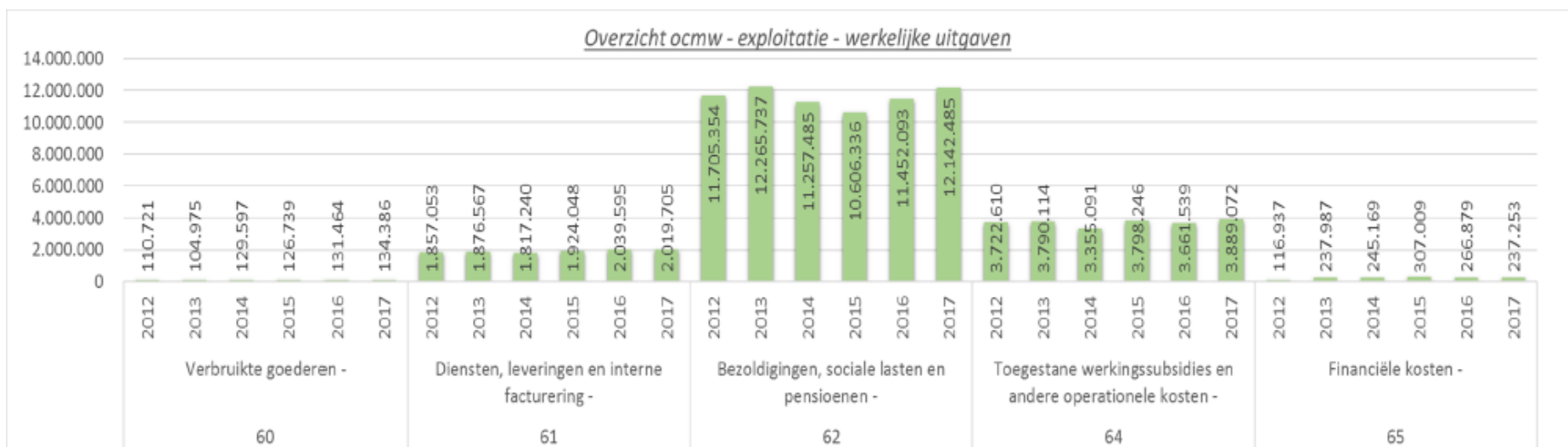
Overzicht per beleidsdomein - Exploitatie - uitgaven

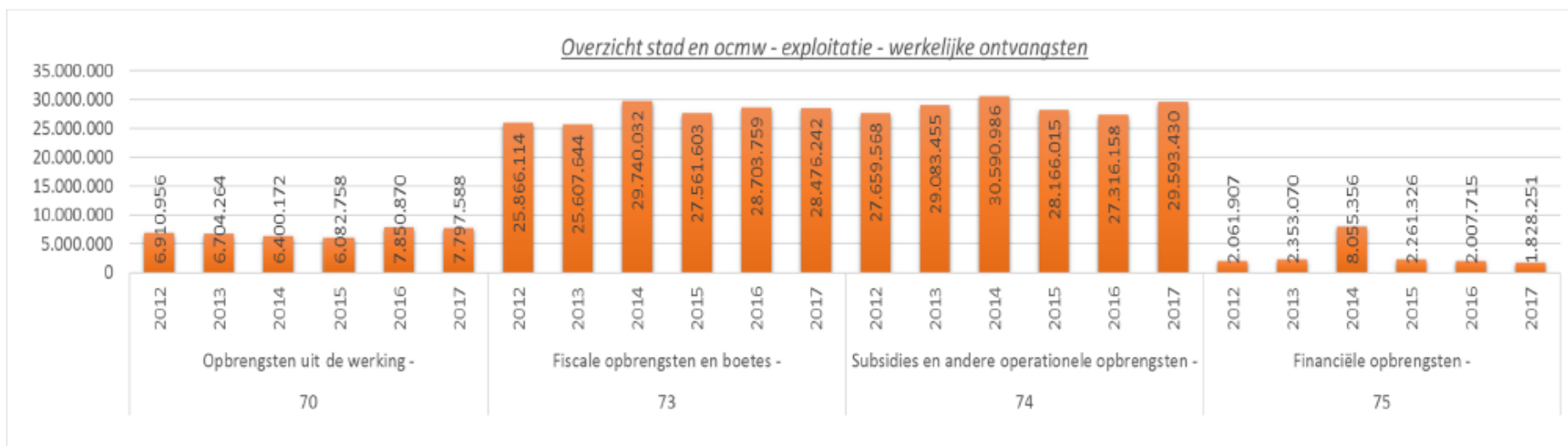
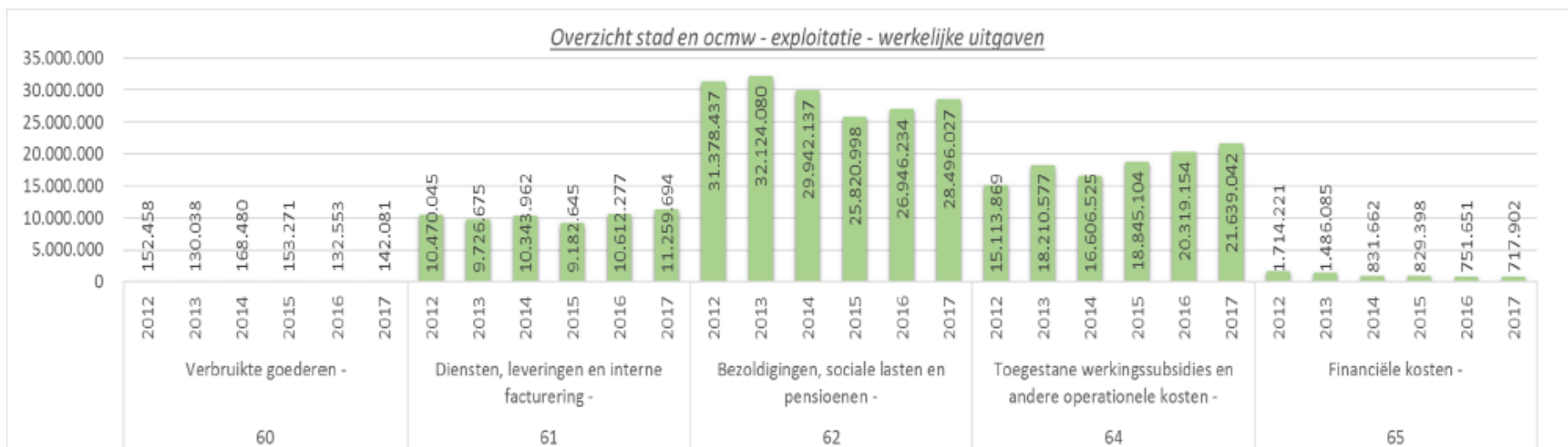

Overzicht per beleidsdomein - Exploitatie - ontvangsten

6. TEVREDENHEID BURGER OVER WERKING & DIENSTVERLENING

6.1. COMMUNICATIE

6.1.1. SPREIDING VAN INFORMATIE

Aandeel (%) van de inwoners dat zich voldoende geïnformeerd voelt:

- **over de activiteiten**, in en door de gemeente of stad

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	18%	18%	64%
Vlaams Gewest	9%	14%	78%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

- **over de initiatieven**, in en door de gemeente of stad

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	23%	24%	52%
Vlaams Gewest	16%	18%	66%

- **over de beslissingen**, in en door de gemeente of stad

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	47%	27%	26%
Vlaams Gewest	26%	26%	48%

6.2. DIENSTVERLENING

6.2.1. TEVREDENHEID ALGEMENE DIENSTVERLENING

Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over:

- **de algemene dienstverlening** in de gemeente of stad

2017	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	15%	32%	52%
Vlaams Gewest excl. 13 centrumsteden	7%	21%	73%

6.2.2. TEVREDENHEID DIGITALE DIENSTVERLENING

Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over:

- **de digitale dienstverlening** in de gemeente of stad

2017	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	21%	28%	51%
Vlaams Gewest excl. 13 centrumsteden	9%	26%	65%

6.2.3. TEVREDENHEID LOKETVOORZIENINGEN

Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over:

- **de loketvoorzieningen** van de gemeente of stad

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	15%	22%	64%
Vlaams Gewest	9%	14%	77%

6.3. CONSULTATIE VAN BEWONERS

Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat het gemeentebestuur of stadsbestuur:

- **voldoende inspanningen** doet om bewoners bij veranderingen in hun gemeente of stad te betrekken

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	39%	31%	30%
Vlaams Gewest	26%	27%	47%

- **op een goede manier omspringt met de vragen** van de inwoners

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	41%	34%	26%
Vlaams Gewest	23%	31%	46%

6.4. VERTROUWEN IN DE OVERHEDEN

Aandeel (%) van de inwoners dat vertrouwen heeft in:

- de **federale overheid**

2017	Weinig	Neutraal	Veel
Tienen	42%	40%	19%
Vlaams Gewest	39%	44%	16%

- de **Vlaamse overheid**

2017	Weinig	Neutraal	Veel
Tienen	38%	39%	23%
Vlaams Gewest	33%	45%	22%

- in **het gemeentebestuur of stadsbestuur** van zijn eigen gemeente of stad

2017	Weinig	Neutraal	Veel
Tienen	35%	49%	17%
Vlaams Gewest	20%	45%	35%

